

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Høringsnotat

Gjennomføring av CRD 6 i norsk rett

Endringsdirektiv (EU) 2024/1619 til kapitalkravsdirektivet

17. januar 2025

Innhold

1	Innledning	6
1.1	Bakgrunn og oppdraget	6
1.2	Oversikt over endringsforslagene	7
1.3	Om begrepsbruk og henvisninger	10
1.4	Bestemmelser i direktivet som det ikke er nødvendig å gjennomføre	11
2	Bærekraftsrisiko (ESG)	13
2.1	Gjeldende rett	13
2.2	CRD 6	14
2.3	Finanstilsynets vurderinger	16
3	Kontroll med eiere av kvalifiserte eierandeler	21
3.1	Gjeldende rett	21
3.2	CRD 6	21
3.3	Finanstilsynets vurdering	22
4	Erverv som utgjør en vesentlig kapitalandel	25
4.1	Gjeldende rett	25
4.2	CRD 6	26
4.3	Finanstilsynets vurdering	29
5	Meldeplikt ved overdragelse av eiendeler eller forpliktelser av vesentlig omfang	37
5.1	Gjeldende rett	37
5.2	CRD 6	37
5.3	Finanstilsynets vurdering	38
6	Sammenslåing og deling	42
6.1	Gjeldende rett	42
6.2	CRD 6	42
6.3	Finanstilsynets vurdering	46
7	Organisering av finanskonsern – krav om tillatelse til å etablere holdingforetak	51
7.1	Gjeldende rett	51
7.2	CRD 6	52
7.3	Finanstilsynets vurdering	53
8	System for risikostyring og internkontroll mv.	57
8.1	Gjeldende rett	57
8.2	CRD 6	58
8.3	Finanstilsynets vurdering	59
9	Egnethet	63
9.1	Innledning	63
9.2	Gjeldende rett	63
9.3	CRD 6	66
9.4	Finanstilsynets vurdering	73
10	Godtgjørelsesordninger	84
10.1	Gjeldende rett	84
10.2	CRD 6	84
10.3	Finanstilsynets vurdering	85

11 Endringer i bestemmelsene om pilar 2-krav og kapitalkravsmargin som følge av kapitalkravsgulvet i CRR 3 mv.	87
11.1 Gjeldende rett	87
11.2 CRD 6	87
11.3 Finanstilsynets vurdering	88
12 Endringer i bestemmelsene om systemrisikobuffer og systemviktighetsbuffer som følge av kapitalkravsgulvet i CRR 3 mv.	90
12.1 Gjeldende rett	90
12.2 CRD 6	90
12.3 Finanstilsynets vurdering	91
13 Risikoer knyttet til kryptoeiendeler.....	93
13.1 Gjeldende rett	93
13.2 CRD 6	93
13.3 Finanstilsynets vurderinger	93
14 Pålegg som begrenser adgangen til å ta imot innskudd.....	95
14.1 Gjeldende rett	95
14.2 CRD 6	95
14.3 Finanstilsynets vurderinger	95
15 Endringer knyttet til interne modeller og referanseporteføljer	96
15.1 Gjeldende rett	96
15.2 CRD 6	96
15.3 Finanstilsynets vurdering	97
16 Endringer i reglene om SREP og stresstesting	99
16.1 Gjeldende rett	99
16.2 CRD 6	99
16.3 Finanstilsynets vurdering	99
17 Kapitalplan ved brudd på bufferkrav til uvektet kjernekapital mv.	101
17.1 Gjeldende rett	101
17.2 CRD 6	101
17.3 Finanstilsynets vurdering	102
18 Offentliggjøring av opplysninger	103
18.1 Gjeldende rett	103
18.2 CRD 6	103
18.3 Finanstilsynets vurdering	103
19 Endringer som gjelder verdipapirforetak	105
19.1 Gjeldende rett	105
19.2 CRD 6	106
19.3 Finanstilsynets vurdering	106
20 Tilbakekall av tillatelse	108
20.1 Gjeldende rett	108
20.2 CRD 6	108
20.3 Finanstilsynets vurdering	108
21 Filialer fra tredjeland.....	109
21.1 Innledning og bakgrunn.....	109
21.2 Definisjoner, virkeområde og konsesjonsplikt.....	110

21.3	Ulike kategorier av tredjelandsfilialer	113
21.4	Søknad om tillatelse og tilbakekall av tillatelse mv.	115
21.5	Løpende krav til tredjelandsfilialer	119
21.6	Krav til bokføring mv.	124
21.7	Myndighet til å kreve etablering av datterforetak	125
21.8	Systemviktige tredjelandsfilialer mv.....	126
21.9	Rapportering	127
21.10	Tilsyn mv.....	129
22	Tilsynsmyndighetenes uavhengighet mv.	133
22.1	Gjeldende rett	133
22.2	CRD 6	136
22.3	Finanstilsynets vurdering	139
23	Forvaltningstiltak og administrative sanksjoner	149
23.1	Gjeldende rett	149
23.2	CRD 6.....	150
23.3	Finanstilsynets vurdering	154
24	Andre endringer – eierskap i foretak utenfor finanssektoren.....	163
24.1	Gjeldende rett	163
24.2	CRR 3.....	163
24.3	Finanstilsynets vurderinger	164
25	Tilleggsoppdraget om CRD IV og CRD 5.....	165
25.1	Tilsynsmessige virkemidler overfor holdingforetak	165
25.2	Forvaltningstiltak og sanksjoner – taushetsplikt mv.....	166
25.3	Filialetablering og grensekryssende virksomhet	168
25.4	Stans av utenlandske foretaks virksomhet i Norge	171
25.5	Styring og kontroll – krav til finanskonsern	171
25.6	Kapitalplan	175
25.7	Rapportering fra tredjelandsfilialer.....	176
25.8	Buffer for globalt systemviktige foretak (systemviktighetsbuffer)	176
25.9	Utløpsfrist i bekreftelse på melding om erverv av kvalifisert eierandel.....	179
26	Økonomiske og administrative konsekvenser	180
26.1	Formålet med regelendringene	180
26.2	Konsekvenser for foretakene	180
26.3	Konsekvenser for myndighetene	185
26.4	Konsekvenser for enkeltpersoner.....	188
27	Utkast til lov- og forskriftsendringer	189

1 Innledning

1.1 Bakgrunn og oppdraget

Europaparlamentet og Rådet for Den europeiske Union vedtok 31. mai 2024 direktiv (EU) 2024/1619¹ om endring av direktiv 2013/36/EU for så vidt gjelder tilsynsmessige virkemidler, sanksjoner, tredjelandsfilialer og risikoer knyttet til miljø, sosiale forhold og selskapsstyring (heretter omtalt som "CRD 6", "direktivet" og "endringsdirektivet"). CRD 6 endrer kapitalkravsdirektivet² (CRD IV, direktiv 2013/36/EU) på en rekke områder. Det overordnede formålet med endringsdirektivet er å harmonisere rammebetingelsene for banker og andre kredittinstitusjoner ytterligere, slik at det indre markedet for banktjenester styrkes.

Kapitalkravsdirektivet og kapitalkravsforordningen³ utgjør sammen med en rekke nivå 2-rettsakter EUs kapitaldekningsregelverk. Reglene gjelder for banker og andre kredittinstitusjoner⁴. I norsk rett er reglene også gjort gjeldende for finansieringsforetak og holdingforetak i finanskonsern som ikke er morselskap i forsikringskonsern. EØS-forpliktelser som tilsvarer EUs kapitaldekningsregelverk er i hovedsak gjennomført i norsk rett i finansforetaksloven, CRR/CRD-forskriften og finansforetaksforskriften.

CRD 6 omtales – sammen med endringene i kapitalkravsforordningen⁵ (CRR 3) – også som "bankpakken 2021". CRD 6 fullfører blant annet den europeiske gjennomføringen av Basel III-anbefalingene, som er vedtatt av Baselkomiteen for banktilsyn for å gjøre bankene mer motstandsdyktige etter finanskrisen i 2007/2008.

I EU skal nasjonale regler som gjennomfører CRD 6 gjelde fra 11. januar 2026, men slik at reglene om tredjelandsfilialer i hovedsak først skal gjelde fra 11. januar 2027⁶.

CRD 6 er ikke tatt inn i EØS-avtalen ennå. Finansdepartementet har uttalt at det tar sikte på å legge til rette for at regler som gjennomfører direktivet i norsk rett kan tre i kraft i Norge samtidig som de tas i bruk i EU.

Finansdepartementet har i brev 13. desember 2023 og 3. juli 2024 bedt Finanstilsynet om å utarbeide et høringsnotat med utkast til regelendringer for å gjennomføre forventede EØS-regler som tilsvarer CRD 6 i norsk rett. Finanstilsynet foreslår i høringsnotatet her slike lov- og forskriftsendringer.

Departementet ba i brev 3. juli 2024 i tillegg Finanstilsynet om å vurdere og eventuelt foreslå regelendringer for å gjennomføre enkelte bestemmelser i CRD IV og CRD 5⁷, i den grad disse ikke i tilstrekkelig grad er gjennomført i norsk rett. Dette oppdraget er nærmere omtalt i høringsnotatet punkt 25.

Punkt 1.2 nedenfor inneholder en oversikt og kort oppsummering av de ulike temaene som behandles i høringsnotatet.

¹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202401619

² <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2013/36/oj/eng>

³ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj/eng>

⁴ Ifølge endringer i CRR, som ikke er tatt inn i EØS-avtalen ennå, gjelder store deler av reglene også for såkalt klasse 1-verdipapirforetak, det vil si de største verdipapirforetakene. De må ha tillatelse som kredittinstitusjon. I høringsnotat 5. mai 2021 med forslag til nytt kapitaldekningsregelverk for verdipapirforetak er det foreslått at klasse 1-verdipapirforetak med forvaltningskapital på over 30 milliarder euro skal regnes som kredittinstitusjon etter finansforetaksloven. Forslaget er til behandling i Finansdepartementet.

⁵ [Høring – endringer i kapitalkravsforordningen \(CRR 3\), 5. juni 2024](#)

⁶ Nasjonale regler som gjennomfører endringene i artikkel 48k og 48l om rapportering fra tredjelandsfilialer skal få anvendelse fra 11. januar 2026.

⁷ Direktiv (EU) 2019/878

1.2 Oversikt over endringsforslagene

Finansforetaksloven gjennomfører flere direktiver, og inneholder felles regler på en rekke områder for alle typer finansforetak. At det i norsk rett er felles regler for blant annet kredittinstitusjoner og forsikringsforetak, samtidig som EU-direktivene stiller ulike krav til reguleringen av de forskjellige foretakene, fører til at gjennomføringen av direktivene i norsk rett blir komplisert. Blant annet inneholder solvens II-direktivet⁸ regler om porteføljeoverdragelser for forsikringsforetak, som avviker fra reguleringen av porteføljeoverdragelser mellom kredittinstitusjoner i CRD 6. Se nærmere om dette i punkt 5 nedenfor.

Kapitalkravsdirektivet inneholder dels fullharmoniserte og dels minimumsharmoniserte bestemmelser. På de områdene der direktivet stiller krav om minimumsharmonisering, framgår det særskilt i Finanstilsynets vurderinger nedenfor der det på enkelte områder foreslås strengere regulering i norsk rett enn direktivets minstekrav. Det gjelder i hovedsak punkt 9 om krav til egnethet.

Nye bestemmelser i CRD 6 som gjelder bærekraftsrisiko (ESG) behandles i punkt 2. Kredittinstitusjonene får en uttrykkelig plikt til å inkludere bærekraftsrisiko i sin virksomhetsstyring, vurderinger av risiko og kapitalbehov og godtgjørelsesordninger. Bærekraftsrisiko skal vurderes både for en kort, mellomlang og lang tidsperiode. Den lange tidsperioden skal være minst ti år. Videre må institusjonene utarbeide omstillingsplaner for å overvåke de finansielle risikoene som oppstår som følge av bærekraftsrisikoer. Tilsynsmyndighetene skal kunne pålegge foretak å redusere risikoer som oppstår fra faktorer knyttet til bærekraft. Videre er det presisert at foretakets styre må gjennomgå og godkjenne strategier og retningslinjer for risikostyring minst annethvert år.

I punkt 3 foreslås det å lovfeste at fristen for Finanstilsynet til å bekrefte mottak av melding om erverv av kvalifiserte eierandeler i finansforetak etter finansforetaksloven kapittel 6 skal være omgående, og senest innen ti dager fra melding er mottatt. For forsikringsforetak vil fristen fortsatt være to dager.

I fortalen til CRD 6 punkt 9 til 11 framgår det at tilsynsmyndighetene bør ha nødvendige hjemler for å kunne følge opp foretak under tilsyn når disse gjennomfører strukturendringer eller andre større transaksjoner. CRD 6 innfører derfor meldeplikt/søknadsplikt for ulike typer strukturendringer/transaksjoner som er nærmere beskrevet i punkt 4 til 6 nedenfor. For å sikre proporsjonalitet og unngå unødvendige administrative byrder, omfatter tilsynsmyndighetenes hjemler bare transaksjoner av vesentlig omfang.

Punkt 4 omhandler gjennomføring av nye bestemmelser i CRD 6 om meldeplikt til tilsynsmyndighetene der kredittinstitusjoner eller holdingforetak i finanskonsern vil erverve andeler i andre foretak som utgjør en vesentlig kapitalandel hos erververen. Kapitalandelen anses som vesentlig hvis ervervet utgjør 15 prosent eller mer av erververens tellende kapital. Meldeplikten skal gjelde for erverv av vesentlige kapitalandeler i alle typer foretak, og er uavhengig av målselskapets jurisdiksjon. Tilsynsmyndighetene skal vurdere meldingen og kan avslå ervervet. Formålet med de nye bestemmelsene er at tilsynsmyndighetene skal kunne vurdere risikoer som kan oppstå hos kredittinstitusjonen som følge av ervervet.

I punkt 5 foreslås det endringer i finansforetaksloven for å gjennomføre CRD 6s nye bestemmelser om portefølje- og virksomhetsoverdragelser. Slike disposisjoner har tidligere ikke vært regulert i kapitalkravsdirektivet. Finansforetaksloven kapittel 12 inneholder imidlertid norske regler om portefølje- og virksomhetsoverdragelser, som gjelder for alle typer finansforetak. Ifølge nye krav i CRD 6 skal kredittinstitusjoner melde fra til tilsynsmyndighetene før de gjennomfører en virksomhetsoverdragelse eller porteføljeoverdragelse som utgjør minst 10 prosent av avgivende eller mottakende foretaks totale eiendeler eller forpliktelser. I konsernforhold er grensen 15 prosent. Finanstilsynet

⁸ Direktiv 2009/138/EF

foreslår at de nye kravene i direktivet gjennomføres i en ny bestemmelse i finansforetaksloven, som skal gjelde for kredittinstitusjoner, finansieringsforetak, holdingforetak i finanskonsern, betalingsforetak og e-pengeforetak. Den nye bestemmelsen vil for slike foretak gjelde i stedet for någjeldende regler i finansforetaksloven § 12-27, der det kreves tillatelse fra departementet⁹ ved overtagelse og avhendelse av hele eller en stor del av virksomheten.

I punkt 6 foreslås det endringer i finansforetaksloven for å gjennomføre CRD 6s nye bestemmelser om sammenslåing og deling av kredittinstitusjoner, finansielle holdingforetak og blandede finansielle holdingforetak. Slike selskapsendringer har ikke vært regulert i kapitalkravsdirektivet tidligere, men finansforetaksloven inneholder norske regler om sammenslåing og deling av alle typer finansforetak. Ifølge nye bestemmelser i CRD 6 krever slike endringer godkjenning fra tilsynsmyndighetene før de kan gjennomføres. Kredittinstitusjonene må sende søknad til tilsynsmyndighetene etter at planen for sammenslåing eller deling er vedtatt, men før transaksjonen gjennomføres. Siden sammenslåing og deling etter gjeldende norske regler bare kan gjennomføres etter tillatelse fra departementet¹⁰, foreslår Finanstilsynet at hovedpunktene i eksisterende lovgivning videreføres, men at det innføres mer detaljerte regler i samsvar med CRD 6. Finanstilsynet foreslår at de nye reglene skal gjelde for alle typer finansforetak.

I punkt 7 omtales endringer som gjelder organisering av finanskonsern, nærmere bestemt krav om tillatelse til å etablere holdingforetak i finanskonsern.

I punkt 8 foreslås det enkelte endringer i CRR/CRD-forskriften og finansforetaksforskriften for å gjennomføre endringer i CRD 6 om systemet for risikostyring og internkontroll, herunder om kontrollfunksjoner. I CRD 6 innføres det et krav til alle institusjoner om også å ha kontrollfunksjon med ansvar for internrevisjon og kontrollfunksjon med ansvar for etterlevelse av lov- og forskriftskrav (compliance-funksjon). Unntaket i gjeldende rett fra kravet om internrevisjonsfunksjon for foretak som er omfattet av CRD-rammeverket, foreslås derfor opphevet. Det foreslås også at det tas inn en definisjon av "interne kontrollfunksjoner" i finansforetaksloven, som omfatter kontrollfunksjonene med ansvar for internrevisjon, etterlevelse, risikostyring og aktuarfaglige oppgaver.

I punkt 9 foreslås det endringer i finansforetaksloven og finansforetaksforskriften som blant annet stiller krav til finansforetakenes vurderinger av egnetheten til styremedlemmer, daglig leder mv. og nøkkelfunksjoner. Det foreslås også nye utfyllende regler om melding til Finanstilsynet ved endringer i styrets sammensetning, endring av daglig leder og faktiske ledere i virksomheten og ved skifte av leder for nøkkelfunksjoner. Etter CRD 6 skal medlemsstatene som et minimum kreve at tilsynsmyndigheten mottar en "egnethets-søknad" fra nærmere bestemte store foretak så snart det er en klar hensikt om å utnevne en person til medlem av ledelsesorganet eller til styreleder. Finanstilsynet foreslår ikke å endre på omfanget av meldeplikten til Finanstilsynet. Denne skal fortsatt omfatte alle finansforetak uavhengig av størrelse, men det foreslås at Finansdepartementet i forskrift kan fastsette nærmere unntak fra meldeplikten. Finanstilsynet foreslår også enkelte særlige regler for store kredittinstitusjoner og finansieringsforetak når det gjelder fristen for å sende melding til Finanstilsynet.

Finanstilsynet foreslår i punkt 10 enkelte mindre endringer i finansforetaksforskriften om godtgjørelsesordninger.

I punkt 11 foreslår Finanstilsynet nye regler i CRR/CRD-forskriften om interaksjonen mellom foretaksspesifikke kapitalkrav og kapitalkravsmargin og det nye kapitalkravsgulvet i kapitalkravsforordningen. Endringene innebærer at det skal framgå uttrykkelig av forskriften at tilsynsmyndighetene ikke kan pålegge foretaksspesifikke kapitalkrav for å dekke risikoer som er dekket av at foretaket er bundet av kapitalkravsgulvet i kapitalkravsforordningen.

⁹ Delegert til Finanstilsynet

¹⁰ Delegert til Finanstilsynet

Foretaksspesifikt vektet kapitalkrav skal heller ikke øke nominelt som følge av at foretaket blir bundet av kapitalkravsgulvet.

I punkt 12 foreslår Finanstilsynet at det skal framgå tydelig av CRR/CRD-forskriften at myndighetene skal vurdere størrelsen på systemrisikobufferen og systemviktighetsbufferen hvis et foretak bindes av kapitalkravsgulvet i kapitalkravsforordningen. Finanstilsynet foreslår videre at det presiseres at systemrisikobuffer ikke kan innrettes mot risiko som fullt ut er dekket ved at foretakene er underlagt reglene om kapitalkravsgulv i CRR 3.

I punkt 13 omtales nye, uttrykkelige krav i CRD 6 om at foretakenes retningslinjer og rutiner for styring og kontroll av risiko skal inkludere alle risikoaspekter knyttet til kryptoeiendeler.

Finanstilsynet foreslår i punkt 14 at det presiseres i finansforetaksloven § 14-6 at Finanstilsynets myndighet til å pålegge et foretak å endre eller begrense virksomheten hvis foretaket ikke etterlever krav eller bufferkrav, omfatter adgangen til å ta imot innskudd.

I punkt 15 foreslås det en ny bestemmelse i CRR/CRD-forskriften, som gjelder tilsynsmyndighetenes sammenligninger av referanseporteføljer (også omtalt som benchmarking) og foretakenes rapporteringsplikt knyttet til dette.

Finanstilsynet foreslår i punkt 16 en ny bestemmelse i CRR/CRD-forskriften, som forbyr foretakene å samarbeide om stresstester på en måte som kan forringe den tilsynsmessige verdien av stresstestene.

I punkt 17 foreslås det en endring i CRR/CRD-forskriften § 10, slik at det framgår av bestemmelsen at plikten til å oversende en plan for økning av ansvarlig kapital, omfatter brudd på bufferkrav til uvektet kjernekapital.

I punkt 18 foreslås det enkelte mindre endringer i CRR/CRD-forskriften om foretakenes plikt til å offentliggjøre opplysninger, jf. kapitalkravsforordningen del 8.

I punkt 19 foreslår Finanstilsynet en ny bestemmelse i finansforetaksloven, som gir Finanstilsynet adgang til ved enkeltvedtak å gjøre unntak fra kravet om at klasse 1-verdipapirforetak som alene eller på gruppenivå har eiendeler på over 30 milliarder euro, må ha tillatelse som kredittinstitusjon.

Finanstilsynet foreslår i punkt 20 at det skal kunne tilbakekalle en kredittinstitusjons tillatelse dersom institusjonen er kriserammet eller er forventet å bli kriserammet etter krisehåndteringsdirektivet, samtidig som allmenne interesser ikke tilsier at institusjonen bør krisehåndteres.

I punkt 21 foreslår Finanstilsynet nye bestemmelser om filialer av kredittinstitusjoner med hovedsete i tredjeland (tredjelandsfilialer). Tredjelandsfilialer har i svært begrenset grad vært regulert i kapitalkravsdirektivet. CRD 6 innfører nye minstekrav til regulering av slike filialer. De nye kravene gjelder tredjelandsfilialer som vil yte såkalte kjernebanktjenester. Det vil si å ta imot innskudd eller andre tilbakebetalingspliktige midler, drive utlånsvirksomhet eller stille garantier for egen regning. For å kunne yte slike tjenester i EU, må foretak med hovedsete i et tredjeland ha tillatelse til å etablere filial i den enkelte medlemsstat. Tredjelandsfilialer kan ikke drive grensekryssende virksomhet i EU. De nye bestemmelsene i CRD 6 er detaljerte og omfangsrike. Finanstilsynet foreslår at bestemmelsene gjennomføres i finansforetaksforskriften, og begrenses til å gjelde foretak som vil yte kjernebanktjenester som nevnt ovenfor. Finanstilsynet foreslår at de nye forskriftsreglene skal gjelde i tillegg til någjeldende regler om tredjelandsfilialer i finansforetaksloven § 5-6 og § 5-7.

Nye krav i CRD 6 til tilsynsmyndighetenes uavhengighet behandles i punkt 22. Tilsynsmyndighetenes styremedlemmer og ansatte skal ha karantene før de kan tiltre stilling eller verv i kredittinstitusjon hvor de har vært direkte involvert i tilsyn eller beslutningstaking hos tilsynsmyndighetene. Tilsvarende skal gjelde ansettelse mv. i foretak som leverer tjenester til kredittinstitusjoner, samt ved ansettelse i organisasjoner som driver påvirkningsarbeid på områder som vedkommende har hatt ansvar for hos tilsynsmyndighetene. I høringsnotatet foreslås det også bestemmelser om oppnevning og

avsetting av medlemmer i Finanstilsynets styre. Videre foreslås det endringer for å gjennomføre nye bestemmelser i CRD 6 om adgangen for tilsynsmyndighetenes styremedlemmer og ansatte til å eie finansielle instrumenter utstedt av foretak under tilsyn. Finanstilsynet foreslår at kravene i direktivet om tilsynsmyndighetenes uavhengighet gjennomføres i ny finanstilsynslov.

Punkt 23 omhandler administrative sanksjoner og andre forvaltningstiltak ved overtredelser av nasjonale regler som gjennomfører kapitalkravsdirektivet og -forordningen. Finanstilsynet foreslo i et høringsnotat fra 2019¹¹ at det skulle få adgang til å ilegge overtredelsesgebyr ved overtredelser av en del regler i finansforetaksloven og tilhørende forskrifter. Finanstilsynet foreslår i høringsnotatet her at utkastet fra 2019 følges opp, og at det oppdateres slik at det er i tråd med endringene i CRD 6 om hvilke overtredelser som skal kunne medføre overtredelsesgebyr. Videre foreslår Finanstilsynet enkelte endringer i finansforetaksloven § 22-2 om tvangsmulkt for at reglene skal oppfylle nye krav i CRD 6.

I punkt 24 foreslår Finanstilsynet at bestemmelsen om investeringer i foretak som ikke kan inngå i finanskonsern, som nå står i finansforetaksloven § 13-9, flyttes til CRR/CRD-forskriften. Finanstilsynet foreslår videre at bestemmelsen endres slik at den gjelder investeringer i foretak som ikke er foretak i finansiell sektor, jf. CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 27. Bestemmelsen gjennomfører et nasjonalt valg i kapitalkravsforordningen etter endringene i CRR 3 artikkel 89 bokstav a.

Finansdepartementets tilleggsoppdrag, som gjelder regelendringer for å gjennomføre enkelte bestemmelser i CRD IV og CRD 5, i den grad disse ikke i tilstrekkelig grad er gjennomført i norsk rett, behandles i punkt 25. Finanstilsynet foreslår at tilsynet skal få noen flere virkemidler som kan benyttes dersom et holdingforetak i finanskonsern er etablert uten nødvendig tillatelse, eller ikke lenger fyller vilkårene for en slik tillatelse. Videre foreslås en utvidelse av Finanstilsynets taushetsplikt som følger av finansforetaksloven § 22-7. Det foreslås også at Finanstilsynet skal ha en plikt i visse situasjoner til å treffe egnede tiltak dersom et foretak som driver virksomhet i Norge får tilbakekalt tillatelsen av hjemstatsmyndigheten. Bestemmelsen i finansforetaksloven § 5-3 om filial av finansieringsforetak med hovedsete i annen EØS-stat, foreslås endret slik at bestemmelsen i tråd med kapitalkravsdirektivet skal gjelde for finansinstitusjoner og datterforetak av slike foretak. Det er for enkelte datterforetak i finanskonsern er foreslått noen unntak fra konsolideringsreglene og godtgjørelsesreglene. Punktet omhandler også forslag til nye regler om bufferkrav for globalt systemviktige foretak (systemviktighetsbuffer). Finanstilsynet foreslår videre regler om systemviktighetsbuffer for nasjonalt systemviktig foretak som er datterforetak av enten et globalt systemviktig foretak eller et annet systemviktig foretak som er en morinstitusjon i EU. Dessuten foreslår Finanstilsynet endringer i CRR/CRD-forskriften om systemviktige foretak i Norge, slik at departementet får mulighet til å fastsette et høyere bufferkrav i samsvar med finansforetakslovens bestemmelser.

Økonomiske og administrative konsekvenser av høringsforslaget omtales i punkt 26, mens punkt 27 inneholder forslag til lov- og forskriftsendringer.

1.3 Om begrepsbruk og henvisninger

Endringsdirektivet er bygget opp slik at det inneholder én svært lang og to korte artikler. CRD 6 artikkel 1 inneholder alle endringene som gjøres i CRD IV, mens artikkel 2 og 3 inneholder korte bestemmelser om gjennomføringsfrister og ikrafttredelse av endringsdirektivet. I høringsnotatet her vil det for enkelhets skyld vises direkte til artiklene i CRD IV som endres ved CRD 6.

¹¹ [Høring – overtredelsesgebyr og ledelseskarantene i finansforetaksloven mv., 21. april 2020](#)

En rekke av bestemmelsene i CRD 6 omhandler "kompetente myndigheter". I dette høringsnotatet vil begrepet "tilsynsmyndighetene" bli benyttet når direktivets bestemmelser om kompetente myndigheter omtales under redegjørelsene for direktivet, eventuelt "tilsynsmyndighetene i vertsstaten", "tilsynsmyndighetene i hjemstaten" og "konsolidert tilsynsmyndighet" når det er behov for å skille mellom tilsynsmyndighetene i ulike stater.

Videre vil både "kredittinstitusjoner", "institusjoner" og "foretak" bli benyttet om foretakene som forslagene i høringsnotatet gjelder for.

Når det i høringsnotatet her henvises til "kapitalkravsforordningen" eller "CRR", menes EØS-forpliktelser som gjennomført i CRR/CRD-forskriften § 2 første ledd, jf. europaparlaments- og rådsforordning (EU) 575/2013 om tilsynskrav for kreditt- og verdipapirforetak. Videre vil endringsforordning (EU) 2024/1623 til kapitalkravsforordningen bli omtalt som "CRR 3" i høringsnotatet.

Når det i dette høringsnotatet vises til finanstilsynsloven, vises det til ny finanstilsynslov (lov 21. juni 2024 nr. 41 om Finanstilsynet). Ny finanstilsynslov har ikke trådt i kraft ennå, men forventes satt i kraft før lovendringer som gjennomfører CRD 6 i norsk rett trer i kraft.

Finanstilsynet gjør for ordens skyld oppmerksom på at da nytt kapitaldekningsregelverk for verdipapirforetak¹² ble vedtatt i EU, ble det gjort endringer i CRR og CRD, slik at de største verdipapirforetakene (såkalt klasse 1-verdipapirforetak med eiendeler på individuelt nivå eller gruppenivå som overstiger 30 milliarder euro) må ha tillatelse som kredittinstitusjon etter kapitalkravsdirektivet artikkel 8a¹³. Forordning (EU) 2019/2033 og direktiv (EU) 2019/2034, som utgjør det nye kapitaldekningsregelverket for verdipapirforetak, er foreløpig ikke tatt inn i EØS-avtalen. Finanstilsynet foreslo i høringsnotat 5. mai 2021 regler for å gjennomføre nytt kapitaldekningsregelverk for verdipapirforetak i norsk rett. Forslaget er til behandling i Finansdepartementet. Finanstilsynet forutsetter i høringsnotatet her at nytt kapitaldekningsregelverk for verdipapirforetak gjennomføres i norsk rett før CRD 6. Dersom det skulle vise seg at rekkefølgen blir motsatt, bør det vurderes om det skal gis overgangsregler for verdipapirforetak fram til nytt kapitalkravsregelverk for verdipapirforetak er gjennomført i norsk rett.

1.4 Bestemmelser i direktivet som det ikke er nødvendig å gjennomføre

Noen av bestemmelsene i direktivet er det ikke nødvendig å gjennomføre i lov eller forskrift, fordi de ikke gir konkrete rettigheter eller plikter til private parter, eller bestemmelsene pålegger ikke offentlige myndigheter plikter som bør synliggjøres i lov eller forskrift. Det gjelder blant annet bestemmelser som enten pålegger EU-kommisjonen plikter eller gir EU-kommisjonen fullmakter til å fastsette nivå 2-regler til direktivet. På tilsvarende måte retter flere av bestemmelsene i direktivet seg mot EBA¹⁴, og pålegger EBA å utarbeide utkast til nivå 2-regelverk eller å gi retningslinjer om enkelte temaer mv. Slike bestemmelser skal ikke gjennomføres i norsk rett. I dette høringsnotatet vil slike direktivbestemmelser bare bli kort omtalt løpende under redegjørelsene for CRD 6, slik at høringsinstansene får informasjon om hvilke temaer det må forventes å komme nærmere regler om¹⁵.

¹² Forordning (EU) 2019/2033 om krav til verdipapirforetak (Investment Firm Regulation) og direktiv (EU) 2019/2034 om tilsyn med verdipapirforetak (Investment Firm Directive).

¹⁴ Den europeiske banktilsynsmyndighet

¹⁵ Finansforetaksloven § 1-8 og § 1-7 første ledd inneholder vide hjemler til å gjennomføre forventede EØS-forpliktelser som tilsvarer nivå 2-regler til utfylling og gjennomføring av CRD 6 som forskrifter.

Videre inneholder artikkel 131 nr. 5a og artikkel 133 nr. 11 og 12 bestemmelser om at ESRB¹⁶ skal gi uttalelser i forbindelse med henholdsvis systemviktighetsbuffer og systemrisikobuffer. Slike bestemmelser skal heller ikke gjennomføres i norsk rett.

¹⁶ Det europeiske råd for systemrisiko

2 Bærekraftsrisiko (ESG)

2.1 Gjeldende rett

2.1.1 Vurdering av risiko og samlet kapitalbehov

Finansforetak skal til enhver tid ha oversikt over risikoene knyttet til virksomheten, og sikre at de har tilstrekkelig ansvarlig kapital i forhold til risiko og virksomhetens omfang, jf. finansforetaksloven § 13-6 første til tredje ledd. Kapitalbehovet skal vurderes både på kort og lengre sikt, med hensyn til størrelse, sammensetning og fordeling av kapitalen, i lys av både nåværende og potensielle risikoer. Bestemmelsen gjennomfører blant annet CRD IV artikkel 73.

2.1.2 Forsvarlig virksomhet

Finansforetaksloven § 13-5 første ledd fastsetter at finansforetak skal drives på en forsvarlig måte. De skal ha en tydelig organisasjonsstruktur, klare styrings- og kontrollordninger, samt retningslinjer for å håndtere risikoer, herunder godtgjørelsesordninger som fremmer forsvarlig risikostyring. Bestemmelsen gjennomfører gjeldende direktiv artikkel 74 nr. 1.

2.1.3 Behandling av risikoer

Det følger av CRR/CRD-forskriften § 35 at foretakets styre skal godkjenne og regelmessig vurdere retningslinjer for å påta foretaket risikoer og for å identifisere, styre, overvåke og kontrollere risikoer som foretaket er eller kan bli eksponert for, herunder risikoer knyttet til makroøkonomiske forhold. Bestemmelsen gjennomfører gjeldende artikkel 76 nr. 1 første ledd.

2.1.4 Godtgjørelsesordninger

Etter finansforetaksloven § 15-1 med forskrifter som fastsatt i finansforetaksforskriften kapittel 15 del I, skal godtgjørelsesordningen i et finansforetak være i samsvar med foretakets mål, risikotoleranse og langsiktige interesser. Ordningen skal fremme god risikostyring uten å oppfordre til overdrevet risiko. Bestemmelsene gjennomfører blant annet CRD IV artikkel 92 nr. 2.

2.1.5 Risikostyring og internkontroll

I CRR/CRD-forskriften § 36 første ledd er det listet opp en rekke ulike risikokategorier som foretakenes retningslinjer og rutiner for styring og kontroll av risiko minst skal omfatte. Risikokategoriene i forskriftsbestemmelsen er de samme som framgår av CRD IV artikkel 79 til 87. Finansforetaksloven § 13-6 stiller krav til hvordan foretakene skal håndtere risikoene de står ovenfor. Finansforetaksloven § 14-6 stiller krav til hvordan Finanstilsynet skal følge opp dette.

Ifølge CRR/CRD-forskriften § 47 skal foretaket, i tråd med finansforetaksloven § 13-6, fastsette et nivå for ansvarlig kapital som er tilstrekkelig til å dekke alle risikoer som foretaket er eller kan bli eksponert for, og som sikrer at den ansvarlige kapitalen kan dekke potensielle tap som følger av stressscenarioer. Det framgår også av forskriftsbestemmelsen at Finanstilsynet skal følge opp dette. I veiledningen om Finanstilsynets praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov¹⁷ står det at foretakene skal gjennomføre stresstester som dekker alle vesentlige risikoer som foretaket er, eller kan bli, utsatt for. Det vises videre til EBAs retningslinjer for stresstesting for nærmere informasjon om krav til foretakenes egne stresstester.

¹⁷ [Finanstilsynets praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov](#)

2.1.6 Tilsynsmessige tiltak

Det følger av finansforetaksloven § 14-6 første ledd at Finanstilsynet skal se til at banker, kredittforetak og finansieringsforetak samt holdingforetak i finanskonsern, har hensiktsmessige og klare retningslinjer og rutiner i samsvar med lov og bestemmelser gitt i medhold av lov, for overvåking, vurdering, styring og kontroll av risiko og kapitalbehov. Finanstilsynet skal vurdere foretakenes samlede risiko og kapitalbehov, jf. finansforetaksloven § 14-6 andre ledd. Dersom den samlede risikovurderingen viser at foretaket har risiko som ikke er dekket av de generelle kapitalkravene (pilar 1-kravene¹⁸) kan Finanstilsynet fastsette foretaksspesifikt kapitalkrav (pilar 2-krav), eller virksomhetsbegrensninger, for å sikre at ansvarlig kapital er i samsvar med foretakets risikoeksponering, jf. finansforetaksloven § 13-6 syvende ledd¹⁹ og CRR/CRD-forskriften § 46.

I veiledningen om Finanstilsynets praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov²⁰ er Finanstilsynets praksis for vurdering av foretakenes samlede risikonivå og kapitalbehov beskrevet. Veiledningen omfatter både Finanstilsynets fastsettelse av pilar 2-krav og forventning til kapitalkravsmargin.

Risiko knyttet til bærekraft er i veiledningen omtalt i kapitlene om forretningsmodell og intern virksomhetsstyring, samt i kapitlene om vurdering av kredittrisiko, annen markedsrisiko, operasjonell risiko og atferdsrisiko, samt likviditet og finansieringsrisiko.

2.2 CRD 6

2.2.1 Definisjoner mv.

I CRD 6 artikkel 3 nr. 1 punkt 68 er risikoer knyttet til miljø, sosiale forhold og selskapsstyring (ESG-risiko) definert ved å vise til definisjonen av tilsvarende begrep i kapitalkravsforordningen artikkel 4 nr. 1 punkt 52d. I kapitalkravsforordningen er ESG-risiko definert som

"the risk of any negative financial impact on an institution stemming from the current or prospective impact of environmental, social or governance (ESG) factors on that institution's counterparties or invested assets; ESG risks materialise through the traditional categories of financial risks" (engelsk versjon).

Med "klimanøytralitet" menes ifølge CRD 6 artikkel 3 nr. 1 punkt 69 det overordnede målet om å oppnå klimanøytralitet senest i 2050 som fastsatt i forordning (EU) 2021/1119 artikkel 2 nr. 1.²¹

2.2.2 Vurdering av risiko og kapitalbehov

I direktivet artikkel 73, der det kreves at kredittinstitusjoner skal ha strategier og prosesser for løpende vurdering og opprettholdelse av ansvarlig kapital som dekker risikoene de er eller kan bli eksponert for, er det tilføyd at foretakene skal ta hensyn til ESG-risikoer på kort, mellomlang og lang sikt.

2.2.3 Forsvarlig virksomhet

I artikkel 74 nr. 1, som gjelder krav til foretakenes risikostyring og internkontroll mv., er det tilføyd i bokstav a at ESG-risikoer skal omfattes.

¹⁸ Inkluderer også bufferkravene, jf. finansforetaksloven § 14-3

¹⁹ Jf. CRD artikkel 104a

²⁰ [Finanstilsynets praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov](#)

²¹ Forordning (EU) 2021/1119, som omtales som "EUs klimalov", er ikke ansett som EØS-relevant

I artikkel 74 nr. 1 bokstav d er det tatt inn et nytt krav om at kredittinstitusjoner skal ha nettverks- og informasjonssystemer i tråd med forordning (EU) 2022/2554 (DORA-forordningen).

Videre er det presisert i artikkel 74 nr. 1 bokstav e at kravet om at foretakenes godtgjørelsesordninger skal fremme en forsvarlig og effektiv risikostyring, skal ta hensyn til institusjonens risikoappetitt når det gjelder ESG-risiko.

2.2.4 Behandling av risikoer

I artikkel 76 nr. 1 første ledd, som krever at foretakets ledelsesorgan godkjenner og minst annethvert år gjennomgår strategier for å håndtere risikoer, er det i CRD 6 tatt inn et krav om at risikoer knyttet til ESG-faktorer på kort, mellomlang og lang sikt skal omfattes. Videre er kravet til frekvens for ledelsesorganets gjennomgang av strategier og retningslinjer for risikostyring endret. Medlemsstatene skal sikre at ledelsesorganet foretar slik gjennomgang minst hvert andre år, mens det tidligere var krav om regelmessig gjennomgang. Det er videre tatt inn et nytt andre ledd i artikkel 76 nr. 1 som åpner for at medlemsstatene i samsvar med prinsippet om forholdsmessighet, kan tillate at styret i institusjoner som er kategorisert som mindre og ikke-komplekse, gjennomgår strategier og retningslinjer hvert andre år.

Artikkel 76 nr. 2 er ny, og lyder (uoffisiell oversettelse):

"Medlemsstatene skal sikre at ledelsesorganet utarbeider og overvåker spesifikke planer med kvantifiserbare mål og prosesser for å identifisere, overvåke og håndtere finansielle risikoer på kort, mellomlang og lang sikt som følge av ESG-faktorer. Disse planene skal ta hensyn til tilpasningsprosesser og omstillingstrender knyttet til EUs og medlemsstatenes reguleringsmål, spesielt målet om å oppnå klimanøytralitet, samt relevante juridiske og regulatoriske mål i tredjeland for internasjonalt aktive foretak. Planene skal også baseres på de nyeste rapportene og tiltakene fra European Scientific Advisory Board on Climate Change, for å sikre oppnåelsen av EUs klimamål. Dersom institusjonen rapporterer om ESG-forhold i tråd med direktiv 2013/34/EU²², skal disse planene være i samsvar med planene nevnt i direktivets artikler 19a eller 29a, og inkludere konsistente tiltak relatert til institusjonens forretningsmodell og strategi. Medlemsstatene skal sørge for en proporsjonal anvendelse av disse kravene for små og ikke-komplekse foretak, og spesifisere områder hvor unntak eller forenklete prosedyrer kan benyttes."

I artikkel 76 nr. 4 andre ledd andre punktum, som gjelder risikoutvalgets vurderinger av om insentivene i foretakets godtgjørelsesordning tar hensyn til risikoer, er det tilføyd at det omfatter risikoer som oppstår som følge av ESG-faktorer.

2.2.5 Risikostyring og internkontroll

I kapitalkravsdirektivet er de ulike risikokategoriene listet opp i artikkel 79 til 87. Artikkel 87a er ny, og stiller krav til tilsynsmyndighetenes vurdering av kredittinstitusjoners håndtering av bærekraftsrisiko. Innføringen av artikkel 87a legger bærekraftsrisiko til som en ytterligere risiko institusjonene må ha retningslinjer for og styring og kontroll med.

Ifølge artikkel 87a nr. 1 skal tilsynsmyndighetene se til at institusjonene, som en del av styringsstrukturen, inkludert risikostyringsrammeverket i artikkel 74 nr. 1, har robuste strategier, retningslinjer, prosesser og systemer for å identifisere, måle, håndtere og overvåke ESG-risiko på kort, mellomlang og lang sikt.

Artikkel 87a nr. 2 innfører proporsjonalitet for punktene i nr. 1 med hensyn til størrelsen, typen og kompleksiteten til ESG-risikoen for forretningsmodellen og omfanget av institusjonens aktiviteter. Det spesifiseres at punktene i nr. 1 skal vurderes på en kort, mellomlang og langsiktig tidshorisont på minst ti år.

²² Konsolidert regnskapsdirektiv

Artikkel 87a nr. 3 innfører krav til scenarioanalyser. Institusjonene skal teste sin motstandskraft mot langsiktige negative virkninger av ESG-faktorer, både under normale og negative scenarioer, ved å starte med klimarelaterte faktorer. Institusjonene må inkludere ESG-scenarioer som reflekterer potensielle innvirkninger av miljømessige, sosiale og styringsmessige endringer, og tilhørende endringer i offentlig politikk som påvirker forretningsmiljøet. Scenarioene må være troverdige og være basert på scenarier utarbeidet av internasjonale organisasjoner. Tilsynsmyndighetene skal påse at institusjonene gjennomfører dette.

Ifølge artikkel 87a nr. 4 skal tilsynsmyndighetene vurdere institusjonenes ESG-strategier og risikostyring, inkludert planer med kvantitative mål og prosesser for å overvåke og håndtere ESG-risikoer på kort, mellomlang og lang sikt, i samsvar med artikkel 76 nr. 2. Vurderingen skal ta hensyn til institusjonenes bærekraftsrelaterte produkter, retningslinjer for overgangsfianisering, utlånspraksis og ESG-relaterte mål og grenser. Robustheten i planene skal vurderes som en del av SREP-prosessen²³. Om nødvendig kan tilsynsmyndighetene samarbeide med klima- og miljøtilsynsmyndigheter om vurderingen.

EBA skal gi retningslinjer om blant annet metodikk for identifisering, måling, styring og overvåking av ESG-risikoer, jf. artikkel 87a nr. 5.

2.2.6 Tilsynsmessige tiltak

Artikkel 98 omhandler tekniske kriterier for tilsyn og evaluering (SREP). I nr. 1 er det kommet til et nytt punkt k, som angir at i tillegg til kreditt-, markeds- og operasjonell risiko, skal SREP også inneholde en vurdering av om institusjonene har etablert hensiktsmessige retningslinjer og operasjonelle tiltak knyttet til mål og milepæler i omstillingsplaner som nevnt i artikkel 76 nr. 2.

Videre er det tilføyd et nytt punkt nr. 9 i artikkel 98, som fastsetter at tilsynsmyndighetene i SREP skal inkludere vurdering av institusjonenes risikostyring av ESG-risiko, samt foretakets eksponering mot ESG-risiko. I vurderingen av om institusjonenes prosesser og eksponeringer er tilstrekkelige, skal tilsynsmyndighetene også ta hensyn til institusjonenes forretningsmodeller. Videre skal institusjonenes eksponering mot ESG-risiko vurderes basert på omstillingsplanene som institusjonene skal utarbeide etter artikkel 76 nr. 2. Institusjonenes styringsprosesser med hensyn til ESG-risiko skal tilpasses for å oppnå målene i disse planene. Tilsynsmyndighetene skal i SREP inkludere vurdering av planer og mål i omstillingsplanene, samt framdrift i tilpasninger for å oppnå klimanøytralitet i 2050 samt andre relevante EU-mål knyttet til ESG-faktorer.

Artikkel 104, som omhandler tilsynsmessige tiltak, har fått et nytt punkt m i nr. 1. Det framkommer der at tilsynsmyndighetene kan kreve at institusjonene reduserer risikoene som oppstår fra ESG-faktorer på kort, mellomlang og lang sikt. Dette inkluderer risikoer som oppstår ved endring og omstilling til regulatoriske mål satt av EU, relevante medlemsland eller tredjeland. Krav om reduksjon av risikoer kan skje gjennom å kreve endringer i institusjonenes forretningsstrategi, styresett og risikostyring samt å sette strengere mål og beslutte tiltak som omtalt i foretakets omstillingsplaner.

2.3 Finanstilsynets vurderinger

2.3.1 Generelt

Endringene i CRD 6 innebærer at faktorer knyttet til bærekraft skal innlemmes tydelig i foretakenes kapitalstyring, systemer og rutiner for å identifisere, styre, overvåke og rapportere risiko, samt godtgjørelsesordninger. Finanstilsynet viser til at bærekraftsrisikoer materialiserer seg gjennom de tradisjonelle risikokategoriene som kredittrisiko, markedsrisiko, likviditets- og finansieringsrisiko samt operasjonell risiko. Nåværende

²³ Supervisory Review and Evaluation Process

regelverk dekker derfor indirekte overvåking og styring av bærekraftsrisikoer og de tilhørende kapitalbehovene. Finanstilsynet vurderer det likevel hensiktsmessig og viktig at bærekraftsrisikoer blir særskilt adressert i norsk regelverk, på tilsvarende måte som CRD 6 har en omfattende omtale av bærekraftsrisikoer.

CRD 6 tilføyer bærekraftsrisiko til bestemmelser om overvåking og styring mv. av risiko som allerede er gjennomført i finansforetaksloven og CRR/CRD-forskriften. Finanstilsynet foreslår at nye bestemmelser om bærekraftsrisiko gjennomføres ved endringer i gjeldende lov- og forskriftsregler som de knytter seg til, se nærmere om dette nedenfor. I tillegg foreslår Finanstilsynet nedenfor en ny bestemmelse i CRR/CRD-forskriften § 52, som spesifikt tar for seg bærekraftsrisiko.

Når det gjelder definisjonen av risikoer knyttet til miljø, sosiale forhold og selskapsstyring/ESG-risiko i CRD 6 artikkel 3 nr. 1 punkt 68, foreslår Finanstilsynet at den gjennomføres i CRR/CRD-forskriften § 2a, og slik at det vises til definisjonen av tilsvarende begrep i kapitalkravsforordningen. Finanstilsynet foreslår at det skal framgå av CRR/CRD-forskriften § 2a at når begrepet "bærekraftsrisiko" benyttes i forskriften, menes risikoer som nevnt i kapitalkravsforordningen artikkel 4 nr. 1 punkt 52d.

2.3.2 Vurdering av risiko og kapitalbehov

Endringen i direktivet artikkel 73 krever at foretakene eksplisitt tar hensyn til bærekraftsrisikoer i sine vurderinger av risiko og samlet kapitalbehov, og at dette skal gjøres på kort, mellomlang og lang sikt. Finanstilsynet foreslår at foretakets utvidede plikt til å ta hensyn til bærekraftsrisiko gjennomføres ved at det tas inn en uttrykkelig henvisning til bærekraftsrisiko i finansforetaksloven § 13-6 andre ledd, der de ulike typene risikoer som foretakene skal ta hensyn til i sine vurderinger av risikoer og samlet risikoeksponering er nevnt. Plikten til å vurdere kapitalbehovet på kort og lengre sikt framkommer av gjeldende bestemmelse i finansforetaksloven § 13-6 tredje ledd første punktum. Finanstilsynet foreslår at presiseringen i direktivet artikkel 73 om at kapitalbehovet skal vurderes også på mellomlang sikt, gjennomføres i CRR/CRD-forskriften § 39²⁴ første ledd første punktum, som gjelder styrets plikt til å vurdere retningslinjer mv. for risikoer, samt CRR/CRD-forskriften i § 40²⁵ nytt tiende ledd, som gjelder foretakets rutiner og retningslinjer for risikostyring mv.

Finanstilsynet foreslår videre at kravet i CRD 6 artikkel 87a nr. 2 om at bærekraftsrisikoer skal vurderes minst ti år fram i tid, skal framkomme uttrykkelig av CRR/CRD-forskriften § 40 nytt tiende ledd.

2.3.3 Forsvarlig virksomhet

Direktivet artikkel 74 nr. 1 ny bokstav b krever at foretakene uttrykkelig inkluderer bærekraftsrisikoer blant de risikoene som overvåkes og rapporteres. Videre skal risikoappetitt knyttet til bærekraft hensyntas sammen med øvrig risikoappetitt i godtgjørelsesordninger, jf. artikkel 74 nr. 1 bokstav e. Dette er presiseringer sammenholdt med dagens lovgivning som ikke spesifikt nevner bærekraftsrisikoer.

Finanstilsynet viser til at foretakenes plikt til å ha styrings- og kontrollordninger og retningslinjer og rutiner mv. etter finansforetaksloven § 13-5 omfatter alle typer risiko som foretaket er eller kan bli eksponert for. Konkrete typer risiko er listet opp i CRR/CRD-forskriften § 40 første ledd. Finanstilsynet foreslår at bærekraftsrisiko tilføyes som en ny bokstav j i CRR/CRD-forskriften § 40 første ledd, slik at det framgår uttrykkelig av forskriften at slik risiko skal inngå i foretakets retningslinjer og rutiner for styring og kontroll av risiko.

CRD 6 artikkel 76 nr. 1 bokstav d krever i tillegg at foretakene har nettverk og informasjonssystemer som oppfyller EU-reguleringer (DORA). Dette innebærer at foretak må sikre at deres teknologiske infrastruktur er robust og i samsvar med europeiske standarder.

²⁴ Paragraf 39 viderefører gjeldende § 35 etter forslag om å omnummerere bestemmelser i forskriften.

²⁵ Paragraf 40 viderefører gjeldende § 36 etter forslag om å omnummerere bestemmelser i forskriften.

Finanstilsynet viser til at Finansdepartementet i høringsnotat 24. januar 2024 om nytt regelverk for digital operasjonell motstandsdyktighet i finanssektoren²⁶ har foreslått en ny bestemmelse i finansforetaksloven § 13-5 første ledd. Lovforslaget lyder:

"Foretaket skal ha nettverks- og informasjonssystemer i samsvar med forordning (EU) 2022/2554".

Forslaget vil, forutsatt at det følges opp, etter Finanstilsynets vurdering oppfylle kravet i CRD 6 artikkel 74 nr. 1 bokstav d. Det er derfor ikke behov for å foreslå ytterligere regelendringer på dette punkt.

2.3.4 Behandling av risikoer

Artikkel 76 nr. 1 i CRD 6 endrer kravene til hvor ofte foretakets styre skal gjennomgå strategier og retningslinjer for risikostyring, slik at det nå vil kreves at styret gjennomgår disse minst hvert andre år, mens det tidligere var krav om at de ble gjennomgått regelmessig. Det er også tatt inn en presisering i artikkel 76 nr. 1 om at strategiene og retningslinjene skal inkludere virkningene av bærekraftsrisikoer på kort, mellomlang og lang sikt.

Finanstilsynet foreslår at CRR/CRD-forskriften endres, slik at kravet til hvor ofte styret skal godkjenne og vurdere strategier og retningslinjer for å påta foretaket risikoer, endres fra "regelmessig" til "minst hvert andre år", jf. forslaget til § 39 første ledd. Videre foreslår Finanstilsynet en justering i samme paragraf, slik at det framgår uttrykkelig at strategiene og retningslinjene som styret skal godkjenne og vurdere skal gjelde risikoer som foretaket er eller kan bli eksponert for skal gjelde både på kort, mellomlang og lang sikt, og at bærekraftsrisikoer omfattes.

Når det gjelder adgangen for medlemsstatene, i tråd med prinsippet om forholdsmessighet, til å tillate at styret i mindre og ikke-komplekse foretak gjennomgår strategier og retningslinjer hvert andre år, jf. artikkel 76 nr. 1 andre ledd, viser Finanstilsynet til at bestemmelsen gir medlemstatene anledning til å bestemme at mindre og ikke-komplekse foretak kan gjennomgå sine strategier og retningslinjer noe sjeldnere enn andre foretak, men at det dreier seg om nyanser, ref. "minst annethvert år" og "annethvert år". Etter Finanstilsynets vurdering er det tilstrekkelig om små og ikke-komplekse foretak gjennomgår sine strategier og retningslinjer annethvert år, jf. proporsjonalitetsprinsippet. Dette gjelder bare så fremt det ikke oppstår forhold i foretaket som gjør det nødvendig å gjennomgå strategier og retningslinjer tidligere enn en slik frekvens tilsier, jf. kravet til forsvarlig virksomhetsstyring i finansforetaksloven § 13-5. Finanstilsynet foreslår at det fastsettes i CRR/CRD-forskriften § 39 første ledd andre punktum at styrene i mindre og ikke-komplekse foretak kan gjennomgå strategier og retningslinjer hvert andre år.

Finanstilsynet foreslår videre at ordet "strategier" tilføyes i CRR/CRD-forskriften § 39 første ledd. Forslaget innebærer at det framgår uttrykkelig av bestemmelsen at foretakets styre også skal godkjenne og vurdere foretakets strategier i tillegg til retningslinjene. Forslaget innebærer at forskriften blir mer direktivnær, jf. artikkel 76 nr. 1, som omhandler "strategier og retningslinjer" (norsk oversettelse av CRD IV).

Artikkel 76 nr. 2 krever at foretak utvikler målbare planer for å håndtere bærekraftsrisikoer, herunder risikoer i forbindelse med reguleringer for å oppnå EUs mål om klimanøytralitet, og at de kontinuerlig overvåker og justerer disse planene i tråd med de nyeste anbefalingene. Foretakene må også sikre at planene er konsistente med andre rapporteringskrav. Medlemsstatene skal sørge for en proporsjonal anvendelse av disse kravene for små og ikke-komplekse foretak, og spesifisere områder hvor unntak eller forenklede prosedyrer kan benyttes.

²⁶ [Høring – nye regler om digital operasjonell motstandsdyktighet i finanssektoren \(DORA\), 23. januar 2024](#)

Finanstilsynet viser til at EUs klimalov, der målet om klimanøytralitet i EU er fastsatt, ikke er ansett som EØS-relevant. Finanstilsynet foreslår at det i den norske gjennomføringsbestemmelsen i stedet vises til myndighetenes krav som er satt for å nå klimamål, uten at det vises spesifikt til EUs mål om klimanøytralitet. Finanstilsynet legger til grunn at dette materielt sett vil være det samme. Lignende vurderinger er gjort i Prop. 57 L (2023–2024) punkt 4.1.5.2, som gjelder endringer i regnskapslovgivningen. Finanstilsynet foreslår videre at foretakets utvidede plikter i CRD 6 artikkel 76 nr. 2, gjennomføres i CRR/CRD-forskriften ny § 52, og at kravene tilpasses små og ikke-komplekse foretak.

Når det gjelder artikkel 76 nr. 4, kreves det etter gjeldende rett at det er samsvar mellom godtgjørelsesordninger og foretakets mål og risikotoleranse, jf. finansforetaksloven § 15-1 og finansforetaksforskriften kapittel 15. CRD 6 innfører krav om at godtgjørelsesordningene også tar hensyn til risikoer knyttet til bærekraftsfaktorer. Dette er en presisering fra dagens lovgivning som ikke spesifikt nevner bærekraftsrisikoer. Finanstilsynet foreslår at bærekraftsrisiko blir nevnt i finansforetaksforskriften § 15-4 andre ledd. Forslaget er nærmere omtalt i punkt 10.

Artikkel 76 nr. 4 er delvis gjennomført i CRR/CRD-forskriften § 35 første ledd. Finanstilsynet foreslår at siste del av bestemmelsen i direktivet, som omhandler at risikoutvalget skal undersøke at godtgjørelsesordningene hensyntar risikoene i foretaket, tas inn i finansforetaksforskriften § 13-2 ny bokstav f.

2.3.5 Risikostyring og internkontroll

Artikkel 87a presiserer at foretakenes risikostyring og internkontroll skal inkludere bærekraftsrisiko. Finanstilsynet viser til at ettersom bærekraftsrisiko materialiserer seg gjennom de tradisjonelle risikokategoriene, vil kravene i ny artikkel 87a i stor grad være dekket av eksisterende bestemmelser i finansforetaksloven og CRR/CRD-forskriften, jf. særlig loven § 13-6, jf. § 14-6 og forskriften § 36. Finanstilsynet har ovenfor foreslått at bærekraftsrisiko tilføyes i forskriften § 40 som en ny bokstav j. Det er etter Finanstilsynets vurdering ikke behov for ytterligere reguleringer for å gjennomføre artikkel 87a nr. 1.

Artikkel 87a nr. 2 presiserer at punktene i artikkel 87a nr. 1 skal følge forholdsmessighetsprinsippet og at de skal vurderes på en kort, mellomlang og lang tidsperiode på minst ti år. Finanstilsynet foreslår at presiseringen av minst ti års horisont gjennomføres i CRR/CRD-forskriften § 40 nytt tiende ledd, se punkt 2.3.2. Forholdsmessighetsprinsippet knyttet til punktene nevnt i 87a nr. 1 foreslås også gjennomført i § 40 nytt tiende ledd i CRR/CRD-forskriften.

I artikkel 87a nr. 3 kreves det eksplisitt at foretakene gjennomfører klimastresstester. Finanstilsynet foreslår at foretakenes plikt til å gjennomføre slike stresstester fastsettes i CRR/CRD-forskriften § 52 andre ledd.

Når det gjelder tilsynsmyndighetenes plikt til å vurdere foretakenes retningslinjer og rutiner for bærekraftsrisiko, jf. artikkel 87a nr. 4, dekker finansforetaksloven § 14-6 i hovedsak kravene i direktivet. Finanstilsynet foreslår at det presiseres i CRR/CRD-forskriften § 52 tredje ledd at Finanstilsynet skal vurdere foretakets planer knyttet til omstilling til en bærekraftig økonomi mv., jf. direktivet artikkel 76 nr. 2 som en del av SREP-prosessen.

De nærmere kravene i artikkel 87a nr. 4 første ledd til spesifikke punkter som Finanstilsynet skal ta hensyn til i vurderingen, retter seg etter Finanstilsynets vurdering mot myndighetene, uten å gi private parter rettigheter eller plikter, slik at det er ikke er nødvendig med særskilte gjennomføringsbestemmelser i lov eller forskrift. Det samme gjelder artikkel 87a andre ledd, som gjelder adgangen til å samarbeide med klima- og miljømyndigheter.

2.3.6 Tilsynsmessige tiltak

Foretakets plikt til å etablere omstillingsplaner etter CRD 6 artikkel 76 nr. 2 og tilsynsmyndighetenes tilsyn med og vurdering av slike planer i SREP, framgår ikke av

gjeldende norske regler. Finanstilsynet foreslår at tilsynsmessige tiltak knyttet til foretakets planer for omstilling, skal gjennomføres i CRR/CRD-forskriften ny § 52 siste ledd.

Når det gjelder artikkel 104 nr. 1 ny bokstav m, som krever at tilsynsmyndighetene skal kunne pålegge foretak å redusere risikoen som oppstår fra faktorer knyttet til bærekraft på kort, mellomlang og lang sikt, foreslår Finanstilsynet at bestemmelsen gjennomføres som et nytt punkt h i finansforetaksloven § 14-6 tredje ledd.

3 Kontroll med eiere av kvalifiserte eierandeler

3.1 Gjeldende rett

Saksbehandlingsregler for erverv av kvalifiserte eierandeler i finansforetak er regulert i finansforetaksloven § 6-2 og i finansforetaksforskriften § 6-1.

Det framgår av finansforetaksforskriften § 6-1 tredje ledd at Finanstilsynet omgående skal bekrefte skriftlig at melding om erverv av kvalifisert eierandel er mottatt.

Det framgår av finansforetaksloven § 6-3 andre ledd bokstav e at ved vurderingen av om tillatelse til erverv av kvalifisert eierandel skal gis, skal det det legges vekt på

"om det er grunn til å anta at det i forbindelse med ervervet foregår eller blir gjort forsøk på hvitvasking av penger eller finansiering av terrorvirksomhet, eller at ervervet vil øke risikoen for dette."

Videre framgår det av finansforetaksloven § 6-4 andre ledd første punktum at

"Departementet skal ikke gi tillatelse til ervervet dersom departementet finner at det er rimelig grunnlag for tvil om erververens egnethet som innehaver av den samlede eierandelen etter ervervet, eller at det er grunnlag for tvil om de finansielle forhold etter ervervet vil være betryggende."

3.2 CRD 6

Direktivet artikkel 22 nr. 2 første ledd er endret slik at fristen for tilsynsmyndigheten til å gi skriftlig bekreftelse til potensiell erverver om mottatt melding om kvalifisert eierandel, økes fra to til ti arbeidsdager. Samme frist gjelder ved mottak av ytterligere informasjon.

CRD 6 artikkel 23 nr. 1 bokstav e første ledd viser til direktiv (EU) 2015/849 (hvitvaskingsdirektivet). Gjeldende direktivbestemmelse viser til direktiv 2005/60/EF, som ble opphevet ved ikrafttredelsen av hvitvaskingsdirektivet 2015/849. Artikkel 23 nr. 1 bokstav e har i tillegg fått to nye ledd.

Etter CRD 6 artikkel 23 nr. 1 bokstav e andre ledd skal tilsynsmyndighetene rådføre seg med kredittinstitusjonens ansvarlige tilsynsmyndighet for antihvitvasking i forbindelse med vurderingen etter artikkel 23 nr. 1 punkt e første ledd.

Det framgår videre av CRD 6 artikkel 23 nr. 1 bokstav e tredje ledd at tilsynsmyndighetene kan nekte erverv hvis:

- potensiell erverver er lokalisert i et tredjeland som står oppført på listen over høyrisikoland som har strategiske mangler i regimet for bekjempelse av hvitvasking og terrorfinansiering, eller
- potensiell erverver er lokalisert i et tredjeland som er omfattet av EUs restriktive tiltak, og det er vurdert av tilsynsmyndighetene at dette påvirker potensiell erververs evne til å overholde nødvendige krav og prosedyrer i overensstemmelse med hvitvaskingsregelverket.

Det framgår av CRD 6 artikkel 23 nr. 2 nytt andre ledd at hvis det foreligger negativ uttalelse fra tilsynsmyndighetene for antihvitvasking, skal tilsynsmyndighetene ta behørig hensyn til uttalelsen i vurderingen av det påtenkte ervervet, og uttalelsen kan være saklig grunn for å avslå ervervet. Tilsynsmyndighetene for antihvitvasking har en frist på 30 dager til å besvare anmodningen fra tilsynsmyndighetene.

EBA skal innen 26. januar 2026 utarbeide forslag til teknisk standard som angir minimumskrav til informasjon som den påtenkte (potensielle) erverver skal sende til tilsynsmyndighetene i forbindelse med melding om erverv av kvalifisert eierandel.

3.3 Finanstilsynets vurdering

3.3.1 Bekreftelse på mottatt melding og saksbehandlingsfrister

Reglene om å gi den som søker om erverv av kvalifisert eierandel tilbakemelding om at meldingen er mottatt, må leses i sammenheng med saksbehandlingsfristene som følger av finansforetaksloven § 6-3 andre ledd. Etter denne bestemmelsen skal spørsmålet om det skal gis tillatelse avgjøres innenfor en saksbehandlingsperiode på 60 arbeidsdager. Det er også gitt regler om at fristen på nærmere vilkår avbrytes hvis departementet eller Finanstilsynet framsetter skriftlig krav om ytterligere opplysninger. Fristen avbrytes inntil svaret fra erververen er mottatt, som hovedregel i inntil 20 arbeidsdager.

Saksbehandlingsperioden på 60 arbeidsdager starter å løpe regnet fra datoen Finanstilsynet har bekreftet å ha mottatt meldingen. Hovedregelen vil fortsatt være at bekreftelse på mottatt melding eller bekreftelse på mottak av ytterligere opplysninger skal sendes så raskt som mulig, men Finanstilsynet får med den nye regelen en lengre frist for å gi en slik bekreftelse ved at fristen økes fra to til ti arbeidsdager. Den utvidede fristen kan påvirke tiden det tar fra Finanstilsynet mottar meldingen til det fattes vedtak i saken.

Finanstilsynets plikt til å gi bekreftelse på mottatt melding er regulert i finansforetaksforskriften § 6-1 tredje ledd. Finansforetaksforskriften § 6-1 tredje ledd angir i dag ingen frist for å sende ut en bekreftelse. Finanstilsynet foreslår at bestemmelsen i finansforetaksforskriften § 6-1 tredje ledd flyttes til nytt tredje ledd i finansforetaksloven § 6-2 om saksbehandlingsregler. Bakgrunnen for forslaget om å flytte bestemmelsen er at bekreftelsen henger nært sammen med beregning av saksbehandlingsperioden som er regulert i finansforetaksloven § 6-2 tredje ledd. Finanstilsynet foreslår at fristen for å gi bekreftelse på mottatt melding tas inn i § 6-2 tredje ledd. Det framgår av gjeldende direktivtekst artikkel 22 nr. 2 andre ledd at bekreftelsen på mottatt melding (eller ved mottak av ytterligere opplysninger) skal inneholde informasjon om når saksbehandlingsperioden utløper. Denne bestemmelsen har ikke vært gjennomført i finansforetaksforskriften i samsvar med direktivet. Finanstilsynet foreslår at bestemmelsen tas inn i ny § 6-2 tredje ledd og gjennomføres i samsvar med kravene i CRD.

I reglene om erverv som utgjør vesentlig kapitalandel er det bestemmelser som samkjører saksbehandlingsperioden hvis et erverv er omfattet både av reglene om kvalifiserte eierandeler og reglene om erverv som utgjør vesentlig kapitalandel. Se nærmere omtale i punkt 4.3.6. Finanstilsynet foreslår å ta inn en bestemmelse i § 6-2 som viser til bestemmelsene i § 6A-2.

Finanstilsynet har i reglene om erverv som utgjør en vesentlig kapitalandel foreslått en mindre omskriving av saksbehandlingsreglene sammenlignet med slik de er utformet i kapittel 6 om kvalifiserte eierandeler, slik at teksten ligger nærmere opp til begrepsbruken og systemet som framgår av direktivet. Dette gjelder særlig bruk av betegnelsen saksbehandlingsperiode framfor saksbehandlingsfrist. Når det spørres om utfyllende opplysninger, er direktivets system at saksbehandlingsperioden forlenges ved at dagene mellom datoen da ytterligere informasjon etterspørres og datoen Finanstilsynet mottar informasjonen suspenderes. Etter Finanstilsynets vurdering kommer ikke denne beregningen helt tydelig fram i gjeldende § 6-2 tredje ledd. Se for øvrig forslag til ny § 6-2 femte ledd omtalt under punkt 7 om organisering av holdingforetak. Finanstilsynet viser imidlertid til lovforslaget til § 6A-2 andre og tredje ledd og § 6A-4 sjette ledd, slik at Finansdepartementet kan vurdere om det bør gjøres redaksjonelle endringer i §§ 6-2 og 6-4.

Endringen om å forlenge Finanstilsynets frist for å sende bekreftelse på mottak av melding, kan gjøres gjeldende for alle finansforetak med unntak av forsikringsforetak. Etter solvens II-

direktivet (direktiv 2009/138/EF) artikkel 58 skal bekrefte på mottatt melding gis innen to dager for forsikringsforetak. Betalingstjenestedirektivet og e-pengedirektivet inneholder ikke bestemmelser om saksbehandlingsfrister for erverv, slik at endringen ikke vil være i strid med norske EØS-forpliktelser for slike foretak.

Beregning av saksbehandlingsperioden

Saksbehandlingsperiodens første tellende arbeidsdag (dag én) er første arbeidsdag etter at Finanstilsynet har sendt ut bekrefte på mottatt melding om kvalifisert erverv. Med arbeidsdager menes mandag til og med fredag, med fradrag av offentlige høytids- og fridager. Saksbehandlingsperiodens siste dag er arbeidsdag 60 beregnet på måte som nevnt i dette avsnittet.

Når Finanstilsynet ber om tilleggsopplysninger i saken forlenges saksbehandlingsperioden med arbeidsdagene som ligger mellom datoen det ble bedt om tilleggsopplysninger og datoen Finanstilsynet mottar tilleggsopplysningene. Saksbehandlingsperioden kan ikke forlenges i mer enn 20 arbeidsdager, men likevel i inntil 30 arbeidsdager hvis erverver befinner seg utenfor EØS-området.

3.3.2 Kontakt med tilsynsmyndighetene for antihvitvasking

I CRD 6 er artikkel 23 nr. 1 bokstav e første ledd endret, slik at det nå vises til gjeldende hvitvaskingsdirektiv (EU) 2015/849 i stedet for det tidligere hvitvaskingsdirektivet 2005/60/EC. Finanstilsynet kan ikke se at det er behov å gjøre endringer i finansforetaksloven som følger av denne endringen i CRD 6. CRD 6 artikkel 23 nr. 1 bokstav e andre ledd fastsetter at tilsynsmyndighetene skal konsultere myndighetene som er ansvarlig for tilsynet med kredittinstitusjonene etter hvitvaskingsdirektivet, ved vurdering av kriteriet som følger av bokstav e første ledd. Dette gjelder vurdering etter finansforetaksloven § 6-3 bokstav e «om det er grunn til å anta at det i forbindelse med ervervet foregår eller blir gjort forsøk på hvitvasking av penger eller finansiering av terrorvirksomhet, eller at ervervet vil øke risikoen for dette». Finanstilsynet antar at bestemmelsen først og fremst sikter til målselskapets tilsynsmyndighet for antihvitvasking, men i tilfeller der erverver er et foretak omfattet av regler om eierkontroll i annen jurisdiksjon vil bestemmelsen utfylle CRD 6 artikkel 24 om samarbeid med andre tilsynsmyndigheter.

I Norge er Finanstilsynet både konsesjonsmyndighet for foretakene og tilsynsmyndighet etter hvitvaskingsdirektivet. Bestemmelsen i direktivet er ikke tilpasset jurisdiksjoner der tilsynsmyndighetene etter CRD og hvitvaskingsdirektivet er den samme. Det er etter Finanstilsynets vurdering ikke naturlig å regulere at Finanstilsynet skal kontakte eller skrive uttalelse til seg selv. Bestemmelsen om at Finanstilsynet må kontakte tilsynsmyndigheten for antihvitvasking vil også være en bestemmelse som i all hovedsak regulerer Finanstilsynets egen virksomhet. Direktivbestemmelser som bare omhandler offentlige myndigheters plikter uten å gi rettigheter eller plikter for private rettssubjekter, har vanligvis ikke blitt gjennomført i lov eller forskrift. Finanstilsynet foreslår på denne bakgrunn ikke regler om at Finanstilsynet skal innhente bekrefte fra Finanstilsynet på at det ikke er grunn til å tro at filialen vil bli benyttet eller forsøkt benyttet til hvitvasking eller finansiering av terrorvirksomhet. Finanstilsynet må imidlertid ha på plass interne rutiner for å oppfylle kravet i direktivet.

Det framgår av CRD 6 artikkel 23 nr. 2 at uttalelsen fra tilsynsmyndigheten for antihvitvasking kan være rimelig grunnlag for å avslå ervervet. Det følger av kriteriene i finansforetaksloven § 6-3 bokstav e at Finanstilsynet i alle tilfeller skal vurdere hvitvaskingsrisiko i forbindelse med ervervet. Hvis Finanstilsynet finner grunnlag for å avslå ervervet begrunnet i hvitvaskingshensyn, vil dette framgå og være begrunnet i vedtaket i samsvar med forvaltningsloven § 24.

Når det gjelder plikten til å samarbeide med utenlandske tilsynsmyndigheter som er omfattet av EØS-avtalen, følger dette av ny finanstilsynslov § 1-3 fjerde ledd.

Siden risikoen for hvitvasking også skal vurderes etter finansforetaksloven § 6-3 bokstav e, mener Finanstilsynet at de foreslåtte bestemmelsene gjøres gjeldende for erverv i alle finansforetak.

I CRD 6 artikkel 23 bokstav e nytt tredje ledd framgår det at myndighetene kan gjøre innsigelse mot ervervet hvis erverver befinner seg "in a third country that is subject to Union restrictive measures [...]" Finanstilsynet forstår det slik at "Union restrictive measures" viser til EUs sanksjonslister. Finanstilsynet antar at det må gjøres tilpasninger i bestemmelsen for EFTA-statene når CRD 6 innlemmes i EØS-avtalen, siden utenrikspolitiske anliggende ikke er en del av EØS-avtalen.

At EBA vil utarbeide teknisk standard for hvilke opplysninger som skal følge med en melding om kvalifisert eierandel, kan medføre at finansforetaksforskriften § 6-1 første og andre ledd blir overflødig. Dette vil bli vurdert nærmere når den tekniske standarden foreligger.

4 Erverv som utgjør en vesentlig kapitalandel

4.1 Gjeldende rett

Etter finansforetaksloven § 6-1 første ledd må den som vil gjennomføre erverv som medfører at vedkommende blir eier av en kvalifisert eierandel i et finansforetak, på forhånd sende melding om dette til Finanstilsynet. Som kvalifisert eierandel regnes en eierandel som representerer 10 prosent eller mer av kapitalen eller stemmene i finansforetaket, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av foretaket og dets virksomhet.

Etter finansforetaksloven § 17-1 første ledd kan det bare etableres et finanskonsern etter tillatelse gitt av departementet. Finanskonsern er konsern der minst ett foretak som ikke er morselskapet, er et finansforetak, jf. finansforetaksloven § 1-4. Bestemmelsen i § 17-1 første ledd innebærer krav om godkjenning hvis et finansforetak skal erverve en så stor andel i et annet finansforetak at foretaket blir et datterforetak. Det framgår av finansforetaksloven § 17-7 hvilke foretak som kan inngå i finanskonsern. Ved endringer i organiseringen av et finanskonsern kreves godkjenning eller samtykke fra departementet, jf. finansforetaksloven § 17-8 andre ledd eller § 17-9 første ledd. Ved andre endringer av betydning i organiseringen av finanskonsernet eller dets virksomhet, er det kun krav om melding, jf. finansforetaksloven § 17-9 andre ledd. Andre organisatoriske endringer av betydning omfatter:

- avhendelse av norsk datterforetak som ikke er finansforetak, eller avhendelse av en vesentlig del av virksomheten i foretaket
- avhendelse av utenlandsk datterforetak, eller av eierandeler på mer enn 10 prosent i utenlandsk finansforetak
- nedleggelse av filial i utlandet

Finanstilsynet kan i medhold av finansforetaksloven § 17-9 tredje ledd gi pålegg om at andre organisatoriske endringer ikke skal gjennomføres eller omgjøres hvis tilsynsmessige hensyn tilsier det.

Etter finansforetaksloven § 4-1 første ledd skal norske finansforetak sende melding til Finanstilsynet ved erverv av kvalifisert eierandel i finansforetak i annen EØS-stat. Ved beregning av kvalifisert eierandel viser bestemmelsen til finansforetaksloven kapittel 6 om kvalifiserte eierandeler i finansforetak. Med kvalifisert eierandel menes en eierandel på 10 prosent eller mer av stemmene eller kapitalen i foretaket, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av foretaket og dets virksomhet. Det skal også sendes melding til Finanstilsynet hvis et norsk finansforetak ønsker å etablere datterforetak i annen EØS-stat, jf. finansforetaksloven § 4-1 andre ledd.

Finansforetaksloven § 13-9 regulerer kredittinstitusjonenes eierandeler i foretak som ikke kan inngå i finanskonsern. Bestemmelsen gjennomfører et nasjonalt valg i CRR artikkel 89 nr. 3b, som gir nasjonale myndigheter anledning til å forby kredittinstitusjoner å ha eierandel i foretak utenfor finansiell sektor, som overstiger 15 prosent av tellende kapital i kredittinstitusjonen. Det framgår av bestemmelsens første ledd at: «Banker og kredittforetak kan uten hinder av § 13-1 ha kvalifiserte eierandeler i foretak som ikke kan inngå i finanskonsern dersom den bokførte verdien av eierandelen ikke overstiger 15 prosent av foretakets ansvarlige kapital etter siste års- eller delårsregnskap. Den samlede beholdningen av slike eierandeler skal ikke i noe tilfelle overstige 60 prosent av foretakets ansvarlige kapital. Med kvalifisert eierandel menes eierandel som representerer mer enn ti prosent av kapitalen eller stemmene, eller som gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av foretaket og dets virksomhet.»

4.2 CRD 6

I CRD 6 er det under direktivets avdeling III føyd til et nytt kapittel 3 om erverv som utgjør vesentlig kapitalandel, jf. nye artikler 27a til 27e.

4.2.1 Vilkår for melding og saksbehandlingsfrister mv.

Det framgår av CRD 6 artikkel 27a nr. 1 at kredittinstitusjoner, finansielle holdingforetak og blandede finansielle holdingforetak, jf. artikkel 21a nr. 1, må sende skriftlig melding til tilsynsmyndighetene før direkte eller indirekte erverv av en vesentlig kapitalandel i et annet foretak. Tilsynsmyndighetene skal vurdere meldingen og kan nekte ervervet. Det framgår videre av bestemmelsen at meldingen til tilsynsmyndighetene skal inneholde informasjon om størrelsen på ervervet og annen relevant informasjon. Vesentlig kapitalandel er definert i artikkel 27a nr. 2. Ervervet er vesentlig hvis det utgjør 15 prosent eller mer av den tellende kapitalen hos erverver.

Det framgår av artikkel 27a nr. 3 at hvis erverver er en kredittinstitusjon, skal terskelen på 15 prosent vurderes både på individuelt nivå og på konsolidert nivå i konsernet. Hvis terskelen bare er overskredet på individuelt nivå, skal meldingen sendes til tilsynsmyndighetene i den staten der erverver er etablert. Hvis terskelen overskrides på både individuelt og konsolidert nivå, skal det også sendes melding til den konsoliderte tilsynsmyndigheten, som også skal vurdere ervervet. Hvis erverver er et finansielt holdingforetak eller et blandet finansielt holdingforetak skal terskelen bare vurderes på konsolidert nivå, og melding om erverv skal sendes til den konsoliderte tilsynsmyndigheten som er kompetent myndighet til å vurdere ervervet, jf. artikkel 27a nr. 4.

Tilsynsmyndighetene skal omgående og senest innen ti dager gi skriftlig bekreftelse til potensiell erverver om at melding om erverv av vesentlig kapitalandel er mottatt, jf. artikkel 27a nr. 5. Kravet til bekreftelse gjelder også når tilsynsmyndighetene mottar utfyllende informasjon. Bekreftelsen skal inneholde informasjon om når fristen for behandling av meldingen utløper jf. artikkel 27a nr. 8.

Tilsynsmyndighetene har etter artikkel 27a nr. 6, 60 arbeidsdager på å behandle meldingen. Perioden for behandling av meldingen regnes fra datoen på den skriftlige bekreftelsen som tilsynsmyndigheten sender ut der de bekrefter at meldingen er mottatt og fra datoen all dokumentasjon er mottatt, herunder det som medlemsstaten krever vedlagt meldingen, jf. artikkel 27b nr. 5. Dette kalles saksbehandlingsperioden. Saksbehandlingsperioden kan utløpe på et senere tidspunkt hvis tilsynsmyndighetene etterspør mer informasjon, jf. artikkel 27a nr. 10, jf. nr. 9, ved at dagene mellom tidspunktet ytterligere informasjon etterspørres og tidspunktet tilsynsmyndighetene mottar informasjonen suspenderes. Hovedregelen er at det ikke kan suspenderes mer enn 20 arbeidsdager. I særskilte tilfeller kan det suspenderes 30 arbeidsdager. Dette gjelder hvis målselskapet for ervervet er underlagt regelverk i et tredjeland eller at det er nødvendig for tilsynsmyndigheten å innhente informasjon fra melder (potensiell erververs) ansvarlige tilsynsmyndighet for antihvitvasking, jf. artikkel 27a nr. 11. Tilsynsmyndighetene kan etter eget skjønn spørre om ytterligere informasjon, men en slik forespørsel vil ikke påvirke saksbehandlingsperiodens lengde for når saken må være ferdigbehandlet. Hvis tilsynsmyndighetene ikke avslår meldingen i løpet av saksbehandlingsperioden, anses ervervet som godkjent, jf. artikkel 27a nr. 14.

Tilsynsmyndighetene kan skriftlig be om spesifisert tilleggsinformasjon som er nødvendig for å behandle meldingen, jf. artikkel 27a nr. 9. Slik forespørsel må skje senest på den 50. arbeidsdagen i saksbehandlingsperioden.

Hvis ervervet gjelder kvalifisert eierandel i en kredittinstitusjon, skal ervervet vurderes både etter bestemmelsene om kvalifiserte eierandeler i finansforetak og bestemmelsene om erverv av vesentlig kapitalandel. Saksbehandlingsperioden vil i slike saker være tidspunktet som utløper sist, jf. artikkel 27a nr. 6 andre ledd.

I tilfeller der det er krav om tillatelse til etablering av finansielt holdingforetak eller blandet finansielt holdingforetak og vurdering av en slik tillatelse skjer samtidig med vurdering av melding om erverv som utgjør vesentlig kapitalandel og det må skje en samordning mellom tilsynsmyndigheten og konsolidert tilsynsmyndighet i annen EØS-stat, suspenderes saksbehandlingsperioden i saken om erverv av vesentlig kapitalandel fram til samordningsprosedyren i artikkel 21 a er avsluttet.

Det framgår av artikkel 27a nr. 7 at tilsynsmyndigheten ikke er forpliktet til å vurdere ervervet hvis ervervet skjer mellom foretak i samme konsern som definert i CRR artikkel 113 nr. 6 og foretak innenfor samme institusjonelle beskyttelsesordning som definert i CRR artikkel 113 nr. 7. Foretak omfattet etter CRR artikkel 113 nr. 6 gjelder følgende foretak:

- motparten er en institusjon, en finansinstitusjon eller et foretak som yter tilknyttede tjenester underlagt egnede tilsynskrav
- motparten er fullt ut omfattet av samme konsolidering som institusjonen.
- motparten er omfattet av samme framgangsmåter for risikovurdering, -måling og -kontroll som institusjonen
- motparten er etablert i samme medlemsstat som institusjonen
- det foreligger ingen nåværende eller forutsette vesentlige praktiske eller juridiske hindringer for rask overføring av ansvarlig kapital eller tilbakebetaling av forpliktelser fra motparten til institusjonen

Med institusjonell beskyttelsesordning²⁷ etter artikkel 113 nr. 7 menes en "kontrakts- eller lovfestet ansvarsordning som beskytter disse institusjonene og særlig sikrer deres likviditet og solvens for å unngå konkurs, når det er nødvendig."

Hvis tilsynsmyndigheten vil avslå meldingen om erverv, skal det sendes ut skriftlig svar med begrunnelse for avslaget innen to arbeidsdager etter at tilsynsmyndigheten har ferdigstilt vurderingen og innen utløpet av saksbehandlingstiden, jf. artikkel 27a nr. 13.

Tilsynsmyndigheten kan sette frist for gjennomføring av ervervet og om nødvendig forlenge denne fristen, jf. artikkel 27a nr. 15.

4.2.2 Vurdering av ervervet

CRD 6 artikkel 27b angir hva tilsynsmyndigheten skal legge vekt på i vurderingen av om det skal gis tillatelse til ervervet. Det framgår av artikkel 27b nr. 1 a og b at tilsynsmyndigheten skal vurdere utsiktene til en sunn og forsvarlig ledelse av foretaket som søker om erverv av vesentlig kapitalandel, og skal særlig vurdere risikoene som potensiell erverver blir eller kan bli eksponert for etter det påtenkte ervervet, basert på følgende kriterier:

- om erverver vil kunne overholde bestemmelser i CRD og CRR og andre relevante EØS-rettsakter
- om det er rimelig grunn til å mistenke hvitvasking eller terrorfinansiering, forsøk på dette eller at ervervet skal kunne øke risikoen for dette

Tilsynsmyndigheten skal konsultere potensiell erververs ansvarlige tilsynsmyndighet for antihvitvasking ved vurderingen av hvitvaskingsrisiko jf. artikkel 27b nr. 2.

Tilsynsmyndigheten for antihvitvasking skal gis 30 arbeidsdager på å svare på anmodningen om bistand, jf. artikkel 27b nr. 3 andre ledd.

Etter artikkel 27b nr. 3 kan tilsynsmyndigheten bare avslå ervervet hvis det er saklig begrunnet i kriteriene nevnt i artikkel 27b nr. 1 a og b, eller at saken er for dårlig opplyst fra erververs side til tross for at tilsynsmyndigheten har etterspurt opplysningene. Det framgår av artikkel 27b nr. 4 at det ikke kan fastsettes forhåndskriterier for godkjenning av erverv basert på størrelsen på ervervet eller ut fra markedets behov for kapital. Videre må

²⁷ Institusjonell beskyttelsesordning er nærmere beskrevet i Finanstilsynets høringsnotat 6. februar 2023 om "[Forslag til Lov- og forskriftendringer på finansmarkedsområdet](#)" punkt 2.3.3

tilsynsmyndigheten ikke drive ubegrunnet forskjellsbehandling hvis det kommer flere meldinger om erverv i samme foretak, jf. artikkel 27b nr. 6.

Hvis det foreligger negativ uttalelse fra tilsynsmyndigheten for antihvitvasking, skal tilsynsmyndigheten behandle uttalelsen på en hensiktsmessig måte og uttalelsen fra kan være saklig grunn for å avslå ervervet, jf. artikkel 27b nr. 3 andre ledd.

Medlemsstatene skal sørge for å offentliggjøre en oversikt over opplysninger som skal følge meldingen om erverv av vesentlig kapitalandel, jf. artikkel 27b nr. 5. Informasjonen skal være proporsjonal, relevant og tilpasset ervervet.

Etter artikkel 27b nr. 7 skal EBA utarbeide tekniske standarder om følgende temaer:

- utarbeide liste over opplysninger som potensiell erverver skal sende til tilsynsmyndighetene i forbindelse med melding etter artikkel 27a nr. 1, 27f nr. 1 og 27i nr. 1
- en felles metode for vurdering av kriteriene i artikkel 27b og artikkel 27j.
- prosessen knyttet til melding og den tilsynsmessige vurderingen etter artikkel 27a og artikkel 27i.

EBA skal senest framlegge disse for EU-kommisjonen 10. juli 2026.

4.2.3 Samarbeid med andre myndigheter

CRD 6 artikkel 27c regulerer tilsynssamarbeid.

Det framgår av artikkel 27c nr. 1 bokstav a til c at hvis ervervet vedrører kredittinstitusjon, forsikringsforetak, gjenforsikringsforetak, verdipapirforetak eller fondsforvaltningsselskap i annen medlemsstat eller i en annen sektor enn erverver, skal tilsynsmyndigheten konsultere ansvarlige tilsynsmyndigheter. Det samme gjelder hvis ervervet vedrører morforetak til de ovenfor nevnte foretak eller vedrører en juridisk person som kontrollerer slike foretak.

Hvis kredittinstitusjonen bare overskrider terskelen i artikkel 27a nr. 2 på individuelt nivå og inngår i et konsern, framgår det av artikkel 27c nr. 2 første ledd at ansvarlig tilsynsmyndighet for vurdering av ervervet, senest ti arbeidsdager etter mottak av meldingen skal underrette konsolidert tilsynsmyndighet hvis denne er en annen ansvarlig tilsynsmyndighet. Ansvarlig tilsynsmyndighet skal sende kopi av vedtaket til konsolidert tilsynsmyndighet.

Hvis erverver er et finansielt holdingforetak eller et blandet finansielt holdingforetak, skal konsolidert tilsynsmyndighet etter artikkel 27c nr. 2 andre ledd underrette tilsynsmyndigheten i medlemsstaten der holdingselskapet er etablert. Dette skal skje innen ti dager fra mottak av meldingen hvis ansvarlig tilsynsmyndighet er noen andre enn konsolidert tilsynsmyndighet. Konsolidert tilsynsmyndighet skal sende en kopi av vedtaket til ansvarlig tilsynsmyndighet.

I tilfeller der kredittinstitusjonen overskrider terskelverdien i artikkel 27a nr. 2 på både individuelt og konsolidert nivå, skal ansvarlig tilsynsmyndighet og konsolidert tilsynsmyndighet tilstrebe å samordne saksbehandlingen, herunder kontakt med andre tilsynsmyndigheter, jf. artikkel 27c nr. 2 tredje ledd.

Det framgår av artikkel 27c nr. 3 at i tilfeller der konsolidert tilsynsmyndighet må gjøre vurdering av ervervet og denne er en annen enn ansvarlig tilsynsmyndighet i medlemsstaten der erverver er etablert, skal begge myndighetene jobbe i tett samråd med hverandre. Konsolidert tilsynsmyndighet skal forberede et utkast til vedtak som sendes til ansvarlig tilsynsmyndighet. Tilsynsmyndighetene har to måneder på å fatte et felles vedtak fra tidspunktet meldingen ble mottatt. Vedtaket skal være dokumentert og begrunnet. Konsolidert tilsynsmyndighet skal underrette erverver om vedtaket.

Hvis tilsynsmyndighetene ikke blir enige om et felles utformet vedtak innen fristen på to måneder, henvises saken til EBA²⁸ i overenstemmelse med artikkel 19 i forordning (EU) nr. 1093/2010. EBA skal treffe en beslutning innen én måned. Tilsynsmyndighetene skal deretter treffe vedtak i samsvar med EBAs beslutning.

Artikkel 27c nr. 4, pålegger tilsynsmyndighetene på anmodning eller på eget initiativ å utveksle relevante opplysninger av betydning for vurderingen så raskt som mulig. Tilsynsmyndighetene bør koordinere vurderingene sine for å sikre konsistens i vedtakene. Vedtaket som fattes av ansvarlig tilsynsmyndighet, skal inneholde eventuelle synspunkter og innsigelser fra andre relevante tilsynsmyndigheter.

EBA skal etter artikkel 27c nr. 5 utarbeide forslag til en teknisk gjennomføringsstandard (ITS) for å fastlegge felles framgangsmåte og utarbeide maler for bruk i samarbeid mellom relevante tilsynsmyndigheter.

4.2.4 Reduksjon av vesentlig kapitalandel

Hvis kredittinstitusjoner, finansielle holdingselskaper eller blandende finansielle holdingselskaper direkte eller indirekte planlegger å avhende en vesentlig kapitalandel, skal det sendes skriftlig underretning til tilsynsmyndigheten før avhendelsen gjennomføres, jf. artikkel 27d.

4.2.5 Forvaltningstiltak

Hvis en eier har ervervet eierandel som utgjør en vesentlig kapitalandel uten forutgående melding til tilsynsmyndigheten eller erverver til tross for avslag fra tilsynsmyndigheten, skal tilsynsmyndigheten bruke passende forvaltningstiltak. Hvis erverv har skjedd til tross for at tilsynsmyndigheten har gitt avslag, skal medlemsstatene suspendere utøvelsen av stemmerettigheter eller erklære avgitte stemmer for ugyldige.

4.3 Finanstilsynets vurdering

4.3.1 Innledning

CRD 6 artikkel 27a til 27e innfører krav om melding når kredittinstitusjoner eller holdingforetak i finanskonsern direkte eller indirekte ønsker å gjennomføre erverv av eierandel i annet foretak, og der ervervet utgjør en vesentlig kapitalandel hos erverver. Finanstilsynet skal vurdere meldingen og kan avslå ervervet. Finanstilsynet foreslår at bestemmelsene tas inn i et nytt kapittel 6A i finansforetaksloven. Finanstilsynet foreslår at hjemmelen til å fatte vedtak etter kapittel 6A legges til Finanstilsynet.

Bestemmelsene i artikkel 27a flg. inneholder kun overordnede regler, og EBA vil utarbeide utfyllende regler i form av en regulatorisk teknisk standard (RTS) som utfyller direktivet. RTS-en skal dekke metoden for vurdering av vilkårene, framgangsmåte for melding av erverv, hvilken informasjon som skal sendes til tilsynsmyndighetene og hvordan selve vurderingsprosessen skal gjennomføres. Finanstilsynet antar at RTS-en vil være omfattende og detaljert. Finanstilsynet foreslår på denne bakgrunn at bestemmelsene i finansforetaksloven kapittel 6A på tilsvarende måte fastsetter de mer overordnede reglene som følger av direktivet, og at RTS-en tas inn som forskrift til finansforetaksloven. Finanstilsynet legger til grunn at enkelte forhold som ut fra direktivet alene kan synes uklart, vil klargjøres i den tekniske standarden. Siden dette er et harmonisert regelverk vil Finanstilsynet på nåværende tidspunkt derfor i begrenset grad tolke uklarheter i direktivet eller foreslå regler om forhold som forventes å bli dekket av den tekniske standarden. Finanstilsynet mener at finansforetaksloven § 1-7 kan benyttes som forskriftshjemmel for å gjennomføre de utfyllende bestemmelsene som norsk forskrift, men foreslår likevel at det gis

²⁸ For EFTA-landenes del til ESA

en forskriftshjemmel i kapittel 6A for å gjøre brukere av loven oppmerksom på at det kan finnes regulering i forskrift.

4.3.2 Virkeområde

Kapitalandelen er vesentlig hvis ervervet utgjør 15 prosent eller mer av den potensielle erververs tellende kapital, jf. CRD 6 artikkel 27a nr. 2. Tellende kapital er summen av kjernekapital og tilleggskapital beregnet etter CRR artikkel 4 første ledd nr. 71. Kapitalandelen skal beregnes på individuelt nivå hos kredittinstitusjonen og på konsolidert nivå i konsernet. Hvis erverver er et holdingforetak i finanskonsern skal terskelen beregnes på konsolidert nivå. Finanstilsynet antar at den tekniske standarden vil inneholde nærmere regler om hvordan verdien av det ønskede ervervet skal fastsettes og hvilket tidspunkt/-horisont som skal legges til grunn for tellende kapital.

Meldeplikten etter artikkel 27a gjelder for erverv i alle typer foretak, og uavhengig av målselskapets jurisdiksjon. Det bemerkes imidlertid at finansforetaksloven § 13-9 setter begrensninger på hvor stor kapitalandel banker og kredittforetak kan ha i foretak som ikke kan inngå i finanskonsern. Bestemmelsen i § 13-9 gjennomfører et nasjonalt valg som det åpnes for i CRR artikkel 89 nr. 3b. Reglene i artikkel 27a flg. kommer til anvendelse på erverv av eierandeler i foretak i finansiell sektor, samt eierandeler i foretak utenfor finansiell sektor som ikke rammes av forbudet i artikkel § 13-9. Særskilte problemstillinger knyttet til gjennomføringen av artikkel 89 er omtalt i punkt 24.

Det er ikke krav om ny melding om erverv hvis markedsverdien på eierandelen eller tellende kapital hos erverver endrer seg etter ervervet. Beholdningen av eierandelen kan imidlertid stride mot forbudet i finansforetaksloven § 13-9 første ledd som retter seg mot den totale kapitalandelen som eierandelen utgjør og ikke mot det enkelte erverv. Det er noe uklart hvordan flere etterfølgende erverv i samme foretak skal vurderes etter artikkel 27a. Dette framgår ikke av direktivet. Finanstilsynet antar dette avklares i den tekniske standarden.

Etter Finanstilsynets vurdering er det ikke krav om melding hvis finansforetaket tiltrer pant i aksjer for å få dekket krav, jf. finansforetaksloven § 13-2.

De nye reglene om meldeplikt vil ikke påvirke hva slags type virksomhet som foretakene kan drive etter finansforetaksloven §§ 13-1 og 13-2, eller hvilke foretak som kan inngå i finanskonsern etter finansforetaksloven § 17-7.

Formålet med meldeplikten er at tilsynsmyndigheten skal kunne fange opp hvilke risikoer et potensielt erverv vil kunne medføre hos erverver og vurdere disse, se artikkel 27b nr. 1. Utover risiko for hvitvasking og terrorfinansiering er ikke øvrige relevante risikoer spesifisert. Finanstilsynet mener det er relevant å lese CRD 6 artikkel 27b nr. 1 i sammenheng med finansforetaksloven § 13-6 som regulerer finansforetakenes plikt til å vurdere risiko knyttet til virksomheten²⁹. Det framgår av finansforetaksloven § 13-6 andre ledd at foretakenes vurdering av risiko knyttet til virksomheten og samlet risikovurdering, skal ta hensyn til kredittrisiko, likviditetsrisiko, finansieringsrisiko, markedes- og valutarisiko, operasjonell risiko og annen risiko knyttet til de enkelte virksomhetsområdene. Finanstilsynet antar at den tekniske standarden vil gi nærmere bestemmelser om hvordan erverver må redegjøre for vurderingen av risiko og hvilke andre opplysninger som skal sendes til Finanstilsynet. Krav til meldingen er nærmere omtalt i punkt 4.3.6 nedenfor.

Det framgår av CRD 6 artikkel 27a nr. 7 at tilsynsmyndigheten ikke er forpliktet til å vurdere ervervet hvis dette skjer mellom konsernforetak nevnt i CRR artikkel 113 nr. 6 eller i foretak i samme institusjonelle beskyttelsesordning³⁰ jf. CRR artikkel 113 nr. 7. I hvilke situasjoner Finanstilsynet kan velge å ikke vurdere ervervet må anses uttømmende regulert. Finanstilsynet forstår direktivet slik at det bare åpner for å unnlate selve vurderingen, men at

²⁹ Gjennomfører pilar 2 i CRD IV.

³⁰ Institusjonell beskyttelsesordning er nærmere beskrevet i Finanstilsynets høringsnotat 6. februar 2023 om "[Forslag til Lov- og forskriftendringer på finansmarkedsområdet](#)" punkt 2.3.3

erhverver likevel er omfattet av meldeplikten. Finanstilsynet mener det kan være tilfeller der ervervet bør vurderes av Finanstilsynet selv om ervervet skjer mellom konsernselskaper eller mellom selskaper innenfor samme institusjonelle beskyttelsesordning. Finanstilsynet vil ikke ha mulighet til å vurdere dette med mindre det foreligger en melding først. Meldingen gjør også at Finanstilsynet er kjent med større transaksjoner i konserner som ikke omfattes av meldeplikt eller søknadsplikt etter finansforetaksloven kapittel 17. Finanstilsynet antar at EBA vil gi nærmere regler om artikkel 27a nr. 7 i den tekniske standarden. Det framgår av fortalen til CRD 6 punkt 11 at: "In the case of the acquisition of a material holding, or where the proposed operation involves only financial stakeholders from the same group, that assessment should be limited in time." Finanstilsynet antar at det derfor vil legges opp til en noe forenklet melding og saksbehandling i slike tilfeller.

I tilfeller der meldingen gjelder erverv i foretak som er underlagt regler om eierkontroll i finansforetak, jf. finansforetaksloven kapittel 6 og terskelen for kvalifisert eierandel etter finansforetaksloven § 6-1 første ledd overskrides, må ervervet også meldes etter reglene om kvalifiserte eierandeler i finansforetaksloven kapittel 6. I slike tilfeller må kredittinstitusjonen sende meldinger både etter kapittel 6 og kapittel 6A. Erverv som skal vurderes etter begge regelverk vil ha særbestemmelser om saksbehandlingstid. Dette er nærmere omtalt i punkt 4.3.7 nedenfor.

4.3.3 Holdingforetak

I tillegg til at kravet om melding i CRD 6 artikkel 27a gjelder for kredittinstitusjoner, omfatter bestemmelsen også "finansielle holdingselskaper" og "blandede finansielle holdingselskaper". Dette er begreper som i dag ikke benyttes i finansforetaksloven selv om disse begrepene er benyttet i en rekke bestemmelser i CRD og CRR. I finansforetaksloven § 17-3 andre ledd er holdingforetak i finanskonsern definert som

"foretak etablert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap her i riket som bare skal være morselskap i et finanskonsern, og som etter sine vedtekter ikke skal drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i finansforetak og i tilfelle andre foretak som inngår i konsernet".

Hvilke foretak som kan inngå i finanskonsernet framgår av finansforetaksloven § 17-7. Holdingforetak i finanskonsern er en samlebetegnelse for morselskap som eier denne type foretak. Hvis holdingforetaket bare eier forsikringsforetak er holdingforetaket morforetak i forsikringskonsern, jf. finansforetaksforskriften § 17-1 andre ledd.

Finansielle holdingforetak og blandede finansielle holdingforetak er definert i henholdsvis CRR artikkel 4 nr. 1 (20) og (21). Finansielle holdingforetak er:

"«finansielt holdingselskap» en finansinstitusjon hvis datterforetak helt eller hovedsakelig er institusjoner eller finansinstitusjoner, og som ikke er et blandet finansielt holdingselskap; en finansinstitusjons datterforetak er hovedsakelig institusjoner eller finansinstitusjoner der minst en av dem er en institusjon, og der mer enn 50 % av finansinstitusjonens egenkapital, konsoliderte eiendeler, inntekter, personale eller andre indikatorer som den vedkommende myndigheten anser som relevante, er knyttet til datterforetak som er institusjoner eller finansinstitusjoner."³¹

I korthet er finansielle holdingforetak morselskap i en gruppe som hovedsakelig består av bank/kredittforetak/finansieringsforetak eller verdipapirforetak.

Blandet finansielt holdingforetak (holdingforetak i en tverrsektoriell finansiell gruppe) er:

³¹ [Europaparlaments- og rådsforordning \(EU\) 2019/876, 20. mai 2019](#)

"«blandet finansielt holdingselskap» et morforetak som ikke er et regulert foretak, og som sammen med sine datterforetak, hvorav minst ett er et regulert foretak som har sitt forretningskontor i Unionen, og andre foretak utgjør et finansielt konglomerat".³²

Et blandet holdingforetak er i korthet et holdingforetak i en gruppe bestående av minst én bank / ett kredittforetak / ett finansieringsselskap eller ett verdipapirforetak og minst ett forsikringsforetak.

Finanstilsynets vurdering er at holdingforetak i finanskonsern slik dette er definert i finansforetaksloven kapittel 17 har et videre virkeområde enn CRD 6 artikkel 27a fordi finansforetaksloven § 17-3 også omfatter andre typer holdingforetak enn finansielle holdingforetak og blandede finansielle holdingforetak. Finanstilsynet foreslår derfor å definere i § 6A-1 hvilke type holdingforetak som omfattes av kapittel 6A. Finanstilsynet foreslår at det vises til definisjonene av finansielt holdingselskap og blandet finansielt holdingselskap i CRR.

4.3.4 Utvidelse av virkeområde

Finanstilsynet har også vurdert om finansieringsforetak skal omfattes av bestemmelsene om melding og godkjenning av erverv av vesentlig kapitalandel. Finansieringsforetak er etter norsk rett i all hovedsak omfattet av samme regelverk som kredittinstitusjoner. Formålet er som tidligere nevnt risikokontroll hos erverver, herunder vurdering av hvitvaskingsrisiko. Etter Finanstilsynets vurdering er formålet med bestemmelsene også relevant for finansieringsforetak. Terskelen for når krav om melding utløses er relativt høy, slik at Finanstilsynet ikke forventer at det vil være mange meldepliktige erverv fra finansieringsforetak. Finanstilsynet kan derfor ikke se at det vil være uforholdsmessig å inkludere finansieringsforetakene når dette ses i sammenheng med formålet med bestemmelsen. Det kan nevnes at finansieringsforetak ikke er omfattet av begrensningen i finansforetaksloven § 13-9.

Finanstilsynet foreslår ikke at forsikringsforetak, pensjonskasser, betalingsforetak og e-pengeforetak omfattes av bestemmelsene om erverv som utgjør vesentlig kapitalandel før det eventuelt gjøres endringer i direktiver som regulerer slik virksomhet. Slike foretak vil likevel fortsatt være omfattet av meldeplikten finansforetaksloven § 4-1. Se nærmere omtale av bestemmelsen under.

4.3.5 Erverv av vesentlig eierandel i foretak i annen EØS-stat.

Meldeplikten i CRD 6 artikkel 27a omfatter også erverv av eierandeler i foretak i annen EØS-stat. Finansforetaksloven § 4-1 første ledd og andre ledd inneholder krav til melding til Finanstilsynet når et norsk finansforetak erverver kvalifiserte eierandeler i et finansforetak eller vil etablere et datterforetak som er finansforetak i en annen EØS-stat.

Meldeplikten i § 4-1 første ledd er delvis overlappende med CRD 6 artikkel 27a flg., men har en noe annen terskel for meldeplikt. Videre er det ikke krav etter finansforetaksloven § 4-1 første ledd om at Finanstilsynet skal vurdere ervervet eller at Finanstilsynet kan nekte ervervet hvis vilkårene for dette er oppfylt. Fordi CRD 6 artikkel 27a og finansforetaksloven § 4-1 første ledd regulerer meldeplikt for omtrent samme forhold samtidig som CRD 6 stiller krav til vurdering av ervervet, foreslår Finanstilsynet at § 4-1 første ledd ikke skal gjelde for kredittinstitusjoner, holdingforetak i finanskonsern slik disse er definert i punkt 4.3.2 og finansieringsforetak. Finanstilsynet foreslår at det tas inn en bestemmelse i finansforetaksloven kapittel 6A som unntar kredittinstitusjoner, finansieringsforetak og holdingforetak i bankkonsern fra finansforetaksloven § 4-1 første ledd. Videre foreslås det tatt inn en henvisning i § 4-1 første ledd, der det framgår at for kredittinstitusjoner, finansieringsforetak og holdingforetak i finanskonsern gjelder kapittel 6A.

³² [Europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/89/EU, 16. november 2011](#)

Finansforetaksloven § 4-1 andre ledd har også meldeplikt til Finanstilsynet ved etablering av et finansforetak som er datterforetak i annen EØS-stat. Etablering av et foretak er et videre begrep enn erverv av en eierandel, selv om erverv også kan medføre at det etableres et konsernforhold i form av et datterforetak. Etter Finanstilsynets vurdering skjer det et erverv hvis foretaket allerede er etablert, mens etablering av et datterforetak vil skje ved at morforetaket stifter et datterforetak. Ordlyden i CRD 6 artikkel 27 a omfatter meldeplikt for "erverv" av eierandeler i et annet foretak. Bestemmelsens ordlyd synes imidlertid ikke å omfatte tilfeller der et finansforetak etablerer et datterforetak. Finanstilsynet vurderer det derfor slik at slike tilfeller faller utenfor CRD 6. For norske finansforetak som etablerer datterforetak som er finansforetak i Norge fanges dette forholdet uansett opp av finansforetaksloven § 17-1 første ledd som krever tillatelse til etablering og utvidelse av konsernforhold. Når det gjelder norske finansforetaks etablering av datterforetak i utlandet er det meldeplikten i § 4-1 andre ledd som regulerer forholdet.

Etter Finanstilsynets vurdering vil morforetaket kunne utsettes for samme risiko uavhengig av om datterforetaket i annen EØS-stat erverves eller etableres. Finanstilsynet synes derfor det er unaturlig å skille mellom hvilke virkemidler Finanstilsynet skal ha til å gripe inn i forkant avhengig av om det skjer et erverv i utlandet eller om det etableres et datterforetak i utlandet. Finansdepartementet har redegjort nærmere for behovet for å ha mulighet til å gripe inn i uheldige konsernetableringer i Prop. 13L (2023–2024) Endringer i finansforetaksloven (utdelinger fra finansforetak mv.) punkt 3.2 i forbindelse med siste endring av finansforetaksloven § 4-1 som trådte i kraft 1. januar 2025. Endringen har blant annet sammenheng med at ESA tok ut søksmål mot Norge der det ble anført at utformingen av § 4-1, slik den var utformet før 1. januar 2025, var i strid med norske EØS-forpliktelser. EFTA-domstolen avviste søksmålet fra ESA i en avgjørelse 20. desember 2024³³. Finanstilsynet finner imidlertid at det ligger utenfor oppdraget å vurdere utformingen av finansforetaksloven § 4-1 herunder om kapittel 6A som alternativ bør gjelde tilsvarende for kredittinstitusjoner, holdingforetak i finanskonsern og finansieringsforetak som etablerer datterforetak som er finansforetak i annen EØS-stat.

Finanstilsynet gjør oppmerksom på at hvis en norsk kredittinstitusjon eller et finansieringsforetak erverver eierandel i et foretak i annen EØS-stat som er underlagt regler om eierprøving av kvalifiserte eierandeler, og ervervet også utgjør en vesentlig kapitalandel av den norske banken, kredittforetaket eller finansieringsforetaket, må foretaket sende melding om erverv av kvalifisert eierandel til målselskapets hjemstat og søknad om erverv av eierandel som utgjør vesentlig kapitalandel til Finanstilsynet, eventuelt til konsolidert tilsynsmyndighet hvis denne er en annen enn Finanstilsynet. Målselskapets tilsynsmyndighet har ansvaret for å vurdere ervervet etter reglene om kvalifiserte eierandeler, mens Finanstilsynet (ev. konsolidert tilsynsmyndighet) er ansvarlig tilsynsmyndighet for vurderingen av ervervet som utgjør en vesentlig kapitalandel.

4.3.6 Meldeplikten

Artikkel 27a flg. krever at det på forhånd (før ervervet) sendes melding til Finanstilsynet eller eventuelt til konsolidert tilsynsmyndighet hvis ervervet overskrider terskelverdier på 15 prosent av tellende kapital på konsernnivå eller det er et holdingforetak som er erverver. Konsolidert tilsynsmyndighet er definert i CRR artikkel 4 nr. 4, jfr. CRD 5 artikkel 111. Konsolidert tilsynsmyndighet er nærmere beskrevet i Prop. 147. LS (2020–2021) punkt 4.13.2:

"I CRD5 artikkel 111 endres reglene for hvilken tilsynsmyndighet som skal føre tilsyn på konsolidert nivå med konsern. Består konsernet av både kredittinstitusjon og verdipapirforetak, er det tilsynsmyndigheten for kredittinstitusjonen som er konsolidert tilsynsmyndighet. Dersom det er flere kredittinstitusjoner i gruppen, er det

³³ [Judgement of the Court, 20. desember 2024](#)

tilsynsmyndigheten for kredittinstitusjonen med størst forvaltningskapital som er konsolidert tilsynsmyndighet. Hvis flere kredittinstitusjoner er under tilsyn av samme tilsynsmyndighet, er det tilsynsmyndigheten for de foretak som samlet har størst forvaltningskapital, som er konsolidert tilsynsmyndighet. Dersom det ikke er noen kredittinstitusjon i konsernet, er det tilsynsmyndigheten til verdipapirforetaket med størst forvaltningskapital som er konsolidert tilsynsmyndighet.”

Ervervet kan ikke gjennomføres før Finanstilsynet har vurdert ervervet, innenfor den lovfastsatte saksbehandlingsperioden. Prosessen starter ved at erverver sender en melding til Finanstilsynet og/eller til konsolidert tilsynsmyndighet. I mange tilfeller vil Finanstilsynet og konsolidert tilsynsmyndighet være den samme, og det vil bare være behov for å sende én melding. Finansforetaksloven regulerer ikke andre tilsynsmyndigheters plikter. Finanstilsynet foreslår derfor at loven bare viser til konsolidert tilsynsmyndighet der det er behov for å informere erverver at det kan være andre enn Finanstilsynet som skal motta melding og vurdere ervervet, se lovutkastet § 6A-1 tredje og fjerde ledd. I andre tilfeller benyttes bare Finanstilsynet fordi dette også dekker Finanstilsynet som konsolidert tilsynsmyndighet.

Når det gjelder meldingens innhold, vil EBA utarbeide en regulatorisk teknisk standard (RTS) som angir minimumskrav til hva som skal vedlegges søknaden. Finanstilsynet antar at dette innebærer at RTS-en ikke vil være uttømmende på dette punktet, og at Finanstilsynet kan be om mer informasjon hvis dette er forholdsmessig og nødvendig. Etter CRD 6 artikkel 27b nr. 5 skal Finanstilsynet publisere en oversikt over hvilken informasjon som skal følge meldingen.

Finanstilsynet foreslår at bestemmelsen i artikkel 27d om at erverver på forhånd skriftlig skal underrette tilsynsmyndigheten ved avhendelse av vesentlig kapitalandel tas inn i finansforetaksloven § 6A-5. Det er ikke krav om at Finanstilsynet skal vurdere avhendelser.

4.3.7 Saksbehandlingsregler

Som nevnt over skal Finanstilsynet vurdere meldingen og kan nekte ervervet, jf. CRD 6 artikkel 27b nr. 3. Direktivet legger etter ordlyden ikke opp til en godkjennelsesordning, men til en ordning der ervervet anses godkjent med mindre Finanstilsynet finner grunnlag for å nekte, så lenge dette blir gjort innenfor saksbehandlingsperioden på 60 arbeidsdager som Finanstilsynet har til rådighet. Tilsvarende ordlyd er benyttet i CRD om reglene om kvalifisert eierandeler. Reglene om kvalifiserte eierandeler er imidlertid gjennomført i norsk rett ved at det stilles krav om tillatelse fra departementet, se finansforetaksloven § 6-1 andre ledd.

For foretakene som melder ervervet vil det ikke være særlig forskjell på om det stilles krav til tillatelse i alle saker, eller om det bare fattes vedtak i tilfellene der Finanstilsynet vil nekte ervervet. Selv om det kan være hensiktsmessig at ellers like bestemmelser reguleres likt, foreslår likevel Finanstilsynet at artikkel 27 b får en direktivnær gjennomføring. Bakgrunnen for dette er at saker der Finanstilsynet ikke har innsigelser til ervervet vil kunne behandles noe enklere ved at det ikke er nødvendig å fatte vedtak. Hvis det foreligger et tilfelle der Finanstilsynet kan nekte ervervet, kan det som alternativ til å nekte stilles vilkår for gjennomføringen av ervervet. Vilkårene må i slike tilfeller være proporsjonale og relevante.

Saksbehandlingsreglene og Finanstilsynets frister for behandling av meldingen er i all hovedsak de samme reglene som i dag gjelder for erverv av kvalifiserte eierandeler etter finansforetaksloven kapittel 6. Dette omfatter frist og krav til bekreftelse på mottatt melding, saksbehandlingsperiode på 60 arbeidsdager, frister for å spørre om utfyllende informasjon, forlengelse av saksbehandlingsfrister og sette frist for gjennomføring av erverv. Fordi det er noen ulikheter i regelverkene finner Finanstilsynet at det ikke er hensiktsmessig å henvise fra kapittel 6A til reglene i kapittel 6, men foreslår heller å ta inn egne saksbehandlingsregler i kapittel 6A.

Artikkel 27a nr. 6 andre ledd inneholder særbestemmelser om beregning av saksbehandlingstid i tilfeller der meldingen om erverv gjelder erverv i kredittinstitusjon som også skal vurderes etter reglene i finansforetaksloven kapittel 6. I slike tilfeller vil det være

fristen som utløper sist som vil gjelde for vurderingen både etter finansforetaksloven kapittel 6 og kapittel 6A. Denne særbestemmelsen gjelder uavhengig av om det er samme tilsynsmyndighet som skal behandle søknaden eller om det er ulike tilsynsmyndigheter, noe som kan være tilfelle hvis foretaket det erverves eierandeler i ligger i en annen stat. Særbestemmelsen er i direktivet bare gjort gjeldende for erverv i kredittinstitusjoner og ikke for erverv i andre foretak som er underlagt regler om eierkontroll, som for eksempel forsikringsforetak, verdipapirforetak med flere. Finanstilsynet har vurdert om særbestemmelsen kan gjøres gjeldende for erverv i andre foretak som ikke er kredittinstitusjoner, men har kommet til at dette for de fleste foretakstyper ikke vil være mulig fordi erverv av kvalifisert eierandel i disse foretakene har direktivfastsatte krav til saksbehandlingsperiodens lengde som ikke uten videre kan forlenges. Finansieringsforetak er ikke underlagt EØS-regulering og Finanstilsynet foreslår at særbestemmelsen om samkjøring av saksbehandlingsperioden skal gjelde for finansieringsforetak som erverver eierandel i finansieringsforetak eller kredittinstitusjon. Dette betyr at for ervervssaker som faller utenfor særbestemmelsen i artikkel 27a nr. 6 vil det være to uavhengige saksbehandlingsfrister. For erverver vil ikke dette ha særlig betydning fordi erverv ikke vil kunne gjennomføres før det foreligger tillatelse etter begge regelsett. Finanstilsynet foreslår å ta særbestemmelsen inn i lovutkastet § 6A-2 femte ledd. Det bør videre henvises til denne bestemmelsen i kapittel 6A fra kapittel 6 fordi bestemmelsen kan ha betydning for saksbehandlingsfristene i kapittel 6.

CRD 6 artikkel 27a nr. 12 inneholder en særbestemmelse om fastsettelse av saksbehandlingsperioden for tilfeller der Finanstilsynet behandler søknad om etablering av holdingforetak etter finansforetaksloven § 17-3 eller vurderer om det skal gis unntak fra kravet etter finansforetaksloven § 17-3a samtidig med at det skal foretas en vurdering av erverv av vesentlig kapitalandel, og det må skje en samordning mellom tilsynsmyndigheten og konsolidert tilsynsmyndighet i annen EØS-stat. I slike tilfeller vil ikke saksbehandlingsperioden begynne å løpe før søknad etter § 17-3 eller § 17-3a er avgjort. Punkt 7.3 nedenfor gir en nærmere beskrivelse av artikkel 21a artikkel som artikkel 27a nr. 12 viser til. Finanstilsynet forslår en bestemmelse i § 6A-2 fjerde ledd som regulerer beregning av saksbehandlingsperioden for slike tilfeller.

Artikkel 27a nr. 13 inneholder en bestemmelse om at hvis Finanstilsynet avslår søknaden om erverv, skal foretaket som har sendt meldingen få et skriftlig begrunnet vedtak innen to dager etter at vurderingen er avsluttet. Etter Finanstilsynets vurdering er todagersfristen en regel om god forvaltningsskikk. Oversittelse av denne fristen medfører ikke at vedtaket ikke er gyldig, i motsetning til artikkel 27a nr. 14 der det framgår at meldingen anses godkjent hvis den ikke er avgjort i løpet av saksbehandlingsperioden. Saksbehandlingsperioden er perioden på 60 arbeidsdager med eventuelle tillegg som Finanstilsynet har til å vurdere søknaden etter artikkel 27a nr. 6, jf. artikkel 27a nr. 10. Det framgår av forvaltningsloven § 11a at "forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold". Videre framgår det av forvaltningsloven § 27 første ledd første punktum at det "forvaltningsorgan som har truffet vedtaket, skal sørge for at partene underrettes om vedtaket så snart som mulig". Etter Finanstilsynets vurdering er todagerskravet i direktivet dekket av bestemmelsen i forvaltningsloven §§ 11a og 27 første ledd første punktum. Kravet om skriftlig begrunnet vedtak må anses dekket av forvaltningsloven §§ 23 og 24.

Artikkel 27b nr. 4 sier at det ikke kan fastsettes forhåndskriterier for godkjenning av erverv basert på størrelsen på ervervet, og at det i vurderingen av erverv ikke skal tas hensyn til markedets behov for kapital. Artikkel 27b nr. 6 fastsetter at tilsynsmyndigheten ikke kan drive ubegrunnet forskjellsbehandling hvis det kommer flere meldinger om erverv i samme foretak. At forvaltningen ikke skal drive med ugrunnet forskjellsbehandling følger av alminnelig forvaltningsrett. Det samme gjelder at forvaltningen ikke skal legge vekt på utenforliggende hensyn. En tilsvarende bestemmelse om ubegrunnet forskjellsbehandling i CRD 6 artikkel 23 nr. 5 er imidlertid tatt inn i finansforetaksloven § 6-2 fjerde ledd. Finanstilsynet foreslår derfor

at det tas inn en likelydende bestemmelse i kapittel 6A. Finanstilsynet foreslår derfor også at artikkel 27b nr. 4 gjennomføres i finansforetaksloven § 6A-4 fjerde ledd.

4.3.8 Samarbeid med nasjonalt antihvitvaskingstilsyn

Finanstilsynet skal etter artikkel 27b nr. 2 rådføre seg med erververs tilsynsmyndighet for antihvitvasking i forbindelse med vurderingen av ervervet. Det framgår av artikkel 27b nr. 3 andre ledd at uttalelsen kan være rimelig grunnlag for å avslå ervervet. Bestemmelsen tilsvarer artikkel 23 nr.1 og nr. 2 som er nærmere beskrevet under punkt 3.3.2. Det vises derfor til vurderingene om gjennomføring av bestemmelsene som er gjort der.

4.3.9 Samarbeid med andre myndigheter

CRD 6 artikkel 27c regulerer samarbeid med andre tilsynsmyndigheter, både nasjonale og utenlandske.

Etter Finanstilsynets vurdering er de nye bestemmelsene om tilsynssamarbeid og utveksling av opplysninger med andre lands tilsynsmyndigheter tilstrekkelig regulert i ny finanstilsynslov § 1-3 fjerde ledd med tilhørende forskrifter. Finanstilsynet mener at det ikke er behov for noen særskilt gjennomføring i lov eller forskrift av regler som kun retter seg mot tilsynsmyndighetene.

Finanstilsynet nevner at der det i artikkel 27c nr. 3 vises til at hvis Finanstilsynet og konsolidert tilsynsmyndighet ikke blir enige om en felles beslutning innen to måneder etter at meldingen ble mottatt, skal saken oversendes til EBA i samsvar med artikkel 19 i forordning (EU) nr. 1093/2010. Denne forordningen ble tatt inn i EØS-avtalen med tilpasningstekster. EBA skal etter denne leses som "EFTA Surveillance Authority (ESA)".

4.3.10 Forvaltningstiltak

Etter artikkel 27e skal tilsynsmyndigheten treffe passende forvaltningstiltak hvis erverv har skjedd uten forutgående melding til Finanstilsynet, eller hvis erverv er gjennomført til tross for vedtak om avslag. Etter Finanstilsynets vurdering regulerer bestemmelsen om bruk av passende tiltak ved overtredelser Finanstilsynets egen virksomhet. Plikten pålegger Finanstilsynet og har ikke betydning for privates rettigheter eller plikter. Finanstilsynet foreslår derfor ikke å regulere denne plikten i lov eller forskrift. Finanstilsynet må vurdere hvilke forvaltningstiltak som er passende i den konkrete saken. Hvis det er gjennomført et erverv selv om det er gitt avslag, vil et nærliggende forvaltningstiltak kunne være å pålegge salg av eierandelene innen en gitt frist. Videre kan en slik situasjon gi grunnlag for å se nærmere på styring og kontroll i foretaket, herunder om styret og ledelsen er egnet. Hvis det har skjedd et erverv uten forutgående melding, men Finanstilsynet ikke ville nektet ervervet, kan det være andre forvaltningstiltak som er aktuelle. Finansforetaksloven § 22-2 første og andre ledd gir hjemmel for å pålegge at forhold i strid med loven skal opphøre og hjemmel for å ilegge tvangsmulkt hvis pålegget ikke etterkommes. Etter Finanstilsynets vurdering er det ikke behov for å innføre endringer i finansforetaksloven med bakgrunn i direktivets krav om at det skal treffes passende forvaltningstiltak.

Det framgår videre av artikkel 27e at hvis det gjennomføres et erverv til tross for at det foreligger avslag fra Finanstilsynet, kan erverver ikke utøve stemmerettighetene og eventuelle avgitte stemmer skal anses ugyldige. Finanstilsynet foreslår å ta inn en slik bestemmelse i et nytt fjerde ledd i § 22-2. Finanstilsynet skal også kunne ilegge overtredelsesgebyr ved erverv eller avhendelse av en vesentlig kapitalandel i strid med artikkel 27a eller artikkel 27d, jf. artikkel 66 nr. 1 bokstav g og h, jf. forslaget til regler om overtredelsesgebyr i finansforetaksloven § 22-5 og omtale under punkt 23 nedenfor.

5 Meldeplikt ved overdragelse av eiendeler eller forpliktelser av vesentlig omfang

5.1 Gjeldende rett

Overtakelse og avhendelse av hele eller en stor del av virksomheten med tilhørende eiendeler og forpliktelser kan bare gjennomføres etter tillatelse gitt av departementet, jf. finansforetaksloven § 12-1 andre ledd, jf. første ledd. Det framgår av forarbeidene at virksomhetsoverdragelse vanligvis reiser mange av de samme spørsmålene som ved sammenslåing og deling, og er derfor underlagt den samme lovgivningen og krever tillatelse før gjennomføring.³⁴

Det er kun overtagelse og avhendelse av "hele" eller "en stor del" av virksomheten som krever tillatelse. Hva som menes med en "stor del av virksomheten" vurderes konkret ut fra omfanget av den totale virksomheten, både i det overdragende foretak og i overtakende foretak. I tvilstilfeller kan Finansdepartementet avgjøre spørsmålet om overtagelsen eller avhendelsen anses som en "stor del av virksomheten", jf. § 12-1 andre ledd siste punktum.

Det framgår av finansforetaksloven § 12-27 første ledd at overdragelse av låneportefølje eller annen fordringsmasse av vesentlig omfang, sett hen til foretakenes virksomhet, krever godkjenning av departementet. Hva som anses som "av vesentlig omfang" må vurderes konkret i både det overdragende foretaket og i det overtakende foretaket. I konsesjonspraksis finnes det eksempler der det har blitt stilt krav om tillatelse for overføring av porteføljer som utgjør mindre enn 10 prosent av foretakets forvaltningskapital.

Etter bestemmelsens andre ledd kan departementet i forskrift gi nærmere regler om porteføljeoverdragelser. Finansforetaksforskriften kapittel 12 regulerer kun overdragelse av forsikringsporteføljer.

Det er lagt til grunn at søknadspliktene omfatter både avhender og mottaker ved både virksomhetsoverdragelser og porteføljeoverdragelser.

5.2 CRD 6

Porteføljeoverdragelser og virksomhetsoverdragelser har ikke tidligere vært regulert i CRD. Det er i CRD 6 fastsatt bestemmelser om meldeplikt ved overføring av eiendeler og forpliktelser i ny artikkel 27f. Videre er det også fastsatt regler om tilsynsmyndighetenes kompetanse i artikkel 27g.

Det følger av CRD 6 artikkel 27f nr. 1 at kredittinstitusjoner, finansielle holdingforetak og blandet finansielt holdingforetak³⁵ skal gi skriftlig melding til tilsynsmyndigheten "før" det gjennomføres en "vesentlig" overføring av eiendeler eller forpliktelser. Meldeplikten gjelder overføring som enten gjøres gjennom salg eller alle andre typer transaksjoner. Også transaksjoner som kun involverer foretak i samme konsern, er omfattet av meldeplikten, jf. andre ledd. Det framgår av artikkel 27f nr. 1 tredje ledd at alle involverte foretak har selvstendig plikt til å sende melding til tilsynsmyndigheten.

Bakgrunnen for at foretakene skal varsle tilsynsmyndigheten på forhånd, er at tilsynsmyndigheten skal kunne bli oppmerksom på eventuelle bekymringer knyttet til finansforetakets virksomhet, eller over mulige hvitvaskings- eller terrorfinansieringsaktiviteter, før transaksjonen gjennomføres, jf. fortalen punkt 11.

Tilsynsmyndigheten skal umiddelbart og senest innen ti arbeidsdager etter at meldingen er mottatt, skriftlig bekrefte at melding er mottatt, jf. artikkel 27f nr. 3.

³⁴ NOU 2009: 2 side 96.

³⁵ Se foran i punkt 4.3.2.

Plikten til å sende melding gjelder kun "vesentlige" overføringer. Artikkel 27f nr. 2 inneholder nærmere krav til hvilke overføringer som utløser meldeplikt. Meldeplikten gjelder for overføringer som minst utgjør 10 prosent av foretakenes totale eiendeler eller forpliktelser med mindre overføringen gjelder mellom foretak i samme konsern. I slike tilfeller anses overføringen som vesentlig der den representerer minst 15 prosent av totale eiendeler eller forpliktelser.

For finansielle holdingforetak og blandede finansielle holdingforetak skal prosentandelen beregnes på konsolidert nivå, jf. artikkel 27f nr. 2 andre ledd.

Artikkel 27f nr. 2 tredje ledd bokstav a til d angir overføringer som meldeplikten ikke omfatter:

- overføring av misligholdte fordringer
- overføring av lån som skal inngå i sikkerhetsmassen etter covered bonds-direktivet
- overføring av porteføljer som skal verdipapiriseres
- overføring av eiendeler og forpliktelser etter krisehåndteringsdirektivet kapittel IV

Hvis foretaket ikke overholder meldeplikten, skal tilsynsmyndigheten treffe passende tiltak, jf. artikkel 27g.

5.3 Finanstilsynets vurdering

5.3.1 Meldeplikten

CRD 6 artikkel 27f fastsetter meldeplikt til Finanstilsynet for overdragelse av en vesentlig del av foretakets eiendeler eller forpliktelser til et annet foretak. Selv om bestemmelsen er ny i CRD-sammenheng, har finansforetaksloven bestemmelser om krav til tillatelse for gjennomføring av slike transaksjoner.

Finanstilsynets vurdering er at bestemmelsen i CRD 6 artikkel 27f nr. 1 omfatter både virksomhetsoverdragelse som i dag er regulert i finansforetaksloven § 12-1 andre ledd og porteføljeoverdragelser regulert i § 12-27. Virksomhetsoverdragelse vil for eksempel kunne være salg av et virksomhetsområde i finansforetaket som i tillegg til kundekontrakter omfatter ansatte og andre avtaler mv. En porteføljeoverdragelse vil være salg av en portefølje med kundekontrakter uten andre medfølgende forpliktelser enn det som følger av kontraktene. Ved virksomhetsoverdragelser og porteføljeoverdragelser vil det normalt være et kontantvederlag som tilfaller foretaket som overdrar virksomheten til et annet foretak. Dette i motsetning til sammenslåing og deling som er en selskapsrettslig disposisjon der eierne av finansforetaket vil motta vederlag i form av eierandeler som representerer kapitalen (for eksempel aksjer) i det mottakende foretaket. I tilfeller der avgivende foretak gis oppgjør i aksjer i mottakende foretak skal virksomhetsoverdragelsen vurderes etter reglene om sammenslåing og deling, se nærmere i punkt 6.3.2.

Artikkel 27f viser til overføringer av både eiendeler og forpliktelser (aktiva og passiva), som innebærer at meldeplikten også omfatter overføring av andre porteføljer enn bare låneporteføljer, for eksempel innskuddsporteføljer.

Finanstilsynet foreslår at bestemmelsene i CRD 6 artikkel 27f gjennomføres i ny § 12-29 i finansforetaksloven. Se nærmere omtale under punkt 5.3.3 nedenfor.

I motsetning til finansforetaksloven § 12-1 andre ledd og § 12-27 første ledd fastsetter ikke CRD 6 krav om at Finanstilsynet kan nekte transaksjonen eller at den skal godkjennes. Etter CRD 6 er det kun meldeplikt. Finanstilsynet tolker bestemmelsen dithen at transaksjonen kan gjennomføres uten tillatelse fra Finanstilsynet etter at foretaket har mottatt bekreftelse fra Finanstilsynet om at meldingen er mottatt. Det framgår av CRD 6 artikkel 27f nr. 3 at Finanstilsynet etter mottak av meldingen omgående og innen ti arbeidsdager skal bekrefte at meldingen er mottatt. Finanstilsynet forstår fortalen til CRD 6 punkt 11 slik at formålet med plikten til å sende melding er å informere Finanstilsynet om den forestående transaksjonen

slik at Finanstilsynet kan vurdere om foretaket/foretakene bør følges opp med nødvendige tilsynsmessige tiltak. Hvilke tiltak som er aktuelle må vurderes konkret.

Meldeplikten til Finanstilsynet gjelder for alle foretak som er involvert i transaksjonen, både overdrager(e) og erverver(e), jf. artikkel 27f nr. 1 tredje ledd. Finanstilsynet foreslår å presisere dette i ny § 12-29. Hvis overdragelsen er grensekryssende legger Finanstilsynet til grunn at foretakene som inngår i transaksjonen sender melding til sin hjemstatsmyndighet. Det framgår av artikkel 27b nr. 7 bokstav a at EBA vil utarbeide en teknisk standard som angir hvilke opplysninger meldingen til Finanstilsynet skal inneholde. Finanstilsynet antar at meldingen må inneholde opplysninger om foretakene som inngår i transaksjonsavtalen, informasjon om virksomheten/porteføljen som overdras, salgsvederlag, hvordan overdragelsen/erhvervet vil påvirke foretaket mv. Selv om den tekniske standarden kan hjemles i finansforetaksloven § 1-7, foreslår Finanstilsynet en egen forskriftshjemmel i § 12-29 for den tekniske standarden, samt hjemmel for å be om ytterligere informasjon. I denne sammenheng tenkes det spesielt på at det må opplyses om foretaket som erverver porteføljen eller virksomheten har nødvendig konsesjon. Foretakene kan ikke overføre konsesjonspliktig virksomhet uten at foretaket som mottar virksomheten eller porteføljen, har nødvendige tillatelser.

CRD 6 artikkel 27f angir terskler for når overdragelse av eiendeler eller forpliktelser er å anse som vesentlig og utløser meldeplikt. I finansforetaksloven § 12-1 andre ledd og § 12-27 er grensen for meldeplikt skjønnsmessig utformet ved at de viser til "en stor del" av virksomheten eller til porteføljer av "vesentlig omfang". Endringen som følger av CRD 6 vil gjøre det lettere for foretakene å vite når en transaksjon skal meldes til Finanstilsynet. Finanstilsynet foreslår at det i samsvar med CRD 6 artikkel 27f nr. 2 tas inn i finansforetaksloven ny § 12-29 at overdragelser av eiendeler eller forpliktelser anses som vesentlig når overdragelsen utgjør 10 prosent eller mer av forvaltningskapitalen hos avgiver eller mottaker, eller utgjør 15 prosent eller mer av forvaltningskapitalen i tilfeller der transaksjonen skjer mellom konsernselskaper. Finanstilsynet har vurdert om 15 prosentsregelen også kan gjelde mellom foretak i samarbeidende gruppe, men finner at dette vil være i strid med ordlyden i direktivet. For finansielle og blandede finansielle morholdingforetak skal terskelen beregnes på konsolidert basis. Bestemmelsene retter seg mot holdingforetak som er konsernspiss. Denne typen holdingforetak er ikke definert i finansforetaksloven og Finanstilsynet foreslår at det vises til definisjonene i CRR. Finansielle og blandede finansielle morholdingforetak er en undergruppe av finansielle holdingforetak og blandede finansielle holdingforetak som er nærmere beskrevet under punkt 4.3.2.

CRD 6 artikkel 27f nr. 2 bokstav a til d gir unntak for enkelte typer transaksjoner som ikke skal inngå i beregningen av om overdragelsen utløser meldeplikt. Dette gjelder overdragelse av misligholdte lån, lån som overføres til OMF-foretak for å inngå i sikkerhetsmassen (finansforetaksloven kapittel 11 del II), fordringer som skal verdipapiriseres og i den sammenheng overdras til spesialforetak (finansforetaksloven kapittel 11 del III) eller overdragelser som skjer i forbindelse med krisehåndtering (finansforetaksloven § 20-19 første ledd). Finanstilsynet foreslår å ta unntakene inn i § 12-29 tredje ledd.

5.3.2 Virkeområdet for bestemmelsen

CRD 6 artikkel 27f gjelder bare for kredittinstitusjoner, finansielle holdingforetak og blandede finansielle holdingforetak. Holdingforetakene er nærmere beskrevet i punkt 4.3.2 foran. Virkeområdet for reglene om virksomhetsoverdragelse i finansforetaksloven § 12-1 andre ledd er mer omfattende enn CRD 6 siden bestemmelsen i finansforetaksloven gjelder alle finansforetak. Virkeområdet i § 12-27 er definert ut fra type portefølje som er planlagt overdratt og omfatter låneporteføljer, forsikringsporteføljer og overdragelse av annen fordringsmasse.

Finanstilsynet har vurdert om reglene om meldeplikt i CRD 6 artikkel 27f skal gjøres gjeldende for andre typer finansforetak enn de som er omfattet av CRD 6. Finanstilsynet foreslår at finansieringsforetak omfattes av bestemmelsen. Finansieringsforetak er i all

hovedsak underlagt samme regelverk som banker og kredittforetak og Finanstilsynet mener det er hensiktsmessig at foretakene har samme type meldeplikt. Når det gjelder e-pengeforetak og betalingsforetak, er dette foretak som yter tjenester som også banker kan utføre. Finanstilsynet mener derfor at det er mest naturlig at disse følger reglene for kredittinstitusjoner på dette punktet. Det er ikke regler i betalingsdirektivet eller e-pengedirektivet som er til hinder for dette.

Når det gjelder overdragelse av forsikringsporteføljer krever solvens II-direktivet artikkel 39 nr. 1 at tilsynsmyndigheten må gi tillatelse til overdragelse av forsikringsportefølje hvis porteføljen består av forsikringsavtaler som er tegnet etter reglene om filialetablering eller grensekryssende virksomhet. Artikkel 39 er gjennomført i finansforetaksforskriften § 12-1 første ledd. Solvens II-direktivet har ikke et krav til godkjenning fra tilsynsmyndighetene når det gjelder andre overdragelser av forsikringsporteføljer. Finansforetaksloven § 12-1 andre ledd og § 12-27 har likevel et krav til godkjenning hvis porteføljeoverdragelsen utgjør en stor del av virksomheten eller er av vesentlig omfang. Finanstilsynet foreslår ikke nå å endre reglene for forsikringsforetak og pensjonsforetak. Siden det allerede er særbestemmelser for forsikringsporteføljer, og at forsikringskontrakter skiller seg fra for eksempel låneavtaler ved at det er forsikringsforetakets forpliktelser overfor kunden som overføres til et annet foretak, foreslår Finanstilsynet å videreføre gjeldende bestemmelser for forsikringsporteføljer. Kundehensyn tilsier at det fortsatt bør være krav om godkjenning for overdragelse av forsikringskontrakter uavhengig av om det dreier seg om virksomhetsoverdragelse eller porteføljeoverdragelse.

Med bakgrunn i dette vil det også bare være finansielle holdingforetak og blandede finansielle holdingforetak som vil omfattes av bestemmelsen i § 12-29.

Reglene i finansforetaksloven § 12-27 om porteføljeoverdragelser, gjelder for filialer av finansforetak med hovedsete i annen EØS-stat, jf. finansforetaksloven § 5-4 første ledd. CRD 6 sier ikke noe om hva som gjelder i tilfeller der et foretak ønsker å overføre eiendeler eller forpliktelser i filialen til et annet foretak i eller utenfor vertsstaten. Det framgår av ny finanstilsynslov § 1-2 hvilke foretak Finanstilsynet fører tilsyn med. Av tredje ledd framgår det at "tilsyn etter denne loven føres også med utenlandske foretak som tilsvarende foretak som nevnt i første ledd, eller driver virksomhet som tilsvarende virksomhet som nevnt i første ledd, i den utstrekning foretaket driver virksomhet i Norge." Finanstilsynet er derfor på enkelte områder tilsynsmyndighet for utenlandske foretaks virksomhet i Norge. Dette dreier seg i hovedsak om hvitvaskingstilsynet og tilsyn med hvordan foretaket gjennom filialen opptrer som markedsaktør mot kunder i det norske markedet. Det er viktig for å kunne følge opp filialene tilsynsmessig at Finanstilsynet får melding om vesentlige endringer i filialens virksomhet i Norge, herunder om store kundeporteføljer skal overføres til andre foretak. Finanstilsynet foreslår derfor at det i finansforetaksloven § 5-4 også henvises til ny § 12-29.

Når det gjelder hvilken terskel som skal legges til grunn for at det utløses meldeplikt til Finanstilsynet, knytter direktivet meldeplikten til foretakets forvaltningskapital.

Etter Finanstilsynet vurdering vil ikke det å pålegge meldeplikt til Finanstilsynet for utenlandske foretak med filial i Norge være særlig tyngende for foretakene. Hvis transaksjonen overtrer terskelverdiene, vil det også være meldeplikt til foretakets hjemstatsmyndigheter.

5.3.3 Gjennomføring av bestemmelser om virksomhetsoverdragelse og porteføljeoverdragelse

Finanstilsynet mener at det er hensiktsmessig å flytte bestemmelsene om virksomhetsoverdragelse ut av kapittel 12 del I om sammenslåing og deling og over i del VII (nytt nummer) om porteføljeoverdragelser siden slike transaksjoner skal følge samme regelverk. Finanstilsynet foreslår at overskriften i del VII endres slik at ny tittel blir "porteføljeoverdragelser og virksomhetsoverdragelser". Videre foreslår Finanstilsynet at § 12-27 bare gjøres gjeldende for forsikringsforetak og pensjonsforetak og at man oppretter

en ny bestemmelse § 12-29 for kredittinstitusjoner, finansieringsforetak, holdingforetak i finanskonsern, betaling- og e-pengeforetak, jf. over om dette. Det foreslås en endring i § 12-27 første ledd slik at denne også omfatter virksomhetsoverdragelse som tidligere framgikk av § 12-1 andre ledd. Endringen vil ikke medføre noen realitetsendringer for forsikrings- og pensjonsforetak når det gjelder krav til godkjenning av virksomhetsoverdragelser og porteføljeoverdragelser. Siden forsikringsforetak og pensjonsforetak også i enkelte sammenhenger kan tilby lån, foreslår Finanstilsynet at bestemmelsen fortsatt omfatter låneporteføljer.

Finanstilsynet skal etter artikkel 27g fatte egnede forvaltningstiltak hvis transaksjonen ikke er meldt til Finanstilsynet før den gjennomføres. Finanstilsynet må vurdere konkrete tiltak som kan være aktuelle. Finanstilsynet skal også kunne ilegge overtredelsesgebyr hvis et foretak overdrar eller avhender hele eller en stor del av virksomheten i strid med artikkel 27f, jf. artikkel 66 nr. 1 bokstav i om overtredelsesgebyr og forslaget til regler om overtredelsesgebyr i finansforetaksloven § 22-5, jf. omtale i punkt 23 nedenfor. Plikten til å vurdere passende tiltak påligger Finanstilsynet og har ikke betydning for privates rettigheter eller plikter. Finanstilsynet foreslår derfor ikke å regulere plikten til å fatte passende tiltak i lov eller forskrift.

6 Sammenslåing og deling

6.1 Gjeldende rett

Det følger av finansforetaksloven § 12-1 første ledd at sammenslåing og deling av finansforetak bare kan gjennomføres etter tillatelse gitt av departementet. Departementet har delegert myndigheten til Finanstilsynet.

Kravet til tillatelse etter finansforetaksloven § 12-1 første ledd gjelder uavhengig av selskapsform og hvilken type tillatelse finansforetaket har, og kommer i tillegg til reglene i aksjeloven og allmennaksjeloven om fusjoner og fisjoner.

Det følger av finansforetaksloven § 7-4 første ledd at dersom ikke annet følger av bestemmelser gitt i eller i medhold av finansforetaksloven, gjelder bestemmelsene i allmennaksjeloven og aksjeloven for finansforetak som er organisert som allmennaksjeselskap eller aksjeselskap. I aksjeloven kan det særlig vises til kapittel 13 og 14 som regulerer fusjon og fisjon.

Videre framgår det av § 7-4 andre ledd at dersom det er fastsatt i eller i medhold av finansforetaksloven, gjelder bestemmelser i aksjelovgivningen tilsvarende for finansforetak som ikke er organisert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Finansforetaksloven § 12-3 flg. har særbestemmelser for sammenslåing og deling av foretak som ikke er organisert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap.

I finansforetaksloven benyttes begrepene "sammenslåing og deling" i stedet for fusjon og fisjon for å markere at de innholdsmessig kan avvike fra aksjelovens begreper, jf. NOU 2009: 2 punkt 7.2.1.

Kapittel 12 inneholder ikke egne saksbehandlingsregler eller hvilke kriterier som skal legges til grunn i vurderingen. Det følger av finansforetaksloven § 12-1 tredje ledd at bestemmelsene i finansforetakslovens kapittel 3 gjelder tilsvarende så langt de passer. Finansforetaksloven § 3-1 regulerer søknad om konsesjon, og tilsvarende opplysninger skal, så langt de passer, også oversendes ved søknad om sammenslåing og deling.

6.2 CRD 6

6.2.1 Innledning

CRD 6 artikkel 27h flg. innfører krav om melding og godkjenning ved sammenslåing og deling av kredittinstitusjoner, finansielle holdingselskaper og blandende finansielle holdingselskaper. Det framgår av fortalen punkt 14 at reglene om sammenslåing og deling i CRD 6 er ment å være et supplement til reglene i selskapsdirektivet (EU) 2017/1132³⁶, og reglene i CRD 6 skal ikke være i motstrid med selskapsdirektivet.

Hva slags informasjon meldingen skal inneholde, skal medlemsstatene offentliggjøre. Informasjonen skal være forholdsmessig og hensiktsmessig for den foreslåtte transaksjonen, jf. artikkel 27j nr. 5. EBA skal utarbeide en teknisk standard som angir hvilke opplysninger meldingen minimum skal inneholde.

Reglene i artikkel 27f flg. om sammenslåing og deling gjelder ikke for sammenslåinger og delinger som følger av krisehåndteringsdirektivet, jf. artikkel 27h andre ledd.

Tilsynsmyndigheten skal ikke vurdere sammenslåingen eller delingen etter artikkel 27h flg. hvis transaksjonen krever konsesjon for etablering av kredittinstitusjon eller tillatelse til etablering av holdingforetak i konsern, jf. artikkel 27i nr. 3. Da er det disse reglene som regulerer forholdet.

³⁶[Generelt selskapsrettsdirektiv \(kodifisering\), Europaparlaments- og rådsdirektiv \(EU\) 2017/1132, 14. juni 2017](#)

6.2.2 Definisjoner

Artikkel 27h nr. 1 a til d og nr. 2 a til e definerer ulike selskapstransaksjoner som faller inn under bestemmelsenes virkeområde.

Sammenslåing eller deling omfatter følgende selskapstransaksjoner:

CRD 6 artikkel 27 h nr.	Avgivende foretak	Overtakende foretak	Oppgjør	Aksjeloven (asl)/ Allmennaksjeloven (asal)
1a	Ett eller flere foretak overfører deler av eller alle eiendeler og forpliktelser	Ett annet eksisterende foretak	Eierne i avgivende foretak mottar vederlag i verdipapirer eller andeler som representerer kapital samt evt. kontantvederlag som ikke overstiger 10 prosent* av pålydende verdi (ev. regnskapsmessig verdi)	asl/asal § 13-2 første ledd, og asl/asal § 14-2 første ledd
1b	Ett eller flere foretak overfører deler av eller alle eiendeler og forpliktelser	Ett annet eksisterende foretak der samme eier alle aksjene og stemmene direkte eller indirekte i alle foretak som inngår i transaksjonen eller alle eiere har lik eierandel i alle foretakene som inngår i transaksjonen	Ikke utstedelse av kapitalandeler	Asl § 13-23 og 13-24/asal § 13-24 og asl/asal § 14-2
1c	To eller flere foretak overfører deler av eller alle eiendeler og forpliktelser	Ett nytt foretak under stiftelse	Eierne i avgivende foretak mottar vederlag i verdipapirer eller andeler som representerer kapital i det nye foretaket samt ev. kontantvederlag som ikke overstiger 10 prosent* av pålydende verdi (ev. regnskapsmessig verdi)	asl/asal § 13-2 første ledd, og asl/asal § 14-2 første ledd
1d	Et foretak overfører alle eierandeler og forpliktelser	Et eksisterende foretak som innehar alle stemmene og kapitalen i overdragende foretak	Ingen	asl § 13-23, asal 13-24
2a	Et foretak overfører alle eiendeler og forpliktelser	Flere eksisterende foretak	Eierne i det avgivende foretaket mottar verdipapirer eller andeler som representerer kapital i det overtakende foretaket samt ev. kontantvederlag som ikke overstiger 10 prosent* av pålydende verdi (ev. regnskapsmessig verdi)	Asl/asal § 14-2 andre ledd
2b	Et foretak overfører alle eiendeler og forpliktelser	Flere foretak under stiftelse	Eierne i det avgivende foretaket mottar verdipapirer eller andeler som representerer kapital i det overtakende foretaket samt ev. kontantvederlag som ikke overstiger 10 prosent* av	Asl § 14-2 andre ledd, jf. første ledd.

			pålydende verdi (ev. regnskapsmessig verdi)	
2c	Kombinasjon av a og b			Asl § 14-2 andre ledd, jf. første ledd.
2d	Et foretak overfører deler av eiendeler og forpliktelser	Ett eller flere eksisterende foretak	Eierne i det avgivende foretaket mottar verdipapirer eller andeler som representerer kapital i det overtakende foretaket samt ev. kontantvederlag som ikke overstiger 10 prosent* av pålydende verdi (ev. regnskapsmessig verdi)	Asl § 14-2
2e	Et foretak overfører deler av eiendeler og forpliktelser	Flere eksisterende foretak	Avgivende foretak får oppgjør i verdipapirer eller andeler i overtakende foretak.	Ikke regulert

*10 prosent gjelder med mindre annet framgår av nasjonal lovgivning.

6.2.3 Søknadsplikt og saksbehandlingsfrister mv.

I artikkel 27i nr. 1 stilles det krav om at det skal sendes melding til tilsynsmyndigheten når planen for sammenslåingen eller delingen er vedtatt, men før transaksjonen er gjennomført. Hvis søknaden gjelder deling av foretak skal meldingen sendes til ansvarlig tilsynsmyndighet for foretaket som deles, jf. artikkel 27i nr. 1 andre ledd. Det følger av artikkel 27j nr. 1 andre ledd at tilsynsmyndighetene på passende vis skal overvåke gjennomføringsplanen til denne er gjennomført.

Det framgår av 27i nr. 4 første ledd at tilsynsmyndigheten omgående og senest innen ti dager skal skriftlig bekrefte at meldingen er mottatt. Etter artikkel 27i nr. 5 første ledd kan tilsynsmyndigheten skriftlig anmode om ytterligere opplysninger fra foretaket etter mottak av meldingen. Kravet til tilsynsmyndigheten om å sende bekreftelse gjelder også når tilsynsmyndigheten mottar utfyllende informasjon.

CRD 6 inneholder saksbehandlingsfrister dersom transaksjonen skjer mellom foretak i samme konsern, og bekreftelsen skal informere om utløpet av vurderingsperioden, jf. artikkel 27i nr. 4 andre ledd. Tilsynsmyndigheten har etter artikkel 27i nr. 4 andre ledd, 60 arbeidsdager (saksbehandlingsperioden) på å behandle meldingen, regnet fra datoen på den skriftlige bekreftelsen på at melding er mottatt og fra datoen all dokumentasjon er mottatt, herunder opplysninger som medlemsstaten krever vedlagt meldingen, jf. artikkel 27j nr. 5. Saksbehandlingsperioden kan suspenderes midlertidig, og i maksimalt 20 arbeidsdager hvis tilsynsmyndigheten etterspør mer informasjon, jf. artikkel 27i nr. 5 tredje ledd. Tilsynsmyndigheten kan etter eget skjønn be om tilleggsinformasjon utover de 20 arbeidsdagene, men disse arbeidsdagene vil ikke påvirke beregningen av saksbehandlingsperioden. I særskilte tilfeller kan saksbehandlingsperioden suspenderes i inntil 30 arbeidsdager. Dette gjelder hvis målselskapet for ervervet er underlagt regelverk i et tredjeland eller at det er nødvendig for tilsynsmyndigheten å innhente informasjon fra melderens ansvarlige tilsynsmyndighet for antihvitvasking, jf. artikkel 27i nr. 6. Hvis tilsynsmyndigheten ikke avslår meldingen i løpet av saksbehandlingsperioden, anses ervervet som godkjent, jf. artikkel 27i nr. 9.

Anmodning om tilleggsopplysninger må skje senest på 50. arbeidsdag i saksbehandlingsperioden der sammenslåingen eller delingen skjer innenfor et konsern, jf. artikkel 27i nr. 5 andre ledd.

Hvis det skal gjennomføres sammenslåing som gjelder finansielle interesser innenfor samme konsern, herunder en kredittinstitusjon som er fast tilknyttet et sentralt organ og som er underlagt tilsyn som et konsern, er ikke tilsynsmyndigheten forpliktet til å vurdere sammenslåingen, jf. artikkel 27 i nr. 2e

CRD 6 inneholder ikke spesifiserte saksbehandlingsfrister for vurdering av sammenslåinger og deling av foretak utenfor konsernforhold. Videre framgår det av artikkel 27i nr. 7 at den omsøkte transaksjonen ikke kan gjennomføres før tilsynsmyndigheten har gitt tillatelse.

Hvis tilsynsmyndigheten vil avslå meldingen om sammenslåing eller deling, skal det sendes skriftlig svar med begrunnelse for avslaget innen to arbeidsdager etter at tilsynsmyndigheten har ferdigstilt vurderingen og innen utløpet av saksbehandlingsperioden, jf. artikkel 27i nr. 10. Tilsynsmyndigheten kan sette frist for gjennomføring av sammenslåingen eller delingen, jf. artikkel 27a nr. 10.

6.2.4 Vurderingskriterier mv.

Artikkel 27j nr. 1 angir hva tilsynsmyndigheten skal ta i betraktning ved vurdering av foretakets melding om sammenslåing eller deling. Det framgår av bestemmelsen at tilsynsmyndigheten skal vurdere om de finansielle aktørene i transaksjonen vil ha en sunn tilsynsprofil etter gjennomføringen av sammenslåingen eller delingen, og de risikoer som foretakene kan eksponeres for som følge av transaksjonen, basert på følgende kriterier:

- omdømmet for de finansielle aktørene som inngår i transaksjonen,
- soliditeten hos aktørene som er involvert i transaksjonen særlig med hensyn til virksomheten som drives eller er planlagt drevet etter transaksjonen,
- om det overtakende foretaket vil kunne overholde bestemmelser i CRD og CRR og andre relevante EØS-rettsakter,
- om planene for sammenslåing og deling er realistisk og forsvarlig ut fra et tilsynsperspektiv,
- om det er rimelig grunn til å mistenke hvitvasking eller terrorfinansiering, forsøk på dette eller at sammenslåingen/delingen skal kunne øke risikoen for dette.

Tilsynsmyndigheten skal konsultere den ansvarlige tilsynsmyndigheten for antihvitvasking ved vurderingen av hvitvaskingsrisiko jf. artikkel 27j nr. 2. Tilsynsmyndigheten for antihvitvasking skal gis 30 arbeidsdager på å svare på anmodningen om bistand, jf. artikkel 27j nr. 3 andre ledd.

Etter artikkel 27j nr. 3 kan tilsynsmyndigheten bare avslå ervervet hvis det er saklig begrunnet i kriteriene nevnt i artikkel 27j nr. 1 a til e, eller at saken er for dårlig opplyst fra erververs side til tross for at tilsynsmyndigheten har etterspurt opplysningene. Det framgår av artikkel 27j nr. 4 at sammenslåingen eller delingen ikke skal vurderes ut fra markedets behov for kapital.

Hvis det foreligger negativ uttalelse fra tilsynsmyndigheten for antihvitvasking, skal tilsynsmyndigheten behandle uttalelsen på en hensiktsmessig måte. Uttalelsen kan være saklig grunn for å avslå ervervet, jf. artikkel 27j nr. 3 andre ledd.

Medlemsstatene skal sørge for å offentliggjøre en oversikt over opplysninger som skal følge meldingen om sammenslåing eller deling, jf. artikkel 27j nr. 5. Informasjonen skal være forholdsmessig, relevant og tilpasset ervervet. Etter artikkel 27b nr. 7 skal EBA utarbeide tekniske standarder for hvilke opplysninger som skal følge meldingen.

6.2.5 Samarbeid med andre myndigheter

CRD 6 artikkel 27k regulerer tilsynssamarbeid.

Det framgår av artikkel 27k nr. 1 bokstav a til c at hvis transaksjonen involverer kredittinstitusjon, forsikringsselskap, gjenforsikringsforetak, verdipapirforetak eller

fondsforvaltningsselskap i annen medlemsstat eller i en annen sektor enn den andre parten, skal tilsynsmyndigheten konsultere ansvarlige tilsynsmyndigheter. Det samme gjelder hvis transaksjonen gjelder morforetak til de ovenfor nevnte foretak eller gjelder en juridisk person som kontrollerer slike foretak.

De ansvarlige tilsynsmyndighetene skal utveksle relevante opplysninger så raskt som mulig. En uttalelse fra tilsynsmyndigheten til involverte parter skal inneholde alle synspunkter og innvendinger mot transaksjonen, jf. artikkel 27k nr. 2. Tilsynsmyndighetene skal prøve å samordne vurderingen for å sørge for at disse er konsekvente.

EBA skal utarbeide tekniske standarder som regulerer samarbeidet mellom tilsynsmyndighetene, jf. artikkel 27k nr. 3 første ledd.

6.2.6 Forvaltningstiltak

Dersom de berørte foretakene ikke sender en forutgående melding til tilsynsmyndigheten eller gjennomfører transaksjonen uten tillatelse, skal tilsynsmyndigheten bruke passende forvaltningstiltak, jf. artikkel 27l.

6.3 Finanstilsynets vurdering

6.3.1 Innledning

CRD 6 artikkel 27 h til I stiller krav om forutgående melding og godkjenning av Finanstilsynet før det kan gjennomføres sammenslåing eller deling av kredittinstitusjoner, finansielle holdingforetak og blandede finansielle holdingforetak³⁷ (i direktivet omtalt som "financial stakeholders"). Finansforetaksloven § 12-1 første ledd inneholder krav om at sammenslåing og deling bare kan gjennomføres etter tillatelse fra departementet. Dette betyr at hovedpunktene i eksisterende lovgivning kan videreføres, men at det må innføres mer detaljerte regler i samsvar med CRD 6.

6.3.2 Definisjoner

Begrepene "sammenslåing" og "deling" er ikke definert i finansforetaksloven, men for finansforetak organisert som aksjeselskaper eller allmennaksjeselskaper følger det av finansforetaksloven § 7-4 første ledd at allmennaksjeloven/aksjeloven gjelder med mindre annet er bestemt. Allmennaksjelovens og aksjelovens definisjoner av fusjoner og fisjoner gjelder derfor for sammenslåing og deling av slike foretak.

CRD 6 artikkel 27h har definert ulike former for sammenslåing og deling som faller inn under direktivets virkeområde. Et kjennetegn ved sammenslåinger og delinger er at vederlaget består av verdipapirer eller andeler som representerer kapitalen i det overtakende foretaket. Unntak kan være ved mor-datterfusjoner og søsterfusjoner der foretakene direkte eller indirekte har samme eier. Finanstilsynet finner at direktivets definisjoner er dekket i aksjeloven og allmennaksjeloven kapittel 13 og 14 og samvirkeloven § 103 og 109, se nærmere i tabell under punkt 6.2.2. Unntaket er CRD 6 artikkel 27h nr. 2 bokstav e der det anses som en deling hvis et foretak deles og det avgivende foretaket mottar vederlaget i verdipapirer eller andeler som representerer kapitalen i det overtakende foretaket. Denne typen deling har likhetstrekk med en virksomhetsoverdragelse, men skal behandles etter reglene om sammenslåing og deling. Finanstilsynet foreslår å ta bestemmelsen inn i finansforetaksloven § 12-1 tredje ledd bokstav d.

I tillegg til vederlag i form av verdipapirer eller andeler som representerer kapitalen, kan det også gis et tilleggsvederlag. Etter CRD 6 artikkel 27h kan dette utgjøre maksimalt 10 prosent av kapitalandelenes pålydende verdi med mindre noe annet er angitt i nasjonal lovgivning. I aksje- og allmennaksjeloven § 13-2 og § 14-2 kan tilleggsvederlaget ikke overstige 20

³⁷ Se omtale i punkt 4.3.2

prosent av det samlede vederlaget. Finanstilsynets vurdering er at det ikke er nødvendig å gjøre endringer i norsk rett når det gjelder tilleggsvederlaget.

For foretak som ikke er aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, gjelder ikke allmennaksjeloven/aksjelovens definisjoner av fusjon og fisjon. I finansforetaksloven kapittel 12 del I brukes begrepene "sammenslåing og deling" istedenfor fusjon og fisjon. Finanstilsynet ser nedenfor nærmere på hvordan sammenslåing og deling skal defineres for denne type foretak.

I NOU 2009:2 punkt 7.2.1 står følgende:

"I aksjelovgivningen benyttes begrepet fusjon bare om tilfelle av sammenslåing hvor et selskap skal overta et annet selskaps virksomhet, eiendeler og forpliktelser som en helhet mot at aksjeeierne i det overdragende selskap får vederlag i form av aksjer i det overtagende selskap og i tilfelle et tilleggsvederlag som ikke overstiger 20 prosent av samlet vederlag (allmennaksjeloven § 13-2). De aksjer som det overtagende selskap skal utstede som vederlag, kan utstedes etter reglene om kapitalforhøyelse (fusjon ved overtagelse), eller etter reglene om stiftelse (fusjon ved stiftelse av nytt selskap), jf. allmennaksjeloven § 13-4. I begge tilfelle foretas det i hovedsak aksjeinnskudd i annet enn penger, det vil si i form av den overførte virksomhet.

I aksjelovgivningen er begrepet fisjon (deling, fradeling) avgrenset på samme måte. Reglene om fisjon vil gjelde i tilfelle hvor en vesentlig del av virksomheten i en institusjon skilles ut og overtas av en annen institusjon mot vederlag som i hovedsak består i aksjer, se allmennaksjeloven § 14-2. Det selskap som overtar den utfisjonerte delen av virksomheten, kan utstede vederlagsaksjene etter reglene om kapitalutvidelse eller stiftelse av nytt selskap, jf. allmennaksjeloven § 14-3 andre ledd.

Aksjelovgivningens fusjons- og fisjonsregler er således tilpasset sammenslåing av selskaper og andre foretaksendringer som i hovedsak ikke innebærer noe vesentlig inngrep i kontinuiteten i eierforholdene når det gjelder den virksomhet de deltagende selskaper inntil da har drevet. Skatterettslig er dette viktig, og fusjons- og fisjonsreglene i aksjelovgivningen er tilpasset dette. Reglene omfatter således ikke tilfelle av sammenslåing eller overdragelse av virksomheten i et selskap, eller en vesentlig del derav, som ikke er forenlig med prinsippet om kontinuitet på eiersiden."

Sammenslåing og deling av foretak som ikke er organisert etter aksjelovgivningen, herunder sparebanker, kan gjennomføres etter ulike modeller. Hvordan transaksjonen gjennomføres, avhenger blant annet av hvordan et slikt foretak er organisert. Foretakene kan slås sammen eller deles slik at det opprettes en eller flere finansstiftelser i forbindelse med omorganiseringen, som blir eier/eiere av egenkapitalbevis i foretaket. Sparebanker kan også slås sammen ved at en sparebankstiftelse får rettigheter i grunnfondet i den sammenslåtte banken ved senere strukturendringer eller avvikling.

Etter skatteloven har omorganiseringer der egenkapitalbevisene i den overdragende banken får egenkapitalbevis i den overtagende banken som vederlag, og der tilleggsvederlag ikke må overstige 20 prosent av det samlede vederlaget, vært likestilt med fusjon og fisjon i aksjeselskap. Gjennom lov 20. desember 2023 nr. 98 om endring av skatteloven ble det gjort endringer i skatteloven § 11-4 tredje ledd fjerde punktum som fastslår at i tilfeller der overdragende selskap er en sparebank, skal vederlag i form av egenkapitalbevis som overføres til en sparebankstiftelse opprettet av den overdragende sparebanken i forbindelse med delingen, likestilles med vederlag til eier av et overdragende selskap.

Finanstilsynet foreslår med bakgrunn i dette en egen definisjon for sammenslåing og deling av foretak som ikke er organisert etter aksjelovgivningen eller samvirkeforlova, med utgangspunkt i aksjelovgivningen, men med tilpasninger til foretak som ikke er organisert etter aksjelovgivningen. Se forslag i finansforetaksloven § 12-1 tredje ledd bokstav c.

Det framgår av finansforetaksloven § 7-3 første ledd at kredittforetak og finansieringsforetak kan stiftes som samvirkeforetak. Det framgår videre av finansforetaksloven § 7-4 tredje ledd

at bestemmelsene i samvirkelova gjelder for finansforetak som er et samvirkeforetak av låntakere. Finansforetaksloven § 12-3 har ikke egne regler for samvirkeforetak, men samlebestemmelser for alle foretak som ikke er regulert etter aksjelovgivningen. Finanstilsynet stiller spørsmål ved om det er hensiktsmessig at samvirkeforetak skal være underlagt samme regelverk som andre foretak som ikke er organisert etter aksjelovgivningen, siden samvirkelova har egne definisjoner og saksbehandlingsregler for fusjoner og fisjoner samtidig som organisasjonsstrukturen er annerledes i et samvirkeforetak slik at reglene i § 12-3 ikke passer. Finanstilsynet har av tidsmessige årsaker ikke vurdert dette nærmere nå, fordi det ikke er nødvendig for gjennomføringen av CRD 6. Videre finnes det ingen slike foretak i dag. Finanstilsynet foreslår imidlertid at definisjonene for fusjon og fisjon for samvirkeforetak i samvirkelova § 103 og § 119 gjøres gjeldende for sammenslåing og deling av samvirkeforetak etter finansforetaksloven. Se forslag til § 12-1 tredje ledd bokstav b.

6.3.3 Søknadsplikt og vurderingstema

I CRD 6 artikkel 27i nr. 1 framgår det at foretaket skal sende søknad til Finanstilsynet etter at planen for sammenslåing eller deling er vedtatt, men før gjennomføringen av transaksjonen. Bakgrunnen for dette er at sammenslåingen eller delingen krever tillatelse fra Finanstilsynet før den kan gjennomføres. Gjennomføringsplanen er grunnlaget for Finanstilsynets vurdering og må vedlegges søknaden. CRD 6 regulerer ikke prosessen for utarbeidelse av planen, herunder hvilket selskapsorgan som godkjenner planen. Dette vil følge av sektorlovgivningen avhengig av type foretak og type sammenslåing/deling. Som eksempel vises det til at hovedregelen er at fusjonsplanen godkjennes av generalforsamlingen, jf. allmennaksjeloven/aksjeloven § 13-3 andre ledd, jf. også finansforetaksloven § 12-3 første ledd for foretak som ikke er organisert som aksje- eller allmennaksjeselskap. Ved mor-datterfusjoner etter aksjeloven § 13-23 kan imidlertid fusjonsplanen godkjennes av styret. Det finnes også enkelte finansforetak som har styret som øverste selskapsorgan, som for eksempel noen pensjonskasser. Se for øvrig Finanstilsynets merknad om samvirkeforetak i foregående punkt.

Finanstilsynet foreslår at kravet om tillatelse for sammenslåing og deling videreføres i finansforetaksloven § 12-1 første ledd.

Når det gjelder krav til informasjon som skal framgå av søknaden, vil EBA utarbeide en regulatorisk teknisk standard (RTS) som angir minimumskrav til hva som skal vedlegges søknaden. Finanstilsynet antar at dette innebærer at den tekniske standarden ikke vil være uttømmende på dette punktet og at Finanstilsynet kan be om mer informasjon hvis dette er forholdsmessig og nødvendig. Finanstilsynet foreslår en forskriftshjemmel for den tekniske standarden.

Formålet med krav til godkjenning av sammenslåinger og delinger er å fange opp ulike risikoer som foretaket kan bli utsatt for som følge av transaksjonen, jf. CRD 6 artikkel 27j nr. 1. Etter Finanstilsynets vurdering vil ikke vurderingen skille seg særlig fra vurderingen som skjer etter gjeldende rett, men CRD 6 artikkel 27j oppstiller mer konkrete vurderingstema som vil medføre større forutberegnelighet. Vurderingspunktene har likhetstrekk med vurderingskriteriene som for eksempel oppstilles i finansforetaksloven § 6-3. Finanstilsynet foreslår å ta vurderingskriteriene inn i finansforetaksloven § 12-1 a.

At departementet i vurderingen ikke kan vektlegge markedets økonomiske behov, jf. CRD 6 27j nr. 4, foreslås gjennomført i finansforetaksloven § 12-1a andre ledd.

6.3.4 Saksbehandlingsregler

Finanstilsynet foreslår å ta inn bestemmelsen i CRD 6 artikkel 27i nr. 4 om at Finanstilsynet skal bekrefte mottak av bestemmelsen omgående og senest innen ti arbeidsdager i finansforetaksloven § 12-1b første ledd.

CRD 6 har ikke saksbehandlingsfrister for sammenslåinger og delinger utenfor konsernforhold. Her vil det være de alminnelige fristene for konsesjonsbehandling i finansforetaksloven som gjelder. Finansforetaksloven § 12-1 fjerde ledd viser til bestemmelsene i kapittel 3 så langt de passer. Der framgår det at saksbehandlingsfristen er seks måneder. Finanstilsynet foreslår å videreføre henvisningen til kapittel 3, men bestemmelsen flyttes til § 12-1 b fjerde ledd.

CRD 6 inneholder særbestemmelser om saksbehandlingstid for sammenslåinger og delinger av finansforetak i konsernforhold. Disse saksbehandlingsreglene og Finanstilsynets frister for behandling av meldingen er i all hovedsak de samme reglene som i dag gjelder for erverv av kvalifiserte eierandeler etter finansforetaksloven, med en saksbehandlingsperiode på 60 arbeidsdager, frister for å spørre om utfyllende informasjon og for forlengelse av saksbehandlingsfrister. Videre anses også sammenslåingen eller delingen som godkjent hvis Finanstilsynet ikke har motsatt seg transaksjonen innen fristen. Finanstilsynet foreslår å utforme reglene på samme måte som foreslått for erverv av eierandel som utgjør en vesentlig kapitalandel. Det vises til forslaget til finansforetaksloven § 12-1b andre ledd.

Etter CRD 6 artikkel 27i nr. 2 er ikke Finanstilsynet forpliktet til å vurdere sammenslåingen eller delingen hvis denne skjer innenfor samme konsern, herunder et kredittinstitusjonskonsern som er tilknyttet et sentralt organ som er underlagt tilsyn som et konsern. Finanstilsynet forstår direktivet slik at det bare åpner for å unnlate selve vurderingen, men at ervervet likevel er omfattet av meldeplikten. Finanstilsynet mener det kan være tilfeller der ervervet bør vurderes av Finanstilsynet selv om ervervet skjer mellom konsernselskaper. Finanstilsynet vil ikke ha mulighet til å vurdere dette med mindre det foreligger en melding først. Kredittinstitusjoner som er fast tilknyttet et sentralt organ er ikke direkte definert i CRR eller CRD, men CRR artikkel 10 sier noe om hvilke krav som skal stilles for at det skal foreligge en tilknytning til et sentralt organ. Det finnes ingen slike kredittinstitusjoner som er tilknyttet et sentralt organ i Norge. Finanstilsynet foreslår å gjennomføre unntaket fra vurderingsplikten i finansforetaksloven § 12-1c fjerde ledd.

Det kan settes frist for gjennomføring av sammenslåingen eller delingen, jf. CRD 6 artikkel 27i nr. 10. Slik frist kan settes uavhengig av om sammenslåingen og delingen skjer innenfor eller utenfor konsernforhold. Finanstilsynet foreslår at muligheten for å sette frist gjennomføres i bestemmelsen i § 12-1 c andre ledd.

Det framgår av CRD 6 artikkel 27j nr. at Finanstilsynet skal rådføre seg med tilsynsmyndigheten for antihvitvasking. til foretakene som inngår i transaksjonen. Dette kan være både norske og utenlandske tilsynsmyndigheter for antihvitvasking. Når det gjelder samarbeid med andre tilsynsmyndigheter, nasjonale og internasjonale, regulert i CRD 6 artikkel 27j og 27k, er Finanstilsynets vurdering at de nye bestemmelsene om tilsynssamarbeid og utveksling av opplysninger med andre lands tilsynsmyndigheter er tilstrekkelig regulert i ny finanstilsynslov § 1-3 fjerde ledd med tilhørende forskrifter. Finanstilsynet mener at det i all hovedsak ikke er behov for noen særskilt gjennomføring i lov eller forskrift av regler som kun retter seg mot tilsynsmyndighetene. Det framgår av artikkel 27j nr. 3 andre ledd at uttalelsen fra tilsynsmyndigheten for antihvitvasking kan være rimelig grunnlag for å avslå ervervet. Det følger av kriteriene i artikkel 27j nr. 1 bokstav e at Finanstilsynet i alle tilfeller skal vurdere hvitvaskingsrisiko i forbindelse med ervervet. Hvis Finanstilsynet finner grunnlag for å avslå ervervet begrunnet i hvitvaskingshensyn, vil dette framgå og være begrunnet vedtaket i samsvar med forvaltningsloven § 24.

CRD 6 artikkel 27j nr.1 andre ledd har en bestemmelse om at Finanstilsynet skal overvåke gjennomføringsplanen på passende vis til den er gjennomført. Dette er en bestemmelse som gjelder Finanstilsynet selv, og Finanstilsynet foreslår ikke å gjennomføre denne i finansforetaksloven. Finanstilsynet har ulike tilsynshjemler som kan benyttes underveis i en slik prosess. Hvordan en sammenslåing eller deling følges opp vil avhenge av størrelsen og kompleksiteten i transaksjonen.

6.3.5 Utvidelse av virkeområdet

Bestemmelsene i CRD 6 om sammenslåing og deling gjelder banker, kredittforetak og enkelte typer holdingforetak. Finanstilsynets vurdering er at reglene kan gjøres gjeldende for alle finansforetak, slik tilfellet også er i dag. De nye reglene i CRD 6 tilsvarer i stor grad reguleringen av reglene om sammenslåing og deling i gjeldende rett og hvordan disse har blitt praktisert. Finanstilsynet finner ikke at det er i strid med solvens II, PSD II og e-pengedirektivet å gjøre reglene i CRD 6 om sammenslåing og deling gjeldende for slike foretak.

6.3.6 Gjennomføring av bestemmelser om sammenslåing og deling

Finanstilsynet foreslår at finansforetaksloven kapittel 12 del I og ny del II kun regulerer sammenslåing og deling av finansforetak. Del I vil være bestemmelser som gjelder generelt for alle finansforetak, mens del II er særregler for finansforetak som er organisert på annen måte enn etter allmennaksjeloven og aksjeloven. Virksomhetsoverdragelse foreslås flyttet til kapittel 12 del VII (nytt nummer) om porteføljeoverdragelser. Dette er nærmere omtalt i punkt 5.3.3. Kapittel 12 del I vil få en del nye bestemmelser for å få med vurderingskriterier, saksbehandlingsregler og andre forhold som følger av CRD 6.

Finansforetaksloven § 12-3 inneholder mange spesialregler for foretak som er organisert på annen måte enn aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper. Dette kan for eksempel dreie seg om sparebanker, gjensidige forsikringsselskaper og finansieringsforetak regulert som samvirkeforetak. Etter Finanstilsynets vurdering er reglene i kapittel 12 del I, og særlig § 12-3 forvirrende med hensyn til hvilke bestemmelser som gjelder for foretak som ikke er organisert som aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper og hvilke bestemmelser som gjelder for finansforetak generelt. Slik Finanstilsynet forstår § 12-3 til § 12-7 gjelder alle disse bestemmelsene for foretak som er organisert på annen måte enn som aksje- og allmennaksjeselskap, bortsett fra femte og sjette ledd i § 12-3 som gjelder for alle. Finanstilsynet foreslår å flytte femte og sjette ledd i § 12-3 til ny § 12-1 d. Det foreslås videre at særbestemmelser om sammenslåing og deling får en ny del II og at øvrige avsnitt under kapittel 12 endrer nummer fortløpende. Finanstilsynet foreslår også endringer i overskrifter på bestemmelsene for å få bedre fram hvilke foretak som er omfattet av bestemmelsen. Sparebankutvalget har foreslått endringer i kapittel 12 del I. Det er ikke nødvendig å ta hensyn til disse her, men eventuelle endringer bør samkjøres.

Finanstilsynet skal benytte passende forvaltningstiltak hvis det ikke sendes en forutgående melding eller hvis transaksjonen gjennomføres uten tillatelse, jf. artikkel 27I. Finanstilsynet må vurdere konkret hvilke tiltak som er aktuelle. Gjennomføring av sammenslåing og deling i strid med regler som gjennomfører direktivet artikkel 27i skal også kunne føre til administrativ sanksjon i form av overtredelsesgebyr, jf. artikkel 66 nr. 1 bokstav i, se omtale i punkt 23 nedenfor og forslaget til regler om overtredelsesgebyr i finansforetaksloven § 22-5. Plikten til å vurdere passende tiltak påligger Finanstilsynet og har ikke betydning for privates rettigheter eller plikter. Finanstilsynet foreslår derfor ikke å regulere plikten til å fatte passende tiltak i lov eller forskrift.

7 Organisering av finanskonsern – krav om tillatelse til å etablere holdingforetak

7.1 Gjeldende rett

Det kreves tillatelse for å etablere et finanskonsern, jf. finansforetaksloven § 17-1. Som finanskonsern regnes et konsern der minst ett foretak som ikke er morforetak, er et finansforetak, jf. finansforetaksloven § 1-4 første ledd.

Som morforetak i finanskonsern regnes foretak som har en så stor eierandel i et finansforetak at det er etablert et konsernforhold mellom foretaket og finansforetaket, jf. finansforetaksloven § 17-6 første ledd.

Morforetak i et finanskonsern kan være et holdingforetak, et annet finansforetak (unntatt pensjonsforetak og e-pengeforetak) og annet eierforetak som ikke selv er et finansforetak og heller ikke er organisert som holdingforetak i finanskonsern, jf. finansforetaksloven § 17-6 andre ledd.

Det kreves tillatelse for å være holdingforetak i finanskonsern, jf. finansforetaksloven § 17-3 første ledd. Som holdingforetak i finanskonsern regnes et foretak etablert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap her i riket som bare skal være morselskap i et finanskonsern, og som etter sine vedtekter ikke skal drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i finansforetak og andre foretak som i tilfelle inngår i konsernet, jf. finansforetaksloven § 17-3 andre ledd. I bestemmelsens tredje ledd er det opplistet enkelte andre foretakstyper som kan regnes som holdingforetak i finanskonsern gitt at nærmere angitte vilkår er oppfylt.

Finanstilsynet kan etter søknad gjøre unntak fra kravet til tillatelse til å være holdingforetak i finanskonsern, jf. finansforetaksloven § 17-3a. Unntak kan bare gis dersom samtlige av følgende vilkår er oppfylt:

- a. foretakets hovedvirksomhet er å eie aksjer i datterforetak,
- b. foretaket er ikke utpekt som krisehåndteringsenhet,
- c. datterforetaket er kredittinstitusjon som er ansvarlig for å oppfylle tilsynskrav som gjelder på konsolidert nivå i konsernet, og kan oppfylle disse kravene på en effektiv måte,
- d. foretaket tar ikke del i ledelsesmessige, operasjonelle eller finansielle beslutninger som berører konsernet eller de regulerte datterforetakene, og
- e. det er ikke noe som hindrer et effektivt tilsyn med konsernet på konsolidert nivå.

Finansforetaksloven § 17-5 stiller krav til innholdet i søknader om tillatelse til å være holdingforetak i finanskonsern etter finansforetaksloven § 17-3 og til søknader om å få unntak fra kravet til tillatelse etter finansforetaksloven § 17-3a.

Finansforetaksloven § 17-5 tredje ledd fastsetter vilkårene for at Finanstilsynet kan gi tillatelse som holdingforetak. Bestemmelsens fjerde ledd fastsetter at søknad om tillatelse etter § 17-3 eller unntak etter § 17-3 a, skal avgjøres innen fire måneder etter at søknaden er mottatt. Dersom søknaden ikke inneholder opplysningene som er nødvendige for å avgjøre om tillatelse eller unntak skal gis, regnes fristen fra det tidspunktet slike opplysninger ble mottatt, likevel slik at søknaden i alle tilfelle skal være avgjort innen seks måneder etter at den er mottatt.

Finansforetaksloven kapittel 6 har regler om kontroll av eiere av kvalifisert eierandeler i finansforetak. Spørsmålet om det skal gis tillatelse til erverv av kvalifisert eierandel skal avgjøres innen en periode på 60 arbeidsdager, jf. finansforetaksloven § 6-2 tredje ledd. Det følger av samme bestemmelse at dersom det samtidig med erverv av kvalifisert eierandel søkes om tillatelse til å etablere holdingforetak i finanskonsern, eller om å få unntak fra

kravet til slik tillatelse etter finansforetaksloven § 17-3, avbrytes saksbehandlingsfristen på 60 dager inntil denne søknaden er avgjort.

7.2 CRD 6

7.2.1 CRD 6 artikkel 21a

Etter CRD 5 artikkel 21a nr.1 stilles det krav til tillatelse for å være morholdingforetak i finanskonsern. Bestemmelsen gjelder finansielle morholdingforetak i en medlemsstat, blandede finansielle morholdingforetak i en medlemsstat, finansielle morholdingforetak i EU og blandede finansielle morholdingforetak i EU. I tillegg stilles det krav om tillatelse også for andre finansielle holdingforetak eller andre blandede finansielle holdingforetak, dersom holdingforetaket er forpliktet til å overholde kapitalkravsdirektivet eller kapitalkravsforordningen på delkonsolidert grunnlag. I CRD 6 artikkel 21a nr. 1 første ledd andre punktum er det tilføyd at kravet til tillatelse også gjelder for andre finansielle holdingforetak eller andre blandede finansielle holdingforetak som er utpekt som ansvarlig for at konsernet overholder tilsynskrav på konsolidert grunnlag, jf. CRD 6 artikkel 21a nr. 4 bokstav c. Se nedenfor for en omtale av CRD 6 artikkel 21a nr. 4 bokstav c.

CRD 6 artikkel 21a nr. 1 andre ledd stiller krav om at tilsynsmyndigheten på jevnlig basis, og minst årlig, skal gjennomgå morselskapet til en kredittinstitusjon for å verifisere om kredittinstitusjonen, det vil si foretaket som søker om tillatelse til å være kredittinstitusjon eller foretaket som er utpekt for å overholde tilsynskrav på konsolidert nivå ("det utpekte foretaket"), korrekt har identifisert alle foretak som oppfyller kriteriene for å være et finansielt morholdingforetak eller et blandet finansielt morholdingforetak. Dersom morforetaket holder til i en annen medlemsstat enn der nevnte foretak er etablert, fastsetter CRD 6 artikkel 21 a nr. 1 tredje ledd at tilsynsmyndighetene i de to statene skal samarbeide om denne gjennomgangen.

CRD 6 artikkel 21a nr. 1 fjerde ledd fastsetter at tilsynsmyndigheten skal publisere og årlig oppdatere på sitt nettsted en liste over finansielle holdingforetak og blandede finansielle holdingforetak som har fått tillatelse eller unntak fra kravet til tillatelse. Dersom det er gitt unntak fra kravet til tillatelse, skal også det utpekte foretaket framgå av listen.

CRD 5 artikkel 21a nr. 2 første ledd fastsetter minstekrav til innholdet i søknader om tillatelse som holdingforetak. Blant annet skal det etter bestemmelsens bokstav b gis informasjon om minst to personer som skal forestå den faktiske ledelsen av holdingforetaket og hvordan den faktiske ledelsen oppfyller kvalifikasjonskravene i direktivets artikkel 121. Bestemmelsen endres til at det i søknaden skal opplyses hvordan den faktiske ledelsen oppfyller kriteriene og kravene i direktivets artikkel 91 nr. 1. Artikkel 91 nr. 1 fastsetter egnethetskrav for styret, daglig leder og faktiske ledere, se nærmere punkt 9.

CRD 5 artikkel 21a nr. 2 andre ledd har regler om koordinering mellom tilsynsmyndigheter i ulike medlemsstater, der en søknad om tillatelse som et finansielt holdingselskap eller et blandet finansielt holdingforetak behandles samtidig med en søknad om tillatelse til å være kredittinstitusjon etter artikkel 8 eller en søknad om erverv av kvalifisert eierandel etter artikkel 22. CRD 6 utvider bestemmelsen til også å omfatte koordinering der søknad om nevnte holdingforetak behandles samtidig med en søknad om erverv som utgjør en vesentlig kapitalandel etter artikkel 27a. CRD 5 artikkel 21 a nr. 2 andre ledd fastsetter videre at saksbehandlingsfristen for søknader om erverv av kvalifisert eierandel etter artikkel 22 suspenderes inntil prosedyren etter artikkel 21a nr. 2 andre ledd er avsluttet. CRD 6 utvider bestemmelsen om suspensjon av saksbehandlingsfrist til å gjelde erverv av vesentlig kapitalandel etter artikkel 27a, i tillegg til erverv av kvalifisert eierandel etter artikkel 22.

I CRD 6 artikkel 21a nr. 3 bokstav c er det presisert hvem kriteriene i artikkel 14 gjelder for.

Etter CRD 5 artikkel 21a nr. 4 første ledd er det ikke krav til tillatelse til å være finansielt holdingforetak eller blandet finansielt holdingforetak dersom vilkårene i bestemmelsen er

oppfylt. CRD 6 endrer bestemmelsen til at finansielle holdingforetak eller blandede finansielle holdingforetak kan søke om fritak, og at slikt fritak skal gis, dersom vilkårene i bestemmelsen er oppfylt. Ett av vilkårene i bestemmelsen er at et datterforetak som er en kredittinstitusjon, er utpekt som ansvarlig for å sikre at konsernet oppfyller tilsynskrav på konsolidert grunnlag, og har fått alle de nødvendige midler og all nødvendig juridisk myndighet til å oppfylle disse forpliktelsene på en effektiv måte, jf. bokstav c. CRD 6 endrer denne bestemmelsen, slik at den også omfatter datterforetak som er et finansielt holdingforetak eller et blandet finansielt holdingforetak.

Det er inntatt en ny bestemmelse i CRD 6 artikkel 21a nr. 4a. Bestemmelsen fastsetter at konsolidert tilsynsmyndighet kan, etter en konkret vurdering, tillate at et finansielt holdingforetak eller et blandet finansielt holdingforetak som har fått unntak fra kravet til tillatelse, ikke skal omfattes av konsolideringen dersom følgende vilkår er oppfylt:

- unntaket påvirker ikke effektiviteten av tilsyn med kredittinstitusjon som er et datterforetak eller med konsernet
- det finansielle holdingforetaket eller det blandede finansielle holdingforetaket eier ikke andre aksjer enn aksjer i kredittinstitusjonen som er et datterforetak, eller i mellomliggende finansielle holdingforetak eller mellomliggende blandede finansielle holdingforetak som kontrollerer en kredittinstitusjon som er et datterforetak,
- det finansielle holdingforetak eller blandede finansielle holdingforetak har ikke vesentlig finansiell gjeld og har ingen eksponeringer som ikke er knyttet til eierskap i kredittinstitusjonen som er et datterforetak eller i mellomliggende finansielle holdingforetak eller i mellomliggende blandede finansielle holdingforetak som kontrollerer kredittinstitusjonen som er et datterforetak.

Av fortalens punkt 8 framgår det at unntak fra å inngå i bankkonsernets konsolidering bare bør gis i ekstraordinære tilfeller.

CRD 6 utvider bestemmelsen i CRD 5 artikkel 21a nr. 8 første ledd, som omhandler samarbeid mellom konsolidert tilsynsmyndighet og tilsynsmyndigheten i den medlemsstaten hvor holdingforetaket er etablert, der dette er forskjellige myndigheter, til også å omfatte søknader etter CRD 6 artikkel 21a nr. 4a.

CRD 6 artikkel 21a nr. 8 nytt andre ledd har en ny bestemmelse som fastsetter at dersom tilsynsmyndighetene treffer en felles beslutning, og den konsoliderte tilsynsmyndighet er en annen enn tilsynsmyndigheten i den medlemsstaten hvor holdingforetaket er etablert, skal beslutningen også gjennomføres i etableringsstaten eller få direkte anvendelse i etableringsstaten dersom dette er tillatt i henhold til nasjonal lovgivning.

Saksbehandlingsfristen i CRD 5 artikkel 21a nr. 10 på fire måneder for å gi avslag på søknader om tillatelse, utvides i CRD 6 til også å gjelde søknader om unntak fra kravet til tillatelse til å være finansielt holdingforetak eller blandet finansielt holdingforetak.

7.2.2 CRD 6 artikkel 21b

CRD 6 artikkel 21 b nr. 6a fastsetter at EBA skal utarbeide utkast til tekniske gjennomføringsstandarder skal framlegges for EU-kommisjonen senest 10. januar 2026.

7.3 Finanstilsynets vurdering

Etter finansforetaksloven § 17-3 første ledd gjelder det et generelt krav om tillatelse for å etablere holdingforetak i finanskonsern, uavhengig av om holdingforetaket er øverste morselskap eller et datterforetak i konsernet. Bestemmelsens krav til tillatelse omfatter også finansielle holdingforetak eller blandede finansielle holdingforetak som er utpekt som ansvarlig for at konsernet overholder tilsynskrav på konsolidert grunnlag, jf. CRD 6 artikkel 21a nr. 4 bokstav c. Finanstilsynet vurderer derfor at det ikke er nødvendig med lovendring som følger av denne endringen.

Etter Finanstilsynets vurdering krever ikke CRD 6 artikkel 21a nr. 1 andre ledd noen særskilt gjennomføringsbestemmelse for at norsk rett skal være i samsvar med direktivet på dette punktet. Bestemmelsen pålegger ikke private aktører plikter, eller gir dem rettigheter, men retter seg kun mot tilsynsmyndighetene.

CRD 6 artikkel 21 a nr. 1 tredje ledd om samarbeid mellom tilsynsmyndighetene i to ulike medlemsstater, krever etter Finanstilsynets vurdering ingen særskilt gjennomføringsbestemmelse for at norsk rett skal være i samsvar med direktivet på dette punktet. Finanstilsynet viser til bestemmelsen i ny finanstilsynslov § 1-3 fjerde ledd om at Finanstilsynet skal føre tilsyn i samarbeid med tilsynsmyndigheter i andre stater som er omfattet av EØS-avtalen, i samsvar med det som følger av regler som gjennomfører EØS-avtalen vedlegg IX.

Finanstilsynet publiserer på sitt nettsted et virksomhetsregister som blant annet inneholder informasjon om alle foretak som har konsesjon og er under tilsyn av Finanstilsynet. Finanstilsynet legger til grunn at det ikke er nødvendig med lov- eller forskriftsbestemmelser som gir Finanstilsynet plikt til å offentliggjøre en liste over holdingforetak som har fått tillatelse til å være holdingforetak i finanskonsern og hvilke foretak som har fått unntak fra kravet til tillatelse for holdingforetak etter finansforetaksloven § 17-3 a, herunder hvilket datterforetak som i så fall er ansvarlig for å oppfylle tilsynskrav som gjelder på konsolidert nivå i konsernet, jf. finansforetaksloven § 17-3a bokstav c. En slik plikt til offentliggjøring vil følge ved innlemmelse i EØS-avtalen av CRD 6.

Etter finansforetaksloven § 17-5 andre ledd bokstav c skal søknader om tillatelse som holdingforetak i finanskonsern, eller om unntak fra slik tillatelse, inneholde opplysninger om minst to personer som skal inngå i den faktiske ledelsen i holdingforetaket, samt at krav som nevnt i finansforetaksloven § 3-5 er oppfylt. Kravene til egnethet i CRD 6 artikkel 91 nr. 1 er blant annet gjennomført i finansforetaksloven § 3-5. Finanstilsynet vurderer at det ikke er nødvendig med noen lovendring som følge av at CRD 6 endrer henvisningene i artikkel 21a nr. 3 bokstav c direkte til artikkel 91 nr. 1.

Når det gjelder koordinering mellom tilsynsmyndigheter etter CRD 6 artikkel 21a nr. 2 andre ledd krever dette etter Finanstilsynet vurdering ingen særskilt gjennomføringsbestemmelse for at norsk rett skal være i samsvar med direktivet. Finanstilsynet viser til bestemmelsen i ny finanstilsynslov § 1-3 fjerde ledd om at Finanstilsynet skal føre tilsyn i samarbeid med tilsynsmyndigheter i andre stater som er omfattet av EØS-avtalen, i samsvar med det som følger av regler som gjennomfører EØS-avtalen vedlegg IX.

Finansforetaksloven § 6-2 tredje ledd siste punktum fastsetter at dersom det samtidig med erverv av kvalifisert eierandel i et finansforetak søkes om tillatelse til å etablere holdingforetak i finanskonsern eller om unntak fra kravet til slik tillatelse etter § 17-3, avbrytes fristen for behandling av søknad om erverv av kvalifisert eierandel inntil søknaden om etablering av holdingforetak i finanskonsern eller unntak fra kravet til slik tillatelse er avgjort. Finanstilsynet har vurdert at det i tråd med endringen i CRD 6 artikkel 21a nr. 2, er behov for å lovfeste at saksbehandlingsfristen for behandling av søknader om erverv av vesentlig kapitalandel suspenderes i de tilfellene vurderingen av ervervet skjer samtidig med vurdering av søknad om tillatelse til å etablere finansielt holdingforetak eller blandet finansielt holdingforetak, eller søknader om fritak fra slik tillatelse. Det vises til forslag til ny bestemmelse i finansforetaksloven § 6A-2 fjerde ledd. Se nærmere i punkt 4.3.7. Finanstilsynet vurderer at bestemmelsen i finansforetaksloven § 6-2 tredje ledd siste punktum, som fastsetter at saksbehandlingsfristen for søknader om kvalifisert eierandeler avbrytes inntil søknad om konsesjon eller unntak fra konsesjon for etablering av holdingforetak er avgjort, går lengre enn det direktivet åpner for. Finanstilsynet foreslår en endring av denne bestemmelsen i tråd med forslag til ny bestemmelse i finansforetaksloven § 6A-2 fjerde ledd.

Finanstilsynet vurderer at presiseringen av vilkåret i CRD 6 artikkel 21a nr. 3 bokstav c er en språklig presisering uten realitetsendring, og det er følgelig ikke behov for lovendring.

Ettersom det følger av CRD 6 artikkel 21a nr. 4 at det *skal gis* unntak fra kravet til tillatelse som holdingforetak dersom de angitte vilkårene er oppfylt, foreslår Finanstilsynet at bestemmelsen i finansforetaksloven § 17-3a endres slik at det framgår at Finanstilsynet skal gi unntak dersom vilkårene i bestemmelsen er oppfylt. I tråd med endringen i CRD 6 artikkel 21a nr. 4 første ledd bokstav c, foreslår Finanstilsynet at bestemmelsen i finansforetaksloven § 17-3a bokstav c endres, slik at den i tillegg til datterforetak som er kredittinstitusjon, også omfatter datterforetak som er et holdingforetak som er utpekt som ansvarlig for å sikre at konsernet oppfyller tilsynskrav på konsolidert grunnlag, og har fått alle de nødvendige midler og all nødvendig juridisk myndighet til å oppfylle disse forpliktelsene på en effektiv måte.

Bestemmelsen i CRD 6 artikkel 21a nr. 4a om at holdingforetak som har fått unntak fra kravet til å være holdingforetak i finanskonsern ikke skal omfattes av konsolideringen, er ny og må etter Finanstilsynets vurdering gjennomføres i finansforetaksloven. Finanstilsynet foreslår at det i tråd med fortalens punkt 8, lovfestes at det må foreligge særlig tilfelle for å gi unntak fra å inngå i bankkonsernets konsolidering. Finanstilsynet foreslår at bestemmelsen gjennomføres i finansforetaksloven § 17-3a andre ledd.

Direktivets artikkel 21a nr. 8 første ledd, som omhandler samarbeid mellom konsolidert tilsynsmyndighet og tilsynsmyndigheten i den medlemsstaten hvor holdingforetaket er etablert der dette er forskjellige myndigheter, er ikke gjennomført i finansforetaksloven. At CRD 6 utvider bestemmelsen til også å omfatte søknader etter CRD 6 artikkel 21a nr. 4a om unntak fra å inngå i konsolideringen, nødvendiggjør i seg selv ikke behov for lov- eller forskriftsendring etter Finanstilsynets vurdering. Finanstilsynet viser til bestemmelsen i ny finanstilsynslov § 1-3 fjerde ledd om at Finanstilsynet skal føre tilsyn i samarbeid med tilsynsmyndigheter i andre stater som er omfattet av EØS-avtalen, i samsvar med det som følger av regler som gjennomfører EØS-avtalen vedlegg IX. Finanstilsynet mener at det i all hovedsak ikke er behov for noen særskilt gjennomføring i lov eller forskrift av regler som kun retter seg mot tilsynsmyndighetene.

CRD 6 artikkel 21a nr. 8 nytt andre ledd fastsetter at dersom det treffes en felles beslutning, skal beslutningen også gjennomføres i etableringsstaten, eventuelt få direkte anvendelse i etableringsstaten dersom dette er tillatt i henhold til nasjonal lovgivning. Som nevnt foran følger det av direktivet at det er konsolidert tilsynsmyndighet som skal informere søker om den felles beslutningen. Når det gjelder gjennomføring av den felles beslutningen i Norge, følger det av finansforetaksloven § 17-3 at departementet³⁸ må gi tillatelse til etablering av holdingforetak i finanskonsern og ved etablering av norsk holdingforetak med datterforetak som er bank, kredittforetak eller verdipapirforetak etablert i annen EØS-stat, jf. første og fjerde ledd første punktum. I tillegg følger det av fjerde ledd andre punktum at der Finanstilsynet vil være konsolidert tilsynsmyndighet for konsernet, er det Finanstilsynet som skal gi tillatelse til etablering av holdingforetak i finanskonsern etablert i annen EØS-stat, som etablerer datterforetak i Norge som er bank, kredittforetak eller verdipapirforetak. Dette betyr at Finanstilsynet, i henhold til delegasjon fra Finansdepartementet, må treffe vedtak i alle disse tilfellene. I tillegg følger det av finansforetaksloven § 17-3 at det er Finanstilsynet som skal treffe vedtak i søknad om unntak fra kravet til tillatelse etter finansforetaksloven § 17-3. Finanstilsynet vil da være folkerettslig forpliktet til å treffe vedtak i tråd med den felles beslutningen. Siden det følger av finansforetaksloven § 17-3 at Finanstilsynet må treffe vedtak i alle tilfellene der holdingforetaket er etablert i Norge, vurderer Finanstilsynet at dette oppfylder bestemmelsen i CRD 6 artikkel 21a nr. 8 nytt andre ledd om at beslutningen skal gjennomføres i etableringsstaten.

Det følger av direktivet artikkel 21a nr. 8 nytt andre ledd at det er den konsoliderte tilsynsmyndighet som skal underrette det finansielle holdingforetaket eller det blandede finansielle holdingforetaket om den felles beslutningen. Dette er allerede regulert i finansforetaksloven, ved at det er Finanstilsynet som skal treffe vedtak der det er konsolidert tilsynsmyndighet, jf. finansforetaksloven § 17-3 fjerde ledd, jf. § 17-3a.

³⁸ Kompetansen er delegert til Finanstilsynet.

CRD 6 endrer artikkel 21a nr. 10 slik at også søknader om unntak fra kravet til godkjenning som holdingforetak skal avgjøres innen fire måneder etter at søknaden er mottatt. Denne bestemmelsen er allerede gjennomført, da bestemmelsen om saksbehandlingsfrist i finansforetaksloven § 17-5 fjerde ledd også omfatter søknader om unntak fra kravet til godkjenning som holdingforetak.

8 System for risikostyring og internkontroll mv.

8.1 Gjeldende rett

8.1.1 Forholdsmessighet ved krav til utvalg, komiteer og tak på antall styrevern

Etter gjeldende direktiv skal myndighetene kreve at styret i foretak som er "betydelige ut fra sin størrelse og interne organisering samt virksomhetens art, omfang og kompleksitet", etablerer et risikoutvalg (artikkel 76) og et godtgjørelsesutvalg (artikkel 95). Foretak som ikke er "betydelige", kan kombinere risikoutvalget med revisjonsutvalget.

Bestemmelsene er gjennomført i finansforetaksloven § 13-6 (risikoutvalg) og § 15-4 (godtgjørelsesutvalg) supplert med bestemmelser i finansforetaksforskriften som åpner for unntak fra å ha eget risikoutvalg (§ 13-1) eller godtgjørelsesutvalg (§ 15-3) for enkelte grupper av foretak.

I institusjoner som i mer enn tolv måneder har hatt en forvaltningskapital lavere enn 20 milliarder kroner kan det samlede styret fungere som risikoutvalg og som revisjonsutvalg. Finansforetaksforskriften § 8-5 har den samme terskelen når det gjelder unntak fra kravet om at generalforsamlingen skal oppnevne valgkomite etter finansforetaksloven § 8-4.

Ved innføringen av CRR 2 fra juni 2022, ble terskelen for å kreve etablering av et eget godtgjørelsesutvalg endret fra foretak med forvaltningskapital større enn 5 milliarder kroner eller mer enn 50 ansatte, til foretak som ikke er mindre og ikke-komplekse etter CRR/CRD-forskriften § 2a annet ledd.

Finansforetaksforskriften § 9-2 andre ledd angir begrensninger på antall styrevern for styremedlemmer og ledelsen i kredittinstitusjoner. Taket som er satt som begrensning på antall styrevern i finansforetaksforskriften § 9-2 andre ledd gjelder for foretak som i mer enn tolv måneder har hatt en forvaltningskapital høyere enn 200 milliarder kroner eller som har tillatelse til å benytte IRB-metode.

8.1.2 Vurdering av strategier og retningslinjer for risikostyring – frekvens

Det følger av CRR/CRD-forskriften § 35 at foretakets styre skal godkjenne og regelmessig vurdere retningslinjer for å påta foretaket risikoer og for å identifisere, styre, overvåke og kontrollere risikoer som foretaket er eller kan bli eksponert for, herunder risikoer knyttet til makroøkonomiske forhold. Bestemmelsen gjennomfører CRD artikkel 76 nr. 1 første ledd. Andre bestemmelser som eksplisitt krever at styret godkjenner og gjennomgår eller vurderer strategier og risikopolicyer finnes blant annet i CRR/CRD-forskriften § 12 tredje ledd og i finansforetaksforskriften § 13-2. I begge tilfeller kreves vurdering minst årlig. Det gjelder henholdsvis at styret skal vurdere likviditetsstrategien og at styrets risikoutvalg skal gjennomgå foretakets risikopolicyer.

8.1.3 Kontrollfunksjoner

Finansforetaksloven § 13-5 andre ledd fastsetter at finansforetak skal ha uavhengige kontrollfunksjoner med ansvar for internrevisjon, risikostyring og etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift. CRR/CRD-forskriften §§ 38 til 41 gir utfyllende regler om kontrollfunksjonenes ansvarsområder, rapporteringsplikt for ledere av kontrollfunksjonene, forholdet til styret og rammene for adgangen til å kombinere ansvaret for en kontrollfunksjon med andre ansvarsområder.

Finansforetaksloven § 8-16 har også krav om at et finansforetak skal ha internrevisjon som skal kontrollere at foretaket er organisert og drives på en forsvarlig måte og i samsvar med

gjeldende krav til virksomheten. Etter paragrafens andre ledd skal styret fastsette retningslinjer for internrevisjonen og det tilligger styret å ansette og avskjedige leder av internrevisjonen. For finansforetak, unntatt forsikrings- og pensjonsforetak, som i mer enn tolv måneder har hatt en samlet forvaltningskapital lavere enn 10 milliarder kroner har finansforetaksforskriften § 8-3 unntak fra krav om internrevisjon.

CRD 5 stiller krav om at foretaket har en risikostyringsfunksjon. Direktivet inneholder ikke krav til internrevisjon. EBA har imidlertid gitt retningslinjer om internkontroll, herunder om forventninger til risikostyrings-, etterlevelseshets- og internrevisjonsfunksjon, jf. EBA/GL/2021/05.

8.2 CRD 6

8.2.1 Forholdsmessighet ved krav til utvalg, komiteer og tak på antall styreverv

Det er ingen endringer i CRD 6 når det gjelder krav til underkomiteer i styret for institusjoner som er signifikante.

Det er heller ingen endringer i CRD 6 når det gjelder begrensninger i antall styreverv for institusjoner som er signifikante.

8.2.2 Vurdering av strategier og retningslinjer for risikostyring – frekvens

Artikkel 76 om behandling av risikoer, presiserer i nr. 1 at ledelsesorganet minst hvert andre år skal godkjenne og gjennomgå strategier og retningslinjer for risikostyring. Se omtale under punkt 2.2.4 ovenfor.

8.2.3 Kontrollfunksjoner

Artikkel 76 nr. 5 fastsetter at institusjonene skal ha interne kontrollfunksjoner som er uavhengige av funksjonene som eier risikoen og utøver risikostyringen operativt. De interne kontrollfunksjonene skal ha tilstrekkelig myndighet, status og ressurser samt tilgang til foretakets ledelsesorganer. I artikkel 3 nr. 1 nytt punkt 9b er det definert at det med interne kontrollfunksjoner menes funksjoner for risikostyring, etterlevelse (compliance) og internrevisjon. I nytt punkt 9c er det definert hva som menes med ledere for de interne kontrollfunksjonene. Det framgår at som ledere av interne kontrollfunksjoner regnes personer på høyeste hierarkiske nivå som er ansvarlige for å lede den daglige driften av en institusjons interne kontrollfunksjoner.

Artikkel 76 nr. 5 inkluderer i bokstavene a–e også hovedoppgavene for de interne kontrollfunksjonene. Disse skal etter bokstav a og b påse at alle vesentlige risikoer identifiseres, måles og rapporteres på hensiktsmessig måte, samt gi en helhetlig oversikt over institusjonens samlede risikoer. Bokstavene c–e angir mer spesifikke oppgaver for hver enkelt intern kontrollfunksjon.

Risikostyringsfunksjonen skal være aktivt involvert i utarbeidelsen av institusjonens risikostrategi, i alle beslutninger om styring av vesentlige risikoer og påse at risikostrategien gjennomføres på en hensiktsmessig måte, jf. artikkel 76 nr. 5 bokstav c.

Internrevisjonsfunksjonen skal utføre en selvstendig vurdering av gjennomføringen av risikostrategien, jf. artikkel 76 nr. 5 bokstav d.

Etterlevelseshetsfunksjonen skal vurdere og begrense risikoen for manglende etterlevelse i institusjonen. Videre skal funksjonen påse at institusjonens risikostrategi adresserer risikoen for manglende etterlevelse og at etterlevelseshetsrisiko blir tilstrekkelig vurdert før det treffes beslutninger som kan medføre vesentlig endring i institusjonens risikoprofil, jf. artikkel 76 nr. 5 bokstav e.

Artikkel 76 nr. 6 fastsetter en rekke prinsipper om organiseringen av de interne kontrollfunksjonene. Funksjonene skal ha direkte tilgang til styret og øverste ledergruppe og skal kunne rapportere direkte til styret. De interne kontrollfunksjonene skal ved behov være uavhengige av medlemmene i øverste ledergruppe og øvrige ledere av operative ledelsesfunksjoner, og skal kunne reise spørsmål og varsle styret direkte, blant annet når det vurderes at spesifikke risikoer påvirker eller kan påvirke institusjonen vesentlig, uavhengig av styrets ansvar etter kapitalkravsregelverket, jf. artikkel 76 nr. 6 andre ledd.

Lederne av de interne kontrollfunksjonene skal være uavhengige senior ledere med særskilt ansvar for risikostyringsfunksjonen, etterlevelsesfunksjonen og internrevisjonsfunksjonen. I institusjoner der arten, omfanget og kompleksiteten av virksomheten ikke tilsier at en person bare har ansvar for å ivareta risikostyringsfunksjonen eller etterlevelsesfunksjonen, kan det i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet utpekes en senior medarbeider som kan kombinere ansvaret for risikostyrings- og/eller etterlevelsesfunksjonen med annet ansvar, jf. artikkel 76 nr. 6 tredje ledd. Dette forutsetter at det ikke foreligger interessekonflikter og at den ansvarlige personen oppfyller følgende krav:

a. egnethetskriteriene og kravene til kunnskap, ferdigheter og erfaring som er nødvendig for de ulike områdene det gjelder; og

b. har tilstrekkelig tid til å utføre begge kontrollfunksjonene på riktig måte.

Ansvaret for internrevisjonsfunksjonen skal ikke kombineres med ansvar for andre forretningsområder eller kontrollfunksjoner i institusjonen, jf. artikkel 76 nr. 6 fjerde ledd.

Ledere av de interne kontrollfunksjonene skal ikke kunne avsettes uten samtykke fra styret, jf. artikkel 76 nr. 6 femte ledd.

8.3 Finanstilsynets vurdering

8.3.1 Forholdsmessighet ved krav til utvalg, komiteer og tak på antall styreverk

Kapitalkravsdirektivet stiller strengere krav til institusjoner som er "betydelige ut fra sin størrelse og interne organisering samt virksomhetens art, omfang og kompleksitet", men angir ikke nærmere terskler. Gjennom CRR 2 ble det innført en kategorisering av foretak ut fra foretakets størrelse og kompleksitet og slik at "store foretak" fikk strengere krav til rapportering mv. enn "mindre- og ikke komplekse" foretak. Kategoriseringen er gjennomført i CRR/CRD-forskriften § 2a.

Arbeidsgruppen for gjennomføring av CRR 2 ("bankpakken") i norsk rett foreslo at bestemmelsene om risikoutvalg og godtgjørelsesutvalg ble tilpasset disse tersklene.³⁹

Ved endring av forskrifter 31. mai 2022 nr. 1009 (i kraft 1. juni 2022, se endringsforskriften del III for overgangsbestemmelse) ble kravet om å ha et eget godtgjørelsesutvalg etter finansforetaksforskriften § 15-3 første ledd første punktum endret fra å gjelde for institusjoner med forvaltningskapital mer enn 5 milliarder kroner eller mer enn 50 ansatte, til institusjoner som ikke er mindre og ikke-komplekse etter CRR/CRD-forskriften § 2a andre ledd.

Finanstilsynet har også tidligere i høringsnotat om innføring av CRD/CRR i norsk rett foreslått endringer i terskelverdier i samsvar med bestemmelser i CRD for når kredittinstitusjoner skal ha risikoutvalg.⁴⁰

³⁹ [Rapport om gjennomføring av EUs bankpakke, 9. oktober 2020](#) s. 47

⁴⁰ [Norsk gjennomføring av EUs soliditetsregelverk \(CRD IV/CRR\), 27. april 2018](#)

Finanstilsynet foreslo i høringsnotat 6. februar 2023 å endre unntaksbestemmelsen i finansforetaksforskriften § 8-3 samt forskrift 22. september 2008 nr. 1080 om risikostyring og internkontroll § 9 første ledd første punktum, slik at unntaket fra kravet om at finansforetak skal ha internrevisjon, ref. finansforetaksloven § 8-16, kun skal gjelde for finansieringsforetak, betalingsforetak og e-pengeforetak. Finanstilsynet viser til begrunnelsen for forslaget i nevnte høringsnotat og tilhørende forslag til forskriftsendring.

Finanstilsynet mener det er grunn til å nærmere vurdere harmonisering av terskelverdier som grunnlag for forholdsmessighet, men foreslår ikke ytterligere endringer nå siden dette ikke er del av endringene som følger av CRD 6. En gjennomgang av bruk av ulike terskelverdier i finansreguleringen må omfatte alle typer finansforetak, herunder forsikringsforetak, og må gjøres i lys av relevant sektorregelverk.

8.3.2 Vurdering og gjennomgang av strategier og retningslinjer for risikostyring – frekvens

Endringen i artikkel 76 nr. 1 første punktum innebærer at styrets plikt til regelmessig å godkjenne og gjennomgå strategier og retningslinjer må finne sted minst hvert andre år. Finanstilsynet har i punkt 2.3.4 ovenfor under omtalen av bærekraftsrisiko foreslått at denne presiseringen tas inn i CRR/CRD-forskriften § 39⁴¹ første ledd første punktum. Finanstilsynet foreslår at samme endring gjøres i § 12 tredje ledd som gjelder særskilt for foretakets likviditetsstrategi. Finanstilsynet foreslår videre å endre finansforetaksforskriften § 13-2 om risikoutvalgets oppgaver, slik at "minst årlig" i bokstav c endres til "minst hvert andre år" i tråd med endringen i CRD 6.

Som nevnt i punkt 2.3.4 åpnes det for at det i mindre og ikke-komplekse institusjoner er tilstrekkelig at styrene kan gjennomgå strategier og retningslinjer hvert andre år. Mindre og ikke-komplekse institusjoner er definert i kapitalkravsforordningen artikkel 4 nr. 1 og omfatter institusjoner som oppfyller samtlige krav i punkt 145 bokstav a til bokstav i. I Norge omfattes om lag 130 institusjoner av definisjonen. Finanstilsynet har i punkt 2.3.4 vurdert at det for mindre og ikke-komplekse foretak er tilstrekkelig at strategier og retningslinjer vurderes av styret hvert andre år, og at dette tas inn i CRR/CRD-forskriften § 39 i nytt første ledd andre punktum. Finanstilsynet foreslår på denne bakgrunn en tilsvarende endring i § 12 tredje ledd.

8.3.3 Kontrollfunksjonenes ansvar og hovedoppgaver

I CRD IV er det som nevnt bare uttrykkelig krav om at institusjonene skal ha en intern kontrollfunksjon i form av risikostyringsfunksjon⁴². I CRD 6 innføres det nå et krav til alle institusjoner om også å ha kontrollfunksjon med ansvar for internrevisjon og kontrollfunksjon med ansvar for etterlevelse av krav i eller i medhold av lov eller forskrift (compliance-funksjon).

Reglene om kontrollfunksjoner i finansforetaksloven § 13-5 andre ledd er i tråd med kravene i CRD 6 artikkel 76 nr. 5, jf. definisjonen av interne kontrollfunksjoner i CRD 6 artikkel 3 nr. 1 nytt punkt 9b, med hensyn til hvilke interne kontrollfunksjoner som skal etableres og at disse skal være uavhengige av de operative enhetene som de har ansvar for å overvåke og kontrollere. Finanstilsynet foreslår endringer i finansforetaksforskriften § 8-3 som gjør unntak fra kravet til internrevisjon for nærmere bestemte finansforetak i samsvar med tidligere forslag om det samme, jf. beskrivelsen i punkt 8.3.1 ovenfor. Begrunnelsen for å endre forskriften følger imidlertid nå også av nye direktivkrav etter CRD 6.

Finanstilsynet foreslår videre at det tas inn en ny definisjon i finansforetaksloven § 1-5 som definerer "interne kontrollfunksjoner" og som omfatter funksjonene som er nevnt i finansforetaksloven § 13-5 andre ledd. Finanstilsynet viser til at det kan være hensiktsmessig

⁴¹ Gjeldende § 36 er foreslått flyttet til § 39.

⁴² EBA har gitt retningslinjer om krav til internkontroll, herunder kontrollfunksjonene risikostyrings-, etterlevels- og internrevisjonsfunksjon, jf. EBA/GL/2021/05

i en del sammenhenger å ha samme begrepsapparat som i direktivet og kunne skille disse fra eventuelle andre kontrollfunksjoner foretaket etablerer. Finanstilsynet bemerker at forsikringsforetak i tillegg til internrevisjonsfunksjon, risikostyringsfunksjon og etterlevelsesfunksjon, skal ha en uavhengig kontrollfunksjon med ansvar for aktuarfaglige oppgaver, jf. finansforetaksloven § 13-5 andre ledd andre punktum. Finanstilsynet mener også aktuarfunksjonen bør omfattes av definisjonen "interne kontrollfunksjoner", ettersom aktuarfunksjonen er én av fire lovpålagte kontrollfunksjoner i et forsikringsforetak med krav til uavhengighet på linje med de øvrige funksjonene. Finanstilsynet bemerker for ordens skyld at definisjonen ikke legger føringer på hvilke kontrollfunksjoner de ulike finansforetakene skal ha. Dette følger av andre bestemmelser i loven med forskrifter. Se forslag til § 1-5 nytt ellefte ledd.

Når det gjelder den nærmere organiseringen av kontrollfunksjonene og hovedoppgavene til hver av de tre funksjonene foreslår Finanstilsynet at dette reguleres i CRR/CRD-forskriften §§ 43 og 44, og at de nye bestemmelsene som gjennomfører CRD 6 erstatter gjeldende bestemmelser om kontrollfunksjoner i § 38 til § 41, jf. forskriftshjemmelen i finansforetaksloven § 13-5 sjette ledd.

Finanstilsynet foreslår en direktivnær gjennomføring, slik at bestemmelsene i CRD 6 artikkel 76 nr. 5 andre ledd bokstav a til e om kontrollfunksjonenes oppgaver gjennomføres i CRR/CRD-forskriften ny § 43, jf. vedlagte forskriftsforslag. Finanstilsynets vurdering er at de foreslåtte endringene i hovedsak representerer gjeldende praksis som følge av at EBAs retningslinjer om intern virksomhetsstyring har tilsvarende innhold.

Internrevisjonsfunksjonen får etter Finanstilsynets vurdering et noe utvidet ansvar med CRD 6 artikkel 76 ny nr. 5 andre ledd bokstav d, hvor det heter at funksjonen skal gjøre en selvstendig vurdering av om institusjonens risikostrategi blir gjennomført effektivt.

Finanstilsynet viser også til at det i kapitalkravsforordningen er utdypet en rekke konkrete oppgaver som kontrollfunksjonen for risikostyring skal utføre. Dette gjelder særlig kontroll- og rapporteringsoppgaver i foretak som benytter myndighetsgodkjent internmodell, men er ikke begrenset til dette. Med innføringen av CRR 3 vil omfanget av slike oppgaver øke. Etter bestemmelser i kapitalkravsforordningen er det også en rekke områder som internrevisjonsfunksjonen jevnlig skal gjennomføre uavhengige vurderinger av.

8.3.4 Kontrollfunksjonenes organisering

Finanstilsynet vurderer at prinsippene om organiseringen av kontrollfunksjonene og om krav til lederne av disse funksjonene i CRD 6 artikkel 76 ny nr. 6, ikke medfører behov for vesentlige endringer i gjeldende rett, men at enkelte forhold foreslås presisert i CRR/CRD-forskriften ny § 43 for å gjennomføre de nye og mer detaljerte bestemmelsene i direktivet. Endringene vil etter Finanstilsynets vurdering understreke viktigheten av at funksjonene sikres tilstrekkelig gode rammebetingelser for å gjennomføre aktuelle oppgaver på en hensiktsmessig og effektiv måte.

Kontrollfunksjonene skal være uavhengige av funksjonene som eier og som har det operative ansvaret for å styre all risiko i institusjonen, jf. forskriftsforslaget § 44 andre ledd. I sammenheng med kontrollfunksjonenes ansvar for å varsle og å rapportere til styret, utdypes det i CRD 6 artikkel 76 nr. 6 andre ledd at denne uavhengigheten også gjelder overfor medlemmene av den øverste operative ledelsen. Tilstrekkelige ressurser og kompetanse samt en enkel og direkte tilgang til styret og øverste operative ledelse er etter Finanstilsynets vurdering avgjørende for at kontrollfunksjonene skal kunne framstå med tilstrekkelig uavhengighet og styrke, jf. forskriftsforslaget § 44 første og andre ledd.

De store institusjonene med omfattende og/eller komplekse virksomhetsområder skal ha separate kontrollfunksjoner for henholdsvis risikostyring og etterlevelse med ledere som rapporterer direkte til daglig leder, jf. forskriftsforslaget § 44 tredje ledd, som gjennomfører artikkel 76 nr. 6 tredje ledd første punktum. I institusjoner der arten, omfanget og kompleksiteten av virksomheten ikke tilsier at det er behov for separate kontrollfunksjoner,

kan ansvaret for risikostyring og etterlevelse ifølge direktivet artikkel 76 nr. 6 tredje ledd andre punktum kombineres, også med annet ansvar under gitte forutsetninger, jf. forskriftsforslaget § 44.

Internrevisjonsfunksjonen kan ikke kombineres med andre arbeidsoppgaver eller ansvar for andre kontrollfunksjoner i foretaket, jf. direktivet artikkel 76 nr. 6 fjerde ledd, som foreslås gjennomført i forskriftsforslaget § 44 femte ledd.

Når det gjelder kravet i artikkel 76 nr. 6 siste ledd om at lederne av kontrollfunksjonene ikke må fjernes uten samtykke fra foretakets styre, foreslår Finanstilsynet at dette gjennomføres i CRR/CRD-forskriften ny § 44 siste ledd. For ledere av internrevisjonsfunksjonen følger det allerede av finansforetaksloven § 8-16 andre ledd andre punktum at det tilligger styret å avskjedige disse. Den nye bestemmelsen som foreslås i CRR/CRD-forskriften innebærer delvis en dobbeltregulering på dette punkt. Det er etter Finanstilsynets vurdering ikke hensiktsmessig å begrense den nye bestemmelsen i CRR/CRD-forskriften § 44 siste ledd til bare å omfatte lederne av risikostyrings- og etterlevelsesfunksjonen, siden kravene i CRD 6 på dette punkt gjelder alle kontrollfunksjonene. Det er heller ikke aktuelt å oppheve finansforetaksloven § 8-16 andre ledd andre punktum, siden bestemmelsen gjelder for alle finansforetak, og ikke bare for kredittinstitusjoner. Det kan også stilles spørsmål om finansforetaksloven § 8-16 andre ledd andre punktum har et like vidt nedslagsfelt som CRD 6 artikkel 76 nr. 6 femte ledd krever, jf. at ordlyden i finansforetaksloven § 8-16 omfatter det å "avskjedige" lederen av internrevisjonsfunksjonen, mens direktivet omfatter å "fjerne" (dansk versjon) / to "remove" (engelsk versjon). Det vil si at vanlig oppsigelse mv. også må omfattes, i tillegg til avskjedigelse, for å gjennomføre CRD 6. Så lenge det ikke er motstrid mellom de to bestemmelsene, antar Finanstilsynet at det ikke er vesentlige betenkeligheter ved forslaget til løsning i dette tilfellet. Finanstilsynet foreslår også på dette punkt en direktivnær gjennomføring av CRD 6, jf. forskriftsforslaget § 44 siste ledd.

Internrevisjonsfunksjonen skal fortsatt være direkte underlagt styret, mens kontrollfunksjonene i andre linje normalt vil rapportere til daglig leder.

9 Egnethet

9.1 Innledning

Ledelsen i finansforetak må oppfylle nærmere krav til kvalifikasjoner, erfaring, godt omdømme og uavhengighet, og de skal ha tilstrekkelig tid til å ivareta stillingen eller vervet. Kravene skal sikre en forsvarlig ledelse av virksomheten og fremme en forsvarlig risikokultur i det enkelte foretak, som igjen skal bidra til å sikre en stabil og veldrevet finansiell sektor.

Finansforetakslovens krav til egnethet og melding til Finanstilsynet ved endringer i roller, er felles for alle finansforetak. Finansforetaksloven § 1-3 definerer hvilke foretak som regnes som finansforetak. I framstillingen nedenfor av gjeldende rett er det ikke skilt mellom kredittinstitusjoner, dvs. bank og kredittforetak, og andre typer finansforetak. Ettersom endringene i CRD 6 ikke innebærer vesentlige endringer i gjeldende rett, foreslås det at nye lov- og forskriftsbestemmelser skal gjelde generelt for alle finansforetak med ett unntak. For store kredittinstitusjoner og finansieringsforetak er det gitt særlige regler for når melding må sendes til Finanstilsynet ved endring i roller for å sikre etterlevelse av direktivforpliktelsene, se punkt 9.4.1.5.

9.2 Gjeldende rett

9.2.1 Egnethetskrav til styret, daglig leder og personer i den faktiske ledelsen av virksomheten

9.2.1.1 Krav til egnethet, uavhengighet mv.

Finansforetaksloven kapittel 3 fastsetter nærmere krav som må være oppfylt for å få tillatelse til å etablere og drive virksomhet som finansforetak. Det følger av finansforetaksloven § 3-5 første ledd at et finansforetak ikke kan ha styremedlemmer, daglig leder eller andre personer i den faktiske ledelse av virksomheten eller deler av denne som ikke kan antas å ha de nødvendige kvalifikasjoner og yrkeserfaring til å utøve stillingen eller vervet. Vedkommende kan heller ikke være dømt for et straffbart forhold, eller i stilling eller ved utøvelsen av andre verv ha utvist en slik adferd, som gir grunn til å anta at personen ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på forsvarlig måte. Der det er fastsatt i foretakets vedtekter at den daglige ledelsen er et kollektivt organ (direksjon) i medhold av finansforetaksloven § 8-13, må alle i direksjonen oppfylle kravene til egnethet. Etter finansforetaksloven § 3-5 andre ledd *kan* en person nektes godkjent som varamedlem eller observatør i styret dersom det foreligger forhold som nevnt i første ledd. Videre følger det av bestemmelsens tredje ledd at første ledd gjelder tilsvarende for andre personer med nøkkelfunksjoner i foretaket. Kravene til egnethet skal være oppfylt på konsesjonstidspunktet, og deretter til enhver tid.

Kravene som ellers stilles til styrende organer og organiseringen av disse følger av finansforetaksloven kapittel 8. Finansforetaksloven § 8-4 har regler om styrets sammensetning. Det følger av første ledd at et finansforetak skal ha et allsidig sammensatt styre på minst fem medlemmer og at daglig leder ikke kan være medlem av styret. Finansforetaksloven § 8-5 har enkelte unntak fra finansforetaksloven § 8-4 for finansforetak som er datterforetak i finanskonsern. Finansforetaksloven § 8-6 fastsetter at forvaltningen av foretaket hører under styret og at styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten. Styret skal også føre tilsyn med den daglige ledelse og selskapets virksomhet for øvrig. Det følger av § 8-11 første ledd at daglig leder står for den daglige ledelse av selskapets virksomhet. Daglig leder skal sørge for at foretaket har ansatte som samlet har kvalifikasjoner og erfaringer som trengs for at virksomheten i foretaket drives på en forsvarlig måte, og at det etableres forsvarlige styrings- og kontrollsystemer, jf. § 8-11 tredje ledd første punktum. Videre skal daglig leder sørge for at det blir fastsatt instruksjoner som angir de ansattes arbeidsoppgaver og ansvarsforhold, samt rapporterings- og saksbehandlingsregler, jf. § 8-11 tredje ledd andre punktum.

Finansforetaksloven §§ 9-1 til 9-3 har regler som begrenser adgangen for styremedlemmer, daglig leder og andre personer i den faktiske ledelsen å ha verv eller stilling i annet finansforetak, og for daglig leder og personer i den faktiske ledelsen å ha verv eller stilling i foretak med forretningsforbindelse med finansforetaket eller å delta i annen næringsvirksomhet. Reglene skal blant annet bidra til å sikre ledelsens uavhengighet i ivaretagelsen av vervet eller stillingen i finansforetaket.

Finansforetaksforskriften § 9-2 femte ledd første og andre punktum fastsetter at

“Foretakets styre skal inneha tilstrekkelig kunnskap og erfaring til å kunne forstå foretakets virksomhet, herunder risikofaktorer forbundet med virksomheten.

Styremedlemmer skal kunne vurdere, utfordre og føre tilsyn med de beslutningene som treffes av foretakets daglige ledelse.”

Bestemmelsen gjennomfører CRD IV artikkel 91 nr. 7 og 8. Finansdepartementet sendte 10. mars 2023 på høring Finanstilsynets høringsnotat av 6. februar 2023 med forslag til lov- og forskriftsendringer på finansmarkedsområdet. I høringsnotatet punkt 2.2 har Finanstilsynet foreslått at krav tilsvarende finansforetaksforskriften § 9-2 femte ledd første punktum flyttes til finansforetaksloven § 8-4 om styrets sammensetning. Det foreslås i høringsnotatet ikke endringer i finansforetaksforskriften § 9-2 femte ledd andre punktum. I selve forskriftsutkastet i høringsnotatet punkt 8 er likevel hele § 9-2 femte ledd foreslått opphevet. Det riktige skal være § 9-2 femte ledd første punktum. Finanstilsynet legger til grunn for den videre gjennomgangen her at finansforetaksforskriften § 9-2 femte ledd andre punktum ikke skal oppheves.

Finansforetaksforskriften § 9-2 første ledd stiller også krav om at styremedlemmer, daglig leder og andre som deltar i ledelsen i finansforetak skal sette av tilstrekkelig tid til å utføre sine oppgaver i finansforetaket. Bestemmelsen gjennomfører gjeldende artikkel 91 nr. 2. I § 9-2 andre og tredje ledd, som gjennomfører artikkel 91 nr. 3 og 4, er det gitt et øvre tak på hvor mange verv et styremedlem i finansforetak av nærmere angitt størrelse eller kompleksitet, totalt kan ha. I høringsnotatet av 6. februar 2023 er det foreslått endringer i denne reguleringen for å sikre korrekt gjennomføring av CRD IV artikkel 91 nr. 4 bokstav b, i) og ii).

9.2.1.2 Melding til Finanstilsynet

Det følger av finansforetaksloven §§ 8-9, 8-14 og finansforetaksforskriften § 3-1 at finansforetak skal gi melding til Finanstilsynet ved endringer i styret, daglig og faktisk ledelse og ved skifte av leder for nøkkelfunksjoner. Ved endringer i daglig eller faktisk ledelse av virksomheten, og ved skifte av leder for nøkkelfunksjoner, skal finansforetaket "så vidt mulig på forhånd" sende melding til Finanstilsynet. Finanstilsynet legger til grunn at dette innebærer at foretakene så vidt mulig skal sende melding til Finanstilsynet før tiltredelsestidspunktet. Ved endringer i styret framgår det at foretaket skal gi Finanstilsynet melding "når styrets sammensetning endres". Dette vil i praksis være når generalforsamlingen har valgt styremedlemmet.

Meldingen til Finanstilsynet om endring i styrets sammensetning skal inneholde opplysninger som nevnt i finansforetaksloven § 3-1 fjerde ledd, det vil si samme dokumentasjon som ved søknader om konsesjon, jf. finansforetaksloven 8-9 andre ledd. Meldingen skal inneholde opplysninger om kvalifikasjoner, yrkeserfaring og forhold nevnt i finansforetaksloven §§ 9-1 til 9-3 samt ordinær politiattest etter politiregisterloven § 40. Reglene i finansforetaksloven § 8-9 andre ledd om endringer i styret gjelder tilsvarende ved endringer i daglig og faktisk ledelse og ved skifte av leder for nøkkelfunksjoner, gjennom henvisninger fra henholdsvis finansforetaksloven § 8-14 første ledd og finansforetaksforskriften § 3-1 andre ledd.

Finansforetak skal også gi melding til Finanstilsynet når personer som det er krav til skal egnethetsvurderes (styremedlem, varamedlem og observatør i styret, daglig leder, andre personer i den faktiske ledelsen av virksomheten eller deler av denne, samt andre personer

med nøkkelfunksjoner i foretaket), er skiftet ut fordi de ikke lenger oppfyller egnethetskravene, jf. finansforetaksforskriften § 3-1 tredje ledd.

Finanstilsynet har i rundskriv 3/2023 Vurdering av egnethetskrav gitt nærmere veiledning til foretakene under tilsyn om lovens krav til egnethetsvurderinger, herunder om personkretsen som skal egnethetsvurderes, hvilke forhold som skal vurderes, om melding til Finanstilsynet, krav til retningslinjer og rutiner mv.

Foretakene skal sende melding til Finanstilsynet på eget Altinn-skjema med opplysninger om hvilken rolle det gjelder, relevant utdanning, arbeidserfaring, verv, tilknytning til foretaket eller foretak i samme konsern og andre tilsynsenheter. I tillegg stilles en rekke spørsmål om vandel og økonomiske forhold som må besvares, og det skal legges ved politiattest. Finanstilsynet krever i sin forvaltningspraksis at banker og forsikringsforetak ved melding om nye styremedlemmer og ved skifte av daglig leder, skal legge ved sin begrunnede vurdering av at vedkommende oppfyller egnethetskravene. Ved endringer i den faktiske ledelsen av virksomheten, og ved skifte av leder for nøkkelfunksjon, forventer Finanstilsynet at den begrunnede vurderingen av vedkommende sin egnethet er tilgjengelig på forespørsel. Ved endringer i styresammensetningen skal det i meldingen også legges ved en oppdatert vurdering av styrets samlede kompetanse som tar hensyn til den siste evalueringen av styrets arbeid. Det vises til rundskrivet 3/2023 punkt 4.

9.2.1.3 Finanstilsynets behandling av meldinger om endringer i roller mv.

Finansforetaksloven § 8-9 om endringer i styrets sammensetning, fastsetter i tredje ledd at Finanstilsynet kan gi pålegg om endringer dersom det foreligger forhold som nevnt i § 3-5, eller fastsette vilkår etter § 3-2 første ledd for å sikre at de krav som følger av § 3-5, er oppfylt. Finansforetaksloven § 8-9 tredje ledd er gitt tilsvarende anvendelse ved endringer i daglig ledelse og ved skifte av leder for nøkkelfunksjon, jf. finansforetaksloven § 8-14 første ledd og finansforetaksforskriften § 3-1 andre ledd. Framstillingen nedenfor dekker derfor alle de nevnte rollene. Basert på opplysningene i meldingen og vedlagt dokumentasjon vurderer Finanstilsynet om det er grunnlag for å pålegge foretaket å fjerne vedkommende fra stillingen eller stille nærmere vilkår. Generelle påleggshjemler om retting følger også av finansforetaksloven § 22-2 første ledd og ny finansstilsynslov § 4-1.

I gjennomgangen av meldingene vurderer Finanstilsynet også opplysningene om andre styreverv opp mot bestemmelsene i finansforetaksloven §§ 9-1 til 9-3, og finansforetaksforskriften § 9-2 om begrensninger i antall styreverv.

Det gjelder ingen bestemte saksbehandlingsfrister for Finanstilsynets behandling av meldingene om endring i roller.

9.2.2 Egnethetskrav for personer med nøkkelfunksjoner

9.2.2.1 Krav til egnethet, uavhengighet mv.

Det følger av finansforetaksloven § 3-5 tredje ledd at første ledd også gjelder for "andre personer med nøkkelfunksjoner i foretaket". Det vises til redegjørelsen i punkt 9.2.1.1 om de nærmere kravene som stilles til egnethet i § 3-5.

Finansforetaksloven definerer ikke "nøkkelfunksjoner". Finanstilsynet har lagt til grunn at foretakene selv må vurdere hvem som anses å ha "nøkkelfunksjoner". Finanstilsynet har i rundskriv 3/2023 punkt 2.5 uttalt at

"[p]ersoner med nøkkelfunksjoner omfatter ansatte med beslutningskompetanse på høyt nivå og personer med kontrollfunksjoner. Nøkkelfunksjonsbegrepet omfatter blant annet risikostyringsfunksjonen, internrevisjon, aktuarfunksjonen og funksjon for etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov (compliance). Det er foretaket selv som skal identifisere personene som omfattes av nøkkelfunksjonsbegrepet. Foretaket må påse at disse personene til enhver tid oppfyller kravene til egnethet."

9.2.2.2 Melding til Finanstilsynet

Det følger av finansforetaksforskriften § 3-1 første ledd at ved konsesjonssøknad er det kun leder for nøkkelfunksjoner som skal godkjennes. Ved skifte av leder for nøkkelfunksjoner skal foretaket sende melding om endringen, så vidt mulig på forhånd, til Finanstilsynet, jf. finansforetaksforskriften § 3-1 andre ledd. Finansforetaksloven § 8-9 andre og tredje ledd gjelder ved slike meldinger. Finanstilsynet skal også motta melding når personer er skiftet ut fordi de ikke lenger oppfyller egnethetskravene. Tilsvarende følger av solvens II-forskriften § 29 som fastsetter at forsikringsforetak skal gi særskilt melding til Finanstilsynet i tilfeller der personer som nevnt i finansforetaksloven § 3-1 fjerde ledd er skiftet ut fordi de ikke lenger oppfyller kravene til egnethet i finansforetaksloven § 3-5.

9.3 CRD 6

9.3.1 Egnethetskrav til styret, daglig leder og personer i den faktiske ledelsen av virksomheten

9.3.1.1 Definisjoner av ulike ledelsesstrukturer

I CRD IV fortalens punkt 55 og 56 omtales styringsstrukturer helt generelt. Punkt 55 og 56 lyder slik:

55) Det brukes forskjellige styringsstrukturer i medlemsstatene. I de fleste tilfellene brukes en ledelseskultur på ett nivå eller på to nivåer. Definisjonene i dette direktivet er ment å omfatte alle eksisterende strukturer uten å anbefale noen av dem. Deres praktiske formål er fastsettelse av regler for å oppnå et bestemt resultat uansett hvilken nasjonal selskapslovgivning som får anvendelse på en institusjon i hver medlemsstat. Definisjonene bør derfor ikke påvirke den alminnelige kompetansefordelingen i samsvar med nasjonal selskapsrett.

56) Et ledelsesorgan bør forstås som et organ som har en ledelsesfunksjon og en tilsynsfunksjon. Et ledelsesorgans fullmakter og struktur varierer fra medlemsstat til medlemsstat. I medlemsstater der ledelsesorganer har en ettnivåstruktur, utfører ett styre både ledelses- og tilsynsoppgaver. I medlemsstater med tonivåsystem utøves tilsynsfunksjonen av et atskilt tilsynsorgan som ikke har noen ledelsesfunksjoner, og ledelsesfunksjonen utøves av et særskilt styre som er ansvarlig for den daglige ledelsen av foretaket. I samsvar med dette tildeles de ulike enhetene innenfor ledelsesorganet forskjellige oppgaver.

CRD IV artikkel 3 nr. 1 punkt 7, 8 og 9 definerer hvordan henholdsvis begrepene "ledelsesorgan", "ledelsesorgan i sin tilsynsfunksjon" og "øverste ledelse" skal forstås i direktivet. Med "ledelsesorgan" i punkt 7 skal forstås "det eller de organene i en institusjon som er utpekt i samsvar med nasjonal rett og har fullmakt til å fastsette institusjonens strategi, mål og overordnede ledelsesprinsipper, og som fører tilsyn med og overvåker ledelsens beslutningstaking og omfatter de personene som i praksis leder institusjonens virksomhet".

I CRD 6 er det tatt inn et nytt punkt 8a som også definerer "ledelsesorganet i dets ledelsesfunksjon", og skal forstås som "ledelsesorganet, der handler i sin funksjon med ledelsen af et institut; dette omfatter de personer, der varetager den faktiske ledelse af instituttets virksomhed" (dansk versjon).

I CRD 6 er det i tillegg gjort enkelte presiseringer i definisjonen av "den daglige ledelse" (dansk versjon), som i den norske oversettelsen av CRD IV tilsvarer "øverste ledelse", se artikkel 3 nr. 1 punkt 9. Det framgår nå at øverste ledelse er de fysiske personer som utøver ledelsesfunksjoner og som er ansvarlige for foretakets daglige ledelse og står direkte til ansvar overfor ledelsesorganet, *men som ikke er medlemmer av dette organet*.

9.3.1.2 Overordnede styrings- og kontrollordninger – krav til ledelsesorganene

Artikkel 88 fastsetter at medlemsstatene skal sikre at ledelsesorganet gjennom ulike styringsordninger skal sikre forsvarlig organisering av virksomheten. Etter CRD 6 artikkel 88 nr. 1 bokstav e følger det at leder for ledelsesorganet i dets tilsynsfunksjon, ikke samtidig kan utøve de funksjoner som påhviler daglig leder i samme institusjon. Dette følger også av gjeldende direktiv, men det åpnes for unntak på visse vilkår, jf. følgende passus: "[...] med mindre institusjonen kan begrunne dette og vedkommende myndigheter har gitt tillatelse til det". Denne åpningen for unntak er tatt ut av CRD 6.

Videre er det i CRD 6 artikkel 88 lagt til et nytt punkt nr. 3 som fastsetter at medlemsstatene skal sikre at foretakene utarbeider, vedlikeholder og oppdaterer individuelle erklæringer/instruksjoner som angir rollene og oppgavene til alle medlemmer av ledelsesorganet i dets ledelsesfunksjon, den daglige ledelsen og for personer med nøkkelfunksjoner, samt kartlegger plikter, inkludert rapporteringslinjer, ansvarsområder og personer som er del av styringsordningene nevnt i artikkel 74 nr. 1 bokstav a) og deres plikter. Artikkel 74 nr. 1 bokstav a gir anvisning på at institusjonene skal ha robuste ledelsesordninger, som omfatter å ha en klar organisatorisk struktur med en veldefinert, gjennomsluttelig og konsekvent ansvarfordeling. I tillegg skal medlemsstatene påse at erklæringene/instruksjonene og kartleggingen av pliktene er tilgjengelige til enhver tid, inkludert for å få tillatelse etter artikkel 8, og at de på forespørsel kan forelegges vedkommende myndighet i rett tid.

9.3.1.3 Krav til egnethet, uavhengighet mv.

I CRD 6 er artikkel 91 omstrukturert, og bestemmelsen er utvidet med nye ledd (jf. nr. 1a til 1j) som dels inneholder nye regler og enkelte bestemmelser som kun er flyttet på. Nummer 1, 2–9, 11 og 13 er i hovedsak videreføring av gjeldende regler med noen mindre endringer.

CRD 6 artikkel 91 nr. 1 fastslår på samme måte som tidligere, at institusjoner, finansielle holdingforetak og blandede finansielle holdingforetak (som i den danske versjonen av direktivet er gitt samlebetegnelsen "enhederne") har hovedansvaret for å sikre at medlemmer av ledelsesorganet til enhver tid oppfyller egnethetskravene. I den videre framstillingen benyttes derfor "enhetene" om denne gruppen med foretak. Når det gjelder finansielle holdingforetak og blandede finansielle holdingforetak, framgår det av bestemmelsen at den nå bare gjelder slike foretak som har godkjenning etter direktivet artikkel 21a nr. 1. I oppregningen over kvalifikasjoner medlemmer av ledelsesorganet må tilfredsstille er det i nr. 1 føyd til at de må utvise "hæderlighed, integritet og uafhængighed"⁴³, jf. kravene som følger av nr. 2a, i tillegg til å ha tilstrekkelig kunnskap, ferdigheter og erfaring til å utføre oppgavene som medlem av ledelsesorganet samt oppfylle de kriterier og krav som stilles i nr. 2 til 6. Det er i tillegg tatt inn en presisering om at fraværet av en straffedom eller strafferettslig forfølgelse ikke i seg selv er tilstrekkelig til å oppfylle kravet om tilstrekkelig godt omdømme og at vedkommende opptrer med ærlighet og integritet. Videre er det i bestemmelsen gjort unntak for "midlertidige administratorer"⁴⁴ utpekt av tilsynsmyndigheten etter direktiv 2014/59/EU (krisehåndteringsdirektivet) artikkel 29 nr. 1 og "administratorer"⁴⁵ utpekt av avviklingsmyndigheten etter nevnte direktivs artikkel 35 nr. 1.

De konkrete egnethetskravene for medlemmer av ledelsesorganet framgår av CRD 6 artikkel 91 nr. 2 til nr. 6. CRD 6 artikkel 91 nr. 2 viderefører kravet fra CRD IV om at hvert medlem av ledelsesorganet skal sette av tilstrekkelig tid til å ivareta medlemmets funksjoner i enheten.

⁴³ CRD IV artikkel 91 nr. 8 inneholder samme formulering, og i den norske oversettelsen er dette oversatt med "ærlighet, integritet og selvstendig tenkning".

⁴⁴ I den norske oversettelsen av direktiv 2014/59/EU er det tilsvarende begrepet "midlertidige forvalter".

⁴⁵ I den norske oversettelsen av direktiv 2014/59/EU er det tilsvarende begrepet "særskilt forvalter". I finansforetaksloven § 20-17 er dette gjennomført som "administrasjonsstyre".

CRD 6 artikkel 91 nr. 2a er med enkelte endringer en videreføring av gjeldende direktiv artikkel 91 nr. 8. Nr. 2a fastsetter i første punktum at hvert enkelt medlem av ledelsesorganet skal ha godt *omdømme* og handle med "hæderlighed, integritet og uafhængighed", for blant annet effektivt å vurdere og utfordre avgjørelser truffet av *ledelsesorganet* (i motsetning til i CRD IV hvor det er knyttet til den "øverste ledelse"). I nr. 2a siste punktum framgår det i tillegg at det å være medlem av ledelsesorganet i en kredittinstitusjon, som er varig tilknyttet et sentralt organ⁴⁶, utgjør ikke i seg selv en hindring for å utvise uavhengighet. Dette er en endring fra gjeldende artikkel 91 nr. 8 siste punktum hvor det i stedet er knyttet til å være medlem av tilknyttede selskaper eller tilknyttede foretak.

CRD 6 artikkel 91 nr. 2b viderefører i hovedsak gjeldende direktiv artikkel 91 nr. 7, og omhandler ledelsesorganets overordnede sammensetning. I tillegg til enkelte språklige endringer er det tatt inn et krav om at ledelsesorganet også skal ha tilstrekkelig kollektiv kunnskap mv. til å hensynta ESG-faktorer i sine vurderinger.

CRD 6 artikkel 91 nr. 3 til 6 viderefører CRD IV artikkel 91 nr. 3 til 6, og regulerer det antallet lederfunksjoner (lederstillinger og styreverv) et medlem av ledelsesorganet kan ha i tillegg til å være medlem av ledelsesorganet i institusjonen. Nummer 3, 5 og 6 er ikke endret og omtales derfor ikke nærmere.

For større institusjoner er det i CRD IV artikkel 91 nr. 3 satt et øvre tak på det samlede antallet lederfunksjoner. I CRD IV artikkel 91 nr. 4 bokstav a og b er det gitt regler for når flere ledelsesfunksjoner i ulike foretak likevel skal regnes som én lederfunksjon. Etter bokstav a skal funksjoner i ledelsesorganet med eller uten ledelsesansvar "i samme konsern"⁴⁷ (i engelsk versjon "within the same group") regnes som én lederfunksjon.

I CRD 6 artikkel 91 nr. 4 nytt siste ledd er begrepet "konsern" nå definert. Det framgår at ved anvendelsen av bokstav a skal "konsern" forstås som "en gruppe af virksomheder, som er indbyrdes forbundet som beskrevet i artikkel 22 i direktiv 2013/34/EU eller en konsern af virksomheder, der er datterselskaber i samme finansielle holdingselskab eller blandede finansielle holdingselskab". Direktiv 2013/34/EU er regnskapsdirektivet.

Videre har artikkel 91 nr. 4 bokstav b punkt i fått to tilføyelser i CRD 6. Etter bestemmelsen skal det regnes som én funksjon i ledelsesorganet hvis en person har funksjoner i ledelsesorganet, med eller uten lederansvar, i enheter som er medlemmer av samme institusjonelle beskyttelsesordning⁴⁸, forutsatt at betingelsene i artikkel 113 nr. 7 i forordning (EU) nr. 575/2013 er oppfylt, *eller i* "enheder, hvor den samme institusjonskringsordning ejer en kvalifisert andel", jf. bokstav b punkt i (det uthevede er tilføyd i CRD 6). Bestemmelsene i bokstav b punkt i og ii er dessuten noe utvidet ved at de i tillegg til institusjoner også omfatter finansielle holdingforetak og blandede finansielle holdingforetak, jf. definisjonen av "enheter" i CRD 6 artikkel 91 nr. 1 (beskrevet foran). "Kvalifisert andel" er definert i CRD IV artikkel 3 nr. 1 punkt 33, som viser til definisjonen i CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 36. Kvalifisert andel er "en direkte eller indirekte eierandel i et foretak som utgjør minst 10 % av kapitalen eller stemmerettene, eller som gjør det mulig å øve en betydelig innflytelse på ledelsen i vedkommende foretak".

CRD IV artikkel 121 stiller krav til at medlemmer av ledelsesorganet i finansielle holdingforetak eller blandede finansielle holdingforetak oppfyller krav til omdømme, tilstrekkelige kunnskaper, ferdigheter og erfaring i henhold til artikkel 91 nr. 1. I CRD 6 endres bestemmelsen slik at den ikke gjelder finansielle holdingforetak eller blandede finansielle holdingforetak som har fått godkjenning etter artikkel 21a nr. 1. Finanstilsynet bemerker at foretak med slik godkjenning er direkte omfattet av artikkel 91, og for disse

⁴⁶ Jf. direktivets artikkel 21, jf. CRR artikkel 10.

⁴⁷ Det tilsvarende begrepet i den offisielle norske oversettelsen av CRD IV artikkel 91 nr. 4 bokstav a er "innenfor samme gruppe".

⁴⁸ Se omtale av institusjonell beskyttelsesordning i Finanstilsynets høringsnotat av 6. februar 2023 Forslag til lov- og forskriftsendringer på finansmarkedsområdet, pkt. 2.3.

gjelder artikkel 91 i sin helhet. I artikkel 121 er det også presisert at foretakene som omfattes av bestemmelsen har hovedansvaret for å sikre egnetheten til medlemmer av ledelsesorganene.

9.3.1.4 Krav til foretakets interne prosesser for egnethetsvurdering mv.

CRD 6 artikkel 91 nr. 1a fastsetter at enhetene skal sikre at medlemmer av ledelsesorganet til enhver tid oppfyller kravene i artikkel 91 nr. 2 til 6, og vurderer egnetheten til medlemmer av ledelsesorganet der tilsynsmessige forventninger blir hensyntatt, før vedkommende tiltrer sin stilling, og deretter jevnlig. Hvis flertallet av medlemmene av ledelsesorganet erstattes av nye medlemmer samtidig, og kravet om å foreta egnethetsvurdering før tiltredelse medfører at egnethetsvurderingen av de nye medlemmenes foretas av de avtroppende medlemmene, kan medlemsstatene tillate at egnethetsvurderingen foretas etter at de nyutnevnte medlemmene har tiltrådt sine verv. Foretaket skal bekrefte at disse betingelsene er oppfylt når det sender søknad til tilsynsmyndigheten om egnethet etter artikkel 91 nr. 1f.

Dersom enhetene etter egen intern egnethetsvurdering kommer til at medlemmet eller det potensielle medlemmet av ledelsesorganet ikke oppfyller kravene i artikkel 91 nr. 1, skal enheten enten sørge for at personen ikke tiltrer stillingen, at vedkommende fratrer stillingen, eller at det iverksettes tiltak for å sikre at vedkommende blir egnet for stillingen, jf. CRD 6 artikkel 91 nr. 1b.

Det følger av CRD 6 artikkel 91 nr. 1c at enhetene skal sikre at informasjon om enhetens egen egnethetsvurdering til enhver tid er oppdatert. Enhetene skal dessuten på forespørsel kunne oversende denne informasjonen til tilsynsmyndigheten på den måte som myndigheten bestemmer.

Gjeldende artikkel 91 nr. 9 stiller krav om at institusjonene setter av tilstrekkelige ressurser til introduksjons- og etterutdanningskurs for medlemmer av ledelsesorganet. Bestemmelsen er videreført i CRD 6 artikkel 91 nr. 7, men det er i tillegg presisert at kursene herunder skal dekke ESG-risiko og -virkninger og IKT-risiko som definert i artikkel 4 nr. 1, nr. 52c)⁴⁹ i forordning (EU) nr. 575/2013.

9.3.1.5 Krav til store institusjoner om søknad til tilsynsmyndigheten

Det følger av CRD 6 artikkel 91 nr. 1d at medlemsstatene skal sørge for at tilsynsmyndigheten som et minimum, fra enheter som opplistet i bestemmelsens bokstav a til f, mottar søknad om egnethetsvurdering (i dansk versjon "egnethetsansøgning") uten ugrunnet opphold så snart det foreligger en klar hensikt om å utnevne en person til en funksjon i ledelsesorganet med ledelsesansvar eller lederen for ledelsesorganet i dets tilsynsfunksjon. Søknad skal uansett mottas senest 30 arbeidsdager før det potensielle medlemmet tiltrer stillingen. Søknadsplikten skal gjelde for

- morforetak i EU som kvalifiserer som store institusjoner (bokstav a),
- morforetak i en medlemsstat som kvalifiserer som store institusjoner med mindre de er knyttet til et sentralt organ⁵⁰ (bokstav b),
- sentrale organer som kan betraktes som store institusjoner, eller som fører tilsyn med store institusjoner som er knyttet til dem (bokstav c),
- selvstendige institusjoner i EU som kan betraktes som store institusjoner (bokstav d),
- store datterforetak som definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 147 i forordning (EU) nr. 575/2013 (bokstav e), og
- finansielle morholdingforetak i en medlemsstat, blandede finansielle morholdingforetak i en medlemsstat og finansielle morholdingforetak i EU dersom konsernet omfatter store institusjoner med unntak av dem som er omfattet av dette direktivets artikkel 21a nr. 4 (bokstav f).

⁴⁹ Føyd til gjennom endringsforordning (CRR 3) til forordning (EU) nr. 575/2013 (CRR).

⁵⁰ Jf. direktivets artikkel 21, jf. CRR artikkel 10.

"Morforetak i en medlemsstat" og "morforetak i EU" er definert i CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 28 og 29. I CRD 6 artikkel 3 nr. 1 er det føyd til et nytt punkt 66 hvor det framgår at med "stort institut" (dansk versjon) menes institusjon slik det er definert i CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 146 i. CRR er gjennomført i CRR/CRD-forskriften § 2 første ledd. I forskriftens § 2a første ledd, som benytter begrepet "store foretak", er store foretak definert som foretak som oppfyller vilkårene i CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 146. I sistnevnte bestemmelse defineres et foretak som en stor institusjon dersom den oppfyller ett av følgende kriterier: a) den er en globalt systemviktig institusjon (G-SII), b) den er identifisert som en annen systemviktig institusjon (O-SII) i samsvar med artikkel 131 nr. 1 og nr. 3 i direktiv 2013/36/EU, c) den er en av de tre største institusjonene i medlemsstaten der den er etablert målt ut fra eiendelenes samlede verdi, eller d) den samlede verdien av eiendelene, enten individuelt eller på konsolidert grunnlag i samsvar med kapitalkravsforordningen og direktiv 2013/26/EU, er minst 30 milliarder euro. I CRD 6 artikkel 3 nr. 1 nytt punkt 29a er "selvstendige institusjoner i Unionen" i den danske versjonen definert slik: "et institut, som ikke er omfattet af konsolideringsregler i Unionen i henhold til første del, afsnit II, kapitel 2, i forordning (EU) nr. 575/2013, og som ikke har et moderselskab i Unionen, der er omfattet af sådanne konsolideringsregler".

Artikkel 91 nr. 1e bokstav a til f spesifiserer hva slags opplysninger og dokumentasjon som skal legges ved søknaden om egnethetsvurdering. Det skal vedlegges et egnethets spørreskjema og en CV, foretakets interne egnethetsvurdering som omhandlet i artikkel 91 nr. 1a, med unntak for tilfellet som nevnt i nr. 1a andre ledd (dvs. der et flertall av ledelsesorganet erstattes samtidig), politiattest, andre dokumenter påkrevd etter nasjonal rett og andre dokumenter opplistet av tilsynsmyndigheten. I søknaden skal det opplyses om utnevnesdatoen og den dato vedkommende faktisk påbegynner arbeidsoppgavene. Søknaden med tilhørende dokumentasjon skal framlegges på den måte som fastsettes av tilsynsmyndigheten. Dersom tilsynsmyndigheten ikke har tilstrekkelige opplysninger til å foreta egnethetsvurderingen basert på forannevnte informasjon, kan den kreve at personen ikke tiltrer vervet før opplysningene er framlagt, med mindre den finner det godgjort at det ikke er mulig å framlegge slike opplysninger.

9.3.1.6 Tilsynsmyndighetens vurdering

Det følger av artikkel 91 nr. 1f at medlemsstatene skal sørge for at tilsynsmyndigheten vurderer om medlemmer av ledelsesorganet til enhver tid oppfyller de kriteriene og de kravene som framgår av artikkel 91 nr. 2 til nr. 6. Enhetene skal framlegge egnethetsvurderingssøknaden og andre opplysninger som er nødvendig for å vurdere egnetheten til medlemmer av ledelsesorganet. Tilsynsmyndigheten kan be om ytterligere opplysninger eller dokumentasjon, inkludert be om intervju eller høringer.

I artikkel 91 nr. 1e fjerde ledd framgår det at dersom tilsynsmyndigheten har betenkeligheter med hensyn til om den foreslåtte personen oppfyller kravene i nr. 2 til nr. 6, skal den innlede dialog med foretaket for å finne en løsning med formål om å sikre at personen er eller blir egnet når vedkommende tiltrer vervet. Det framgår også at EBA skal utarbeide retningslinjer for gjennomføring av slik dialog.

CRD 6 artikkel 91 nr. 1g viderefører kravet i CRD IV artikkel 91 nr. 1 andre ledd om at vedkommende myndighet særlig skal kontrollere at egnethetskravene er oppfylt der det er rimelig grunn til mistanke om hvitvasking av penger og terrorfinansiering, forsøk på dette eller økt risiko, og er supplert med å vise til definisjonen av hvitvasking og terrorfinansiering i artikkel 1 i direktiv (EU) 2015/849.

Det følger av artikkel 91 nr. 1i at tilsynsmyndighetene i forbindelse med en egnethetsvurdering kan anmode nasjonal tilsynsmyndighet for antihvitvasking, på et risikobasert grunnlag, å få rådføre seg med myndigheten om relevant informasjon som gjelder medlemmer av ledelsesorganet. Tilsynsmyndigheten kan også anmode om tilgang til den sentrale AML/CFT-databasen som omtalt i Europaparlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1620, som avgjøres av myndigheten som er opprettet ved nevnte forordning.

For medlemmer av ledelsesorganet som ikke til enhver tid oppfyller kravene til egnethet i artikkel 91 nr. 2–6, skal tilsynsmyndigheten ha nødvendige beføyelser til å forhindre medlemmet i å delta i foretakets ledelsesorgan eller fjerne medlemmet fra ledelsesorganet, avhengig av om det er gjort en forhånds vurdering eller etterfølgende vurdering av egnetheten, jf. artikkel 91 nr. 1h bokstav a og b. Bestemmelsen viderefører gjeldende direktiv artikkel 91 nr. 1 andre ledd med enkelte tilføyelser. Tilsynsmyndigheten skal også kunne pålegge enhetene å iverksette andre tiltak for å sikre at vedkommende medlem av ledelsesorganet er eller blir egnet for det aktuelle vervet eller stillingen, jf. nr. 1h bokstav c.

Etter CRD 6 artikkel 91 nr. 1h andre og tredje ledd skal foretaket straks det foreligger ny informasjon eller andre omstendigheter som er egnet til å påvirke egnetheten til ledelsesorganets medlemmer, revurdere medlemmenes egnethet og uten ugrunnet opphold informere tilsynsmyndigheten. Tilsvarende skal tilsynsmyndigheten revurdere egnetheten til et ledelsesorgans medlemmer hvis myndigheten blir kjent med at relevante opplysninger om egnetheten er endret, og disse kan påvirke medlemmets egnethet. Av fjerde ledd følger det at tilsynsmyndigheten ikke er forpliktet til å revurdere egnetheten til medlemmer av ledelsesorganet ved forlengelse av deres mandat, med mindre relevante opplysninger som tilsynsmyndigheten kjenner til har endret seg og slik endring kan påvirke egnetheten til vedkommende.

I henhold til artikkel 91 nr. 1j skal tilsynsmyndigheten som et minimum ved utnevning av medlemmer til ledelsesorgan i foretak som nevnt i nr. 1d (store institusjoner), nøye vurdere om det skal fastsettes en maksimumsperiode for når egnethetsvurderingen skal være sluttført. Fristen skal kunne forlenges der det er hensiktsmessig. Det er uttalt i fortalen punkt 50 at tilsynsmyndigheten i det minste ved utnevning av medlemmer til ledelsesorganet, ledere for interne kontrollfunksjoner og av finansdirektør i store institusjoner, bør vurdere en maksimumsperiode.

CRD 6 artikkel 91 nr. 8 viderefører gjeldende artikkel 91 nr. 10 med enkelte endringer. Det følger nå av artikkel 91 nr. 8 om mangfold i ledelsesorganet at medlemsstater og tilsynsmyndigheter også skal fremme kjønnsbalanse i ledelsesorganet. Artikkel 91 nr. 9 viderefører gjeldende nr. 11 uendret.

Etter artikkel 91 nr. 10 skal EBA utarbeide utkast til tekniske standarder for enheter som er omfattet av nr. 1d (store institusjoner), som skal presisere minimumsinholdet i egnethetsspørreskjemaet, CV og foretakenes interne egnethetsvurdering jf. artikkel 91 nr. 1f og artikkel 91a nr. 5. I nr. 10 andre ledd framgår det at medlemsstatene skal sikre at det utarbeides hensiktsmessige standarder for andre foretak enn dem som er nevnt i artikkel 91 nr. 1d.

Etter direktivet artikkel 91 nr. 11 skal EBA senest 10. juli 2026 fastsette retningslinjer om kravet som stilles til medlemmer av ledelsesorganer om å sette av tilstrekkelig tid til å ivareta stillingen eller vervet, og begrepene godt omdømme, ærlighet, integritet og selvstendig tenkning, kravet til tilstrekkelig kollektiv kunnskap, erfaring, uavhengighet mv. i ledelsesorganet samt, kravet til å sette av tilstrekkelige menneskelige og finansielle ressurser til opplæring av medlemmer av ledelsesorganet, om kravet til mangfold ved utvelgelse av medlemmer til ledelsesorganet og retningslinjer for kriterier for å avgjøre om det er rimelig grunn til å mistenke at hvitvasking eller terrorfinansiering har blitt, eller blir, utført eller forsøkt, eller det er en økt risiko for dette i forbindelse med et foretak.

Artikkel 91 nr. 13 viderefører gjeldende nr. 13, og fastsetter at artikkel 91 og nå også 91a, ikke berører medlemsstatenes bestemmelser om medarbeiderrepresentasjon i ledelsesorganer. Artikkel 91 nr. 14 er ny og fastsetter at artikkel 91 og 91a ikke berører medlemsstatenes bestemmelser om regionale eller lokale folkevalgte organers utnevning av medlemmer av ledelsesorganet i dets tilsynsfunksjon eller om utnevninger, hvor ledelsesorganet ikke har noen kompetanse i forbindelse med utvelgelsen og utnevningen av sine medlemmer. I disse tilfellene skal det i stedet iverksettes passende sikkerhetstiltak for å sikre egnetheten til disse medlemmene av ledelsesorganet.

9.3.2 Egnethetskrav for personer med nøkkelfunksjoner

9.3.2.1 Nøkkelfunksjoner

Personer med nøkkelfunksjoner er ikke definert i gjeldende direktiv. Slik definisjon er nå tatt inn i CRD 6 artikkel 3 nr. 1 nytt punkt 9a som lyder slik (dansk versjon):

"»personer med nøglefunktioner«: de personer, som har betydelig indflydelse på et instituts ledelsesprinsipper, men som ikke er medlemmer af ledelsesorganet, herunder lederne af interne kontrolfunktioner og økonomidirektøren, hvis de pågældende ledere eller den pågældende økonomidirektør ikke er medlemmer af ledelsesorganet"

I samme bestemmelse er det i nye punkter 9b, 9c og 9d også tatt inn definisjoner av henholdsvis interne kontrollfunksjoner, ledere av interne kontrollfunksjoner og økonomidirektør som lyder slik:

9b) »interne kontrolfunktioner«: risikostyringsfunktionen, compliancefunktionen og den interne revisionsfunktion

9c) »ledere af interne kontrolfunktioner«: de personer på højeste hierarkiske niveau, der er ansvarlige for i praksis at lede den daglige drift af et instituts interne kontrolfunktioner

9d) »økonomidirektør«: den person, der har det overordnede ansvar for forvaltningen af finansielle ressourcer, finansiell planlægning og finansiell rapportering i et institut.

9.3.2.2 Krav til egnethet, tilsynsmyndighetenes vurdering mv.

I CRD 6 er det tatt inn en helt ny bestemmelse, jf. ny artikkel 91a, som stiller krav om egnethetsvurdering av personer med nøkkelfunksjoner. Bestemmelsen tilsvarer på de vesentligste punktene artikkel 91, men det er også enkelte forskjeller.

Artikkel 91a nr. 1 oppstiller kravene som stilles til egnethet. Personer med nøkkelfunksjoner skal ha tilstrekkelig godt omdømme, handle med ærlighet og integritet, og ha tilstrekkelig kunnskap, faglig kompetanse og erfaring som er nødvendig for å utføre deres plikter. Det presiseres også her at fraværet av en straffedom eller pågående straffeforfølgelse for et straffbart forhold, ikke i seg selv er nok til å oppfylle kravet til godt omdømme, integritet og ærlig opptreden. Etter artikkel 91a nr. 2 skal foretakene sørge for at personer med nøkkelfunksjoner oppfyller kravene i bestemmelsens nr. 1 til enhver tid, og de skal vurdere egnethet for disse personene før de tiltrer sine stillinger, deretter periodisk. Ved vurderingen skal foretakene hensynta tilsynsmessige forventninger som fastsatt i relevante lover, reguleringer, retningslinjer og interne retningslinjer for egnethetsvurderinger.

Hvis foretakene konkluderer med at en person ikke oppfyller egnethetskravene i nr. 1, skal foretaket påse at vedkommende ikke utpekes til stillingen mv., jf. artikkel 91a nr. 3. Det vises til omtalen av den tilsvarende bestemmelsen i artikkel 91 nr. 1b over. Foretaket skal også iverksette alle nødvendige tiltak for å sikre at roller som innehar nøkkelfunksjoner utøves på hensiktsmessig måte, blant annet gjennom å erstatte personer med nøkkelfunksjoner som ikke lenger oppfyller egnethetskriteriene.

Foretaket skal sørge for at informasjon om egnethet til personer med nøkkelfunksjoner er oppdatert, og skal på forespørsel fra tilsynsmyndigheten framlegge slik informasjonen, jf. artikkel 91a nr. 4. Det vises til omtalen av den tilsvarende bestemmelsen i artikkel 91 nr. 1c.

Etter artikkel 91a nr. 5 skal medlemsstatene sikre at tilsynsmyndighetene vurderer at lederne for de interne kontrollfunksjonene og finansdirektør til enhver tid oppfyller egnethetskravene som følger av nr. 1, når disse utnevnes til roller i minst de angitte enhetene. Enhetene som listes opp tilsvarer foretakene som er nevnt i artikkel 91 nr. 1d ("store foretak"). Det vises til redegjørelsen over i punkt 9.3.1.5. Finanstilsynet bemerker at bestemmelsen sammenholdt med artikkel 91 nr. 1d, ikke stiller krav om at tilsynsmyndigheten skal motta en "egnethetsansøgning".

Artikkel 91a nr. 6 første til fjerde ledd omhandler hvilke beføyelser tilsynsmyndighetene skal ha til å kreve endring hvis lederne av de interne kontrollfunksjoner og finansdirektøren ikke til enhver tid oppfyller egnethetskravene, krav om at foretaket og tilsynsmyndigheten foretar fornyet vurdering av egnetheten ved nye opplysninger mv. Artikkel 91a nr. 6 første til fjerde ledd tilsvarer artikkel 91 nr. 1h, mens nr. 6 femte ledd tilsvarer artikkel 91 nr. 1j, med den forskjell at det gjelder ulike roller i foretakene. Det vises til omtalen av artikkel 91 nr. 1h og 1j under punkt 9.3.1.6.

Artikkel 91a nr. 7 omhandler at tilsynsmyndigheten i forbindelse med kontroll av egnethet på et risikobasert grunnlag kan konsultere nasjonal tilsynsmyndighet for antihvitvasking om relevant informasjon om leder for internkontrollfunksjoner og finansdirektør. Bestemmelsen tilsvarer artikkel 91 nr. 1i, og det vises til omtale under punkt 9.3.1.6.

I CRD 6 artikkel 91a nr. 8 framgår det at EBA skal utarbeide retningslinjer for begrepene om godt omdømme, ærlighet og integritet, adekvat kunnskap, ferdigheter og erfaring som omhandlet i artikkel 91a nr. 1, samt retningslinjer for kriterier for å avgjøre om det er rimelig grunn til å mistenke at hvitvasking eller terrorfinansiering har blitt, eller blir utført eller forsøkt, eller det er en økt risiko for dette i forbindelse med et foretak.

9.4 Finanstilsynets vurdering

9.4.1 Egnethetskrav til styret, daglig leder og personer i den faktiske ledelsen av virksomheten

9.4.1.1 Innledning

Direktivets definisjoner i artikkel 3 nr. 7 til 9 av ulike styringsorganer i et foretak skal dekke alle typer ledelsesstrukturer i de nasjonale lovgivningene. Anvendt på norske selskapsorganer vil det kunne innebære at det til dels er overlapp mellom de ulike definisjonene i direktivet. CRD IV artikkel 3 nr. 2 fastsetter imidlertid at medlemsstatene skal identifisere de ansvarlige organene eller de ansvarlige medlemmene av ledelsesorganet i samsvar med sin nasjonale rett, med mindre annet er fastsatt i direktivet.

Dette innebærer at ved gjennomføring av de nye reglene i CRD 6 artikkel 91 i norsk rett må direktivets angivelse av styringsorgan vurderes opp mot norske selskapsorganer og styringsstrukturer og slik at direktivets formål oppnås, og det må i gjennomføringsbestemmelsene helt konkret angis hvilket organ eller person i finansforetaket det enkelte krav retter seg mot. Finanstilsynet legger til grunn at "ledelsesorganet i dets ledelsesfunksjon", i motsetning til "ledelsesorganet i dets tilsynsfunksjon" som er styret, etter norske forhold normalt vil være øverste administrative ledelse av foretaket, dvs. daglig leder og faktiske ledere i virksomheten.

9.4.1.2 Krav til forsvarlig organisering av virksomheten

Finanstilsynet legger til grunn at endringen i artikkel 88 nr. 1 bokstav e innebærer et absolutt forbud mot at styreleder samtidig utøver funksjonen som daglig leder i samme institusjon. Gjennom forbudet i finansforetaksloven § 8-4 første ledd mot at daglig leder er medlem av styret, er norsk rett i tråd med direktivet.

Finanstilsynet anser at kravet i artikkel 88 ny nr. 3 om å utarbeide, vedlikeholde og oppdatere instruks som angir rollene og oppgavene til daglig ledelse og personer med nøkkelfunksjoner, også er dekket av gjeldende rett. Finanstilsynet viser til finansforetaksloven § 8-6 fjerde ledd der det framgår at styret skal fastsette instruks for den daglige ledelse. Dette omfatter også stillingsinstruks for daglig leder. Etter finansforetaksloven § 8-11 tredje ledd skal daglig leder sørge for at det blir fastsatt instruks som angir de ansattes arbeidsoppgaver og ansvarsforhold. Dette dekker øvrige ansatte utover daglig leder. For lederne av de interne kontrollfunksjonene har Finanstilsynet uttalt at deres stillingsinstruks bør vedtas av styret. Artikkel 88 nr. 3 synes i tillegg å stille krav om at

foretakene skal utarbeide en oversikt over systemet for styring og kontroll med beskrivelse av arbeidsoppgaver mv., og hvilke personer som er en del av styrings- og kontrollsystemene som følger av artikkel 74 nr. 1 og hvilke oppgaver disse har. Oversikten skal holdes løpende oppdatert. Finanstilsynet bemerker at kravene som stilles i finansforetaksloven § 13-5 til forsvarlig virksomhet, blant annet kravet til at foretakene skal ha en klar organisasjonsstruktur og ansvarsfordeling samt klare og hensiktsmessige styrings- og kontrollordninger, forutsetter at foretakene har dokumenterte oversikter og beskrivelser av systemene for styring og kontroll, herunder fullmaktsstrukturer og stillingsinstruksjoner som nevnt over som beskriver ansvar og arbeidsoppgaver. Etter ny finanstilsynslov § 3-1 plikter foretak under tilsyn å gi alle opplysninger som Finanstilsynet krever. Finanstilsynet anser på denne bakgrunn at det ikke er behov for å foreslå bestemmelser til gjennomføring av direktivet på dette punkt.

9.4.1.3 Kravene som stilles til egnethet

Kravene som medlemmer av ledelsesorganet til enhver tid må oppfylle følger av direktivet artikkel 91 nr. 1, jf. også nr. 2 til 6. De samme kravene til egnethet kommer i hovedsak til uttrykk i finansforetaksloven § 3-5 og finansforetaksforskriften § 9-2. Finanstilsynet mener at kravet til godt omdømme, herunder at fravær av straffedom mv. ikke i seg selv er ensbetydende med å oppfylle kravet til et godt omdømme, følger av finansforetaksloven § 3-5 og vurderingene som skal gjøres etter denne bestemmelsen. Finanstilsynet viser til at i tillegg til vandelskravet i § 3-5 første ledd bokstav b, må vedkommende heller ikke i stilling eller ved utøvelsen av andre verv ha utvist en slik adferd at det er grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på en forsvarlig måte, jf. bokstav c. Finanstilsynet bemerker videre at kravet om "nødvendige kvalifikasjoner" i finansforetaksloven § 3-5 første ledd bokstav a også dekker krav til personlige kvalifikasjoner som ærlighet, integritet og evne til selvstendig tenkning, jf. artikkel 91 nr. 2a.

Kravet i CRD IV artikkel 91 nr. 7 til ledelsesorganets samlede kompetanse, som i hovedsak er videreført i CRD 6 artikkel 91 nr. 2b, i norsk rett er gjennomført i finansforetaksloven § 8-4 første ledd som stiller krav om et allsidig sammensatt styre og i finansforetaksforskriften § 9-2 femte ledd første punktum som har krav til styrets kunnskap og erfaring. CRD 6 artikkel 91 nr. 2b utvider kravet til styrets samlede kompetanse til at styret også må forstå de påvirkninger virksomheten forårsaker på kort, mellomlang og lang sikt hensyntatt ESG-faktorer. Selv om kunnskap om ESG-faktorer kan utledes av det generelle kunnskapskravet på linje med andre kompetanser og ferdigheter styret samlet må ha, mener Finanstilsynet kompetansekravet om ESG-faktorer bør framgå uttrykkelig av regelverket av hensyn til å sikre korrekt gjennomføring av direktivforpliktelsene. Som nevnt i punkt 9.2.1.1 er finansforetaksforskriften § 9-2 femte ledd første punktum foreslått tatt inn i finansforetaksloven § 8-4 første ledd første punktum. Finanstilsynet ser det imidlertid ikke som hensiktsmessig at det i loven framheves ett bestemt kunnskapsområde. I lys av kravet i CRD 6, foreslår Finanstilsynet at finansforetaksforskriften § 9-2 femte ledd første punktum beholdes i forskriften, men endres til også å omfatte kunnskap om ESG-faktorer, se utkast til forskriftsendring. Finanstilsynet anser at forslaget om å endre finansforetaksloven § 8-4 første ledd første punktum i høringsnotatet av 6. februar 2023 i så fall bør utgå for å unngå dobbelregulering.

CRD IV artikkel 91 nr. 4 bokstav b om kombinasjon av ledelsesfunksjoner er ikke gjennomført i norsk rett. I Finanstilsynets høringsnotat 6. februar 2023 med forslag til lov- og forskriftsendringer på finansmarkedsområdet punkt 2.3, er finansforetaksforskriften § 9-2 foreslått endret for å rette på dette. CRD 6 endrer imidlertid artikkel 91 nr. 4, herunder bokstav b. Forslaget til endringer i finansforetaksforskriften § 9-2 tredje ledd i punkt 27 i notatet her ivaretar gjennomføring av artikkel 91 nr. 4 bokstav b punkt i og punkt ii, og erstatter endringen som ble foreslått i høringsnotatet fra 2023. Kvalifisert eierandel i forskriftsforslaget skal forstås i tråd med finansforetaksloven § 6-1.

Finanstilsynet foreslår i tillegg at begrepet "finansiell gruppe" i finansforetaksforskriften § 9-2 tredje ledd første punktum erstattes med "konsern", og at definisjonen i CRD 6 artikkel 91 nr. 4 nytt andre ledd tas inn i tredje ledd. Finanstilsynet mener at begrepet "finansiell gruppe" innebærer en upresis gjennomføring av direktivet, og viser til at begrepet ikke er benyttet i finanslovgivningen ellers. Finanstilsynet viser til at definisjonen av konsern i CRD 6 artikkel 91 nr. 4 nytt andre ledd omfatter foretak som har en tilknytning til hverandre som angitt i artikkel 22 i direktiv 2013/34/EU, og at dette kan være virksomheter uten tilknytning til finansielle aktiviteter eller tjenester. Videre viser Finanstilsynet til at CRD artikkel 91 nr. 4 er gjennomført for verdipapirforetak i verdipapirhandelloven § 9-10 fjerde ledd, hvor begrepet "konsern" er brukt. Verdipapirhandelloven § 9-10 gjennomfører MiFID II artikkel 9 nr. 1 hvor det framgår at verdipapirforetak skal oppfylle kravene i blant annet CRD artikkel 91.

Finanstilsynet bemerker at begrensningene på antall styreverv i CRD IV artikkel 91 nr. 3 og 4 også på andre punkter er gjennomført noe ulikt i henholdsvis verdipapirhandelloven § 9-10 og finansforetaksforskriften § 9-2, delvis med materielle forskjeller. Finanstilsynet viser til at verdipapirhandelloven § 9-10 tredje ledd nr. 1 og fjerde ledd er begrenset til å gjelde stilling som daglig leder, mens finansforetaksforskriften § 9-2 andre ledd bokstav a gjelder "lederstilling". Finanstilsynet mener at ordlyden i CRD IV artikkel 91 nr. 3 bokstav a ("én funksjon i ledelsesorganet med ledelsesansvar kombinert med to funksjoner i ledelsesorganet uten ledelsesansvar") ikke kan forstås slik at "én funksjon i ledelsesorganet med ledelsesansvar" kun omfatter stilling som daglig leder. I den danske versjonen av artikkel 91 nr. 3 bokstav a står det "én direktørpost kombinert med to bestyrelsesposter". Finanstilsynet bemerker at hensynet til at et styremedlem skal ha tid til å ivareta vervet i finansforetaket, underbygger at bestemmelsen i direktivet ikke skal forstås slik at bestemmelsen er begrenset til å gjelde en stilling som daglig leder. Som eksempel nevnes at et styremedlem i et finansforetak som til daglig er finansdirektør i et større børsnotert selskap, vil kunne bruke mye mer tid på denne stillingen enn det et styremedlem som er daglig leder i et mindre foretak bruker på stillingen som daglig leder. Finanstilsynet foreslår derfor ingen endring i ordlyden i finansforetaksforskriften § 9-2 andre ledd bokstav a når det gjelder begrepet "lederstilling". Finanstilsynet foreslår imidlertid at ordlyden i verdipapirhandelloven § 9-10 tredje ledd nr. 1 endres slik at "én stilling som daglig leder" erstattes med "lederstilling", og tilsvarende i fjerde ledd andre punktum. Det må for øvrig bero på en konkret vurdering i den enkelte sak om annen lederstilling skal omfattes i tillegg til daglig lederstilling, der bl.a. stillingens ansvar og beslutningskompetanse er sentrale momenter. Finanstilsynet foreslår ellers at gjeldende finansforetaksforskrift § 9-2 tredje ledd andre punktum om verv i organisasjoner som ikke hovedsakelig driver kommersiell virksomhet, blir nytt fjerde ledd, og at "[v]erv" samtidig endres til "[l]ederstilling eller styreverv" i samsvar med begrepsbruken i andre ledd. Det følger av CRD IV artikkel 91 nr. 3 at begrensningene i antall styreverv ikke gjelder for medlemmer av ledelsesorganet som representerer en medlemsstats interesser. Dette er gjennomført i verdipapirhandelloven § 9-10 fjerde ledd, men ikke i finansforetaksforskriften § 9-2. Finanstilsynet foreslår på denne bakgrunn at en bestemmelse med tilsvarende ordlyd som i verdipapirhandelloven § 9-10 fjerde ledd siste punktum tas inn i finansforetaksforskriften § 9-2. Finanstilsynet bemerker at for slike medlemmer vil bestemmelsen i finansforetaksforskriften § 9-2 første ledd om å sette av tilstrekkelig tid til å utføre sine oppgaver i finansforetaket gjelde. Se forslag til endringer i finansforetaksforskriften § 9-2 og verdipapirhandelloven § 9-10.

Det følger av artikkel 91 nr. 1 at enhetenes hovedansvar for å påse at alle medlemmer av ledelsesorganet oppfyller kravene i artikkel 91 nr. 1, jf. nr. 2 til nr. 6, ikke gjelder midlertidige forvaltere og særskilte forvaltere etter krisehåndteringsdirektivet artikkel 29 nr. 1 og artikkel 35 nr. 1. I norsk rett tilsvarer dette henholdsvis "administrator", jf. finansforetaksloven § 20-12, og "administrasjonsstyre", jf. finansforetaksloven § 20-17. Det er Finanstilsynet som oppnevner administrator og administrasjonsstyre. Det følger av dette at enhetene ikke har noe ansvar for å vurdere kvalifikasjonene som kreves for å ta på seg oppgavene som administrator eller administrasjonsstyre, og Finanstilsynet anser ikke at det er behov for å presisere dette.

9.4.1.4 Foretakets prosess for egnethetsvurderinger

I direktivet er det i ny artikkel 91 nr. 1a presisert et krav om at foretaket skal sikre at medlemmer av ledelsesorganet til enhver tid oppfyller egnethetskravene, og at egnetheten er vurdert før vedkommende tiltrer sin stilling. Finanstilsynet legger til grunn at kravet gjelder styret, daglig leder og faktiske ledere i virksomheten. Finanstilsynet bemerker at det følger implisitt av finansforetaksloven § 3-5 første ledd at egnethetskravene skal være oppfylt til enhver tid, jf. bestemmelsens ordlyd om at finansforetak ikke kan ha styremedlemmer, daglig leder eller andre personer i den faktiske ledelse av virksomheten som ikke oppfyller kravene til kvalifikasjoner,andel og skikkethet i bokstav a) til c). Det samme gjelder kravene i finansforetaksloven §§ 9-1 til 9-3, om verv eller stilling i annet finansforetak eller i foretak med forretningsforbindelse med finansforetaket og om deltakelse i næringsvirksomhet. Foretakene må derfor ha kommet til at vedkommende oppfyller kravene til egnethet, herunder kravene i §§ 9-1 til 9-3, før vedkommende tiltrer stillingen. Finanstilsynet ser ikke behov for å ta inn en slik presisering i finansforetaksloven § 3-5.

Det følger også av de generelle kravene til forsvarlig organisering av virksomheten at finansforetaket har interne retningslinjer som sikrer etterlevelse av egnethetskravene i finansforetaksloven med forskrifter. Finanstilsynet foreslår likevel av hensyn til å sikre en direktivnær og samtidig helhetlig regulering av foretakenes egnethetsvurderinger, at det tas inn en ny bestemmelse i finansforetaksforskriften § 8-7 med hjemmel i finansforetaksloven § 1-7 første ledd, som fastsetter et særskilt krav til finansforetakene om å ha retningslinjer som sikrer etterlevelse av egnethetskravene, dokumentasjonskrav og melding til Finanstilsynet.

Artikkel 91 nr. 1a om foretakets interne egnethetsvurdering, sett i sammenheng med artikkel 91 nr. 1e bokstav b om dokumentasjon som skal legges ved i melding til tilsynsmyndigheten, innebærer at foretakets interne egnethetsvurdering skal munne ut i en dokumentert og begrunnet vurdering av at alle vilkårene for egnethet er oppfylt. Finanstilsynet foreslår en ny bestemmelse i finansforetaksforskriften § 8-8 med hjemmel i finansforetaksloven § 1-7 første ledd, som stiller krav til finansforetakene om å utarbeide en begrunnet vurdering. Bestemmelsen legger vekt på at vurderingen skal være konkret og dekke alle kravene til egnethet. Dette er i tråd med Finanstilsynets forventninger til foretakene i rundskriv 3/2023 punkt 3 og 4. Finanstilsynets erfaring så langt er likevel at foretakene i liten grad kan framlegge en begrunnet forhåndsvurdering av at samtlige vilkår og krav til egnethet er oppfylt. Finanstilsynet foreslår videre at det i samme forskriftsbestemmelse fjerde ledd fastsettes en plikt for foretakene til å påse at opplysningene om egnethet holdes oppdatert, og at disse skal kunne framlegges for Finanstilsynet på forespørsel. Det følger av ny finanstilsynslov § 3-1 første ledd at opplysningene skal utleveres på den måte Finanstilsynet fastsetter.

Finanstilsynet foreslår at det også tas inn en bestemmelse i finansforetaksforskriften § 3-1 nytt første ledd om at foretak som søker konsesjon må legge ved en begrunnet vurdering for hvert enkelt styremedlem, herunder for styrets samlede kompetanse, daglig leder mv., i tråd med kravene i forskriften § 8-8. Dette bidrar til å klargjøre foretakets ansvar for å gjøre den konkrete vurderingen. Finanstilsynet foreslår samtidig at dokumentasjonskravet i finansforetaksloven § 3-1 fjerde ledd når det gjelder personer med nøkkelfunksjoner, begrenses til lederen for nøkkelfunksjonen. Se forslag til endringer i finansforetaksforskriften § 3-1 første og andre ledd.

Direktivet artikkel 91 nr. 1a andre ledd åpner for at enhetene i nærmere beskrevet tilfelle kan gjøre den interne egnethetsvurderingen etter tiltredelse, se punkt 9.3.1.4. Slik Finanstilsynet forstår bestemmelsen er situasjonen som beskrives ikke særlig praktisk for norske styrever. Nye styremedlemmer velges av andre organer enn styret selv. I mange tilfeller vil det være en valgkomité som foreslår valg av nye styremedlemmer, og som foretar en egnethetsvurdering i den forbindelse. I så fall vil det ikke være de avtroppende styremedlemmene som skal egnethetsvurdere nye styremedlemmer, herunder vurdere styrets samlede kompetanse etter valget. For å hensynta at det i praksis kan tenkes å oppstå

situasjoner som beskrevet i bestemmelsen, foreslår Finanstilsynet at bestemmelsen gjennomføres i fjerde ledd i forslaget til ny finansforetaksforskrift § 8-8.

Finanstilsynet foreslår også en ny bestemmelse i finansforetaksforskriften § 8-9 med hjemmel i finansforetaksloven § 1-7, som gjennomfører artikkel 91 nr. 1b. Etter forslaget skal finansforetaket, hvis det på bakgrunn av den interne egnethetsvurderingen kommer fram til at vedkommende ikke oppfyller de nærmere angitte egnethetskravene, påse at personen ikke tiltrer den tiltenkte stillingen eller vervet, fratrer stillingen eller iverksette ytterligere nødvendige tiltak for å sikre at vedkommende er eller blir egnet for stillingen, jf. alternativene i bokstav a til c. Finanstilsynet antar at dersom det vil være tilstrekkelig med opplæringstiltak av mindre omfang for å sikre at vedkommende oppfyller egnethetskravene før tiltredelse eller kort tid etter tiltredelsen, kan dette være et tiltak som omfattes av forslaget i bokstav c.

Finanstilsynet foreslår videre en plikt for foretakene til å sette av tilstrekkelige ressurser til introduksjons- og etterutdanningskurs for styret, daglig leder og faktiske ledere, blant annet om ESG-risikoer og -virkninger og IKT-risikoer som definert i kapitalkravsforordningen (EU) nr. 575/2013 artikkel 4 nr. 1 punkt 52c⁵¹. Definisjonen av IKT-risiko i forordningen er generelt utformet. Det vises til utkast til ny forskriftsbestemmelse § 8-7 andre ledd som gjennomfører CRD 6 artikkel 91 nr. 7. Finanstilsynet har i tilsynsrapporter og i andre sammenhenger uttrykt forventninger om opplæringsplaner, særlig når det gjelder styret. Finanstilsynets forventning til kunnskap om ESG- og IKT-risikoer gjelder alle bransjer, og er ikke spesifikt for kredittinstitusjoner. Finanstilsynet foreslår at ny § 8-7 andre ledd skal gjelde generelt for alle finansforetak.

9.4.1.5 Melding til Finanstilsynet

CRD IV har ikke krav om melde- eller søknadsplikt knyttet til egnethetsvurderinger. Det er nå endret ved at CRD 6 artikkel 91 nr. 1d fastsetter at medlemsstatene som et minimum sikrer at tilsynsmyndigheten mottar søknad om egnethetsvurdering fra nærmere bestemte store foretak hurtigst mulig, og så snart det er en klar hensikt om å utnevne "et medlem av ledelsesorganet i dets ledelsesfunksjon eller formanden for ledelsesorganet i dets tilsynsfunksjon" og under alle omstendigheter senest 30 arbeidsdager før det potensielle medlemmet tiltrer vervet eller stillingen. Finanstilsynet legger til grunn at søknadsplikten etter direktivet er begrenset til å gjelde styreleder, daglig leder og faktiske ledere. Meldeplikten til Finanstilsynet etter finansforetaksloven omfatter derimot alle finansforetak, uavhengig av størrelse, og gjelder ved alle endringer i styre, daglig leder, faktisk ledelse (og ved skifte av leder av nøkkelfunksjoner), jf. omtale av gjeldende rett i punkt 9.2.1.2.

Når det gjelder hvilke foretak som er omfattet av minimumskravet, viser Finanstilsynet til at alle alternativene i artikkel 91 nr. 1d bokstav a til f har som vilkår at det må dreie seg om et stort foretak, enten det gjelder et morforetak, sentralt organ, selvstendige foretak, datterforetak mv. Definisjonen av "stort institut" i CRD 6 artikkel 3 nr. 66 viser til CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 146, som er gjennomført i norsk rett i CRR/CRD-forskriften § 2a. Definisjonen innebærer at det kun er et fåtall norske kredittinstitusjoner som i tilfelle vil omfattes av plikten til å sende søknad til Finanstilsynet i forkant av utnevnelser. Disse omfattes i kraft av ett eller flere av alternativene i CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 146 bokstav b, c og d, som vil si at de er utpekt som systemviktige, er blant de tre største kredittinstitusjonene eller at den samlede verdien av aktivaene er lik eller større enn 30 milliarder euro.

Finanstilsynet har vurdert om handlingsrommet i CRD 6 bør benyttes til å fastsette at meldeplikten som per i dag gjelder for alle kredittinstitusjoner og finansieringsforetak, skal endres til kun å gjelde for de største kredittinstitusjonene og den personkretsen som omfattes av minimumskravet i artikkel 91 nr. 1d bokstav a til f. Meldinger om endringer i roller utgjør hvert år et stort antall saker. I 2023 mottok Finanstilsynet totalt 611 meldinger om endringer i roller, og av disse var 260 meldinger fra banker og de øvrige fra forsikrings- og

⁵¹ Kapitalkravsforordningen (EU) nr. 575/2023 (CRR) artikkel 4 nr. 1 ny nr. 52c er føyd til ved forordning (EU) 2024/1623 (CRR 3).

pensjonsforetak (267) og finansieringsforetak (84). Per medio november 2024 har Finanstilsynet mottatt 552 slike meldinger, hvorav 261 fra banker. Et større antall av meldingene dekker flere personer, slik at antallet personer som skal vurderes er langt høyere enn antallet meldinger. Finanstilsynet bemerker at i solvens II-direktivet artikkel 42 stilles det krav til egnethet for styremedlemmer, ledelse og ansatte i nøkkelfunksjoner, og krav om meldeplikt til tilsynsmyndigheten ved endringer. Solvens II-direktivet er et fullharmoniseringsdirektiv og åpner ikke for unntak på dette området. Finanstilsynet har av denne grunn begrenset drøftelsen til kredittinstitusjoner og finansieringsforetak.

Egnethetsvurderingen kan grovt sett deles inn i fem elementer: 1) nødvendige kvalifikasjoner og erfaring 2) vandel og omdømme for øvrig 3) uavhengighet, jf. finansforetaksloven §§ 9-1 til 9-3 4) tilstrekkelig tid og ressurser til å ivareta stillingen/vervet og 5) styrets samlede kompetanse. Det er således en rekke forhold som skal vurderes og som samlet tar tid, også på grunn av antallet saker. Det er kun i et fåtall saker at Finanstilsynet vurderer pålegg om retting eller forutsetter at foretaket iverksetter nærmere opplæringstiltak. Finanstilsynet har i lys av dette vurdert om en bred meldeplikt for alle kredittinstitusjoner og finansieringsforetak med tilhørende kontroll av meldingene, er hensiktsmessig bruk av Finanstilsynets ressurser.

Et kompetent styre og ledelse med god forståelse av virksomheten og risikoene knyttet til denne og som formidler en sunn risikokultur til organisasjonen, er sentralt for å sikre at tilsynsenhetene drives på forsvarlig måte, og vesentlig for å forebygge kriser i et foretak. Etterlevelse av egnethetskravene som stilles til styret og ledelsen står således sentralt i reguleringen av foretakene. Dette tilsier en bred meldeplikt. Foretakene må dessuten uansett gjennomføre og dokumentere egnethetsvurderingen internt uavhengig av eventuell meldeplikt til Finanstilsynet, slik at meldeplikt til Finanstilsynet isolert sett ikke kan anses særlig byrdefullt for foretakene. Samlet sett er imidlertid finansforetak underlagt omfattende rapporteringsforpliktelser, og kan tilsi at melde- og rapporteringsforpliktelser bør reduseres der dette synes hensiktsmessig ut fra en risikobasert tilnærming. Det kan også anføres at utsatte foretak uansett følges tett opp ved endringer i styre og ledelsen. En strengere regulering av foretakenes interne egnethetsvurderinger som skal være tilgjengelig på forespørsel fra Finanstilsynet, kan også tilsi at den brede generelle meldeplikten kan begrenses, og at egnethetsvurderingene i stedet følges opp mer målrettet mot spesifikke stillinger/verv eller grupper av foretak.

Finanstilsynet foreslår å videreføre gjeldende rett slik at det fortsatt skal være meldeplikt for den samme personkretsen som i dag, og at meldeplikten skal gjelde alle banker, kredittforetak og finansieringsforetak, ikke kun de største foretakene. Finanstilsynet har i vurderingen lagt vekt på at løpende oversikt over endringer i styrene, daglig ledelse og nøkkelfunksjoner i utgangspunktet er vesentlig informasjon i den tilsynsmessige oppfølgingen av foretakene. Finanstilsynet ser heller ikke uten videre grunn til å skille mellom store og små foretak, da endringer i styre og daglig ledelse kan være vel så viktig tilsynsmessig informasjon i små foretak som i store. Finanstilsynet mener likevel at det bør være en åpning i loven for å gjøre unntak fra meldeplikten for enkelte typer finansforetak eller grupper av finansforetak, eller at det gjøres unntak for bestemte stillinger eller verv, eller en kombinasjon, ut fra risikobaserte vurderinger. En avgrensning bør imidlertid vurderes grundig og avstemmes mot meldeplikt som gjelder etter annen sektorlovgivning. Finanstilsynet foreslår på denne bakgrunn at Finansdepartementet i forskrift gis hjemmel til å gjøre unntak fra meldeplikten for nærmere angitte finansforetak og/eller stillinger og verv. Dette åpner for at Finanstilsynet på et senere tidspunkt og på et bredere grunnlag kan vurdere omfanget av meldeplikten. Se utkast til finansforetaksloven § 8-9 nytt fjerde ledd og forslag til endringene i finansforetaksloven § 8-14.

Finanstilsynet ser ikke grunn til å endre begrepsbruken i finansforetaksloven fra melding til søknad. Finanstilsynet har under tvil kommet til at det heller ikke for store foretak skal legges opp til søknad i stedet for melding, og at dette ikke vil komme i konflikt med direktivforpliktelsene. Finanstilsynet har lagt vekt på at tilsynsmyndighetens vurdering ikke skal være en godkjenning, men begrense seg til å vurdere at det ikke er forhold på

vurderingstidspunktet som gir grunnlag for å benytte beføyelser som eksempelvis pålegg om endring eller andre tiltak. Innholdet i vurderingen vil dermed være den samme som i dag.

Finanstilsynet mener korrekt gjennomføring av direktivets tidsfrister for å sende "egnethetsansøgning" til tilsynsmyndigheten, vil kreve lov- og forskriftsendringer som minst dekker store foretak. Direktivet krever at det skal sendes melding allerede når det er en klar hensikt om å utnevne en bestemt person, jf. artikkel 91 nr. 1 d. Finanstilsynet legger til grunn at det foreligger en klar hensikt når valgkomiteens innstilling er klar og valgkomiteens innstilling er sendt til aksjonærene i foretaket. Etter ordlyden i finansforetaksloven § 8-9 første ledd skal melding sendes "når styrets sammensetning endres", som normalt vil være fra det tidspunktet generalforsamlingen har valgt nytt styremedlem, som er et senere tidspunkt enn direktivets krav. Ved endringer i daglig ledelse og faktisk ledelse følger det av finansforetaksloven § 8-14 første ledd at finansforetak "så vidt mulig" skal gi Finanstilsynet melding på forhånd, som heller ikke oppfyller direktivets krav. Verken styreleder, daglig leder eller faktiske ledere i virksomheten kan etter direktivet tiltre før tidligst 30 arbeidsdager etter at Finanstilsynet har mottatt melding.

Finanstilsynet foreslår at det kun er foretak som nevnt innledningsvis i artikkel 91 nr. 1, og som oppfyller kravene til "store foretak" i CRR/CRD-forskriften § 2a første ledd som skal pålegges en klar plikt til å sende melding til Finanstilsynet på forhånd. Finanstilsynet foreslår at reglene om meldefrist for store foretak fastsettes i finansforetaksforskriften ny § 8-11 med hjemmel i finansforetaksloven § 8-9 nytt fjerde ledd. Finanstilsynet foreslår videre at det tas inn en henvisning fra finansforetaksloven § 8-14 første ledd andre punktum til § 8-9 nytt fjerde ledd, slik at det kan gis tilsvarende forskriftsbestemmelser om meldinger og endringer knyttet til daglig ledelse, herunder for store foretak. Forskriftshjemmelen som følger av § 8-14 andre ledd er overflødig og foreslås opphevet.

Direktivet artikkel 91 nr. 1e omhandler opplysnings- og dokumentasjonskrav ved melding til tilsynsmyndigheten fra store foretak, som blant annet fastsetter at foretakets interne egnethetsvurdering vedlegges. Kravene til dokumentasjon etter direktivet er med enkelte unntak på linje med kravene som følger av finansforetaksloven § 3-1 fjerde ledd og etablert praksis, og som gjelder for alle finansforetak. Det vises til omtale av gjeldende rett i punkt 9.2.1.2. Finanstilsynet foreslår imidlertid at krav til å vedlegge foretakets interne egnethetsvurdering framgår av finansforetaksloven eller finansforetaksforskriften. Finanstilsynet har vurdert om finansforetaksloven § 3-1 fjerde ledd skal utvides med det nye dokumentasjonskravet. Finanstilsynet foreslår i stedet en ny bestemmelse i finansforetaksforskriften § 8-10, med hjemmel i finansforetaksloven § 8-9 nytt fjerde ledd, som spesifiserer hvilke opplysninger og dokumentasjon som skal legges ved meldingen, og at finansforetaksloven § 8-9 andre ledd i stedet for å vise til finansforetaksloven § 3-1 fjerde ledd viser til bestemmelser som fastsatt i forskrift. Finanstilsynet mener det er mest hensiktsmessig å samle alle forskriftsbestemmelser om meldeplikten mv. i kapittel 8 i finansforetaksforskriften av hensyn til å gjøre regelverket mer tilgjengelig for tilsynsenhetene. Finansforetaksforskriften § 3-1 vil i så fall bare gjelde for søknader om konsesjon.

9.4.1.6 Finanstilsynets vurdering av meldingene

Det følger av artikkel 91 nr. 1e tredje ledd at dersom tilsynsmyndigheten ikke har tilstrekkelig grunnlag til å ta stilling til egnetheten på bakgrunn av mottatte opplysninger, skal den kunne kreve at en person ikke tiltrer vervet før slik informasjon er mottatt. Det er ikke åpenbart at gjeldende påleggshjemler dekker denne situasjonen. For å sikre korrekt gjennomføring av direktivet foreslår Finanstilsynet at bestemmelsen gjennomføres i finansforetaksforskriften ny § 8-11, med hjemmel i finansforetaksloven § 1-7 første ledd. Finanstilsynet foreslår at bestemmelsen skal gjelde for store foretak som har plikt til å sende melding senest 30 arbeidsdager før tiltredelsen.

Tilsynsmyndigheten skal etter samme direktivbestemmelse også innlede en utvidet dialog med foretaket hvis det har betenkeligheter knyttet til om vilkårene for egnethet er oppfylt. Finanstilsynet mener forvaltningslovens alminnelige regler for saksforberedelse, herunder

plikt til å varsle en part før vedtak treffes med rett til å uttale seg, og ellers plikten til å påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, innebærer at det allerede er regler om en slik dialog, og at en forskriftsbestemmelse om det samme ikke vil tilføre noe mer enn det som følger av forvaltningsloven.

Etter CRD 6 artikkel 91 nr. 1f første ledd første punktum skal medlemsstatene sikre at tilsynsmyndigheten vurderer om medlemmer av ledelsesorganet til enhver tid oppfyller kriteriene og kravene i nr. 2 til 6. Finanstilsynet legger til grunn at bestemmelsen primært pålegger tilsynsmyndighetene plikter, slik at det i utgangspunktet ikke er nødvendig med særskilte gjennomføringsbestemmelser i lov eller forskrift på dette punkt. Finanstilsynet har vært noe i tvil om hvordan bestemmelsen skal forstås. Finanstilsynet forstår bestemmelsen slik at den i utgangspunktet ikke fastsetter en plikt for tilsynsmyndigheten til å foreta systematiske egnethetsvurderinger for alle foretak som omfattes av artikkel 91, kun for de virksomhetene som etter nasjonal rett skal sende "egnethetsansøgning" til tilsynsmyndigheten i tråd med direktivet nr. 1d.

Finansforetaksloven fastsetter uansett en plikt for alle finansforetak til å sende melding til Finanstilsynet ved endring i styret, daglig ledelse og faktisk ledelse uavhengig av størrelse, se punkt 9.2.1.2. Det følger implisitt av finansforetaksloven § 8-9 første ledd, sett i sammenheng med påleggshjemmelen i tredje ledd og finansforetaksloven § 8-14 første ledd, at Finanstilsynet skal vurdere meldingene som mottas. Påleggshjemmelen i finansforetaksloven § 8-9 tredje ledd, som gjelder tilsvarende etter finansforetaksloven § 8-14 første ledd, viser imidlertid kun til manglende oppfyllelse av kravene i finansforetaksloven § 3-5 som grunnlag for pålegg om endring, og ikke samtlige forhold som tilsynsmyndigheten skal vurdere etter direktivet artikkel 91 nr. 2 til 6. I praksis vurderes dette også. Finanstilsynet foreslår likevel at dette presiseres i finansforetaksloven § 8-9 tredje ledd, se omtale nedenfor. Tilsynsmyndigheten skal etter artikkel 91 nr. 1f også kunne be om ytterligere opplysninger, herunder be om intervju eller høring. Det følger av ny finanstilsynslov § 3-1 at foretak under tilsyn plikter å gi alle opplysninger som Finanstilsynet krever, og skal utlevere dokumentasjon og opplysninger på den måten Finanstilsynet fastsetter. Finanstilsynet mener forannevnte regulering ivaretar kravene som stilles til tilsynsmyndigheten i CRD 6 artikkel 91 nr. 1f.

Artikkel 91 nr. 1g er i hovedsak en videreføring av tilsvarende bestemmelse i CRD 5, men det er nå inntatt en henvisning til hvitvaskingsdirektivet artikkel 1 som definerer hvitvasking. Finanstilsynet viser til at bestemmelsen bare regulerer tilsynsmyndighetenes saksbehandling og plikter. Videre er hvitvaskingsdirektivet gjennomført i norsk rett. Det er etter Finanstilsynets vurdering ikke nødvendig med særskilte gjennomføringsbestemmelser i lov eller forskrift.

Artikkel 91 nr. 1h første ledd omhandler at tilsynsmyndigheten skal ha nødvendige beføyelser til å kreve at medlemmer av ledelsesorganet skal fjernes fra ledelsesorganet hvis de ikke til enhver tid oppfyller kravene i nr. 2 til 6. Etter finansforetaksloven § 8-9 tredje ledd om endringer i styrets sammensetning (som gjelder tilsvarende etter § 8-14 første ledd ved endringer i daglig ledelse og finansforetaksforskriften § 3-1 andre ledd ved skifte av leder for nøkkelfunksjoner), kan Finanstilsynet kreve endringer hvis en person ikke oppfyller kravene i finansforetaksloven § 3-5. Finanstilsynet mener påleggshjemmelen som nevnt over også bør dekke øvrige forhold som Finanstilsynet skal vurdere ved kontroll av egnethet, slik som kravene i finansforetaksforskriften § 9-2, og foreslår en slik tilføyelse i loven. Se forslag til endring i finansforetaksloven § 8-9 tredje ledd.

Etter artikkel 91 nr. 1 h første ledd bokstav c skal tilsynsmyndigheten også kunne pålegge foretaket å iverksette ytterligere tiltak for å sikre at medlemmer av ledelsesorganet er eller blir egnet til den aktuelle rollen. Finanstilsynet antar at dette kan dreie seg om mindre opplæringstiltak. Finanstilsynet anser at dette er dekket av hjemmelen i finansforetaksloven § 8-9 tredje ledd til å gi pålegg eller fastsette vilkår.

Direktivet stiller videre krav til hvordan henholdsvis foretakene og tilsynsmyndigheten skal håndtere etterfølgende opplysninger som kan påvirke egnetheten til et medlem av ledelsesorganet, jf. artikkel 91 nr. 1h andre til fjerde ledd.

Finanstilsynet foreslår i ny finansforetaksforskrift § 8-8 femte ledd at hvis det framkommer nye opplysninger i ettertid som kan påvirke egnetheten til personer, skal foretaket så snart som mulig gjøre en fornyet vurdering av medlemmets egnethet og underrette Finanstilsynet om denne. Finanstilsynet mener forannevnte bestemmelse gjennomfører CRD 6 artikkel 91 nr. 1h andre ledd.

Finanstilsynet legger til grunn at artikkel 91 nr. 1h tredje og fjerde ledd utelukkende retter seg mot tilsynsmyndighetenes håndtering av slike opplysninger uten å gi private parter rettigheter eller plikter, slik at det ikke er nødvendig med særskilte gjennomføringsbestemmelser i lov eller forskrift på dette punkt.

Finanstilsynet har vurdert om det skal fastsettes en maksimal saksbehandlingsfrist for behandling av meldingene som mottas fra "store foretak", jf. artikkel 91 nr. 1j, i lys av blant annet plikten disse foretakene har til alltid å sende inn søknad/melding senest 30 arbeidsdager før personens tiltredelse. Fristen kan etter direktivet om nødvendig forlenges. Finanstilsynet legger til grunn at en slik frist i så fall vil ha den virkning at dersom det ikke er gitt tilbakemelding innen utløpet av fristen, enten ved at egnethet er nektet eller at det er satt vilkår, kan vedkommende utnevnes eller tiltre vervet eller stillingen. Finanstilsynet foreslår ikke at det settes slik saksbehandlingsfrist, og at det i stedet gjøres en konkret vurdering ved mottak av melding fra disse foretakene om saken bør prioriteres, bl.a. basert på den begrunnede vurderingen som foretaket har sendt Finanstilsynet.

CRD 6 artikkel 91 nr. 8 omhandler styrets sammensetning, og foretakene skal fremme kjønnsbalanse og mangfold i styret. Finanstilsynet viser til at reglene i aksjeloven og allmennaksjeloven § 6-11a om krav til kjønns sammensetning i styret gjelder for finansforetak uavhengig av om de er organisert som aksjeselskap eller ikke, jf. finansforetaksloven § 7-4 første ledd og § 8-4 femte ledd. I tillegg følger det av finansforetaksloven § 8-5 første ledd første punktum at et finansforetak skal ha et allsidig sammensatt styre. Finanstilsynet legger til grunn at norsk rett på dette punkt er i tråd med direktivkravet i artikkel 91 nr. 8.

9.4.2 Egnethetskrav for personer med nøkkelfunksjoner

Finanstilsynet har i punkt 8.3.2 foreslått en ny bestemmelse i finansforetaksloven § 1-5 ellefte ledd som definerer "interne kontrollfunksjoner" i samsvar med finansforetaksloven § 13-5 andre ledd, og det vises til framstillingen i dette punktet. Finanstilsynet foreslår imidlertid ikke å ta inn i lov eller forskrift en legaldefinisjon av begrepene "nøkkelfunksjoner" og "ledere for interne kontrollfunksjoner", jf. artikkel 3 nr. 1 punkt 9a og 9c. Finanstilsynet viser til at det er godt etablert praksis for at de interne kontrollfunksjonene omfattes av nøkkelfunksjonsbegrepet. For øvrig må det uansett bero på en konkret vurdering fra foretakenes side, basert på organiseringen av virksomheten, hvem som ellers er personer med nøkkelfunksjoner og som har betydelig innflytelse på styringen av virksomheten, men uten å være del av ledelsen. Finanstilsynet har heller ikke identifisert et behov for å fastsette særskilte regler for hvem som er å anse som øverste leder for en intern kontrollfunksjon. I forslag til ny CRR/CRD-forskrift § 44 om forsvarlig organisering av kontrollfunksjonene, er det imidlertid stilt krav til at lederne for de interne kontrollfunksjonene skal være plassert på tilstrekkelig høyt nivå i foretakets organisasjon. Finanstilsynet bemerker at lederen vil være den som er innplassert på høyest hierarkisk nivå innenfor det organisatoriske området som utgjør kontrollfunksjonen.

Etter direktivet skal finansdirektøren (i den engelske versjonen "Chief financial officer") anses som person med nøkkelfunksjon hvis vedkommende ikke er medlem av ledelsesorganet, jf. nytt punkt 9d. Om det er kravene som stilles til personer med nøkkelfunksjoner eller faktiske ledere som skal få anvendelse (artikkel 91 nr. 1d eller artikkel 91a nr. 5), vil bero på sammensetningen av foretakets faktiske ledelse. Finanstilsynet viser til at finansdirektøren i

praksis er en del av ledergruppen i finansforetaket og blir meldt inn av foretakene som faktisk leder.

Finanstilsynet har i rundskriv 3/2023 gitt en veiledning om hvilke personer som skal anses å omfattes av nøkkelfunksjonsbegrepet. Finanstilsynet antar at det er naturlig at det ved en oppdatering av veiledningen presiseres ytterligere hvilke personer som skal anses omfattet av nøkkelfunksjonsbegrepet i lys av definisjonene i direktivet.

Finanstilsynet anser at egnethetskravene som stilles i direktivet til personer med nøkkelfunksjoner, jf. artikkel 91a nr. 1, er dekket av finansforetaksloven § 3-5. Finanstilsynet anser videre at forslaget til ny finansforetaksforskrift § 8-8 bidrar til å sikre at foretakene gjør en intern egnethetsvurdering av personer med nøkkelfunksjoner og har rutiner for jevnlig å påse at egnethetskravene er oppfylt, herunder at kravene er oppfylt før tiltredelse i stillingen. Finanstilsynet anser at bestemmelsen ivaretar gjennomføring av artikkel 91a nr. 2. Forslaget til ny finansforetaksforskrift § 8-8 viser til finansforetaksforskriften § 9-2, som etter sitt innhold ikke får anvendelse på personer med nøkkelfunksjoner, og bestemmelsen må leses i lys av dette.

Finanstilsynet legger videre til grunn at forslag til ny finansforetaksforskrift § 8-9, som omhandler foretakets handleplikter hvis egnethetskravene ikke er oppfylt, og ny § 8-8 tredje ledd om ajourhold av opplysninger om egnethet mv., også gjennomfører artikkel 91a nr. 3 og 4. Når det gjelder kravet i direktivet artikkel 91a nr. 6 første til fjerde ledd, som omhandler tilsynsmyndighetens beføyelser ved manglende oppfyllelse av egnethetskravene samt kravet om å revurdere egnetheten ved nye opplysninger, anses dette dekket av gjeldende rett og av forslaget til ny finansforetaksforskrift 8-8 femte ledd. Det vises til omtalen i punkt 9.4.1.6 over. Direktivets bestemmelse i artikkel 91a nr. 7 om at tilsynsmyndigheten kan konsultere nasjonal tilsynsmyndighet for antihvitvasking, retter seg mot tilsynsmyndighetene, og det anses ikke nødvendig med gjennomføringsbestemmelser i lov eller forskrift. I Norge er dette Finanstilsynet.

Etter direktivet artikkel 91a nr. 5 skal medlemsstatene sikre at tilsynsmyndigheten vurderer at lederne for de interne kontrollfunksjonene og finansdirektør til enhver tid oppfyller egnethetskravene i nr. 1, der disse utnevnes til roller i nærmere bestemte store institusjoner. Bestemmelsen stiller ikke nærmere krav om at Finanstilsynet ved melding eller søknad skal få informasjon fra foretaket før utnevning skjer. Finanstilsynet legger derfor til grunn at det er opp til den enkelte medlemsstat hvordan dette kravet operasjonaliseres, herunder om det skal stilles krav til søknad eller melding, og om det skal skje en forhåndsvurdering eller etterfølgende vurdering.

Finanstilsynet foreslår at forslaget til ny finansforetaksforskrift § 8-11 om særlige krav til store foretak også skal gjelde ved skifte av leder for de interne kontrollfunksjonene (risikostyringsfunksjonen, etterlevelsesfunksjonen og internrevisjonsfunksjonen), og finansdirektør hvis denne ikke inngår i foretakets faktiske ledelse, i store foretak. Dette vil innebære at foretakene også for disse rollene må sende inn melding senest 30 arbeidsdager før tiltredelse. Lederne for de interne kontrollfunksjonene er sentrale i styringen og kontrollen med foretakets vesentlige risikoer. Forslag til ny finansforetaksforskrift § 8-11 vil dermed også ivareta direktivkravene i artikkel 91a nr. 5. Når det gjelder kravet i nr. 6 fjerde ledd om at tilsynsmyndigheten skal overveie å fastsette en maksimal saksbehandlingsfrist for egnethetsvurderingen, foreslås ingen slik frist og det vises til Finanstilsynets vurdering i punkt 9.4.1.6. Ved skifte av ledere av andre nøkkelfunksjoner vil de alminnelige reglene for meldeplikt få anvendelse, jf. nedenfor om dette.

For andre foretak enn store foretak, videreføres meldeplikten til Finanstilsynet uendret. Finanstilsynet foreslår imidlertid at den løpende plikten til å melde skifte av leder for en nøkkelfunksjon til Finanstilsynet etter konsesjonstidspunktet, flyttes fra finansforetaksforskriften § 3-1 til ny bestemmelse i finansforetaksloven § 8-22. Finanstilsynet viser til at meldeplikten ved endringer i andre stillinger og verv som er omfattet av finansforetaksloven § 3-5, følger av loven. Videre er det behov for å fastsette nærmere

utfyllende regler i forskrift knyttet til foretakenes interne egnethetsvurdering av personer med nøkkelfunksjoner og meldingen som skal sendes til Finanstilsynet. De nærmere forskriftsbestemmelsene kan dermed samles i finansforetaksforskriften kapittel 8. Finanstilsynet foreslår også at departementet i forskrift kan unnta nærmere typer finansforetak fra helt å melde endringer i nøkkelfunksjoner til Finanstilsynet, eller at meldeplikten kun skal gjelde nærmere angitte nøkkelfunksjoner. Unntak fra meldeplikten ved skifte av ledere for nøkkelfunksjoner kan dermed vurderes på et senere tidspunkt. Det vises til drøftelsen om omfanget av meldeplikten i punkt 9.4.1.5 over.

10 Godtgjørelsesordninger

10.1 Gjeldende rett

Finansforetaksforskriften kapittel 15 del I (§§ 15-1 til 15-9) inneholder regler om godtgjørelsesordninger for holdingforetak i finanskonsern, banker, kredittforetak, finansieringsforetak og verdipapirforetak. Finansforetaksforskriften § 15-1 fjerde ledd bokstav a til g oppstiller nærmere generelle krav som godtgjørelsesordninger i nevnte foretak må oppfylle. Det følger av bokstav e at ansatte som utfører kontrollfunksjoner, skal være uavhengig av forretningsområdene de kontrollerer, ha tilstrekkelig myndighet til å utføre sine oppgaver og godtgjøres i samsvar med måloppnåelse knyttet til deres funksjoner uavhengig av resultatet i forretningsområdet de kontrollerer. Videre følger det av bokstav f at godtgjørelsen til øverste ledelse i risikostyrings- og etterlevelsesfunksjonene skal være underlagt direkte tilsyn av godtgjørelsesutvalget, eller av styret dersom et godtgjørelsesutvalg ikke er opprettet. Bestemmelsene gjennomfører gjeldende CRD IV artikkel 92 nr. 2 bokstav e og f.

Av finansforetaksloven § 15-2 første ledd bokstav b følger det at som ansatte med vesentlig innvirkning på foretakets risikoprofil regnes ansatte med lederansvar for foretakets kontrollfunksjoner eller vesentlige forretningsenheter. Bestemmelsen gjennomfører gjeldende direktiv artikkel 92 nr. 3 bokstav b.

Finanstilsynet har lagt til grunn at foretakets kontrollfunksjoner normalt omfatter kontrollfunksjoner med ansvar for internrevisjon, risikostyring og etterlevelse, jf. Finanstilsynets rundskriv 2/2020 Godtgjørelsesordninger i finansforetak og verdipapirforetak.

Delegert kommisjonsforordning (EU) 2021/923 om utfylling av CRD fastsetter kriterier for å definere ledelsesansvar, kontrollfunksjoner, vesentlige forretningsenheter mv. Forordningen gjelder som norsk forskrift, jf. CRR/CRD IV-forskriften § 2 andre ledd nr. 59. Det følger av kommisjonsforordningen artikkel 1 nr. 2 at med "kontrollfunksjon" i denne forordningen menes en funksjon som er uavhengig av forretningsenhetene den kontrollerer og som er ansvarlig for å gi en objektiv vurdering av institusjonens risikoer, gjennomgå eller rapportere om disse, inkludert, men ikke begrenset til, risikostyringsfunksjonen, etterlevelsesfunksjonen og internrevisjonsfunksjonen.

I finansforetaksforskriften § 15-4 er det fastsatt nærmere krav til variabel godtgjørelse. I andre ledd framgår det at for resultatavhengig godtgjørelse skal den totale godtgjørelsen baseres på en kombinert vurdering av personens finansielle og ikke-finansielle resultater og resultatene for den aktuelle forretningsenheten, samt foretakets totale resultater. Bestemmelsen gjennomfører CRD IV artikkel 94 nr. 1 bokstav a.

10.2 CRD 6

I CRD 6 artikkel 3 nr. 1 nytt punkt 9b er det tatt inn en definisjon av "interne kontrollfunksjoner" som omfatter risikostyring-, etterlevelse-, og internrevisjonsfunksjonen.

CRD 6 artikkel 92 nr. 2 bokstav e og nr. 3 bokstav b omhandler godtgjørelse for medarbeidere som utøver kontrollfunksjoner eller som har ledelsesansvar i forbindelse med institusjonens kontrollfunksjoner. I bestemmelsene er kontrollfunksjoner endret til "interne kontrollfunksjoner". Tilsvarende begrepsmessig endring er gjort i artikkel 94 nr. 2 bokstav a som er en hjemmel for EBA til å fastsette reguleringsmessige tekniske standarder, og denne omtales ikke ytterligere.

I artikkel 92 nr. 2 bokstav f, som omtaler godtgjørelse til personer i den "øverste ledelsen som utøver risikostyrings- og etterlevelsesfunksjoner", er dette i CRD 6 endret til "lederne av de interne kontrollfunksjoner".

CRD 6 artikkel 94 nr. 1 bokstav a omhandler resultatavhengig godtgjørelse. Bestemmelsen er endret ved at det er tatt inn en henvisning til risikoene som er nevnt i artikkel 76 nr. 2 som skal hensyntas ved vurderingen av en medarbeiders resultater, og omfatter foretakets målbare planer for å håndtere bærekraftsrisikoer (ESG-risikoer), jf. omtale i punkt 2.

Artikkel 94 nr. 3 bokstav a gjør unntak fra enkelte av reglene i nr. 1 for visse kredittinstitusjoner som ikke er en stor institusjon som definert i CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 146. Bestemmelsen er gjennomført i finansforetaksforskriften § 15-5 andre ledd. Ettersom det i CRD 6 artikkel 3 nr. 1 nytt punkt 66 er tatt inn en definisjon av "stor institusjon", er det ikke lenger behov for å henvise til CRR og henvisningen er derfor tatt ut. Endringen er kun av teknisk karakter og kommenteres ikke ytterligere.

10.3 Finanstilsynets vurdering

10.3.1 Om endringene i CRD 6

Slik godtgjørelsesregelverket i finansforetaksforskriften kapittel 15 del har blitt forvaltet av Finanstilsynet har begrepet "kontrollfunksjoner" i praksis kun omfattet risikostyringsfunksjonen, etterlevelsesfunksjonen og internrevisjonsfunksjonen. Finanstilsynet legger imidlertid til grunn at "kontrollfunksjoner" i prinsippet kan omfatte andre kontrollfunksjoner enn de interne kontrollfunksjonene, særlig i lys av kommisjonsforordning (EU) 2021/923 artikkel 1 nr. 2 som ikke begrenser kontrollfunksjoner til kun risikostyringsfunksjonen, etterlevelsesfunksjonen og internrevisjonsfunksjonen.

Finanstilsynet foreslår på denne bakgrunn å endre ordlyden i finansforetaksforskriften § 15-1 fjerde ledd bokstav e samt § 15-2 første ledd bokstav b fra "kontrollfunksjoner" til "interne kontrollfunksjoner" for å sikre korrekt gjennomføring av direktivforpliktelsene etter CRD 6 artikkel 92 nr. 2 bokstav e og nr. 3 bokstav b. "Interne kontrollfunksjoner" er foreslått definert i en ny bestemmelse i finansforetaksloven § 1-5 nytt ellefte ledd, se omtale i punkt 8.3.

Finanstilsynet foreslår videre en endring i finansforetaksforskriften § 15-1 fjerde ledd bokstav f fra "godtgjørelsen til øverste ledelse i risikostyrings- og etterlevelsesfunksjonene" til "godtgjørelse til øverste ledelse av de interne kontrollfunksjonene". Endringen innebærer at også internrevisjonsfunksjonen er omfattet, og gjennomfører CRD 6 artikkel 92 nr. 2 bokstav f i norsk rett.

Finanstilsynet foreslår videre at finansforetaksforskriften § 15-4 får en tilføyelse om hvilke risikoer som skal tas i betraktning ved fastsettelsen av resultatavhengig godtgjørelse, slik at forskriften blir i samsvar med kravene i CRD 6 artikkel 94 nr. 1 bokstav a.

10.3.2 Generelt om regulering av godtgjørelsesordninger i finansforetak

Finanstilsynet bemerker for øvrig at når det gjelder finansforetakslovens kapittel 15 om godtgjørelsesordninger i finansforetak har dette kapitlet bare forskriftshjemler, uten at virkeområde for reglene eller noen hovedregler er angitt i loven. I dag framgår virkeområdet for godtgjørelsesordninger for holdingforetak i finanskonsern, banker, kredittforetak, finansieringsforetak og verdipapirforetak av finansforetaksforskriften § 15-1 første ledd, og krav til godtgjørelsesordninger for slike foretak av del I. Godtgjørelsesordninger for forsikringsforetak og pensjonsforetak er regulert i finansforetaksforskriften kapittel 15 del II.

Finanstilsynet foreslo i høringsnotat av 5. mai 2021 *Nytt kapitaldekningsregelverk for verdipapirforetak* at de sentrale godtgjørelsesregler for verdipapirforetak inntas i verdipapirhandelloven, med utfyllende regler i forskrift. I høringsnotatet er det foreslått at bestemmelsene i direktiv (EU) 2019/2034 om tilsyn med verdipapirforetak (IFD) som regulerer godtgjørelsesordninger gjennomføres direkte i verdipapirhandelloven, mens supplerende utfyllende nivå 2-bestemmelser gjennomføres i forskrift. Finanstilsynet mener at det i tråd med forslaget om å lovfeste regler om godtgjørelsesordninger for verdipapirforetak, også bør vurderes om bestemmelser om godtgjørelsesordninger for finansforetak helt eller

delvis bør flyttes fra finansforetaksforskriften til finansforetaksloven. For eksempel vurderer Finanstilsynet at det i det minste er hensiktsmessig å flytte bestemmelsen i finansforetaksforskriften § 15-1 første ledd om virkeområde til finansforetaksloven. Også hovedreglene for krav til godtgjørelsesordning, styrets plikter og godtgjørelsesutvalg bør etter Finanstilsynets vurdering framgå av finansforetakslovens kapittel 15. Å endre reguleringen av godtgjørelsesordninger i finansforetak, slik at finansforetaksloven kapittel 15 fastsetter hovedregler om godtgjørelsesordninger, vil kreve at helheten i godtgjørelsesregelverket vurderes. Finanstilsynet viser i den forbindelse til at godtgjørelsesreglene i finansforetaksforskriftens kapittel 15 gjennomfører ulike EØS-regler, både regler i kapitalkravsdirektivet, solvens II-direktivet med utfyllende delegerte kommisjonsforordninger og IORP-II-direktivet. Det faller imidlertid utenfor dette oppdraget å vurdere dette.

11 Endringer i bestemmelsene om pilar 2-krav og kapitalkravsmargin som følge av kapitalkravsgulvet i CRR 3 mv.

11.1 Gjeldende rett

Finanstilsynet kan i enkeltvedtak fastsette høyere kapitalkrav (også omtalt foretaksspesifikke krav til kapital og pilar 2-krav) for å sikre at ansvarlig kapital er i samsvar med foretakets risikoeksponering, jf. finansforetaksloven § 13-6 syvende ledd. CRR/CRD-forskriften § 46 inneholder nærmere regler om foretaksspesifikke kapitalkrav. Bestemmelsen gjennomfører CRD IV artikkel 104a.

CRR/CRD-forskriften § 47 inneholder bestemmelser om kapitalkravsmargin (P2G). Paragrafen gjennomfører CRD IV artikkel 104b.

11.2 CRD 6

Det er tatt inn et nytt punkt 6 i direktivet artikkel 104a, som gjelder når en institusjon som benytter interne modeller bindes av kapitalkravsgulvet i CRR 3 artikkel 92 nr. 3. Det angis i første ledd at:

- nivået på kapitalkrav i pilar 2 ikke skal øke nominelt, som en følge av at institusjonen bindes av kapitalkravsgulvet (bokstav a)
- tilsynsmyndigheten uten opphold, og under enhver omstendighet senest ved neste SREP, skal revurdere pilar 2-kravene når en institusjon blir bundet av kapitalkravsgulvet, og fjerne eventuell overlapp mellom kapitalkravsgulvet og pilar 2 (bokstav b)
- bokstav c angir at når vurderingen etter bokstav b er gjort skal ikke lenger bokstav a gjelde.

I artikkel 104a andre ledd er det presisert at en institusjon anses som bundet av kapitalkravsgulvet når institusjonens totale beregningsgrunnlag beregnet etter CRR artikkel 92 nr. 3 første ledd overstiger det samlede beregningsgrunnlaget uten gulv beregnet etter CRR artikkel 92 nr. 4.

EBA skal gi retningslinjer om forståelsen av artikkel 104a ny nr. 6, jf. ny nr. 7.

I artikkel 104a ny nr. 8 framgår det at så lenge en institusjon er bundet av kapitalkravsgulvet, skal det ikke gis pilar 2-krav for å dekke risiko som allerede er dekket av at institusjonen er bundet av kapitalkravsgulvet.

I artikkel 104b, som gjelder kapitalkravsmargin (også omtalt som P2G), er det tatt inn et nytt nummer 4a som angir at tilsynsmyndighetene kan vurdere ("may review") om kapitalkravsmarginen fortsatt er passende i lys av at et foretak bindes av kapitalkravsgulvet.

I artikkel 104a nr. 3 andre ledd, der det framgår at foretaksspesifikt uvektet kapitalkrav som skal dekke risiko for overdreven gjeldsoppbygging ("leverage") skal tilsvare forskjellen i ansett adekvat kapitalnivå og faktisk kapitalnivå, er det tatt inn en uttrykkelig henvisning til at tilsynsmyndighetene skal se bort fra artikkel 104a nr. 2 femte ledd i vurderingen av hva som skal anses som adekvat kapitalnivå. Artikkel 104a nr. 2 femte ledd omhandler IRRBB ("interest rate risk arising from non-trading book activities")

Ifølge artikkel 104 nr. 4 skal EBA gi retningslinjer for å presisere hvordan tilsynsmyndigheter kan vurdere om kredittverdijusteringsrisikoen¹ ("CVA"-risiko, Credit Valuation Risk) etter artikkel 381 i CRR utgjør forhøyet risiko for institusjonen.

11.3 Finanstilsynets vurdering

Det innføres i CRD 6 to prinsipper om interaksjonen mellom kapitalkravsgulvet og ekstra kapitalbehov i pilar 2:

1. at kapitalbehov i pilar 2 nominelt ikke skal øke som følge av at institusjonen blir bundet av kapitalkravsgulvet, alt annet likt
2. at det ikke skal være overlapp mellom kapitalkravsgulvet og pilar 2 krav når det gjelder risiko som dekkes

Prinsippene framgår av artikkel 104a nye nr. 6 og 8. De er også beskrevet i fortalens punkt 55. Prinsipp 1 gjelder tilsynsmyndighetens plikt til å gjøre tilpasninger på det tidspunkt en institusjon blir bundet av kapitalkravsgulvet, mens prinsipp 2 gjelder til enhver tid.

Bestemmelsene bør etter Finanstilsynets vurdering gjennomføres ved forskriftsendringer i norsk rett, da de setter grenser for tilsynsmyndighetens nivåfastsettelse av pilar 2-krav og dermed gir rettigheter til institusjoner under tilsyn.

Finanstilsynets gjeldende praksis for å sette påslag i pilar 2 er at påslaget kommuniseres til institusjonene under tilsyn som en andel av beregningsgrunnlaget (CRR/CRD-forskriften § 46 fjerde ledd), mens metodikken for å beregne påslag er basert på å regne ut et absolutt kapitalbehov. Dette innebærer at om institusjonen blir bundet av kapitalkravsgulvet *etter* pilar 2-vedtaket med den følge at beregningsgrunnlaget øker, så kan det absolutte kapitalkravet i pilar 2 øke som følge av at institusjonen blir bundet av kapitalkravsgulvet. På vedtakstidspunktet vil det nominelle nivået for kapitalkrav i pilar 2 ikke være påvirket av hvorvidt institusjonen er bundet av kapitalkravsgulvet. Temaet er også aktuelt i tilfeller hvor institusjoner er bundet av kapitalkravsgulvet på vedtakstidspunktet og i tiden fram til neste SREP-vedtak blir bundet av en høyere prosentsetning i henhold til overgangsregelen CRR 3 artikkel 465 som innebærer en gradvis innføring av kapitalkravsgulvet.

Finanstilsynet foreslår at prinsippene i direktivet for interaksjon mellom kapitalkravsgulvet og pilar 2-påslaget gjennomføres i CRR/CRD-forskriften § 49⁵². Finanstilsynet foreslår at prinsipp 1 tilføyes paragrafens fjerde ledd, da dette gir en kobling mot bestemmelsen om at påslaget skal gis som en andel av beregningsgrunnlaget, som er årsaken til at pilar 2-påslaget kan øke nominelt som følge av kapitalkravsgulvet. Videre foreslår Finanstilsynet at prinsipp 2 tilføyes i § 49 tredje ledd, som omhandler overlapp mellom risikoer.

Finanstilsynet vil oppdatere SREP-veiledningen med nødvendige endringer. Finanstilsynet vil i kommunikasjonen med institusjonene i forbindelse med SREP kartlegge hvilke institusjoner som er bundet av kapitalkravsgulvet og hvorvidt institusjonene forventes å bli bundet av kapitalkravsgulvet i løpet av tiden fram til neste SREP-vedtak. For institusjoner som er bundet av kapitalkravsgulvet vil effekten av overgangsregelen i CRR 3 artikkel 465 bli hensyntatt. I henhold til prinsipp 2 skal risiko som er fullt ut dekket av at institusjonen er bundet av kapitalkravsgulvet ikke tas med i beregningen av pilar 2-påslag. Finanstilsynet vil se til formålsbetraktningene rundt innføring av kapitalkravsgulvet i CRR 3 i vurderingen av hvilken risiko som eventuelt er dekket av kapitalkravsgulvet. Finanstilsynet vil se til retningslinjer fra EBA, jf. artikkel 104a nr. 7 når disse utgis.

Institusjoner som blir bundet av kapitalkravsgulvet bør gjøre en egen vurdering av hvorvidt identifisert risiko utover det som er dekket av pilar 1 overlapper med risiko som dekkes av kapitalkravsgulvet.

Ifølge artikkel 104b nytt nummer 4a skal tilsynsmyndigheten kunne revidere forventet kapitalkravsmargin som følge av at en institusjon blir bundet av kapitalkravsgulvet. Finanstilsynet forstår bestemmelsen slik at den ikke innebærer noen plikt for tilsynsmyndigheten til å revurdere kapitalkravsmarginen, men en adgang. Etter Finanstilsynets vurdering kan det argumenteres for at en slik adgang følger av den generelle

⁵² Gjeldende § 46 om pilar 2-krav foreslås flyttet til § 49.

bestemmelsen i CRR/CRD-forskriften § 47 andre ledd, der det framgår at Finanstilsynet skal føre tilsyn med og vurdere om kapitalkravsmarginen er tilstrekkelig. Den nye bestemmelsen i artikkel 104b nytt nummer 4a er imidlertid såpass situasjonsspesifikk at det kan være hensiktsmessig om den gjennomføres i forskrift, slik at man unngår tvil om direktivets krav er oppfylt på dette punkt. Finanstilsynet foreslår på denne bakgrunn at bestemmelsen gjennomføres i CRR/CRD-forskriften § 50⁵³ om kapitalkravsmargin som nytt fjerde ledd, og at de etterfølgende leddene omnummereres.

I artikkel 104a nr. 3 andre ledd, er det tilføyd at tilsynsmyndighetene ikke skal ta hensyn til renterisiko i bankboken (IRRBB) som nevnt i artikkelens nr. 2 femte avsnitt i vurderingen av risiko for overdreven gjeldsoppbygning (uvektet nivå). Finanstilsynet kjenner på nåværende tidspunkt ikke til formålet med denne endringen i direktivet. Endringen foreslås hjemlet i § 49 fjerde ledd siste punktum som en presisering om at det ved fastsettelse av foretaksspesifikt krav til uvektet kjernekapitalandel ikke skal tas hensyn til renterisiko i bankboken.

⁵³ Gjeldende § 47 om kapitalkravsmargin foreslås flyttet til § 50.

12 Endringer i bestemmelsene om systemrisikobuffer og systemviktighetsbuffer som følge av kapitalkravsgulvet i CRR 3 mv.

12.1 Gjeldende rett

Etter finansforetaksloven § 14-3 andre ledd skal kredittinstitusjoner ha en systemrisikobuffer bestående av ren kjernekapital. Formålet med systemrisikobufferen er å gjøre foretakene mer solide og robuste overfor utlånstap og andre forstyrrelser som kan oppstå som følge av strukturelle sårbarheter i økonomien og annen systemrisiko av varig karakter, jf. CRR/CRD-forskriften § 26. Nærmere regler om systemrisikobuffer er gitt i CRR/CRD-forskriften kapittel VII og § 3 tredje og fjerde ledd. Reglene gjennomfører CRD IV artikkel 133.

Kredittinstitusjoner som er systemviktige i Norge skal i tillegg til minstekravet til ansvarlig kapital og andre bufferkrav ha en systemviktighetsbuffer som utgjør mellom 1 og 3 prosent av beregningsgrunnlaget, jf. finansforetaksloven § 14-3 fjerde ledd. Slike banker omtales også som «other systemically important institutions» (O-SII). Finansdepartementet treffer beslutninger om hvilke foretak som skal regnes som systemviktige og nivået på bufferkravet for det enkelte foretak. Nærmere regler om systemviktighetsbuffer er gitt i CRR/CRD-forskriften kapittel VIII. Nevnte bestemmelser gjennomfører CRD IV artikkel 131.

12.2 CRD 6

I artikkel 131 nr. 5a andre ledd, som omhandler ESRBs uttalelse til EU-kommisjonen i forbindelse med notifisering av en systemviktighetsbuffer, er henvisningen til den relevante artikkelen i EBA-forordningen (forordning (EU) nr. 1093/2010) oppdatert.

I artikkel 131 nr. 6 ny bokstav c om buffer for systemviktige foretak innføres en bestemmelse om at når et foretak med bufferkrav for systemviktige foretak blir bundet av kapitalkravsgulvet, skal myndighetene senest ved neste årlige gjennomgang vurdere om nivået på bufferkravet er passende gitt at institusjonen er bundet av kapitalkravsgulvet i CRR 3.

Videre er det tilføyd et nytt andre punktum i artikkel 131 nr. 15 andre ledd, der det framgår at godkjeningsprosessen for en O-SII-buffer etter artikkel 131 nr. 5a, hvis summen av O-SII-buffer og systemrisikobuffer for finansforetaket er større enn 5 prosent, likevel ikke må gjennomføres når den notifiserte bufferen er uendret eller reduseres fra tidligere nivå.

I artikkel 133 nr. 1, som gjelder systemrisikobuffer, er ordlyden endret slik at medlemsstatene skal ha mulighet til å sette krav til systemrisikobuffer, mens bestemmelsen tidligere var utformet slik at den enkelte medlemsstat hadde en valgfrihet når det gjaldt spørsmålet om det skulle kreves systemrisikobuffer. Videre er det tilføyd i bestemmelsen at den systemrisiko bufferkravet skal innrettes mot, inkluderer systemrisiko som stammer fra klimaendringer.

I artikkel 133 nr. 8 bokstav c er det tilføyd et nytt underpunkt, der det framgår at systemrisikobufferen ikke skal rettes inn mot risiko som fullt ut er dekket ved at foretakene er underlagt reglene om kapitalkravsgulv i CRR 3. Senest ved neste biennale gjennomgang av nivået skal myndighetene vurdere nivået på systemrisikobufferen i lys av at foretaket er bundet av kapitalkravsgulvet, jf. artikkel 133 nr. 8 ny bokstav d.

I artikkel 133 nr. 11, som gjelder nasjonale myndigheters plikt til å be om uttalelse fra EU-kommisjonen⁵⁴ der summen av systemrisikobuffer og buffer for systemviktige finansforetak er mellom 3 prosent og 5 prosent for noe foretak, er det tilføyd at ESRB også skal uttale seg, og det er satt en frist på én måned for slik uttalelse. I artikkel 133 nr. 11 nytt siste ledd framgår

⁵⁴ For EFTA-statenes del er det EFTA-statenes faste komite som skal gi uttalelse

det at anerkjennelse av en systemrisikobuffer satt av en annen medlemsstat etter artikkel 134, ikke skal telle mot tersklene i første ledd.

I artikkel 133 nr. 12 andre ledd er henvisningen til bestemmelsen i EBA-forordningen (forordning (EU) nr. 1093/2010) om uttalelser fra EBA oppdatert, slik at det nå vises til artikkel 16a nr. 1 i stedet for artikkel 34 nr. 1.

Artikkel 133 nr. 12 fjerde ledd er nytt, og angir at anerkjennelse av en systemrisikobuffer satt av et annet medlemsland etter direktivet artikkel 134 ikke skal telle mot terskelen i første ledd.

12.3 Finanstilsynets vurdering

I CRD 6 innføres et prinsipp om interaksjonen mellom kapitalkravsgulvet i CRR 3 og krav til systemrisikobuffer og O-SII-buffer i likhet med endringene som angår pilar 2. Makrotilsynsvirkemiddelet systemrisikobuffer skal ikke innrettes mot den risiko som er dekket av at et foretak bindes av kapitalkravsgulvet, jf. artikkel 133 nr. 8 bokstav c nytt underpunkt ii. Videre skal myndighetene vurdere om systemrisikobufferen og O-SII-bufferen fortsatt er passende i lys av at et foretak bindes av kapitalkravsgulvet, jf. CRD 6 artikkel 133 nr. 8 ny bokstav d og artikkel 131 nr. 6 ny bokstav c. Finanstilsynet ser ikke umiddelbar overlapp mellom systemrisikobuffer og buffer for systemviktige foretak på den ene siden og kapitalkravsgulvet i CRR 3 på den andre siden. Systemrisikobuffer settes basert på strukturelle sårbarheter, mens buffer for systemviktige foretak er basert på forhøyet konsekvens av soliditetsproblemer i foretak som er særlig viktige for finansiell stabilitet. Kapitalkravsgulvet som innføres i CRR 3 er begrunnet med at institusjonenes beregningsgrunnlag kan bli for lavt ved bruk av interne modeller. Hvis dette er tilfelle, vil også kapitaleffekten av systemrisikobuffer og buffer for systemviktige foretak bli for lav.

Finanstilsynet foreslår at det fastsettes uttrykkelig i CRR/CRD-forskriften ny § 28 a og ny § 30a at kredittinstitusjonene skal få størrelsen på krav om systemrisikobuffer og systemviktighetsbuffer vurdert hvis de blir bundet av kapitalkravsgulvet i CRR artikkel 92 nr. 3. Finanstilsynet foreslår at vurderingen skal gjøres senest samtidig som departementet treffer beslutning om hvilke foretak som skal anses som systemviktige etter forskriften § 30 første ledd første punktum når det gjelder systemviktighetsbufferen. Når det gjelder systemrisikobufferen, foreslår Finanstilsynet at vurderingen skal gjøres senest samtidig som departementet treffer beslutning om nivået på systemrisikobuffersatsen etter forskriften § 28 første punktum. Forslagene skal gjennomføre CRD 6 artikkel 131 nr. 6 ny bokstav c og artikkel 133 nr. 8 ny bokstav d.

Finanstilsynet foreslår videre at det presiseres i CRR/CRD-forskriften § 26 nytt tredje punktum at systemrisikobuffer ikke kan fastsettes for å dekke risikoer som er fullt ut dekket av beregningen av kapitalkravsgulvet i CRR artikkel 92 nr. 3. Bestemmelsen skal gjennomføre CRD 6 artikkel 133 nr. 8 bokstav c nytt underpunkt ii.

Når det gjelder endringen i artikkel 133 nr. 1 om at medlemslandene skal ha adgang til å sette en systemrisikobuffer, oppfyller norsk rett etter Finanstilsynets vurdering kravet i direktivet. Finanstilsynet viser til at det følger av finansforetaksloven § 14-3 andre ledd at kredittinstitusjoner skal ha en systemrisikobuffer, jf. også kravene til systemrisikobuffer i CRR/CRD-forskriften del VII. Det er derfor ikke nødvendig å foreslå regelendringer på dette punkt.

Det er videre tilføyd i artikkel 133 nr. 1 at adgangen til å fastsette systemrisikobuffer skal omfatte systemisk risiko som oppstår som følge av klimaendringer. Finanstilsynet foreslår at det presiseres i CRR/CRD-forskriften § 26 andre punktum at systemrisiko som stammer fra klimaendringer inngår i risikoene som kan gi grunnlag for systemrisikobuffer.

Etter Finanstilsynets vurdering er det ikke nødvendig med regelendringer for å gjennomføre endringene i CRD 6 artikkel 131 nr. 5a og nr. 15 eller artikkel 133 nr. 11 og 12. Bestemmelsene omhandler etter Finanstilsynets vurdering kun offentlige myndigheters

plikter, herunder plikter for ESRB. Norske myndigheter vil være folkerettslig forpliktet til å følge de av bestemmelsene som retter seg mot dem i EØS-tilpasset form når CRD 6 er tatt inn i EØS-avtalen.

13 Risikoer knyttet til kryptoeiendeler

13.1 Gjeldende rett

Det er ingen henvisninger til kryptoeiendeler i finansforetaksloven eller CRR/CRD-forskriften.

13.2 CRD 6

I CRD 6 artikkel 3 nytt nummer 70 er det tatt inn en definisjon av kryptoeiendeler, som henviser til definisjonen av samme begrep i forordning (EU) 2023/1114 om markeder for kryptoeiendeler (MiCA-forordningen) artikkel 3 nr. 1 punkt 5, men slik at det er uttrykkelig presisert i CRD 6 at digitale sentralbankpenger ikke er kryptoeiendeler. I MiCA-forordningen artikkel 3 nr. 1 punkt 5 er kryptoeiendeler definert som en digital representasjon av en verdi eller en rettighet som kan overføres og lagres elektronisk ved bruk av distribuert registerteknologi eller lignende teknologi.

I CRD 6 artikkel 79 ny bokstav e, som gjelder kreditt- og motpartsrisiko, og i artikkel 83 ny nr. 4, som gjelder markedsrisiko, innføres krav om at kredittinstitusjoner gjennomfører forhåndsvurderinger av eksponeringer i kryptoeiendeler som de har til hensikt å ta. Vurderingene skal rapporteres til tilsynsmyndigheten. Kredittinstitusjonenes retningslinjer og rutiner skal være hensiktsmessige for å håndtere motpartsrisiko og markedsrisiko knyttet til kryptoeiendeler.

I artikkel 81 om konsentrasjonsrisiko er det tatt inn et nytt andre punktum, der det kreves at for kryptoeiendeler uten identifiserbar utsteder skal konsentrasjonsrisikoen vurderes basert på kryptoeiendeler med lignende egenskaper.

I artikkel 85 nr. 1, som omhandler operasjonell risiko, innføres krav om at foretakets retningslinjer og rutiner for å håndtere operasjonell risiko skal inkludere risikoer som resulterer av direkte og indirekte eksponeringer i kryptoeiendeler eller mot tjenestetilbydere for kryptoeiendeler.

Tilsynsmyndigheten skal kunne pålegge kredittinstitusjoner å gjennomføre stresstester eller scenario-analyser for vurdering av risiko knyttet til eksponeringer i kryptoeiendeler eller tjenestetilbud knyttet til kryptoeiendeler, jf. artikkel 104 nr. 1 ny bokstav n.

13.3 Finanstilsynets vurderinger

Når det gjelder den nye definisjonen av kryptoeiendeler i CRD 6 artikkel 3 nytt nummer 70, foreslår Finanstilsynet en ny bestemmelse i CRR/CRD-forskriften § 2a nytt fjerde ledd, slik at det vises til definisjonen av kryptoeiendeler i MiCA-forordningen. I tillegg må det presiseres i den nye bestemmelsen at digitale sentralbankpenger ikke omfattes. Finanstilsynet gjør oppmerksom på at MiCA-forordningen ikke er tatt inn i EØS-avtalen eller gjennomført i norsk rett ennå. Finansdepartementet sendte 1. mars 2024 på høring et høringsnotat⁵⁵ utarbeidet av Finanstilsynet med forslag til gjennomføring av MiCA-forordningen i norsk rett. Der er det foreslått å gjennomføre EØS-forpliktelser som tilsvarer forordningen i norsk rett ved inkorporasjon i ny lov om kryptoeiendeler § 1 første ledd. I forslaget til ny bestemmelse i CRR/CRD-forskriften § 2a i høringsnotatet her har Finanstilsynet foreslått å vise til lovforslaget i høringsnotatet om gjennomføring av MiCA-forordningen.

Med CRD 6 får institusjonene uttrykkelige krav om at retningslinjer og rutiner for styring og kontroll av risiko skal inkludere alle risikoaspekter ved kryptoeiendeler, jf. tilføyelsene i artikkel 79 om motpartrisiko, artikkel 81 om konsentrasjonsrisiko, artikkel 83 om markedsrisiko og artikkel 85 om operasjonell risiko. Finanstilsynet vurderer at det vil være hensiktsmessig at foretakene innarbeider relevante tillegg om styring og kontroll med risikoer

⁵⁵ [Høring – forslag til gjennomføring av forordning \(EU\) 2023/1114 om markeder for kryptoeiendeler \(MiCA\) og av forordning \(EU\) 2023/1113 \(TFR II\) i norsk rett](#)

som er forbundet med å eie kryptoeiendeler i de relevante retningslinjer og rutiner som eksisterer for ulike risikotyper. Dette er etter Finanstilsynets vurdering i samsvar med systematikken i CRD 6, der risikoer i forbindelse med kryptovaluta er tatt inn under de ulike risikotypene. For å gjennomføre de konkrete kravene i CRD 6 knyttet til forhåndsvurderinger av risikoer mv. for eksponeringer i kryptoeiendeler, foreslår Finanstilsynet en ny bestemmelse i CRR/CRD-forskriften § 40⁵⁶ ellefte ledd. Finanstilsynet foreslår at det fastsettes i bestemmelsen at foretak som vil ta eksponeringer i kryptoeiendeler, på forhånd må sikre at interne retningslinjer og rutiner for styring og kontroll av markeds- og motpartsrisiko er tilpasset risikoen knyttet til slike eiendeler, samt forhåndsvurdere markedsrisikoen og motpartsrisikoen for eksponeringene. Finanstilsynet tolker bestemmelsene i CRD 6 artikkel 79 og 83 slik at rapporteringen av vurderingene til tilsynsmyndigheten skal skje før foretaket tar eksponeringer i kryptoeiendeler. Det er da sett til bestemmelsens ordlyd og motiver i Basel-rammeverket⁵⁷. Finanstilsynet foreslår at det skal framgå uttrykkelig av CRR/CRD-forskriften § 40 ellefte ledd at foretaket skal oversende sine vurderinger av markedsrisikoen og motpartsrisikoen til Finanstilsynet før eksponeringene gjennomføres. Bestemmelsen vil gjennomføre CRD 6 artikkel 79 ny bokstav e og artikkel 83 nr. 1.

Videre foreslår Finanstilsynet at det fastsettes i den nye bestemmelsen i CRR/CRD-forskriften § 40 at foretakets retningslinjer og rutiner for operasjonell risiko skal omfatte eksponeringer i kryptoeiendeler og eksponeringer mot tjenestetilbydere innen kryptoeiendeler i den grad foretaket vil ta slike eksponeringer. Bestemmelsen vil gjennomføre CRD 6 artikkel 85 nr. 1.

I den nye forskriftsbestemmelsen i CRR/CRD-forskriften bør det dessuten framgå at for kryptoeiendeler uten en identifiserbar utsteder, skal konsentrasjonsrisikoen vurderes basert på kryptoeiendeler med lignende egenskaper. Bestemmelsen vil gjennomføre CRD 6 artikkel 81 nytt andre punktum.

Finanstilsynet foreslår videre at CRD 6 artikkel 104 nr. 1 ny bokstav n, som fastsetter at tilsynsmyndigheten skal kunne kreve at foretakene gjennomfører stresstester eller scenarioanalyser for å vurdere risikoer knyttet til kryptovaluta, gjennomføres i finansforetaksloven § 14-6 tredje ledd nytt punkt i.

Finanstilsynet gjør for ordens skyld oppmerksom på at eksponeringer i kryptoeiendeler også vil bli regulert i CRR 3 artikkel 501d. Det framgår der at EU-kommisjonen innen 30. juni 2025 skal oversende forslag til regler om eksponering i kryptoeiendeler til EU-parlamentet og Rådet. Inntil ny lovgivning foreligger er det gitt overgangsregler i CRR 3 artikkel 501d om grenser for eksponering mot ulike kategorier av kryptoeiendeler og krav til risikovekting. Finanstilsynet vil oppdatere forskrift og rundskriv ved behov.

⁵⁶ Gjeldende § 36 foreslås flyttet til § 40.

⁵⁷ [Basel Framework](#)

14 Pålegg som begrenser adgangen til å ta imot innskudd

14.1 Gjeldende rett

Dersom det er, eller det er grunn til å anta at det i nær framtid vil være, manglende etterlevelse av krav og bufferkrav, kan Finanstilsynet pålegge et foretak å endre eller begrense virksomheten, jf. finansforetaksloven § 14-6 tredje ledd andre punktum bokstav c. Bestemmelsen gjennomfører CRD IV artikkel 104 nr. 1 bokstav e.

14.2 CRD 6

I artikkel 104 nr. 1 bokstav e, som gjelder tilsynsmyndighetens adgang til å pålegge et foretak å endre eller begrense virksomheten i forbindelse med vurdering av risiko og kapitalbehov (SREP) mv., er det tatt inn en presisering om at begrensningene kan omfatte en institusjons adgang til å ta imot innskudd.

14.3 Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet foreslår at den nye presiseringen i CRD 6 artikkel 104 nr. 1 bokstav e om at tilsynsmyndighetens kompetanse til å begrense virksomheten til en kredittinstitusjon, inkluderer adgangen til å ta imot innskudd, gjennomføres i finansforetaksloven § 14-6 tredje ledd bokstav c. Siden det dreier seg om tiltak som kan være inngripende for foretakene det gjelder, bør det etter Finanstilsynets vurdering framgå tydelig av lovteksten at Finanstilsynet kan pålegge et foretak begrensninger i adgangen til å ta imot innskudd, jf. forslaget til presisering i finansforetaksloven § 14-6 tredje ledd.

15 Endringer knyttet til interne modeller og referanseporteføljer

15.1 Gjeldende rett

15.1.1 Bruk av interne modeller

Bruk av interne modeller krever tillatelse fra Finanstilsynet, jf. finansforetaksloven § 14-2 og kapitalkravsforordningen artikkel 143, jf. CRR/CRD-forskriften § 2 første ledd. Nærmere regler om interne modeller, herunder om adgangen til å bruke slike modeller, er gitt i kapitalkravsforordningen.

Dersom kravene i CRR/CRD-forskriften ikke er oppfylt, kan Finanstilsynet pålegge tiltak eller trekke tillatelsen til å bruke interne modeller tilbake, jf. CRR/CRD-forskriften § 45. Bestemmelsen gjennomfører kapitalkravsdirektivet artikkel 101.

15.1.2 Tilsynsmessig oppfølging av foretakenes interne modeller med referanseporteføljer ("benchmarking")

Med hjemmel i CRD IV artikkel 78 har EU-kommisjonen gitt tekniske standarder for rapportering av referanseporteføljer i forordning (EU) 2016/2070. Forordningen er gjennomført i norsk rett i CRR/CRD-forskriften § 2 andre ledd nr. 37⁵⁸. Det er i norsk rett også generelle hjemler til å kreve rapportering fra finansforetak i finansforetaksloven § 13-8 og i ny finanstilsynslov § 3-1.

EU-kommisjonen har med hjemmel i CRD IV artikkel 78 gitt tekniske standarder for vurdering av referanseporteføljer og prosedyrer for utveksling av vurderinger mellom tilsynsmyndigheter i forordning (EU) 2017/180. Forordningen er gjennomført i norsk rett i CRR/CRD-forskriften § 2 andre ledd nr. 38.

15.2 CRD 6

I CRD 6 artikkel 77 nr. 3, som fastsetter at tilsynsmyndigheten skal oppfordre institusjoner til å utvikle interne modeller, er det endringer i ordlyden som følge av endringer i kapitalkravsforordningen (CRR 3). Det framgår nå av direktivet at tilsynsmyndigheten skal oppfordre institusjoner til å utvikle interne modeller for markedsrisiko samt øke bruken av interne modeller for beregning av kapitalbehovet for porteføljer av posisjoner i handelsporteføljen og for misligholdsrisiko. Henvisningen i bestemmelsen til interne modeller og migrasjonrisiko og spesifikk risiko ("specific risk")⁵⁹ er tatt ut.

Videre er EU-kommisjonens mandat i artikkel 77 nr. 4 til å gi tekniske standarder utvidet til å omfatte definisjonen av begrepet eksponeringer for misligholdsrisiko.

De største endringene i CRD 6 om interne modeller gjelder tilsynsmyndighetenes sammenligninger av referanseporteføljer (også omtalt som benchmarking) og foretakenes rapporteringsplikt knyttet til dette. I artikkel 78 er det materielle endringer ved at rekkevidden for benchmarking utvides. Det skal i tillegg til internmodell-porteføljer benchmarkes for:

- ny alternativ standardmetode for markedsrisiko etter CRR 3, gitt at sum eksponeringer innen kategorien er mer enn 500 millioner euro

⁵⁸ Forordning (EU) 2016/2070 og tilhørende endringer fram til forordning (EU) 2023/313 av 15. desember 2022 er gjennomført i norsk rett i CRR/CRD forskriftens § 2 andre ledd nr. 37. Endringsforordning (EU) 2024/348 19. januar 2024 er foreløpig ikke implementert i norsk rett.

⁵⁹ Spesifikk risiko antas å relatere til spesifikk risiko knyttet til egenkapitalinstrumenter og gjeldsinstrumenter beskrevet under delen om internmodeller for markedsrisiko, se artikkel 362 og 363 i CRR 2

- forventede kredittap, også for institusjoner som bruker standardmetoden gitt at institusjonen regnes som relevant i henhold til liste fra EBA og at angitte kriterier om regnskapsføring og verdsetting av eiendeler er oppfylt⁶⁰

Benchmarking skal i utgangspunktet gjennomføres årlig. Artikkel 78 nr. 1 nytt andre ledd angir at øvelsen kan finne sted annethvert år i stedet for hvert år etter at øvelsen er gjennomført fem ganger. I artikkel 78 nr. 3 om hyppigheten på tilsynsmyndighetens vurderinger basert på benchmark, er regelen om årlig gjennomføring erstattet med en henvisning til den nye regelen i artikkel 78 nr. 1.

Artikkel 78 nr. 5 og 6 er gjengitt i CRD 6, uten at det ser ut til å være noen endringer i ordlyden sammenlignet med CRD IV og V.

I artikkel 78 nr. 8, som omhandler EU-kommisjonens mandat til å gi tekniske gjennomføringsstandarder, er det tilføyd at mandatet omfatter liste over institusjoner som anses relevant i henhold til benchmarking av forventet kredittap. Det skal tas hensyn til proporsjonalitet.

I artikkel 101 nr. 3, som gjelder løpende tilsyn med tillatelse til å bruke interne modeller for markedsrisiko, er henvisningen til overskridelser etter CRR artikkel 366 tatt ut som noe det skal legges særlig vekt på, og erstattet av en henvisning til tilbake-testing og profitt- og taptilordnings-tester. Endringen har sammenheng med at i CRR 3 er muligheten til å ha internmodell etter kapitalkravsforordningens tredje del fjerde avdeling kapittel 5 (herunder artikkel 366) for markedsrisiko opphevet.⁶¹ Videre er CRD 6 artikkel 101 nr. 3 justert slik at tilsynsmyndigheten nå skal gjennomgå vilkårene for tillatelsen til å bruke internmodell, eller treffe nødvendige tiltak for å sikre at modellen umiddelbart forbedres, hvis det er indikasjoner på at modellen ikke er tilstrekkelig nøyaktig. Tidligere var bestemmelsen utformet slik at tilsynsmyndigheten skulle tilbakekalle tillatelsen, eller treffe passende tiltak for å sikre at modellen umiddelbart forbedres hvis det var indikasjoner på at modellen ikke var tilstrekkelig nøyaktig.

15.3 Finanstilsynets vurdering

Endringene i direktivet artikkel 77 nr. 3 som gjelder tilsynsmyndighetens plikt til å oppfordre institusjonene til å utvikle intern kapasitet for vurdering av markedsrisiko, pålegger etter Finanstilsynets vurdering kun offentlige myndigheter plikter, og krever ikke særskilt gjennomføring i lov eller forskrift. Finanstilsynet blir folkerettslig forpliktet til å følge bestemmelsen når CRD 6 er tatt inn i EØS-avtalen.

Selv om det er hjemmel i norsk rett til å kreve rapportering av referanseporteføljer i henhold til nye krav i CRD 6 også før inkorporering av nye standarder, vurderer Finanstilsynet at det er hensiktsmessig at det hjemles tydelig i CRR/CRD-forskriften at foretakene plikter å levere resultater for referanseporteføljene basert oppdaterte standarder fra EBA⁶². Det bør også framgå tydelig av den nye forskriftsbestemmelsen at foretakene plikter å levere dokumentasjon på anvendt metodikk til å beregne resultatene for referanseporteføljene. Finanstilsynet foreslår at slike regler gis i CRR/CRD-forskriften ny § 51. Bestemmelsen skal gjennomføre CRD 6 artikkel 78.

Når det gjelder endringene i artikkel 101 nr. 3 om at tilsynsmyndigheten skal gjennomgå vilkårene for tillatelsen til å bruke internmodell for markedsrisiko, eller treffe nødvendige tiltak for å sikre at modellen umiddelbart forbedres hvis det er indikasjoner for at modellen ikke er tilstrekkelig nøyaktig, viser Finanstilsynet til at tilsynet etter CRR/CRD-forskriften § 45 kan

⁶⁰ Disse kriteriene vil være oppfylt for alle norske institusjoner.

⁶¹ Alternativ internmodell etter kapitalkravsforordningens tredje del fjerde avdeling kapittel 1b kan benyttes også etter CRR 3.

⁶² Regler om formatet for rapportering mv. etter CRD IV artikkel 78 nr. 1 følger av nivå 2-forordning (EU) 2016/2070, som er gjennomført i CRR/CRD-forskriften § 2 andre ledd nr. 37.

pålegge tiltak eller trekke tillatelsen til å bruke internmodeller tilbake hvis kravene i forskriften ikke er oppfylt. Ordlyden i bestemmelsen er vid, og omfatter etter Finanstilsynets vurdering adgang til å stille nye vilkår for tillatelsen, pålegge retting og tilbakekalle tillatelsen til å benytte interne modeller. Det er etter Finanstilsynets vurdering ikke behov for regelendringer for at norsk rett skal være i tråd med endringene i direktivet på dette punkt.

Finanstilsynet foreslår videre at finansforetaksloven § 14-2 femte og sjette ledd endres, slik at det ikke lenger framgår av lovteksten at beregningsgrunnlaget for operasjonell risiko kan fastsettes på bakgrunn av interne målemetoder. Forslaget er en konsekvensjustering som følge av at det i CRR 3 ikke lenger er adgang til å benytte internmodeller for operasjonell risiko. Ved en inkurie ble det ikke foreslått slik endring i høringsnotatet om gjennomføring av CRR 3 i norsk rett.

16 Endringer i reglene om SREP og stresstesting

16.1 Gjeldende rett

Tilsynsmessig oppfølging av kredittinstitusjoner, herunder vurderinger av foretakenes samlede risiko og kapitalbehov (SREP) er hjemlet i finansforetaksloven § 14-6, med henvisning til vurdering av risiko og kapitalbehov i lovens § 13-6. Ifølge finansforetaksloven § 14-6 andre ledd skal Finanstilsynet vurdere risikoer som nevnt i § 13-6 knyttet til virksomheten i kredittinstitusjoner. Bestemmelsen gjennomfører CRD IV artikkel 97.

Krav til institusjonenes bruk av stresstester framgår av CRR/CRD-forskriftens § 16 for likviditetsrisiko og av CRR⁶³, som gjelder som forskrift etter CRR/CRD-forskriften § 2 første ledd.

Tilsynsmyndighetens bruk av stresstester i forbindelse med fastsettelse av kapitalkravsmargin (P2G) er nevnt i CRR/CRD-forskriften § 47 med henvisninger til risikovurderingen i finansforetaksloven § 13-6.

16.2 CRD 6

I artikkel 97 nr. 4, som fastsetter at tilsynsmyndigheten i sine vurderinger av foretakenes samlede risiko- og kapitalbehov skal anvende proporsjonalitetsprinsippet, er det tatt inn en opplisting av fire kumulative vilkår som tilsynsmyndigheten særlig kan ta i betraktning ved vurderingen av proporsjonalitet:

- a. institusjonen er ikke globalt systemviktig (G-SII) etter CRR
- b. institusjonen er ikke identifisert som annet systemviktig foretak (O-SII) etter artikkel 131 nr. 1 til 3
- c. institusjonen er del av en gruppe hvor morinstitusjonen plikter å levere konsoliderte finansregnskap som beskrevet i direktiv (EU) 2013/42 artikkel 22.
- d. institusjoner som er datterforetak som nevnt i bokstav c oppfyller begge følgende vilkår:
 - de er i hovedsak gjensidige selskaper, kooperativer eller spareinstitusjoner i henhold til CRR artikkel 27 nr. 1 bokstav a og gjeldende nasjonal rett setter grenser for maksimalnivået for utdelinger
 - under 30 mrd. euro i eiendeler på solo eller konsolidert nivå

Artikkel 100 om stresstester som del av tilsynsprosessen er utvidet med nummer 3 og 4. Ifølge nytt nummer 3 skal institusjoner og tredjeparter som opptre på vegne av dem avstå fra aktiviteter som kan svekke en stresstest, slik som deling av informasjon, benchmarking av resultater, avtaler om omforent adferd eller optimering av innsendelser av stresstester. Det framgår videre av artikkel 100 ny nr. 3 at tilsynsmyndigheten skal ha all nødvendig myndighet til å innhente informasjon og gjøre undersøkelser for å oppdage slike aktiviteter.

Ifølge artikkel 100 nytt nummer 4 skal EBA, EIOPA og ESMA gjennom felles komité gi retningslinjer for å sikre konsistens og felles standarder for stresstesting av bærekraftsrisiko.

16.3 Finanstilsynets vurdering

Spesifiseringen i artikkel 97 nr. 4 av nye kriterier som tilsynsmyndigheten kan ta i betraktning ved vurderingen av proporsjonalitetsprinsippet knyttet til SREP, er utformet som en veiledning til tilsynsmyndighetene. Bestemmelsen retter seg etter Finanstilsynets vurdering kun mot myndighetene, uten å gi private parter rettigheter eller plikter. Det er etter

⁶³ For eksempel CRR artikkel 177 om stress-testing i forbindelse med kapitalbehov for kredittrisiko.

Finanstilsynets vurdering ikke nødvendig med særskilte gjennomføringsbestemmelser i lov eller forskrift på dette punkt. Finanstilsynet vil være forpliktet til å følge bestemmelsen når CRD 6 er tatt inn i EØS-avtalen. Finanstilsynet viser også til at kriterier som systemviktighet og størrelse allerede ligger til grunn for gruppering knyttet til hyppighet og omfang av SREP-prosessen som beskrevet i SREP-veiledning. Ved framtidig revidering av SREP-grupperingen i veiledningen, vil grupperingen vurderes opp mot de nevnte kriteriene i CRD 6.

Artikkel 100 ny nr. 3 oppstiller et uttrykkelig forbud mot at foretakene utveksler informasjon og samordner resultater av stresstester så lenge disse aktivitetene er egnet til å forringe verdien av stress-tester. Bestemmelsen pålegger foretakene plikter, og den må etter Finanstilsynets vurdering gjennomføres i lov eller forskrift for å oppfylle kravene i direktivet. Finanstilsynet vil presisere at bestemmelsen forstås slik at det ikke innføres et allment forbud mot samarbeid om stresstester på tvers av institusjoner. Bestemmelsen gjelder samordning som er egnet til å forringe den tilsynsmessige verdien av stress-tester.

Når det gjelder spørsmål om hvor en forskriftsbestemmelse som gjennomfører direktivets krav på dette punkt bør plasseres, viser Finanstilsynet til at kravene i CRD til SREP-prosessen i hovedsak gjennomført i finansforetaksloven § 14-6, jf. § 13-6. Krav til stresstester følger i norsk rett av CRR, som er gjennomført i CRR/CRD forskriftens § 2 første ledd, samt av CRR/CRD-forskriftens § 16, som gjelder stresstester knyttet til likviditetsrisiko. Den nye bestemmelsen passer etter Finanstilsynets vurdering ikke godt i noen av de nevnte paragrafene. Finanstilsynet foreslår at den nye bestemmelsen plasseres i et nytt kapittel på slutten CRR/CRD-forskriften, jf. forslaget til ny § 53. Hjemmel for bestemmelsen vil være finansforetaksloven § 1-8. Finanstilsynet foreslår en direktivnær gjennomføring, slik at bestemmelsens ordlyd legges tett opp til ordlyden i CRD 6.

Når det gjelder kravet i CRD 6 artikkel 100 nr. 3 andre punktum om at tilsynsmyndigheten skal ha all nødvendig myndighet til å innhente informasjon og gjøre undersøkelser for å undersøke ulovlig samarbeid om stresstester, viser Finanstilsynet til at foretak under tilsyn plikter å gi alle opplysninger som Finanstilsynet krever, jf. ny finanstilsynslov § 3-1. Hvis foretaket har utkontraktert oppgaver, skal utkontrakteringsavtalen sikre at Finanstilsynet gis tilgang til opplysninger fra og tilsyn med virksomheten der Finanstilsynet finner det nødvendig, jf. CRR/CRD-forskriften § 36 siste ledd. Finanstilsynet legger til grunn at det ikke er behov for å foreslå ytterligere regler for at norsk rett skal oppfylle kravet i artikkel 100 nr. 3 andre punktum.

17 Kapitalplan ved brudd på bufferkrav til uvektet kjernekapital mv.

17.1 Gjeldende rett

Foretak som bryter kapitalkrav (summen av minstekrav til ansvarlig kapital, jf. finansforetaksloven § 14-1 og § 13-6, og bufferkapitalkrav, jf. § 14-3 første til fjerde ledd), må framlegge en plan for å øke den rene kjernekapitaldekningen, og underlegges automatiske restriksjoner på utbytte, bonus til ansatte og rente på annen godkjent kjernekapital, jf. § 14-3 femte ledd.

Ved brudd på det kombinerte kapitalbufferkravet må foretaket framlegge og oversende til Finanstilsynet en plan for økning av ren kjernekapitaldekning, senest fem virkedager etter at manglende oppfyllelse foreligger, jf. CRR/CRD-forskriften § 10.

Minstekravet til uvektet kjernekapitalandel er 3 prosent og følger av CRR/CRD-forskriften § 2, jf. CRR artikkel 92 nr. 1 bokstav d.⁶⁴

Finansforetaksloven angir ikke bufferkrav knyttet til uvektet kjernekapital, men gir Finansdepartementet hjemmel til å fastsette forskrift og treffe enkeltvedtak om bufferkrav for foretak som skal ha en global systemviktighetsbuffer og buffer for uvektet kjernekapitalandel⁶⁵, jf. finansforetaksloven § 14-3 sjette ledd. Finansdepartementet kan i forskrift også gi nærmere regler om bufferkravene, herunder beregningen av bufferkravene og konsekvenser dersom bufferkravene ikke er oppfylt, jf. finansforetaksloven § 14-3 syvende ledd.

Finansdepartementet har ikke fastsatt forskrift eller truffet enkeltvedtak om buffer for uvektet kjernekapitalandel for globalt systemviktige foretak, siden ingen norske foretak er definert som globalt systemviktige.

17.2 CRD 6

Artikkel 142 omhandler krav til kapitalplan ved brudd på kapitalkrav («Capital Conservation Plan»). I CRD 5 ble artikkel 142 nr. 1 endret slik at foretak som bryter det samlede kravet til ansvarlig kapital, inkludert kapitalbufferkrav, skal utarbeide en plan for å øke den samlede kapitaldekningen innen fem dager etter manglende oppfyllelse av kravet. Planen skal oversendes tilsynsmyndigheten innen fem virkedager etter at bruddet ble oppdaget. Tilsynsmyndigheten kan forlenge fristen med opptil 10 dager, se nærmere omtale i punkt 25.6. Artikkel 142 nr. 2 stiller krav til innhold i planen. Ifølge artikkel 142 nr. 3 skal tilsynsmyndigheten vurdere kapitalplanen, og kun godkjenne planen dersom det er rimelige utsikter til at den vil kunne medføre at den ansvarlige kapitalen bevares eller økes, slik at foretaket igjen oppfyller samlede bufferkrav.

I CRD 6 er ordlyden i artikkel 142 nr. 2 bokstav c og nr. 3 endret, slik at også det samlede kravet til uvektet kjernekapitalandel omfattes. Minstekravet til uvektet kjernekapital er hjemlet i CRR artikkel 92 nr. 1 bokstav d. For globalt systemviktige foretak er det i tillegg et bufferkrav, jf. CRR artikkel 92 nr. 1a.

I CRD 6 artikkel 142 nr. 4 bokstav b er det tatt inn en henvisning til artikkel 141 b, som omfatter tilsynsmyndighetens hjemler til å fastsette strengere krav til utbytterestriksjoner ved brudd på samlede krav til uvektet kjernekapitalandel.

⁶⁴ Tidligere minstekrav til uvektet kjernekapital som nevnt i del III i CRR/CRD-forskriften § 8 ble opphevet ved implementeringen av bankpakken (CRD 5) for å unngå dobbeltregulering da CRR/CRD-forskriften inkorporerer kapitalkravsforskriften (CRR) (forordningen 575/2013).

⁶⁵ Se bestemmelsen i CRR artikkel 92 (1a)

17.3 Finanstilsynets vurdering

Bestemmelsene i kapitalkravsdirektivet artikkel 142 skal sikre at foretak opprettholder tilstrekkelig kapital i perioder med økonomisk stress, og at foretak ved brudd på minstekrav og bufferkrav må legge fram en plan for å styrke soliditeten. Gjeldende regler omfatter ikke krav om å legge fram en plan ved brudd på minstekrav og bufferkrav til uvektet kjernekapitalandel. Krav til framleggelse av kapitalplan og automatiske restriksjoner på utbytte mv. gjelder per i dag kun ved brudd på risikovektede kapitalkrav.

I Norge har vi ikke noen globalt systemviktige foretak, og endringene i artikkel 142 har derfor ikke noen praktisk betydning for norske foretak per i dag.

For å unngå tvil om at norsk rett oppfyller kravene i direktivet, foreslår Finanstilsynet å justere ordlyden i CRR/CRD-forskriften § 10, slik at det framgår at plikten til å oversende en plan for økning av ansvarlig kapital, omfatter brudd på bufferkrav til uvektet kjernekapital, jf. finansforetaksloven § 14-3. Forslaget gjennomfører endringene i CRD 6 artikkel 142 nr. 2 bokstav c og nr. 3.

I tillegg foreslår Finanstilsynet at ordlyden i både finansforetaksloven § 14-3 femte ledd og CRR/CRD-forskriften § 10 justeres, slik at foretaket må sende en plan for økning av ansvarlig kapital, i stedet for kun en plan for økning av ren kjernekapitaldekning. Dette er i tråd med ordlyden i direktivet artikkel 142 nr. 2 bokstav c, som omhandler "a plan and timeframe for *the increase of own funds* with the objective of meeting fully the combined buffer requirement."

18 Offentliggjøring av opplysninger

18.1 Gjeldende rett

Ifølge CRR/CRD-forskriften § 42 første ledd kan Finanstilsynet fastsette en annen hyppighet og format på offentliggjøringen av finansiell informasjon enn det som framgår av kapitalkravsforordningen del 8. Bestemmelsen gjennomfører CRD IV artikkel 106, jf. høringsnotat⁶⁶ 27. april 2018 om norsk gjennomføring av EUs soliditetsregelverk (CRD IV/CRR) punkt 2.5.

18.2 CRD 6

I artikkel 106 nr. 1, som blant annet gjelder tilsynsmyndighetens myndighet til å kreve at kredittinstitusjoner offentliggjør finansiell informasjon hyppigere enn det som følger av kapitalkravsforordningen del 8, er bokstav a endret. Det framgår nå av bestemmelsen at tilsynsmyndigheten skal kunne kreve "hyppigere" offentliggjøring enn det som følger av kapitalkravsforordningen artikkel 433 til 433c. Tidligere sto det i direktivet at tilsynsmyndigheten skulle kunne kreve offentliggjøring mer enn én gang i året.

Videre er artikkel 106 nr. 1 bokstav b endret, slik at det nå framgår av bestemmelsen at tilsynsmyndigheten skal kunne fastsette frister for når andre foretak enn små og ikke-komplekse foretak skal framlegge opplysninger for EBA for publisering på EBAs sentrale nettsted.

Dessuten er bestemmelsen om at tilsynsmyndigheten skal kunne kreve at kredittinstitusjoner benytter bestemte medier og steder for offentliggjøring av informasjon, konsekvensjustert som følge av at opplysninger nå som hovedregel skal offentliggjøres på EBAs sentrale nettsted. Bestemmelsen er også flyttet. Den sto tidligere i bokstav b, men framgår nå av bokstav c.

I tillegg har det kommet til et nytt andre ledd i artikkel 106 nr. 1, der det heter at EBA skal gi retningslinjer som presiserer kravene i artikkelen.

18.3 Finanstilsynets vurdering

Finanstilsynet viser til at endringene i CRD 6 artikkel 106 synes å være konsekvensjusteringer som følge av endringer i CRR 3 om at kredittinstitusjoner skal rapportere finansiell informasjon til EBA, som skal offentliggjøre informasjon på sitt nettsted. Det er ikke avklart ennå om norske kredittinstitusjoner skal rapportere til EBA, eller om det kan bli gjort tilpasninger i EØS-komiteebeslutningen som innlemmer CRR 3 i EØS-avtalen. Se høringsnotat⁶⁷ 3. juni 2024 om endringer i kapitalkravsforordningen (EU) 575/2013 punkt 14.3.

Etter Finanstilsynets vurdering oppfyller CRR/CRD-forskriften § 42⁶⁸ første ledd langt på vei kravene i CRD 6 artikkel 106 nr. 1, men slik at det bør gjøres enkelte justeringer. Finanstilsynet viser for det første til at i forskriften synes [annet] "format" å være benyttet om det som i direktivet artikkel 106 gjelder andre medier og steder [til offentliggjøring]. Finanstilsynet foreslår at det presiseres i forskriftsbestemmelsen at Finanstilsynet kan kreve at foretaket benytter andre medier og steder til offentliggjøringen enn det som følger av CRR del 8.

For det andre foreslår Finanstilsynet at det skal framgå uttrykkelig av CRR/CRD-forskriften § 45 at Finanstilsynet kan sette frister for når andre kredittinstitusjoner enn små og ikke-

⁶⁶ [Høring – gjennomføring av EUs kapitalkravsregelverk \(CRR/CRD IV\), 30. mai 2018](#)

⁶⁷ [Høring – endringer i kapitalkravsforordningen \(CRR3\), 5. juni 2024](#)

⁶⁸ Gjeldende § 42 foreslås flyttet til § 45.

komplekse foretak skal sende inn informasjon som nevnt i CRR del 8 for offentliggjøring. Bestemmelsen skal gjennomføre CRD 6 artikkel 106 nr. 1 bokstav b.

19 Endringer som gjelder verdipapirforetak

19.1 Gjeldende rett

19.1.1 Adgang til å gjøre unntak fra krav om tillatelse som kredittinstitusjon mv. for store verdipapirforetak

EU vedtok 27. november 2019 et nytt regelverk for verdipapirforetak – forordning (EU) 2019/2033 om krav til verdipapirforetak og direktiv (EU) 2019/2034 om tilsyn med verdipapirforetak ("Investment Firm Regulation" og "Investment Firm Directive" – heretter IFR og IFD). Reglene er gjennomført i EU, men ikke i Norge.

IFR deler verdipapirforetak inn i tre kategorier. Klasse 1-foretak skal følge CRR og store deler av CRD, da disse generelt anses å presentere en tilsvarende risiko for finansiell stabilitet som kredittinstitusjoner, jf. punkt 42 i fortalen til IFR og punkt 7 i fortalen til IFD. Verdipapirforetakene i klasse 2 og 3 skal følge IFR og IFD. Det vises til omtale av de ulike klassene i Finanstilsynets høringsnotat⁶⁹ 5. mai 2021 om nytt kapitaldekningsregelverk for verdipapirforetak, punkt 2.2.1. Høringsnotatet er til behandling i Finansdepartementet.

Én av endringene som IFD gjorde i CRD IV, var å ta inn en ny artikkel 8a i CRD IV, som pålegger klasse 1-verdipapirforetak som alene eller på gruppenivå har eiendeler på over 30 milliarder euro å søke om tillatelse som kredittinstitusjon. Finanstilsynet foreslo i ovennevnte høringsnotat følgende nye bestemmelse i finansforetaksloven § 2-8a andre ledd for å gjennomføre CRD IV ny artikkel 8a:

"(2) Verdipapirforetaket skal søke om tillatelse etter første ledd så snart en av følgende beløpstærker er overskredet, beregnet over en sammenhengende periode på 12 måneder:

- a) Gjennomsnittet av samlede månedlige eiendeler utgjør et beløp i norske kroner som minst svarer til 30 milliarder euro,
- b) i) foretaket inngår i en gruppe med andre foretak som har tillatelse til å yte investeringstjenester og drive investeringsvirksomhet som nevnt i verdipapirhandeloven § 2-1 første ledd nr. 3 og 6,
 - ii) foretakene har hver for seg eiendeler som utgjør mindre enn et beløp i norske kroner som minst svarer til 30 milliarder euro, og
 - iii) den samlede verdien av foretakenes konsoliderte eiendeler utgjør et beløp i norske kroner som minst svarer til 30 milliarder euro".

19.1.2 Tilsyn med verdipapirforetak på konsolidert basis

Det følger av ny finanstilsynslov § 1-2 andre ledd at når et foretak under tilsyn er en del av et konsern, skal det føres tilsyn etter loven også med andre foretak i konsernet. Finanstilsynet skal føre tilsyn i samarbeid med tilsynsmyndigheter i andre stater som er omfattet av EØS-avtalen, i samsvar med det som følger av regler som gjennomfører EØS-avtalen vedlegg IX, jf. samme lov § 1-3 fjerde ledd. Forskrift 28. desember 1993 nr. 1257 om tilsyn med finansforetak og forvaltningsselskap som har hovedsete i annen EØS-stat og som driver virksomhet i Norge mv. (forskrift om finanstilsyn i EØS) § 3 har en generell bestemmelse om samarbeid med utenlandske tilsynsmyndigheter så langt dette følger av EØS-avtalen vedlegg IX (finansielle tjenester). Forskriften gjelder for de fleste foretakstypene i finanssektoren, men ikke for verdipapirforetak. I Finanstilsynets høringsnotat 5. mai 2021 om

⁶⁹ [Høring om nytt kapitaldekningsregelverk for verdipapirforetak, 30. juni 2021](#)

nytt kapitaldekningsregelverk for verdipapirforetak ble det foreslått at verdipapirforetak skulle omfattes av forskriften.

19.2 CRD 6

19.2.1 Adgang til å gjøre unntak fra krav om tillatelse som kredittinstitusjon mv. for store verdipapirforetak

I artikkel 8a nr. 1 bokstav b, som inneholder terskelverdier for når klasse 1-verdipapirforetak må søke om tillatelse som kredittinstitusjon, er det tilføyd i CRD 6 at foretakets filialer og datterselskaper i tredjeland skal telle med i den samlede verdien av foretakenes eiendeler på gruppenivå.

Ifølge artikkel 8a ny nr. 3a første ledd kan tilsynsmyndigheten etter søknad gjøre unntak fra kravet i artikkel 8 om at klasse 1-verdipapirforetak med eiendeler på individuelt nivå eller gruppenivå som overstiger 30 milliarder euro, må ha tillatelse som kredittinstitusjon. Tilsynsmyndigheten skal ifølge artikkel 8a nr. 3a andre ledd underrette EBA om slike søknader, og EBA⁷⁰ skal uttale seg om søknaden. Tilsynsmyndigheten skal beslutte om det skal gis unntak basert på EBAs uttalelse og minst følgende forhold:

- a. Hvis foretaket er en del av et konsern; konsernets organisering og praksis for regnskapsføring og fordeling av eiendeler mellom enhetene i konsernet
- b. Virksomhetens art, størrelse og kompleksitet i medlemsstaten der foretaket er etablert og i unionen som helhet
- c. Betydningen av, og systemrisikoen forårsaket av, virksomheten som utføres av foretaket i medlemsstaten der det er etablert, og i unionen som helhet

Hvis tilsynsmyndighetens beslutning avviker fra EBAs uttalelse, skal det begrunnes i beslutningen, jf. artikkel 8a nr. 3a tredje ledd. Tilsynsmyndigheten skal varsle foretaket og EBA om sin beslutning, jf. artikkel 8a nr. 3a fjerde ledd. EBA skal publisere beslutningen på sitt nettsted sammen med sin uttalelse.

Tilsynsmyndigheten skal vurdere sin beslutning på nytt hvert tredje år, jf. artikkel 8a nr. 3a femte ledd.

19.2.2 Tilsyn med verdipapirforetak på konsolidert basis

CRD del VII kapittel 3 gir regler for hvilken tilsynsmyndighet som har tilsynsansvar på konsolidert basis og hvordan samarbeidet med tilsynsmyndigheter for andre foretak i gruppen skal gjennomføres, herunder regler om felles beslutninger. Ny artikkel 110a presiserer at reglene om tilsyn på konsolidert grunnlag også omfatter verdipapirforetaksgrupper der minst ett av foretakene er verdipapirforetak i klasse 1. Verdipapirforetaksgrupper er definert i IFR artikkel 4 nr. 1 punkt 25 som grupper bestående av et morselskap og dets datterforetak og der minst ett av selskapene i gruppen er verdipapirforetak og ingen av selskapene er kredittinstitusjon.

19.3 Finanstilsynets vurdering

19.3.1 Adgang til å gjøre unntak fra krav om tillatelse som kredittinstitusjon mv. for store verdipapirforetak

Finanstilsynet foreslår at det presiseres i finansforetaksloven ny § 2-8a andre ledd bokstav b underpunkt iii at foretakets filialer og datterselskaper i tredjeland skal telle med i den samlede verdien av foretakenes konsoliderte eiendeler. Forslaget vil endre lovforslaget i høringsnotat

⁷⁰ Det er ikke avklart ennå om det vil blir gjort EØS-tilpasninger slik at ESA eventuelt gir slike uttalelser om søknader fra foretak fra EFTA-statene

5. mai 2021 om nytt kapitaldekningsregelverk for verdipapirforetak. Forslaget skal gjennomføre endringen i CRD 6 artikkel 8a nr. 1 bokstav b.

Videre foreslår Finanstilsynet at det gis adgang til ved enkeltvedtak å gjøre unntak fra kravet om tillatelse som kredittinstitusjon for klasse 1-verdipapirforetak, jf. forslag til nytt tredje ledd i den tidligere foreslåtte bestemmelsen i finansforetaksloven § 2-8a. Bestemmelsen skal gjennomføre CRD 6 artikkel 8a ny nr. 3a.

De delene av artikkel 8a ny nr. 3a som gjelder Finanstilsynets plikt til å innhente uttalelse fra EBA⁷¹, retter seg etter Finanstilsynets vurdering kun mot offentlige myndigheter, og krever ikke gjennomføring i lov eller forskrift. Norske myndigheter vil være folkerettslig forpliktet til å følge bestemmelsene når CRD 6 er tatt inn i EØS-avtalen.

Når det gjelder Finanstilsynets plikt i artikkel 8a ny nr. 3a tredje ledd til å begrunne særskilt i vedtaket hvorfor det avviker fra EBAs uttalelse hvis Finanstilsynet har en annen vurdering enn EBA, viser Finanstilsynet til at det følger av forvaltningsloven § 24 at enkeltvedtak skal begrunnes. Reglene i forvaltningsloven sammenholdt med den folkerettslige plikten til å begrunne et eventuelt avvik fra EBAs uttalelse når CRD 6 er tatt inn i EØS-avtalen, vil etter Finanstilsynets vurdering oppfylle direktivets krav på dette punkt.

19.3.2 Tilsyn med verdipapirforetak på konsolidert basis

Ny artikkel 110a berører grunnlaget for Finanstilsynets tilsyn med grupper der verdipapirforetak i klasse 1 inngår. Som påpekt i høringsnotat 5. mai 2021 om nytt kapitaldekningsregelverk for verdipapirforetak forventes det å være få, om noen, norske verdipapirforetak i denne kategorien.

Forskrift om finanstilsyn i EØS som også er vedtatt med hjemmel i finanstilsynsloven, gir generelle regler om tilsynssamarbeid og kompetansefordeling mellom tilsynsmyndigheter i EØS.

I høringsnotatet om nye kapitaldekningsregelverk for verdipapirforetak omtales tilsyn på konsolidert grunnlag, se punkt 4.3.3. I høringsnotatet foreslår Finanstilsynet å endre virkeområdet til forskrift om finanstilsyn i EØS. Etter Finanstilsynets vurdering vil § 3 etter en slik endring være tilstrekkelig for å kunne foreta tilsyn på konsolidert grunnlag i samsvar med CRD 6 artikkel 110a, og det vurderes ikke nødvendig med ytterligere endringer i norsk rett.

⁷¹ Ev. ESA hvis EØS-tilpasninger tilsier det

20 Tilbakekall av tillatelse

20.1 Gjeldende rett

Finansforetaksloven § 3-7 inneholder regler om når Finanstilsynet kan tilbakekalle et foretaks tillatelse til å drive virksomhet etter finansforetaksloven. At en kredittinstitusjon oppfylder vilkårene for krisehåndtering, er ikke blant de situasjonene som er uttrykkelig nevnt i bestemmelsen om tilbakekall.

I finansforetaksloven § 20-15 er det gitt regler om krisehåndtering av kredittinstitusjoner og holdingforetak eller annet morselskap i finanskonsern der kredittinstitusjon inngår. Ifølge bestemmelsens første ledd skal departementet fatte vedtak om å krisehåndtere et finansforetak dersom:

- a. foretaket er eller må ventes å bli kriserammet, jf. annet ledd,
- b. det ikke er rimelig utsikt til at private tiltak eller tiltak etter §§ 14-6, 20-11, 20-12 eller 20-14 kan forhindre at foretaket blir kriserammet, og
- c. allmenne interesser tilsier at foretaket bør krisehåndteres.

20.2 CRD 6

I direktivet artikkel 18, som gjelder tilbakekall av tillatelse til å drive virksomhet som kredittinstitusjon, er det tilføyd et nytt punkt g. Der framgår det at tilsynsmyndigheten skal kunne tilbakekalle et foretaks tillatelse hvis foretaket er kriserammet eller er forventet å bli kriserammet etter direktiv 2014/59/EU (krisehåndteringsdirektivet) artikkel 32 nr. 1 bokstav a og b, samtidig som allmenne interesser ikke tilsier at foretaket bør krisehåndteres, jf. krisehåndteringsdirektivet artikkel 32 nr. 1 bokstav c.

Forordning (EU) nr. 806/2014, som det også er vist til i CRD 6 artikkel 18 punkt g, etablerer et krisehåndteringsregime for eurosonen og er ikke EØS-relevant. Finanstilsynet antar at det vil bli gjort tilpasninger når CRD 6 tas inn i EØS-avtalen, slik at henvisningen til forordning (EU) nr. 806/2014 ikke vil gjelde for EØS-statene. Forordningen vil ikke bli nærmere omtalt i det følgende.

Det er presisert i punkt 7 i fortalen til CRD 6 at det ikke skal være noen automatikk i at tilsynsmyndigheten tilbakekaller tillatelsen i slike tilfeller.

20.3 Finanstilsynets vurdering

Finanstilsynet foreslår at det tilføyes en ny bokstav g i finansforetaksloven § 3-7 første ledd, slik at det framgår uttrykkelig av loven at et foretaks tillatelse kan tilbakekalles dersom foretaket oppfylder vilkårene som nevnt i § 20-15 første ledd bokstav a og b, men ikke vilkåret i bokstav c om at allmenne interesser tilsier at foretaket bør krisehåndteres. Bestemmelsen vil gjennomføre CRD 6 artikkel 18 nytt punkt g underpunkt i, ii og iii. Den nye bestemmelsen om tilbakekall vil etter sitt innhold kun gjelde for foretak som nevnt i § 20-1. Det vil si kredittinstitusjoner, holdingforetak eller annet morselskap i finanskonsern der kredittinstitusjon inngår og finansieringsforetak som inngår i finanskonsern som nevnt i § 20-1 bokstav b.

21 Filialer fra tredjeland

21.1 Innledning og bakgrunn

CRD IV inneholdt ikke bestemmelser om adgangen for kredittinstitusjoner med hovedsete utenfor EU/EØS til å yte tjenester i EU/EØS, bortsett fra en plikt for medlemsstatene til ikke å behandle slike foretak gunstigere enn foretak med hovedsete i EU/EØS-området⁷². Bestemmelsen ble ikke tilpasset da CRD IV ble tatt inn i EØS-avtalen⁷³, og gjelder derfor også for EFTA-statene. I tillegg inneholdt CRD IV en bestemmelse som forutsatte at EU kunne inngå avtaler med ett eller flere tredjeland om å gi tredjelandfilialer samme behandling i hele EU⁷⁴. CRD IV inneholdt også en bestemmelse om samarbeid med tilsynsmyndigheter i tredjeland om tilsyn på konsolidert nivå⁷⁵. Bestemmelsene ble tilpasset da direktivet ble tatt inn i EØS-avtalen, slik at de ikke gjelder for EFTA-statene.⁷⁶

I CRD 5⁷⁷ ble det tatt inn en ny bestemmelse i artikkel 47 om at tredjelandfilialer skulle rapportere informasjon om blant annet kapital, likviditet, systemet for risikostyring og innskuddsgarantiordninger minst årlig til tilsynsmyndigheten i EU-landet der filialen er etablert. Bestemmelsen ble ikke tilpasset da CRD 5 ble tatt inn i EØS-avtalen, og gjelder også for EFTA-statene.

I punkt 17 i forordningen til CRD 6 framgår det at reguleringen av filialer av kredittinstitusjoner med hovedsete i tredjeland er underlagt nasjonal rett i dag, og i svært liten grad er harmonisert i EU. Samtidig er det en vesentlig og økende utbredelse av slike filialer i EU. Mangel på felles regulering og tilsyn med tredjelandfilialer utgjør ifølge forordningen en risiko for finansiell stabilitet og markedets integritet⁷⁸. Det er derfor ifølge forordningen behov for å innføre minstekrav til tredjelandfilialer.

CRD 6 innfører en rekke nye krav til tredjelandfilialer. Bestemmelsene utgjør minimumsharmonisering, slik at den enkelte medlemsstat kan ha strengere krav enn direktivets minstekrav. Det er ikke avklart ennå om det eventuelt vil bli gjort tilpasninger til bestemmelsene om tredjelandfilialer for EFTA-statene når CRD 6 tas inn i EØS-avtalen.

Det er for tiden ingen filialer av kredittinstitusjoner fra tredjeland som har tillatelse fra norske myndigheter til å drive virksomhet gjennom filial i Norge.

Ifølge de nye minstekravene i CRD 6 må kredittinstitusjoner med hovedsete utenfor EU som vil motta innskudd eller andre tilbakebetalingspliktige midler, drive utlånsvirksomhet eller stille garantier for egen regning i en medlemsstat, søke om tillatelse som tredjelandfilial i den enkelte medlemsstat, med mindre foretaket ønsker å etablere et datterforetak i EU. Kredittinstitusjoner fra tredjeland kan ikke yte tjenester på grensekryssende basis direkte fra et tredjeland og inn i EU. Tillatelse som tredjelandfilial etter de nye bestemmelsene i CRD 6 skal bare gjelde for den aktuelle medlemsstaten, og gir ikke adgang til å yte tjenester grensekryssende fra filialen til andre medlemsstater.

Finanstilsynet foreslår at de nye bestemmelsene om tredjelandfilialer som gjennomfører forventede EØS-forpliktelser som tilsvarer CRD 6 begrenses til å gjelde tredjelandfilialer som vil ta imot innskudd eller andre tilbakebetalingspliktige midler, drive utlånsvirksomhet

⁷² CRD IV artikkel 47 nr. 1

⁷³ EØS-komiteens beslutning nr. 79/2019

⁷⁴ CRD IV artikkel 47 nr. 3

⁷⁵ CRD IV artikkel 48

⁷⁶ Se EØS-komiteens beslutning nr. 79/2019 om tilpasningene

⁷⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0878>

⁷⁸ For nærmere informasjon om bakgrunnen for de nye reglene, se [EBAs rapport om tredjelandfilialer](#) og [EU-kommisjonens forslag til endringsdirektiv](#) punkt 5

eller stille garantier for egen regning. Det vil si at reglene i finansforetaksloven § 5-6 og § 5-7 fortsatt vil gjelde for tredjelandsfilialer av andre typer finansforetak enn kredittinstitusjoner, samt for tredjelandsfilialer av kredittinstitusjoner som vil yte andre typer banktjenester enn dem som er nevnt ovenfor. I den forbindelse viser Finanstilsynet til at de nye reglene som gjennomfører minstekravene i CRD 6 er omfangsrike og detaljerte. Det er etter Finanstilsynets vurdering ikke hensiktsmessig å gi reglene et videre virkeområde enn det som kreves etter direktivet. Finanstilsynet viser videre til at det for tiden ikke er noen tredjelandsfilialer av kredittinstitusjoner som har tillatelse i Norge. Derimot har noen forsikringsforetak tillatelse til å drive virksomhet gjennom tredjelandsfilial i Norge. Spørsmål om hele eller deler av bestemmelsene som gjennomfører CRD 6 kan og eventuelt bør gjelde for disse, vil kreve en annen og mer omfattende vurdering enn det gjennomføringen av CRD 6 gir foranledning til. I en slik vurdering vil blant annet solvens II-direktivets bestemmelser være sentrale. Finanstilsynet finner ikke grunn til å gjøre en slik vurdering nå.

Finanstilsynet foreslår at de nye regler om tredjelandsfilialer som gjennomfører CRD 6 fastsettes i finansforetaksforskriften nytt kapittel 5A. Reglene bør etter Finanstilsynets vurdering plasseres i forskriften, og ikke i finansforetaksloven fordi de i praksis p.t. ikke vil få anvendelse for noen filialer. Videre er de nye reglene som gjennomfører minstekravene i CRD 6 omfattende og detaljerte. Det tilsier også at de bør plasseres i forskrift.

Som det også framgår nedenfor, foreslår Finanstilsynet at de nye bestemmelsene i forskriften skal gjelde i tillegg til de generelle reglene for tredjelandsfilialer som allerede følger av finansforetaksloven § 5-6 og § 5-7. Det vil si at endringene ikke innebærer noen lettelser eller færre krav enn etter gjeldende rett, men at det oppstilles tilleggskrav og mer detaljerte krav enn i dag.

Finanstilsynet gjør for ordens skyld oppmerksom på at ifølge CRD 6 skal nasjonale regler som gjennomfører direktivets bestemmelser om tredjelandsfilialer få anvendelse fra 11. januar 2027, jf. bestemmelsen om gjennomføring av direktivet angitt på slutten av CRD 6. Dette gjelder likevel ikke endringene i bestemmelsene om rapportering i artikkel 48k og artikkel 48l, som skal få anvendelse fra 11. januar 2026. Det vil si at disse bestemmelsene ifølge direktivet har andre gjennomføringsfrister enn resten av direktivet.

21.2 Definisjoner, virkeområde og konsesjonsplikt

21.2.1 Gjeldende rett

Finansforetak som har hovedsete utenfor EØS, må ha tillatelse fra departementet til å etablere filial for å kunne drive virksomhet i Norge, jf. finansforetaksloven § 5-6 første ledd første punktum. Det innebærer at tredjelandsfilialer – i motsetning til filialer av kredittinstitusjoner med hovedsete i et annet EØS-land – ikke kan drive virksomhet i Norge basert på et meldingssystem⁷⁹. Tillatelse til å etablere filial etter finansforetaksloven § 5-6 gir heller ikke adgang til å drive grensekryssende virksomhet ut fra Norge. Kompetansen til å gi tillatelse til tredjelandsfilialer etter finansforetaksloven § 5-6 er delegert⁸⁰ fra departementet til Finanstilsynet. Reglene i finansforetaksloven § 5-6 gjelder for tredjelandsfilialer av alle typer finansforetak, og ikke bare kredittinstitusjoner.

I finansforetaksloven § 1-5 sjette ledd er "filial" definert som "et forretningssted som etableres av finansforetak, og som kan utføre forretninger for foretaket". "Kredittinstitusjon" er ifølge finansforetaksloven § 1-5 fjerde ledd bank og kredittforetak. "EØS" er definert som "[d]et europeiske økonomiske samarbeidsområdet", jf. § 1-5 første ledd.

⁷⁹ Se omtale av dette i NOU 2011:8 bind B side 734

⁸⁰ Vedtak 29. mars 2022 nr. 484 om delegering av myndighet fra Finansdepartementet til Finanstilsynet § 10 første ledd nr. 20

21.2.2 CRD 6

Ifølge CRD 6 artikkel 47 nr. 1, jf. nr. 3, skal de nye bestemmelsene om tredjelandsfilialer gjelde for kredittinstitusjoner eller andre foretak etablert i et tredjeland som vil yte tjenester som nevnt i vedlegg I punkt 1, 2 eller 6 til kapitalkravsdirektivet i EU. Det vil si innskuddsvirksomhet, utlånsvirksomhet og garantistillelse for egen regning. Lignende krav stilles også i CRD 6 artikkel 21c nr. 1, der det framgår at foretak som er etablert i et tredjeland må etablere og søke om tillatelse som tredjelandsfilial for å kunne motta innskudd og andre tilbakebetalingspliktige midler, drive utlånsvirksomhet eller stille garantier for egen regning i et EU-land. Direktivet åpner ikke for grensekryssende ytelse av slike tjenester direkte fra et forretningssted utenfor EU⁸¹, bortsett fra til en kunde eller motpart i EU som er:

- en kvalifisert motpart eller en profesjonell eller en ikke-profesjonell kunde som nevnt i MiFID II⁸² vedlegg II del I og II dersom kunden eller motparten utelukkende på eget initiativ henvender seg til foretaket, jf. artikkel 21c nr. 2 bokstav a
- en kredittinstitusjon, jf. artikkel 21c nr. 2 bokstav b
- foretak i samme konsern som tredjelandsforetaket, jf. artikkel 21c nr. 2 bokstav c.

I artikkel 21c nr. 2 andre ledd er det presisert at en tjeneste ikke skal anses å være ytt på kundens initiativ hvis et tredjelandsforetak oppsøker en kunde eller kvalifisert motpart gjennom en enhet som handler på vegne av tredjelandsforetaket eller som har nære forbindelser til et tredjelandsforetak.

Tilsynsmyndigheten skal kunne kreve at kredittinstitusjoner og filialer som er etablert på deres område gir dem informasjon som er nødvendig å føre tilsyn med tjenester som ytes på kundens eller motpartens eget initiativ av foretak som er en del av samme konsern, jf. artikkel 21c nr. 2 tredje ledd.

I artikkel 21c nr. 3 er det presisert at ytelse av tjenester etter initiativ fra en kunde eller motpart ikke gir rett til å markedsføre andre typer produkter eller tjenester overfor kunden eller motparten uten tillatelse som tredjelandsfilial. Kravet om tillatelse gjelder likevel ikke dersom produktet eller tjenesten er nødvendig for, eller har nær tilknytning til produktet eller tjenesten som ytes etter initiativ fra kunden.

Videre er det presisert i artikkel 21c nr. 4, jf. artikkel 47 nr. 2, at kravet om tillatelse som tredjelandsfilial etter CRD 6 ikke gjelder for tjenester som ytes etter MiFID II.

I artikkel 21c nr. 5 heter det at kravet om at tredjelandsforetak må etablere filial for å yte tjenester i EU, ikke berører kundenes rettigheter etter kontrakter som er inngått før 11. juli 2026.

I artikkel 47 nr. 3 er "hovedvirksomhet" definert som en virksomhet som har sitt hovedsete i et tredjeland, og som har etablert en tredjelandsfilial i en medlemsstat, samt virksomhetens mellomliggende eller øverste morforetak.

21.2.3 Finanstilsynets vurdering

I det følgende vil terminologien i direktivet bli benyttet, det vil si "tredjelandsfilial" og "hovedvirksomhet", men slik at tredjelandsfilialer også vil bli omtalt bare som "filialer". Videre vil "tilsynsmyndigheten" eller "tilsynsmyndigheten i vertsstaten" bli benyttet om tilsynsmyndigheten i staten der filialen søker om eller har tillatelse som tredjelandsfilial, med mindre noe annet framgår tydelig av sammenhengen.

Finanstilsynet foreslår at definisjonene av tredjelandsfilial og hovedvirksomhet i direktivet artikkel 47 nr. 3 gjennomføres i en innledende bestemmelse i finansforetaksforskriften nytt kapittel 5A, jf. forskriftsforslaget § 5A-1.

⁸¹ Se punkt 7 i fortalen til CRD 6

⁸² Direktiv 2014/65/EU om markeder for finansielle instrumenter

Finanstilsynet foreslår videre at det i finansforetaksforskriften § 5A-1 første ledd fastsettes at reglene i forskriften nytt kapittel 5A skal gjelde i tillegg til reglene i finansforetaksloven § 5-6 og § 5-7 for tredjelandsfilialer som vil ta imot innskudd eller andre tilbakebetalingspliktige midler, drive utlånsvirksomhet eller stille garantier for egen regning, med mindre annet er uttrykkelig fastsatt. Formålet er å klargjøre virkeområdet for de nye reglene som foreslås i finansforetaksforskriften kapittel 5A, slik at det framgår tydelig at de kun skal gjelde for tredjelandsfilialer som vil yte nevnte tjenester. Videre er formålet å presisere at de nye reglene i finansforetaksforskriften kapittel 5A skal gjelde i tillegg til finansforetaksloven § 5-6 og § 5-7 for tredjelandsfilialer som vil yte nevnte tjenester.

Når det gjelder unntakene i direktivet artikkel 21c nr. 2 bokstav a fra kravet om tillatelse som tredjelandsfilial der en tjeneste ytes utelukkende etter initiativ fra en kunde eller en kvalifisert motpart, viser Finanstilsynet til at bestemmelsen langt på vei tilsvarer MiFID II artikkel 42. Sistnevnte bestemmelse er gjennomført i verdipapirhandelloven § 9-36 fjerde ledd nr. 2. Der framgår det at krav om tillatelse som tredjelandsfilial etter verdipapirhandelloven ikke gjelder dersom:

"det ytes tjenester direkte fra forretningssted utenfor EØS utelukkende på kundens initiativ. Et slikt initiativ fra en kunde gir ikke rett til å markedsføre nye kategorier av investeringsprodukter eller investeringstjenester overfor den berørte kunden uten tillatelse".

Videre inneholder verdipapirforskriften § 9-39a unntak fra kravet om tillatelse som tredjelandsfilial for investeringstjenester og investeringsvirksomhet overfor kvalifiserte motparter.

Finanstilsynet forslår at unntakene fra kravene til tillatelse i CRD 6 artikkel 21c for tjenester som ytes utelukkende etter initiativ fra en kunde eller en kvalifisert motpart gjennomføres i finansforetaksforskriften ny § 5A-3, og at bestemmelsen utformes på lignende måte som verdipapirhandelloven.

På tilsvarende måte som i verdipapirhandelloven § 9-36 fjerde ledd, foreslår Finanstilsynet også at det fastsettes uttrykkelig i finansforetaksforskriften at et initiativ fra en kunde gir ikke rett til å markedsføre nye kategorier produkter eller tjenester overfor den berørte kunden eller motparten uten tillatelse, bortsett fra produkter og tjenester som er nødvendige eller nært knyttet til tjenesten eller produktet som kunden eller motparten opprinnelig tok initiativ til. Bestemmelsen vil gjennomføre CRD 6 artikkel 21c nr. 3.

Etter CRD 6 artikkel 21 nr. 2 bokstav b og c skal det heller ikke kreves tillatelse som tredjelandsfilial for tjenester som ytes direkte fra forretningssted i et tredjeland til et foretak i samme konsern eller til en annen kredittinstitusjon. Finanstilsynet foreslår at disse unntakene også skal framgå uttrykkelig av finansforetaksforskriften ny § 5A-3.

Finanstilsynet foreslår videre en ny bestemmelse i finansforetaksloven § 5-7 fjerde ledd, slik at loven inneholder en klar hjemmel til å fastsette unntak i forskrift fra kravet om tillatelse til å drive virksomhet som tredjelandsfilial som foreslått ovenfor.

Ifølge artikkel 21c nr. 2 tredje ledd skal tilsynsmyndigheten i vertsstaten kunne kreve alle nødvendige opplysninger for å kunne føre tilsyn med tjenester som ytes utelukkende på kundens eget initiativ av foretak som er en del av samme konsern som tredjelandsfilialen, jf. artikkel 21c nr. 2 tredje ledd. Finanstilsynet viser til at ifølge ny finanstilsynslov § 3-4 skal utenlandske foretak gi Finanstilsynet alle opplysninger som Finanstilsynet krever for å kunne kontrollere at reglene som gjelder for virksomheten i Norge, overholdes. Ifølge ny finanstilsynslov § 3-2, jf. § 1-2 bokstav a, b og p, kan Finanstilsynet også pålegge foretak i samme konsern å gi opplysninger som er nødvendig for å føre tilsyn med slike foretak. Bestemmelsen omfatter etter sin ordlyd også utenlandske foretak, og oppfyller etter Finanstilsynets oppfatning kravene i direktivet 21c nr. 2 tredje ledd.

Når det gjelder CRD 6 artikkel 21c nr. 4, der det er presisert at kravet om tillatelse som tredjelandsfilial ikke gjelder når et foretak yter investeringstjenester som nevnt i vedlegg 1 del

A til MiFID II, herunder tilknyttede tjenester, viser Finanstilsynet til at det er fastsatt i finansforetaksloven § 2-1 første ledd at finansieringsvirksomhet bare kan "drives av banker, kredittforetak og finansieringsforetak som etter denne loven har tillatelse til å drive slik virksomhet her i riket, *med mindre annet følger av lovgivningen om verdipapirforetak*⁸³, Finansieringsvirksomhet kan også drives av utenlandske kredittinstitusjoner som etter denne loven har adgang til å drive slik virksomhet her i riket." Etter Finanstilsynets vurdering oppfylder bestemmelsen kravene i CRD 6 artikkel 21c nr. 4, slik at det ikke er behov for regelendringer på dette punkt.

Når det gjelder CRD 6 artikkel 21c nr. 5, der det framgår at kravet om tillatelse som tredjelandsfilial ikke skal påvirke kundenes rettigheter etter kontrakter som er inngått før 11. juli 2026, viser Finanstilsynet til at det ikke finnes noen filialer av kredittinstitusjoner fra tredjeland som har tillatelse fra norske myndigheter. Bestemmelsen får derfor ikke virkning for noen. For å unngå tvil om at direktivets bestemmelser på dette punkt er oppfylt, foreslår Finanstilsynet likevel at bestemmelsen gjennomføres i finansforetaksforskriften § 5A-2.

21.3 Ulike kategorier av tredjelandsfilialer

21.3.1 Gjeldende rett

Norsk rett inneholder ingen bestemmelser om ulike kategorier av tredjelandsfilialer.

21.3.2 CRD 6

Direktivet skiller mellom henholdsvis klasse 1- og klasse 2-tredjelandsfilialer. Klasse 1-tredjelandsfilialer skal underlegges strengere minstekrav på noen områder, fordi de ifølge punkt 19 i direktivets fortale kan utgjøre en større risiko for finansiell stabilitet enn klasse 2-tredjelandsfilialer. Ifølge artikkel 48a nr. 1 skal en tredjelandsfilial anses som klasse 1-filial hvis ett av følgende alternativer er oppfylt:

- den totale verdien av eiendeler som er bokført eller har oppstått i filialen i medlemslandet er 5 milliarder euro eller mer
- filialens tillatelse omfatter mottak av innskudd eller andre tilbakebetalingspliktige midler fra ikke-profesjonelle kunder, og summen av slike innskudd og andre tilbakebetalingspliktige midler utgjør 5 prosent eller mer av filialens totale forpliktelser eller overstiger 50 millioner euro
- Tredjelandsfilialen er ikke kvalifisert tredjelandsfilial etter artikkel 48b.

Tredjelandsfilialer som ikke oppfylder noen av alternativene ovenfor, skal anses som klasse 2, jf. CRD 6 artikkel 48a nr. 2.

Når en klasse 1-tredjelandsfilial ikke lenger oppfylder vilkårene for klasse 1, skal den umiddelbart anses som klasse 2, jf. artikkel 48a nr. 3. Når en klasse 2-tredjelandsfilial oppfylder vilkårene for klasse 1, skal den anses som klasse 1 etter en periode på fire måneder regnet fra det tidspunkt den oppfylte vilkårene for klasse 1.

Medlemsstatene kan – i stedet for kravene i CRD 6 avdeling VI om tredjelandsfilialer – anvende de samme kravene som gjelder for kredittinstitusjoner som har tillatelse etter kapitalkravsdirektivet for tredjelandsfilialer, jf. artikkel 48a nr. 4. I så fall gjelder bare kravene i artikkel 48p om tilsynssamarbeid mv. i CRD 6 avdeling VI.

Ifølge artikkel 48b nr. 1 skal en tredjelandsfilial anses som en kvalifisert filial dersom følgende vilkår er oppfylt:

- a. hovedvirksomheten er etablert i en stat som har rettslige og tilsynsmessige rammer som minst tilsvarer kapitalkravsdirektivet og -forordningen

⁸³ Finanstilsynets utheving

- b. hovedvirksomhetens tilsynsmyndigheter er underlagt krav til taushetsplikt som minst tilsvarende kapitalkravsdirektivet avdeling VII kapittel 1 avsnitt II
- c. hovedvirksomheten er ikke etablert i et land som er oppført som et høyrisikoland etter hvitvaskingsdirektivet (direktiv (EU) 2015/849) artikkel 9

EU-kommisjonen kan vedta likeverdighetsbeslutninger om hvorvidt vilkårene i punkt a og b ovenfor er oppfylt, jf. artikkel 48b nr. 2.

EBA skal føre et register over tredjelandsfilialer som oppfyller vilkårene i artikkel 48b nr.1.

Når tilsynsmyndigheten mottar en søknad om tillatelse som tredjelandsfilial, skal de ifølge artikkel 48b nr. 5 klassifisere filialen som klasse 1 eller klasse 2. Hvis det relevante tredjelandsfilial ikke er oppført i EBAs register over tredjelandsfilialer som oppfyller vilkårene i artikkel 48b nr. 1, skal tilsynsmyndigheten be EU-kommisjonen om å vurdere tredjelandsfilialens rettslige og tilsynsmessige rammer og regler om taushetsplikt. Fram til EU-kommisjonen har fattet en likeverdighetsbeslutning, skal tilsynsmyndigheten klassifisere filialen som en klasse 1-tredjelandsfilial.

21.3.3 Finanstilsynets vurdering

Når det gjelder artikkel 48a nr. 4, der det framgår at medlemsstatene – i stedet for kravene i CRD 6 avdeling VI til tredjelandsfilialer – kan anvende de samme kravene som gjelder for kredittinstitusjoner som har tillatelse etter kapitalkravsdirektivet, er det etter Finanstilsynets oppfatning ikke helt klart hvilket handlingsrom bestemmelsen gir. Det gjelder særlig når bestemmelsen ses i sammenheng med artikkel 48i nr. 1, som angir hvilke situasjoner som kan føre til at tilsynsmyndigheten i vertsstaten krever at en tredjelandsfilial søker om full tillatelse som kredittinstitusjon. Finanstilsynet antar at meningen med artikkel 48a nr. 4 er at medlemsstatene kan stille de samme materielle kravene til tredjelandsfilialer som til foretak som søker om full tillatelse som kredittinstitusjon, men slik at filialen fortsatt vil være en tredjelandsfilial, og ikke at det etableres et finansforetak som fullt ut er underlagt norske regler, jf. finansforetaksloven § 5-1 om datterforetak av utenlandsk foretak.

Etter Finanstilsynets vurdering er det mest hensiktsmessig om minstekravene til tredjelandsfilialer i CRD 6 gjennomføres i norsk rett ved å stille tilleggskrav i forskrift til gjeldende regler om tredjelandsfilialer i finansforetaksloven § 5-6 og § 5-7, jf. også vurderingen ovenfor. Et alternativ der man i stedet skulle kreve at tredjelandsfilialer som vil motta innskudd og andre tilbakebetalingspliktige midler, drive utlånsvirksomhet eller stille garantier for egen regning i Norge skal underlegges de samme kravene som kredittinstitusjoner med vanlig tillatelse fra Finanstilsynet, kan innebære at det oppstår flere vanskelige tolknings spørsmål. Finanstilsynet viser i den forbindelse særlig til at en filial ikke er et selvstendig rettssubjekt, men en integrert del av det utenlandske foretaket. Flere av reglene som gjelder for norske kredittinstitusjoner, som kapitalkrav mv., vil ikke uten videre passe for tredjelandsfilialer. Finanstilsynet viser videre til at en løsning der det stilles tilleggskrav i finansforetaksforskriften til gjeldende regler i finansforetaksloven § 5-6 og § 5-7, også vil innebære at tredjelandsfilialer i større grad underlegges like regler etter norsk rett uavhengig av hvilken type finansforetak det dreier seg om, og uavhengig av hvilke typer banktjenester filialen vil yte, enn alternativet. Alternativet vil innebære en helt annen løsning for tredjelandsfilialer av kredittinstitusjoner som vil yte noen typer banktjenester, enn det som gjelder for andre typer tredjelandsfilialer etter finansforetaksloven. Finanstilsynet tilrår på denne bakgrunn ikke at handlingsrommet i artikkel 48a nr. 4 benyttes i norsk rett.

Finanstilsynet foreslår at bestemmelsene i direktivet artikkel 48a om kategorier av tredjelandsfilialer gjennomføres i finansforetaksforskriften ny § 5A-5 første til tredje ledd, og at gjennomføringen gjøres direktivnær.

Finanstilsynet foreslår videre at direktivet artikkel 48b nr. 1 om kvalifiserte tredjelandsfilialer også gjennomføres i finansforetaksforskriften ny § 5A-5 fjerde ledd, og at også gjennomføringen på dette punkt gjøres direktivnær.

Artikkel 48b nr. 5 omhandler tilsynsmyndighetens plikt til å kategorisere søknader om tillatelse som tredjelandsfilial som hhv. klasse 1, klasse 2 eller kvalifisert filial. Siden klassifiseringen kan få betydning for hvilke minstekrav som stilles til filialen, foreslår Finanstilsynet at det fastsettes i finansforetaksforskriften ny § 5A-5 femte ledd at Finanstilsynet skal vurdere om filialen skal anses som en klasse 1, klasse 2 eller en kvalifisert tredjelandsfilial når det mottar en søknad.

Når det gjelder artikkel 48b nr. 5 om tilsynsmyndighetens plikt til å be EU-kommisjonen om å vurdere om reglene mv. i et tredjeland skal anses likeverdige med kapitalkravsdirektivet og -forordningen, omhandler bestemmelsen etter Finanstilsynets vurdering kun Finanstilsynets plikter, uten å pålegge private parter plikter eller gi dem rettigheter. Bestemmelsen foreslås derfor ikke særskilt gjennomført i lov eller forskrift. Finanstilsynet legger videre til grunn at eventuelle likeverdighetsbeslutninger som vedtas av EU-kommisjonen med hjemmel i artikkel 48b nr. 2, kan gjennomføres som forskrifter i norsk rett med hjemmel i finansforetaksloven § 1-8 og/eller § 5-7 fjerde ledd første punktum.

21.4 Søknad om tillatelse og tilbakekall av tillatelse mv.

21.4.1 Gjeldende rett

Det følger av finansforetaksloven § 5-6 første ledd at reglene i finansforetaksloven kapittel 3, unntatt § 3-3 om eierforhold og § 3-4 om minstekrav til startkapital, gjelder tilsvarende for å få tillatelse som tredjelandsfilial. Det vil si at reglene i § 3-1 om krav til søknad, § 3-2 om tildeling av og vilkår for tillatelse, § 3-5 om krav til ledelsen av foretaket, § 3-6 om igangsetting av virksomhet, § 3-7 om endring og tilbakekall og § 3-8 om endring av konsesjonsvilkår, gjelder for tillatelse som tredjelandsfilial.

Videre er det fastsatt i finansforetaksloven § 5-6 andre ledd at tillatelse som tredjelandsfilial bare kan gis til å drive virksomhet som tilsvarende virksomheten som foretaket har tillatelse til å drive i hjemstaten, og bare dersom foretaket er undergitt betryggende tilsyn i hjemstaten. Det framgår også av bestemmelsen at det skal være etablert et tilfredsstillende samarbeid om tilsyn mellom tilsynsmyndigheten i foretakets hjemstat og Finanstilsynet før et foretak starter virksomhet i Norge.

For å få tillatelse til å etablere tredjelandsfilial, må foretaket dessuten deponere kapital her i riket som skal forvaltes på betryggende måte av en norsk bank, jf. finansforetaksloven § 5-6 tredje ledd. Kapitalen kan ikke frigis eller utbetales av banken uten etter samtykke fra Finanstilsynet.

Det er fastsatt i finansforetaksloven § 5-6 fjerde ledd at dersom det utenlandske finansforetaket kommer under insolvensbehandling i hjemstaten, eller Finanstilsynet ellers har grunn til å anta at forpliktelser inngått gjennom filialen her i riket ikke vil bli oppfylt, gjelder finansforetaksloven kapittel 21 om soliditetssvikt og offentlig administrasjon tilsvarende.

Foretaket skal registrere filialen i Foretaksregisteret før filialen begynner sin virksomhet, jf. finansforetaksloven § 5-6 femte ledd. Personen som forestår ledelsen av filialen, skal ha fullmakt til å handle på vegne av foretaket og til å reise og motta søksmål som gjelder filialens virksomhet her i riket.

Etter forvaltningsloven § 25 skal enkeltvedtak begrunnes. Kravene vil gjelde blant annet ved avslag på søknad om tillatelse som tredjelandsfilial og ved vedtak tilbakekall av slike tillatelser.

21.4.2 CRD 6

CRD 6 artikkel 48 forbyr medlemsstatene å gi tredjelandsfilialer gunstigere vilkår enn filialer med hovedsete i en annen EU-stat. Bestemmelsen viderefører CRD IV artikkel 47 nr. 1.

Tilsynsmyndigheten i vertsstaten skal bestrebe seg på å inngå avtaler om samarbeid med tilsynsmyndigheten i foretakets hjemstat før en tredjelandsfilial starter å yte tjenester i en medlemsstat, jf. artikkel 48c nr. 2.

I artikkel 48c nr. 3 kreves det at søknad om tillatelse til å etablere tredjelandsfilial skal inneholde en driftsplan med beskrivelse av den tiltenkte virksomheten, hvilke tjenester som skal ytes samt organisasjonsstrukturen og risikostyringen i filialen.

Ifølge artikkel 48c nr. 4 kan det bare gis tillatelse som tredjelandsfilial hvis minst følgende krav er oppfylt:

- a. kravene i underavdeling 2 til kapital, likviditet, filialens ledelse, risikostyring, bokføring mv.
- b. hovedvirksomheten må være underlagt tilsyn og ha tillatelse i sin hjemstat til å yte de samme tjenestene som skal ytes gjennom filialen
- c. tilsynsmyndigheten i hovedvirksomhetens hjemstat skal ha blitt forelagt søknaden om tillatelse som filial med tilhørende dokumentasjon
- d. tillatelse som tredjelandsfilial skal angi at filialen bare kan yte de tjenestene som omfattes av tillatelsen i medlemsstaten der filialen er etablert, og inneholde et uttrykkelig forbud mot å tilby tjenestene grensekryssende i andre medlemsstater
- e. tilsynsmyndigheten i vertsstaten skal ha tilgang til all nødvendig informasjon om hovedvirksomheten fra sistnevntes tilsynsmyndigheter, og tilsynsmyndigheten til hovedvirksomheten og filialen skal effektivt kunne koordinere sin tilsynsvirksomhet
- f. det skal ikke være rimelig grunn til å mistenke at tredjelandsfilialen vil bli brukt eller forsøkt brukt til hvitvasking eller finansiering av terrorvirksomhet.

For å vurdere om vilkåret i bokstav f ovenfor er oppfylt, skal tilsynsmyndigheten innhente en skriftlig bekreftelse fra myndighetene som har ansvar for tilsyn med antihvitvasking og terrorfinansiering etter hvitvaskingsdirektivet.

Ifølge artikkel 48c nr. 6 kan tilsynsmyndigheten bestemme at tillatelser som er gitt til tredjelandsfilialer før 10. januar 2027 fortsatt skal gjelde, forutsatt at direktivets minstekrav til tredjelandsfilialer er oppfylt.

EBA skal utarbeide retningslinjer som presiserer blant annet kravene til hva en søknad om tillatelse som tredjelandsfilial skal inneholde, og prosedyrer og vilkår for å gi tillatelse jf. artikkel 48c nr. 8.

Ifølge artikkel 48d nr.1 skal tilsynsmyndigheten kunne avslå søknad om tillatelse som tredjelandsfilial minst der filialen ikke oppfyller vilkårene for å få tillatelse i artikkel 48c eller vilkårene i nasjonal rett, eller foretaket eller konsernet ikke oppfyller tilsynsmessige krav i hjemstaten eller det er rimelig grunn til å mistenke at dette vil komme til å skje i løpet av de neste tolv månedene.

Nevnte forhold skal også kunne føre til at tilsynsmyndigheten i vertsstaten tilbakekaller tillatelsen til en tredjelandsfilial. Tilsynsmyndigheten skal ifølge artikkel 48d nr. 2 i tillegg kunne tilbakekalle filialens tillatelse i følgende tilfeller:

- a. filialen tar ikke i bruk tillatelsen i løpet av tolv måneder, frasier seg uttrykkelig tillatelsen eller har avstått fra å drive virksomhet i mer enn seks måneder.
- b. filialen har fått tillatelse ved hjelp av uriktige opplysninger eller andre uregelmessigheter
- c. filialen oppfyller ikke lenger vilkår eller tilleggskrav som ble stilt for tillatelsen
- d. det er fare for at filialen ikke vil kunne oppfylle sine forpliktelser overfor kreditorer, herunder særlig at innskudd ikke er sikret
- e. filialen oppfyller et annet grunnlag for tilbakekall av tillatelse etter nasjonal rett
- f. filialen overtrer en av bestemmelsene som er nevnt i artikkel 67 nr. 1 om sanksjoner mv.

- g. det er grunn til å tro at det foregår eller blir gjort forsøk på hvitvasking eller terrorfinansiering i forbindelse med filialen, hovedvirksomheten eller konsernet, eller økt risiko for at dette kan skje.

Ifølge artikkel 48d nr. 3 skal myndighetene som har ansvar for tilsynet med hvitvasking og terrorfinansiering etter hvitvaskingsdirektivet konsulteres ved vurderinger etter bokstav g ovenfor.

I artikkel 48d nr. 4 framgår det at medlemsstatene skal fastsette klare prosedyrer for å avslå søknad om tillatelse som tredjelandsfilial og for tilbakekall av slik tillatelse.

21.4.3 Finanstilsynets vurdering

Når det gjelder CRD 6 artikkel 48, som viderefører forbudet mot å gi tredjelandsfilialer gunstigere vilkår enn filialer med hovedsete i en annen EU-stat, viser Finanstilsynet til at det etter gjeldende norsk rett stilles strengere krav til tredjelandsfilialer enn til filialer av foretak med hovedsete i EØS. Finanstilsynet viser i den forbindelse til finansforetaksloven §§ 5-6 og 5-7 om tredjelandsfilialer, som oppstiller flere tilleggskrav til slike filialer enn det som gjelder for filialer av foretak med hovedsete i EØS. I høringsnotatet her foreslås det dessuten en rekke nye og mer detaljerte krav for tredjelandsfilialer, som vil komme i tillegg til kravene som allerede gjelder. Etter Finanstilsynets vurdering er norsk rett i samsvar med CRD 6 artikkel 48.

Når det gjelder minstekravene til innhold i søknader om tillatelse som tredjelandsfilial i CRD 6 artikkel 48c nr. 3, er det etter Finanstilsynets vurdering ikke behov for regelendringer for at norsk rett skal være i tråd med direktivet. Finanstilsynet viser til at det følger av finansforetaksloven § 5-6 første ledd, jf. § 3-1 andre og tredje ledd at søknad om tillatelse som tredjelandsfilial blant annet skal inneholde en organisasjons- og driftsplan som redegjør for de sentrale deler av konsesjonspliktig virksomhet og foretakets styrings- og kontrollsystemer.

Direktivet artikkel 48c nr. 4 inneholder en oppregning av minstekrav som må være oppfylt for å få tillatelse som tredjelandsfilial. Kravene er noe mer omfattende og mer detaljerte enn det som følger av gjeldende norsk rett, jf. redegjørelsen for finansforetaksloven § 5-6 ovenfor. Finanstilsynet foreslår en ny bestemmelse i finansforetaksforskriften ny § 5A-2 for å gjennomføre de delene av artikkel 48c nr. 4 som ikke allerede følger av finansforetaksloven § 5-6. I den forbindelse foreslår Finanstilsynet at det skal framgå uttrykkelig av finansforetaksforskriften at det er et vilkår for å få tillatelse at det ikke er grunn til å tro at filialen vil bli benyttet eller forsøkt benyttet til hvitvasking eller finansiering av terrorvirksomhet, jf. artikkel 48c nr. 4 bokstav f.

Når det gjelder kravet i direktivet artikkel 48c nr. 5 om at tilsynsmyndigheten skal innhente en bekreftelse på at vilkåret er oppfylt fra tilsynsmyndigheten for antihvitvasking i medlemsstaten, viser Finanstilsynet til at tilsynet både er konsesjonsmyndighet for tredjelandsfilialer og tilsynsmyndighet etter hvitvaskingsdirektivet i Norge. Bestemmelsen i direktivet er ikke tilpasset jurisdiksjoner der tilsynsmyndigheten etter CRD og hvitvaskingsdirektivet er den samme. Det er etter Finanstilsynets vurdering ikke naturlig å regulere i forskriften at Finanstilsynet skal kontakte eller skrive uttalelse til seg selv. Bestemmelsen om at Finanstilsynet må kontakte tilsynsmyndigheten for antihvitvasking vil også være en bestemmelse som regulerer Finanstilsynets egen virksomhet. Direktivbestemmelser som bare omhandler offentlige myndigheters plikter uten å gi rettigheter eller plikter for private rettssubjekter, har vanligvis ikke blitt gjennomført i lov eller forskrift. Finanstilsynet foreslår på denne bakgrunn ikke regler i finansforetaksforskriften om at Finanstilsynet skal innhente bekreftelse fra Finanstilsynet på at det ikke er grunn til å tro at filialen vil bli benyttet eller forsøkt benyttet til hvitvasking eller finansiering av terrorvirksomhet. Finanstilsynet må imidlertid ha på plass interne rutiner for å oppfylle kravet i direktivet. Hvis Finanstilsynet finner grunnlag for å avslå en søknad om å etablere

tredjelandfilial begrunnet i hvitvaskingshensyn, vil dette framgå av begrunnelsen for vedtaket i samsvar med forvaltningsloven § 24.

Finanstilsynet foreslår videre at det skal framgå av finansforetaksforskriften at tillatelsen skal angi at filialen bare kan yte de tjenestene som omfattes av tillatelsen, og at tillatelsen skal inneholde et uttrykkelig forbud mot å tilby tjenestene grensekryssende i andre EØS-stater, jf. artikkel 48c nr. 4 bokstav d. Plikten til å forelegge søknaden for tilsynsmyndigheten i landet der hovedvirksomheten har sitt hovedsete, bør også framgå av forskriften, jf. artikkel 48c nr. 4 bokstav c og forskriftsforslaget § 5A-2. Når det gjelder kravene i artikkel 48c nr. 4 bokstav e om at tilsynsmyndigheten i vertsstaten skal ha tilgang til nødvendig informasjon om hovedvirksomheten fra sistnevnte tilsynsmyndigheter, og om tilsynssamarbeid, viser Finanstilsynet til at utenlandske foretak ifølge ny finanstilsynslov § 3-4 skal gi Finanstilsynet alle opplysninger som Finanstilsynet krever for å kunne kontrollere at reglene som gjelder for virksomheten i Norge, overholdes. Finanstilsynet legger til grunn at bestemmelsen gir Finanstilsynet nødvendig rettslig grunnlag til å få de opplysningene som kreves i artikkel 48c nr. 4 bokstav e. Sammenholdt med kravet i finansforetaksloven § 5-6 andre ledd om at det skal være etablert et tilfredsstillende samarbeid mellom Finanstilsynet og tilsynsmyndigheten i foretakets hjemstat for å gi tillatelse som tredjelandfilial, antar Finanstilsynet at norsk rett oppfyller kravet i CRD 6 artikkel 48c nr. 4 bokstav e.

Når det gjelder artikkel 48d nr. 1, som fastsetter at søknad om tillatelse til å drive tredjelandfilial skal avslås hvis hovedvirksomheten ikke oppfyller kravene som gjelder etter lovgivningen i tredjelandets lovgivning, foreslår Finanstilsynet at det fastsettes i finansforetaksforskriften ny § 5A-2 at tillatelse som tredjelandfilial ikke kan gis dersom hovedvirksomheten eller konsernet som virksomheten er en del av ikke oppfyller lovgivningen i hjemstaten, eller det er grunn til å anta at det vil skje i løpet av tolv måneder.

Finanstilsynet foreslår videre at det fastsettes i finansforetaksforskriften ny § 5A-9 om rapportering at tredjelandfilialer skal underrette Finanstilsynet straks hvis hovedvirksomheten ikke oppfyller kravene som stilles etter lovgivningen i hjemstaten, eller dersom det er grunn til å anta at det vil skje i løpet av de neste tolv månedene. Bestemmelsen vil gjennomføre artikkel 48d nr. 1 andre ledd.

Når det gjelder artikkel 48d nr. 2, som inneholder en oppregning av hvilke situasjoner som minst skal kunne føre til at tilsynsmyndigheten tilbakekaller tillatelsen til en tredjelandfilial, omfatter oppregningen noen situasjoner som ikke er nevnt uttrykkelig i finansforetaksloven § 3-7 om tilbakekall av tillatelser etter finansforetaksloven. Finanstilsynet foreslår at det gis en ny bestemmelse om tilbakekall av tillatelse til å drive tredjelandfilial i finansforetaksforskriften § 5A-4 for å gjennomføre de delene av artikkel 48d nr. 2 som ikke allerede framgår av finansforetaksloven § 3-7, jf. § 5-6 første ledd. Alternativet i forskriftsutkastet § 5A-4 bokstav a om at tillatelsen skal kunne tilbakekalles dersom filialen ikke oppfyller krav i lov eller forskrift eller vilkår som ble stilt for tillatelsen er ment å ha et vidt virkeområde, og skal herunder omfatte situasjonene som er nevnt i direktivet artikkel 48d nr. 2 bokstav c og f. Det vil si alle situasjoner der filialen ikke oppfyller krav i lov, forskrift eller vilkår som ble stilt i tillatelsen, inkludert manglende overholdelse / overtredelse av de bestemmelsene som skal kunne føre til overtredelsesgebyr og andre forvaltningstiltak etter artikkel 67 nr. 1.

Ifølge artikkel 48d nr. 4 skal medlemsstatene fastsette klare prosedyrer for avslag på søknad om tillatelse som tredjelandfilial og tilbakekall av slik tillatelse. Finanstilsynet viser til at slike vedtak vil være enkeltvedtak etter forvaltningsloven, som må begrunnes, jf. forvaltningsloven § 25. Forvaltningslovens regler om forhåndsvarsel, partsinnsyn og adgang til å klage over vedtak, vil også gjelde for slike saker. Etter Finanstilsynets vurdering er norsk rett i samsvar med direktivets krav på dette punkt, og det er ikke behov for regelendringer.

21.5 Løpende krav til tredjelandsfilialer

21.5.1 Gjeldende rett

Finansforetaksloven § 5-7 angir hvilke bestemmelser i finansforetaksloven som gjelder tilsvarende for tredjelandsfilialer med tillatelse til å drive virksomhet i Norge etter § 5-6. Reglene gjelder for alle typer finansforetak. Ifølge § 5-7 første ledd gjelder reglene i kapittel 2 om konsesjonsplikt mv., kapittel 3 om konsesjonsbehandling og kapittel 17 om etablering av finanskonsern. I tillegg gjelder de bestemmelsene som er nevnt i eller gitt i medhold av § 5-4 første og fjerde ledd. Det vil si de samme reglene som gjelder for filialer av finansforetak med hovedsete i EU/EØS-området, som er følgende regler med tilhørende forskrifter:

- kapittel 1 om formål, virkeområde, definisjoner mv.
- § 2-19 til § 2-22 om foretaksnavn
- § 9-1 andre og tredje ledd om forbud mot at daglig leder / faktiske ledere inngår i styret eller ledelsen i andre finansforetak
- § 9-4 til § 9-6 om godtgjørelse fra andre enn finansforetaket, inhabilitet og taushetsplikt om kundeforhold mv.
- § 12-27 om overdragelse av låneporteføljer eller annen fordringsmasse av vesentlig omfang
- § 13-5 fjerde ledd om god forretningsskikk
- § 13-7 første ledd om likviditet
- kapittel 16 om forholdet til kunder, markedsføring mv.
- § 17-11 sjettede ledd om samarbeidsavtaler mellom finansforetak
- § 17-12 og § 17-13 første og tredje ledd om samarbeidende gruppe
- § 19-2 om medlemskap i innskuddsgarantiordningen for banker
- § 22-1 til § 22-3 om straff, pålegg, tvangstiltak og opplysningsplikt

Det er videre fastsatt i finansforetaksloven § 5-4 første ledd andre punktum, jf. § 5-7 at allmennaksjeloven § 7-5a første og andre ledd gjelder tilsvarende for møter mellom daglig leder av filialen og revisor.

Ifølge finansforetaksloven § 5-7 fjerde ledd kan departementet ved forskrift og enkeltvedtak gjøre unntak fra finansforetaksloven § 5-7 når det etter lovgivningen i hjemstaten gjelder tilsvarende regler for virksomheten. Det er ikke gitt forskriftsbestemmelser for kredittinstitusjoner med hjemmel i bestemmelsen.

Finansdepartementet kan treffe vedtak om at en filial i Norge av en bank med hovedsete i fremmed stat settes under offentlig administrasjon hvis banken ikke dekker sine forpliktelser etter hvert som de forfaller i Norge, samtidig som banken dekker sine forpliktelser etter hvert som de forfaller i hjemlandet, jf. finansforetaksforskriften § 21-1. Vedtaket om offentlig administrasjon omfatter alle bankens eiendeler og forpliktelser i Norge.

21.5.2 CRD 6

21.5.2.1 Deponering av kapital

Ifølge artikkel 48e nr. 1 skal klasse 1-tredjelandsfilialer til enhver tid ha kapital som tilsvarer minst 2,5 prosent av filialens gjennomsnittlige forpliktelser, mens klasse 2-tredjelandsfilialer skal ha kapital som tilsvarer minst 0,5 prosent av filialens gjennomsnittlige forpliktelser, i de tre foregående årlige rapporteringsperiodene. For nylig godkjente tredjelandsfilialer skal det tas utgangspunkt i filialens forpliktelser på tidspunktet når tillatelse gis, men slik at klasse 1-tredjelandsfilialer skal ha en kapital på minst 10 millioner euro og klasse 2-tredjelandsfilialer minst 5 millioner euro.

Kravene til kapital skal ifølge artikkel 48e nr. 2 oppfylles med kontanter eller kontantlignende instrumenter som definert i kapitalkravsforordningen artikkel 4 nr. 1 nr. 60, gjeldsinstrumenter

utstedt av medlemsstatenes sentrale regjeringer eller sentralbanker, eller andre instrumenter som uhindret og umiddelbart kan benyttes til å dekke risikoer eller tap så snart de oppstår. Kapitalinstrumentene skal deponeres på en sperret konto i medlemsstaten der filialen er etablert hos en kredittinstitusjon som ikke inngår i samme konsern som hovedvirksomheten som filialen er knyttet til. Ved avvikling av tredjelandsfilialen skal kapitalinstrumentene kunne benyttes til formålene i krisehåndteringsdirektivet artikkel 96. Krisehåndteringsdirektivet artikkel 96 gjelder avvikling av filialer med hovedsete i EØS i samsvar med nasjonal lovgivning.

21.5.2.2 Likviditet

Ifølge artikkel 48f skal tredjelandsfilialer til enhver tid ha ubelånte og likvide eiendeler som er tilstrekkelig til å dekke likviditetsutgang i en periode på minst 30 dager. Klasse 1-tredjelandsfilialer skal overholde likviditetsreglene i kapitalkravsforordningen sjette del avdeling 1 (p.t. artikkel 411 til 414) og i delegert kommisjonsforordning (EU) 2015/6116. Tilsynsmyndigheten kan gi kvalifiserte tredjelandsfilialer dispensasjon fra likviditetskravet i artikkel 48f, jf. nr. 4.

De likvide eiendelene skal deponeres på en sperret konto i medlemsstaten der filialen er etablert hos en kredittinstitusjon som ikke inngår i samme konsern som hovedvirksomheten som filialen er knyttet til. Likvide eiendeler som er igjen etter at likviditetsutgang som nevnt i artikkel 48f nr. 1 er dekket, skal kunne benyttes ved avvikling av tredjelandsfilialen.

21.5.2.3 Krav til ledelsen, risikostyring og internkontroll mv.

Tredjelandsfilialer skal ha minst to personer i medlemsstaten der filialen er etablert som ivaretar den faktiske ledelsen av filialen, jf. artikkel 48g nr. 1. Personene skal ha godandel, være egnet og sette av tilstrekkelig tid til å følge opp arbeidsoppgavene i filialen. De skal godkjennes av tilsynsmyndigheten i vertsstaten på forhånd.

Tredjelandsfilialer skal ifølge artikkel 48g nr. 2 og 3 oppfylle kravene i artikkel 74 om risikostyring og internkontroll, artikkel 75 om tilsynsmyndighetens plikt til å innhente informasjon fra foretakene om godtgjørelsesordninger, artikkel 92 om godtgjørelsesordninger, artikkel 94 om variabel godtgjørelse og artikkel 95 om godtgjørelsesutvalg. Klasse 1-tredjelandsfilialer skal i tillegg oppfylle kravene i artikkel 76 nr. 5 og 6 første, andre og fjerde ledd om uavhengige kontrollfunksjoner. Det vil si risikostyringsfunksjon, internrevisjonsfunksjon og etterlevelsesfunksjon. Medlemsstatene kan ifølge artikkel 48g nr. 3 kreve at klasse 2-tredjelandsfilialer skal utpeke ledere av kontrollfunksjoner, jf. artikkel 76 nr. 6 tredje og femte ledd.

Tredjelandsfilialer skal ha rapporteringslinjer til ledelsesorganet i hovedvirksomheten, som skal dekke alle vesentlige risikoer og rutiner for risikostyring, jf. artikkel 48g nr. 4. Filialene skal også ha egnede IKT-systemer og -kontroller for å sikre at rutinene blir overholdt.

Ifølge artikkel 48g nr. 5 skal tredjelandsfilialer overvåke og håndtere filialens utkontrakteringsavtaler og sikre at tilsynsmyndigheten har tilgang til nødvendig informasjon.

Tredjelandsfilialer som engasjerer seg i back-to-back-transaksjoner eller konserninterne transaksjoner, skal ha tilstrekkelige ressurser til å identifisere og håndtere motpartens kredittrisiko der vesentlige risikoer knyttet til eiendeler bokført av tredjelandsfilialen overføres til motparten.

Hvis hovedvirksomheten ivaretar kritiske eller viktige funksjoner for filialen, skal det gjøres i samsvar med interne ordninger eller konserninterne avtaler, jf. artikkel 48g nr. 7. Myndighetene som fører tilsyn med tredjelandsfilialen, skal ha tilgang til nødvendig informasjon.

Ifølge artikkel 48g nr. 8 skal en uavhengig tredjepart regelmessig vurdere filialens etterlevelse av kravene i artikkel 48g og rapportere sine funn til tilsynsmyndigheten.

EBA skal utarbeide retningslinjer om blant annet anvendelsen av reglene om risikostyring og internkontroll for tredjelandsfilialer, jf. artikkel 48g nr. 9.

21.5.3 Finanstilsynets vurdering

21.5.3.1 Deponering av kapital

I finansforetaksloven § 5-6 tredje ledd, som krever at et finansforetak med hovedsete i et tredjeland deponerer kapital i en norsk bank for å kunne etablere filial her, er det ikke stilt krav til størrelsen på kapitalen som deponeres, eller nærmere krav til hva kapitalen kan bestå av. Det kreves heller ikke i loven at banken der kapitalen er deponert ikke må være en del av samme konsern som filialen er en del av.

For å gjennomføre direktivets minstekrav, foreslår Finanstilsynet at det tilføyes i finansforetaksloven § 5-6 tredje ledd at banken der kapitalen deponeres, ikke kan være en del av samme konsern som finansforetaket som filialen inngår i.

Videre foreslår Finanstilsynet at minstekravene i direktivet artikkel 48e nr. 1 til størrelsen på kapitalen som skal deponeres i Norge, gjennomføres i finansforetaksforskriften ny § 5A-7, og at bestemmelsen gjøres direktivnær.

Finanstilsynet foreslår dessuten at det fastsettes i finansforetaksforskriften ny § 5A-7 tredje ledd at kapitalen skal bestå av kontanter eller kontantlignende instrumenter som definert i kapitalkravsforordningen artikkel 4 nr. 1 nr. 60, statsobligasjoner utstedt av en sentralregjering eller en sentralbank i EØS eller andre instrumenter som kan anvendes til dekning av risiko eller tap straks og uten begrensinger. Bestemmelsen skal gjennomføre direktivet artikkel 48e nr. 2.

Som det framgår ovenfor under redegjørelsen for gjeldende rett, følger det av finansforetaksforskriften § 21-1 første ledd at et vedtak fattet av Finansdepartementet om å sette en filial i Norge av en utenlandsk bank under offentlig administrasjon, omfatter "alle bankens eiendeler og forpliktelser i Norge". Etter Finanstilsynets vurdering oppfyller bestemmelsen kravet i CRD 6 artikkel 48e nr. 3 andre punktum, der det framgår at kapitalen som tredjelandsfilialer til enhver tid skal ha, skal kunne benyttes ved avvikling av filialen, jf. krisehåndteringsdirektivet artikkel 96. Finanstilsynet foreslår derfor ikke regelendringer på dette punktet.

21.5.3.2 Likviditet

For å gjennomføre minstekravene i CRD 6 artikkel 48f til likviditet, foreslår Finanstilsynet at en ny bestemmelse i finansforetaksforskriften § 5A-8, som skal gjelde i tillegg til det generelle kravet til likviditet i finansforetaksloven § 13-7 første ledd. Forslaget innebærer at det fastsettes i forskriften tredjelandsfilialer skal ha en likviditetsreserve som dekker minst 100 prosent av netto likviditetsutgang i en periode på minst 30 dager.

Videre foreslår Finanstilsynet at det fastsettes i forskriften at klasse 1-tredjelandsfilialer skal oppfylle kravene til likviditetsreserve i kapitalkravsforordningen sjette del avdeling 1 og i likviditetsforordningen (forordning (EU) 2015/61). Bestemmelsen skal gjennomføre CRD 6 artikkel 48f nr. 2.

Når det gjelder kravet direktivet artikkel 48f nr. 3 om at likvide midler som skal oppfylle kravene til likviditetsreserve skal deponeres hos en kredittinstitusjon som ikke er en del av samme konsern som filialen/hovedvirksomheten som filialen er en del av, foreslår Finanstilsynet at det skal framgå uttrykkelig i finansforetaksforskriften ny § 5A-8.

Når det gjelder CRD 6 artikkel 48f nr. 3 siste punktum, der det framgår at likvide midler som gjenstår etter at utgående pengestrømmer er dekket etter artikkel 48f nr. 1 skal kunne benyttes ved avvikling av filialen, jf. krisehåndteringsdirektivet artikkel 96, viser Finanstilsynet til omtalen ovenfor av tilsvarende bestemmelse i artikkel 48e nr. 3 om kapital som skal deponeres. Et vedtak om å sette filial i Norge av en utenlandsk bank under offentlig administrasjon, omfatter "alle bankens eiendeler og forpliktelser i Norge". Det vil etter

Finanstilsynets vurdering omfatte midler som er deponert for å oppfylle kravene til likviditet. Finanstilsynet foreslår derfor ikke regelendringer på dette punkt.

Finanstilsynet foreslår videre at det skal framgå av finansforetaksforskriften § 5A-8 at Finanstilsynet ved enkeltvedtak kan unnta kvalifiserte tredjelandsfilialer fra kravene til likviditet. Siden det overordnede kravet til likviditet i finansforetaksloven § 13-7 første ledd allerede gjelder for tredjelandsfilialer, jf. finansforetaksloven, jf. § 5-7 første ledd, jf. § 5-4 første ledd, omfatter adgangen til å gjøre unntak ifølge forskriftsforslaget også finansforetaksloven § 13-7 første ledd. Forslaget vil gjennomføre direktivet artikkel 48f nr. 4.

21.5.3.3 Krav til ledelsen, risikostyring og internkontroll mv.

For å gjennomføre artikkel 48g nr. 1, foreslår Finanstilsynet at det fastsettes i finansforetaksforskriften ny § 5A-6 at tredjelandsfilialer skal ha minst to personer i Norge som ivaretar den faktiske ledelsen av filialen. Det bør videre framgå av bestemmelsen at personene skal sette av tilstrekkelig tid til å utføre sine oppgaver, jf. lignende bestemmelse i finansforetaksforskriften § 9-2 første ledd og direktivet artikkel 48g nr. 1. Når det gjelder kravene i direktivet artikkel 48g nr. 1 om at personene skal ha god vandel og kompetanse til å utføre sine arbeidsoppgaver, er norsk rett etter Finanstilsynets vurdering i samsvar med direktivet. Finanstilsynet viser til at finansforetaksloven § 3-5 om krav til ledelsen av foretaket ifølge § 5-6 første ledd, jf. § 5-4, gjelder for tredjelandsfilialer. Det innebærer at lederne av filialen skal godkjennes av Finanstilsynet i forbindelse med søknad om tillatelse til å drive tredjelandsfilial. Videre følger det av finansforetaksloven § 3-1 fjerde ledd, jf. tredje ledd, jf. § 5-6 første ledd at det skal framlegges politiattest for daglig leder og andre personer som skal inngå i den faktiske ledelsen av filialen. Samlet sett vil nevnte bestemmelser etter Finanstilsynets oppfatning innebære at norsk rett oppfyller kravene til egnethet i direktivet artikkel 48g nr. 1.

Når det gjelder artikkel 48g nr. 2 og 3, der det står at tredjelandsfilialer skal oppfylle kravene i kapitalkravsdirektivet artikkel 74 om risikostyring og internkontroll mv., er artikkel 74 nr. 1 gjennomført i norsk rett i finansforetaksloven § 13-5 første ledd. Finanstilsynet foreslår at det fastsettes i finansforetaksforskriften ny § 5A-6 at finansforetaksloven § 13-5 første ledd skal gjelde for tredjelandsfilialer. Det samme gjelder finansforetaksloven § 13-5 tredje ledd, som gjennomfører proporsjonalitetsprinsippet i CRD IV artikkel 74 nr. 2.

Finanstilsynet foreslår videre at det fastsettes i finansforetaksforskriften ny § 5A-6 at reglene om godtgjørelsesordninger for kredittinstitusjoner i finansforetaksforskriften kapittel 15 del I skal gjelde tilsvarende for tredjelandsfilialer. Forslaget vil gjennomføre CRD 6 i artikkel 47g nr. 2 og 3, der det kreves at bestemmelsene om godtgjørelsesordninger i kapitalkravsdirektivet artikkel 92, 94 og 95 skal gjelde for tredjelandsfilialer.

Ifølge CRD 6 artikkel 48g nr. 2 og 3 skal også kapitalkravsdirektivet artikkel 75, som gjelder tilsyn med foretakenes godtgjørelsesordninger, gjelde for tredjelandsfilialer. Artikkel 75 forutsetter at foretakene offentliggjør informasjon om sine godtgjørelsesordninger etter kapitalkravsforordningen artikkel 450 nr. 1 bokstav g, h, i og k. Kapitalkravsforordningen artikkel 450 gjelder ikke for tredjelandsfilialer. For å gjennomføre direktivets minstekrav på dette punkt, foreslår Finanstilsynet at det fastsettes i finansforetaksforskriften ny § 5A-6 at plikten til å offentliggjøre opplysninger om godtgjørelsesordninger i kapitalkravsforordningen artikkel 450 nr. 1 bokstav g, h, i og k skal gjelde tilsvarende for tredjelandsfilialer.

Ifølge CRD 6 artikkel 48g nr. 2 og nr. 3, som krever at artikkel 76 nr. 5 skal gjelde for både klasse 1- og klasse 2-tredjelandsfilialer, skal filialene ha uavhengige kontrollfunksjoner i form av risikostyringsfunksjon, internrevisjonsfunksjon og etterlevelsfunksjon. Kontrollfunksjonene skal rapportere direkte til ledelsesorganet, jf. henvisningene i artikkel 47g nr. 3 om tredjelandsfilialer til artikkel 76 nr. 6 første ledd. For klasse 1-tredjelandsfilialer skal hele artikkel 76 om krav til uavhengighet mv. for kontrollfunksjonene gjelde. For klasse 2-tredjelandsfilialer skal minst artikkel 76 nr. første, andre og fjerde ledd gjelde, men slik at

medlemsstatene kan kreve at de skal utpeke ledere av kontrollfunksjoner, jf. artikkel 76 tredje og femte ledd.

Etter Finanstilsynets vurdering er det ikke hensiktsmessig å skille mellom klasse 1- og klasse 2-tredjelandfilialer når det gjelder krav til kontrollfunksjoner. Ulike krav for forskjellige klasser av filialer på dette punkt vil etter Finanstilsynets oppfatning komplisere regelverk ytterligere. Finanstilsynet foreslår at hele artikkel 76 nr. 6, som gjelder nærmere krav til uavhengighet for kontrollfunksjonene, skal gjelde for både klasse 1- og 2- tredjelandfilialer. I norsk rett er kravet i direktivet artikkel 75 om uavhengige kontrollfunksjoner gjennomført i finansforetaksloven § 13-5 andre ledd første punktum. Nærmere regler om de ulike kontrollfunksjonenes oppgaver og krav til uavhengighet mv. som gjennomfører kapitalkravsdirektivet artikkel 76 nr. 5 og 6 er (foreslått) gjennomført i CRR/CRD-forskriften § 38 til § 40, se omtale under punkt 8. Finanstilsynet foreslår at det fastsettes i finansforetaksforskriften ny § 5A-6 at finansforetaksloven § 13-5 andre ledd første punktum om uavhengige kontrollfunksjoner og CRR/CRD-forskriften § 43 og § 44 gjelder tilsvarende for tredjelandfilialer.

Ifølge artikkel 48g nr. 2 andre punktum kan medlemsstatene kreve at tredjelandfilialer har en lokal forvaltningskomite. Finanstilsynet viser til at det etter norsk rett ikke er krav om slik komite, og finner ikke grunn til å foreslå slike regler for tredjelandfilialer.

Når det gjelder kravene i direktivet artikkel 48g nr. 4 om at filialer skal ha rapportere til ledelsesorganet i hovedvirksomheten om alle vesentlige risikoer og systemer for risikostyring, og ha egnede IKT-systemer for å sikre at kravene overholdes, kan kravene etter Finanstilsynets vurdering langt på vei utledes av finansforetaksloven § 13-5 første ledd, som ovenfor er foreslått å skulle gjelde for tredjelandfilialer. For å unngå tvil om at norsk rett er i tråd med direktivet på dette punkt, foreslår Finanstilsynet at det presiseres i finansforetaksforskriften ny § 5A-6 at filialen skal rapportere direkte til hovedvirksomhetens ledelsesorgan om risikoer og systemer for risikostyring, samt at filialen skal ha egnede systemer for informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Forslaget innebærer en direktivnær gjennomføring.

Finanstilsynet foreslår videre at det presiseres i finansforetaksforskriften ny § 5A-6 at filialens retningslinjer og rutiner for styring og kontroll av risiko skal omfatte utkontrakterte oppgaver, jf. CRD 6 artikkel 48g nr. 5. Kravet kan også utledes av de generelle kravene til risikostyring og internkontroll i finansforetaksloven § 13-5 første ledd, men siden finansforetaksloven § 13-4 om utkontraktering ikke gjelder for tredjelandfilialer, bør det etter Finanstilsynets vurdering framgå uttrykkelig av finansforetaksforskriften at filialens retningslinjer og rutiner skal omfatte utkontrakterte oppgaver. Videre foreslår Finanstilsynet at det fastsettes i finansforetaksforskriften § 5A-6 at reglene i CRR/CRD-forskriften § 40 niende ledd skal gjelde tilsvarende. Det innebærer at utkontrakteringsavtalen skal sikre at Finanstilsynet gis tilgang til nødvendige opplysninger. Bestemmelsene vil gjennomføre CRD 6 artikkel 48g nr. 5.

Ifølge artikkel 48g nr. 6 skal tredjelandfilialer som engasjerer seg i "back-to-back" eller konserninterne transaksjoner ha tilstrekkelige ressurser til å identifisere og håndtere motpartens kredittrisiko på en forsvarlig måte når vesentlige risikoer knyttet til eiendeler som er bokført hos tredjelandfilialen overføres til motparten. Finanstilsynet foreslår at bestemmelsen gjennomføres i finansforetaksforskriften ny § 5A-6, og at gjennomføringen gjøres direktivnær.

Når det gjelder artikkel 48g nr. 7 første punktum, som fastsetter at hvis hovedvirksomheten ivaretar kritiske eller viktige funksjoner for filialen, skal det gjøres i samsvar med interne ordninger eller konserninterne avtaler, foreslår Finanstilsynet at bestemmelsen gjennomføres i finansforetaksforskriften ny § 5A-6.

Ifølge artikkel 48g nr. 7 andre punktum skal tilsynsmyndigheten i vertsstaten ha tilgang til alle nødvendige opplysninger for å føre tilsyn. Ny finansforetakslov § 3-4 fastsetter at utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge skal gi Finanstilsynet alle opplysninger som

Finanstilsynet krever for å kunne kontrollere at reglene som gjelder for virksomheten i Norge, overholdes. Finanstilsynet viser til at filialen ikke er et selvstendig rettssubjekt, men en integrert del av det utenlandske foretaket. Finanstilsynet legger til grunn at finansstilsynsloven § 3-4 gir Finanstilsynet nødvendig rettslig grunnlag til å få opplysninger, slik at kravet i CRD 6 artikkel 48g nr. 7 andre punktum er oppfylt.

Ifølge artikkel 48g nr. 8 skal en uavhengig tredjepart regelmessig vurdere filialens etterlevelse av kravene i artikkelen og rapportere sine funn til tilsynsmyndigheten. Finanstilsynet foreslår at bestemmelsen gjennomføres i finansforetaksforskriften ny § 5A-6.

21.6 Krav til bokføring mv.

21.6.1 Gjeldende rett

Det følger av regnskapsloven § 1-2 første ledd nr. 5 at finansforetak og andre foretak som Finanstilsynet fører tilsyn med etter ny finansstilsynslov § 1-2, har regnskapsplikt. Ifølge forskrift 16. desember 1998 nr. 1240 om årsregnskap for banker, kredittforetak og finansieringsforetak § 1-1 første ledd nr. 6 har filialer av utenlandske kredittinstitusjoner plikt til å utarbeide årsregnskap og årsberetning mv. Det vil si at de har regnskapsplikt.

Ifølge bokføringsloven § 1 første ledd, jf. § 2, har enhver som har regnskapsplikt etter regnskapsloven også bokføringsplikt etter bokføringsloven. Bokføringsplikt innebærer at alle transaksjoner må bokføres, jf. bokføringsloven § 4 følgende. Alle bokførte opplysninger skal dokumenteres, jf. bokføringsloven § 10. Opplysningene skal oppbevares, jf. bokføringsloven § 13. Det betyr at alle bilag må oppbevares og kunne spores til de relevante transaksjonene.

21.6.2 CRD 6

Ifølge CRD 6 artikkel 48h nr. 1 skal tredjelandsfilialer føre et register som gjør det mulig å spore og føre en nøyaktig oversikt over alle eiendeler og forpliktelser som er bokført av eller har oppstått i filialen, og å forvalte disse eiendelene og forpliktelsene selvstendig i filialen. Registeret skal inneholde nødvendig og tilstrekkelig informasjon om risikoene som filialen genererer og hvordan de håndteres.

Filialene skal ha retningslinjer og rutiner for registreringer, jf. artikkel 48h nr. 2. Disse skal oppdateres regelmessig, dokumenteres og godkjennes av hovedvirksomhetens ledelsesorgan. Retningslinjene og rutinene skal begrunnes og inneholde en beskrivelse av hvordan de er i tråd med filialens forretningsstrategi.

Filialene skal ifølge artikkel 48h nr. 3 sørge for at det regelmessig utarbeides en uavhengig, skriftlig og begrunnet uttalelse om gjennomføringen og den løpende etterlevelsen av kravene i artikkelen. Uttalelsen, med resultater og konklusjoner, skal forelegges tilsynsmyndigheten.

EU-kommisjonen skal gi nivå 2-regler som presiserer kravene til registrering mv., jf. artikkel 48h nr. 4.

21.6.3 Finanstilsynets vurdering

Etter Finanstilsynets vurdering oppfylder reglene i bokføringsloven kravene i direktivet artikkel 48h nr. 1 om plikt til å registrere og kunne spore alle eiendeler og forpliktelser knyttet til filialen. Når det gjelder kravet i artikkel 48h nr. 1 om at registeret skal inneholde alle opplysninger om risikoene som filialen genererer og om hvordan de styres, antar Finanstilsynet at reglene i bokførings- og regnskapsloven sammenholdt med kravene i finansforetaksloven § 13-5 første ledd om retningslinjer og rutiner for identifisering og styring av risiko, oppfylder kravene i direktivet. Finanstilsynet viser imidlertid til at EU-kommisjonen vil gi utfyllende regler til kravene til registrering mv., og at dette kan medføre andre krav enn det som følger av gjeldende norsk rett.

Når det gjelder kravene i artikkel 48h nr. 2 om at filialen skal ha retningslinjer og rutiner for bokføring, og at disse skal godkjennes av hovedvirksomhetens ledelsesorgan, foreslår Finanstilsynet at bestemmelsen gjennomføres i finansforetaksforskriften § 5A-6. Forslaget innebærer at det vil framgå uttrykkelig av forskriften at tredjelandsfilialens retningslinjer og rutiner skal omfatte bokføring av eiendeler og forpliktelser og beskrive hvordan de er i samsvar med filialens forretningsstrategi. Videre framgår det uttrykkelig av forskriftsforslaget § 5A-6 at retningslinjene og rutineene skal godkjennes og regelmessig gjennomgås av hovedvirksomhetens ledelsesorgan.

Når det gjelder kravet i artikkel 48h nr. 3 om at filialen skal sørge for at en uavhengig tredjepart regelmessig utarbeider en uttalelse om etterlevelsen av kravene i artikkelen, som skal sendes tilsynsmyndigheten, foreslår Finanstilsynet at bestemmelsen gjennomføres i finansforetaksforskriften § 5A-6. Finanstilsynet har ovenfor foreslått gjennomføring av tilsvarende plikt når det gjelder filialens etterlevelse av kravene til risikostyring og internkontroll mv. i artikkel 48g. Finanstilsynet foreslår at filialens plikt til å få utarbeidet en uttalelse om etterlevelsen av kravene til bokføring mv. skal framgå av samme forskriftsbestemmelse, jf. forslaget til § 5A-6.

21.7 Myndighet til å kreve etablering av datterforetak

21.7.1 Gjeldende rett

Det er i gjeldende rett ingen bestemmelser som gir Finanstilsynet myndighet til å kreve at et utenlandsk foretak – i stedet for å etablere filial – etablerer et datterforetak i Norge.

Finansforetaksloven § 5-1 inneholder regler om adgang til å etablere datterforetak av utenlandsk finansforetak. Bestemmelsen gjelder både finansforetak etablert i et annet EØS-land og utenfor EØS.

21.7.2 CRD 6

Ifølge artikkel 48i nr. 1 skal tilsynsmyndigheten i vertsstaten kunne kreve at tredjelandsfilialer søker om tillatelse etter de vanlige reglene om tillatelse til å drive virksomhet som kredittinstitusjon i kapitalkravsdirektivet avdeling III kapittel 1 minst i følgende tilfeller:

- tredjelandsfilialen har ytt, eller yter, tjenester som krever tillatelse som tredjelandsfilial til kunder eller motparter i en annen medlemsstat enn der filialen har tillatelse
- tredjelandsfilialen oppfyller indikatorene for systemviktige foretak som nevnt i artikkel 131 nr. 3, eller er vurdert som systemviktig etter artikkel 48j og utgjør en vesentlig risiko for finansiell stabilitet i EU eller i medlemsstaten der den er etablert
- den samlede verdien av eiendelene til tredjelandsfilialene i EU som tilhører samme konsern er minst 40 milliarder euro, eller den bokførte verdien av eiendelene til tredjelandsfilialen i medlemsstaten der den er etablert er minst 10 milliarder euro

Ifølge artikkel 48i nr. 1 andre ledd kan kompetansen til å kreve at tredjelandsfilialen søker om tillatelse som kredittinstitusjon brukes etter at tiltak som nevnt i artikkel 48j eller 48o er benyttet, eller hvis tilsynsmyndigheten kan godtgjøre at slike tiltak er utilstrekkelige til å ivareta vesentlige tilsynsmessige hensyn. Før tilsynsmyndigheten krever at filialen søker om tillatelse som kredittinstitusjon, skal de konsultere EBA og tilsynsmyndighetene i andre EU-stater hvor tredjelandskonsernet har filialer eller datterforetak, jf. artikkel 48i nr. 2 første ledd.

I vurderingene etter bokstav b og c ovenfor skal tilsynsmyndigheten, dersom det er relevant, særlig ta hensyn til blant annet filialens størrelse, kompleksitet, markedsandel og sammenkobling med det finansielle systemet i landet der den er etablert mv., jf. artikkel 48i nr. 2 andre ledd.

21.7.3 Finanstilsynets vurdering

Å pålegge en tredjelandsfilial å søke om tillatelse som kredittinstitusjon, er etter Finanstilsynets vurdering en type tiltak som krever tydelig hjemmel i lov, eller i forskrift med hjemmel i lov. Finanstilsynet foreslår at det tilføyes uttrykkelig i finansforetaksloven § 5-7 at det kan gis regler i forskrift som gir Finanstilsynet adgang til å pålegge en filial av en kredittinstitusjon med hovedsete i et tredjeland å søke om tillatelse som kredittinstitusjon.

Finanstilsynet foreslår videre at de konkrete reglene om vilkår for å fatte slikt pålegg fastsettes i forskrift med hjemmel i bestemmelsen, jf. vedlagte forslag til finansforetaksforskriften ny § 5A-10. Finanstilsynet foreslår en direktivnær gjennomføring for å oppfylle kravene i CRD 6 artikkel 48i.

Når det gjelder bestemmelsene i artikkel 48i nr. 2 første ledd om Finanstilsynets plikt til å konsultere med tilsynsmyndigheter i andre land der tredjelandskonsernet har filialer eller datterselskaper, legger Finanstilsynet til grunn at bestemmelsene bare omhandler offentlige myndigheters plikter, slik at det ikke er nødvendig med særskilte gjennomføringsbestemmelser i lov eller forskrift. Finanstilsynet viser også til ny finanstilsynslov § 1-3 fjerde ledd, der det framgår at Finanstilsynet skal føre tilsyn i samarbeid med tilsynsmyndigheter i andre EØS-stater i samsvar med det som følger av regler som gjennomfører EØS-avtalen vedlegg IX.

21.8 Systemviktige tredjelandsfilialer mv.

21.8.1 Gjeldende rett

Norsk rett inneholder ikke regler om systemviktige tredjelandsfilialer.

CRR/CRD-forskriften del VII inneholder bestemmelser om systemviktige kredittinstitusjoner.

21.8.2 CRD 6

Artikkel 48j inneholder særskilte bestemmelser om tredjelandsfilialer i EU som tilhører samme tredjelandskonsern, og som til sammen har eiendeler i EU som utgjør 40 milliarder euro eller mer. Ifølge artikkel 48j nr. 2 skal vertslandsmyndighetene som har ansvar for tilsynet med en tredjelandsfilial som tilhører et slikt tredjelandskonsern vurdere om filialen er systemviktig og utgjør vesentlig risiko for finansiell stabilitet i EU eller i medlemsstaten der den er etablert.

Tilsynsmyndigheten skal konsultere EBA og tilsynsmyndighetene i andre medlemsstater der tredjelandskonsernet har datterforetak eller filialer, jf. artikkel 48j nr. 3, og forelegge sin vurdering for nevnte myndigheter og EBA. Det er også gitt nærmere bestemmelser om saksbehandling ved uenighet mellom tilsynsmyndigheter.

For å kunne imøtegå identifiserte risikoer, skal tilsynsmyndigheten kunne pålegge filialen målrettede krav, herunder kunne kreve at filialen omstrukturerer sine eiendeler eller virksomhet slik at den ikke lenger er systemviktig, eller slik at den ikke lenger utgjør en unødig risiko for finansiell stabilitet i EU eller i medlemsstaten der den er etablert, eller pålegge filialen ytterligere tilsynskrav ("imposing additional prudential requirements"), jf. artikkel 48j nr. 4. Hvis tilsynsmyndigheten vurderer at filialen er systemviktig, men beslutter at det ikke er nødvendig å kreve tiltak som nevnt, skal EBA og tilsynsmyndighetene i andre EU-land der tredjelandsforetaket har filialer eller datterselskaper notifiseres.

21.8.3 Finanstilsynets vurdering

Finanstilsynet foreslår at kravene i artikkel 48j nr. 1 og 2 om Finanstilsynets plikt til å vurdere om en tredjelandsfilial er systemviktig gjennomføres i finansforetaksforskriften ny § 5A-12 første ledd. Når det gjelder artikkel 48j nr. 1 andre ledd, som fastsetter at eiendeler som filialene besitter i forbindelse med markedsoperasjoner som gjennomføres av ESCB-sentralbanker, viser Finanstilsynet til at EØS-avtalen ikke omfatter pengepolitikken.

Finanstilsynet har vurdert om bestemmelsen kan gjennomføres slik at det i stedet vises til markedsoperasjoner som gjennomføres av sentralbanker i EØS, men antar at det kan innebære en utvidelse av unntaket som ikke er i tråd med direktivet. Finanstilsynet har derfor ikke foreslått noen særskilt gjennomføringsbestemmelse for artikkel 48j nr. 1 andre ledd.

Artikkel 48j nr. 2 første ledd andre punktum viser til at tilsynsmyndigheten skal ta hensyn til forhold som nevnt i artikkel 48j nr. 2 og artikkel 131 nr. 3 i vurderingen av om en tredjelandsfilial er systemviktig. Artikkel 131 nr. 1 er gjennomført i CRR/CRD-forskriften § 31 andre punktum, jf. § 30 siste ledd siste punktum. Finanstilsynet foreslår at det i finansforetaksforskriften ny § 5A-12 om hva Finanstilsynet skal legge vekt på i vurderingen av om en tredjelandsfilial er systemviktig og utgjør en vesentlig risiko for finansiell stabilitet, vises til CRR/CRD-forskriften § 31. I sistnevnte bestemmelser framgår det at vurderingen skal baseres på blant annet filialens størrelse, omfang av virksomhet i Norge og i andre land, filialens kompleksitet, filialen rolle i den finansielle infrastrukturen og i hvilken grad filialen er sammenvevet med resten av det finansielle systemet. Videre foreslår Finanstilsynet at det skal framgå av bestemmelsen at Finanstilsynet kan legge vekt på forhold som nevnt i finansforetaksforskriften ny § 5A-10 andre ledd, siden bestemmelsen skal gjennomføre CRD 6 artikkel 48j nr. 2.

Finanstilsynet legger til grunn at det ikke er nødvendig med særskilte gjennomføringsbestemmelser i forskriften om saksbehandlingen til tilsynsmyndighetene etter artikkel 48j nr. 3 andre og tredje ledd og nr. 4. Bestemmelsene omhandler kun offentlige myndigheters plikter. Finanstilsynet viser i den forbindelse også til ny finanstilsynslov § 1-3 fjerde ledd om Finanstilsynets plikt til å føre tilsyn i samarbeid med tilsynsmyndigheter i andre stater som er omfattet av EØS-avtalen i samsvar med det som følger av regler som gjennomfører EØS-avtalen vedlegg IX. Etter Finanstilsynets vurdering er norsk rett i samsvar med direktivets krav på dette punkt.

21.9 Rapportering

21.9.1 Gjeldende rett

Ifølge ny finanstilsynslov § 3-4, jf. § 1-2 tredje ledd skal utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge gi Finanstilsynet alle opplysninger som Finanstilsynet krever for å kunne kontrollere at reglene som gjelder for virksomheten i Norge, overholdes.

Det er ikke gitt regler om hvilke konkrete opplysninger tredjelandsfilialer skal rapportere til Finanstilsynet.

Filialer av utenlandske kredittinstitusjoner skal utarbeide årsregnskap og årsberetning mv. etter forskrift 16. desember 1998 nr. 1240 om årsregnskap for banker, kredittforetak og finansieringsforetak.

21.9.2 CRD 6

Ifølge CRD 6 artikkel 48k nr. 1 skal tredjelandsfilialer regelmessig rapportere følgende informasjon til tilsynsmyndigheten:

- a. Eiendeler og forpliktelser som er bokført hos filialen etter artikkel 48i og eiendeler og forpliktelser som stammer fra filialen, med en oppdeling som særskilt angir:
 - i. de største eiendelene og forpliktelsene klassifisert etter sektor og type motpart, herunder særlig eksponeringer i finansiell sektor
 - ii. vesentlig eksponering mot og konsentrasjon av finansieringskilder til spesifikke typer motparter
 - iii. vesentlige interne transaksjoner med hovedvirksomheten og med foretak i hovedvirksomhetens konsern.

- b. Tredjelandsfilialens etterlevelse av krav som gjelder for filialen etter direktivet
- c. På ad hoc basis, innskuddsgarantiordningene som gjelder for filialens kunder, jf. direktiv 2014/49/EU (innskuddsgarantidirektivet) artikkel 15 nr. 2 og 3
- d. Tilleggskrav som gjelder for tredjelandsfilialen etter nasjonal rett i medlemsstatene

Filialene skal benytte internasjonale regnskapsstandarder til rapporteringen, jf. forordning (EF) nr. 1606/2002 om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder, eller gjeldende alminnelig anerkjente regnskapsprinsipper i vertsstaten.

Ifølge artikkel 48k nr. 2 skal tredjelandsfilialer også rapportere følgende opplysninger til tilsynsmyndigheten:

- aggregerte opplysninger om eiendeler og forpliktelser som holdes eller er bokført hos datterforetak og andre tredjelandsfilialer i EU i konsernet som hovedvirksomheten er en del av
- med regelmessige mellomrom, hovedvirksomhetens etterlevelse av kravene som gjelder for virksomheten på individuell og konsolidert basis
- på ad hoc-basis, vesentlige vurderinger og avgjørelser om hovedvirksomhetens risiko og kapitalbehov (SREP) som er gjort av hovedvirksomhetens tilsynsmyndighet
- hovedvirksomhetens gjenopprettingsplaner og de særlige tiltak som kan iverksettes for filialene, herunder endringer i planene
- hovedvirksomhetens forretningsstrategi for filialen, herunder endringer i denne
- tjenester som hovedvirksomheten yter til kunder i EØS-området på kundens eget initiativ etter artikkel 21 c

I artikkel 48k nr. 3 er det presisert at minstekravene til hvilke opplysninger filialene skal rapportere, ikke er til hinder for at tilsynsmyndigheten kan pålegge filialene å gi ytterligere opplysninger hvis det er nødvendig.

EBA skal utarbeide nivå 2-regler med blant annet maler for rapportering og om hvor hyppig det skal rapporteres, jf. artikkel 48l.

Det framgår videre i artikkel 48l at klasse 1-filialer skal rapportere minst to ganger i året, mens klasse 2-filialer skal rapportere minst årlig. Ifølge artikkel 48l nr. 3 kan tilsynsmyndigheten gi dispensasjon fra hele eller deler av rapporteringskravene som gjelder hovedvirksomheten, forutsatt at de kan få opplysningene direkte fra tilsynsmyndigheten i det relevante tredjelandet.

21.9.3 Finanstilsynets vurdering

Artikkel 48k om minstekrav til rapportering fra tredjelandsfilialer viderefører CRD 5 artikkel 47, men slik at det er gjort noen endringer. Arbeidsgruppen som foreslo regler for å gjennomføre CRD 5 i norsk rett⁸⁴ foreslo ikke detaljerte regler for å gjennomføre CRD 5 artikkel 47 i norsk rett, men viste i rapporten punkt 9.1.3 til Finanstilsynets generelle adgang til å kreve opplysninger fra foretak under tilsyn i finanstilsynsloven av 1956 § 4.

Finanstilsynet foreslår at de særskilte rapporteringskravene i CRD 6 artikkel 48k nr. 1 og 2 gjennomføres i finansforetaksforskriften ny § 5A-9, og at gjennomføringen gjøres direktivnær.

Når det gjelder direktivet artikkel 48k nr. 1 bokstav c og nr. 2 bokstav c, som fastsetter at tilsynsmyndigheten "ad hoc" skal kunne kreve opplysninger om henholdsvis innskuddsgarantiordninger som gjelder for filialens kunder og SREP-vurderinger som hovedvirksomhetens tilsynsmyndighet har gjort, foreslår Finanstilsynet at det vises uttrykkelig i forskriften til at Finanstilsynet kan kreve hyppigere rapportering og ytterligere opplysninger enn det som følger av forskriftsforslaget § 5A-9, jf. ny finanstilsynslov § 3-4. Finanstilsynet foreslår videre at det nevnes uttrykkelig i forskriften at adgangen omfatter informasjon om

⁸⁴ [Høring – gjennomføring av bankpakken mv., 15. oktober 2020](#)

innskuddsgarantiordninger og SREP-vurderinger som er gjennomført av hovedvirksomhetens tilsynsmyndigheter. Formålet er å gjøre det tydelig at norsk rett oppfyller kravene i direktivet artikkel 48k nr. 3.

Finanstilsynet foreslår videre at artikkel 48l nr. 2, som krever at klasse 1-filialer skal rapportere minst to ganger i året og klasse 2-filialer minst én gang i året, gjennomføres finansforetaksforskriften § 5A-9. Det samme gjelder artikkel 48l nr. 3, som gir tilsynsmyndigheten adgang til å gi dispensasjon fra rapporteringskravene om hovedvirksomheten forutsatt at opplysningene i stedet kan innhentes direkte fra hovedvirksomhetens tilsynsmyndigheter.

21.10 Tilsyn mv.

21.10.1 Gjeldende rett

Finanstilsynet fører tilsyn med utenlandske banker og kredittforetak i den utstrekning foretaket driver virksomhet i Norge, jf. ny finansstilsynslov § 1-2 tredje ledd, jf. første ledd bokstav a og b.

I ny finansstilsynslov § 3-4 er det uttrykkelig fastsatt at utenlandske foretak som nevnt i § 1-2 tredje ledd skal gi Finanstilsynet alle opplysninger som Finanstilsynet krever for å kunne kontrollere at reglene som gjelder for virksomheten i Norge, overholdes.

Ny finansstilsynslov inneholder generelle regler som gir Finanstilsynet adgang til blant annet å pålegge retting hvis et foretak ikke har overholdt sine plikter etter lov, forskrift eller vilkår for tillatelse, jf. § 4-1. Hvis et pålegg fra Finanstilsynet ikke følges, kan Finanstilsynet ilegge tvangsmulkt, jf. § 4-3. Finansforetaksloven § 22-1 inneholder også regler om pålegg og tvangsmulkt. Reglene gjelder for tredjelandsfilialer, jf. finansforetaksloven § 5-7 første ledd, jf. § 5-4 første ledd.

Finanstilsynets taushetsplikt etter finansstilsynsloven § 7⁸⁵ og forvaltningsloven gjelder ikke overfor tilsynsmyndigheter i land utenfor EØS-området som fører tilsyn som nevnt i finansstilsynsloven § 1⁸⁶, jf. forskrift 30. november 1998 nr. 1102 om utveksling av opplysninger med tilsynsmyndigheter fra land i og utenfor EØS-området § 1. Ifølge forskriften § 2 skal Finanstilsynet ved utlevering av opplysninger stille vilkår om at opplysningene bare brukes til å utføre tilsynsoppgaver som nevnt i finansstilsynsloven § 2, og at opplysningene skal være underlagt taushetsplikt hos mottaker. På tilsvarende måte er det fastsatt i forskriften § 3 at opplysninger som Finanstilsynet har mottatt fra utenlandske tilsynsmyndigheter bare kan formidles videre med samtykke fra vedkommende myndighet og bare for de formål samtykket omfatter. Finanstilsynet har foreslått at nevnte regler i hovedsak videreføres i forslaget til forskrifter til ny finansstilsynslov § 5-1 og § 5-2, jf. høringsnotat 31. oktober 2024⁸⁷.

Dersom Finanstilsynet får mistanke om at det foreligger forhold med tilknytning til hvitvasking eller terrorfinansiering, skal opplysninger om dette oversendes Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet (Økokrim), jf. hvitvaskingsloven § 46. Lignende regler følger av ny finansstilsynslov § 4-5.

21.10.2 CRD 6

Ifølge artikkel 48m nr. 1 skal tilsynsmyndigheten i vertsstaten føre tilsyn med filialen etter nærmere bestemmelser i artikkel 48m til 48q. Det er særskilt framhevet i artikkel 48m nr. 2 at

⁸⁵ Ny finansstilsynslov § 2-7

⁸⁶ Bestemmelsen er foreløpig ikke oppdatert etter at ny finansstilsynslov ble vedtatt

⁸⁷ [Høring om forskrifter til ny finansstilsynslov mv., 11. november 2024](#)

tilsynsmyndigheten i vertsstaten skal inkludere tredjelandsfilialer i sine vurderinger av foretakenes samlede risiko- og kapitalbehov (SREP) etter artikkel 99.

Det kreves videre i artikkel 48n nr. 1 at tilsynsmyndigheten i vertsstaten fører tilsyn med filialens rutiner, retningslinjer, strategier mv. som filialen har iverksatt for å overholde reglene som gjelder for filialen etter direktivet og etter nasjonal rett i vertsstaten. Tilsynsmyndigheten i vertsstaten skal vurdere om filialens risikostyring er forsvarlig, og om kapitalen og likviditeten dekker vesentlige risikoer og sikrer at filialen er levedyktig, jf. artikkel 48n nr. 2. Tilsynet skal gjennomføres i samsvar med proporsjonalitetsprinsippet, jf. artikkel 48n nr. 3.

Ved mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering knyttet til tredjelandsfilialen, skal tilsynsmyndigheten i vertsstaten umiddelbart varsle EBA og myndighetene som har ansvar for tilsynet med filialen etter hvitvaskingsdirektivet, jf. artikkel 48n nr. 4. Tilsynsmyndigheten i vertsstaten skal iverksette nødvendige tiltak etter kapitalkravsdirektivet ved mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering, herunder kunne tilbakekalle filialens tillatelse.

Artikkel 48n nr. 5 fastsetter at tilsynsmyndigheten i vertsstaten, enheten for finansiell etterretning og myndighetene som har ansvar for tilsyn med tredjelandsfilialen etter hvitvaskingsdirektivet skal samarbeide og utveksle opplysninger med hverandre. EBA skal gi retningslinjer om blant annet vurderingene av filialenes risiko- og kapitalbehov og om informasjonsutveksling mellom myndighetene, jf. artikkel 48n nr. 6.

Tilsynsmyndigheten i vertsstaten skal ifølge artikkel 48o nr. 1 kreve at tredjelandsfilialer iverksetter tiltak i en tidlig fase for å sikre at filialene etterlever gjeldende krav og at vesentlige risikoer som filialen er eksponert for dekkes og styres. I den forbindelse skal tilsynsmyndigheten i vertsstaten ifølge artikkel 48o nr. 2 minst kunne pålegge filialen

- a. å ha mer kapital enn minstekravene i artikkel 48c
- b. å oppfylle ytterligere krav til likviditet enn minstekravene i artikkel 48f
- c. å endre organiseringen, styringen og kontrollen av virksomheten
- d. å endre eller begrense virksomheten eller tjenestene samt motpartene
- e. å redusere risikoen knyttet til virksomheten, produkter og systemer, inkludert utkontrakterte oppgaver, og å slutte med å yte slike tjenester eller tilby slike produkter
- f. å gi ytterligere opplysninger til tilsynsmyndigheten enn minstekravene i artikkel 48k nr. 3, eller rapportere oftere
- g. å offentliggjøre opplysninger

Artikkel 48p inneholder bestemmelser om samarbeid mellom tilsynsmyndigheter som fører tilsyn med filialer og datterselskaper i samme tredjelandskonsern, herunder om tilsynskollegier og deres oppgaver.

Ifølge artikkel 48q skal tilsynsmyndigheten underrette EBA om tillatelser til tredjelandsfilialer, filialenes samlede eiendeler og forpliktelser og hvilket tredjelandskonsern filialen tilhører.

I artikkel 48r framgår det at EU kan inngå avtaler med tredjeland om tilsyn på konsolidert nivå.

21.10.3 Finanstilsynets vurdering

Finanstilsynet foreslår at det fastsettes i finansforetaksforskriften ny § 5A-11 at Finanstilsynet skal føre tilsyn med at tredjelandsfilialer overholder reglene som gjelder for filialen etter forskriften og etter finansforetaksloven § 5-6 og § 5-7. Bestemmelsen innebærer en presisering av ny finanstilsynslov § 1-2 tredje ledd, og gjennomfører sammen med finanstilsynsloven § 1-2 kravet i direktivet artikkel 48m nr. 1.

Når det gjelder Finanstilsynets plikt til å inkludere tredjelandsfilialer i vurderingen av foretakenes samlede risiko og kapitalbehov (SREP), og til å kontrollere om filialen har tilstrekkelige rutiner og retningslinjer mv., jf. artikkel 48m nr. 2 og artikkel 48n nr. 1 og 2,

foreslår Finanstilsynet en ny bestemmelse i finansforetaksforskriften § 5A-11, der det fastsettes at finansforetaksloven § 14-6 første og andre ledd om tilsynsmessig oppfølging, jf. § 13-6 om vurdering av risiko og samlet kapitalbehov, skal gjelde tilsvarende for tredjelandsfilialer. Finanstilsynet foreslår videre at det presiseres i finansforetaksforskriften § 5A-11 at Finanstilsynet skal se til at tredjelandsfilialer har hensiktsmessige og klare retningslinjer, rutiner og strategier for å overholde kravene som gjelder for filialen etter finansforetaksloven og tilhørende forskrifter. Formålet med bestemmelsen er å unngå tvil om at hele artikkel 48n nr. 1 er gjennomført i norsk rett, jf. at artikkel 48n nr. 1 gjelder kravene som gjelder for filialen generelt etter norsk rett, og ikke bare filialenes risiko og kapitalbehov.

Finanstilsynet foreslår videre at artikkel 48o nr. 1, som krever at filialene straks treffer nødvendige tiltak for å sikre at de etterlever kravene i CRD 6 mv., gjennomføres ved at det fastsettes i finansforetaksforskriften ny § 5A-11 at finansforetaksloven § 14-6 tredje ledd første punktum skal gjelde tilsvarende for tredjelandsfilialer. Det innebærer at tredjelandsfilialer som ikke oppfyller krav i finansforetaksloven eller forskrifter fastsatt i medhold av loven, straks skal iverksette nødvendige tiltak for å rette opp i dette.

Når det gjelder CRD 6 artikkel 48o nr. 2, der det kreves at tilsynsmyndigheten i vertsstaten skal kunne pålegge filialen en rekke konkrete tiltak der det er fare for at filialen ikke vil oppfylle krav som gjelder for den mv., viser Finanstilsynet til at bestemmelsen ligner på kapitalkravsdirektivet artikkel 104 nr. 1, men slik at oppregningen er noe ulik på flere punkter fordi tilsynet med tredjelandsfilialer skiller seg fra det vanlige tilsynet med kredittinstitusjoner. Finanstilsynet foreslår at CRD 6 artikkel 48o nr. 2 gjennomføres i finansforetaksforskriften ny § 5A-11, og at bestemmelsen utformes på lignende måte som finansforetaksloven § 14-6 tredje ledd andre punktum. Etter Finanstilsynets vurdering kan noen av tiltakene i oppregningen være inngripende for filialen som pålegget retter seg mot. Det gjelder for eksempel pålegg om å begrense virksomheten, herunder forby tjenester eller produkter. Finanstilsynet legger til grunn at slike pålegg krever tydelig hjemmel, jf. legalitetsprinsippet. For å unngå tvil om at tiltakene som foreslås gjennomført i finansforetaksforskriften har tilstrekkelig klar hjemmel i lov, foreslår Finanstilsynet en ny forskriftshjemmel i finansforetaksloven § 5-7 fjerde ledd, slik at departementet kan fastsette regler i forskrift om at Finanstilsynet kan pålegge filialer av utenlandske finansforetak å endre eller begrense virksomheten i en filial i Norge.

Når det gjelder artikkel 48n nr. 3, der det framgår at tilsynsmyndigheten skal gjennomføre vurderinger av filialenes risiko og kapitalbehov (SREP) i tråd med kriteriene om proporsjonalitet som er offentliggjort etter artikkel 143 nr. 1, viser Finanstilsynet til at kriteriene artikkel 143 nr. 1 er publisert i Finanstilsynets veiledning om Finanstilsynets praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov. For å gjennomføre kravet i artikkel 48n nr. 3, må kriteriene også gjelde for tredjelandsfilialer. Finanstilsynet legger videre til grunn at artikkel 48n nr. 3 retter seg mot tilsynsmyndighetene uten å gi private parter rettigheter eller plikter, slik at det ikke er nødvendig med særskilte gjennomføringsbestemmelser i lov eller forskrift på dette punkt.

Når det gjelder Finanstilsynets plikt til å varsle EBA og myndighetene som har ansvar for tilsynet med tredjelandsfilialen etter hvitvaskingsdirektivet ved mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering knyttet til tredjelandsfilialen, jf. artikkel 48n nr. 4, viser Finanstilsynet til at bestemmelsen bare pålegger Finanstilsynet plikter. Det er etter Finanstilsynets vurdering ikke nødvendig med særskilte gjennomføringsbestemmelser i lov eller forskrift. Finanstilsynet har dessuten allerede en lovfestet plikt til å underrette Økokrim ved mistanke om overtredelser av regler om forbud mot terrorfinansiering, jf. ny finanstilsynslov § 4-5 andre ledd. Finanstilsynet kan også anmelde overtredelser av bestemmelser som gjelder foretak som Finanstilsynet har tilsyn med, jf. ny finanstilsynslov § 4-5 første ledd. Videre har Finanstilsynet adgang til å gi EBA taushetsbelagte opplysninger, jf. ny finanstilsynslov § 2-7 andre ledd bokstav h. Det er på denne bakgrunn etter Finanstilsynets vurdering ikke behov for regelendringer for å oppfylle kravene i artikkel 48n nr. 4 første og andre punktum.

Når det gjelder artikkel 48n nr. 4 siste punktum, der det framgår at tilsynsmyndigheten i vertsstaten skal kunne iverksette nødvendige tiltak ved mistanke om hvitvasking og terrorfinansiering, herunder kunne tilbakekalle filialens tillatelse, viser Finanstilsynet til at det ovenfor har foreslått en uttrykkelig hjemmel til å kunne tilbakekalle filialens tillatelse til å drive filial i Norge ved mistanke om hvitvasking knyttet til filialen, jf. forslaget til finansforetaksforskriften § 5A-4. Det følger videre av hvitvaskingsloven § 3 første ledd at loven gjelder for rapporteringspliktige som er etablert i Norge, herunder filialer av utenlandske foretak. Ifølge hvitvaskingsloven § 47, jf. § 43 andre ledd bokstav a, kan Finanstilsynet gi rapporteringspliktige pålegg om at forhold i strid med loven eller tilhørende forskrifter skal opphøre. Etter Finanstilsynets vurdering oppfyller norsk rett kravene i CRD 6 artikkel 48n nr. 4 siste punktum, slik at det ikke er behov for å foreslå ytterligere regelendringer.

Artikkel 48n nr. 5 omhandler samarbeid mellom tilsynsmyndigheten i filialens vertsstat, myndighetene som har tilsyn med filialen etter hvitvaskingsdirektivet og Økokrims enhet for finansiell etterretning. Artikkel 48q gjelder tilsynsmyndighetenes plikt til å rapportere opplysninger om tredjelandsfilialer til EBA. Finanstilsynet viser til at bestemmelsene kun pålegger offentlige myndigheter plikter. Norske myndigheter vil være folkerettslig forpliktet til å følge bestemmelsene når direktivet er tatt inn i EØS-avtalen. Etter Finanstilsynets vurdering er det ikke nødvendig med særskilte gjennomføringsbestemmelser på dette punkt i lov eller forskrift.

Det samme gjelder etter Finanstilsynets vurdering artikkel 48p, som omhandler samarbeid mellom ulike tilsynsmyndigheter i konsern, herunder tilsynskollegier. Finanstilsynet viser til at det følger av ny finanstilsynslov § 1-3 fjerde ledd at Finanstilsynet skal føre tilsyn i samarbeid med tilsynsmyndigheter i andre stater som er omfattet av EØS-avtalen, i samsvar med det som følger av regler som gjennomfører EØS-avtalen vedlegg IX.

Når det gjelder CRD 6 artikkel 48r, der det framgår at EU kan inngå avtaler med tredjeland om tilsyn på konsolidert nivå, viderefører bestemmelsen i hovedsak CRD IV artikkel 48. Bestemmelsen ble tilpasset da CRD IV ble tatt inn i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning nr. 79/2019, slik at artikkel 48 ikke fikk anvendelse for EFTA-statene. Finanstilsynet antar at tilpasningen kan bli videreført. Bestemmelsen vil ikke bli omtalt nærmere i høringsnotatet her.

22 Tilsynsmyndighetenes uavhengighet mv.

22.1 Gjeldende rett

22.1.1 Generelle krav til uavhengighet, forholdet til departementet mv.

Ny finanstilsynslov § 1-4 lyder:

"§ 1-4. Begrensninger i instruksjons- og omgjøringsmyndighet

(1) Finanstilsynet kan ikke instrueres om behandlingen av enkeltsaker, med unntak av saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning. Finanstilsynet skal gis anledning til å uttale seg før beslutning om instruksjon treffes.

(2) Kongen og departementet kan ikke av eget tiltak omgjøre Finanstilsynets vedtak, jf. forvaltningsloven § 35, med unntak av saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning.

(3) Begrensninger i instruksjons- og omgjøringsmyndighet etter første og annet ledd gjelder ikke for Finanstilsynets oppgaver og kompetanse som krisehåndteringsmyndighet som nevnt i finansforetaksloven § 20-3."

I Prop. 75 L (2023–2024) Lov om Finanstilsynet (finanstilsynsloven), som er en del av forarbeidene til bestemmelsen som er sitert ovenfor, uttalte departementet blant annet følgende i punkt 1:

"Finansdepartementet foreslår at Finanstilsynet, som den klare hovedregel, ikke skal kunne instrueres om behandlingen av enkeltsaker. ..."

I ny finanstilsynslov § 2-4 er det fastsatt at Finanstilsynets styremedlemmer og ansatte ikke kan være ansatt, ha lønnet arbeid eller verv i foretak under tilsyn.

22.1.2 Oppnevning av styremedlemmer mv.

Ifølge ny finanstilsynslov § 2-2 skal Finanstilsynet ha et styre bestående av sju medlemmer. Medlemmene oppnevnes av Kongen⁸⁸.

Det er ikke gitt lov- eller forskriftsregler om kriterier for oppnevning av medlemmer til Finanstilsynets styre, eller om adgangen til å avsette styremedlemmer.

De generelle reglene i forvaltningsloven om habilitet omfatter oppnevning og avsetting av styrer i statlige forvaltningsorganer.

Likestillings- og diskrimineringsloven § 28 stiller krav om kjønnsbalanse når et offentlig organ oppnevner styrer.

Fornyings- og administrasjonsdepartementet har gitt ut en veileder om "Bruk av styre i staten". I veilederen punkt 5.1 framgår det at sammensetningen av styret "bør reflektere de oppgaver styret har som faglig og administrativ ressurs. Det bør settes sammen av medlemmer som utfyller hverandre når det gjelder bakgrunn, personlige egenskaper og kompetanse". I veilederen heter det videre at

"[s]tyresammensetningen bør være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og tilstrekkelig bredde. ... Sammensetningen av statlig oppnevnte styrer bør også ta hensyn til geografisk tilknytning, alder og andre kjennetegn ved det norske samfunn som for eksempel det flerkulturelle. Bredden må imidlertid ikke gå på bekostning av relevant kompetanse og må heller ikke føre til at styret blir for stort."

⁸⁸ Kongens myndighet til å oppnevne styre etter finanstilsynsloven av 1956 er i medhold av kgl.res. 25. juni 2004 nr. 984 delegert til Finansdepartementet.

Videre framgår følgende i veilederen punkt 5.2.1 under overskriften "Kriterier for kompetanse - rekrutteringskanaler":

"En kravspesifikasjon som angir samlet behov for kompetanse i styret, vil være et egnet hjelpemiddel i rekrutteringen. Kompetansebehovet vil være avhengig av virksomhetens karakter og mer tidsbestemte utfordringer, for eksempel omstillinger på området. Kompetanse som kan være viktig å få inn i et styre, vil for eksempel være:

- faglig innsikt og erfaring fra feltet
- økonomisk og juridisk innsikt
- tverrfaglighet og kontaktnett
- organisasjonskunnskap og kunnskaper om omstilling og endring
- uavhengighet/integritet"

I Statens personalhåndbok punkt 10.14 står det at til verv i styrer mv. som oppnevnes av staten, må ikke oppnevnes eller foreslås valgt embetsmenn eller tjenestemenn som er ansatt i et departement eller statsadministrasjonen for øvrig, og som behandler saker som har nærmere angitt tilknytning til vedkommende organ.

22.1.3 Karantene ved overgang til stilling i kredittinstitusjon mv.

Finanstilsynets styremedlemmer og tjenestemenn kan ikke være ansatt eller ha lønnet arbeid i eller være med i styre, representantskap eller tilsvarende organ i foretak under tilsyn, jf. ny finansstilsynslov § 2-4.

Ifølge lov 19. juni 2015 nr. 70 om informasjonsplikt, karantene og saksforbud for politikere, embetsmenn og statsansatte (karantene-loven) § 14 kan det ved tilsettingen fastsettes en klausul i arbeidskontrakten til statsansatte om at karantene og saksforbud kan ilegges ved overgang til stilling eller verv utenfor statsforvaltningen eller ved etablering av næringsvirksomhet. Slik klausul kan fastsettes dersom stillingens karakter gir saklig grunn til det. Karantene-loven § 14 andre til femte ledd lyder:

"Dersom det er fastsatt en klausul i arbeidskontrakten etter første ledd, kan tilsettingsmyndigheten i særlige tilfeller ilegge karantene og saksforbud når

- a. overgangen kan gi virksomheten som embetsmannen eller den statsansatte blir tilknyttet eller etablerer, særlige fordeler på grunn av vedkommendes stilling, ansvar eller arbeidsoppgaver i statsforvaltningen, eller
- b. overgangen på annen måte kan være egnet til å svekke tilliten til forvaltningen generelt.

Saksforbud kan fastsettes i stedet for eller i tillegg til karantene.

Dersom tilsettingsmyndigheten ikke med rimelighet kunne tatt inn klausul om karantene og saksforbud ved utnevnelsen eller tilsettingen, kan karantene og saksforbud likevel ilegges når tungtveiende hensyn til tilliten til forvaltningen tilsier det, og vilkårene i andre ledd er oppfylt.

Karantene kan ilegges for inntil seks måneder og saksforbud for inntil tolv måneder regnet fra fratreden i embetet eller stillingen."

Karantene-loven § 13 inneholder lignende regler for ledere av statlige forvaltningsorganer, men slik at det ikke kreves at klausul om karantene og saksforbud er tatt inn i arbeidskontrakten for at karantene eller saksforbud skal kunne ilegges.

I karantene-loven § 2 andre ledd er karantene definert som et tidsbegrenset forbud mot å tiltre ny stilling eller verv utenfor statsforvaltningen eller etablere næringsvirksomhet. Videre framgår det av karantene-loven § 2 tredje ledd at med "saksforbud menes et tidsbegrenset forbud mot å involvere seg i bestemte saker eller saksområder".

Det er fastsatt i karanteneoven § 16 at en embetsmann eller statsansatt som er ilagt karantene etter § 13 eller § 14, mottar en godtgjørelse som tilsvarer den tidligere stillingens lønn, med tillegg av feriepenger. Lønn eller vederlag for annet arbeid, verv eller oppdrag som vedkommende mottar eller opptjener i karantenetiden, går til fradrag i godtgjørelsen. Den statsansatte vil i karanteneperioden også være omfattet av en ordning som tilsvarer gruppeordningen som følger av den til enhver tid gjeldende hovedtariffavtale i staten, jf. karanteneoven § 16 tredje ledd.

Ansatte med arbeidskontrakt som inneholder klausul om karantene og saksforbud, samt ledere av statlige forvaltningsorganer, skal uten ugrunnet opphold informere tilsettingsmyndigheten dersom de tar imot tilbud om stilling eller verv utenfor statsforvaltningen eller etablerer næringsvirksomhet, jf. karanteneoven § 15. Informasjonsplikten gjelder alle overganger innen tolv måneder etter fratreden fra embetet eller stillingen.

Tilsettingsmyndigheten har frist på to uker til å treffe vedtak om karantene og saksforbud, jf. § 17. Fristen regnes fra det tidspunkt den statsansatte har oppfylt informasjonsplikten. Det framgår også av § 17 at den statsansatte ikke kan tiltre stilling eller verv eller etablere næringsvirksomhet før tilsettingsmyndigheten har truffet endelig vedtak i saken. I karanteneoven § 3 er det fastsatt at forvaltningsloven gjelder for saker om karantene og saksforbud, men slik at vedtak etter loven ikke kan påklages. Parten kan imidlertid be om en ny vurdering av saken fra samme organ som har truffet vedtaket.

Ved overtredelse av bestemmelser gitt i karanteneoven eller tilhørende forskrifter, eller i vedtak fattet i medhold av loven, kan tilsettingsmyndigheten pålegge retting, jf. karanteneoven § 18. Dersom pålegg ikke etterkommes, kan det fastsettes tvangsmulkt. Etter § 19 kan tilsettingsmyndigheten fatte vedtak om inndragning av inntekt som er oppnådd ved overtredelser. Tilsettingsmyndigheten kan også ilegge overtredelsesgebyr ved grovt uaktsomme eller forsettlig overtredelser av karanteneoven, tilhørende forskrifter eller vedtak fattet i medhold av loven.

Karanteneovens bestemmelser gjelder "embetsmenn og statsansatte", jf. karanteneoven § 1 andre ledd. Loven gjelder ikke for Finanstilsynets styremedlemmer.

Arbeidsavtalene til personer som er ansatt i Finanstilsynet etter desember 2019, inneholder en klausul om at karantene og saksforbud kan ilegges ved overgang til stilling eller verv utenfor statsforvaltningen eller ved etablering av næringsvirksomhet. Det samme gjelder arbeidsavtalene til finanstilsynsdirektøren og juridisk direktør.

22.1.4 Begrensninger i adgangen til å handle finansielle instrumenter mv.

Finanstilsynets styremedlemmer og ansatte kan ikke eie aksjer, obligasjoner, derivater og andre rettigheter til finansielle instrumenter utstedt av foretak under tilsyn, jf. ny finanstilsynslov § 2-5 første ledd. Finanstilsynets styremedlemmer og ansatte kan heller ikke eie andeler i verdipapirfond som har, eller har vedtektsbestemt at det i sin investeringsstrategi skal ha, en overrepresentasjon av finansielle instrumenter utstedt av foretak under tilsyn. Bestemmelsene i paragrafen gjelder også handler som foretas i fremmed navn og for fremmed regning. Departementet kan gi dispensasjon fra bestemmelsene i § 2-5.

Det er foreløpig ikke fastsatt forskrifter til ny finanstilsynslov, men Finanstilsynet har på bakgrunn av oppdrag fra departementet i høringsnotat 31. oktober 2024⁸⁹ foreslått slike forskrifter. Departementet sendte forslaget på høring 11. november 2024. I utkastet til forskrift til ny finanstilsynslov § 3-2 er det foreslått å videreføre plikten for Finanstilsynets

⁸⁹ [Høring om forskrifter til ny finanstilsynslov mv., 11. november 2024](#)

ansatte til å rapportere løpende om erverv, avhendelse og om andre endringer i eget eierforhold til alle typer finansielle instrumenter som nevnt i verdipapirhandelloven § 2-2. Videre er det foreslått i høringsnotatet at rapporteringsplikten skal utvides til å omfatte Finanstilsynets styremedlemmer. For andeler i verdipapirfond er det foreslått å videreføre reglene om at rapporteringsplikten skal gjelde ved erverv av andeler for beløp større enn kr. 300 000 per forvaltningsselskap samt ved endringer etter senere erverv for mer enn samlet kr. 100 000 per forvaltningsselskap. Finanstilsynets ansatte skal ifølge forslaget rapportere til finansstilsynsdirektøren eller den direktøren gir fullmakt, mens finansstilsynsdirektøren og styremedlemmene skal rapportere til Finansdepartementet.

I forslaget til forskrifter til ny finansstilsynslov § 3-1 første ledd er det videre foreslått at finansstilsynsdirektøren eller den direktøren gir fullmakt, etter søknad kan gi en ansatt i Finanstilsynet tillatelse til å avhende finansielle instrumenter som er omfattet av handleforbudene i ny finansstilsynslov § 2-5 første, andre og tredje ledd, dersom gjennomføringen av transaksjonen ikke er egnet til å svekke tilliten til den ansatte selv eller til Finanstilsynet. For finansstilsynsdirektøren og styremedlemmene skal tillatelse kunne gis av Finansdepartementet, jf. forskriftsforslaget § 3-1 tredje ledd.

22.1.5 Videreformidling av taushetsbelagte opplysninger til skattemyndighetene

Finanstilsynets ansatte og styremedlemmer har taushetsplikt om det de i sitt arbeid får vite om noens personlige forhold og om forretningshemmeligheter, jf. forvaltningsloven § 13. Reglene om taushetsplikt i forvaltningsloven suppleres av reglene i ny finansstilsynslov § 2-7, som oppstiller taushetsplikt om "en kundes forhold".

Etter forvaltningsloven § 13b nr. 5 er taushetsplikten ikke til hinder for at forvaltningsorganet "gir andre forvaltningsorganer opplysninger om en persons forbindelse med organet og om avgjørelser som er truffet og ellers slike opplysninger som det er nødvendig for å fremme avgiverorganets oppgaver etter lov, instruks eller oppnevningss grunnlag". Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at forvaltningsorganet gir opplysninger "om lovbrudd til påtalemyndighetene eller vedkommende kontrollmyndighet, når det finnes ønskelig av allmenne omsyn eller forfølging av lovbruddet har naturlig sammenheng med avgiverorganets oppgaver", jf. forvaltningsloven § 13b nr. 6.

Ifølge forskrift 30. november 1998 nr. 1102 om utveksling av opplysninger med tilsynsmyndigheter fra land i og utenfor EØS-området § 2 kan opplysninger som Finanstilsynet har mottatt fra utenlandske tilsynsmyndigheter bare formidles videre med samtykke fra vedkommende myndighet og bare for de formål samtykket omfatter. Forskriftsbestemmelsen er foreslått videreført i forskrift til ny finansstilsynslov § 5-2.

22.2 CRD 6

22.2.1 Generelle krav til uavhengighet, forholdet til departementet mv.

I artikkel 4 nr. 4 videreføres kravet fra CRD IV om at tilsynsmyndigheten skal ha den sakkunnskapen, ressursene, driftskapasiteten, myndigheten og uavhengigheten som er nødvendig for å ivareta de funksjonene knyttet til tilsyn, granskning og sanksjoner som er fastsatt i kapitalkravsdirektivet. Den eneste endringen på dette punkt er at det i CRD 6 er tatt inn en presisering av at kravene også gjelder i relasjon til kapitalkravsforordningen.

Det framgår videre av CRD 6 ny artikkel 4a nr. 2 første ledd at tilsynsmyndigheten, herunder de ansatte og styremedlemmene, skal kunne utøve sine tilsynsmessige fullmakter uavhengig og objektivt, uten å søke eller motta instruks fra foretak under tilsyn, organer i EU, regjeringer i medlemsstatene, eller fra noen annen offentlig eller privat enhet.

Tilsynsmyndighetens ledelsesorganer skal være funksjonelt uavhengige av andre offentlige og private organer. Det er presisert i direktivet at kravene ikke skal påvirke ordninger i

nasjonal rett om at tilsynsmyndigheten er underlagt offentlig og demokratisk styring ("public and democratic responsibility").

Medlemsstatene skal sikre at tilsynsmyndigheten offentliggjør sine mål, stilles til ansvar for utførelsen av sine plikter som er knyttet til disse målene, og at de er underlagt økonomisk kontroll som ikke påvirker deres uavhengighet, jf. artikkel 4a nr. 2 tredje ledd.

I artikkel 4a nr. 2 fjerde ledd er det presisert at ordninger som gjennomfører kravene i CRD 6 om uavhengighet, ikke påvirker rettighetene og pliktene til nasjonale tilsynsmyndigheter som følger av det europeiske systemet for finanstilsyn, jf. blant annet EBA-forordningen (forordning (EU) 1093/2010).

EBA skal gi retningslinjer om forebygging av interessekonflikter og om tilsynsmyndighetens uavhengighet, jf. artikkel 4a nr. 9.

22.2.2 Oppnevning av styremedlemmer mv.

Kapitalkravsdirektivet krever ikke at tilsynsmyndighetene skal ha et styre, men hvis de har det, inneholder direktivet flere minstekrav.

I artikkel 4a nr. 1 framgår det at med "medlemmer av nasjonale tilsynsmyndigheters ledelsesorganer" menes enkeltpersoner som er del av tilsynsmyndighetens øverste kollektive beslutningsorgan, og som har myndighet til å utøve lederfunksjoner knyttet til den daglige ledelsen av tilsynsmyndighetens tilsynsfunksjon.

Ifølge ny artikkel 4a nr. 2 andre ledd skal ingen medlemmer av tilsynsmyndighetens ledelsesorgan som blir utnevnt etter fristen for gjennomføring av direktivet i nasjonal rett, forbli i vervet i mer enn 14 år.

Det framgår videre av direktivet artikkel 4a nr. 2 andre ledd at styremedlemmer skal utnevnes basert på offentliggjorte kriterier som er objektive og transparente. Videre skal styremedlemmer kunne avsettes hvis de ikke lenger oppfyller kriteriene for utnevning eller har blitt dømt for et alvorlig straffbart forhold. Årsakene til at et styremedlem avsettes skal ifølge direktivet offentliggjøres, med mindre styremedlemmet kommer med innsigelser mot offentliggjøring.

22.2.3 Karantene ved overgang til stilling i kredittinstitusjoner mv.

Ifølge CRD 6 ny artikkel 4a nr. 3 skal medlemsstatene ha nødvendige ordninger for å forebygge interessekonflikter for tilsynsmyndighetens ansatte og styremedlemmer. Dette er konkretisert blant annet i artikkel 4a nr. 3 bokstav b, som inneholder nye bestemmelser om karantene for tilsynsmyndighetens ansatte og styremedlemmer ved overgang til stilling i kredittinstitusjoner og organisasjoner som driver påvirkningsarbeid overfor tilsynsmyndigheten mv. Det framgår av direktivet at tilsynsmyndighetens ansatte og styremedlemmer minst skal forbys å tiltre stilling i, eller inngå enhver annen form for avtale om ytelse av tjenester til, foretak hvor vedkommende har vært direkte involvert i tilsyn eller beslutningstaking, samt indirekte eller direkte morforetak, datterforetak eller tilknyttet foretak til slikt foretak. Tilsvarende skal gjelde stilling, verv mv. i foretak som leverer tjenester til foretak som nevnt, med mindre vedkommende er fullstendig avskåret fra å delta i leveringen av tjenestene i karantenetiden. Tilsynsmyndighetens ansatte og styremedlemmer skal også ha karantene ved ansettelse eller inngåelse av enhver annen form for avtale om ytelse av tjenester til enheter som driver lobbyvirksomhet eller annet påvirkningsarbeid overfor tilsynsmyndigheten på områder som vedkommende har hatt ansvar for.

Definisjonen av "institusjon" i CRD IV artikkel 3 nr. 1 punkt 3, jf. CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 3 og CRD IV artikkel 8a, omfatter også de største verdipapirforetakene som skal ha tillatelse

som kredittinstitusjon etter CRD IV artikkel 8a^{90,91}. Karantenetiden ved overgang til stilling mv. i kredittinstitusjon, morforetak, datterforetak eller tilknyttet foretak til slikt foretak, skal ifølge artikkel 4a nr. 4 starte fra den dagen da vedkommende ansattes eller styremedlems direkte befatning med foretaket opphørte.

Tilsynsmyndigheten skal sørge for at vedkommende ansatte eller styremedlem ikke har tilgang til fortrolig eller sensitiv informasjon om kredittinstitusjoner i karantenetiden, jf. artikkel 4a nr. 4.

Ved ansettelse i kredittinstitusjon, morforetak, datterforetak eller tilknyttet foretak til slikt foretak, eller tjenesteleverandører til foretak som nevnt, skal karantenetiden være minst seks måneder for tilsynsmyndighetens ansatte, og minst tolv måneder for tilsynsmyndighetens styremedlemmer. Ved ansettelse i organisasjoner som driver lobbyvirksomhet eller annet påvirkningsarbeid, skal karantenetiden være minst tre måneder både for ansatte og styremedlemmer.

Ifølge artikkel 4a nr. 4 andre ledd kan medlemsstatene gi tilsynsmyndighetene adgang til å pålegge ansatte og styremedlemmer karantene ved ansettelse i foretak som er direkte konkurrenter til kredittinstitusjoner (samt morforetak, datterforetak eller tilknyttet foretak til slikt foretak) hvor vedkommende har vært direkte involvert i tilsyn eller beslutningstaking. I så fall skal karantenetiden være minst tre måneder for ansatte og minst seks måneder for styremedlemmer.

I artikkel 4a nr. 5 åpnes det for at tilsynsmyndigheten kan ilegge ansatte som er direkte involvert i tilsynet med kredittinstitusjoner en kortere karantene enn minstekravet på seks måneder, men slik at karantenetiden må være minst tre måneder. For å benytte seg av adgangen til kortere karantenetid i disse tilfellene, kreves det at lengre karantene enn tre måneder urettmessig vil begrense muligheten til å ansette kompetente medarbeidere med nødvendig faglig kompetanse til å drive tilsyn, eller at lengre karantene vil være i strid med grunnleggende rettigheter i medlemsstatens grunnlov eller med arbeidstakerrettigheter i nasjonal arbeidsmarkedslovgivning.

Ansatte og styremedlemmer som har karantene skal ha rett til en passende kompensasjon, som fastsettes av medlemsstatene, jf. artikkel 4a nr. 6.

22.2.4 Begrensninger i adgangen til å handle finansielle instrumenter mv.

Ifølge direktivet ny artikkel 4a nr. 3 bokstav a skal medlemsstatene minst forby tilsynsmyndighetens ansatte og styremedlemmer å handle i finansielle instrumenter som er utstedt av kredittinstitusjoner under tilsyn, direkte eller indirekte morforetak, datterforetak eller tilknyttet foretak til slikt foretak, eller som refererer til foretak som nevnt. Plikten til å forby handel i finansielle instrumenter gjelder ikke instrumenter som forvaltes av tredjeparter, forutsatt at eierne av instrumentene ikke kan gripe inn i forvaltningen av porteføljen. Plikten til å forby handel i finansielle instrumenter gjelder ifølge direktivet heller ikke fondsandeler. For begge unntakene er det en forutsetning at tredjeparten eller fondet ikke hovedsakelig investerer i instrumenter utstedt av institusjoner under tilsyn eller i instrumenter utstedt av direkte eller indirekte morforetak til slike foretak, datterforetak eller tilknyttet foretak.

Videre kreves det i direktivet artikkel 4a nr. 7 at tilsynsmyndighetens ansatte og styremedlemmer før tiltredelsen, og deretter årlig, skal avgi en erklæring om sitt eierskap til alle typer finansielle instrumenter som kan gi grunnlag for interessekonflikter.

Hvis en ansatt eller et styremedlem eier finansielle instrumenter som kan gi grunnlag for interessekonflikter ved ansettelsen eller utnevnelsen, eller når som helst etterpå, skal

⁹⁰ CRD artikkel 8a kom inn i direktivet ved direktiv (EU) 2019/2034 om tilsyn med verdipapirforetak ("Investment Firm Directive", som ikke er gjennomført i norsk rett ennå.

⁹¹ [Høring om nytt kapitaldekningsregelverk for verdipapirforetak, 30. juni 2021](#)

tilsynsmyndigheten etter en vurdering i hvert enkelt tilfelle kunne kreve at instrumentene avhendes innen rimelig tid, jf. artikkel 4a nr. 8. Tilsynsmyndigheten skal også kunne tillate styremedlemmer og ansatte å avhende finansielle instrumenter som de eide da de ble ansatt eller utnevnt, etter en vurdering i hvert enkelt tilfelle.

22.2.5 Videreformidling av taushetsbelagte opplysninger til skattemyndighetene

I artikkel 53 nr. 1 andre ledd, som omhandler adgangen til å videreformidle taushetsbelagte opplysninger for tilsynsmyndighetens ansatte i saker som omfattes av straffelovgivningen, er det tilføyd at taushetsplikten heller ikke skal være til hinder for at opplysninger kan videreformidles i saker som omfattes av skattelovgivningen.

Lignende tilføyelse er gjort i artikkel 56, som gjelder utveksling av opplysninger mellom offentlige myndigheter. Det framgår av bestemmelsen at taushetsplikten i artikkel 53 nr. 1, og bestemmelsene om adgang til å benytte taushetsbelagte opplysninger til nærmere bestemte formål i artikkel 54, ikke er til hinder for at nasjonale tilsynsmyndigheter i en EØS-stat kan utveksle opplysninger med skattemyndighetene i den samme staten. Hvis opplysningene er mottatt fra tilsynsmyndighetene i en annen EØS-stat, skal de bare kunne formidles videre med uttrykkelig samtykke fra vedkommende myndighet.

22.3 Finanstilsynets vurdering

22.3.1 Generelle krav til uavhengighet, forholdet til departementet mv.

Når det gjelder tilføyelsen i artikkel 4 nr. 4 om at de generelle kravene til tilsynsmyndighetenes uavhengighet mv. også gjelder i relasjon til kapitalkravsforordningen, legger Finanstilsynet til grunn at det ikke kreves lov- eller forskriftsendringer for at norsk rett skal være i samsvar med direktivet på dette punkt. Finanstilsynsloven og de øvrige rammebetingelsene for Finanstilsynets virksomhet gjelder både for tilsynet med overholdelse av kapitalkravsdirektivet og -forordningen.

Direktivet artikkel 4a nr. 2 første ledd inneholder nye bestemmelser om at tilsynsmyndigheten skal kunne utøve sine tilsynsmessige oppgaver uavhengig og objektivt, herunder at de ikke skal kunne instrueres av foretak under tilsyn, EU-organer, medlemsstatenes regjeringer eller andre offentlige eller private organer. Det er også presisert i direktivet at tilsynsmyndighetens ledelsesorgan skal være funksjonelt uavhengig av andre offentlige og private organer.

Når det gjelder forholdet til departementet, viser Finanstilsynet til at Stortinget nylig har vedtatt ny finanstilsynslov, der begrensninger i departementets adgang til å instruere Finanstilsynet og omgjøre vedtak fattet av Finanstilsynet er lovfestet i § 1-4. Bestemmelsen er gjengitt under redegjørelsen for gjeldende rett ovenfor. Videre viser Finanstilsynet til Prop. 75 L (2023–2024) Lov om Finanstilsynet (finanstilsynsloven) punkt 6.4.2, der departementet uttalte:

"Departementet vurderer at den foreslåtte lovbestemmelsen, med de føringer for bruk av instruksjonsmyndigheten som det er redegjort for over, vil være i tråd med uavhengighetskravet i CRD artikkel 4 nr. 4, samt antatt fremtidige EØS-forpliktelser som vil følge av en endret artikkel 4 nr. 4 i bankpakke II. Det vises blant annet til at både den gjeldende og den antatt fremtidige artikkelen knytter uavhengighetskravet til tilsyn, gransking og sanksjoner som er fastsatt i CRD og CRR. Som nevnt over legger departementet til grunn at det ikke er aktuelt å instruere Finanstilsynet om behandlingen av enkeltsaker som gjelder gjennomføring av tilsyn og bruk av tilsynsmessige virkemidler."

Når det gjelder de generelle kravene i CRD 6 artikkel 4a nr. 2 første ledd om at tilsynsmyndigheten, herunder ledelsesorganet, skal være uavhengig av alle offentlige og

private enheter, viser Finanstilsynet til ny finanstilsynslov § 2-4, der det er fastsatt at Finanstilsynets styremedlemmer og ansatte ikke kan være ansatt eller ha lønnet arbeid eller verv i foretak under tilsyn. De alminnelige reglene om habilitet i forvaltningsloven i § 6 følgende vil også bidra til å ivareta hensynet til uavhengighet. Etter Finanstilsynets vurdering er det ikke behov for å foreslå ytterligere bestemmelser i lov eller forskrift for at norsk rett skal oppfylle de generelle kravene til uavhengighet i direktivet artikkel 4a nr. 2 første ledd.

Når det gjelder direktivet artikkel 4a nr. 2 tredje ledd, der det kreves at tilsynsmyndigheten offentliggjør sine mål, stilles til ansvar for utførelsen av sine plikter og underlegges økonomisk kontroll, legger Finanstilsynet til grunn at bestemmelsen kun omhandler offentlige myndigheters plikter. Det kreves derfor etter Finanstilsynets vurdering ikke at bestemmelsen gjennomføres i lov eller forskrift. Norske myndigheter vil være folkerettslig forpliktet til å følge bestemmelsene når direktivet er tatt inn i EØS-avtalen.

Finanstilsynet viser videre til formålet med Finanstilsynets virksomhet framgår av ny finanstilsynslov § 1-1, der det er fastsatt at "Finanstilsynets virksomhet etter denne loven skal bidra til finansiell stabilitet og velfungerende markeder". Finanstilsynet viser dessuten til at tilsynets mål framgår av Finanstilsynets strategi, som publiseres på Finanstilsynets nettsted. Hovedinstruksen for Finanstilsynet og tildelingsbrevet fra Finansdepartementet setter også rammer og mål for Finanstilsynets virksomhet. Der framgår det blant annet at Finanstilsynet skal utarbeide en årsrapport i overensstemmelse med krav i hovedinstruksen, tildelingsbrevet, bestemmelsene om økonomistyring i staten og tilhørende rundskriv. Videre framgår det der at årsrapport med årsregnskap skal publiseres på Finanstilsynets nettsted, og at revisjonsberetningen også skal publiseres. Finanstilsynet skal dessuten sende kopi av årsrapporten til Riksrevisjonen. Finanstilsynet legger til grunn at dette vil oppfylle forpliktelsene i direktivet artikkel 4a nr. 2 tredje ledd.

22.3.2 Oppnevning mv. av styremedlemmer

22.3.2.1 Oppnevningsperiode

I direktivet artikkel 4a nr. 2 andre ledd kreves det at ingen medlemmer av tilsynsmyndighetens ledelsesorgan som utnevnes etter gjennomføringsfristen for direktivet skal forbli i vervet i mer enn 14 år. Finanstilsynet legger til grunn at Finanstilsynets fagstyre vil være "ledelsesorgan" i direktivets betydning, jf. punkt 22.2.2. Finanstilsynet viser til at det vil følge av ny finanstilsynslov § 2-2 andre ledd at medlemmer av Finanstilsynets styre kan gjenoppnevnes for en samlet periode på inntil 12 år. Bestemmelsen vil etter Finanstilsynets oppfatning oppfylle direktivets krav på dette punkt.

22.3.2.2 Kriterier for utnevning

Det kreves videre i direktivet artikkel 4a nr. 2 andre ledd at tilsynsmyndighetens styremedlemmer skal utnevnes basert på offentliggjorte kriterier som er objektive og transparente. Som det framgår ovenfor under redegjørelsen for gjeldende rett, er det ikke gitt lov- eller forskriftsregler i norsk rett om kriterier for oppnevning, bortsett fra kravet i likestillingsloven om krav til kjønnsbalanse i styre. For å gjennomføre minstekravene i direktivet på dette punkt, bør det etter Finanstilsynets vurdering foreslås nye regler om kriterier for oppnevning av styremedlemmer.

Når det gjelder innholdet i kriteriene, gir ikke direktivet andre føringer enn at de skal være objektive og transparente.

Etter Finanstilsynets vurdering bør kriteriene for oppnevning av styremedlemmer utformes på et overordnet nivå, slik at de er tilstrekkelig vide og fleksible til å ta høyde for eventuelle framtidige endringer i Finanstilsynets saksområder og samfunnsutviklingen. I den forbindelse viser Finanstilsynet til at i løpet av de siste årene har nye områder blitt regulert gjennom EØS-avtalen. Det gjelder for eksempel alternative investeringsfond, kredittvurderingsbyråer, låneformidling og markeder for kryptoeiendeler. Bærekraftsrisiko har også kommet inn i en

rekke ulike regelverk på Finanstilsynets områder de siste årene. Det tilsier etter Finanstilsynets syn at kriteriene for oppnevning ikke bør være for detaljerte.

Ved utformingen av kriteriene for oppnevning av medlemmer til Finanstilsynets styre er det etter Finanstilsynets vurdering naturlig å se hen til hvilke krav som stilles til styremedlemmer i finansforetak, jf. finansforetaksforskriften § 9-2. Der heter det at foretakets styre skal ha tilstrekkelig kunnskap og erfaring til å kunne forstå foretakets virksomhet.

Videre bør departementets uttalelser om styrets sammensetning i forarbeidene til ny finanstilsynslov inngå i vurderingen av hvordan reglene bør utformes, jf. Prop. 75 L (2023–2024) punkt 8.4:

"Det er videre departementets vurdering at styrets sammensetning må tilpasses styrets ansvarsområde, og at departementet ved oppnevning skal se hen til kompetanse som er egnet til behandling av enkeltsaker der departementets instruksjonsmyndighet er begrenset."

Kriteriene for oppnevning av styremedlemmer kan også ses i sammenheng med formålsbestemmelsen i ny finanstilsynslov § 1-1. Der er det fastsatt at:

"Finanstilsynets virksomhet etter denne loven skal bidra til finansiell stabilitet og velfungerende markeder".

Ved utformingen av regelverksforslaget har Finanstilsynet sett hen til forskrift 1. februar 2012 nr. 111 om klagenemnd for revisor-, regnskapsfører og inkassosaker § 2. Det framgår av forskriften at klagenemnda skal ha juridisk-, regnskaps-, revisjons- og inkassofaglig kompetanse⁹².

Finanstilsynet legger til grunn at det som et minstekrav er behov for både juridisk og økonomisk kompetanse i tilsynets styre. Finanstilsynets foreslår at dette fastsettes i en ny bestemmelse i ny finanstilsynslov § 2-2 om kriterier for utnevning. I bestemmelsen bør det også kreves at styret har tilstrekkelig kunnskap og erfaring til å kunne forstå Finanstilsynets virksomhet, sml. finansforetaksforskriften § 9-2.

Hvis det gis en ny lovbestemmelse om kriteriene for oppnevning, vil kravet i direktivet artikkel 4a nr. 2 andre ledd om at kriteriene skal være offentliggjort også være oppfylt.

22.3.2.3 Avsetting av styremedlemmer

I direktivet artikkel 4a nr. 2 andre ledd kreves det at styremedlemmer skal kunne avsettes hvis de ikke lenger oppfyller vilkårene for utnevning, eller er dømt for alvorlige straffbare forhold. Finanstilsynet foreslår en ny bestemmelse i ny finanstilsynslov § 2-2 for å gjennomføre direktivets krav på dette punkt, slik at Kongen gis myndighet til å avsette et styremedlem hvis vedkommende ikke lenger oppfyller kriteriene for utnevning, eller er dømt for alvorlig straffbart forhold. Forslaget innebærer en direktivnær gjennomføring. Videre innebærer forslaget at det er samme organ som utnevner og avsetter styremedlemmer, jf. at det ifølge ny finanstilsynslov § 2-2 andre ledd er Kongen som oppnevner styremedlemmer. Finanstilsynet legger til grunn at myndigheten til å avsette styremedlemmer eventuelt kan delegeres til departementet på tilsvarende måte som myndigheten til å oppnevne styremedlemmer.

Ifølge direktivet artikkel 4a nr. 2 andre ledd skal årsakene til at et styremedlem avsettes offentliggjøres, med mindre medlemmet motsetter seg offentliggjøring. Finanstilsynet legger til grunn at norsk rett oppfyller direktivets hovedregel om offentliggjøring, jf. hovedregelen i offentlighetsloven § 3 om at forvaltningens saksdokumenter er offentlige samt forskrift til offentlighetsloven § 7, der det framgår uttrykkelig at organer som er omfattet av offentlighetsloven, kan gjøre dokumenter tilgjengelig for allmennheten på internett. Norsk rett

⁹² Klagenemnden for revisor-, regnskapsfører og inkassosaker behandler klager over Finanstilsynets vedtak i saker etter revisorloven, regnskapsførerloven og inkassoloven fram til ny klagenemnd med et bredere virkeområde har blitt opprettet i tråd med ny finanstilsynslov § 5-1.

inneholder imidlertid ikke regler som gir uttrykkelig adgang eller plikt til å unnta opplysninger fra offentlighet fordi et medlem av Finanstilsynets styre ber om det. Opplysninger om hvorfor et styremedlem er avsatt kan være underlagt taushetsplikt fordi de gjelder personlige forhold, jf. forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1. I så fall er opplysningene unntatt fra offentlighet etter offentlighetsloven § 13. Det avhenger imidlertid av innholdet i opplysningene. Spørsmål om opplysninger må unntas fra offentlighet fordi de er taushetsbelagte, innebærer et annet vurderingstema enn spørsmål om opplysninger skal unntas fra offentlighet fordi et styremedlem motsetter seg offentliggjøring. For å gjennomføre direktivets bestemmelser, foreslår Finanstilsynet at det fastsettes i ny finanstilsynslov § 2-2 at opplysninger om årsaken til at et styremedlem er avsatt unntas fra offentlighet dersom styremedlemmet ber om det. Bestemmelsen vil innebære et unntak fra hovedregelen om offentlighet i offentlighetsloven § 3. Videre vil bestemmelsen innebære at opplysningene ikke kan gjøres tilgjengelig på internett, jf. offentlighetsforskriften § 7. Siden bestemmelsen vil ha et snevert virkeområde, bør den etter Finanstilsynets syn plasseres i finanstilsynsloven, og ikke i offentlighetsloven.

22.3.3 Karantene ved overgang til stilling i kredittinstitusjoner mv.

Direktivets bestemmelser om karantene for ansatte og styremedlemmer i nasjonale tilsynsmyndigheter utgjør minimumsharmonisering, jf. ordlyden i artikkel 4a nr. 3 og direktivets fortale punkt 2. Som det framgår av redegjørelsen for gjeldende rett ovenfor, gjelder karantene-loven for Finanstilsynets ansatte. Karantene-loven gjelder imidlertid ikke for Finanstilsynets styremedlemmer. Karantene-loven oppfyller heller ikke direktivets minstekrav. Blant annet innebærer direktivets minstekrav "skal"-bestemmelser, slik at karantene skal gjelde ved overgang til stilling i kredittinstitusjon hvor vedkommende har vært direkte involvert i tilsyn eller beslutningstaking, mens karantene-lovens regler er "kan"-bestemmelser, som krever at tilsetningsmyndigheten gjør en konkret vurdering i det enkelte tilfelle av om karantene skal ilegges. Etter karantene-loven kreves det også at det foreligger et "særlig tilfelle" som kan være egnet til å svekke tilliten til forvaltningen mv. for at karantene skal kunne ilegges. Direktivet inneholder ikke slike krav. Karantene-loven forutsetter dessuten – i motsetning til direktivet – som hovedregel også at arbeidskontrakten til den enkelte inneholder en klausul om at karantene kan ilegges ved overgang til ny stilling. Etter Finanstilsynets vurdering må det derfor foreslås nye bestemmelser for å oppfylle direktivets minstekrav om karantene for Finanstilsynets ansatte og styremedlemmer.

Finanstilsynet foreslår at nye bestemmelser om karantene som gjennomfører kravene i CRD 6 plasseres i ny finanstilsynslov § 2-4, som gjelder forholdet til foretak under tilsyn.

I det følgende omfattes tilsynsdirektøren av begrepet "ansatte", med mindre annet framgår særskilt.

Når det gjelder det saklige virkeområdet for nye bestemmelser om karantene, er det tilstrekkelig for å oppfylle minstekravene i direktivet CRD 6 artikkel 4a nr. 3 bokstav b at reglene skal gjelde ved overgang til stilling mv. i kredittinstitusjoner hvor styremedlemmet eller den ansatte har vært direkte involvert i tilsyn eller beslutningstaking, samt mor-, datter- eller tilknyttet foretak til slikt foretak. Videre skal det ifølge minstekravene i direktivet også være karantene ved overgang til stilling i foretak som leverer tjenester til foretak som nevnt, men slik at det i disse tilfellene i stedet kan ilegges saksforbud, jf. artikkel 4a nr. 3 bokstav b underpunkt ii. Dessuten skal det ifølge direktivets minstekrav være karantene ved overgang til stilling eller verv i "enheder" (dansk versjon) som driver lobbyvirksomhet eller annet påvirkningsarbeid om spørsmål som den ansatte eller styremedlemmet var ansvarlig for i Finanstilsynet. For sistnevnte er det etter Finanstilsynets vurdering ikke klart om direktivet er begrenset til å gjelde spørsmål innenfor CRDs saklige virkeområde som vedkommende var ansvarlig for i Finanstilsynet, det vil si kredittinstitusjoner, eller om bestemmelsen er ment å ha en videre rekkevidde. Finanstilsynet antar at dette kan bli avklart i retningslinjer fra EBA.

Ifølge direktivet artikkel 4a nr. 4 andre ledd kan EU/EØS-statene i tillegg la nasjonale tilsynsmyndigheter ilegge sine ansatte og styremedlemmer karantene ved overgang til stilling

mv. i foretak som er direkte konkurrenter til kredittinstitusjoner som den ansatte eller styremedlemmet har vært direkte involvert i når det gjelder tilsyn eller beslutningstaking.

Finanstilsynet er et integrert tilsyn med tilsynsansvar utover bankområdet. I utgangspunktet kan det være lite hensiktsmessig å ha ulike regler om karantene for forskjellige grupper av ansatte, avhengig av hvilke typer foretak under tilsyn den ansatte jobber med. De hensynene som ligger til grunn for direktivets bestemmelser om karantene gjør seg i prinsippet også gjeldende for andre typer foretak under tilsyn. Finanstilsynet er ikke kjent med andre rettsakter på tilsynets ansvarsområde som for tiden inneholder bestemmelser om karantene for tilsynsmyndighetens ansatte og styremedlemmer. EU-kommisjonen uttalte imidlertid følgende i en rapport "On the operation of the European Supervisory Authorities (ESAs)⁹³:

"Furthermore, the Commission will consider introducing standards for independence in future reviews of sector legislation. In this spirit, the Commission has already proposed operational provisions on the principle of independence of competent authorities in the banking package adopted in October 2021."

Finanstilsynet utelukker derfor ikke at det kan komme tilsvarende eller lignende krav om karantene på Finanstilsynets øvrige ansvarsområder på et senere tidspunkt.

Strengere regler om karantene kan være inngripende for dem det gjelder, siden de begrenser den enkeltes frihet til å starte i ny jobb. Strengere regler om karantene kan også ha negative virkninger for mobiliteten i arbeidsmarkedet og for effektiv bruk av arbeidskraft. Karantene kan dessuten være kostbart for arbeidsgiver, som må betale kompensasjon til den ansatte i karanteneperioden, se nærmere om dette nedenfor. Finanstilsynet legger videre til grunn at regler om taushetsplikt, habilitetskrav sammen med karanteneperioden fortsatt vil gjelde for de tilfellene som faller utenfor nye bestemmelser som gjennomfører minstekravene i CRD 6 i norsk rett. Finanstilsynet viser også til at det ble gjort grundige vurderinger i forarbeidene til karanteneperioden, der ulike hensyn ble veid opp mot hverandre før loven ble vedtatt, jf. Prop.44 L (2014–2015) Lov om informasjonsplikt, karantene og saksforbud for politikere, embetsmenn og tjenestemenn (karanteneperioden). Bruk av karanteneperiodens bestemmelser vil etter Finanstilsynets vurdering langt på vei ivareta de samme hensynene som ligger til grunn for de nye kravene i CRD 6 om karantene. På denne bakgrunn foreslår Finanstilsynet at nye regler om karantene gjennomføres i samsvar med minstekravene i CRD 6.

Finanstilsynet foreslår at det i de nye reglene om karantene i ny finanstilsynslov presiseres at med "kredittinstitusjon" menes det samme som i finansforetaksloven § 1-5 fjerde ledd, jf. forslaget til endret definisjon av "kredittinstitusjon" i høringsnotat 5. mai 2021 om nytt kapitalkravsregelverk for verdipapirforetak⁹⁴. Formålet er å unngå tvil om at også arbeid i Finanstilsynet med store verdipapirforetak som må ha tillatelse som kredittinstitusjon, og overgang til stilling i slike foretak, omfattes av de nye reglene om karantene i finanstilsynsloven.

Direktivet artikkel 4a oppstiller minstekrav til karanteneperiodenes lengde, slik at styremedlemmer skal ha karantene i minst tolv måneder og ansatte i minst seks måneder ved overgang til stilling i kredittinstitusjon hvor vedkommende har vært direkte involvert i tilsyn eller beslutningstaking. Ifølge artikkel 4a nr. 4 starter karanteneperioden "fra den dato, hvor den direkte involvering med ... [kredittinstitusjonen] ... ophørte" (dansk versjon). Finanstilsynet legger til grunn at når en ansatt sier opp sin stilling i Finanstilsynet for å tiltre stilling i en kredittinstitusjon hvor vedkommende har vært direkte involvert i tilsyn eller beslutningstaking, må det gjøres en konkret vurdering av når personen sluttet å være direkte involvert i arbeid med kredittinstitusjonen. Dette vil være avgjørende for beregning av karanteneperioden. Oppsigelsestiden, normalt 3 måneder, vil inngå som del av

⁹³ COM(2022) 228

⁹⁴ I høringsnotat om gjennomføring av nytt kapitalkravsregelverk for verdipapirforetak har Finanstilsynet foreslått en ny bestemmelse i finansforetaksloven § 1-5, som fastsetter at verdipapirforetak som skal ha tillatelse som kredittinstitusjon, skal regnes som kredittinstitusjon.

karanteneperioden, da interne retningslinjer og habilitetsregler innebærer at en ansatt ikke vil kunne ha arbeidsoppgaver rettet mot framtidig arbeidsgiver i oppsigelsesperioden. Hva som ligger i begrepet "direkte involvert" er ikke nærmere definert, men Finanstilsynet antar det i dette ligger et kvalifiserende krav om aktive og konkrete oppgaver og der den ansatte opptre direkte overfor det aktuelle foretaket. Videre legger Finanstilsynet til grunn at vilkåret om "beslutningstagning" innebærer at kun personer på ulike ledernivåer som er delegert beslutningsmyndighet i samsvar med fullmaksstrukturen i Finanstilsynet omfattes. Finanstilsynet vil vurdere nærmere egen praksis for hvordan nye krav skal etterleves og antar også at dette er spørsmål som vil bli avklart i retningslinjene som EBA skal fastsette, jf. direktivet artikkel 4a nr. 9. Finanstilsynet legger til grunn at direktivets bestemmelser om når karanteneperioden starter å løpe uansett må gjennomføres i norsk rett. Finanstilsynet foreslår at bestemmelsen gjøres direktivnær, jf. forslaget til nye bestemmelser i ny finansstilsynslov § 2-4.

Direktivet artikkel 4a nr. 5 åpner for å ha kortere karantenetid enn minstekravene i direktivet for ansatte som er direkte involvert i tilsynet med kredittinstitusjoner, hvis lengre karantene vil begrense muligheten til å ansette kompetente medarbeidere mv. Finanstilsynet foreslår at adgangen til å ha kortere karantenetid for denne gruppen ansatte etter artikkel 4a nr. 5, ikke benyttes. For det første stiller direktivet strenge materielle krav for at unntaket skal kunne benyttes. En slik adgang til å gjøre unntak for undergrupper av ansatte (de som er direkte involvert i tilsynet med kredittinstitusjoner), vil dessuten komplisere regelverket ytterligere.

Når det gjelder karantene ved overgang til stilling i foretak som er direkte konkurrenter til kredittinstitusjon som den ansatte eller styremedlemmet har vært direkte involvert i når det gjelder tilsyn eller beslutningstaking, kan det stilles spørsmål om hvilket handlingsrom EU/EØS-statene har, særlig når det gjelder karanteneperiodens lengde. Ifølge CRD 6 artikkel 4a nr. 4 andre ledd skal karantenetiden være minst tre måneder for ansatte og minst seks måneder for styremedlemmer hvis det skal være karantene i slike tilfeller. Hvis slike tilfeller i stedet skal reguleres av karanteneoven i norsk rett, slik Finanstilsynet foreslår, vil det ikke gjelde minstekrav til karantenes lengde, men i stedet maksimumsgrenser slik at karantene kan ilegges for inntil seks måneder, jf. karanteneoven § 14 siste ledd for ansatte og § 13 siste ledd for tilsynsdirektøren. For medlemmene i Finanstilsynets styre vil det ikke være lovregler om karantene for slike tilfeller, siden karanteneoven ikke gjelder for dem. Når EU/EØS-statene ikke er forpliktet til å ha regler om karantene ved overgang til stilling i foretak som er direkte konkurrenter til kredittinstitusjon som den ansatte eller styremedlemmet har vært direkte involvert i når det gjelder tilsyn eller beslutningstaking, kan det argumenteres for at EU/EØS-statene heller ikke er forpliktet til å stille minstekrav til karanteneperiodens lengde i disse tilfellene. Finanstilsynet foreslår at det ikke stilles minstekrav til karantenes lengde for disse tilfellene, slik at de generelle bestemmelsene i karanteneoven skal gjelde.

Ifølge direktivet artikkel 4a nr. 6 har ansatte og styremedlemmer som ilegges karantene rett til en passende kompensasjon, som medlemsstatene skal fastsette. Finanstilsynet foreslår at det fastsettes i finansstilsynsloven at bestemmelsene i karanteneoven § 16 om godtgjørelse skal gjelde tilsvarende også for saker der ansatte har karantene etter de nye reglene i finansstilsynsloven. Finanstilsynet legger til grunn at når det gjelder styremedlemmer, vil tilsvarende anvendelse av karanteneoven § 16 innebære at styremedlemmet skal motta en godtgjørelse som tilsvarer honoraret for styrevervet i karantenetiden. Bestemmelsen i karanteneoven § 16 tredje ledd om "gruppelivsordning" er ikke relevant for styremedlemmene.

Når det gjelder kravet i direktivet artikkel 4 nr. 4 om at ansatte og styremedlemmer som er ilagt karantene ikke skal ha tilgang til fortrolige eller sensitive opplysninger om kredittinstitusjoner i karantenetiden, foreslår Finanstilsynet at bestemmelsen gjennomføres i ny finansstilsynslov § 2-4.

Finanstilsynet foreslår videre at det fastsettes i ny finanstilsynslov § 2-4 at karanteneoven § 2 andre og tredje ledd, som inneholder definisjoner av karantene og saksforbud, § 3 om forholdet til forvaltningsloven, § 15 om plikt til å gi informasjon om ny stilling, § 17 om saksbehandlingsregler og kapittel 5 om reaksjoner ved overtredelse av reglene om karantene, samt forskrifter gitt til utfylling av nevnte bestemmelser, skal gjelde tilsvarende for saker om karantene etter finanstilsynsloven. Bestemmelsene vil gi en mer helhetlig regulering av saker om karantene, og avklare forhold knyttet til karantene som direktivet ikke omhandler. Bestemmelsene regulerer forhold knyttet til karantene som ikke er regulert i direktivet. Finanstilsynet legger til grunn at direktivet ikke er til hinder for å gi bestemmelsene anvendelse, men gjør samtidig oppmerksom på at dersom EBA gir retningslinjer om de samme spørsmålene, kan det bli nødvendig å vurdere dette på nytt i lys av retningslinjene, jf. CRD artikkel 4a nr. 9.

Karanteneoven gjelder, som nevnt ovenfor, ikke for Finanstilsynets styremedlemmer. Det kan stilles spørsmål om karanteneoven burde gis tilsvarende anvendelse for styremedlemmene, slik at tilsettingsmyndigheten kan ilegge Finanstilsynets styremedlemmer karantene hvis det foreligger et særlig tilfelle som kan være egnet til å svekke tilliten til forvaltningen mv. i saker som ikke omfattes av de foreslåtte nye reglene om karantene i finanstilsynsloven, jf. karanteneoven § 14. Finanstilsynet viser til at de samme hensynene til uavhengighet og tilliten til denne mv. gjør seg gjeldende for Finanstilsynets styre som for de ansatte. Samtidig er det vanskelig å se at Finanstilsynets styre er i en særstilling sammenlignet med styrer i andre forvaltningsorganer, selv om det ikke er så vanlig at styrer i forvaltningsorganer behandler fagsaker og tar stilling til enkeltvedtak. Styremedlemmer i slike styrer ble likevel ikke underlagt karanteneoven da den ble vedtatt i 2015. Det ville være naturlig om de samme reglene gjaldt for Finanstilsynets styre som for andre styrer i statlige forvaltningsorganer. Styremedlemmene har samtidig andre jobber ved siden av vervet som styremedlem. Det kan framstå som ekstra inngripende om et sideverv til hovedjobben skal kunne begrense adgangen til å gå over til andre stillinger utover de tilfellene der CRD 6 oppstiller minstekrav. Finanstilsynet foreslår på denne bakgrunn ikke å fastsette i finanstilsynsloven at karanteneovens regler gjelder tilsvarende for Finanstilsynets styremedlemmer.

22.3.4 Begrensninger i adgangen til å handle finansielle instrumenter mv.

Når det gjelder direktivet artikkel 4a nr. 3 bokstav a, som krever at tilsynsmyndighetens ansatte og styremedlemmer ikke skal kunne handle i finansielle instrumenter utstedt av kredittinstitusjoner under tilsyn eller morforetak, datterforetak eller tilknyttet foretak til slikt foretak, viser Finanstilsynet til at ny finanstilsynslov § 2-5 første ledd vil oppfylle store deler av kravene i direktivet. Forbudet i finanstilsynsloven § 2-5 omfatter finansielle instrumenter som er utstedt av foretak under tilsyn. Det følger av ny finanstilsynslov § 1-2 andre ledd første punktum at når et foretak under tilsyn er en del av et konsern, skal det føres tilsyn også med andre foretak i konsernet. Ifølge § 1-2 andre ledd andre punktum skal det også føres tilsyn med den delen av virksomheten til foretakene i konsernet som ikke ellers omfattes av finanstilsynsloven når "tilsynsmessige hensyn tilsier det". Direktivet artikkel 4a nr. 3 bokstav a synes å ha en noe videre rekkevidde enn ny finanstilsynslov § 2-5 første ledd, jf. § 1-2, siden direktivet gjelder finansielle instrumenter utstedt av morforetak, datterforetak eller tilknyttet foretak til kredittinstitusjoner under tilsyn uavhengig av om det tilknyttede foretaket driver virksomhet som har tilknytning til Finanstilsynets oppgaver eller ikke⁹⁵. For å unngå tvil om at minstekravene i direktivet er oppfylt, foreslår Finanstilsynet at ny finanstilsynslov § 2-5 første ledd utvides til uttrykkelig å gjelde finansielle instrumenter som er utstedt av direkte eller indirekte morforetak, datterforetak eller tilknyttet foretak til foretak under tilsyn.

⁹⁵ Jf. Ot.prp.nr.41 (1986–1987), spesialmerknaden til endringene i finanstilsynsloven av 1956 § 1

Ifølge direktivet artikkel 4a nr. 3 bokstav a underpunkt i gjelder ikke forbudet mot å handle i finansielle instrumenter utstedt av foretak under tilsyn hvis instrumentene forvaltes av tredjeparter og eierne av instrumentene ikke kan gripe inn i forvaltningen av porteføljen. Det er dessuten et vilkår at tredjeparten ikke hovedsakelig investerer i instrumenter utstedt av foretak under tilsyn eller morforetak, datterforetak eller tilknyttet foretak til foretak under tilsyn. Finanstilsynet forstår direktivet slik at EU/EØS-statene ikke har noen plikt til å innføre et slikt unntak, siden bestemmelsene utgjør minimumsharmonisering og et slikt unntak vil gi mindre strenge regler enn minstekravene i direktivet. Finanstilsynet foreslår at det tas inn en ny dispensasjonshjemmel i ny finanstilsynslov § 2-5 sjette ledd, slik at departementet ved enkeltvedtak eller forskrift kan gjøre unntak fra forbudet mot å eie finansielle instrumenter utstedt av foretak under tilsyn hvis instrumentene forvaltes av en tredjepart og eieren av instrumentene ikke kan gripe inn i forvaltningen av porteføljen samt at tredjeparten ikke hovedsakelig investerer i instrumenter utstedt av foretak under tilsyn eller morforetak, datterforetak eller tilknyttet foretak til foretak under tilsyn. Forslaget vil gjennomføre CRD 6 artikkel 4a nr. 3 bokstav a underpunkt i.

Ifølge direktivet artikkel 4a nr. 3 bokstav a underpunkt ii gjelder ikke forbudet mot å handle i finansielle instrumenter andeler i fond som ikke hovedsakelig investerer i finansielle instrumenter utstedt av foretak under tilsyn eller i instrumenter utstedt av direkte eller indirekte morforetak, datterforetak eller tilknyttet foretak til foretak under tilsyn. Finanstilsynet viser til at ifølge ny finanstilsynslov § 2-5 tredje ledd kan Finanstilsynets ansatte og styremedlemmer ikke eie andeler i verdipapirfond som har, eller har vedtektsbestemt at det skal ha, en overrepresentasjon av finansielle instrumenter utstedt av foretak under tilsyn. Finanstilsynet foreslår at bestemmelsen utvides til å omfatte verdipapirfondsandeler utstedt av morforetak, datterforetak eller tilknyttet foretak til foretak under tilsyn, slik at bestemmelsen blir i tråd med minstekravene i direktivet på dette punkt.

Det kreves videre i direktivet artikkel 4a nr. 8 at hvis en ansatt eller et styremedlem eier finansielle instrumenter som kan gi grunnlag for interessekonflikter ved ansettelsen eller utnevnelsen, eller når som helst etterpå, skal tilsynsmyndigheten etter en vurdering i det enkelte tilfelle kunne kreve at instrumentene avhendes innen rimelig tid.

Finanstilsynet viser til at i dag følger plikten til å avhende finansielle instrumenter som en ansatt eller et styremedlem eier ved tiltredelse i stilling i Finanstilsynet, kun av etiske retningslinjer, og slik at instrumentene alternativt kan "fryses" under ansettelsesforholdet. For å oppfylle direktivets krav på dette punkt, må det etter Finanstilsynets vurdering foreslås nye regler. Finanstilsynet foreslår at tilsynet gis hjemmel i ny finansforetakslov § 2-5 til å pålegge Finanstilsynets ansatte og styremedlemmer å avhende finansielle instrumenter som eies i strid med paragrafen eller i strid med forskrifter gitt med hjemmel i paragrafen. Finanstilsynet foreslår videre at kompetansen til å fatte slike pålegg rettet mot styremedlemmer og direktøren for Finanstilsynet, legges til departementet.

I direktivet artikkel 4a nr. 8 siste punktum heter det videre at tilsynsmyndigheten kan tillate ansatte som eide finansielle instrumenter som gi kan grunnlag for interessekonflikter da de ble ansatt eller utnevnt, å avhende instrumentene etter en vurdering i hvert enkelt tilfelle. Finanstilsynet viser til at det i høringsnotat 31. oktober 2024 i forslaget til samleforskrift til ny finanstilsynslov § 3-1 første ledd har foreslått at finanstilsynsdirektøren eller den direktøren gir fullmakt etter søknad kan gi ansatte tillatelse til å avhende finansielle instrumenter som omfattet av handleforbudet § 2-5 første, andre og tredje ledd, dersom det foreligger særlige grunner for transaksjonen og både gjennomføringen av transaksjonen ikke er egnet til å svekke tilliten til den ansatte selv eller til Finanstilsynet. Etter Finanstilsynets vurdering vil bestemmelsen være i tråd med CRD 6 artikkel 4a nr. 8 siste punktum, slik at det ikke er behov for å foreslå ytterligere regelendringer på dette punkt.

Derimot er det etter Finanstilsynets vurdering behov for å gjøre endringer i forslaget til samleforskrift til ny finanstilsynslov § 3-1 andre ledd, jf. høringsnotat 31. oktober 2024 utarbeidet av Finanstilsynet. Bestemmelsen lyder:

"Finanstilsynsdirektøren eller den direktøren gir fullmakt kan etter søknad gi ansatte tillatelse til å erverve finansielle instrumenter som omfattet av handleforbudet § 2-5 første, andre og tredje ledd, dersom det foreligger særlige grunner for transaksjonen og både gjennomføringen av transaksjonen og det påfølgende eierskap ikke er egnet til å svekke tilliten til den ansatte selv eller til Finanstilsynet."

Etter Finanstilsynets vurdering vil det kunne være i strid med det nye forbudet mot å eie finansielle instrumenter utstedt av foretak under tilsyn i CRD 6 artikkel 4a nr. 3 bokstav a om Finanstilsynets ansatte og styremedlemmer skal kunne få dispensasjon til å erverve slike finansielle instrumenter. CRD 6 inneholder ikke et slikt generelt unntak fra forbudet. Finanstilsynet foreslår derfor at dispensasjonshjemmelen som var foreslått i høringsnotatet 31. oktober 2024 § 3-1 andre ledd endres, slik at det ikke skal være adgang til å gi dispensasjon fra forbudet i ny finanstilsynslov § 2-5 første ledd mot å eie finansielle instrumenter utstedt av foretak under tilsyn.

Det kan etter Finanstilsynets syn også stilles spørsmål om ny finanstilsynslov § 2-5 femte ledd, der departementet er gitt adgang til å dispensere fra bestemmelsene i paragrafen ved enkeltvedtak eller i forskrift, er i tråd med CRD 6 artikkel 4a. Finanstilsynet foreslår at bestemmelsen endres, slik at det ikke skal være en generell adgang til å gjøre unntak ved enkeltvedtak eller forskrift fra forbudet mot å eie finansielle instrumenter utstedt av foretak under tilsyn. Finanstilsynet har ovenfor foreslått at departementet ved enkeltvedtak eller forskrift skal kunne gjøre unntak fra forbudet mot å eie finansielle instrumenter utstedt av foretak under tilsyn hvis instrumentene forvaltes av en tredjepart og eieren av instrumentene ikke kan gripe inn i forvaltningen av porteføljen samt at tredjeparten ikke hovedsakelig investerer i instrumenter utstedt av foretak under tilsyn eller morforetak, datterforetak eller tilknyttet foretak til foretak under tilsyn, jf. CRD 6 artikkel 4a nr. 3 bokstav a underpunkt i.

Ifølge CRD 6 artikkel 4a nr. 7 skal tilsynsmyndighetens ansatte og styremedlemmer avgi en erklæring om sitt eierskap til finansielle instrumenter som kan føre til interessekonflikter før tiltredelse, og deretter årlig. Som det framgår av redegjørelsen for gjeldende rett ovenfor, er det i høringsnotatet med forslag til forskrifter til ny finanstilsynslov § 3-2 foreslått å videreføre plikten for Finanstilsynets ansatte til å rapportere løpende om erverv, avhendelse og om andre endringer i eget eierforhold til alle typer finansielle instrumenter, samt å utvide plikten til å omfatte Finanstilsynets styremedlemmer. Finanstilsynet foreslår at det fastsettes i den foreslåtte forskriftsbestemmelsen til ny finanstilsynslov at tilsynets styremedlemmer og ansatte i tillegg skal rapportere før tiltredelse og deretter årlig om sitt eierskap til finansielle instrumenter. Bestemmelsen vil gjennomføre direktivet artikkel 4a nr. 7.

Forskriftsbestemmelsen kan fastsettes i medhold av ny finanstilsynslov § 2-5 siste ledd første punktum, som gir departementet hjemmel til å fastsette bestemmelser i forskrift om Finanstilsynets styremedlemmers og ansattes plikt til rapportering om transaksjoner i finansielle instrumenter. For å unngå tvil om at hjemmelen i finanstilsynsloven § 2-5 siste ledd første punktum omfatter eierskap til, og ikke bare "transaksjoner i", finansielle instrumenter, foreslår Finanstilsynet at dette presiseres i forskriftshjemmelen i ny finanstilsynslov § 2-5 siste ledd første punktum, jf. lovforslaget.

Finanstilsynet legger til grunn at plikten til å avgi erklæring om eierskap til finansielle instrumenter etter den nye bestemmelsen kan innebære registrering av personlige opplysninger, på tilsvarende måte som gjeldende plikt til å rapportere løpende om transaksjoner i finansielle instrumenter. Finanstilsynet viser til Finansdepartementets vurdering av dette i Prop. 75 L (2023–2024) Lov om finanstilsynet (finanstilsynsloven) punkt 11.1.4, som etter Finanstilsynets vurdering er relevant også for forslaget til ny bestemmelse om erklæring om eierskap til finansielle instrumenter før tiltredelse og deretter minst årlig.

Når det gjelder reglene om løpende rapporteringsplikt for erverv og avhendelse av finansielle instrumenter i forskrifter til ny finanstilsynslov, legger Finanstilsynet til grunn at CRD 6 ikke er til hinder for å videreføre disse, siden direktivets bestemmelser på dette punkt utgjør minimumsharmonisering. Det samme gjelder reglene i ny finanstilsynslov § 2-5 andre ledd,

som fastsetter at Finanstilsynets styremedlemmer og ansatte ikke kan foreta tegning, kjøp, salg eller bytte av instrumenter som handles på norsk handelsplass. Videre gjelder det også ny finanstilsynslov § 2-6, som gir Finanstilsynets ansatte og styremedlemmer plikt til å gi melding om lån og kausjon. Direktivet er etter Finanstilsynets vurdering heller ikke til hinder for å videreføre ny finanstilsynslov § 2-5 fjerde ledd, som fastsetter at bestemmelsene i paragrafen også gjelder handler som foretas i fremmed navn og for fremmed regning.

22.3.5 Videreformidling av taushetsbelagte opplysninger til skattemyndighetene

Finanstilsynet forstår endringene i direktivet knyttet til unntak fra taushetsplikt og informasjonsutveksling med skattemyndighetene slik at det ikke er meningen å oppstille et generelt unntak fra Finanstilsynets taushetsplikt overfor skattemyndighetene, men å presisere at direktivet ikke er til hinder for informasjonsutveksling mellom nasjonale tilsynsmyndigheter og skattemyndigheter innenfor den samme EØS-staten, jf. punkt 28a i fortalen til direktivet. Der framgår det at informasjonsutvekslingen mellom tilsynsmyndigheter og skattemyndigheter bør forbedres, men at denne informasjonsutvekslingen bør skje i henhold til nasjonal lovgivning.

Finanstilsynet legger til grunn at adgangen til å gi skattemyndighetene taushetsbelagte opplysninger reguleres av de generelle reglene i forvaltningsloven, jf. omtalen av gjeldende rett ovenfor, særlig av unntakene fra taushetsplikten etter forvaltningsloven § 13b.

Når det gjelder Finanstilsynets adgang til å videreformidle opplysninger som er mottatt fra tilsynsmyndigheter i en annen EØS-stat til skattemyndighetene, viser Finanstilsynet til at slike opplysninger bare kan formidles videre med samtykke fra vedkommende myndighet, og bare for de formål samtykket omfatter, jf. forskrift om utveksling av opplysninger med tilsynsmyndigheter fra land i og utenfor EØS-området § 3. Forskriftsbestemmelsen er foreslått videreført i forskrift til ny finanstilsynslov § 5-2. Bestemmelsen er generell, og gjelder herunder overfor skattemyndighetene. Etter Finanstilsynets vurdering er norsk rett i tråd med CRD 6 artikkel 53 nr. 1 og 56 nr. 1, og det er ikke behov for å foreslå regelendringer.

23 Forvaltningstiltak og administrative sanksjoner

23.1 Gjeldende rett

23.1.1 Tvangsmulkt

Hvis et pålegg fra departementet med hjemmel i finansforetaksloven eller bestemmelse gitt med hjemmel i loven ikke etterkommes, kan departementet ilegge tvangsmulkt, jf. finansforetaksloven § 22-2 andre ledd. Departementets myndighet etter bestemmelsen er delegert til Finanstilsynet. Tvangsmulkten kan ilegges i form av engangsmulkt eller løpende mulkt. Ny finanstilsynslov § 4-3 inneholder også hjemmel til å ilegge tvangsmulkt hvis et pålegg fra Finanstilsynet med hjemmel i lov eller forskrift ikke følges.

Forvaltningsloven § 51 regulerer noen generelle spørsmål som gjelder tvangsmulkt. Bestemmelsen lyder:

"Et forvaltningsorgan kan, når det er fastsatt i lov, treffe vedtak om tvangsmulkt for å sikre at plikter som følger av lov, forskrift eller individuell avgjørelse, blir etterlevd.

Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et beløp som forfaller ved hver overtredelse. Tvangsmulkt påløper ikke dersom etterlevelse blir umulig, og årsaken til dette ikke ligger hos den ansvarlige.

Forvaltningsorganet kan i særlige tilfeller redusere eller frafalle påløpt mulkt.

Tvangsmulkt tilfaller statskassen.

Forhold knyttet til illeggelsen av tvangsmulkt kan påklages særskilt. Reglene i §§ 28 til 36 gjelder tilsvarende."

Det framgår uttrykkelig av forarbeidene til forvaltningsloven § 51 at bestemmelsen kan fravikes i særlov, jf. Prop. 62 L (2015–2016) Endringer i forvaltningsloven mv. (administrative sanksjoner mv.) punkt 31.4.4.

Formålet med tvangsmulkt er å sikre etterlevelse, og ikke å sanksjonere begåtte overtredelser. Tvangsmulkt er et forvaltningstiltak, og ikke en administrativ sanksjon, jf. Prop. 62 L (2015–2016) punkt 31.4.2.

23.1.2 Forbud mot å ha ledelsesfunksjon (ledelseskarantene)

Finansforetaksloven inneholder ikke bestemmelser som gir Finanstilsynet adgang til å forby en person å ha ledelsesfunksjon i kredittinstitusjoner (ledelseskarantene).

Finanstilsynet foreslo i høringsnotat 19. desember 2019 om overtredelsesgebyr i finansforetaksloven mv.⁹⁶ (heretter omtalt som høringsnotatet fra 2019) en ny bestemmelse i finansforetaksloven om at Finanstilsynet skulle kunne forby styremedlemmer, andre tillitsvalgte, oppdragstakere og ansatte i foretak med tillatelse til å drive virksomhet etter finansforetaksloven å ha ledelsesfunksjon i foretak som må ha tillatelse til å drive virksomhet etter finansforetaksloven, dersom overtredelsen eller medvirkningen til denne medfører at vedkommende må anses uskikket, se høringsnotatet fra 2019 punkt 3. Departementet sendte forslaget på høring 21. april 2020. Forslaget er til behandling i departementet.

23.1.3 Overtredelsesgebyr

Finansforetaksloven inneholder ikke hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr ved overtredelser av regler som gjennomfører kapitalkravsdirektivet og -forordningen. Finanstilsynet foreslo i høringsnotatet fra 2019 å gjennomføre bestemmelser om

⁹⁶ [Høring – overtredelsesgebyr og ledelseskarantene i finansforetaksloven mv., 21. april 2020](#)

overtredelsesgebyr i CRD IV i finansforetaksloven, jf. særlig høringsnotatet punkt 2.2.2 og 2.3.2.2. Forslaget er til behandling i departementet.

Ifølge finansforetaksloven § 22-4 kan Finanstilsynet ilegge et finansforetak overtredelsesgebyr for overtredelser av enkelte bestemmelser som gjennomfører revisjonsdirektivet og -forordningen. Finansforetaksloven § 22-5 inneholder en oppregning av momenter som Finanstilsynet skal legge vekt på ved avgjørelsen av om overtredelsesgebyr skal ilegges og ved utmåling av overtredelsesgebyr.

23.2 CRD 6

23.2.1 Tvangsmulkt

Tvangsmulkt har kommet inn som et nytt virkemiddel som tilsynsmyndigheten minst skal ha til rådighet ved overtredelser av en rekke bestemmelser i kapitalkravsdirektivet og -forordningen, jf. CRD 6 artikkel 66 nr. 2 bokstav b og artikkel 67 nr. 2 bokstav b. Overtredelsene som minst skal kunne føre til tvangsmulkt, er de samme som skal kunne medføre overtredelsesgebyr, se omtale nedenfor i forbindelse med overtredelsesgebyr.

Tvangsmulkt er i artikkel 3 nr. 67 definert som periodisk krav om å betale penger for å tvinge fysiske eller juridiske personer til å avslutte pågående overtredelser av nasjonale regler som gjennomfører kapitalkravsdirektivet eller -forordningen, eller avgjørelser fattet av tilsynsmyndighetene med grunnlag i nevnte rettsakter.

Direktivet artikkel 66 nr. 2 og artikkel 67 nr. 2 inneholder bestemmelser om de øvre rammene for utmåling av tvangsmulkt. For juridiske personer skal tvangsmulkten minst kunne være opptil 5 prosent av gjennomsnittlig daglig nettoomsætning per dag fram til forholdet er rettet. For fysiske personer skal tvangsmulkten minst kunne være opptil 50 000 euro per dag, eller tilsvarende beløp i nasjonal valuta per 9. juli 2024. Direktivet åpner for at medlemsstatene kan beregne tvangsmulkt på ukentlig eller månedlig basis i stedet for utmåling per dag, jf. artikkel 66 nr. 2 nest siste ledd og artikkel 67 nr. 2 nest siste ledd.

Tvangsmulkt skal kunne ilegges for en periode på inntil seks måneder fra datoen som er fastsatt i vedtaket der tvangsmulkt ilegges. Det framgår videre uttrykkelig av artikkel 66 nr. 2 siste ledd og artikkel 67 nr. 2 siste ledd at tvangsmulkt kan pålegges på en dato og først begynne å løpe på en senere dato.

Artikkel 66 nr. 3 og artikkel 67 nr. 3 inneholder bestemmelser om hvordan netto årsomsætning skal beregnes. Bestemmelsene er relevante både utmåling av overtredelsesgebyr og tvangsmulkt for juridiske personer, og vil bli beskrevet nærmere nedenfor i forbindelse med omtalen av overtredelsesgebyr. I artikkel 66 nr. 4 og artikkel 67 nr. 4 framkommer det uttrykkelig at daglig nettoomsætning ved illeggelse av tvangsmulkt skal beregnes ved å dele netto årsomsætning på 365.

I artikkel 65 nr. 3 er det presisert at pålegg om tvangsmulkt ikke skal være til hinder for at tilsynsmyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr eller andre forvaltningstiltak for den samme overtredelsen.

23.2.2 Forbud mot å ha ledelsesfunksjon

CRD 6 artikkel 67 nr. 2 bokstav c underpunkt iv viderefører kravet i CRD IV om at tilsynsmyndigheten skal kunne ilegge ledelseskarantene minst ved overtredelser av de samme bestemmelsene i kapitalkravsdirektivet og -forordningen som skal kunne medføre overtredelsesgebyr. I artikkel 66 nr. 2 bokstav c underpunkt iv har ledelseskarantene kommet inn som et virkemiddel som tilsynsmyndigheten minst skal ha til rådighet også ved overtredelser av bestemmelser om erverv av kvalifiserte eierandeler, sammenslåing og deling, overdragelse av en vesentlig del av virksomheten mv.

23.2.3 Overtredelsesgebyr

I artikkel 65, som inneholder generelle krav til administrative sanksjoner og forvaltningstiltak, er det tilføyd i nr. 1 at tilsynsmyndigheten skal kunne pålegge administrative sanksjoner og forvaltningstiltak ved overtredelser av avgjørelser fattet av tilsynsmyndigheten med grunnlag i kapitalkravsdirektivet og -forordningen.

Videre er bestemmelsen som sto i CRD IV artikkel 65 nr. 1 opphevet. Bestemmelsen fastsatte at medlemsstater som ikke har innført regler om overtredelsesgebyr for overtredelser som kan sanksjoneres etter nasjonal strafferett, skulle notifisere EU-kommisjonen om straffebestemmelsene. I stedet har det kommet inn en ny bestemmelse i CRD 6 artikkel 65 nr. 5, der det framgår at dersom rettssystemet i en medlemstat ikke tillater administrative sanksjoner, kan artikkel 65 anvendes slik at sanksjonen initieres av tilsynsmyndigheten og ilegges av rettslige myndigheter. I så fall skal EU-kommisjonen notifiseres.

I artikkel 65 nr. 2 er det tilføyd at kretsen av fysiske personer som skal kunne pålegges administrative sanksjoner og -tiltak – i tillegg til medlemmer av foretakets ledelsesorgan og andre fysiske personer som er ansvarlig for overtredelsen etter nasjonal rett – omfatter den øverste ledelsen ("senior management"), personer som innehar nøkkelfunksjoner og andre ansatte med vesentlig betydning for foretakets risikoprofil.

I artikkel 66, som inneholder en oppregning av hvilke overtredelser av regler om erverv av kvalifiserte eierandeler mv. som minst skal kunne medføre sanksjoner og tiltak, er følgende overtredelser tilføyd:

- ytelse av tjenester som nevnt i kapitalkravsforskriften artikkel 4 nr. 1 bokstav b (omsetning av finansielle instrumenter for egen regning eller fulltegningsgaranti for finansielle instrumenter eller plassering av finansielle instrumenter med fulltegningsgaranti) av et foretak som oppfyller terskelverdiene som nevnt i bestemmelsen, uten å ha tillatelse som kredittinstitusjon
- en kredittinstitusjon, et finansielt holdingforetak eller et blandet holdingforetak unnlater å sende melding til tilsynsmyndigheten om:
 - direkte eller indirekte erverv eller avhendelse av andel som utgjør en vesentlig andel erververens ansvarlige kapital i et annet foretak i strid med artikkel 27a eller artikkel 27d
 - direkte eller indirekte overdragelse av en vesentlig del av eiendeler eller forpliktelser (10 % eller mer av foretakets samlede eiendeler eller forpliktelser, eller 15 % eller mer i konsernforhold) i strid med artikkel 27f
- en kredittinstitusjon, et finansielt holdingforetak eller et blandet holdingforetak gjennomfører sammenslåing eller deling i strid med artikkel 27k

I tillegg ble det gjort en tilføyelse i artikkel 66 nr. 1 ny bokstav e (som nå er flyttet til bokstav f) i CRD 5⁹⁷ Ifølge CRD 5 artikkel 66 nr. 1 bokstav e (nå CRD 6 artikkel 66 nr. 1 bokstav f) skal det å drive virksomhet som finansielt holdingforetak eller blandet finansielt holdingforetak uten tillatelse eller i strid med andre krav i artikkel 21a kunne medføre administrative sanksjoner og -tiltak.

Videre inneholder CRD 6 en rekke endringer i artikkel 67 nr. 1, som inneholder en oppregning av hvilke andre overtredelser enn drift av konsesjonspliktig virksomhet uten tillatelse og brudd på reglene om erverv av kvalifiserte eierandeler mv. som minst skal kunne føre til overtredelsesgebyr og tilsynsmessige tiltak. Følgende bestemmelser tilføyd i

⁹⁷ Direktiv (EU) 2019/878

oppregningen av hvilke overtredelser som minst skal kunne føre til administrative sanksjoner og andre forvaltningstiltak:

- brudd på kravene til ansvarlig kapital i kapitalkravsforordningen artikkel 92 nr. 1 (CRD 6 artikkel 67 nr. 1 ny bokstav r)
- en kredittinstitusjon eller en fysisk person unnlater å følge en avgjørelse fattet av tilsynsmyndigheten med grunnlag i kapitalkravsforordningen eller i nasjonale regler som gjennomfører kapitalkravsdirektivet (CRD 6 artikkel 67 nr. 1 ny bokstav s)
- manglende oppfyllelse av kravene til godtgjørelsesordninger i direktivet art 92, 94 eller 95 (CRD 6 artikkel 67 nr. 1 ny bokstav t)
- et foretak handler uten forutgående tillatelse fra tilsynsmyndigheten der det etter kapitalkravsforordningen eller -direktivet kreves slik tillatelse, eller foretaket har fått slik tillatelse gjennom uriktige opplysninger eller ikke overholder vilkårene for tillatelsen (CRD 6 artikkel 67 nr. 1 ny bokstav u)
- manglende oppfyllelse av kravene til sammensetning, betingelser, fradrag mv. knyttet til ansvarlig kapital i kapitalkravsforordningen andre del (CRD 6 artikkel 67 nr. 1 ny bokstav v)
- brudd på bestemmelsene om gjeldsgrad, herunder bruk av unntak, i kapitalkravsforordningen sjuende del (CRD 6 artikkel 67 nr. 1 ny bokstav x)
- mangelfull rapportering til tilsynsmyndigheten om uvektet kjernekapitalandel mv., jf. kapitalkravsforordningen artikkel 430 nr. 1 til 3 og art 430a (CRD 6 artikkel 67 nr. 1 ny bokstav y)
- mangelfull rapportering til tilsynsmyndigheten, jf. kapitalkravsforordningen tredje del avdeling III kapittel 2 (CRD 6 artikkel 67 nr. 1 ny bokstav z)
- brudd på kravene i kapitalkravsforordningen i tredje del avdeling II til VI knyttet til beregningsgrunnlag, risikostyring mv. (CRD 6 artikkel 67 nr. 1 ny bokstav aa)
- brudd på kravene til likviditetsreserve eller stabil og langsiktig finansiering i kapitalkravsforordningen sjettede del avdeling I og IV eller delegert forordning (EU) 2015/61 (CRD 6 artikkel 67 nr. 1 ny bokstav ab)

Videre er det i artikkel 67 nr. 1 bokstav d, som gjelder mangler i systemet for styring og kontroll, presisert at manglende overholdelse av kravene til kjønnsnøytrale godtgjørelsesordninger omfattes.

I artikkel 67 nr. 1 bokstav j, som gjelder overtredelser av bestemmelser om likviditet i kapitalkravsforordningen artikkel 412, er brudd på forordningen artikkel 413 og 428b tilføyd.

Artikkel 67 nr. 1 bokstav k, som gjaldt overskridelse av grensene for store eksponeringer i kapitalkravsforordningen artikkel 395, er opphevet og erstattet av en mer omfattende bestemmelse i ny bokstav w. Ny bokstav w omfatter overtredelser av alle bestemmelsene om store eksponeringer i fjerde del i kapitalkravsforordningen.

Videre er CRD IV artikkel 67 nr. 1 bokstav e, f, i og l opphevet. Bestemmelsene gjaldt følgende overtredelser:

- mangelfull underretning til tilsynsmyndigheten om plikten til å oppfylle kravene til ansvarlig kapital etter kapitalkravsforordningen artikkel 92, jf. artikkel 99 nr. 1 (men slik at brudd på de materielle kravene til ansvarlig kapital i kapitalkravsforordningen artikkel 91 nr. 1 skal kunne sanksjoneres, jf. omtalen av CRD 6 artikkel 67 nr. 1 ny bokstav r ovenfor)
- mangelfull underretning til tilsynsmyndigheten om tap knyttet til eksponeringer med sikkerhet i bolig- og næringseiendom etter kapitalkravsforordningen artikkel 101 (men slik at bestemmelsen er erstattet av en videre bestemmelse som omfatter hele kapitalkravsforordningen tredje del avdeling II til VI, jf. CRD 6 artikkel 67 nr. 1 bokstav aa som er nevnt ovenfor)

- mangelfull underretning til tilsynsmyndigheten om uvektet kjernekapitalandel etter kapitalkravsforordningen artikkel 430 nr. 1 (men slik at bestemmelsen er erstattet av en videre bestemmelse i CRD 6 artikkel 67 nr. 1 ny bokstav y, som omfatter overtredelser av kapitalkravsforordningen artikkel 430 nr. 1 til 3 og artikkel 430a)
- investering i en verdipapiriseringsposisjon i strid med kravene i kapitalkravsforordningen artikkel 405⁹⁸
- brudd på kravene i tredje del avdeling II til VI i kapitalkravsforordningen knyttet til beregningsgrunnlag mv. (men slik at bestemmelsen er erstattet av en videre bestemmelse som omfatter tredje del avdeling II til VI i kapitalkravsforordningen, jf. CRD 6 artikkel 67 nr. 1 ny bokstav aa som er nevnt ovenfor).

CRD 6 artikkel 66 nr. 3 og artikkel 67 nr. 3 er nye, og inneholder bestemmelser om hvordan netto årsomsetning skal beregnes. Bestemmelsene er relevante både ved utmåling av overtredelsesgebyr og tvangsmulkt. Den samlede årlige nettoomsetningen skal ifølge direktivet være summen av følgende poster, fastsatt i samsvar med vedlegg III og IV til forordning (EU) 2021/451⁹⁹:

- renteinntekter
- renteutgifter
- utgifter til aksjekapital som kan kreves tilbakebetalt på forespørsel
- utbytteinntekter
- gebyr- og provisjonsinntekter
- gebyr- og provisjonsutgifter
- netto gevinst eller tap på finansielle eiendeler og forpliktelser som holdes til handelsformål
- netto gevinst eller tap på finansielle eiendeler og forpliktelser som klassifiseres til virkelig verdi over resultatet
- netto gevinst eller tap ved regnskapsmessig sikring
- netto valutakursdifferanser (gevinst eller tap)
- andre driftsinntekter
- andre driftskostnader

Videre framgår det i artikkel 66 nr. 3 at beregningen skal baseres på den siste årlige finansielle rapporteringen til tilsynsmyndigheten som "gir en indikator over null" (dansk versjon). Hvis en juridisk person ikke er omfattet av forordning (EU) 2021/451, skal den relevante totale årlige nettoomsetningen være den totale nettoomsetningen i samsvar med gjeldende regnskapsregler. Hvis foretaket er en del av et konsern, skal den relevante totale årlige nettoomsetningen være den samlede årsomsetningen etter siste godkjente konsernregnskap.

I artikkel 70 nr. 1, som inneholder en oppregning av forhold som tilsynsmyndigheten skal legge vekt på ved valg av sanksjon eller forvaltningstiltak og ved fastsettelsen av nivået på sanksjonen eller tiltaket, er det tilføyd at det er relevant å legge vekt på tidligere strafferettslige reaksjoner.

⁹⁸ Spørsmål om overtredelser av verdipapiriseringsforordningen skal eller bør kunne sanksjoneres med overtredelsesgebyr vurderes ikke nærmere i høringsnotatet her.

⁹⁹ Forordning (EU) nr. 2021/451 er gjennomført i CRR/CRD-forskriften § 2 andre ledd nr. 57.

23.2.4 Andre endringer om forvaltningsmessige tiltak

Artikkel 65 nr. 4 bokstav a, som gjelder tilsynsmyndighetens adgang til å kreve opplysninger fra foretak under tilsyn mv., viderefører artikkel 65 nr. 3 bokstav a, men slik at det nå er uttrykkelig fastsatt at tilsynsmyndighetens adgang til å kreve opplysninger fra tredjeparter som har fått utkontraktert oppgaver til seg, omfatter IKT-leverandører som nevnt i forordning (EU) 2022/2554 (DORA-forordningen) kapittel V.

I artikkel 65 nr. 4 bokstav b underpunkt v, som gjelder tilsynsmyndighetens adgang til å foreta stedlig tilsyn, er det tilføyd at bestemmelsen inkluderer foretak som er undergitt tilsyn på konsolidert grunnlag dersom tilsynsmyndigheten er konsolidert tilsynsmyndighet, og forutsatt at tilsynsmyndigheten i foretakets hjemstat har fått beskjed på forhånd.

Ifølge artikkel 70 ny nr. 2 skal nasjonale tilsynsmyndigheter samarbeide for å sikre at sanksjoner gir de resultatene som direktivet forutsetter. Nasjonale tilsynsmyndigheter skal også samarbeide for å unngå overlapp når de pålegger sanksjoner i grensekryssende saker.

I artikkel 70 ny nr. 3 framgår det at tilsynsmyndigheten skal kunne ilegge en fysisk eller juridisk person sanksjoner selv om det både er en administrativ og en strafferettslig prosess for den samme overtredelsen, forutsatt at det er strengt nødvendig og proporsjonalt for å oppnå ulike og komplementære mål av allmenn interesse. Ifølge artikkel 70 ny nr. 4 skal medlemsstatene ha egnede ordninger som sikrer at tilsynsmyndigheten og rettslige myndigheter blir behørig og rettidig informert når forvaltningsprosesser og strafferettslige prosesser blir igangsatt mot den samme fysiske eller juridiske personen.

23.3 Finanstilsynets vurdering

23.3.1 Forbud mot å ha ledelsesfunksjon

Det er et minstekrav etter CRD 6 at tilsynsmyndigheten skal kunne pålegge ledelseskarantene ved overtredelser av en rekke bestemmelser i kapitalkravsdirektivet og -forordningen, jf. artikkel 66 nr. 2 bokstav c nytt underpunkt iv og artikkel 67 nr. 2 bokstav c underpunkt iv. Som nevnt ovenfor foreslo Finanstilsynet i høringsnotat fra 2019 en ny bestemmelse i finansforetaksloven som skulle gi Finanstilsynet adgang til å pålegge styremedlemmer, andre tillitsvalgte, oppdragstakere og ansatte i finansforetak ledelseskarantene. Den foreslåtte bestemmelsen skulle kunne benyttes ved alle overtredelser av finansforetaksloven og bestemmelser gitt i medhold av loven, og ikke bare ved overtredelser av de bestemmelsene som ifølge kapitalkravsdirektivet minst skal kunne medføre sanksjoner og forvaltningstiltak. Finanstilsynet viser til vurderingene i høringsnotatet fra 2019, se særlig høringsnotatet punkt 3.3, som fortsatt gjør seg gjeldende. For å oppfylle direktivets minstekrav på dette punkt, må forslaget fra 2019 etter Finanstilsynets vurdering følges opp, slik at Finanstilsynet får hjemmel til å kunne ilegge ledelseskarantene. Utkast til bestemmelse om ledelseskarantene i finansforetaksloven er tatt inn i vedlagte forslag til finansforetaksloven ny § 22-9.

23.3.2 Tvangsmulkt

Tvangsmulkt har kommet inn i CRD 6 som et nytt virkemiddel som tilsynsmyndigheten minst skal ha til rådighet. Formålet med tvangsmulkt er å framtvinge at forhold som er i strid med kapitalkravsdirektivet og -forordningen skal opphøre, jf. definisjonen av tvangsmulkt i artikkel 3 nr. 67.

Etter Finanstilsynets vurdering oppfyller gjeldende regler om tvangsmulkt i finansforetaksloven § 22-2 andre ledd, jf. første ledd langt på vei minstekravene i direktivet, men slik at bestemmelsen bør endres på noen punkter for å oppfylle direktivets krav fullt ut.

Etter finansforetaksloven § 22-2 andre ledd andre punktum kan tvangsmulkt ilegges i form av engangsmulkt eller løpende mulkt. Etter CRD 66 nr. 2 bokstav b og artikkel 67 nr. 2 bokstav b skal tvangsmulkt påløpe per dag inntil forholdet er rettet. Direktivet åpner for at EU/EØS-

statene som unntak fra hovedregelen om løpende daglig mulkt kan utmåle tvangsmulkt på ukentlig eller månedlig basis. Etter Finanstilsynets vurdering er det ikke behov for å benytte seg av adgangen til å utmåle tvangsmulkt på ukentlig eller månedlig basis. Derimot må adgangen til å ilegge tvangsmulkt som en engangsmulkt tas ut av finansforetaksloven § 22-2 andre ledd for at bestemmelsen skal bli i samsvar med direktivet på dette punkt. Det bør etter Finanstilsynets vurdering også presiseres i finansforetaksloven § 22-2 at forvaltningsloven § 51 andre ledd første punktum, der det er fastsatt at tvangsmulkt fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp som forfaller ved hver overtredelse, ikke gjelder for tvangsmulkt som er ilagt etter finansforetaksloven. Endringsforslaget innebærer at tvangsmulkt etter finansforetaksloven må ilegges som en daglig løpende mulkt.

Det bør etter Finanstilsynets vurdering også framgå uttrykkelig av lovbestemmelsen om tvangsmulkt i finansforetaksloven § 22-2 at mulkten løper inntil pålegget om å bringe forholdet i tråd med finansforetaksloven og tilhørende forskrifter er oppfylt, slik at bestemmelsen blir i samsvar med CRD 6 artikkel 66 nr. 2 bokstav b og artikkel 67 nr. 2 bokstav b også på dette punkt. Tilsvarende framgår også av bestemmelsene om tvangsmulkt i ny finanstilsynslov § 4-3 og verdipapirhandelloven § 19-10.

Ifølge direktivet artikkel 66 nr. 2 bokstav b og artikkel 67 nr. 2 bokstav b kan tvangsmulkt ilegges for en periode på opptil seks måneder fra datoen som angis i vedtaket som pålegger tvangsmulkt. Det framgår ikke av direktivet om det kan ilegges tvangsmulkt for flere seksmåneders perioder dersom forholdet ikke er rettet etter seks måneder. Sett hen til formålet med tvangsmulkt, som er å skape et oppfylleelsespress, er det etter Finanstilsynets oppfatning naturlig å forstå direktivet slik at meningen ikke har vært å stenge muligheten for å kunne ilegge tvangsmulkt i flere perioder på opptil seks måneder hvis det skulle være nødvendig. Finanstilsynet foreslår på denne bakgrunn at det fastsettes i finansforetaksloven § 22-2 andre ledd at tvangsmulkt kan ilegges for en periode på opptil seks måneder av gangen.

Finanstilsynet foreslår videre at det skal framgå uttrykkelig innledningsvis i bestemmelsen om tvangsmulkt i finansforetaksloven § 22-2 andre ledd at tvangsmulkt kan pålegges for å sikre at bestemmelsene i finansforetaksloven og bestemmelser gitt i medhold av loven blir gjennomført. Bestemmelsen vil innebære at definisjonen av tvangsmulkt i CRD 6 artikkel 3 nr. 67 framgår av finansforetaksloven. Finanstilsynet viser også til Justis- og beredskapsdepartementets anbefalinger om utforming av lovbestemmelser om tvangsmulkt i Prop. 62 L (2015–2016) Endringer i forvaltningsloven mv. (administrative sanksjoner mv.) punkt 31.4.5:

"Formålet med vedtak om tvangsmulkt er å sikre etterlevelse av lov, forskrift eller individuell avgjørelse (typisk enkeltvedtak), enten ved at påbud oppfylles eller ved at forbud etterlevs. Dette formålet kan med fordel uttrykkes i den enkelte lovbestemmelsen om tvangsmulkt. Et eksempel er innledningen til svalbardmiljøloven § 96: «For å sikre at bestemmelsene i denne lov eller vedtak i medhold av loven blir gjennomført, [...]."

Ifølge direktivet artikkel 66 nr. 2 og artikkel 67 nr. 2 kan tvangsmulkt pålegges på en dato og først begynne å løpe på en senere dato. Etter Finanstilsynets vurdering kreves det ikke særskilte gjennomføringsbestemmelser for at norsk rett skal være i samsvar med direktivet på dette punkt. Direktivet pålegger ikke private aktører plikter, eller gir dem rettigheter, men retter seg kun mot tilsynsmyndigheten. Bestemmelsen gir Finanstilsynet et handlingsrom slik at tvangsmulkt ikke nødvendigvis må begynne å løpe samme dag som vedtak om tvangsmulkt fattes eller samme dag som parten har fått underretning om vedtaket.

Kompetansen til å fatte pålegg og ilegge tvangsmulkt ved manglende oppfyllelse av pålegg etter finansforetaksloven § 22-2 er lagt til departementet, og delegert videre til Finanstilsynet. Finanstilsynet foreslår at lovbestemmelsen endres, slik at myndigheten til å fatte pålegg og ilegge tvangsmulkt hvis pålegg ikke etterkommes, legges direkte til Finanstilsynet. En slik løsning harmonerer best med direktivet, som stiller krav til nasjonale tilsynsmyndigheters

virkemidler. Videre tilsvarende forslaget reglene om tvangsmulkt i ny finanstilsynslov § 4-3, der kompetansen til å ilegge tvangsmulkt er lagt direkte til Finanstilsynet i loven.

Finanstilsynet foreslår videre at den delen av finansforetaksloven § 22-2 andre ledd som fastsetter at tvangsmulkt tilfaller staten, oppheves. Det følger av forvaltningsloven § 51 fjerde ledd at tvangsmulkt tilfaller statskassen. Det er derfor ikke nødvendig at det samme er fastsatt i finansforetaksloven.

Når det gjelder reglene i ny finanstilsynslov om tvangsmulkt, foreslår Finanstilsynet ikke endringer i disse. Det er ikke nødvendig å endre reglene om tvangsmulkt i finanstilsynsloven for å gjennomføre kravene i CRD 6. Bestemmelsen i finanstilsynsloven gjelder for flere typer foretak enn dem som omfattes av finansforetaksloven. Bestemmelsen er dessuten nylig vurdert av lovgiver som del av den nye finanstilsynsloven, jf. Prop. 75 L (2023–2024).

Når det gjelder de øvre rammene for utmåling av tvangsmulkt, kreves det i CRD 6 artikkel 66 nr. 2 bokstav b og artikkel 67 nr. 2 bokstav b at tvangsmulkt for foretak skal kunne fastsettes til inntil 5 prosent av gjennomsnittlig daglig årsomsetning per dag. For fysiske personer skal det kunne fastsettes tvangsmulkt på inntil 50 000 euro per dag, eller inntil tilsvarende beløp i nasjonal valuta per 9. juli 2024. I direktivet artikkel 66 nr. 2 bokstav c andre ledd åpnes det for at medlemsstatene kan fastsette høyere øvre rammer enn direktivets minstekrav for utmåling av overtredelsesgebyr.

Etter Finanstilsynets vurdering er direktivets minstekrav til de øvre rammene for tvangsmulkt tilstrekkelig høye til å skape incentiv til etterlevelse. Finanstilsynet foreslår at adgangen til å fastsette høyere øvre rammer for utmåling av tvangsmulkt enn minstekravene i direktivet ikke benyttes. Direktivets bestemmelser om øvre rammer for utmåling av tvangsmulkt foreslås gjennomført i finansforetaksforskriften ny § 22-1.

Direktivet inneholder bestemmelser om hvordan samlet netto årsomsetning, som er grunnlaget for utmåling av dagmulkt overfor juridiske personer, skal beregnes. Bestemmelsene gjelder også ved utmåling av overtredelsesgebyr, og Finanstilsynet viser til omtale nedenfor, som gjelder både tvangsmulkt og overtredelsesgebyr.

I artikkel 66 nr. 4 og artikkel 67 nr. 4 framkommer det uttrykkelig at daglig nettoomsetning ved tvangsmulkt beregnes ved å dele netto årsomsetning på 365. Finanstilsynet foreslår at bestemmelsen gjennomføres i finansforetaksforskriften ny § 22-1.

Når det gjelder direktivet artikkel 65 nr. 3, der det heter at anvendelse av tvangsmulkt ikke skal være til hinder for at tilsynsmyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr eller andre forvaltningstiltak for den samme overtredelsen, er norsk rett etter Finanstilsynets vurdering i samsvar med direktivets krav. Det er etter Finanstilsynets oppfatning klart at ileggelse av tvangsmulkt for manglende oppfyllelse av et pålegg fattet av Finanstilsynet etter finansforetaksloven, ikke er til hinder for at samme overtredelse kan medføre for eksempel overtredelsesgebyr. Se for eksempel Rt. 2015 side 392 (HR-2015-791-A), der Høyesterett uttalte at ileggelse av tvangsmulkt etter forurensningsloven ikke stengte for etterfølgende straffeforfølgning av de samme overtredelsene. Det er etter Finanstilsynets vurdering ikke behov for lov- eller forskriftsbestemmelser på dette punkt.

23.3.3 Overtredelsesgebyr

Som nevnt ovenfor under redegjørelsen for gjeldende rett ovenfor foreslo Finanstilsynet i høringsnotatet fra 2019 nye regler i finansforetaksloven om overtredelsesgebyr for å gjennomføre bestemmelser i CRD IV artikkel 66 nr. 1 og artikkel 67 nr. 1. Forslaget er til behandling i departementet. Finanstilsynet foreslår at forslaget til ny bestemmelse i finansforetaksloven fra 2019 følges opp, men slik at oppregningen av hvilke overtredelser av nasjonale regler som gjennomfører kapitalkravsdirektivet og -forordningen som skal kunne medføre overtredelsesgebyr oppdateres i tråd med minstekravene i CRD 6 artikkel 66 nr. 1 og artikkel 67 nr. 1. Når det gjelder hvilke overtredelser som skal kunne sanksjoneres med overtredelsesgebyr, må etter Finanstilsynets vurdering alle bestemmelsene som er

oppregnet i direktivet artikkel 66 nr. 1 og artikkel 67 nr. 2 omfattes for å oppfylle minstekravene i CRD 6, se oversikt under gjennomgangen av EØS-retten ovenfor.

For en nærmere vurdering av behovet for å kunne sanksjonere overtredelser av finansforetaksloven og tilhørende forskrifter med overtredelsesgebyr, viser Finanstilsynet til høringsnotatet fra 2019, se særlig punkt 2.2.1 og 2.3.2.2. Der framgår det blant annet at de foreslåtte reglene om overtredelsesgebyr etter Finanstilsynets vurdering ikke vil være straff i Grunnlovens forstand. Videre framgår det der at det etter Finanstilsynets vurdering er behov for regler om overtredelsesgebyr i finansforetaksloven, blant annet fordi det kan bidra til å øke etterlevelsen av reglene, noe som er en forutsetning for solide finansforetak og velfungerende markeder. I høringsnotatet fra 2019 argumenterte Finanstilsynet også med at det bør ha tilgang til de virkemidlene som direktivet forutsetter at alle nasjonale tilsynsmyndigheter skal ha, og at det kan redusere risikoen for regelverksarbitrasje og bidra til å ivareta konkurransehensyn i det indre markedet for finansielle tjenester.

I tillegg til argumentene i høringsnotatet fra 2019, gjør Finanstilsynet særskilt oppmerksom på at bestemmelsen som tidligere sto i CRD IV artikkel 65 nr. 1 er opphevet ved CRD 6. Ifølge den nå opphevede bestemmelsen skulle medlemsstater som ikke hadde regler om overtredelsesgebyr for overtredelser som kunne sanksjoneres etter nasjonal strafferett, notifisere EU-kommisjonen om straffebestemmelsene. I stedet har det kommet inn en ny bestemmelse i CRD 6 artikkel 65 nr. 5, der det heter at dersom rettssystemet i en medlemstat ikke tillater administrative sanksjoner, kan artikkel 65 anvendes slik at sanksjonen initieres av tilsynsmyndigheten og ilegges av rettslige myndigheter. I så fall skal EU-kommisjonen notifiseres. Finanstilsynet viser til at etter norsk rett har forvaltningen adgang til å ilegge overtredelsesgebyr som administrativ sanksjon i en rekke lover. Det gjelder også Finanstilsynet, som har hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr blant annet etter verdipapirhandeloven, verdipapirfondloven og hvitvaskingsloven. Finanstilsynet har også hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr etter finansforetaksloven for overtredelser av enkelte bestemmelser som gjennomfører revisjonsdirektivet i norsk rett. Endringene i kapitalkravsdirektivet artikkel 65 tilsier etter Finanstilsynets vurdering at det må innføres en adgang for Finanstilsynet til å kunne ilegge overtredelsesgebyr for bestemmelser som gjennomfører kapitalkravsdirektivet og -forordningen i norsk rett for å oppfylle Norges forventede EØS-forpliktelser som tilsvarer CRD 6 på dette punkt. Det betyr med andre ord at EU/EØS-statene ikke lenger kan oppfylle EØS-forpliktelsene på dette punkt gjennom kun å ha straffebestemmelser for overtredelser av kapitalkravsdirektivet og -forordningen.

Finanstilsynet gjør oppmerksom på at forslaget fra 2019 til nye regler om overtredelsesgebyr i finansforetaksloven – i tillegg til bestemmelser som skulle gjennomføre minstekravene i CRD IV – også omfattet regler som skulle gjennomføre bestemmelser i krisehåndteringsdirektivet, samt overtredelser av blant annet regler om god forretningsskikk, forsvarlig kapitalforvaltning og store eksponeringer. Formålet med å inkludere sistnevnte bestemmelser var blant annet å bidra til en mer helhetlig regulering, jf. omtale i høringsnotatet fra 2019 punkt 2.3.2.2. Noen av disse overtredelsene, som bestemmelsene om store eksponeringer, er nå tatt inn i oppregningen i CRD 6 av hvilke overtredelser som minst skal kunne medføre overtredelsesgebyr. Forslag til ny bestemmelse under om overtredelsesgebyr i finansforetaksloven inkluderer fortsatt overtredelser av kravene til god forretningsskikk mv., i tråd med vurderingene i høringsnotatet fra 2019.

Når det gjelder overtredelsesgebyr for overtredelser av reglene om sammenlåing og deling av finansforetak og overdragelse og avhendelse av en vesentlig del av virksomheten, foreslår Finanstilsynet at også andre typer finansforetak enn kredittinstitusjoner som bestemmelsene gjelder for, skal kunne ilegges overtredelsesgebyr, slik at hensynet til likebehandling ivaretas. For overdragelse og avhendelse av en vesentlig del av virksomheten, betyr det at forsikrings- og pensjonsforetak skal kunne ilegges overtredelsesgebyr ved overtredelser av finansforetaksloven § 12-27, mens kredittinstitusjoner mv. skal kunne ilegges overtredelsesgebyr for overtredelser av forslaget til nye regler i finansforetaksloven § 12-29.

Finanstilsynet foreslår videre at overtredelser av finansforetaksloven § 17-3, som stiller krav om tillatelse for å etablere holdingforetak, skal kunne sanksjoneres med overtredelsesgebyr. Forslaget vil gjennomføre CRD 5 artikkel 66 nr. 1 ny bokstav e (som nå er flyttet til bokstav f),

Når det gjelder den nye bestemmelsen i CRD 6 artikkel 67 nr. 1 bokstav u særskilt, framgår det av den at tilsynsmyndigheten skal kunne ilegge overtredelsesgebyr hvis et foretak handler uten forutgående tillatelse fra tilsynsmyndigheten der det etter kapitalkravsforordningen eller -direktivet kreves slik tillatelse, eller foretaket har fått slik tillatelse gjennom uriktige opplysninger eller ikke overholder vilkårene som ble stilt for å gi tillatelse. Den nye bestemmelsen i artikkel 67 nr. 1 bokstav u kommer i tillegg til kravene om at det skal kunne ilegges overtredelsesgebyr hvis noen driver virksomhet som krever konsesjon som kredittinstitusjon uten tillatelse, jf. artikkel 66 nr. 1 bokstav a og b, eller har fått tillatelse ved hjelp av uriktige opplysninger eller andre uregelmessigheter, jf. artikkel 67 nr. 1 bokstav a. Finanstilsynet forstår CRD 6 artikkel 67 nr. 1 ny bokstav u slik at bestemmelsen har et bredt nedslagsfelt, på den måten at den omfatter alle tilfeller der det kreves tillatelse etter nasjonale regler som gjennomfører kapitalkravsdirektivet eller -forordningen. Finanstilsynet viser videre til at i finansforetaksloven benyttes både "tillatelse", "konsesjon", "samtykke" og "godkjenning" om ulike former for begunstigende vedtak fra myndighetene. Mange av bestemmelsene som krever tillatelse mv. etter finansforetaksloven omfatter alle finansforetak, og ikke bare kredittinstitusjoner. Det er etter Finanstilsynets vurdering ikke hensiktsmessig å la reglene om overtredelsesgebyr på dette punkt bare gjelde for saker som gjelder kredittinstitusjoner. Se nærmere om problemstillingen i høringsnotatet fra 2019 om overtredelsesgebyr mv. punkt 2.3.2.2 på side 21–22. Der foreslo Finanstilsynet at de nye reglene om overtredelsesgebyr i finansforetaksloven skulle omfatte alle typer finansforetak, herunder forsikringsforetak og pensjonskasser, der bestemmelsene er relevante. Det samme bør gjelde ved gjennomføring av CRD 6 artikkel 67 nr. 1 ny bokstav u.

Finanstilsynet foreslår på denne bakgrunn at det gis adgang til å ilegge overtredelsesgebyr dersom det kreves tillatelse, godkjenning eller samtykke etter finansforetaksloven eller etter bestemmelser gitt i medhold av finansforetaksloven, og noen handler uten slik tillatelse. Videre foreslår Finanstilsynet at det skal framgå uttrykkelig av bestemmelsen at reglene gjelder tilsvarende dersom noen har fått tillatelse, samtykke eller godkjenning etter finansforetaksloven eller tilhørende forskrifter ved hjelp av uriktige opplysninger eller andre uregelmessigheter, jf. forslaget til finansforetaksloven ny § 22-5.

Når det gjelder tilføyselsen i CRD 6 artikkel 65 nr. 1 om at tilsynsmyndigheten skal kunne pålegge administrative sanksjoner hvis noen ikke følger opp avgjørelser som er fattet av tilsynsmyndigheten med hjemmel i nasjonale regler som gjennomfører kapitalkravsdirektivet og -forordningen, foreslår Finanstilsynet at det fastsettes uttrykkelig i den nye bestemmelsen om overtredelsesgebyr i finansforetaksloven § 22-5 at Finanstilsynet kan ilegge overtredelsesgebyr til den som ikke etterkommer plikter som følger av enkeltvedtak fattet med hjemmel i finansforetaksloven eller forskrifter gitt til utfylling av loven. Lignende bestemmelse framgår av verdipapirhandelloven § 21-5 første ledd.

Finanstilsynet foreslo i høringsnotatet om overtredelsesgebyr og ledelseskarantene i finansforetaksloven mv. fra 2019 at overtredelser av reglene i finansforetaksloven § 14-3 femte ledd om forbud mot å utbetale utbytte mv. uten samtykke fra Finanstilsynet, skulle kunne sanksjoneres med overtredelsesgebyr. Bestemmelsen skulle gjennomføre CRD IV artikkel 67 nr. 1 bokstav n. Finanstilsynet gjør oppmerksom på at tilsynet i høringsnotat 6. februar 2023¹⁰⁰ med forslag til lov- og forskriftsendringer på finansmarkedsområdet har foreslått å flytte bestemmelsen fra finansforetaksloven § 14-3 femte til sjettede ledd. Hvis sistnevnte forslag følges opp, må lovbestemmelsen om overtredelsesgebyr i høringsnotatet

¹⁰⁰ [Høring – lov- og forskriftsendringer på finansmarkedsområdet, 10. mars 2023](#)

her konsekvensjusteres, slik at det vises til finansforetaksloven § 14-3 sjette ledd, og ikke femte ledd.

I CRD 6 artikkel 65 nr. 2 er det tilføyd at kretsen av fysiske personer som skal kunne pålegges administrative sanksjoner og forvaltningstiltak – i tillegg til medlemmer av foretakets ledelsesorgan og andre fysiske personer som er ansvarlig for overtredelsen etter nasjonal rett – omfatter den øverste ledelsen ("senior management"), personer som innehar nøkkelfunksjoner og andre ansatte med vesentlig betydning for foretakets risikoprofil. Finanstilsynet viser til vurderingen av hvem som skal kunne ilegges overtredelsesgebyr i høringsnotatet fra 2019 punkt 2.3.3. Der framgår det blant annet at overtredelsesgebyr skal kunne ilegges den som har plikter eller er ansvarlig etter den relevante handlingsnormen. Finanstilsynet foreslo videre i 2019 at medvirkning skal kunne sanksjoneres med overtredelsesgebyr på samme måte som hovedovertredelsen. Finanstilsynet viser til at personkretsen som kan ilegges overtredelsesgebyr ifølge lovforslaget fra 2019 er vid, og at den omfatter personer som innehar nøkkelfunksjoner og andre ansatte med vesentlig betydning for foretakets risikoprofil hvis de har plikter etter handlingsnormen eller har medvirket til overtredelsen. Etter Finanstilsynets vurdering vil lovforslaget fra 2019 innebære at norsk rett oppfyller direktivets krav på dette punkt.

Når det gjelder spørsmål om skyldkrav for å ilegge foretak overtredelsesgebyr, framgår det av forvaltningsloven § 46 første ledd at skyldkravet for foretak er uaktsomhet, med mindre annet er bestemt. Finanstilsynet foreslår at det presiseres i finansforetaksloven at forvaltningsloven § 46 første ledd gjelder for foretak. Bestemmelsen tilsvarende verdipapirhandeloven § 21-9 andre ledd.

Forvaltningsloven inneholder ikke bestemmelser om skyldkrav for fysiske personer. I verdipapirhandeloven § 21-9 første ledd, verdipapirfondloven § 11-6 fjerde ledd mv. er skyldkravet for å ilegge fysiske personer overtredelsesgebyr forsett eller uaktsomhet. Det samme gjelder i den nylig vedtatte loven om sammensatte og forsikringsbaserte investeringsprodukter (PRIIPS-loven) § 7 første ledd. I Prop. 51 LS (2023–2024) Lov om nøkkelinformasjon om sammensatte og forsikringsbaserte investeringsprodukter (PRIIPS-loven) punkt 5.5.4 uttalte Finansdepartementet:

"For skyldkrav for fysiske personer viser departementet til drøftelsen i Prop. 155 LS (2020–2021) punkt 6.3.5.3. Departementet mener på samme måte nå at det bør være adgang til å ilegge overtredelsesgebyr også ved ordinær uaktsomhet, og at det ikke bør lovfestes vilkår om grov uaktsomhet."

Etter Finanstilsynets vurdering bør det gjelde samme skyldkrav for overtredelsesgebyr etter finansforetaksloven som i lovene som er omtalt ovenfor. Finanstilsynet foreslår at det fastsettes i finansforetaksloven at fysiske personer bare kan ilegges overtredelsesgebyr for forsettlige eller uaktsomme overtredelser.

Finanstilsynet viser for ordens skyld til at reglene i finansforetaksloven § 22-6 om foreldelse av adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr også vil gjelde for overtredelsesgebyr som ilegges etter den foreslåtte nye bestemmelsen i finansforetaksloven. Videre vil de generelle reglene i forvaltningsloven kapittel IX om forvaltningens plikt til å orientere om selvinkrimineringsvernet og domstolenes adgang til å prøve alle sider av saken mv., gjelde.

Når det gjelder plassering av den nye bestemmelsen om overtredelsesgebyr, viser Finanstilsynet til at etter at Finanstilsynets høringsnotat fra 2019 ble utarbeidet, har det kommet inn nye regler i finansforetaksloven § 22-4 om overtredelsesgebyr for overtredelse av enkelte regler som gjennomfører revisjonsdirektivet (direktiv 2014/56/EU) i norsk rett. Finanstilsynet foreslår at den nye bestemmelsen om overtredelsesgebyr for overtredelser av nasjonale regler som gjennomfører kapitalkravsforordningen og -direktivet skal framgå av en egen bestemmelse, se vedlagte forslag til finansforetaksloven ny § 22-5.

23.3.4 Momenter som er relevante ved utmåling av administrativ sanksjon mv.

I høringsnotatet fra 2019 om overtredelsesgebyr og ledelseskarantene i finansforetaksloven mv. foreslo Finanstilsynet en ny bestemmelse i finansforetaksloven om hvilke momenter Finanstilsynet skulle legge vekt på ved vurderingen av om overtredelsesgebyr skal ilegges, og ved utmåling av overtredelsesgebyr, jf. høringsnotatet fra 2019 punkt 2.3.6. Momentene omfattet blant annet overtredelsens grovhet, graden av skyld hos overtrederen, overtrederens finansielle styrke og vilje til å samarbeide med myndighetene. Bestemmelsen skulle gjennomføre CRD IV artikkel 70.

Etter at Finanstilsynet utarbeidet høringsnotatet om overtredelsesgebyr i finansforetaksloven mv. i 2019, har det blitt vedtatt en ny bestemmelse i finansforetaksloven § 22-5 om momenter som er relevante ved utmåling av overtredelsesgebyr. Bestemmelsen gjennomfører revisjonsdirektivet (direktiv 2006/43/EF) artikkel 30b, jf. Prop 37 LS (2019–2020) Lov om revisjon og revisorer (revisorloven) mv. I revisjonsdirektivet artikkel 30b – etter en oppregning av forhold som er relevante ved vurdering av type og nivå på administrative sanksjoner og tiltak – framgår det uttrykkelig at tilsynsmyndigheten kan ta hensyn til andre forhold i tillegg dersom de er fastsatt i nasjonal rett¹⁰¹. Etter Finanstilsynets vurdering vil det ikke være i strid med revisjonsdirektivet om finansforetaksloven § 22-5 bygges ut, slik at momentene som er nevnt i CRD IV, jf. CRD 6, tas inn i bestemmelsen. Da unngår man å få to bestemmelser i samme lov som regulerer det samme, det vil si momenter som er relevante ved vurderingen av om overtredelsesgebyr skal ilegges og ved utmåling av overtredelsesgebyr. Finanstilsynet viser til vedlagte forslag til endringer i finansforetaksloven § 22-6 (bestemmelsen foreslås flyttet fra § 22-5 til § 22-6). Der har Finanstilsynet foreslått å tilføye de momentene som er uttrykkelig nevnt i CRD IV, jf. CRD 6, i oppregningen. Forslaget vil gjennomføre CRD IV, jf. CRD 6 artikkel 70 nr. 1 samt videreføre gjennomføringen av revisjonsdirektivet med enkelte utvidelser som omtalt ovenfor.

I CRD 6 artikkel 70 nr. 1, som viderefører den ikke uttømmende oppregningen i CRD IV artikkel 70 av momenter som tilsynsmyndigheten skal legge vekt på ved valg av forvaltningstiltak eller sanksjon, og ved individuell utmåling av tiltaket/sanksjonen, er det tilføyd at det er relevant å legge vekt på tidligere strafferettslige reaksjoner mot den samme fysiske eller juridiske personen for den samme overtredelsen. Finanstilsynet foreslår at det tilføyes i oppregningen av momenter i finansforetaksloven § 22-6 (nåværende § 22-5) at det er relevant å legge vekt på tidligere strafferettslige reaksjoner mot den samme fysiske eller juridiske personen for den samme overtredelsen.

Finanstilsynet foreslår videre at finansforetaksloven § 22-6 om momenter som er relevante utvides til ikke bare å gjelde overtredelsesgebyr, men også forvaltningstiltak som pålegges ved overtredelser. Finanstilsynet viser i den forbindelse til at CRD IV artikkel 70 om momenter som er relevante ved valg av type reaksjon har et videre virkeområde enn bare overtredelsesgebyr. Artikkel 70 gjelder både ved valg av type administrativ sanksjon eller annet forvaltningstiltak og ved utmåling av sanksjonen eller forvaltningstiltaket. Momentene er ifølge direktivet også relevante for eksempel ved vurderinger av om det skal ilegges ledelseskarantene, pålegges retting og om et foretaks tillatelse skal tilbakekalles. Finanstilsynet viser videre til at Justis- og beredskapsdepartementet har gjort en lignende vurdering i høringsnotat 15. november 2024¹⁰² om endringer i inkassoloven for å gjennomføre regler om inndrivning i direktiv (EU) 2021/2167 om kredittjenestefirmaer og kredittkjøpere mv., se særlig høringsnotatet punkt 16.3.3 og forslaget til inkassoloven § 47a.

¹⁰¹ "Additional factors may be taken into account by competent authorities, where such factors are specified in national law"

¹⁰² [Høring – endringer i inkassoloven for å gjennomføre regler om inndrivning i direktiv \(EU\) 2021/2167, 15. november 2024](#)

Finanstilsynet legger til grunn at forslaget om å utvide virkeområdet til finansforetaksloven § 22-6 til å gjelde forvaltningstiltak generelt, ikke innebærer realitetsendringer, siden Finanstilsynet i praksis uansett ser hen til momentene som er nevnt i bestemmelsen i sine vurderinger av hva slags administrativ reaksjon en overtredelse skal føre til. Lovendringen som Finanstilsynet foreslår, vil innebære at forvaltningspraksis lovfestes.

23.3.5 Beregning av samlet netto årsomsetning ved utmåling av overtredelsesgebyr og tvangsmulkt

Minstekravene til øvre rammer for utmåling av overtredelsesgebyr fra CRD IV er ikke endret ved CRD 6, jf. direktivet artikkel 66 nr. 1 bokstav a og artikkel 67 nr. 2 bokstav e til f. Se omtale av de øvre rammene i høringsnotatet fra 2019 punkt 2.2.2. CRD 6 inneholder imidlertid nye bestemmelser om hvordan samlet netto årsomsetning skal beregnes, jf. redegjørelsen for direktivet ovenfor. De nye bestemmelsene om beregning av samlet årsomsetning er relevante både ved utmåling av overtredelsesgebyr og ved utmåling av tvangsmulkt for juridiske personer.

Ifølge punkt 29 i fortalen til CRD 6 er formålet med de nye bestemmelsene om beregning av samlet årsomsetning å skape en enhetlig anvendelse av den øvre rammen for utmåling av overtredelsesgebyr, slik at hensynet til like konkurransevilkår i EU ivaretas. For foretak som rapporterer til tilsynsmyndigheten etter forordning (EU) 2021/451 om fastsettelse av tekniske gjennomføringsstandarder for anvendelsen av europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 575/2013 med hensyn til institusjoners tilsynsrapportering, skal den samlede årsomsetningen være summen av en rekke poster i vedlegg III og IV til forordningen. Forordningen er gjennomført i norsk rett i CRR/CRD-forskriften § 2 andre ledd nr. 57. For foretak som ikke rapporterer etter forordning (EU) 575/2013, skal den totale netto årsomsetningen være den samme som etter gjeldende regnskapsregler.

Finanstilsynet foreslår at bestemmelsene om beregning av netto årsomsetning gjennomføres i forskrift til finansforetaksloven (finansforetaksforskriften) ny § 22-1. Forslaget innebærer en direktivnær gjennomføring. Finanstilsynet foreslår videre at det gis hjemmel i den nye bestemmelsen i finansforetaksloven om overtredelsesgebyr til å fastsette slike bestemmelser i forskriften. Når det gjelder tvangsmulkt, dekker gjeldende forskriftshjemmel i finansforetaksloven § 22-2 andre ledd etter Finanstilsynets vurdering forskriftsbestemmelser om beregning av netto årsomsetning.

23.3.6 Andre endringer om forvaltningsmessige tiltak

Artikkel 65 nr. 4 viderefører bestemmelsene som tidligere sto i artikkel 65 nr. 3, men slik at det er uttrykkelig presisert at tilsynsmyndighetens adgang til å kreve informasjon fra tredjeparter som har fått utkontraktert oppgaver til seg, omfatter IKT-leverandører som nevnt i forordning (EU) 2022/2554 om digital operasjonell motstandsdyktighet i finanssektoren (DORA-forordningen) kapittel V. Finanstilsynet foreslo i et høringsnotat som departementet sendte på høring 23. januar 2023 at DORA-forordningen gjennomføres i ny lov om digital operasjonell motstandsdyktighet i finanssektoren § 1. Forslaget er ikke gjennomført i norsk rett ennå.

Finanstilsynet viser til at det følger av CRR/CRD-forskriften § 36 niende ledd at avtalen om utkontraktering mellom kredittinstitusjonen og tjenesteleverandøren skal sikre at Finanstilsynet gis tilgang til opplysninger fra og tilsyn med virksomheten der Finanstilsynet finner det nødvendig. Finanstilsynet foreslår at det presiseres i forskriftsbestemmelsen at kravet om at Finanstilsynet skal kunne kreve informasjon fra foretak som har fått utkontraktert oppgaver til seg, omfatter IKT-leverandører som nevnt i forordning 2022/2554 (DORA-forordningen) kapittel V.

I artikkel 65 nr. 4 bokstav b underpunkt v om stedlig tilsyn er det tatt inn en presisering om at tilsynsmyndighetens adgang til å gjennomføre stedlig tilsyn skal omfatte foretak som er undergitt tilsyn på konsolidert nivå dersom tilsynsmyndigheten er konsolidert

tilsynsmyndighet, og forutsatt at berørte tilsynsmyndigheter får beskjed på forhånd. Finanstilsynet viser til at Finanstilsynet fører tilsyn med kredittinstitusjoner som har hovedsete i annen EØS-stat og driver virksomhet i Norge, jf. forskrift 28. desember 1993 nr. 1259 om tilsyn med finansforetak og forvaltningsselskap som har hovedsete i annen EØS-stat og som driver virksomhet i Norge mv. § 1. Det er videre fastsatt i bestemmelsen at tilsynet føres i samarbeid med tilsynsmyndigheter i andre stater som er omfattet av EØS-avtalen i samsvar med det som følger av regler som gjennomfører EØS-avtalen vedlegg IX om finansielle tjenester. Videre framgår det også av ny finanstilsynslov § 1-3 fjerde ledd at Finanstilsynet skal føre tilsyn i samarbeid med tilsynsmyndigheter i andre stater som er omfattet av EØS-avtalen, i samsvar med det som følger av regler som gjennomfører EØS-avtalen vedlegg IX. Finanstilsynets adgang til å gjennomføre stedlig tilsyn følger av de generelle bestemmelsene i finanstilsynsloven. Nevnte bestemmelser, sammenholdt med de folkerettslige forpliktelser etter CRD 6 når direktivet er tatt inn i EØS-avtalen, vil etter Finanstilsynets vurdering oppfylle kravene i artikkel 65 nr. 4 bokstav b underpunkt v om stedlig tilsyn.

Artikkel 70 ny nr. 2 omhandler samarbeid mellom nasjonale tilsynsmyndigheter om sanksjoner. Finanstilsynet viser til at bestemmelsen kun regulerer forhold mellom tilsynsmyndigheter i ulike EØS-stater, og legger til grunn at det ikke kreves gjennomføringsbestemmelser i lov eller forskrift for å oppfylle direktivets krav på dette punkt. Finanstilsynet antar videre at ny finanstilsynslov § 1-3 fjerde ledd, som fastsetter at Finanstilsynet skal føre tilsyn i samarbeid med tilsynsmyndigheter i andre stater som er omfattet av EØS-avtalen i samsvar med det som følger av regler som gjennomfører EØS-avtalen vedlegg IX, også vil omfatte plikten til å samarbeide med andre tilsynsmyndigheter om sanksjoner etter CRD 6 artikkel 70 nr. 2.

I artikkel 70 ny nr. 3 framgår det at tilsynsmyndigheten skal kunne ilegge en fysisk eller juridisk person sanksjoner selv om det både er en administrativ og en strafferettslig prosess for den samme overtredelsen, forutsatt at det er strengt nødvendig og proporsjonalt for å oppnå ulike og komplementære mål av allmenn interesse. Videre kreves det i artikkel 70 ny nr. 4 at EU/EØS-statene skal ha egnede ordninger som sikrer at tilsynsmyndigheten og rettslige myndigheter blir informert når forvaltningsprosesser og strafferettslige prosesser blir igangsatt mot den samme fysiske eller juridiske personen. Etter Finanstilsynets vurdering er norsk rett i tråd med direktivets krav, slik at det ikke er behov for å foreslå regelendringer. Finanstilsynet viser til at det følger av forvaltningsloven § 47 første ledd om samordning av sanksjonssaker at dersom et forvaltningsorgan har grunn til å anta at både straff og administrativ sanksjon kan være en aktuell reaksjon mot samme forhold, må forvaltningsorganet i samråd med påtalemyndigheten avklare om forholdet skal forfølges strafferettslig, administrativt eller både strafferettslig og administrativt. En tilsvarende plikt til samordning, rettet mot påtalemyndighetene, er også lovfestet i straffeprosessloven § 229.

24 Andre endringer – eierskap i foretak utenfor finanssektoren

24.1 Gjeldende rett

Finansforetak kan ikke drive annen virksomhet enn det som følger av regler gitt i eller i medhold av lov for den enkelte type foretak, foretakets tillatelse og dets vedtekter, jf. finansforetaksloven § 13-1 første ledd. Etter finansforetaksloven § 13-2 første ledd kan finansforetak drive virksomhet som har naturlig tilknytning til den virksomhet tillatelsen omfatter. Finansforetaksloven § 13-9 åpner samtidig for at banker og kredittforetak uten hinder av § 13-1 kan ha kvalifiserte eierandeler i foretak som ikke kan inngå i finanskonsern dersom den bokførte verdien av eierandelen ikke overstiger 15 prosent av foretakets ansvarlige kapital etter siste års- eller delårsregnskap. Den samlede beholdningen av slike eierandeler skal ikke i noe tilfelle overstige 60 prosent av foretakets ansvarlige kapital. Med kvalifisert eierandel menes eierandel som representerer mer enn 10 prosent av kapitalen eller stemmene, eller som gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av foretaket og dets virksomhet.

Finansforetaksloven § 13-9 gjennomfører et nasjonalt valg i forordning (EU) 575/2013 (CRR) artikkel 89 bokstav a. Det følger av artikkel 89 at nasjonale myndigheter ("competent authorities") kan forby institusjoner å ha en kvalifisert eierandel som overstiger de angitte grensene eller kreve at investeringer som overstiger tersklene risikovektes med 1250 prosent. Artikkel 89 gjelder investeringer i foretak som ikke er

- a. et foretak i finanssektoren
- b. et foretak som ikke er et foretak i finanssektoren, og som utøver virksomhet som vedkommende myndighet anser som
 - i. direkte forbundet med bankvirksomhet
 - ii. knyttet til bankvirksomhet
 - iii. leasing, fordringskreditt, forvaltning av verdipapirfond og databehandlingstjenester eller annen lignende virksomhet.

24.2 CRR 3

CRR 3 endrer artikkel 89 når det gjelder definisjonen av hvilke typer foretak som skal omfattes av begrensningen på omfanget av eierskapet. Det nasjonale valget vil etter dette omfatte investeringer i foretak som ikke er foretak i finanssektoren.

"Foretak i finanssektoren" (financial sector entity) er i CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 27, etter endring som følger av CRR 3¹⁰³, definert slik:

- a. en institusjon
- b. en finansinstitusjon
- c. et forsikringsforetak
- d. et forsikringsforetak i en tredjestat
- e. et gjenforsikringsforetak
- f. et gjenforsikringsforetak i en tredjestat

¹⁰³ Foretak som yter tilknyttede tjenester er ikke lenger en egen kategori, men inkludert i begrepet "finansinstitusjon", jf. CRR artikkel 4 nr. 1 (26) b) ii).

g. et forsikringsholdingselskap som definert i artikkel 212 nr. 1 bokstav f) i direktiv 2009/138/EF

h. et foretak som ikke er omfattet av virkeområdet for direktiv 2009/138/EF, i samsvar med artikkel 4 i nevnte direktiv

i. et tredjestatsforetak med en hovedvirksomhet som tilsvarer virksomheten i et av foretakene i bokstav a)– k),"

24.3 Finanstilsynets vurderinger

Finansforetaksloven § 13-9 gjelder investeringer i *foretak som ikke kan inngå i finanskonsern*. Dette kan gi en annen avgrensning enn bruk av forordningens ordlyd (*foretak som ikke er foretak i finansiell sektor*).

Etter finansforetaksloven § 17-7 kan et finanskonsern bestå av holdingforetak, finansforetak, verdipapirforetak, forvaltningsselskap for verdipapirfond, eiendoms- og investeringsforetak, inkassoforetak, foretak som formidler finansielle tjenester og foretak med naturlig tilknytning til eller sammenheng med finansierings- eller forsikringsvirksomhet. Det følger av loven at departementet i forskrift eller enkeltvedtak kan tillate at også andre foretak kan inngå i finanskonsern. Blant annet har flere banker fått tillatelse til å eie regnskapsførertjenester.

For å sikre korrekt gjennomføring av forordningen, foreslås det at gjennomføringen av det nasjonale valget i artikkel 89 a endres slik at det framgår at bestemmelsen omfatter investeringer i foretak som ikke er *foretak i finansiell sektor* som definert i CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 27.

Finanstilsynet mener for øvrig at det er hensiktsmessig å plassere bestemmelsen i CRR/CRD-forskriften¹⁰⁴ kapittel II sammen med reglene som gjennomfører de andre nasjonale valgene i CRR. Bakgrunnen for at bestemmelsen i dag står i finansforetaksloven, er at dette nasjonale valget opprinnelig var en del av de tidligere kredittinstitusjonsdirektivene (direktiv 89/646/EF artikkel 12 og direktiv 2006/48/EF artikkel 120) som opprinnelig (i 1992) ble gjennomført i finansieringsvirksomhetsloven § 2-16 og senere videreført i finansforetaksloven § 13-9. Når det nasjonale valget nå er en del av CRR, mener Finanstilsynet det er hensiktsmessig å plassere det i CRR/CRD-forskriften.

Det foreslås at finansforetaksloven § 13-9 oppheves og at det innføres en ny bestemmelse i CRR/CRD-forskriften (forskrift 22. august 2014 nr. 1097) del II. Forskriftens utforming gjør det vanskelig å legge inn nye bestemmelser i forskriften. Finanstilsynet foreslår at bestemmelsen blir ny § 7A. Finanstilsynet foreslår samtidig at ordlyden tilpasses ordlyden i CRR artikkel 89, slik at begrepet "ansvarlig kapital" erstattes av "tellende kapital".

25 Tilleggsoppdraget om CRD IV og CRD 5

25.1 Tilsynsmessige virkemidler overfor holdingforetak

25.1.1 Gjeldende rett

Etter finansforetaksloven er holdingforetak i finanskonsern et finansforetak som er underlagt krav til tillatelse etter § 17-3, jf. finansforetaksloven § 1-3 første ledd bokstav f. Etter finansforetaksloven § 17-3a kan det søkes om unntak fra kravet om tillatelse til å være holdingforetak i finanskonsern.

Dersom et finansforetak ikke overholder sine plikter etter loven, har Finanstilsynet generelle virkemidler etter ny finanstilsynslov og spesielle virkemidler i sektorlovgivningen, slik som finansforetaksloven. Finanstilsynet har de samme virkemidlene for holdingforetak som for andre finansforetak. Et eksempel på tilsynsmessige virkemidler er bestemmelsen i ny finanstilsynslov § 4-1 *Pålegg om retting* som gir Finanstilsynet hjemmel til å gi foretak det har tilsyn med, pålegg om å rette på forholdet dersom foretaket ikke har overholdt sine plikter etter bestemmelser gitt i eller i medhold av lov, eller handlet i strid med vilkår for tillatelsen. Bestemmelsen viderefører finanstilsynsloven § 4 nr. 7.

Et annet eksempel er bestemmelsen i ny finanstilsynslov § 4-2 *Pålegg om stans av ulovlig virksomhet* som fastsetter at dersom Finanstilsynet antar at noen som ikke har nødvendig tillatelse driver virksomhet som omfattes av ny finanstilsynslov § 1-2 *Hvem det føres tilsyn med*, kan Finanstilsynet gi pålegg om stans av virksomheten. Bestemmelsen viderefører finanstilsynsloven fra 1956 § 4 a.

Finansforetaksloven § 14-6 inneholder regler om tilsynsmessig oppfølging, retting og pålegg ved manglende etterlevelse av krav. Bestemmelsen gjelder banker, kredittforetak og finansieringsforetak samt holdingforetak i finanskonsern hvor slikt foretak inngår. Finanstilsynet kan blant annet pålegge foretaket å endre organiseringen, å ha mer kapital eller å redusere risikoen.

I medhold av finansforetaksloven § 22-2 første ledd kan departementet gi pålegg om at forhold i strid med finansforetaksloven eller bestemmelse gitt med hjemmel i loven skal opphøre. Departementet kan sette en frist for at forholdene bringes i samsvar med pålegget. Bestemmelsen er ved vedtak 29. mars 2022 nr. 484 delegert til Finanstilsynet.

Finansforetaksloven § 3-7 fastsetter at departementet i nærmere angitte tilfeller helt eller delvis kan tilbakekalle, endre eller sette nye vilkår for en tillatelse.

25.1.2 CRD 5

Artikkel 21a kom inn i direktivet gjennom CRD 5 og fastsetter krav til tillatelse for finansielle holdingforetak og blandede finansielle holdingforetak og unntak fra krav til tillatelse.

I tillegg fastsetter CRD 5 artikkel 21a nr. 6 at dersom den konsoliderte tilsynsmyndighet har fastslått at vilkårene for å få tillatelse ikke er oppfylt, eller at vilkårene for å få tillatelse ikke lenger er oppfylt, skal tilsynsmyndigheten ha nødvendige virkemidler, blant annet for å sikre at krav som følger av CRD og CRR overholdes på konsolidert nivå. Når det gjelder blandede finansielle holdingforetak, skal virkemidlene særlig ta hensyn til virkningene for det finansielle konglomeratet. Bestemmelsen inneholder ikke absolutte krav til hvilke virkemidler tilsynsmyndighetene skal ha, men gir eksempler på slike virkemidler:

- suspensjon av utøvelse av holdingforetakets stemmerett til aksjer i datterforetak som er kredittinstitusjon eller verdipapirforetak,
- pålegg eller sanksjoner mot holdingforetaket eller dets styre og ledelse,
- pålegg om at holdingforetaket skal overføre aksjene i datterforetak som er kredittinstitusjon eller verdipapirforetak til holdingforetakets aksjonærer,

- utpeking av et annet holdingforetak, kredittinstitusjon eller verdipapirforetak i konsernet som ansvarlig for overholdelse av krav på konsolidert nivå,
- begrense adgangen til, eller forby, utbetaling av utbytte til aksjonærene,
- pålegg om at holdingforetaket skal selge aksjene eller selge seg ned i kredittinstitusjon, verdipapirforetak eller andre foretak i finansiell sektor,
- pålegg om å framlegge en plan for overholdelse av krav.

25.1.3 Finanstilsynets vurdering

Selv om Finanstilsynet i dag har flere virkemidler, herunder den generelle hjemmelen i ny finanstilsynslov § 4-1 til å gi pålegg om retting og hjemlene i ny finanstilsynslov § 4-2 og i finansforetaksloven § 22-2 første ledd til å gi pålegg om stans av virksomhet, har ESA stilt spørsmål ved om norske regler i tilstrekkelig grad gjennomfører bestemmelsen i CRD 5 som skal sikre at krav oppfylles på konsolidert nivå. Finanstilsynet foreslår derfor at det innføres regler som gir norske myndigheter tilgang på virkemidler som nevnt i kapitalkravsdirektivet, dersom et holdingforetak ikke søker om nødvendig tillatelse etter finansforetaksloven § 17-3 til å være holdingforetak i finanskonsern eller ikke lenger fyller betingelsene for en slik tillatelse, jf. finansforetaksloven § 17-5 tredje ledd. Valg av virkemidler, herunder om det skal benyttes ett eller flere virkemidler, vil bero på en konkret vurdering av den aktuelle situasjonen.

Finanstilsynet foreslår følgelig at det i tråd med eksemplene i CRD 5 artikkel 21a nr. 6 lovfestes i en ny bestemmelse i finansforetaksloven § 22-2a at dersom et holdingforetak er etablert i strid med finansforetaksloven § 17-3, eller ikke lenger fyller vilkårene for å få tillatelse til å være holdingforetak i finanskonsern, jf. § 17-5 tredje ledd, kan Finanstilsynet

- gi pålegg om at stemmerett til aksjer i datterforetak som er kredittinstitusjon eller verdipapirforetak suspenderes
- gi pålegg om å overføre aksjene i datterforetak, som er kredittinstitusjon eller verdipapirforetak, til holdingforetakets aksjonærer,
- utpeke et annet holdingselskap, kredittinstitusjon eller verdipapirforetak i konsernet som ansvarlig for overholdelse av soliditets- og sikkerhetskrav på konsolidert nivå,
- pålegge foretaket å begrense utbetaling av utbytte til aksjonærer, eller forby slik utbetaling,
- gi pålegg om å selge, eller selge seg ned i, kredittinstitusjon, verdipapirforetak eller andre foretak i finansiell sektor,
- pålegge foretaket å legge fram en plan for overholdelse av krav.

Finanstilsynet gjør for ordens skyld oppmerksom på at det også er foreslått at tilsynet skal kunne ilegge overtredelsesgebyr ved overtredelser av finansforetaksloven § 17-3, som stiller krav om tillatelse for å etablere holdingforetak, jf. omtale i punkt 23.4.4 og 23.5.4, jf. CRD 5 artikkel 66 nr. 1 ny bokstav e (som nå er flyttet til bokstav f). Virkemidlene foreslått i finansforetaksloven § 22-2a er følgelig ikke uttømmende.

25.2 Forvaltningstiltak og sanksjoner – taushetsplikt mv.

25.2.1 Gjeldende rett

Hovedregelen etter offentleglova § 3 er at saksdokumenter m.m. er åpne for innsyn dersom annet ikke følger av lov eller forskrifter med hjemmel i lov, og at alle kan kreve innsyn i slike dokumenter. Unntak gjelder der opplysningene er underlagt taushetsplikt i lov eller i medhold av lov, jf. offentleglova § 13. Bestemmelsen i offentleglova § 3 pålegger ikke forvaltningsorganet å gi innsyn i opplysninger på eget initiativ.

Finansforetaksloven § 22-7 andre ledd første punktum fastsetter at enhver som utfører arbeid eller tjeneste for Finanstilsynet eller departementet, har taushetsplikt overfor uvedkommende om opplysninger som omhandler sanksjoner og andre tiltak som knytter seg til overtredelse av regler i finansforetaksloven eller forskrifter gitt i medhold av loven, dersom offentliggjøring av opplysningene kan skape alvorlig uro på finansmarkedene eller påføre de berørte parter uforholdsmessig stor skade. Etter bestemmelsens andre punktum gjelder ikke forvaltningsloven § 13 (om taushetsplikt) §§ 13b til 13e (begrensninger i den alminnelige taushetsplikten etter forvaltningsloven) for opplysninger som nevnt i første punktum, dvs. for opplysninger som omhandler sanksjoner og andre tiltak som knytter seg til overtredelse av regler i finansforetaksloven, eller forskrifter gitt i medhold av loven.

25.2.2 CRD IV

25.2.2.1 Forvaltningstiltak – offentlig erklæring

CRD IV artikkel 66 nr. 2 bokstav a og 67 nr. 2 bokstav a fastsetter at ett av virkemidlene tilsynsmyndigheten skal ha til rådighet ved overtredelser av nasjonale regler som gjennomfører en rekke angitte bestemmelser i CRD IV og CRR, er en offentlig erklæring som angir navnet på den fysiske personen eller den institusjonen eller det finansielle holdingsselskapet eller det blandede finansielle holdingsselskapet som er ansvarlig, og overtredelsens art.

25.2.2.2 Offentliggjøring av forvaltningstiltak og administrative sanksjoner

CRD IV artikkel 68 nr. 1 har regler om at medlemsstatene skal sikre at vedkommende myndigheter på sitt offisielle nettsted i det minste offentliggjør alle forvaltningstiltak og administrative sanksjoner som ikke kan ankes, dvs. endelige vedtak, og som pålegges for overtredelser av nasjonale regler som gjennomfører CRD eller CRR. Offentliggjøringen skal inneholde opplysninger om typen og arten av overtredelse, samt identifisering av den fysiske eller juridiske personen som er ilagt tiltaket eller sanksjonen. Den det gjelder skal først underrettes om tiltaket eller sanksjonen. Dersom medlemsstatene tillater offentliggjøring av tiltak eller sanksjoner som kan påklages, skal vedkommende myndighet så snart som mulig offentliggjøre status på klagen og resultatet av denne på sitt offisielle nettsted.

CRD IV artikkel 68 nr. 2 har unntak fra hovedregelen i nr. 1. Etter bestemmelsen skal tiltak og sanksjoner offentliggjøres i anonymisert form på en måte som er i samsvar med nasjonal rett i følgende tilfeller:

- Når tiltakene eller sanksjonene ilegges en fysisk person og en offentliggjøring av personopplysningene viser seg å være urimelig etter en obligatorisk forhåndsvurdering.
- Dersom offentliggjøring ville skade finansmarkedenes stabilitet eller en pågående strafferettslig etterforskning.
- Dersom offentliggjøringen, i den grad dette kan fastslås, ville medføre uforholdsmessig stor skade for de berørte institusjonene eller fysiske personene.

Alternativt kan offentliggjøring utsettes, hvis det kan forventes at omstendighetene nevnt i a–c foran vil opphøre innen et rimelig tidsrom, jf. CRD IV artikkel 68 nr. 2 andre ledd.

25.2.3 Finanstilsynets vurdering

25.2.3.1 Forvaltningstiltak – offentlig erklæring

En offentlig erklæring er et virkemiddel som tilsynsmyndigheten minst skal ha til rådighet ved overtredelser av en rekke bestemmelser i kapitalkravsdirektivet og -forordningen, jf. CRD 6 artikkel 66 nr. 2 bokstav a og artikkel 67 nr. 2 bokstav a. En slik erklæring skal nevne den ansvarlige fysiske personen, eller det ansvarlige foretak, finansielle holdingsselskap eller blandede finansielle holdingsselskap samt overtredelsens art. Finanstilsynet legger til grunn

at en slik erklæring blant annet kan omfatte pressemeldinger og markedsadvarsler, men også nyhetssaker knyttet til publiseringer av blant annet brev og tilsynsrapporter til foretaket. Dette er tiltak som Finanstilsynet allerede benytter i dag innenfor gjeldende regler, og det er etter Finanstilsynet vurdering ikke behov for særskilt regulering i lov eller forskrift for å oppfylle direktivbestemmelsene.

25.2.3.2 Offentliggjøring av forvaltningstiltak og administrative sanksjoner

Utgangspunktet er at forvaltningsorganer *kan* offentliggjøre opplysninger om administrative sanksjoner og tiltak, så lenge opplysningene ikke er underlagt taushetsplikt eller andre særlige regler som forbyr offentliggjøring, jf. omtale av dette i Prop. 62 L (2015–2016) punkt 15.6.

Direktivet fastsetter imidlertid en plikt til i det minste å offentliggjøre administrative sanksjoner og forvaltningstiltak som ikke kan påklages, det vil si der endelig vedtak foreligger, og hvilke opplysninger som i så fall skal offentliggjøres, jf. CRD IV artikkel 68 nr. 1. Bestemmelsen i nr. 2 fastsetter når offentliggjøring av administrative sanksjoner og tiltak og enkelte opplysninger skal gjøres i anonymisert form.

Finanstilsynet legger til grunn at det ikke er nødvendig med lovbestemmelser som gir Finanstilsynet *plikt* til å offentliggjøre vedtak om administrative sanksjoner og andre tiltak ved overtredelser. En slik plikt vil følge ved innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som har bestemmelser om offentliggjøring. For å ivareta direktivets krav om at offentliggjøring i enkelte tilfeller skal skje i anonymisert form, mener Finanstilsynet at det er nødvendig å fastsette taushetspliktbestemmelser som omfatter disse tilfellene. I finansforetaksloven § 22-7 andre ledd andre punktum er det regulert at angitte bestemmelser i forvaltningsloven som gjelder taushetsplikt ikke gjelder for opplysninger som omhandler sanksjoner og andre tiltak som knytter seg til overtredelser av regler i finansforetaksloven eller forskrifter gitt i medhold av loven, på nærmere angitte vilkår. For slike opplysninger vil det bare være taushetsplikt for de tilfellene som er regulert i finansforetaksloven § 22-7 første ledd.

ESA har reist spørsmål overfor Norge om norsk lovgivning i tilstrekkelig grad sikrer at opplysninger om forvaltningstiltak og administrative sanksjoner kan offentliggjøres i anonymisert form. Finanstilsynet har på denne bakgrunn gjort en fornyet vurdering av gjennomføringen av CRD IV artikkel 68 nr. 2 i norsk rett. Finanstilsynet mener at finansforetaksloven § 22-7 andre ledd om taushetsplikt om nærmere bestemte opplysninger vil oppfylle kravet til anonymisering i CRD IV artikkel 68 nr. 2 ved offentliggjøring av administrative sanksjoner og forvaltningstiltak, forutsatt at bestemmelsen bygges noe ut i tråd med direktivet. Finanstilsynet vurderer at finansforetaksloven § 22-7 andre ledd ikke dekker samtlige av de situasjonene som er nevnt i artikkel 68 nr. 2 bokstav a og b. Finanstilsynet foreslår at finansforetaksloven § 22-7 andre ledd utvides til også å omfatte nevnte situasjoner. Når det gjelder strafferettslig etterforskning, mener Finanstilsynet at taushetsplikten bare kan gjelde der vedkommende kjenner til at det foregår en strafferettslig etterforskning som kan bli skadelidende. Finanstilsynet viser til forslag til endring av finansforetaksloven § 22-7. Den foreslåtte taushetspliktbestemmelsen vil ikke være til hinder for at opplysninger offentliggjøres i anonymisert form.

25.3 Filialetablering og grensekryssende virksomhet

25.3.1 Gjeldende rett

Finansforetaksloven § 5-3 første ledd bokstav a til d fastsetter vilkårene for når filialer av finansieringsforetak med hovedsete i annen EØS-stat kan etablere filial i Norge. Vilråene for å etablere filial i Norge er følgende:

- "a. finansieringsforetaket har tillatelse til å drive og driver tilsvarende virksomhet i hjemstaten,
- b. én eller flere kredittinstitusjoner etablert i samme stat som finansieringsforetaket, som har rett til å drive virksomhet her i riket etter § 5-2, eier aksjer som til sammen representerer minst 90 prosent av stemmene i finansieringsforetaket,
- c. kredittinstitusjonen, eller kredittinstitusjonene, med samtykke fra tilsynsmyndigheten i hjemstaten har påtatt seg solidarisk ansvar for finansieringsforetakets forpliktelser her i riket, og
- d. finansieringsforetaket og kredittinstitusjonen, eller kredittinstitusjonene, omfattes av konsolidert tilsyn etter regler tilsvarende reglene i kapittel 18."

Tilsynsmyndigheten i hjemstaten skal bekrefte at forannevnte vilkår er oppfylt, jf. andre ledd.

Bestemmelsen i finansforetaksloven § 5-5 første ledd fastsetter at kredittinstitusjon, forsikringsforetak, betalingsforetak og e-pengeforetak med hovedsete i annen EØS-stat på angitte vilkår kan drive grensekryssende virksomhet i Norge. Bestemmelsen gjelder tilsvarende for finansieringsforetak som oppfyller vilkårene i finansforetaksloven § 5-3 for å kunne drive virksomhet her i riket gjennom filial, jf. andre ledd.

25.3.2 CRD IV

CRD IV artikkel 34 nr. 1 første ledd bokstav a til e fastsetter vilkårene for når finansinstitusjon¹⁰⁵ med hovedsete i annen EØS-stat kan etablere filial eller drive grensekryssende virksomhet i annen EØS-stat. CRD IV artikkel 34 nr. 1 andre ledd fastsetter at hjemlandsmyndighetene skal kontrollere at vilkårene i nr. 1 første ledd bokstav a til e er oppfylt, og gi finansinstitusjonen en bekreftelse på at vilkårene er oppfylt. Bekreftelsen skal vedlegges meldingen om filialetablering eller grensekryssende virksomhet.

CRD IV artikkel 34 nr. 2 fastsetter at dersom en finansinstitusjon som er omfattet av nr. 1 første ledd ikke lenger oppfyller vilkårene i nr.1 første ledd, skal hjemstatsmyndigheten underrette vertsstatsmyndigheten om dette. Virksomheten som utøves av finansinstitusjonene i vertsstaten, skal underlegges vertstatens lovgivning.

Bestemmelsene i artikkel 34 nr. 1 og 2 får tilsvarende anvendelse på datterforetak av en finansinstitusjon som er omhandlet i nr. 1 første ledd, jf. artikkel 34 nr. 3.

Begrepet "finansinstitusjon" er definert i artikkel 3 nr. 1 punkt 22 som en finansinstitusjon som definert i CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 26. CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 26, slik den er tatt inn i EØS-avtalen, lyder som følger:

"26) «finansinstitusjon» et foretak som ikke er en institusjon eller et rent industrielt holdingselskap, og som har som hovedvirksomhet å kjøpe eierandeler eller å utøve en eller flere typer av virksomhet som er oppført i nr. 2–12 og nr. 15 i vedlegg I til direktiv 2013/36/EU, herunder et finansielt holdingselskap, et blandet finansielt holdingselskap, en betalingsinstitusjon som definert i artikkel 4 nr. 4 i europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2015/2366¹⁰⁶ og et kapitalforvaltningsselskap, men ikke forsikringsholdingselskaper eller blandede forsikringsholdingselskaper som definert i henholdsvis bokstav f) og g) i artikkel 212 nr. 1 i direktiv 2009/138/EF,"

EU har vedtatt en ny forordning med særlige regler for verdipapirforetakene, forordning (EU) 2019/2033 (IFR). Rettsakten er foreløpig ikke tatt inn i EØS-avtalen. Forordning (EU) 2019/2033 endrer CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 26 til å lyde som følger (dansk versjon):

¹⁰⁵ På dansk "finansieringsinstitutter" og på engelsk "financial institutions"

¹⁰⁶ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2015/2366 av 25. november 2015 om betalingstjenester i det indre marked, om endring av direktiv 2002/65/EF, 2009/110/EF og 2013/36/EU og forordning (EU) nr. 1093/2010 og om oppheving av direktiv 2007/64/EF (EUT L 337 av 23.12.2015, s. 35).

"26) »finansieringsinstitutt«: en virksomhet, som ikke er et institutt eller et rent industrielt holdingselskap, og hvis hovedvirksomhet består i at erhverve kapitalandeler eller i at udøve en eller flere av aktivitetene omhandlet i punkt 2-12 og punkt 15 i bilag I til direktiv 2013/36/EU, herunder et investeringselskap, et finansielt holdingselskap, et blandet finansielt holdingselskap, et investeringsholdingselskap, et betalingsinstitutt som definert i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2015/2366/EF (*) og et porteføljeadministrasjonsselskap, men ikke forsikringsholdingselskaper eller blandede forsikringsholdingselskaper, som definert i artikkel 212, stk. 1, litra f) og g), i direktiv 2009/138/EF"

25.3.3 Finanstilsynets vurdering

Finansforetaksloven § 5-3 første ledd og § 5-5 andre ledd regulerer når finansieringsforetak som er etablert i en annen EØS-stat kan drive virksomhet gjennom filial i Norge eller drive grensekryssende virksomhet fra annen EØS-stat. Finansieringsforetak er en egen konsesjonstype i finansforetaksloven, jf. finansforetaksloven § 2-9. Konsesjonstypen finansieringsforetak etter finansforetaksloven er ikke helt sammenfallende med foretakene som omfattes av bestemmelsen i CRD IV artikkel 34 om etableringen av filial eller grensekryssende virksomhet i annet EØS-stat. ESA har påpekt dette.

For å sikre samsvar mellom den norske bestemmelsen om gjensidig anerkjennelse ved filialetablering og grensekryssende virksomhet og CRD IV artikkel 34, bør det fastsettes i finansforetaksloven §§ 5-3 og 5-5 andre ledd at bestemmelsene gjelder for finansinstitusjoner i tråd med definisjonen i CRD. Finanstilsynet foreslår derfor at hvilke foretak som anses som finansinstitusjon defineres i tråd med CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 26. Definisjonen foreslås inntatt i finansforetaksloven § 1-5. *Definisjoner*, i et nytt femte ledd.

En slik regulering vil også hensynta eventuelle endringer i hvilke foretak som anses som finansinstitusjon etter CRD og CRR. Finanstilsynet viser i den forbindelse til at CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 26 vil bli endret ved at forordning (EU) 2019/2033 tas inn i EØS-avtalen og deretter inkorporert i norsk rett.

Når det gjelder den regeltekniske utformingen og henvisningen til CRR, viser Finanstilsynet til at det følger av bestemmelsen i CRR/CRD-forskriften § 2 første ledd siste punktum at når det i lov eller forskrift vises til CRR menes forordning nr. (EU) 575/2013 som gjennomført i bestemmelsens første punktum. Det kan derfor vises til CRR i finansforetaksloven. I Finanstilsynets høringsnotat 6. februar 2023 er det foreslått at den norske gjennomføringsbestemmelsen som inkorporerer CRR i norsk rett bør flyttes fra CRR/CRD-forskriften § 2 til finansforetaksloven § 14-1. I forslaget foreslås det at CRR betegnes som kapitalkravsforordningen. Ordlyden i lovteksten må derfor tilpasses en eventuell endring av betegnelse fra CRR til kapitalkravsforordningen.

Finansforetaksloven § 5-3 og § 5-5 andre ledd gjelder ikke for datterforetak av finansieringsforetak som fyller vilkårene i bestemmelsene. ESA har påpekt at dette ikke er i tråd med CRD. Finanstilsynet foreslår derfor at bestemmelsen i finansforetaksloven § 5-3 første ledd og § 5-5 andre ledd endres i tråd med bestemmelsen om datterforetak i CRD IV artikkel 34 nr. 3, slik at bestemmelsene også får anvendelse på datterforetak av finansinstitusjon som oppfyller vilkårene i finansforetaksloven § 5-3 første ledd.

Det følger av finansforetaksloven § 5-3 andre ledd at tilsynsmyndigheten i hjemstaten skal bekrefte at vilkårene etter første ledd er oppfylt. Hvordan dette skal bekreftes er ikke uttrykkelig regulert. ESA mener at dette må reguleres. Finanstilsynet foreslår en justering i ordlyden slik at det uttrykkelig framgår at Finanstilsynet, i tillegg til øvrige opplysninger som skal mottas fra tilsynsmyndigheten i hjemstaten, skal motta en erklæring om at vilkårene i bestemmelsens første ledd er oppfylt.

25.4 Stans av utenlandske foretaks virksomhet i Norge

25.4.1 Gjeldende rett

Utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge, kan få tilbakekalt tillatelsen fra hjemstatsmyndigheten dersom vilkår som nevnt i gjeldende CRD artikkel 18 er oppfylt.

Dersom foretaket ikke på eget initiativ avslutter virksomheten i Norge, må norske myndigheter gripe inn for å stanse virksomheten.

Finansforetaksloven § 22-2 første ledd første punktum fastsetter at departementet kan gi pålegg om at forhold i strid med finansforetaksloven eller bestemmelser gitt med hjemmel i loven skal opphøre. Bestemmelsens andre punktum fastsetter at departementet kan sette en frist for at forholdene bringes i samsvar med pålegget. Bestemmelsen er ved vedtak 29. mars 2022 nr. 484 delegert til Finanstilsynet.

Ny finanstilsynslov § 4-2 *Pålegg om stans av ulovlig virksomhet* gir Finanstilsynet hjemmel til å gi pålegg om å stanse virksomheten, dersom Finanstilsynet antar at noen som ikke har nødvendig tillatelse driver virksomhet som omfattes av ny finanstilsynslov § 1-2 *Hvem det føres tilsyn med*.

I medhold av forskrift 28. desember 1993 nr. 1257 om finanstilsyn i EØS § 5 kan Finanstilsynet pålegge et finansforetak å opphøre med virksomhet her i riket, dersom foretaket har gjort seg skyldig i grov eller vedvarende overtredelse av sine plikter etter andre lover og forskrifter som gjelder her i riket. I medhold av forskriftens § 6 kan Finanstilsynet, etter anmodning fra tilsynsmyndigheten i foretakets hjemland, forby foretak som driver virksomhet i Norge i henhold til forskriften, å råde over foretakets eiendeler her i riket, eller begrense dets rådighet over disse.

25.4.2 CRD IV

CRD IV artikkel 45 fastsetter at dersom en tillatelse tilbakekalles, skal hjemstatsmyndigheten omgående underrette vertsstatsmyndigheten. Videre fastsetter bestemmelsen at vedkommende myndighet i vertsstaten skal treffe egnede tiltak for å hindre at den berørte kredittinstitusjonen foretar ytterligere transaksjoner på vertsstatens territorium, og for å verne innskytternes interesser.

25.4.3 Finanstilsynets vurdering

Finanstilsynet har flere virkemidler som kan benyttes for å hindre at et foretak som driver virksomhet i Norge, og som har fått tilbakekalt tillatelsen av hjemlandsmyndigheten, foretar ytterligere transaksjoner i Norge, og for å verne innskytternes interesser. ESA har påpekt at Finanstilsynet ikke har noen plikt til å gjøre bruk av virkemidlene, slik CRD IV artikkel 45 fastsetter.

Finanstilsynet foreslår derfor at det fastsettes i forskrift om finanstilsyn i EØS ny § 7 at dersom Finanstilsynet får melding fra hjemstatsmyndigheten om at en tillatelse til en kredittinstitusjon som har etablert filial eller driver grensekryssende virksomhet i Norge er tilbakekalt, skal Finanstilsynet treffe egnede tiltak for å hindre at den berørte kredittinstitusjonen foretar ytterligere transaksjoner i Norge og for å verne innskytternes interesser. Bestemmelsen vil da pålegge Finanstilsynet, innenfor rammen av de virkemidlene Finanstilsynet allerede har til rådighet, å iverksette tiltak.

25.5 Styring og kontroll – krav til finanskonsern

Dette punktet gjelder gjennomføring av direktivbestemmelser om datterforetak i tredjeland samt anvendelse av regler for godtgjørelse i konsern.

25.5.1 Gjeldende rett

25.5.1.1 Virksomhet i finanskonsern

Finansforetaksloven § 18-1 fastsetter alminnelige krav til finanskonsern. Etter bestemmelsen skal holdingforetak og annet morselskap i finanskonsern se hen til at den samlede virksomheten i finanskonsernet organiseres og drives på en forsvarlig måte. Bestemmelsene i finansforetaksloven § 13-5 (forsvarlig virksomhet), § 13-6 (vurdering av risiko og samlet kapitalbehov), § 13-7 (likviditetsstyring, likviditetsreserve og stabil finansiering), § 13-8 (rapportering til Finanstilsynet), § 13-14 (avsetninger til dekning av tap), § 16-1 (organiseringen av kundebehandlingen) og kapittel 14 (kapital- og soliditetskrav) gjelder tilsvarende for den samlede virksomheten i konsernet.

25.5.1.2 Særlig om godtgjørelsesordninger

Finansforetaksloven kapittel 15 gir hjemmel for å fastsette nærmere regler i forskrift om godtgjørelsesordninger i finansforetak.

Etter finansforetaksloven § 15-1 kan departementet ved forskrift fastsette nærmere regler for å sikre at finansforetak fastsetter og til enhver tid har og praktiserer en godtgjørelsesordning for hele foretaket som omfatter alle ansatte og tillitsvalgte. Det er i bestemmelsen gitt noen føringer på innholdet i godtgjørelsesordningen. Finansforetaksloven § 15-2 til 15-5 inneholder forskriftshjemler for å fastsette nærmere krav til godtgjørelsesordninger, regler om pålegg og sanksjoner, regler om styrets rolle, godtgjørelsesutvalg, internkontroll og om informasjonsplikt.

Verdipapirhandelloven § 9-16 fjerde ledd første punktum fastsetter at departementet ved forskrift kan fastsette nærmere regler om godtgjørelsesordninger for verdipapirforetak. Bestemmelsene i finansforetaksloven §§ 15-1 til 15-15 gjelder tilsvarende for verdipapirforetak, jf. verdipapirhandelloven § 9-16 fjerde ledd andre punktum.

Det er gitt regler om godtgjørelsesordninger i holdingforetak i finanskonsern, banker, kredittforetak, finansieringsforetak og verdipapirforetak i finansforetaksforskriften §§ 15-1 til 15-9. I finansforetaksforskriften § 15-1 første ledd angis virkeområdet for og generelle krav til godtgjørelsesordninger. Det følger av finansforetaksforskriften § 15-1 første ledd første punktum at holdingforetak i finanskonsern, banker, kredittforetak, finansieringsforetak og verdipapirforetak skal ha en godtgjørelsesordning for alle ansatte som er tilpasset foretakets størrelse og organisering og virksomhetens art, omfang og kompleksitet. Videre følger det at godtgjørelsesordningen skal ha særlige regler for alle ansatte i foretaket.

For forsikringsforetak er det gitt regler om godtgjørelse i forordning 2015/35/EU (solvens II-forordningen) som er gjennomført i solvens II-forskriften § 53, jf. finansforetaksforskriften § 15-10. For pensjonsforetak er det gitt regler om godtgjørelse i finansforetaksforskriften § 15-11. Reglene gjennomfører IORP-direktivet artikkel 23.

Finansforetaksloven § 18-1 sjettede ledd fastsetter at morselskapet skal sørge for gjennomføring av bestemmelser om godtgjørelsesutvalg for finanskonsernet.

25.5.2 CRD 5

25.5.2.1 Virksomhet i finanskonsern

Kapitalkravsdirektivet avdeling VII kapittel 2 avsnitt II, stiller krav til foretakenes styringsstruktur¹⁰⁷. CRD 5 artikkel 109 nr. 2 fastsetter at kompetent myndighet skal kreve at morforetak og datterforetak som omfattes av kapitalkravsdirektivet, oppfyller forpliktelsene i kapittel 2 avsnitt II, på konsolidert eller delkonsolidert grunnlag, for å sikre ensartede og godt integrerte styringsstrukturer, prosesser og rutiner, og at alle data og opplysninger som er av betydning for tilsynet kan legges fram. Kompetent myndighet skal særlig sikre at morforetak

¹⁰⁷ Engelsk "Arrangements", oversatt til "styringsform" i norsk oversettelse av direktivet.

og datterforetak som omfattes av kapitalkravsdirektivet, påser at styringsstruktur, prosesser og rutiner også omfatter datterforetak som ikke er omfattet av direktivet.

25.5.2.2 Datterforetak i tredjeland

CRD 5 artikkel 109 nr. 3 fastsetter at forpliktelsene etter kapittel 2 avsnitt II ikke får anvendelse på datterforetak i tredjeland som ikke er omfattet av kapitalkravsdirektivet, dersom en morinstitusjon i EU kan godtgjøre overfor vedkommende myndigheter at slike forpliktelser er i strid med lovgivningen i det landet hvor datterforetaket er etablert.

Hva som utgjør en "morinstitusjon i EU" er definert i CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 29, jf. punkt 28.

25.5.2.3 Særlig om godtgjørelsesordninger

CRD IV artikkel 92 har regler om godtgjørelsesordninger, artikkel 94 har regler om variabel godtgjørelse, og artikkel 95 har regler om godtgjørelsesutvalg.

Etter CRD 5 artikkel 109 nr. 4 skal ikke godtgjørelsesreglene i artikkel 92, 94 og 95 gjelde på konsolidert nivå for datterforetak som er omfattet av godtgjørelsesregler etter andre EU-regler. Tilsvarende gjelder for datterforetak etablert i tredjeland som ville vært underlagt godtgjørelsesregler etter andre EU-regler dersom de hadde vært hjemmehørende i et EU-land.

Det følger av CRD 5 artikkel 109 nr. 5 at artikkel 92, 94 og 95 likevel gjelder for medarbeidere i datterforetak som ikke omfattes av kapitalkravsdirektivet på individuelt grunnlag, dersom datterselskapet er et kapitalforvaltningsselskap¹⁰⁸ eller et verdipapirforetak (med unntak av foretak som har tillatelse til å yte investeringsrådgivning, motta og formidle ordre knyttet til finansielle instrumenter eller drift av en multilateral eller organisert handelsfasilitet), og de ansatte utfører arbeid som anses å ha vesentlig innvirkning på foretakenes eller konsernets risikoprofil eller virksomhet.

CRD 5 artikkel 109 nr. 6 fastsetter at medlemsstatene uavhengig av bestemmelsene i nr. 4 og 5, kan anvende artikkel 92, 94 og 95 på konsolidert grunnlag på et bredere utvalg av datterforetak og deres medarbeidere.

Det er fastsatt egne regler om godtgjørelse i forsikringsforetak i solvens II-forordningen (forordning (EU) 2015/35) og i IFD (direktiv (EU) 2019/2034) for verdipapirforetak.

25.5.3 Finanstilsynets vurdering

25.5.3.1 Datterforetak i tredjeland

Bestemmelsen i finansforetaksloven § 18-1, som fastsetter alminnelige krav til finanskonsern, har ingen unntak for datterforetak etablert i tredjeland i tråd med bestemmelsen i CRD 5 artikkel 109 nr. 3. ESA har påpekt at bestemmelsen må gjennomføres i norsk rett. Finanstilsynet foreslår derfor at holdingforetak og annet morselskap i finanskonsern kan søke Finanstilsynet om at hele eller deler av bestemmelsen i finansforetaksloven § 18-1 ikke omfatter datterforetak etablert i et tredjeland. Finanstilsynet foreslår at slik tillatelse skal gis dersom holdingforetaket eller annet morselskap i finanskonsernet godtgjør overfor Finanstilsynet at det er i strid med lovgivningen i tredjeland hvor datterforetaket er etablert å la hele eller deler av bestemmelsen i finansforetaksloven § 18-1 også omfatte datterforetaket. Finanstilsynet foreslår at en slik bestemmelse fastsettes i finansforetaksloven § 18-1 nytt åttende ledd andre punktum. At en slik bestemmelse inntas i finansforetaksloven, påvirker ikke om det eventuelt skal gis tillatelse til å etablere datterforetak i tredjeland. Søknad om etablering av datterforetak i tredjeland må behandles etter reglene i finansforetaksloven § 4-4 og kapittel 17.

¹⁰⁸ Dette omfatter både forvaltningsselskaper for verdipapirfond og AIF-forvaltere.

25.5.3.2 Særlig om godtgjørelsesordninger

Finansforetakslovens kapittel 15 om godtgjørelsesordninger i finansforetak har bare forskriftshjemler, uten at virkeområde for reglene eller noen hovedregler er angitt i loven. I dag framgår virkeområdet for godtgjørelsesordninger for holdingforetak i finanskonsern, banker, kredittforetak, finansieringsforetak og verdipapirforetak av finansforetaksforskriften § 15-1 første ledd, og krav til godtgjørelsesordninger for slike foretak av del 1. Godtgjørelsesordninger for forsikringsforetak og pensjonsforetak er regulert i del II.

Finanstilsynet foreslo i høringsnotat av 5. mai 2021 *Nytt kapitaldekningsregelverk for verdipapirforetak* at de sentrale godtgjørelsesreglene for verdipapirforetak inntas i verdipapirhandelleven, med utfyllende regler i forskrift. I høringsnotatet er det foreslått at bestemmelsene i direktiv (EU) 2019/2034 om tilsyn med verdipapirforetak (IFD) som regulerer godtgjørelsesordninger gjennomføres direkte i verdipapirhandelleven, mens supplerende utfyllende nivå 2-bestemmelser gjennomføres i forskrift. Finanstilsynet mener at det i tråd med forslaget om å lovfeste regler om godtgjørelsesordninger for verdipapirforetak, også bør vurderes om bestemmelser om godtgjørelsesordninger for finansforetak helt eller delvis bør vurderes flyttet fra finansforetaksforskriften til finansforetaksloven. For eksempel vurderer Finanstilsynet at det i det minste er hensiktsmessig å flytte bestemmelsen i finansforetaksforskriften § 15-1 første ledd om virkeområde opp i finansforetaksloven. Også hovedreglene for krav til godtgjørelsesordning, styrets plikter og godtgjørelsesutvalg bør etter Finanstilsynets vurdering framgå av finansforetakslovens kapittel 15. Å endre reguleringen av godtgjørelsesordninger i finansforetak, slik at finansforetaksloven kapittel 15 fastsetter hovedregler om godtgjørelsesordninger, vil kreve at helheten i godtgjørelsesregelverket vurderes. Finanstilsynet viser i den forbindelse til at godtgjørelsesreglene i finansforetaksforskriftens kapittel 15 gjennomfører ulike EØS-regler, både regler i kapitalkravsdirektivet, solvens II-direktivet med utfyllende delegerte kommisjonsforordninger og IORP II-direktivet. Det faller imidlertid utenfor dette oppdraget å vurdere dette. Nedenfor behandles derfor først og fremst forslag til endringer i godtgjørelsesreglene til gjennomføring av CRD 5, som oppfølging av påpekninger fra ESA.

Finansforetaksloven § 18-1 første ledd andre punktum, som fastsetter hvilke av bestemmelsene i finansforetaksloven som gjelder tilsvarende for den samlede virksomheten i finanskonsernet, viser ikke til kapittel 15. Morselskapet har imidlertid etter bestemmelsens sjette ledd plikt til å gjennomføre bestemmelser om godtgjørelsesutvalg for finanskonsern.

Fram til 1. juni 2022 hadde finansforetaksforskriften § 15-2 første ledd følgende bestemmelse:

"Styret i foretak som nevnt i Virkeområde og formål § 15-1 skal fastsette og sørge for at foretaket til enhver tid har og praktiserer retningslinjer og rammer for en godtgjørelsesordning som gjelde for hele foretaket og datterselskaper. Godtgjørelsesordningen skal inneholde særskilte regler for ledende ansatte, for andre ansatte og tillitsvalgte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering og for andre ansatte og tillitsvalgte med tilsvarende godtgjørelse, samt for andre ansatte og tillitsvalgte med kontrolloppgaver. "Etter gjeldende rett er det ingen bestemmelse som fastsetter at reglene om godtgjørelsesordninger gjelder på konsolidert nivå, slik CRD 5 artikkel 109 nr. 2 fastsetter. Datterforetak er bare omfattet av regler om godtgjørelsesordninger dersom datterforetaket på individuelt nivå er underlagt godtgjørelsesreglene i finansforetakslovens kapittel 15 og finansforetaksforskriften kapittel 15 eller i sektorlovgivningen.

Bakgrunnen for at godtgjørelsesreglene skal gjelde på konsolidert nivå er framhevet i punkt 67 i fortalen til CRD IV, som lyder som følger:

"For å verne og fremme finansiell stabilitet i Unionen og unngå enhver omgåelse av kravene fastsatt i dette direktivet, bør vedkommende myndigheter sikre at prinsippene og reglene for godtgjøring følges av institusjonene på konsolidert grunnlag, dvs. på gruppe-,

morforetaks- eller datterforetaksnivå, herunder filialer og datterforetak som er etablert i tredjestater."

For å gjennomføre reglene i CRD 5 artikkel 109 nr. 2 med hensyn til godtgjørelsesordninger, foreslår Finanstilsynet at datterforetak omfattes av virkeområdet til godtgjørelsesordningene i finansforetaksforskriften § 15-1 første ledd og følgelig at forskriftshjemmelen i finansforetaksloven § 15-1 første ledd også omfatter datterforetak.

Finanstilsynet foreslår, i tråd med bestemmelsen i CRD 5 artikkel 109 nr. 4, at det fastsettes at kravene til godtgjørelsesordning ikke får anvendelse på konsolidert grunnlag på følgende datterforetak:

- datterforetak som er omfattet av godtgjørelsesregler etter andre EØS-regler
- datterforetak etablert i tredjeland som ville vært underlagt godtgjørelsesregler etter andre EØS-regler dersom de hadde vært hjemmehørende i et EØS-land

Finanstilsynet foreslår at disse unntakene fastsettes i finansforetaksforskriften ny § 15-5a.

Videre foreslår Finanstilsynet at det fastsettes i samme bestemmelse at unntaket ikke gjelder for ansatte i datterforetak som er fondsforvaltningsselskaper eller AIF-forvaltere eller et verdipapirforetak som yter investeringstjenester som nevnt i verdipapirhandelloven § 2-1 (1) nr. 2, 3, 4, 6 og 7 dersom den ansatte utfører arbeid som anses å ha vesentlig innvirkning på risikoprofilen eller virksomheten til kredittinstitusjonene eller verdipapirforetakene i konsernet. Utformingen av bestemmelsen må tilpasses gjennomføringen av nytt kapitaldekningsregelverk for verdipapirforetak¹⁰⁹.

Forskriftshjemmelen som foreslås i finansforetaksloven § 15-1 første ledd er etter Finanstilsynets vurdering vid nok til at departementet i forskrift kan la godtgjørelsesordningen få anvendelse på ansatte og tillitsvalgte i flere datterforetak i konsernet som omfattes av konsolideringen enn det som er regulert i CRD 5 artikkel 109 nr. 4 og 5, slik CRD 5 artikkel 109 nr. 6 åpner for. Finanstilsynet foreslår ikke en slik utvidelse nå.

Finanstilsynet ser at det er en inkurie i finansforetaksforskriften § 15-1 tredje ledd, ved at det står tre ord etter et punktum, uten at ordene utgjør en setning. Finanstilsynet foreslår en endring i forskriften for å rette opp denne inkurien.

25.6 Kapitalplan

25.6.1 Gjeldende rett

Ved brudd på det kombinerte kapitalbufferkravet skal foretaket senest fem virkedager etter at manglende oppfyllelse foreligger sende Finanstilsynet en plan for økning av ren kjernekapitaldekning, jf. CRR/CRD-forskriften § 10 første ledd¹¹⁰.

25.6.2 CRD IV

Det følger av CRD IV artikkel 142 nr. 1 første ledd at dersom et foretak bryter det kombinerte kapitalbufferkravet, skal foretaket utarbeide en kapitalplan og fremlegge den for tilsynsmyndigheten senest fem virkedager etter at foretaket konstaterte at det ikke oppfylte kravet. Tilsynsmyndigheten kan tillate en lengre frist på opptil ti dager. Det følger av bestemmelsens andre ledd at tilsynsmyndigheten bare kan gi slik slike tillatelser på grunnlag av kredittinstitusjonenes individuelle situasjon, idet det tas hensyn til omfanget og kompleksiteten i foretakets virksomhet.

¹⁰⁹ Forordning (EU) 2019/2033 om krav til verdipapirforetak og direktiv (EU) 2019/2034 om tilsyn med verdipapirforetak

¹¹⁰ Se også omtale av artikkel 142 under punkt 17 ovenfor

25.6.3 Finanstilsynets vurdering

ESA har stilt spørsmål ved om norsk rett i tilstrekkelig grad gjennomfører bestemmelsen i CRD IV artikkel 142 nr. 1. Finanstilsynet foreslår derfor at det i tråd med bestemmelsen i CRD IV artikkel 142 nr. 1 første og andre ledd fastsettes i CRR/CRD-forskriften § 10 første ledd at Finanstilsynet kan forlenge fristen på fem virkedager, men ikke lenger enn opptil ti dager. Finanstilsynet foreslår videre at grunnlaget for at Finanstilsynet kan å gi en slik fristutsettelse framgår av bestemmelsen.

25.7 Rapportering fra tredjelandsfilialer

I CRD 5 artikkel 47 nr. 1a ble det innført krav om at tredjelandsfilialer av kredittinstitusjoner minst årlig skal rapportere de opplysningene som er listet opp i bestemmelsens punkt a til h.

ESA har stilt spørsmål ved om bestemmelsen er tilstrekkelig gjennomført i norsk rett, siden bestemmelsen inneholder et krav om en løpende rapporteringsplikt. Bestemmelsen er videreført i CRD 6 artikkel 48k, men slik at kravene til hvilke opplysninger som skal rapporteres mv. er endret og utvidet.

Finanstilsynet antar at det er lite hensiktsmessig å foreslå en ny forskriftsbestemmelse om rapportering fra tredjelandsfilialer som gjennomfører CRD 5, for deretter å måtte endre forskriftsbestemmelsen kort tid etterpå for at den skal bli i samsvar med CRD 6. Det vises til forslag til gjennomføring av CRD 6 artikkel 48k i punkt 21.9 ovenfor.

25.8 Buffer for globalt systemviktige foretak (systemviktighetsbuffer)

25.8.1 Gjeldende rett

Finansforetaksloven § 14-3 første til tredje ledd krever at finansforetak har en bevaringsbuffer på 2,5 prosent, en systemrisikobuffer fastsatt av Finansdepartementet, og en motsyklisk buffer på mellom 0 og 2,5 prosent. Finansforetak som er systemviktige i Norge (omtalt som "other systemically important institutions", O-SII), skal ha en systemviktighetsbuffer som utgjør mellom 1 og 3 prosent, jf. fjerde ledd. Bufferkravet kan i særlige tilfeller settes høyere enn 3 prosent. Det er i CRR/CRD-forskriften del VIII fastsatt utfyllende regler om buffer for systemviktige foretak.

Finansforetaksloven § 14-3 sjette ledd gir departementet hjemmel til å fastsette forskrift og treffe enkeltvedtak om bufferkrav for foretak som skal ha en global systemviktighetsbuffer og buffer for uvektet kjernekapitalandel.

CRR/CRD-forskriften § 30 første ledd fastsetter at Finansdepartementet hvert år skal treffe beslutning om hvilke foretak som skal anses som systemviktige i Norge. Etter CRR/CRD-forskriften § 30 andre og tredje ledd skal systemviktighetsbufferen for O-SII-er være på enten 1 eller 2 prosent.

Delegert kommisjonsforordning (EU) nr. 1222/2014 av 8. oktober 2014, som endret ved kommisjonsforordning (EU) 2016/1608 av 17. mai 2016 og delegert kommisjonsforordning (EU) 2021/539 av 11. februar 2021, gjelder som norsk forskrift med de tilpasningene som følger av EØS-avtalen vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig, jf. CRR/CRD-forskriften § 2 andre ledd nr. 36. Forordningen fastsetter metodene for å identifisere globalt systemviktige institusjoner og definerer underkategorier av globalt systemviktige institusjoner (omtalt som "global systemically important institutions", G-SII), og er fastsatt i medhold av CRD artikkel 131 nr. 18.

Det er for øvrig ikke fastsatt regler om systemviktighetsbuffer for globalt systemviktige foretak.

CRR artikkel 92 stiller krav om at foretak utpekt som G-SII skal ha en buffer for uvektet kjernekapitalandel som utgjør 50 prosent av buffersatsen som fastsatt etter reglene som gjennomfører CRD artikkel 131.

25.8.2 CRD IV og CRD 5

CRD IV artikkel 131 (med senere endringer i CRD 5) stiller krav om at medlemsstatene skal utpeke en myndighet som identifiserer foretak som er globalt systemviktige (G-SII-er) og andre systemviktige (O-SII-er) basert på nærmere angitte kriterier, jf. nr. 1. Artikkel 131 nr. 5 krever videre at G-SII-er oppfyller en særskilt systemviktighetsbuffer som angitt i artikkelen, og at myndigheten stiller krav om at O-SII har en systemviktighetsbuffer opp til 3 prosent. I særskilte tilfelle og etter godkjenning fra Kommisjonen, kan systemviktighetsbufferen for O-SII-er settes høyere enn 3 prosent, jf. nr. 5a.

G-SII-er skal i henhold til nr. 1 andre ledd være enten:

"a) et konsern som ledes av en morinstitusjon i EU, et finansielt morholdingselskap i EU eller et blandet finansielt morholdingselskap i EU, eller

b) en institusjon som ikke er et datterforetak av en morinstitusjon i EU, et finansielt morholdingselskap i EU eller et blandet finansielt morholdingselskap i EU."

I artikkel 131 nr. 2 angis det at metoden for å identifisere G-SII-er skal bygge på følgende kategorier: a) gruppens størrelse, b) gruppens forbindelser med finanssystemet, c) muligheten for å erstatte de tjenestene eller den finansielle infrastrukturen som gruppen yter, d) gruppens kompleksitet og e) gruppens grensekryssende virksomhet, herunder grensekryssende virksomhet mellom medlemsstatene og mellom en medlemsstat og en tredjestat.

Det følger av bestemmelsen at hver kategori skal ha samme vektning og skal bestå av kvantifiserbare indikatorer. Metoden skal gi et samlet tall for hver av de vurderte foretakene, slik at det kan fastslås om foretaket er en globalt systemviktig institusjon. Foretaket skal også plasseres i en underkategori.

I artikkel 131 nr. 2a omfatter en supplerende metode for å identifisere G-SII-er, der indikatoren for grensekryssende virksomhet ikke omfatter grensekryssende virksomhet i de medlemsstatene som deltar i felles krisehåndteringsordning.

Det skal være minst fem underkategorier av G-SII-er, jf. artikkel 131 nr. 9. Størrelsen på systemviktighetsbufferen fastsettes ut fra global systemviktigheten til foretaket, som er den forventede innvirkningen foretaket kan få på det globale finansmarkedet. Bufferkravet for den laveste underkategorien er 1 prosent, og kravet stiger med minst 0,5 prosent for hver underkategori, dvs. opp til minst 3 prosent.

Artikkel 131 nr. 10 har regler om at vedkommende myndighet eller den utpekte myndigheten kan a) flytte en G-SII fra en lavere underkategori til en høyere underkategori, b) plassere et foretak, som har et poengtall lavere enn grenseverdien for å plasseres i den laveste underkategorien, inn i denne underkategorien eller en høyere underkategori, og dermed peke ut foretaket som en G-SII, c) flytte en G-SII fra en høyere underkategori til en lavere underkategori.

Det følger av artikkel 131 nr. 12 at vedkommende myndighet eller den utpekte myndigheten årlig skal vurdere hvilke foretak som skal anses som globalt systemviktige, herunder angi hvilken underkategori foretaket tilhører.

Det er i medhold av artikkel 131 nr. 18 gitt utfyllende regler i delegert kommisjonsforordning (EU) nr. 1222/2014 av 8. oktober 2014, som endret ved kommisjonsforordning (EU) 2016/1608 av 17. mai 2016 og delegert kommisjonsforordning (EU) 2021/539 av 11. februar 2021 med hensyn til tekniske reguleringsstandarder for spesifisering av metodene for å identifisere globalt systemviktige institusjoner og definere underkategorier av globalt systemviktige institusjoner.

Det følger av artikkel 131 nr. 14 at dersom et konsern på konsolidert grunnlag er underlagt en G-SII-buffer og en O-SII-buffer, får den høyeste bufferen anvendelse. Dersom foretaket har et systemrisikobufferkrav fastsatt etter CRD artikkel 133, skal denne bufferen komme i tillegg til G-SII-bufferen eller O-SII-bufferen, jf. artikkel 131 nr. 15 første ledd. Det framgår av nr. 15 andre ledd at der summen av G-SII-bufferen og systemrisikobufferen er større enn 5 prosent, trengs det tillatelse fra EU-kommisjonen etter artikkel 131 nr. 5a.

Artikkel 131 nr. 8 fastsetter at dersom en O-SII er et datterforetak av enten en G-SII eller en O-SII som enten er en institusjon eller et konsern som ledes av en morinstitusjon i EU og er omfattet av en O-SII-buffer på konsolidert grunnlag, skal bufferen som anvendes på individuelt eller delkonsolidert grunnlag for O-SII-en ikke overskride den laveste av følgende verdier:

- summen av den høyeste av enten G-SII-buffersatsen eller O-SII-buffersatsen som gjelder for konsernet på konsolidert grunnlag, og 1 prosent av det samlede risikovektede eksponeringsbeløpet beregnet i samsvar med CRR artikkel 92. nr. 3 og
- 3 prosent av det samlede risikovektede eksponeringsbeløpet beregnet i samsvar med CRR artikkel 92. nr. 3, eller den satsen som Kommisjonen har gitt tillatelse til å anvende på konsernet på konsolidert grunnlag i samsvar med CRD artikkel 131 nr. 5a.

25.8.3 Finanstilsynets vurdering

I CRD artikkel 131 er det gitt regler om særskilt bufferkrav for henholdsvis nasjonalt systemviktige foretak og globalt systemviktige foretak. Reglene om systemviktighetsbuffer for nasjonalt systemviktige foretak er gjennomført i finansforetaksloven § 14-3 fjerde ledd og i CRR/CRD-forskriften del VIII, mens det for globalt systemviktige foretak er gitt en forskriftshjemmel i sjettedde ledd.

I Rapport for gjennomføring av EUs bankpakke 9. oktober 2020¹ ("Bankpakkerapporten") ble det foreslått å innføre bufferkrav også for globalt systemviktige foretak. Finansdepartementet foreslo i Prop. 147 LS (2020–2021) Endringer i finansforetaksloven mv. side 32 at det isteden ble lovfestet en hjemmel for å fastsette forskriftsregler og treffe enkeltvedtak om foretak som skal ha en global systemviktighetsbuffer og buffer for uvektet kjernekapitalandel.

Selv om det i dag ikke er noen finansforetak som har hovedkontor i Norge som anses som et globalt systemviktig foretak, har ESA påpekt at reglene i CRD artikkel 131 som gjelder globalt systemviktige foretak må gjennomføres i norsk rett.

Finanstilsynet foreslår derfor at en ny lovbestemmelse om bufferkrav for globalt systemviktige foretak tas inn i finansforetaksloven § 14-3, tilsvarende som for systemviktige foretak i Norge². Finanstilsynet foreslår at det i CRR/CRD-forskriften fastsettes en ny del IX om buffer for globalt systemviktige foretak, der det gis nærmere regler om globalt systemviktige foretak og med tilsvarende paragrafinndeling som for systemviktige foretak i del VIII. Finanstilsynet foreslår en ny § 33 som regulerer innhold og formål, ny § 34 om identifisering av foretak som er globalt systemviktige og en ny bestemmelse i § 35 om råd fra Finanstilsynet. Forslagene bygger dels på forslaget i Bankpakkerapporten, men med noen mer utdypende regulering og hensyntatt at delegert kommisjonsforordning (EU) nr. 1222/2014 av 8. oktober 2014 gjelder som norsk forskrift, jf. CRR/CRD-forskriften § 2 andre ledd nr. 36.

Gjeldende rett har ingen særskilt regulering av buffer for nasjonalt systemviktig foretak som er datterforetak av enten en G-SII eller en O-SII som er en morinstitusjon i EU. ESA har påpekt at CRD artikkel 131 nr. 8 må gjennomføres i norsk rett. Finanstilsynet foreslår at det i tråd med direktivets bestemmelse fastsettes en ny bestemmelse i CRR/CRD-forskriften § 31 som regulerer O-SII-er som er datterforetak av G-SII-er eller O-SII-er.

CRD artikkel 131 nr. 5, som gir myndigheter mulighet for å sette O-SII-buffer opp til 3 prosent, er gjennomført i finansforetaksloven § 14-3 fjerde ledd. Etter CRR/CRD-forskriften § 30 andre og tredje ledd skal systemviktighetsbufferen for O-SII-er være på enten 1 prosent eller 2 prosent, avhengig av kriteriene for å bli utpekt som systemviktig. Bestemmelsene benytter ikke hele handlingsrommet etter finansforetaksloven § 14-3 fjerde ledd. ESRB (European Systemic Risk Board) har i sin vurdering av norske systemviktighetsbufferkrav foreslått at det innføres høyere grad av differensiering mellom bufferkrav for systemviktige foretak enn det forskriften åpner for, begrunnet med størrelsesforskjellen blant de systemviktige foretakene. Finanstilsynet foreslår å endre CRR/CRD-forskriften § 30 slik at den gir norske myndigheter det handlingsrommet som finansforetaksloven § 14-3 fjerde ledd åpner for, ved fastsettelse av satsen på O-SII-bufferen. Finanstilsynet foreslår derfor at det forskriftsfestes at Finansdepartementet kan fastsette en høyere buffer enn det som følger av bestemmelsen, og at den i særlige tilfeller kan settes høyere enn 3 prosent. Som følge av dette forslaget, foreslår Finanstilsynet en justering i bestemmelsen i CRR/CRD-forskriften § 32 om råd fra Finanstilsynet.

25.9 Utløpsfrist i bekreftelse på melding om erverv av kvalifisert eierandel

CRD IV artikkel 22 nr. 2 fastsetter at bekreftelse fra tilsynsmyndighetene på melding om erverv av kvalifisert eierandel skal inneholde informasjon om når saksbehandlingsperioden for meldingen utløper. Bestemmelsen er foreslått gjennomført i finansforetaksloven § 6-2 tredje ledd. Det vises til nærmere omtale av Finanstilsynets vurdering og forslag under punkt 3.3.1 over.

26 Økonomiske og administrative konsekvenser

26.1 Formålet med regelendringene

Høringsforslaget skal gjennomføre forventet framtidige EØS-forpliktelser som tilsvarer CRD 6 i norsk rett. CRD 6 har – sammen med CRR 3 – vært gjenstand for omfattende konsekvensutredning i EU¹¹¹. Ifølge konsekvensutredningen er et sentralt formål med CRD 6 å harmonisere rammebetingelsene for banker og andre kredittinstitusjoner ytterligere, slik at hensynet til like konkurransevilkår ivaretas og det indre markedet for banktjenester styrkes. I den sammenhengen er det framhevet at tilsynsmyndighetene spiller en sentral rolle, og at de derfor må ha nødvendige verktøy og fullmakter. Selv om tidligere felleseuropeisk regulering har sikret et minimumsnivå av harmonisering, varierer tilsynsmyndighetenes fullmakter, verktøy og saksbehandling statene imellom. Direktivet stiller derfor ytterligere krav til harmonisering av regler om blant annet overdragelser av vesentlige deler av virksomheten, sammenslåing og deling av kredittinstitusjoner, erverv av vesentlige kapitalandeler i andre foretak, vurderinger av om ledelsen i kredittinstitusjoner er egnet, og om tilsynsmyndighetenes adgang til å ilegge sanksjoner og andre tiltak ved overtredelser av reglene.

I EUs strategi for bærekraftig finans er behovet for en bedre integrering av bærekraftsrisiko i sektorregelverket framhevet. Overgangen til en mer bærekraftig økonomi kan innebære risikoer for kredittinstitusjonene, som de må håndtere på en forsvarlig måte for å ivareta hensynet til finansiell stabilitet. De nye bestemmelsene i CRD 6 om bærekraftsrisikoer skal bidra til en mer systematisk og enhetlig håndtering av slik risiko hos kredittinstitusjonene.

De nye kravene i CRD 6 til tredjelandsfilialer har sin bakgrunn i at slike filialer har en økende tilstedeværelse i EU, samtidig som reguleringen av slike filialer varierer vesentlig EU-landene imellom. Nye felleseuropeiske minstekrav til regulering og tilsyn med slike filialer skal redusere risikoen for finansiell ustabilitet og ivareta markedets integritet.

De nye kravene til tilsynsmyndighetenes uavhengighet har særlig som formål å forebygge interessekonflikter, slik at tilliten til tilsynsmyndighetene ivaretas. Reglene om at tilsynsmyndighetens ansatte og styremedlemmer skal ha karantene ved ansettelse i kredittinstitusjoner mv., skal dessuten redusere risikoen for at utenforstående får tilgang til taushetsbelagt informasjon.

Finanstilsynet viser videre til løpende vurderinger i øvrige deler av dette høringsnotatet og til konsekvensanalyser foretatt på EU-nivå. I det følgende gis det en oversikt over de viktigste administrative og økonomiske konsekvensene av høringsforslaget for henholdsvis foretakene, myndighetene og enkeltpersoner.

26.2 Konsekvenser for foretakene

26.2.1 Bærekraftsrisiko

Den delen av høringsforslaget som gjelder bærekraftsrisiko, innebærer at foretakene må etablere styringsordninger som inkluderer overvåking og rapportering av bærekraftsrisiko som foretakene er eller kan bli utsatt for. Foretakene må vurdere risiko og kapitalbehov knyttet til bærekraftsrisiko i sine kapitalvurderinger i ICAAP og ILAAP. Dette vil kreve en gjennomgang av gjeldende risikostyringsprosesser og mulig ansettelse av spesialister innen risikostyring på bærekraftområdet. Det framkommer eksplisitt at foretakets ledelse må gjennomgå strategien minst hvert andre år for å styre, overvåke og redusere bærekraftsrisiko. Mindre og ikke-komplekse foretak kan gjennomgå strategien hvert andre år. Det åpnes opp for forholdsmessighetsprinsippet. Videre skal foretakenes godgjørelsesordninger hensynta bærekraftsrisikoer og bærekraftsrisiko-appetitt.

¹¹¹ Se omtale av [Impact Assessment knyttet til forslaget fra EU-kommisjonen](#).

Foretakene må dessuten utarbeide omstillingsplaner med mål og tiltak i et langsiktig perspektiv. Mål og tiltak i overgangsplanene skal knyttes opp mot mål som fastsatt nasjonalt og internasjonalt. Planene må være i samsvar med omstillingsplaner som følger av annet regelverk (herunder CSR¹¹² og CSDDD¹¹³). Målbare planer innebærer at foretakene må samle inn kvantifiserbare data, noe som vil være tidkrevende. For noen foretak kan dette bety investeringer i datainfrastruktur for å håndtere bærekraftsdata.

26.2.2 Porteføljeoverdragelser, sammenslåing, deling mv.

Sammenslåing og deling av finansforetak er søknadspiktig og krever også godkjenning etter gjeldende rett. De foreslåtte endringene vil derfor ikke ha særlige konsekvenser for foretakene. De gjeldende bestemmelsene om sammenslåing og deling i finansforetaksloven kapittel 12 er generelle og gir liten veiledning til foretakene om hva slags opplysninger søknaden skal inneholde og hva Finanstilsynet skal vektlegge i vurderingen. De nye reglene vil derfor kunne skape større forutberegnelighet for foretakene.

Porteføljeoverdragelser og virksomhetsoverdragelser krever etter gjeldende rett også godkjenning fra Finanstilsynet hvis overdragelsen er av vesentlig karakter. Etter de foreslåtte reglene må foretakene melde slike transaksjoner til Finanstilsynet, men disse kan gjennomføres uten at foretaket må avvente Finanstilsynets tillatelse. Hvilke opplysninger som sendes til Finanstilsynet vil reguleres i en teknisk standard. Finanstilsynet antar at meldingens innhold ikke vil avvike særlig fra de opplysninger som foretakene etter gjeldende rett sender til Finanstilsynet i forbindelse med en søknad.

Krav om melding av erverv som utgjør vesentlig kapitalandel er nye regler som vil medføre at foretakene må melde fra til Finanstilsynet hvis de ønsker å erverve eierandeler i et foretak som utgjør minst 15 prosent av tellende kapital i ervervet. Finanstilsynet antar at det i få saker er aktuelt å sende melding til Finanstilsynet.

26.2.3 Egnethet

Finanstilsynet anser at lov- og forskriftsforslagene som gjennomfører de nye reglene i CRD 6 artikkel 91 og 91a om krav til egnethet til ledelsen og personer med nøkkelfunksjoner, ikke medfører nevneverdige økte økonomiske og administrative konsekvenser for foretakene. Finanstilsynet viser til at reglene som foreslås, presiserer krav som allerede følger av gjeldende rett og etablert forvaltningspraksis, og er foreslått for å sikre direktivnær gjennomføring av bestemmelsene i CRD 6. Kravet til de største institusjonene om å sende melding til Finanstilsynet så snart det er en klar hensikt om å utnevne ny styreleder, daglig leder eller andre personer i den faktiske ledelsen av virksomheten, og ikke senere enn 30 arbeidsdager før vedkommende tiltrer stillingen, det vil si tidligere enn etter gjeldende rett, krever noe tettere oppfølging fra foretakene og dermed noe mer administrasjon. Videre vil konsekvensen av at melding ikke er sendt til Finanstilsynet være at vedkommende ikke kan tiltre, noe som kan ha økonomiske konsekvenser. Kravet vil imidlertid gjelde et fåtall foretak, og disse må antas ha nødvendig organisasjon og ressurser til å følge opp dette.

Forslaget om at departementet i forskrift kan begrense plikten til å melde endringer i stillinger og verv til Finanstilsynet til å gjelde nærmere bestemte foretak eller stillinger/verv vil, dersom forskriftskompetansen benyttes, dessuten kunne redusere finansforetakenes samlede rapporteringsforpliktelser til Finanstilsynet. Finanstilsynet antar for øvrig at en forskriftsfesting av kravet til å dokumentere finansforetakenes interne egnethetsvurdering, vil bidra til å sikre at dette utarbeides av foretakene i alle saker.

En forskriftsfesting av kravet til at alle finansforetak skal sette av tilstrekkelige ressurser til introduksjons- og etterutdanningskurs for styret, daglig leder og andre personer i den faktiske ledelsen av virksomheten, herunder om ESG-risikoer og IKT-risikoer, vil antakelig

¹¹² Corporate Sustainability Reporting Directive – bærekraftsrapporteringsdirektivet

¹¹³ Corporate Sustainability Due Diligence Directive – aktsomhetsdirektivet

medføre økte utgifter for foretakene til kurs mv., samt økt administrasjon og interne kostnader knyttet til planlegging og gjennomføring av kurs, herunder tidsbruk. Samtidig vil økt kunnskap om risikoer, risikostyring, rammelovgivning mv. kunne bidra positivt til styringen av virksomheten.

26.2.4 Risikostyring og internkontroll mv.

Det antas en viss positiv effekt av at det tydeliggjøres at strategier og retningslinjer for risikostyring kan godkjennes og gjennomgås av styret noe sjeldnere enn etter dagens praksis. Denne endringen vil gjelde alle foretak.

Bestemmelsene som foreslås om ansvar, oppgaver og organisering av interne kontrollfunksjoner vurderes i hovedsak å være i tråd med gjeldende norsk rett. Det ventes dermed ingen vesentlige konsekvenser for foretakene ved at enkelte forhold knyttet til de interne kontrollfunksjonene utdypes i CRD 6.

Opphevelse av unntaket om krav til internrevisjon for institusjoner som i mer enn tolv måneder har hatt en samlet forvaltningskapital lavere enn 10 milliarder kroner, vil ha en kostnad for de institusjonene det gjelder. Det er et stort antall banker som ikke har krav om internrevisjonsfunksjon. Et fåtall av disse har valgt å etablere en internrevisjonsfunksjon ved å kjøpe slike tjenester fra tredjepart før kravet inntreffer. Finanstilsynet antar at det er om lag 60 banker og et fåtall kredittforetak som vil bli berørt av endringen.

26.2.5 Tredjelandsfilialer

De nye bestemmelsene om tredjelandsfilialer forventes å få små konsekvenser i Norge, siden det ikke finnes noen slike filialer her i dag. Dersom noen søker om å etablere slik filial i framtiden, vil foretakene måtte forholde seg til et mer omfattende og detaljert regelverk enn någjeldende regulering.

26.2.6 Interaksjon mellom kapitalkravsgulvet i CRR 3 og pilar 2-krav

Bestemmelsene om interaksjon mellom pilar 2-påslag, kapitalkravsmargin og kapitalkravsgulvet vil kun gjelde IRB-institusjoner som bindes av kapitalkravsgulvet i CRR 3. Finanstilsynet forventer ikke at noen norske kredittinstitusjoner blir bundet av kapitalkravsgulvet tidlig i innfasingsperioden, men det er noe usikkerhet knyttet til dette. Så lenge interaksjonsprinsippene mellom kapitalkravsgulvet og pilar 2 opprettholdes, vil bestemmelsene etter Finanstilsynets vurdering ikke få noen praktisk konsekvens av betydning.

26.2.7 Interaksjon mellom kapitalkravsgulvet i CRR 3 og systemrisikobuffer og systemviktighetsbuffer

Bestemmelsene som gjelder forholdet mellom kapitalkravsgulvet i CRR 3 og systemrisikobuffer og systemviktighetsbuffer forventes ikke å få vesentlige konsekvenser for kalibreringen av nevnte bufferne. Finanstilsynet forventer derfor at hyppigheten på beslutninger forblir uendret og at det ikke blir noen vesentlig endring i administrative kostnader.

26.2.8 SREP og stresstesting

Finanstilsynet ser ingen vesentlige administrative og økonomiske konsekvenser av endringene i krav til SREP og stresstesting.

26.2.9 Kapitalplan

At brudd på kravene til uvektet kjernekapitalandel skal gi foretakene plikt til å sende tilsynsmyndigheten for å styrke soliditeten, kan føre til at flere kredittinstitusjoner får krav om å sende tilsynsmyndigheten en kapitalplan enn i dag.

26.2.10 Interne modeller og referanseporteføljer

Endringene knyttet til interne modeller vil gi økt rapporteringsbyrde for kredittinstitusjonene. Utvidelsen av rekkevidden for benchmark-rapporteringen til også å gjelde forventede kreditttap for banker uten internmodeller, vil gjøre at flere institusjoner i Norge må belage seg på å rapportere, også institusjoner som tidligere ikke har rapportert benchmarking. Omfanget av nye institusjoner som må rapportere er usikkert og beror på hvordan proporsjonalitetshensynet operasjonaliseres. EBA utga en plan for implementering av benchmark for IFRS 9-porteføljer i 2019. I siste monitoreringsrapport fra EBA for året 2023 står det at prosessen med å inkludere flere standardmetode/mindre institusjoner vil implementeres de kommende årene. I Norge har det siden 2016 vært 7–8 institusjoner som har rapportert i henhold til benchmark, og alle disse er IRB-institusjoner. Disse institusjonene ble fra 2023 bedt om å rapportere etter IFRS 9. Finanstilsynet legger til grunn at EU-kommisjonen gir tekniske standarder som er tilpasset CRD 6 før første rapportering, og at EBA utgir en liste over relevante institusjoner.

26.2.11 Godtgjørelse

Finanstilsynet antar at det i en overgangsfase vil være krevende for foretakene å implementere bærekraftsmålene i godtgjørelsesordningene og vurdere godtgjørelse på en hensiktsmessig måte. Når det gjelder økonomiske effekter for øvrig vises til "Impact studies"¹¹⁴ som er framlagt på EU-nivå.

26.2.12 Tilsynsmyndighetenes uavhengighet

De nye bestemmelsene som foreslås om Finanstilsynets uavhengighet forventes ikke å få konsekvenser for foretak.

26.2.13 Sanksjoner og forvaltningstiltak

Konsekvenser av forslaget om at Finanstilsynet skal kunne ilegge overtredelsesgebyr ved overtredelser av en nasjonale regler som gjennomfører kapitalkravsdirektivet og -forordningen, er omtalt i høringsnotat¹¹⁵ 19. desember 2019 om overtredelsesgebyr og ledelseskarantene i finansforetaksloven mv., se særlig høringsnotatet punkt 4, og det vises til framstillingen der. Der framgår det blant annet at forslaget kan føre til at flere overtredelser enn i dag følges opp med en formell reaksjon, noe som kan ha en preventiv effekt og bidra til økt etterlevelse av reglene. Videre er det framhevet at forslaget vil legge til rette for en mer enhetlig sanksjonering på tvers i EØS, slik at hensynet til likere konkurransevilkår ivaretas, og slik at risikoen for regelverksarbitrasje i det indre markedet for banktjenester reduseres. Vedtak om overtredelsesgebyr vil få direkte økonomisk betydning for dem som blir ilagt gebyr, noe som er en tilsiktet effekt av forslaget.

Konsekvenser av forslaget om at Finanstilsynet skal kunne ilegge ledelseskarantene er også omtalt i ovennevnte høringsnotat fra 2019, se særlig nederst på side 43 og øverst på side 44, og Finanstilsynet viser til omtalen der.

Endringsforslagene som gjelder tvangsmulkt forventes ikke å få vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for foretakene, siden finansforetaksloven allerede inneholder regler om tvangsmulkt.

¹¹⁴ Se fotnote 111.

¹¹⁵ [Høring – overtredelsesgebyr og ledelseskarantene i finansforetaksloven mv., 21. april 2020](#)

26.2.14 Tilleggsoppdraget om CRD IV og CRD 5

26.2.14.1 Administrative sanksjoner og forvaltningstiltak

Forslaget om å gi tilsynsmyndighetene ytterligere virkemidler dersom et holdingforetak i finanskonsern er etablert uten nødvendig tillatelse, eller ikke lenger fyller vilkårene for en tillatelse, antas å ha en preventiv effekt.

Forslaget om at det forskriftsfestes at Finanstilsynet får en plikt til å treffe egnede tiltak der tilsynsmyndigheten i foretakets hjemland gir Finanstilsynet melding om at tillatelsen til en kredittinstitusjon som har etablert filial eller driver grensekryssende virksomhet i Norge er tilbakekalt, antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser for foretaket som har fått tilbakekalt tillatelsen.

Da forslaget om endring i bestemmelsen om taushetsplikt i finansforetaksloven § 22-7 andre ledd kun er en presisering av ansatte i Finanstilsynets taushetsplikt i tråd med direktivets bestemmelser, anser Finanstilsynet at forslaget ikke har administrative eller økonomiske konsekvenser for foretakene.

26.2.14.2 Filialetablering og grensekryssende virksomhet

Da reglene om filialetablering og grensekryssende virksomhet fra annen EØS-stat endres fra å gjelde konsesjonstypen finansieringsforetak til å gjelde finansinstitusjoner som omfattes av passporting-reglene i direktivet, antas ikke, å ha administrative eller økonomiske konsekvenser for foretakene, utover å være klargjørende. At bestemmelsene om filialetablering og grensekryssende virksomhet fra annen EØS-stat utvides til også å omfatte datterforetak av forannevnte finansinstitusjoner, har som konsekvens at nevnte foretak har rett til å etablere filial eller drive grensekryssende virksomhet i Norge i tråd med direktivet.

26.2.14.3 Styring og kontroll – krav til finanskonsern

En bestemmelse om at holdingforetak og annet morselskap i finanskonsern kan søke Finanstilsynet om at hele eller deler av bestemmelsen i finansforetaksloven § 18-1 om alminnelige krav til finanskonsern ikke får anvendelse på datterforetak etablert i et tredjeland, antas å få begrensede konsekvenser for foretakene, da få norske holdingforetak eller annet morselskap i finanskonsern har etablert datterforetak i tredjeland. Bestemmelse som foreslått åpner for å søke om slikt unntak for foretak som har eller får tillatelse til å etablere datterforetak i tredjeland.

26.2.14.4 Særlig om godtgjørelsesordninger

Finanstilsynets forslag antas å få økonomiske konsekvenser for ansatte og tillitsvalgte i datterforetak som i dag ikke er underlagt reglene om godtgjørelsesordning og som ikke vil omfattes av de foreslåtte unntakene for ansatte og tillitsvalgte i angitte datterforetak. I tillegg antas forslaget å få administrative konsekvenser for foretakene gjennom oppfølging av regelverket.

26.2.14.5 Buffer for systemviktige foretak

Det er i dag ikke noen finansforetak med hovedkontor i Norge som anses som et globalt systemviktig foretak. Lov- og forskriftsfesting av detaljerte regler for globalt systemviktige foretak forventes derfor ikke å ha noen vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser.

De foreslåtte endringene i CRR/CRD-forskriften som gjelder systemviktige foretak i Norge, innebærer at Finansdepartementet får en mulighet til å fastsette et høyere bufferkrav etter forskriften i tråd med det som finansforetakslovens bestemmelse åpner for.

26.3 Konsekvenser for myndighetene

26.3.1 Bærekraftsrisiko

De nye bestemmelsene om bærekraftsrisiko innebærer at Finanstilsynets vurdering av risiko og kapitalbehov (SREP) må inkludere en vurdering av foretakets risikostyring av bærekraftsrisiko og foretakets eksponering mot bærekraftsrisiko. Finanstilsynet skal i overvåking og evaluering av foretakets egenvurdering av kapitalbehov vurdere om foretaket har etablert hensiktsmessige retningslinjer og operasjonelle tiltak knyttet til mål og milepæler i sine omstillingsplaner. Finanstilsynet kan kreve at foretaket reduserer risikoene som oppstår fra bærekraftsrelaterte faktorer på kort, mellomlang og lang sikt, herunder kreve at foretaket justerer sin forretningsmodell, styresett og risikostyring. Finanstilsynet kan også be foretaket om å sette strengere mål og tiltak i sine omstillingsplaner. De nye kravene i vil innebære merarbeid for Finanstilsynet ved at ansatte må tilegne seg kompetanse på et nytt fagområde. Videre vil det kreve tid til å gjennomgå og vurdere foretakenes omstillingsplaner.

26.3.2 Porteføljeoverdragelse, sammenslåing og deling mv.

Forslagene som gjelder sammenslåing og deling av finansforetak vil i liten grad ha konsekvenser for Finanstilsynet siden gjeldende rett inneholder lignende bestemmelser.

Når det gjelder portefølje- og virksomhetsoverdragelser vil det ikke lenger være krav om godkjenning fra Finanstilsynet. Finanstilsynet må likevel følge opp meldingene fra foretakene og vurdere om det skal benyttes andre tiltak overfor foretakene som følge av transaksjonen. Finanstilsynet antar derfor at det forhold at det ikke er krav om tillatelse ikke i særlig grad vil redusere Finanstilsynets ressursbruk.

Når det gjelder erverv som utgjør en vesentlig kapitalandel, er dette nye regler som vil kreve økt ressursbruk hos Finanstilsynet. Finanstilsynet må gjennomgå meldingene og vurdere om det foreligger forhold som gir grunnlag for å avslå. Fordi overskridelse av saksbehandlingsfristene for behandling av meldingene medfører at transaksjonen anses godkjent, kan en konsekvens være at Finanstilsynet må omprioritere saker. Finanstilsynet antar at det vil være begrenset med meldinger etter de nye bestemmelsene.

26.3.3 Egnethet

CRD 6 stiller kun krav om melding til tilsynsmyndigheten for de største institusjonene ved endring av styreleder, daglig leder og faktiske leder i virksomheten. Finanstilsynet har ikke valgt å benytte handlingsrommet i direktivet til å begrense meldeplikten til kun å omfatte de foretakene som CRD 6 stiller krav om må sende slike meldinger. Finanstilsynet foreslår i stedet å videreføre gjeldende rett der alle finansforetak skal melde endringer. Finanstilsynet legger til grunn at forslaget dermed er nøytralt når det gjelder økonomiske og administrative konsekvenser for Finanstilsynet. Finanstilsynet foreslår at departementet i forskrift kan begrense plikten til å melde endringer i stillinger og verv til Finanstilsynet til å gjelde nærmere bestemte foretak eller stillinger/verv. Dersom forskriftskompetansen benyttes, vil dette kunne redusere Finanstilsynets saksbehandlingsoppgaver. Finanstilsynet antar videre at en forskriftsfesting av kravet til å dokumentere finansforetakenes interne egnethetsvurdering, i større grad vil bidra til å sikre at dette utarbeides av foretakene i alle saker, og at en systematisk og grundig vurdering av at alle vilkårene er oppfylt fra foretakenes side vil kunne effektivisere Finanstilsynets gjennomgang av meldingene som mottas. Finanstilsynet må etablere rutiner for raskt å vurdere meldinger som mottas fra de største foretakene som får krav på seg til å sende melding senest 30 arbeidsdager før vedkommende tiltrer stillingen.

26.3.4 Risikostyring og internkontroll mv.

Forslagene om å tydeliggjøre at strategier og retningslinjer for risikostyring kan godkjennes og gjennomgås av styret noe sjeldnere enn etter dagens praksis, antas ikke å ha noen konsekvenser for tilsynsmyndighetene.

Gjeldende norsk rett om etablering av interne kontrollfunksjoner vurderes i hovedsak å være i tråd med kravene i direktivet. Endringene som foreslås i høringsnotatet for interne kontrollfunksjoners ansvar, oppgaver og organisering ses primært som tydeliggjøring av gjeldende praksis. Det forventes dermed ikke vesentlige konsekvenser for myndighetene som følge av endringene. For myndighetene vurderes det heller ikke konsekvenser ved at det foreslås å oppheve unntaket fra å ha internrevisjonsfunksjon for små foretak.

26.3.5 Tredjefilialer

De nye bestemmelsene om tredjefilialer vil i utgangspunktet ha begrensede konsekvenser, siden det ikke finnes noen slike filialer i dag. Dersom noen søker om å etablere slik filial i framtiden, vil Finanstilsynet måtte forholde seg til et mer omfattende og detaljert regelverk enn gjeldende regulering.

26.3.6 Interaksjon mellom kapitalkravsgulvet i CRR 3 og pilar 2-påslag

Bestemmelsene som gjelder interaksjon mellom det nye kapitalkravsgulvet i CRR 3 og foretaksspesifikke kapitalbehov i pilar 2, innebærer at Finanstilsynet får plikt til å vurdere pilar 2-påslaget hvis et foretak blir bundet av kapitalkravsgulvet. Det vil medføre merarbeid for Finanstilsynet i forbindelse med vedtak om pilar 2-krav og ajourhold av retningslinjer for SREP-prosessen.

26.3.7 Interaksjon mellom kapitalkravsgulvet i CRR 3 og systemrisikobuffer og systemviktighetsbuffer

Bestemmelsene som gjelder forholdet mellom kapitalkravsgulvet i CRR 3 og systemrisikobuffer og systemviktighetsbuffer forventes ikke å få vesentlige konsekvenser for kalibreringen av nevnte buffere. Finanstilsynet forventer derfor at hyppigheten på beslutninger forblir uendret og at det ikke blir noen vesentlig endring i administrative kostnader.

26.3.8 SREP og stresstesting

Finanstilsynet ser ingen vesentlige administrative og økonomiske konsekvenser av endringene.

26.3.9 Godtgjørelse

Finanstilsynet anser at endringene i godtgjørelsesregelverket ikke medfører økonomiske eller administrative konsekvenser for Finanstilsynet.

26.3.10 Tilsynsmyndighetenes uavhengighet

Reglene om karantene for ansatte og styremedlemmer i Finanstilsynet som går over til stillinger i kredittinstitusjoner kan føre til økte kostnader for Finanstilsynet. Forslaget i høringsnotatet om å legge seg på direktivets minstekrav begrenser likevel disse kostnadene sammenlignet med om reglene skulle gjelde ved overgang til stilling i alle kredittinstitusjoner under tilsyn av Finanstilsynet, eller andre typer foretak under tilsyn. Finanstilsynet anslår at karanteneplikten vil berøre rundt fire personer årlig.

Bestemmelsene som begrenser adgangen for tilsynsmyndighetenes ansatte og styremedlemmer til å handle finansielle instrumenter, forventes ikke å få vesentlige konsekvenser, siden norsk rett allerede i hovedsak oppfyller direktivets minstekrav.

26.3.11 Sanksjoner og forvaltningstiltak

Adgang til å ilegge overtredelsesgebyr som administrativ sanksjon stiller særlige krav til saksbehandlingen, og forventes å føre til økt ressursbruk hos Finanstilsynet. Finanstilsynet viser til mer utførlig beskrivelse i høringsnotat 19. desember 2019 om overtredelsesgebyr og ledelseskantene i finansforetaksloven mv., der blant annet følgende står på side 42:

"Finanstilsynet legger til grunn at overtredelsesgebyr i hovedsak vil bli benyttet i saker som etter gjeldende forvaltningspraksis uansett vil være gjenstand for undersøkelser og mulige reaksjoner. Sakenes karakter stiller særlige krav til saksbehandlingen, og til Finanstilsynets rutiner og organisering. I en innføringsperiode kan det påløpe ressurser til utarbeidelse av rutiner og intern organisering i Finanstilsynet. Dette omfatter også rutiner for utvidet koordinering og informasjonsutveksling med politi og påtalemyndighet for å sørge for hensiktsmessig arbeidsdeling, og for å unngå dobbelstraff der det både er hjemmel for å ilegge administrative sanksjoner og straff, og for å legge til rette for utveksling av informasjon med andre tilsynsmyndigheter etter EØS-regelverket. Siden Finanstilsynet allerede har hjemler til å ilegge overtredelsesgebyr og ledelseskantene etter andre lover under tilsynets ansvarsområde, vil Finanstilsynet kunne utvide og om nødvendig tilpasse gjeldende rutiner mv. til å omfatte de nye hjemlene som foreslås i høringsnotatet her. Etter Finanstilsynets vurdering vil forslagene likevel forventes å medføre en del merarbeid for Finanstilsynet. Det skyldes for det første at sakene er inngripende for dem det gjelder, slik at saksbehandlingen sannsynligvis blir mer omfattende og krevende enn i saker der det ikke er aktuelt å ilegge overtredelsesgebyr eller ledelseskantene. For det andre skyldes det at forslagene forventes å føre til at det reageres med en formell reaksjon i flere saker enn i dag."

Endringene i bestemmelsene om tvangsmulkt antas ikke å få vesentlige konsekvenser, siden finansforetaksloven allerede inneholder hjemmel til å gi tvangsmulkt.

26.3.12 Tilleggsoppdraget om CRD IV og CRD 5

26.3.12.1 Administrative sanksjoner og forvaltningstiltak

Forslaget om å gi tilsynsmyndigheten ytterligere virkemidler dersom et holdingforetak i finanskonsern er etablert uten nødvendig tillatelse, eller ikke lenger fyller vilkårene for en tillatelse, antas å gi Finanstilsynet mer hensiktsmessige virkemidler enn det som følger av gjeldende rett. Lovfesting av ytterligere virkemidler antas ikke å føre til økt ressursbruk hos Finanstilsynet.

Da forslaget om endring i bestemmelsen om taushetsplikt i finansforetaksloven § 22-7 andre ledd kun er en presisering av ansatte i Finanstilsynets taushetsplikt i tråd med direktivets bestemmelser, anser Finanstilsynet at forslaget ikke har administrative eller økonomiske konsekvenser for Finanstilsynet.

Forslaget om å forskriftsfeste at Finanstilsynet får en plikt til å treffe egnede tiltak der tilsynsmyndigheten i foretakets hjemland gir Finanstilsynet melding om at tillatelsen til en kredittinstitusjon som har etablert filial eller driver grensekryssende virksomhet i Norge er tilbakekalt, antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser for Finanstilsynet.

26.3.12.2 Filialetablering og grensekryssende virksomhet

At reglene om filialetablering og grensekryssende virksomhet fra annen EØS-stat endres fra å gjelde konsesjonstypen finansieringsforetak til å gjelde finansinstitusjoner som omfattes av passporting-reglene i direktivet, antas ikke å ha administrative eller økonomiske konsekvenser for Finanstilsynet. At bestemmelsene om filialetablering og grensekryssende virksomhet fra annen EØS-stat utvides til også å omfatte datterforetak av forannevnte finansinstitusjoner i tråd med direktivet, antas ikke å medføre at det kommer mange slike søknader og følgelig antas ikke endringen å ha vesentlige administrative eller økonomiske konsekvenser for Finanstilsynet. **Styring og kontroll – krav til finanskonsern**

En bestemmelse om at holdingforetak og annet morselskap i finanskonsern kan søke Finanstilsynet om at hele eller deler av bestemmelsen i finansforetaksloven § 18-1 om alminnelige krav til finanskonsern ikke får anvendelse på datterforetak etablert i et tredjeland antas å få små konsekvenser for Finanstilsynet, siden ingen holdingforetak og annet morselskap i finanskonsern har etablert datterforetak i tredjeland. Dersom nevnte foretak

søker om, og får tillatelse, til å etablere filial i tredjeland vil den foreslåtte bestemmelsen åpne for å søke om slikt unntak.

26.3.12.3 Styring og kontroll – krav til finanskonsern

En bestemmelse om at holdingforetak og annet morselskap i finanskonsern kan søke Finanstilsynet om at hele eller deler av bestemmelsen i finansforetaksloven § 18-1 om alminnelige krav til finanskonsern ikke får anvendelse på datterforetak etablert i et tredjeland, antas å få begrensede konsekvenser for Finanstilsynet, da få norske holdingforetak eller annet morselskap i finanskonsern har etablert datterforetak i tredjeland.

26.3.12.4 Særlig om godtgjørelsesordninger

Finanstilsynets antar at forslaget om at ansatte og tillitsvalgte i datterforetak som i dag ikke er underlagt reglene om godtgjørelsesordning blir underlagt disse, har små administrative og økonomiske konsekvenser for Finanstilsynet.

26.3.12.5 Buffer for systemviktige foretak

Det er i dag ikke noen finansforetak med hovedkontor i Norge som anses som et globalt systemviktig foretak. Lov- og forskriftsfesting av detaljerte regler for globalt systemviktige foretak forventes derfor ikke å ha noen vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for Finanstilsynet.

De foreslåtte endringene i CRR/CRD-forskriften som gjelder systemviktige foretak i Norge, innebærer at Finansdepartementet får en mulighet til å fastsette et høyere bufferkrav etter forskriften i tråd med det som finansforetakslovens bestemmelse åpner for.

26.4 Konsekvenser for enkeltpersoner

Forslagene forventes ikke å få vesentlige konsekvenser for kredittinstitusjonenes kunder.

For styremedlemmer og ansatte i Finanstilsynet som får karantene etter de nye reglene, blir konsekvensen at de ikke kan tiltre ny stilling i kredittinstitusjon eller organisasjoner som driver påvirkningsarbeid før karantenetiden er utløpt. Ulempene kan bli vesentlige for de enkeltpersonene som får karantene. Finanstilsynet anslår at karanteneplikten vil berøre kun et fåtall personer hvert år.

27 Utkast til lov- og forskriftsendringer

I

I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven) gjøres følgende endringer i § 9-10:

Tredje ledd skal lyde:

(3) Personer som nevnt i første ledd i et verdipapirforetak som er å anse som vesentlig vurdert ut fra størrelse, intern organisering og virksomhetens art, omfang og kompleksitet, kan kun inneha én av følgende kombinasjoner av stillinger og verv samtidig:

1. *lederstilling* kombinert med to styreverv,
2. fire styreverv.

Fjerde ledd andre punktum skal lyde:

Lederstillinger eller styreverv i foretak innenfor samme konsern, eller i foretak som er medlemmer av samme sikringsordning, forutsatt at vilkårene i artikkel 113 nr. 7 i forordning (EU) nr. 575/2013 er oppfylt, eller foretak hvor verdipapirforetaket eier en kvalifisert eierandel, jf. § 9-12, regnes som én stilling eller ett verv.

II

I lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) gjøres følgende endringer:

I § 1-5 gjøres følgende endringer:

Nytt femte ledd skal lyde:

(5) *Som finansinstitusjon regnes foretak som definert i CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 26.*

Nåværende femte til niende ledd blir sjette til tiende ledd.

Nytt ellefte ledd skal lyde:

(11) *Som interne kontrollfunksjoner regnes kontrollfunksjoner med ansvar for internrevisjon, risikostyring og etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift og aktuarfaglige oppgaver.*

Nåværende tiende og ellefte ledd blir tolvte og trettende ledd.

I tidligere framsatt forslag til ny bestemmelse i finansforetaksloven § 2-8a fra høringsnotat 5. mai 2021 om nytt kapitaldekningsregelverk for verdipapirforetak¹¹⁶, gjøres følgende endringer:

¹¹⁶ [Høring om nytt kapitaldekningsregelverk for verdipapirforetak, 30. juni 2021](#)

Andre ledd bokstav b underpunkt iii skal lyde:

iii) den samlede verdien av foretakenes konsoliderte eiendeler, herunder filialer og datterforetak etablert utenfor EØS, utgjør et beløp i norske kroner som minst svarer til 30 milliarder euro.

Nytt tredje ledd skal lyde:

(3) *Finanstilsynet kan ved enkeltvedtak gjøre unntak fra kravet om tillatelse i første ledd, jf. andre ledd. I vurderingen av om det skal gjøres unntak skal Finanstilsynet minst legge vekt på:*

- a. *hvis foretaket er en del av et konsern; konsernets organisering og praksis for regnskapsføring og fordeling av eiendeler mellom foretakene i konsernet*
- b. *virksomhetens art, størrelse og kompleksitet i Norge og EØS*
- c. *sammenkoblingen med det finansielle systemet i Norge og EØS*

Finanstilsynet skal vurdere vedtak etter første punktum på nytt hvert tredje år.

Tidligere framsatt lovforslag tredje til femte ledd blir fjerde til sjette ledd.

§ 3-7 første ledd ny bokstav h¹¹⁷ skal lyde:

h. foretaket oppfyller vilkårene som nevnt i § 20-15 første ledd bokstav a og b, men ikke bokstav c

§ 4-1 nytt fjerde ledd skal lyde:

(4) *Første ledd gjelder ikke for kredittinstitusjoner, finansieringsforetak og holdingforetak i finanskonsern som definert i § 6A-1 sjuende ledd. For slike foretak gjelder reglene i kapittel 6A.*

§ 5-3 skal lyde:

§ 5-3. Filial av finansinstitusjon med hovedsete i en annen EØS-stat

(1) *En finansinstitusjon som er etablert i en annen EØS-stat, kan drive virksomhet gjennom filial her i riket dersom:*

- a. *finansinstitusjonen har tillatelse til å drive og driver tilsvarende virksomhet i hjemstaten,*
- b. *én eller flere kredittinstitusjoner etablert i samme stat som finansinstitusjonen, som har rett til å drive virksomhet her i riket etter § 5-2, eier aksjer som til sammen representerer minst 90 prosent av stemmene i finansinstitusjonen,*
- c. *kredittinstitusjonen, eller kredittinstitusjonene, med samtykke fra tilsynsmyndigheten i hjemstaten har påtatt seg solidarisk ansvar for finansinstitusjonens forpliktelser her i riket, og*
- d. *finansinstitusjonen og kredittinstitusjonen, eller kredittinstitusjonene, omfattes av konsolidert tilsyn etter regler tilsvarende reglene i kapittel 18.*

(2) *Bestemmelsene i § 5-2 gjelder tilsvarende. Opplysningene som skal mottas fra tilsynsmyndighetene i foretakets hjemstat skal i tillegg inneholde en erklæring om at vilkårene etter første ledd er oppfylt.*

¹¹⁷ I høringsnotat 5. mai 2021 om nytt kapitaldekningsregelverk for verdipapirforetak er det foreslått en ny bokstav g i § 3-7 første ledd

(3) Bestemmelsene i første og andre ledd gjelder tilsvarende for datterforetak av finansinstitusjon som nevnt i første ledd.

§ 5-4 første ledd skal lyde:

(1) For filial som etter reglene i §§ 5-2 og 5-3 driver virksomhet her i riket, gjelder kapittel 1 samt bestemmelsene i §§ 2-19 til 2-22, § 9-1 andre og tredje ledd, § 9-2, §§ 9-4 til 9-6, § 12-27, § 12-29, § 13-5 fjerde ledd, § 13-7 første ledd, § 13-17, kapittel 16, § 17-11 sjette ledd, § 17-12, § 17-13 første og tredje ledd, § 19-2, § 20A-3 andre ledd, § 21-7 andre ledd og §§ 22-1 til 22-3. Allmennaksjeloven § 7-5 a første og andre ledd gjelder tilsvarende for møter mellom daglig leder av filialen og revisor.

§ 5-5 andre ledd skal lyde:

(2) Første ledd gjelder tilsvarende for *finansinstitusjon* som oppfyller vilkårene i § 5-3 for å kunne drive virksomhet her i riket gjennom filial, og for *datterforetak av slik finansinstitusjon*.

§ 5-6 tredje ledd første punktum skal lyde:

Finansforetaket skal deponere kapital her i riket som skal forvaltes på betryggende måte av en norsk bank som ikke er en del av samme konsern som finansforetaket.

§ 5-7 fjerde ledd nye tredje og fjerde punktum skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette regler som gir Finanstilsynet adgang til å pålegge foretak med hovedsete utenfor EØS å endre eller begrense virksomheten i en filial, eller å søke om tillatelse som datterforetak. Departementet kan i forskrift gjøre unntak fra kravet om tillatelse etter § 5-6 og § 5-7 og forskrifter gitt til utfylling av nevnte bestemmelser, for tjenester som ytes direkte fra forretningssted utenfor EØS til foretak som inngår i samme konsern, til en annen kredittinstitusjon, eller etter initiativ fra en kunde.

§ 6-2 skal lyde:

§ 6-2. Saksbehandlingsregler

(1) Melding etter § 6-1 første ledd skal angi størrelsen på den eierandelen det tas sikte på å erverve, og størrelsen av den samlede eierandelen i finansforetaket etter ervervet. Meldingen skal opplyse om de forhold som vil være av betydning ved beregningen av eierens samlede eierandel etter reglene i § 6-1.

(2) Meldingen skal også inneholde de opplysninger som vil være av betydning ved vurderingen av om tillatelse skal gis.

(3) *Finanstilsynet skal omgående og senest innen ti dager regnet fra tidspunktet Finanstilsynet mottar meldingen, skriftlig bekrefte at meldingen er mottatt. Bekreftelsen skal inneholde opplysninger om når saksbehandlingsperioden utløper. Kravet til bekreftelse gjelder også ved mottak av ytterligere opplysninger etter fjerde ledd. For erverv i forsikringsforetak er fristen likevel to dager.*

(4) Spørsmålet om det skal gis tillatelse etter § 6-1 annet ledd, skal avgjøres innen en periode på 60 arbeidsdager, regnet fra det tidspunkt Finanstilsynet har bekreftet å ha mottatt meldingen. Har departementet eller Finanstilsynet før det er gått 50 arbeidsdager framsatt skriftlig krav om ytterligere opplysninger, avbrytes fristen inntil svaret fra erververen er mottatt, men ikke i mer enn 20 arbeidsdager hvis erververen er undergitt tilsyn i eller er hjemmehørende i en EØS-stat eller i mer enn 30 arbeidsdager for andre erververe. Dersom

det samtidig med ervervet søkes om tillatelse til å etablere holdingforetak i finanskonsern etter § 17-3 eller om å få unntak fra kravet til slik tillatelse etter § 17-3a, og det i forbindelse med denne søknaden skal skje en samordning mellom Finanstilsynet og konsolidert tilsynsmyndighet i en annen EØS-stat, avbrytes fristen etter første punktum inntil denne søknaden er avgjort.

(5) Beregning av saksbehandlingsperioden i finansforetaksloven § 6A-2 femte ledd gjelder tilsvarende for erverv i kredittinstitusjoner og finansieringsforetak som er omfattet av reglene både i kapittel 6 og 6A.

§ 6-4 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Departementet kan avslå ervervet hvis erverver er hjemmehørende i et tredjeland som har strategiske mangler i regimet for bekjempelse av hvitvasking og terrorfinansiering eller når erverver er hjemmehørende i tredje land og landet er omfattet av EUs restriktive tiltak¹¹⁸ og departementet vurderer at dette påvirker potensiell erververs mulighet til å ha på plass krav i overenstemmelse med hvitvaskingsregelverket.

§ 6-4 nåværende tredje til femte ledd blir fjerde til sjette ledd.

Nytt kapittel 6A skal lyde:

Kapittel 6A. Erverv som utgjør en vesentlig kapitalandel

§ 6A-1. Erverv som utgjør en vesentlig kapitalandel

(1) Kredittinstitusjoner og finansieringsforetak som direkte eller indirekte vil gjennomføre erverv som utgjør en vesentlig kapitalandel må på forhånd sende skriftlig melding til Finanstilsynet.

(2) Vesentlig kapitalandel er eierandel i et annet foretak der den planlagte ervervede eierandelen vil utgjøre 15 prosent eller mer av erververs tellende kapital jf. CRR artikkel 4 nr.1 punkt 71.

(3) Krav om melding etter første ledd gjelder tilsvarende hvis terskelen etter andre ledd overskrides på konsolidert nivå i konsernet. I slike tilfeller må det også sendes melding til konsolidert tilsynsmyndighet.

(4) Hvis erverver er et holdingforetak i finanskonsern og terskelen i andre ledd overskrides på konsolidert nivå, gjelder krav om melding etter første ledd tilsvarende. Meldingen skal sendes til konsolidert tilsynsmyndighet.

(5) Med holdingforetak i finanskonsern menes i dette kapitlet finansielt holdingforetak, jf. CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 20 og blandede finansielle holdingforetak, jf. CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 21.

(6) Finansforetaksloven § 4-1 første ledd gjelder ikke for banker, kredittforetak, finansieringsforetak og holdingforetak i finanskonsern.

§ 6A-2. Saksbehandlingsregler

(1) Melding etter § 6A-1 skal angi størrelsen på eierandelen og inneholde de opplysninger som er nødvendige for at Finanstilsynet kan vurdere ervervet.

(2) Finanstilsynet skal omgående og senest innen ti dager regnet fra datoen Finanstilsynet mottar meldingen, skriftlig bekrefte at meldingen er mottatt. Bekreftelsen skal

¹¹⁸ Det må sannsynligvis utarbeides en tilpasningstekst. Se nærmere under punkt 3.3.2.

inneholde opplysninger om når saksbehandlingsperioden utløper. Første og andre punktum gjelder tilsvarende ved mottak av utfyllende opplysninger.

(3) Spørsmålet om det skal gis tillatelse etter § 6A-1 skal avgjøres innen en periode på 60 arbeidsdager (saksbehandlingsperioden), regnet fra datoen Finanstilsynet har bekreftet å ha mottatt meldingen. Har Finanstilsynet før det er gått 50 arbeidsdager framsatt skriftlig krav om ytterligere opplysninger, suspenderes dagene mellom datoen det er bedt om ytterligere opplysninger og datoen svaret fra erververen er mottatt slik at saksbehandlingsperioden forlenges tilsvarende. Saksbehandlingsperioden kan ikke forlenges med mer enn 20 arbeidsdager. Saksbehandlingsperioden kan likevel forlenges inntil 30 arbeidsdager når:

- a. foretaket som er målselskap for ervervet ligger i et tredjeland eller er underlagt regulering i et tredjeland, eller
- b. det er nødvendig å utveksle opplysninger med erververs tilsynsmyndighet for antihvitvasking

(4) Dersom det samtidig med ervervet søkes om tillatelse til å etablere holdingforetak i finanskonsern etter § 17-3 eller om å få unntak fra slik tillatelse etter § 17-3a og det i forbindelse med denne søknaden skal skje en samordning mellom Finanstilsynet og konsolidert tilsynsmyndighet i en annen EØS-stat, avbrytes saksbehandlingsperioden etter tredje ledd til søknaden er avgjort.

(5) Hvis meldingen gjelder erverv i kredittinstitusjon eller finansieringsforetak og ervervet også er meldepliktig etter regler om kvalifiserte eierandeler i finansforetaksloven kapittel 6 eller tilsvarende bestemmelser i annen EØS-stat, vil saksbehandlingsperioden som utløper sist, gjelde for begge meldingene.

(6) Departementet kan gi forskrift til utfylling, gjennomføring og avgrensning av bestemmelsene i kapittel 6A.

§ 6A-3. Vurderingskriterier

(1) Ved vurderingen av om tillatelse skal gis etter § 6A-1 skal Finanstilsynet, for å sikre en forsvarlig og betryggende ledelse av finansforetaket og dets virksomhet, ta hensyn til risikoer som erverver utsettes for eller kan utsettes for som følge av ervervet. Vurderingen skal bygge på følgende kriterier:

- a. om erverver vil kunne overholde bestemmelsene i denne loven, bestemmelser gitt med hjemmel i denne loven eller annen lovgivning på finansområdet
- b. om det er rimelig grunn til å anta at det i forbindelse med ervervet foregår eller blir gjort forsøk på hvitvasking av penger eller finansiering av terrorvirksomhet, eller at ervervet vil øke risikoen for dette.

(2) Finanstilsynet kan i vurderingen ikke legge vekt på markedets behov for kapital.

§ 6A-4. Vurdering av erverv

(1) Finanstilsynet kan nekte ervervet hvis det er rimelig tvil om vilkårene i § 6A-3 er oppfylt eller hvis saken ikke er tilstrekkelig opplyst selv om erverver er bedt om å gi utfyllende opplysninger.

(2) Finanstilsynet kan sette en tidsfrist for gjennomføringen av ervervet.

(3) Hvis ervervet skjer mellom konsernselskaper nevnt i CRR artikkel 113 nr. 6 eller mellom foretak i samme institusjonelle beskyttelsesordning, jf. CRR artikkel 113 nr. 7, kan Finanstilsynet etter at melding etter § 6A-1 er mottatt bestemme at meldingen ikke skal vurderes.

(4) Har to eller flere erververe gitt melding etter § 6A-1 om erverv av eierandeler i samme foretak, skal det ikke skje ubegrunnet forskjellsbehandling i forbindelse med vurderingen.

(5) Hvis Finanstilsynet ikke skriftlig har nektet ervervet innen utløpet av saksbehandlingsperioden i § 6A-2 tredje ledd, kan ervervet gjennomføres i samsvar med meldingen.

(6) Finanstilsynet kan ikke forhåndsgodkjenne erverv basert på ervervets størrelse.

§ 6A-5. Avhendelse av vesentlig kapitalandel

Kredittinstitusjoner, finansieringsforetak eller holdingforetak i finanskonsern som direkte eller indirekte vil avhende en vesentlig kapitalandel som nevnt i § 6A-1 andre ledd, skal på forhånd skriftlig underrette Finanstilsynet, eller konsolidert tilsynsmyndighet.

§ 8-9 andre, tredje og nytt fjerde ledd skal lyde:

(2) Meldingen skal inneholde opplysninger som fastsatt i forskrift etter fjerde ledd.

(3) Finanstilsynet kan gi pålegg om endringer dersom det foreligger forhold som nevnt i § 3-5 eller dersom krav som følger av finansforetaksforskriften § 9-2 ikke er oppfylt, eller fastsette vilkår etter § 3-2 første ledd for å sikre at de krav som følger av § 3-5 eller finansforetaksforskriften § 9-2, er oppfylt.

(4) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om melding til Finanstilsynet, blant annet om meldingens innhold, frist for å sende melding og regler for Finanstilsynets saksbehandling av disse, herunder kan det fastsettes særlige krav til melding fra store finansforetak som er omfattet av definisjonen i CRR/CRD-forskriften § 2a. Departementet kan i forskrift unnta nærmere angitte verv eller nærmere angitte finansforetak eller grupper av finansforetak, herunder i kombinasjon, fra meldeplikten i første ledd.

§ 8-14 skal lyde:

§ 8-14. Endringer i daglig ledelse

Finansforetak skal, så vidt mulig på forhånd, gi Finanstilsynet melding når daglig ledelse eller faktiske ledelse av virksomheten eller deler av denne endres. § 8-9 andre, tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende. Departementet kan i forskrift gi regler som unntar finansforetak eller grupper av finansforetak fra plikten til å sende melding til Finanstilsynet om nærmere angitte stillinger.

Ny § 8-22 skal lyde:

§ 8-22. Skifte av leder for nøkkelfunksjoner

Finansforetak skal gi Finanstilsynet melding ved skifte av leder for nøkkelfunksjoner. Slik melding skal så vidt mulig gis på forhånd. Finansforetaksloven § 8-9 andre, tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende. Departementet kan i forskrift gi regler som unntar finansforetak eller grupper av finansforetak fra plikten til å sende melding til Finanstilsynet ved skifte av leder for nærmere angitte nøkkelfunksjoner til Finanstilsynet, eller fastsette at meldeplikten kun skal gjelde ledere av bestemte nøkkelfunksjoner.

Kapittel 12 nytt del I¹¹⁹ skal lyde:

I. Sammenslåing og deling av finansforetak

§ 12-1. Meldeplikt

(1) *Finansforetak som skal inngå i en sammenslåing eller deling må sende søknad til Finanstilsynet etter at sammenslåingen eller delingen er vedtatt, men før transaksjonen gjennomføres. Meldingen skal inneholde opplysninger som er relevant for søknaden. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om hva en melding skal inneholde. Meldeplikten gjelder ikke ved sammenslåing og deling som følge av bruk av krisetiltak etter finansforetaksloven § 20-19.*

(2) *Sammenslåing og deling av finansforetak og opprettelse av finansstiftelse i forbindelse med sammenslåing og deling kan bare gjennomføres etter tillatelse gitt av departementet.*

(3) *Med sammenslåing og deling menes:*

- a. fusjon og fisjon som nevnt i allmennaksjeloven og aksjeloven kapittel 13 og 14*
- b. fusjon og fisjon som nevnt i samvirkelova § 102 og § 119*
- c. tilsvarende sammenslåing og deling som nevnt i bokstav a og b av andre foretak som ikke er allmennaksjeselskap eller aksjeselskap. Vederlag som overføres til en stiftelse opprettet av det overdragende foretaket i forbindelse med delingen samt eventuelle rettigheter i et grunnfond i overtagende foretak, likestilles med vederlag til eier av et overdragende foretak*
- d. virksomhetsoverdragelse der overdragende foretak mottar vederlag i verdipapirer eller andre andeler som representerer kapitalen i det overtakende foretaket.*

Departementet kan gi nærmere regler i forskrift om hvilke type sammenslåinger og delinger av foretak som ikke er allmennaksjeselskap eller aksjeselskap som omfattes etter bokstav c.

§ 12-1a. Vurderingskriterier

(1) *Ved avgjørelse av om tillatelse skal gis etter § 12-1 andre ledd, skal departementet for å sikre at virksomheten i foretakene er betryggende etter gjennomføringen av transaksjonen, og for å sikre at risikoene som foretakene som inngår i transaksjonen er eller kan bli utsatt for som følge av transaksjonen blir avdekket, legge vekt på følgende kriterier:*

- a. omdømmet til finansforetakene som er involvert i sammenslåingen eller delingen*
- b. finansforetakenes finansielle soliditet særlig knyttet til virksomheten som foretaket driver og virksomheten som er planlagt drevet etter transaksjonen*
- c. om finansforetaket som følge av den omsøkte transaksjonen vil være i stand til å overholde og fortsette å overholde kravene fastsatt i finansforetaksloven og annen finanslovgivning*
- d. om planen for transaksjonen er realistisk, solid og forsvarlig*
- e. om det er rimelig grunn til å anta at det i forbindelse med den foreslåtte transaksjonen foregår eller blir gjort forsøk på hvitvasking av penger eller finansiering av*

¹¹⁹ I forarbeidene til loven brukes "avsnitt" og ikke "del", jf. for eksempel Prop. 125 L (2013–2014), spesialmerknaden til § 12-1.

terrorvirksomhet i henhold til hvitvaskingsloven, eller at den foreslåtte transaksjonen vil øke risikoen for dette.

(2) Departementet kan i vurderingen ikke legge vekt på markedets behov for kapital.

§ 12-1b. Saksbehandlingsregler

(1) Finanstilsynet skal omgående og senest innen ti dager regnet fra datoen Finanstilsynet mottar meldingen, skriftlig bekrefte at meldingen er mottatt. Bekreftelsen skal inneholde opplysninger om når saksbehandlingsperioden etter andre ledd utløper. Første og andre punktum tilsvarende gjelder ved mottak av utfyllende opplysninger.

(2) Spørsmålet om det skal gis tillatelse etter § 12-1 andre ledd skal avgjøres innen en periode på 60 arbeidsdager (saksbehandlingsperioden), regnet fra datoen Finanstilsynet har bekreftet å ha mottatt meldingen, hvis sammenslåingen eller delingen skjer mellom foretak i samme konsern. Har Finanstilsynet før det er gått 50 arbeidsdager framsatt skriftlig krav om ytterligere opplysninger, suspenderes dagene mellom datoen det er bedt om ytterligere opplysninger og datoen svaret fra erververen er mottatt slik at saksbehandlingsperioden forlenges tilsvarende. Saksbehandlingsperioden kan ikke forlenges med mer enn 20 arbeidsdager. Saksbehandlingsperioden kan likevel forlenges i inntil 30 arbeidsdager når:

a. et av foretakene som inngår i sammenslåingen eller delingen er underlagt regulering i et tredjeland, eller

b. det er nødvendig å utveksle opplysninger med tilsynsmyndighet for antihvitvasking for foretakene som inngår i sammenslåingen eller delingen.

(3) Vedtektsendringer i forbindelse med sammenslåingen eller delingen skal godkjennes av departementet. Det samme gjelder vedtekter for finansforetak som opprettes som følge av sammenslåingen eller delingen.

(4) Bestemmelsene i kapittel 3 gjelder tilsvarende så langt de passer.

(5) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om sammenslåing og deling av finansforetak.

§ 12-1c. Tillatelse til gjennomføring av sammenslåing og deling

(1) Departementet kan bare avslå tillatelse etter § 12-1 andre ledd hvis sammenslåingen eller delingen ikke oppfyller kriteriene i § 12-1a eller hvis saken ikke er tilstrekkelig opplyst selv om det er bedt om utfyllende opplysninger.

(2) Ved tillatelse kan det stilles vilkår og settes frist for gjennomføring av sammenslåingen eller delingen.

(3) Hvis det skjer en sammenslåing eller deling der alle foretak inngår i samme konsern, herunder kredittinstitusjoner tilknyttet et sentralt organ som er underlagt tilsyn som konsern etter CRR artikkel 10, kan departementet etter at melding etter § 12-1 er mottatt bestemme at sammenslåingen eller delingen ikke krever tillatelse.

(4) Departementet skal ikke vurdere søknaden etter bestemmelsene i dette kapitlet hvis sammenslåingen eller delingen krever tillatelse etter finansforetaksloven kapittel 3 eller godkjenning som holdingforetak i finanskonsern etter finansforetaksloven kapittel 17.

(5) Hvis søknaden om tillatelse om sammenslåing og deling mellom foretak i samme konsern ikke er avgjort innen utløpet av saksbehandlingsperioden etter § 12-1b andre ledd, skal tillatelse til anses gitt i samsvar med søknaden til Finanstilsynet etter § 12-1 første ledd.

§ 12-1d. Kundeinformasjon

(1) Finansforetak som skal slås sammen eller deles, skal uten ugrunnet opphold gi kundene informasjon om vedtaket og hva dette betyr for kundenes rettigheter og sikkerhet. Medfører vedtaket endringer av betydning for kundene, skal kunden ha rett til å si opp kundeforholdet. Foretaket skal gi opplysninger om kundenes rett til å avslutte kundeforholdet.

(2) Ved sammenslåing eller deling av finansforetak som tar imot innskudd, skal foretaket gi informasjon som nevnt i førsteledd minst én måned før transaksjonen gjennomføres. Innskytere kan innen tre måneder etter at informasjonen etter første ledd er mottatt kreve kvalifiserte innskudd som ikke er garantert etter § 19-4, utbetalt eller overført til annet medlemsforetak.

Overskriften til kapittel 12 ny del II [som plasseres før § 12-3] skal lyde:

II. Tilleggsbestemmelser om sammenslåing og deling av foretak som ikke er organisert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap

§ 12-3 femte og sjette ledd oppheves.

Kapittel 12 nåværende del II til VI blir del III til VII.

Overskriften til kapittel 12 ny del VII skal lyde:

VII. Porteføljeoverdragelse og virksomhetsoverdragelse

Overskriften til § 12-27 skal lyde:

§ 12-27. Overdragelse av porteføljer mv. for forsikrings- og pensjonsforetak

§ 12-27 første ledd skal lyde:

(1) Avtale om overdragelse av en forsikringsportefølje, låneportefølje eller annen fordringsmasse av vesentlig omfang sett hen til foretakenes virksomhet eller overtagelse og avhendelse av hele eller en stor del av virksomheten med tilhørende eiendeler og forpliktelser krever godkjenning av departementet. Departementet avgjør i tvilstilfelle om avhendelsen eller overtagelsen omfatter en stor del av virksomheten.

§ 12-29 skal lyde:

§ 12-29. Overdragelse av porteføljer mv. for kredittinstitusjoner m.fl.

(1) Kredittinstitusjoner, finansieringsforetak, betalingsforetak, e-pengeforetak og holdingforetak i finanskonsern skal sende skriftlig melding til Finanstilsynet før foretaket overtar eller avhender eiendeler eller forpliktelser av vesentlig omfang. Departementet kan gi regler i forskrift om hvilke opplysninger meldingen skal inneholde.

(2) En porteføljeoverdragelse eller virksomhetsoverdragelse er av vesentlig omfang hvis den utgjør 10 prosent eller mer av forvaltningskapitalen hos avhender eller mottaker. Hvis

transaksjonen skjer innenfor konsern er omfanget vesentlig hvis den utgjør minst 15 prosent av forvaltningskapitalen hos avhender eller mottaker. For finansielle morholdingforetak, jf. CRR artikkel 4 nr. 30 og blandede finansielle morholdingforetak, jf. CRR artikkel 4 nr. 32 skal terskelen i første punktum vurderes på konsolidert nivå.

(3) Følgende transaksjoner inngår ikke i beregningen av tersklene etter andre ledd:

- a. overføring av misligholdte lån
- b. lån som overføres til kredittforetak for å inngå i sikkerhetsmassen etter reglene om obligasjoner med fortrinnsrett i finansforetaksloven kapittel 11 del II
- c. lån som overføres til spesialforetak for verdipapirisering etter finansforetaksloven kapittel 11 del III
- d. krisetiltak etter finansforetaksloven § 20-19 bokstav a til c

(4) Med holdingforetak i finanskonsern menes i denne bestemmelsen finansielt holdingforetak, jf. CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 20 og blandede finansielle holdingforetak, jf. CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 21.

(5) Finanstilsynet skal omgående og senest innen ti arbeidsdager regnet fra mottaket av meldingen bekrefte at meldingen er mottatt.

(6) Bestemmelsene i § 12-1d om opplysninger til kundene gjelder tilsvarende.

§ 13-6 andre ledd første punktum skal lyde:

Ved vurderingen av risiko knyttet til virksomheten og samlet risikoeksponering skal det tas hensyn til kredittrisiko, likviditetsrisiko, finansieringsrisiko, markeds- og valutarisiko, operasjonell risiko, bærekraftsrisiko og annen risiko knyttet til de enkelte virksomhetsområdene.

§ 13-9 oppheves.

§ 14-2 femte ledd skal lyde:

(5) Foretaket kan ikke uten tillatelse fra Finanstilsynet bruke interne målemetoder for kredittrisiko eller markedsrisiko for beregning av kravet til ansvarlig kapital.

§ 14-2 sjette ledd bokstav b skal lyde:

- b. bruk av interne målemetoder for kredittrisiko og markedsrisiko,

I § 14-3 gjøres følgende endringer:

Nytt femte ledd skal lyde:

(5) Finansforetak som er globalt systemviktige, skal ha en global systemviktighetsbuffer av ren kjernekapital som utgjør mellom 1 og 3 prosent av beregningsgrunnlaget etter § 14-2, i tillegg til minstekravet til ansvarlig kapital etter § 14-1 og andre bufferkrav etter paragrafen her. Bufferkravet kan i særlige tilfeller settes høyere enn 3 prosent. Dersom foretaket på konsolidert grunnlag er pålagt å ha en systemviktighetsbuffer etter fjerde ledd, gjelder kravet til global systemviktighetsbuffer bare dersom dette kravet er høyere. Departementet kan i forskrift fastsette kriterier for hvilke foretak som skal regnes som globalt systemviktige foretak, og hvordan størrelsen på bufferkravet skal utmåles, samt gi særlige virksomhetsregler og soliditetskrav for globalt systemviktige foretak. Departementet treffer

beslutninger om hvilke foretak som skal regnes som globalt systemviktige foretak og nivået på bufferkravet for det enkelte foretak.

Nåværende femte ledd blir sjette ledd, og skal lyde:

(6) Hvis et finansforetak ikke samtidig kan oppfylle bufferkravene i paragrafen her, minstekrav til ansvarlig kapital etter § 14-1 og fastsatt kapitalbehov etter § 13-6, fratrukket kapitalbehov etter § 13-6 som begrunnes i overdreven gjeldsoppbygging, skal foretaket utarbeide en plan for økning av *ansvarlig kapital*, og foretaket kan ikke uten samtykke fra Finanstilsynet utbetale utbytte til aksjeeierne eller egenkapitalbevisiere, bonus til ansatte eller rente på annen godkjent kjernekapital.

Nåværende sjette ledd oppheves.

§ 14-6 tredje ledd andre punktum bokstav c skal lyde:

- c. å endre eller begrense virksomheten, *herunder adgangen til å ta imot innskudd,*

§ 14-6 tredje ledd andre punktum bokstav g og nye bokstaver h og i skal lyde:

g. å benytte årets resultat til å øke kjernekapitaldekningen og ikke å utbetale utbytte og rente på *kjernekapital,*

h. å redusere risikoen knyttet til bærekraft, *herunder risikoer som oppstår som følge av endring og omstilling til regulatoriske bærekraftsmål, ved å endre organiseringen og styringen av virksomheten, strategier og risikostyring, og fastsette strengere mål og tiltak enn i foretakets planer for omstilling*

i. å gjennomføre stresstester eller scenarioanalyser for å vurdere risikoer som følge av eksponeringer mot kryptoeiendeler og levering av kryptoeiendelstjenester

§ 15-1 første ledd første punktum skal lyde:

Departementet kan ved forskrift fastsette nærmere regler for å sikre at finansforetak fastsetter og til enhver tid har og praktiserer en godtgjørelsesordning for hele foretaket og datterforetak som omfatter alle ansatte og tillitsvalgte, *herunder gjøre unntak for enkelte datterforetak.*

§ 17-3 a skal lyde:

§ 17-3 a. Unntak fra krav til tillatelse for holdingforetak

(1) Finanstilsynet skal etter søknad gjøre unntak fra kravet til tillatelse etter § 17-3 dersom følgende vilkår er oppfylt:

- a. foretakets hovedvirksomhet er å eie aksjer i datterforetak,
- b. foretaket er ikke utpekt som krisehåndteringsenhet,
- c. et datterforetak er en kredittinstitusjon, *eller et datterforetak er et holdingforetak som har tillatelse etter § 17-3,* som er ansvarlig for å oppfylle tilsynskrav som gjelder på konsolidert nivå i konsernet, og kan oppfylle disse kravene på en effektiv måte,
- d. foretaket tar ikke del i ledelsesmessige, operasjonelle eller finansielle beslutninger som berører konsernet eller de regulerte datterforetakene, og
- e. det er ikke noe som hindrer et effektivt tilsyn med konsernet på konsolidert nivå.

(2) Dersom et holdingforetak har fått unntak etter første ledd, kan Finanstilsynet i særlig tilfelle gi unntak fra at holdingforetaket inngår i konsolideringen etter § 18-2 dersom følgende vilkår er oppfylt:

- a. unntaket påvirker ikke effektiviteten med tilsynet av kredittinstitusjonen som er datterforetak, eller med konsernet
- b. holdingforetaket eier ikke aksjer i andre selskaper enn aksjer i kredittinstitusjonen som er datterforetak, eller i det mellomliggende holdingforetaket som kontrollerer kredittinstitusjonen som er datterforetak.
- c. holdingforetaket har ikke vesentlig gjeld eller ingen eksponeringer, utover å eie aksjene i kredittinstitusjonen som er datterforetak, eller i mellomliggende holdingforetak som kontrollerer kredittinstitusjonen som er datterforetak.

§ 18-1 åttende ledd nye andre og tredje punktum skal lyde:

Holdingforetak og annet morselskap i finanskonsern kan søke om at bestemmelsene i første til syvende ledd helt eller delvis ikke skal få anvendelse på datterforetak som er etablert i et tredjeland. Finanstilsynet skal gi slik tillatelse i den utstrekning holdingforetaket eller annet morselskap i finanskonsern godtgjør at helt eller delvis anvendelse av bestemmelsene vil stride mot lovgivningen i tredjelandet som datterforetaket er etablert i.

Overskriften til kapittel 22 skal lyde:

Kapittel 22. Tilsyn, forvaltningstiltak, administrative sanksjoner og straff

§ 22-2 andre ledd skal lyde:

(2) For å sikre at bestemmelsene i denne lov eller bestemmelser i medhold av loven blir gjennomført, kan Finanstilsynet ilegge den som ikke etterkommer pålegg etter første ledd tvangsmulkt. Tvangsmulkten løper for hver dag som går etter utløpet av fristen som er satt for oppfyllelse av pålegget, inntil pålegget er oppfylt. Tvangsmulkten kan ilegges for en periode på opptil seks måneder av gangen. Forvaltningsloven § 51 andre ledd første punktum gjelder ikke for vedtak om tvangsmulkt etter paragrafen her. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om fastsettelse av tvangsmulkt, herunder tvangsmulktens størrelse.

§ 22-2 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Det samme gjelder dersom en tillatelse er tilbakekalt etter § 6-4 sjette ledd.

§ 22-2 nytt fjerde ledd skal lyde:

(4) Hvis det er gjennomført erverv som utgjør en vesentlig kapitalandel etter kapittel 6A i strid med Finanstilsynets vedtak, kan det ikke utøves stemmerett for aksjene.

Ny § 22-2a skal lyde:

§ 22-2a. Tilsynsmessige virkemidler overfor holdingforetak i finanskonsern

(1) Dersom et holdingforetak er etablert i strid med finansforetaksloven § 17-3, eller ikke lenger fyller vilkårene for å få tillatelse til å være holdingforetak i finanskonsern, jf. § 17-5 tredje ledd, kan Finanstilsynet anvende ett eller flere virkemidler overfor foretaket:

- a. pålegge foretaket å ikke utøve stemmerett til aksjer i datterforetak som er kredittinstitusjon eller verdipapirforetak
- b. pålegge foretaket å overføre aksjene i datterforetak, som er kredittinstitusjon eller verdipapirforetak, til foretakets aksjonærer,
- c. utpeke et annet holdingselskap, kredittinstitusjon eller verdipapirforetak i konsernet som ansvarlig for overholdelse av soliditets- og sikkerhetskrav på konsolidert nivå,
- d. pålegge foretaket å begrense utbetaling av utbytte til aksjonærer, eller forby slik utbetaling,
- e. pålegge foretaket å selge, eller selge seg ned i, kredittinstitusjon, verdipapirforetak eller andre foretak i finansiell sektor,
- f. pålegge foretaket å legge fram en plan for overholdelse av krav som gjelder for foretaket

(2) Finanstilsynet skal ved bruk av virkemidler som gjelder holdingforetak, ta særlig hensyn til virkningene for det finansielle konglomeratet.

Ny § 22-5 skal lyde:

§ 22-5. Overtredelsesgebyr ved overtredelser av bestemmelser som gjennomfører kapitalkravsdirektivet og -forordningen mv.

(1) Finanstilsynet kan ilegge overtredelsesgebyr ved overtredelse av bestemmelsene i kapittel 2, § 3-5, § 6-1, § 6-2 og § 6-5, § 6A-1, § 6A-5, § 10-6, § 12-1, § 12-27, § 12-29, § 13-5, § 13-7, § 13-8, § 13-10, § 13-12, § 14-3 femte ledd, § 14-5, § 14-12, kapittel 15, § 16-1, § 16-8, § 17-3, § 20-5, § 20-6, § 20-8, § 20-13 første og tredje ledd og forskrifter gitt til utfylling av disse bestemmelsene.

(2) Finanstilsynet kan ilegge overtredelsesgebyr ved overtredelse av kapitalkravsforordningen, jf. CRR/CRD IV-forskriften § 2 første ledd, artikkel 92 nr. 1, artikkel 430 nummer 1 til 3, artikkel 430a og artikkel 451 nr. 1 samt kapitalkravsforordningen andre del, tredje del avdeling II til VI, fjerde del, sjette del avdeling I og IV og syvende del og forskrifter gitt til utfylling av nevnte bestemmelser.

(3) Finanstilsynet kan ilegge overtredelsesgebyr dersom det kreves tillatelse, godkjenning eller samtykke etter loven her eller etter bestemmelser gitt i medhold av loven, og noen handler uten slik tillatelse. Første punktum gjelder tilsvarende dersom noen har fått tillatelse, samtykke eller godkjenning ved hjelp av uriktige opplysninger eller andre uregelmessigheter.

(4) Finanstilsynet kan ilegge overtredelsesgebyr til den som ikke etterkommer plikter som følger av individuelle avgjørelser gitt med hjemmel i loven her eller med hjemmel i forskrifter gitt til utfylling av loven.

(5) Fysiske personer kan bare ilegges overtredelsesgebyr etter paragrafen her for forsettlige eller uaktsomme overtredelser. Forvaltningsloven § 46 første ledd gjelder for foretak. Departementet kan i forskrift fastsette bestemmelser om kvalifisert skyldkrav som vilkår for å ilegge overtredelsesgebyr.

(6) Medvirkning til overtredelse av bestemmelser som nevnt i første til fjerde ledd kan sanksjoneres på samme måte.

(7) For foretak kan det fastsettes overtredelsesgebyr på inntil 50 millioner kroner, eller opptil 10 prosent av samlet årsomsetning dersom dette gir høyere gebyr.

(8) For fysiske personer kan det fastsettes overtredelsesgebyr på inntil 50 millioner kroner.

(9) Overtredelsesgebyret kan fastsettes til inntil to ganger oppnådd fortjeneste eller unngått tap som følge av overtredelsen, dersom dette gir høyere gebyr enn utmålingen etter syvende og åttende ledd.

(10) Departementet kan fastsette utfyllende forskrifter til bestemmelsen her, herunder om beregning av samlet årsomsetning ved ileggelse av overtredelsesgebyr.

(11) I forskrifter om krav til finansforetakenes utlånspraksis gitt med hjemmel i § 1-7, kan det fastsettes at den som overtrer forskriftene, kan ilegges overtredelsesgebyr.

Nåværende § 22-5 blir § 22-6, og skal lyde:

§ 22-6. Momenter ved ileggelse av administrative reaksjoner som følge av brudd på lov og forskrift

Ved vurderingen av hvilke administrative reaksjoner som skal ilegges som følge av overtredelser av lov, forskrift eller plikter som følger av individuelle avgjørelser gitt med hjemmel i lov eller forskrift, og ved individuell utmåling av overtredelsesgebyr, kan det tas hensyn til

- a. overtredelsens grovhet og varighet
- b. overtrederens finansielle styrke, særlig samlet omsetning eller årsinntekt og eiendeler
- c. hvor stor vinning som er oppnådd eller tap som er unngått ved overtredelsen
- d. tap påført tredjemann som følge av overtredelsen
- e. i hvilken grad overtrederen har samarbeidet med Finanstilsynet
- f. tidligere overtredelser
- g. graden av skyld hos overtrederen
- h. eventuelle følger av overtredelsen for finansiell stabilitet
- i. tidligere strafferettslige reaksjoner mot den samme fysiske eller juridiske personen for den samme overtredelsen
- j. forhold som nevnt i forvaltningsloven § 46 andre ledd
- k. andre relevante forhold

Nåværende § 22-6 og § 22-7 blir § 22-7 og § 22-8.

§ 22-8 andre ledd skal lyde:

(2) Enhver som utfører arbeid eller tjeneste for Finanstilsynet eller departementet, har taushetsplikt overfor uvedkommende om opplysninger som omhandler sanksjoner og andre tiltak som knytter seg til overtredelse av regler i loven her, eller forskrifter gitt i medhold av loven, dersom offentliggjøring av opplysningene anses som urimelige etter en forhåndsvurdering, kan skape alvorlig uro på finansmarkedene, kan skade en pågående strafferettslig etterforskning og vedkommende kjenner til dette, eller kan påføre de berørte parter uforholdsmessig stor skade. Forvaltningsloven § 13 og §§ 13 b til 13 e gjelder ikke for opplysninger som nevnt i første punktum.

Ny § 22-9 skal lyde:

§ 22-9. Forbud mot å ha ledelsesfunksjon

(1) Dersom styremedlemmer, andre tillitsvalgte, oppdragstakere eller ansatte i foretak med tillatelse til å drive virksomhet som omfattes av denne loven, har overtrådt eller medvirket til overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av loven her, kan Finanstilsynet fatte vedtak om at vedkommende ikke kan ha ledelsesfunksjon dersom overtredelsen eller medvirkningen til denne, medfører at vedkommende må anses uskikket til å ha ledelsesfunksjon i et foretak som må ha tillatelse til å drive virksomhet etter loven. Vedtak som nevnt i første punktum kan også omfatte forbud mot å ha ledelsesfunksjon i forsikringsformidlingsforetak.

(2) Departementet kan fastsette utfyllende forskrifter til bestemmelsen her.

III

I lov 21. juni 2024 nr. 41 om Finanstilsynet (finansstilsynsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-2 nye tredje og fjerde ledd skal lyde:

(3) Finanstilsynets styre skal ha juridisk og økonomisk kompetanse samt tilstrekkelig kunnskap og erfaring til å forstå Finanstilsynets virksomhet.

(4) Kongen kan avsette et styremedlem dersom medlemmet ikke lenger oppfyller kravene til utnevning, eller medlemmet er dømt for alvorlige straffbare forhold. Opplysninger om årsaken til at et styremedlem er avsatt, unntas fra offentlighet dersom medlemmet ber om det.

§ 2-4 skal lyde:

§ 2-4 Forhold til foretak under tilsyn mv.

(1) Finanstilsynets styremedlemmer og ansatte kan ikke være ansatt eller ha lønnet arbeid i eller være med i styre, representantskap eller tilsvarende organ i foretak under tilsyn.

(2) Finanstilsynets styremedlemmer skal ha karantene i minst tolv måneder og Finanstilsynets ansatte i minst seks måneder ved overgang til stilling eller verv i, eller ved inngåelse av enhver form for avtale om yrkesmessige tjenester til, kredittinstitusjon hvor vedkommende har vært direkte involvert i tilsyn eller beslutningstaking hos Finanstilsynet, samt direkte eller indirekte morforetak, datterforetak og tilknyttet foretak til slikt foretak. Karantenetiden starter fra den datoen hvor den direkte involveringen med foretaket opphørte.

(3) Reglene i andre ledd gjelder tilsvarende ved overgang til stilling, verv eller ved inngåelse av enhver form for avtale om yrkesmessige tjenester til foretak som leverer tjenester til foretak som nevnt i andre ledd. Tilsettingsmyndigheten kan i stedet for karantene etter første punktum ilegge saksforbud, slik at styremedlemmet eller den ansatte forbys å delta i tjenesteleveringen til foretak som nevnt i andre ledd.

(4) Finanstilsynets styremedlemmer og ansatte skal ha karantene i minst tre måneder ved overgang til stilling eller verv i, eller ved inngåelse av enhver form for avtale om yrkesmessige tjenester til, organisasjoner eller lignende enheter som driver lobbyvirksomhet eller annet påvirkningsarbeid på saksområder som vedkommende har hatt ansvar for i Finanstilsynet.

(5) Karanteloven § 2 andre og tredje ledd om definisjoner av karantene og saksforbud, § 3 om forholdet til forvaltningsloven, § 15 om informasjonsplikt, § 16 om godtgjørelse, § 17 om saksbehandlingsregler og kapittel 5 om reaksjoner ved overtredelse, samt forskrifter gitt til utfylling av nevnte bestemmelser, gjelder tilsvarende for saker om karantene etter paragrafen her.

(6) En ansatt eller et styremedlem som er ilagt karantene etter paragrafen her, skal ikke ha tilgang til taushetsbelagte opplysninger om kredittinstitusjoner i karantenetiden.

(7) Karanteneloven gjelder for Finanstilsynets ansatte, herunder direktøren, ved overgang til stilling eller verv utenfor statsforvaltningen og ved etablering av næringsvirksomhet i de tilfellene som ikke er regulert i paragrafen her.

(8) Med kredittinstitusjon menes det samme som i finansforetaksloven § 1-5 fjerde ledd.

I § 2-5 gjøres følgende endringer:

Første ledd skal lyde:

(1) Finanstilsynets styremedlemmer og ansatte kan ikke eie aksjer, obligasjoner, derivater og andre rettigheter til finansielle instrumenter utstedt av foretak under tilsyn eller indirekte eller direkte morforetak, datterforetak eller tilknyttet foretak til slikt foretak.

Tredje ledd skal lyde:

(3) Finanstilsynets styremedlemmer og ansatte kan ikke eie andeler i verdipapirfond som har, eller har vedtektsbestemt at det i sin investeringsstrategi skal ha, en overrepresentasjon av finansielle instrumenter utstedt av foretak under tilsyn eller direkte eller indirekte morforetak, datterforetak eller tilknyttet foretak til slikt foretak.

Nytt femte ledd skal lyde:

(5) Finanstilsynsdirektøren eller den direktøren bemyndiger kan pålegge den som eier finansielle instrumenter i strid med paragrafen her, eller bestemmelser gitt med hjemmel i paragrafen her, å avhende instrumentene innen en rimelig frist. Pålegg etter første punktum besluttet av departementet dersom saken gjelder Finanstilsynets styremedlemmer eller direktør.

Nåværende femte ledd blir sjette ledd og skal lyde:

(6) Departementet kan i forskrift fastsette bestemmelser om Finanstilsynets styremedlemmers og ansattes plikt til rapportering om eierskap til, og transaksjoner i, finansielle instrumenter. Departementet kan ved enkeltvedtak eller i forskrift dispensere fra bestemmelsen i andre ledd. Departementet kan ved enkeltvedtak eller forskrift dispensere fra bestemmelsen i første ledd dersom instrumentene

a. forvaltes av en tredjepart

b. eieren av instrumentene ikke kan gripe inn i forvaltningen av porteføljen, og

c. tredjeparten ikke hovedsakelig investerer porteføljen i instrumenter utstedt av foretak under tilsyn eller morforetak, datterforetak eller tilknyttet foretak til foretak under tilsyn.

IV

I forskrift 28. desember 1993 nr. 1257 om tilsyn med finansforetak og forvaltningsselskap som har hovedsete i annen EØS-stat og som driver virksomhet i Norge mv. gjøres det følgende endringer:

Ny § 7 skal lyde:

§ 7. Tilbakekalt tillatelse

Dersom tilsynsmyndigheten i foretakets hjemland gir Finanstilsynet melding om at tillatelsen til en kredittinstitusjon som har etablert filial eller driver grensekryssende virksomhet i Norge er tilbakekalt, skal Finanstilsynet treffe egnede tiltak for å hindre at den

berørte kredittinstitusjonen foretar ytterligere transaksjoner i Norge og for å verne innskyternes interesser.

Nåværende § 7 blir § 8.

V

I forskrift 22. september 2008 nr. 1080 om risikostyring og internkontroll gjøres følgende endring:

§ 9 første ledd første punktum skal lyde:

Foretak som nevnt i § 1 første ledd nr. 1 skal ha internrevisjon.

VI

I forskrift 22. august 2014 nr. 1097 om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD (CRR/CRD-forskriften) gjøres følgende endringer:

§ 2a nye tredje og fjerde ledd skal lyde:

Med bærekraftsrisiko menes risikoer som definert i CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 52d, jf. denne forskriften § 2 første ledd.

Med kryptoeiendeler menes det samme som i forordning (EU) 2023/1114 artikkel 3 nr. 1 punkt 5, jf. [forslag til] lov om kryptoeiendeler § 1 første ledd. Digitale sentralbankpenger regnes ikke som kryptoeiendeler etter forskriften her.

I § 3 gjøres følgende endringer:

Andre ledd andre punktum skal lyde:

For engasjementer i Norge skal satsene som fastsatt i § 27 og § 37 anvendes.

Fjerde ledd andre punktum skal lyde:

For engasjementer i stat som ikke omfattes av EØS-avtalen og som ikke har fastsatt et krav til motsyklisk kapitalbuffer, gjelder likevel satsen for engasjementer i Norge, med mindre Norges Bank fastsetter en annen sats, jf. § 37.

Ny § 7a skal lyde:

§ 7a. Eierandeler i foretak utenfor finanssektoren

Banker og kredittforetak kan uten hinder av finansforetaksloven § 13-1 ha kvalifiserte eierandeler i foretak som ikke er foretak i finansiell sektor, dersom den bokførte verdien av eierandelen ikke overstiger 15 prosent av foretakets tellende kapital etter siste års- eller delårsregnskap. Den samlede beholdningen av slike eierandeler skal ikke i noe tilfelle overstige 60 prosent av foretakets tellende kapital. Med kvalifisert eierandel menes eierandel som representerer mer enn ti prosent av kapitalen eller stemmene, eller som gir adgang til å

utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av foretaket og dets virksomhet. Med foretak i finansiell sektor menes foretak som definert i CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 27.

§ 10 første ledd første punktum og nytt andre og tredje punktum skal lyde:

Dersom et foretak ikke oppfyller det kombinerte kapitalbufferkravet eller, der det er relevant, bufferkrav for uvektet kjernekapitalandel, jf. finansforetaksloven § 14-3 og verdipapirhandelloven § 9-42, skal en plan for økning av ansvarlig kapital oversendes Finanstilsynet senest fem virkedager etter at manglende oppfyllelse foreligger. Finanstilsynet kan etter søknad forlenge fristen med opptil 10 dager. Tillatelse kan bare gis etter en konkret vurdering av foretakets situasjon der det tas hensyn til omfanget og kompleksiteten i foretakets virksomhet.

Någjeldende andre punktum blir nytt fjerde punktum.

§ 12 tredje ledd skal lyde:

Styret skal minst hvert andre år vurdere strategien og etterlevelsen av denne. Mindre og ikke-komplekse foretak, jf. § 2a andre ledd, skal gjennomgå strategien hvert andre år. Styrets vurdering og konklusjon skal framgå av styreprotokollen.

§ 26 skal lyde:

§ 26. Innhold og formål

Denne delen fastsetter satsen for systemrisikobuffer for engasjementer i Norge, og angir fremgangsmåten for myndighetenes arbeid med å vurdere og fastsette satsen. Formålet med systemrisikobufferen er å gjøre foretakene mer solide og robuste overfor utlånstap og andre forstyrrelser som kan oppstå som følge av strukturelle sårbarheter i økonomien og annen systemrisiko av varig karakter, inkludert systemrisiko som stammer fra klimaendringer. Systemrisikobuffer kan ikke fastsettes for å dekke risikoer som er fullt ut dekket av beregningen etter CRR artikkel 92 nr. 3.

Ny § 28 a skal lyde:

§ 28 a. Vurdering av systemrisikobuffer for foretak som blir bundet av kapitalkravsgulvet i CRR

Dersom et foretak blir bundet av kapitalkravsgulvet i CRR artikkel 92 nr. 3, skal Finansdepartementet vurdere om systemrisikobuffersatsen fortsatt er passende for foretaket. Vurderingen skal senest gjøres samtidig som det treffes beslutning som nevnt i § 28 første punktum.

§ 30 nytt sjettede ledd skal lyde:

Finansdepartementet kan fastsette at foretak som utpekes som systemviktig skal ha en høyere særskilt kapitalbuffer enn det som følger av andre og tredje ledd. Bufferkravet kan i særlige tilfeller settes høyere enn 3 prosent. Ved vurderingen skal Finansdepartementet legge vekt på kriteriene som er angitt i § 32 og råd fra Finanstilsynet.

Ny § 30 a skal lyde:

§ 30 a. Systemviktige foretak som blir bundet av kapitalkravsgulvet i CRR

Dersom et foretak som er ansett som systemviktig etter § 30 blir bundet av kapitalkravsgulvet i CRR artikkel 92 nr. 3, skal Finansdepartementet vurdere om satsen på systemviktighetsbufferen fortsatt er passende. Vurderingen skal senest gjøres samtidig som det treffes beslutning som nevnt i § 30 første ledd første punktum.

Ny § 31 skal lyde:

§ 31. Systemviktige foretak som er datterforetak av systemviktig foretak

Dersom et foretak som er identifisert som systemviktig i Norge, jf. § 30, er et datterforetak av et globalt systemviktig foretak eller av et systemviktig foretak som enten er en kredittinstitusjon eller et konsern som ledes av en morinstitusjon som definert i CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 29 og som er pålagt en systemviktighetsbuffer på konsolidert nivå, skal systemviktighetsbufferen ikke overstige det laveste av:

- a. summen av det høyeste av systemviktighetsbuffer eller global systemviktighetsbuffer som er gjeldende for gruppen på konsolidert nivå og 1 prosent av beregningsgrunnlaget etter CRR artikkel 92 nr. 3*
- b. 3 prosent av beregningsgrunnlaget etter CRR artikkel 92 nr. 3 eller satsen på systemviktighetsbuffer som gjelder for gruppen på konsolidert nivå.*

Nåværende § 31 blir § 32 og skal lyde:

§ 32. Råd fra Finanstilsynet om systemviktige foretak i Norge

Finanstilsynet skal hvert år innen utgangen av første kvartal gi et begrunnet råd til Finansdepartementet om hvilke foretak som bør anses som systemviktige i Norge, og oppfylle et særskilt bufferkrav som angitt i § 30. Rådet skal baseres på en vurdering av blant annet foretakets størrelse, foretakets omfang av virksomhet i Norge og i andre land, foretakets kompleksitet, foretakets rolle i den finansielle infrastrukturen og i hvilken grad foretaket er sammenvevet med resten av det finansielle systemet, jf. også kriteriene angitt i § 30 andre og tredje ledd.

Ny del IX skal lyde:

Del IX Buffer for globalt systemviktige foretak

§ 33. Innhold og formål

Denne delen fastsetter framgangsmåten og kriterier for å fastsette hvilke foretak som skal pålegges et høyere krav til ren kjernekapital, fordi de er identifisert som globalt systemviktige etter § 34.

§ 34. Identifisering av foretak som er globalt systemviktige

Finansdepartementet skal hvert år treffe beslutning om hvilke foretak som skal anses som globalt systemviktige, og fastsette nivået på kravet til global systemviktighetsbuffer for det enkelte foretak. Beslutningen skal normalt tidligst tre i kraft tolv måneder etter at beslutningen er fattet. I særlige tilfeller kan tidligere ikrafttredelse besluttes.

Departementet kan fastsette kriteriene for å anse et foretak som globalt systemviktig i forskrift.

Foretak som anses som globalt systemviktige skal plasseres inn i underkategori 1 til 5 i henhold til kriterier fastsatt i forskrift, og skal ha følgende særskilte kapitalbuffer:

- a. 1 prosent for foretak i underkategori 1
- b. minst 1,5 prosent for foretak underkategori 2
- c. minst 2,0 prosent for foretak i underkategori 3
- d. minst 2,5 prosent for foretak i underkategori 4
- e. minst 3,0 prosent for foretak i underkategori 5

Finansdepartementet kan i særlige tilfeller utpeke et foretak som globalt systemviktig selv om foretakets samlede poengttall er lavere enn grenseverdien for den laveste underkategorien.

Finansdepartementet kan også beslutte at et foretak som er utpekt som globalt systemviktig, kan plasseres i en annen underkategori enn det som følger av kriterier fastsatt i forskrift.

§ 35. Råd fra Finanstilsynet om globalt systemviktige foretak

Finanstilsynet skal hvert år gi et begrunnet råd til Finansdepartementet om det er norske foretak som bør anses som globalt systemviktige foretak, og oppfylle et særskilt bufferkrav. Råd etter første punktum skal baseres på kriteriene som fastsatt i forskrift.

Någjeldende del IX blir del X, slik at någjeldende § 32 til § 34 blir § 36 til § 38.

§ 38 første ledd første punktum skal lyde:

Norges Bank treffer hvert kvartal beslutning om nivået på den motsykliske kapitalbuffersatsen for engasjementer i Norge, jf. § 37.

Nåværende del X blir del XI, og skal lyde:

Del XI. Systemet for risikostyring og internkontroll

§ 39. Styrets rolle

Foretakets styre skal godkjenne og *minst hvert andre år* vurdere strategier og retningslinjer for å påta foretaket risikoer og for å identifisere, styre, overvåke og kontrollere risikoer som foretaket er eller kan bli eksponert for *på kort, mellomlang og lang sikt*, herunder risikoer knyttet til makroøkonomiske forhold og *bærekraftsrisiko*. *Mindre og ikke-komplekse foretak, jf. § 2a andre ledd, skal gjennomgå strategier og retningslinjer hvert andre år*. Styret skal sikre seg tilgang til risikoinformasjon og fastsette omfang, format og frekvens på rapporteringen.

Styret skal fastsette retningslinjer for å sikre tilstrekkelig arbeidsdeling og for å unngå interessekonflikter.

Styret skal sikre at foretakets kontrollfunksjoner kan ivareta sine arbeidsoppgaver på en effektiv og uavhengig måte ved å påse at:

- a. personer som er involvert i foretakets kontrollfunksjon ikke involveres i utøvelsen av de tjenester eller funksjoner de skal kontrollere, og

- b. personer som er involvert i foretakets kontrollfunksjon ikke får fastsatt sin godtgjørelse på en måte som påvirker, eller er egnet til å påvirke, deres objektivitet.

Styret skal evaluere sitt arbeid og sin kompetanse knyttet til foretakets risikostyring og internkontroll minimum årlig.

§ 40. Risikostyring og internkontroll

Foretakets retningslinjer og rutiner for styring og kontroll av risiko skal minst omfatte følgende risikoer:

- a. kreditt- og motpartsrisiko
- b. restrisiko
- c. konsentrasjonsrisiko
- d. risikoer knyttet til verdipapiriseringsaktiviteter
- e. markedsrisiko
- f. renterisiko i portefølje for annen virksomhet enn handelsportefølje
- g. operasjonell risiko
- h. *likviditetsrisiko*
- i. *risiko knyttet til uforsvarlig gjeldsoppbygging*
- j. *bærekraftsrisiko*

Kredittgivning skal være basert på forsvarlige og klart definerte kriterier. Kredittporteføljene skal diversifiseres i samsvar med foretakets markeds målsetting og overordnede kredittstrategi.

Retningslinjene for kreditt- og motpartsrisiko skal minst omfatte prosedyrer for bevilgning, endring, fornyelse og refinansiering av kreditt, prosedyrer for identifisering og håndtering av problemengasjementer og prosedyrer for verdireguleringer og nedskrivinger.

Retningslinjer for konsentrasjonsrisiko skal dekke enkeltmotparter, grupper av samhørende motparter, sektorkonsentrasjon og geografisk konsentrasjon, samt konsentrasjonsrisiko relatert til sikkerhetsstillelse.

Ved verdipapirisering som omfatter trekkrettigheter med adgang til førtidig innfrielse, skal det tas hensyn til likviditetssituasjonen både ved avtalt og ved førtidig innfrielse.

Retningslinjene for operasjonell risiko skal omfatte beredskapsplaner for å sikre at driften kan videreføres og tap begrenses ved alvorlige driftsforstyrrelser.

Foretaket skal sørge for en forsvarlig likviditetsstyring i samsvar med kravene i denne forskrift del V.

Retningslinjene for risikostyring skal omfatte en rutine for å identifisere og evaluere risikoer forbundet med nye og vesentlige endringer i produkter, tjenester og andre aktiviteter, herunder utkontraktering. Kontrollfunksjonene for risikostyring og etterlevelse skal involveres i risikovurderingene.

Utkontrakteringsavtalen skal sikre at Finanstilsynet gis tilgang til opplysninger fra og tilsyn med virksomheten der Finanstilsynet finner det nødvendig, *herunder fra IKT-leverandører som nevnt i forordning (EU) 2022/2554 (DORA-forordningen) kapittel V, jf. [forslag til] lov om digital operasjonell motstandsdyktighet i finanssektoren § 1*. Foretaket skal sørge for at organisasjonen besitter tilstrekkelig kompetanse til å håndtere utkontrakteringsavtalen

Bærekraftsrisiko skal være integrert i foretakets øvrige rammeverk for risikostyring. Foretaket skal ha hensiktsmessige og robuste retningslinjer, styringsrammer, prosesser og

systemer for å identifisere, måle, styre og overvåke bærekraftsrisiko på kort, mellomlang og lang sikt. Med lang sikt menes minst ti år. Kravene skal stå i rimelig forhold til omfanget, arten og kompleksiteten til foretakets forretningsmodell og omfanget av foretakets aktiviteter.

Foretak som vil ta direkte eller indirekte eksponeringer i kryptoeiendeler må på forhånd sikre at interne retningslinjer og rutiner for styring og kontroll av markeds- og motpartsrisiko er tilpasset risikoen knyttet til slike eiendeler, samt forhåndsvurdere markedsrisikoen og motpartsrisikoen for eksponeringene. Foretaket skal oversende vurderingene som nevnt i første punktum til Finanstilsynet før det tar eksponeringer i kryptoeiendeler. Foretakets retningslinjer og rutiner for operasjonell risiko skal omfatte eksponeringer i kryptoeiendeler og eksponeringer mot tjenestetilbydere innen kryptoeiendeler i den grad foretaket har slike eksponeringer. For kryptoeiendeler uten en identifiserbar utsteder, skal konsentrasjonsrisikoen vurderes basert på kryptoeiendeler med lignende egenskaper.

§ 41. Renterisiko som følge av virksomhet utenfor handelsporteføljen

Foretakets system for styring og kontroll med renterisiko skal særlig omfatte risiko som følge av mulige endringer i rentesatser og kredittrisiko tillegg fra aktiviteter utenfor handelsporteføljen. Foretaket skal særlig hensynta renterisikoens påvirkning på den økonomiske verdien av egenkapitalen og netto renteinntekter.

Foretaket kan benytte standardmetoder som fastsatt i forskrift for å oppfylle kravet i første ledd. Foretak som oppfyller kravene i CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 145 kan benytte forenklet standardmetode.

Finanstilsynet kan pålegge foretak å benytte standardmetoden hvis foretakets eget system for styring og kontroll med risiko som nevnt i første ledd ikke er tilfredsstillende eller hvis tilsynets vurdering er at bruk av forenklet standardmetode ikke beregner foretakets renterisiko på tilfredsstillende måte.

§ 42. Gjennomføring av internkontrollen

Ledere på alle vesentlige virksomhetsområder skal løpende vurdere gjennomføringen av internkontrollen.

Det skal minst én gang årlig foretas en oppsummerende vurdering av om internkontrollen har vært gjennomført på en tilfredsstillende måte og om det er behov for nye tiltak.

Vurderingene etter første og andre ledd skal dokumenteres.

Daglig leder skal, minimum én gang årlig, utarbeide en samlet vurdering etter første og andre ledd som skal forelegges styret til behandling.

Dokumentasjonen skal oppbevares i minst tre år, og være tilgjengelig for Finanstilsynet.

§ 43. Kontrollfunksjoner etablert i samsvar med finansforetaksloven § 13-5 andre ledd

Kontrollfunksjonene skal påse at alle vesentlige risikoer er identifisert, målt og rapportert på riktig måte. Kontrollfunksjonene skal gi en helhetlig oversikt over foretakets samlede risikoer.

Risikostyringsfunksjonen skal være aktivt involvert i utarbeidelsen av foretakets risikostrategi og i alle beslutninger om styring av vesentlige risikoer, og skal påse at risikostrategien gjennomføres på en hensiktsmessig måte.

Etterlevelsesfunksjonen skal vurdere og begrense risikoen for manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift, og sørge for at foretakets risikostrategi

adresserer risikoen for manglende etterlevelse og at denne risikoen blir vurdert i alle beslutninger som vesentlig kan påvirke risikoen i foretaket.

Internrevisjonsfunksjonen skal utføre en selvstendig vurdering av gjennomføringen av risikostrategien.

§ 44. Forsvarlig organisering av kontrollfunksjonene

Foretakets interne kontrollfunksjoner skal ha nødvendig myndighet og status, tilstrekkelig kompetanse og ressurser samt tilgang til foretakets øverste ledelse.

Kontrollfunksjonene skal være uavhengige av foretakets operative funksjoner, og skal kunne ha direkte tilgang til, og rapportere direkte til, styret. Kontrollfunksjonene skal varsle styret når det er nødvendig, eller når spesifikke risikoer påvirker eller kan påvirke foretaket. Om nødvendig skal slik varsling til styret skje uavhengig av ledere på de øverste nivåene i foretaket.

Ledere av de interne kontrollfunksjonene skal være uavhengige med særskilt ansvar for risikostyring, etterlevelse og internrevisjon, og de skal være plassert på tilstrekkelig høyt nivå i foretakets organisasjon.

Der arten, omfanget og kompleksiteten av virksomheten til foretaket ikke tilsier at én person har ansvaret for risikostyrings- og/eller for etterlevelseshetsfunksjonen som eneste ansvarsområde, kan en senior medarbeider ivareta ansvaret for etterlevelse og/eller risikostyring i tillegg til andre oppgaver i foretaket, forutsatt at det ikke er noen interessekonflikter og at medarbeideren

- a. oppfyller egnethetskravene i finansforetaksloven og -forskriften for begge ansvarsområdene
- b. har tilstrekkelig tid til å oppfylle begge kontrollfunksjonene på en forsvarlig måte.

Internrevisjonsfunksjonen kan ikke kombineres med ansvar for annen virksomhet eller med ansvar for andre kontrollfunksjoner i foretaket.

Ledere av kontrollfunksjonene kan ikke avsettes uten samtykke fra styret.

Nåværende del XI, XII og XIII blir del XII, XIII og XIV, slik at nåværende § 42 til § 47 blir § 45 til § 50.

§ 45 første og nytt andre ledd skal lyde:

Finanstilsynet kan fastsette annen hyppighet, andre medier og steder for offentliggjøringen av informasjonen enn det som fremgår av CRR del 8.

Finanstilsynet kan sette frister for når andre kredittinstitusjoner enn små og ikke-komplekse foretak skal sende inn informasjon som nevnt i CRR del 8 for offentliggjøring.

Nåværende andre og tredje ledd blir tredje og fjerde ledd.

I § 49 gjøres følgende endringer:

Første ledd bokstav e skal lyde:

- e. foretaket gjentatte ganger har unnlatt å etablere eller opprettholde en tilstrekkelig margin til kapitalkravene, som meddelt etter § 50 annet ledd, eller

Tredje og fjerde ledd skal lyde:

Ytterligere kapitalkrav etter første ledd bokstav a kan ikke pålegges for å dekke risikoer eller risikoelementer omfattet av CRR tredje, fjerde og syvende del som er undervurdert, i den utstrekning risikoene eller risikoelementene er omfattet av overgangsregler i CRR *eller er dekket av at foretaket er bundet av kapitalkravsgulvet i CRR artikkel 92 nr. 3. Et foretak anses som bundet av kapitalkravsgulvet når foretakets samlede beregningsgrunnlag beregnet etter CRR artikkel 92 nr. 3 første ledd overstiger det samlede beregningsgrunnlaget uten kapitalkravsgulv beregnet etter CRR artikkel 92 nr. 4.*

Pålegg om ytterligere kapital etter første ledd kan fastsettes både som et foretaksspesifikt vektet kapitalkrav og som et foretaksspesifikt krav til uvektet kjernekapitalandel som skal dekke risiko for overdreven gjeldsoppbygging. Foretaksspesifikt vektet kapitalkrav pålegges som andel av beregningsgrunnlaget etter CRR artikkel 92 nr. 3. *Foretaksspesifikt vektet kapitalkrav skal ikke øke nominelt som følge av at foretaket blir bundet av kapitalkravsgulvet i CRR artikkel 92 nr. 3, alt annet likt.* Foretaksspesifikt krav til uvektet kjernekapitalandel fastsettes som andel av eksponeringsmål for uvektet kjernekapitalandel etter CRR artikkel 429 nr. 4. *Ved fastsettelse av foretaksspesifikt krav til uvektet kjernekapitalandel skal renterisiko i bankboken ikke hensyntas.*

Sjette ledd skal lyde:

Kapital som benyttes til å oppfylle foretaksspesifikt kapitalkrav etter denne paragrafen, kan ikke benyttes til å dekke andre kapitalkrav, kapitalbufferkrav eller forventning til kapitalkravsmargin som nevnt i § 50.

§ 50 skal lyde:

§ 50. Kapitalkravsmargin

Foretaket skal i tråd med finansforetaksloven § 13-6 fastsette et nivå for ansvarlig kapital som er tilstrekkelig til å dekke alle risikoer som foretaket er eller kan bli eksponert for, og som sikrer at den ansvarlige kapitalen kan dekke potensielle tap som følger av stressscenarier. Foretakets vurdering av behovet for en margin over minstekrav, foretaksspesifikt kapitalkrav fastsatt etter § 49 og kombinerte bufferkrav utgjør den foretaksvurderte kapitalkravsmarginen

Finanstilsynet skal føre tilsyn med og vurdere om det nivået for ansvarlig kapital som foretaket har fastsatt etter første ledd, herunder den foretaksvurderte kapitalkravsmarginen, er tilstrekkelig for å dekke alle risikoer som foretaket er eller kan bli eksponert for, og sikre at den ansvarlige kapitalen kan dekke potensielle tap som følger av stressscenarier. Finanstilsynet skal meddele foretaket om Finanstilsynet forventer at foretaket opererer med:

- a. den foretaksvurderte kapitalkravsmarginen, eller
- b. en høyere kapitalkravsmargin enn den foretaksvurderte kapitalkravsmarginen.

Forventningen som formidles etter annet ledd, kan omfatte risikoer og elementer ved risikoer som inngår i de kapitalkrav som er pålagt etter § 49, men bare i den utstrekning disse risikoene eller elementer ved risikoene ikke allerede er dekket av kapitalkrav som er pålagt etter § 49.

Hvis et foretak blir bundet av kapitalkravsgulvet i CRR artikkel 92 nr. 3, kan Finanstilsynet vurdere om nivået på kapitalkravsmarginen fortsatt er passende.

Forventningen som formidles etter annet ledd, skal være foretaksspesifikk og kan uttrykkes både som andel av beregningsgrunnlaget etter CRR artikkel 92 nr. 3 (vektet kapitalkravsmargin), og som andel av eksponeringsmålet for uvektet kjernekapitalandel etter CRR artikkel 429 nr. 4 (uvektet kapitalkravsmargin).

Kapital som benyttes til å holde en kapitalkravsmargin etter denne paragrafen, kan ikke benyttes til å oppfylle minstekrav, foretaksspesifikt kapitalkrav fastsatt etter § 49 eller kombinerte bufferkrav.

Finanstilsynets meddelelse etter annet ledd anses som et forhåndsvarsel etter forvaltningsloven § 16 om hva som skal anses som en tilstrekkelig margin til kapitalkravene etter § 49 første ledd bokstav e.

Dersom et foretak ikke følger forventningen som er meddelt foretaket etter annet ledd, men oppfylder de relevante kravene til ansvarlig kapital, utløses ikke begrensningene i finansforetaksloven § 14-3 femte ledd eller denne forskriftens § 10.

Ny del XV skal lyde:

Del XV. Referanseporteføljer

§ 51. Tilsynsmessige undersøkelser av kapitalkrav og forventede kredittap for referanseporteføljer

Foretak som beregner kapitalkrav med interne modeller, skal rapportere informasjon om metodene og beregningsresultater for referanseporteføljer i henhold til forordning (EU) 2016/2070, jf. § 2 andre ledd nr. 37, eller spesifikasjoner gitt av Den europeiske banktilsynsmyndigheten eller Finanstilsynet.

Foretak som benytter IRB-metoden og øvrige foretak i henhold til liste utarbeidet av Den europeiske banktilsynsmyndigheten skal rapportere forventede kredittap for referanseporteføljer i henhold til forordning (EU) 2016/2070, jf. § 2 andre ledd nr. 37, eller spesifikasjoner gitt av Den europeiske banktilsynsmyndigheten eller Finanstilsynet.

Foretak som beregner kapitalkrav for markedsrisiko etter alternativ standardmetode i henhold til CRR tredje del avsnitt IV kapittel 1a og har en markedsrisikoeksponering på minst 500 millioner euro, skal rapportere informasjon om beregningsresultater for referanseporteføljer i henhold til forordning (EU) 2016/2070, jf. § 2 andre ledd nr. 37, eller spesifikasjoner gitt av Den europeiske banktilsynsmyndigheten eller Finanstilsynet.

Basert på den innrapporterte informasjonen og informasjon fra Den europeiske banktilsynsmyndigheten skal Finanstilsynet undersøke de beregnede kapitalkravene og kvaliteten på modellene som er benyttet i henhold til forordning (EU) 2017/180, jf. § 2 andre ledd nr. 38. Dersom undersøkelsene viser at bankens metoder leder til undervurderte kapitalkrav, skal Finanstilsynet pålegge utbedringstiltak.

Ny del XVI skal lyde:

Del XVI. Bærekraftsrisiko mv.

§ 52. Bærekraftsrisiko

Foretaket skal ha klare og tydelige planer, kvantifiserbare mål og prosesser for å overvåke og styre de finansielle risikoene som oppstår på kort, mellomlang og lang sikt som følge av bærekraftsfaktorer. Styret skal jevnlig vurdere og tilpasse planene i tråd med myndighetenes krav som er satt for å nå klimamål og med rapporteringskrav. Kravene skal anvendes proporsjonalt for små og ikke-komplekse foretak.

Foretaket skal gjennomføre stresstester for å vurdere sin motstandskraft mot langsiktige negative virkninger av bærekraftsfaktorer. Stresstestene skal omfatte alternative scenarier

som dekker potensielle virkninger av klima, miljø- og samfunnsendringer og tilknyttede offentlige politiske tiltak.

Finanstilsynet skal vurdere om foretaket har fastsatt hensiktsmessige prosesser og retningslinjer for bærekraftsrisikoer, herunder vurdere foretakets planer for omstilling.

Ny del XVII skal lyde:

Del XVII. Forbud mot samarbeid om stresstester mv.

§ 53. Forbud mot samarbeid om stresstester mv.

Foretak, herunder tredjeparter som opptrer som rådgivere for foretakene, skal avstå fra aktiviteter som kan svekke en stresstest, som referansemåling, utveksling av informasjon seg imellom, avtaler om samordnet opptreden eller optimalisering av innsendelser for stresstester.

Nåværende del XV blir del XVIII, slik at nåværende § 48 og § 49 blir § 54 og § 55.

VII

I forskrift 9. desember 2016 nr. 1502 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 3-1 skal lyde:

§ 3-1. Egnethet

I søknad om tillatelse skal det sammen med opplysninger som nevnt i finansforetaksloven § 3-1 fjerde ledd, legges ved en begrunnet vurdering for hver enkelt person, samt for styrets samlede kompetanse, i samsvar med finansforetaksforskriften § 8-8.

Bestemmelsen i finansforetaksloven § 3-1 fjerde ledd og bestemmelsen i første ledd i denne paragraf gjelder bare leder for nøkkelfunksjoner.

Nytt kapittel 5A skal lyde:

Kapittel 5A. Filialer av kredittinstitusjoner med hovedsete utenfor EØS (tredjelandsfilialer)

§ 5A-1. Virkeområde og definisjoner

Kapittelet her gir utfyllende regler til finansforetaksloven § 5-6 og § 5-7 for filialer av kredittinstitusjoner med hovedsete utenfor EØS som vil ta imot innskudd eller andre tilbakebetalingspliktige midler, drive utlånsvirksomhet eller stille garantier for egen regning i Norge. Reglene i kapittelet her gjelder også for foretak med hovedsete utenfor EØS som ikke er en kredittinstitusjon etter reglene i hjemstaten, og som vil ta imot innskudd eller andre tilbakebetalingspliktige midler i Norge.

Med tredjelandsfilial i kapittelet her menes filial som nevnt i første ledd.

Med hovedvirksomhet i kapittelet her menes foretak som har hovedsete utenfor EØS, og som har etablert, eller søker om å etablere, tredjelandsfilial i Norge, samt virksomhetens mellomliggende eller øverste morforetak.

Med kapitalkravsforordningen i kapittelet her menes forordning (EU nr. 575/2013) slik den er gjennomført i CRR/CRD-forskriften § 2 første ledd.

§ 5A-2. Vilkår for tillatelse mv.

For å få tillatelse til å drive virksomhet som tredjelandsfilial, må kravene i finansforetaksloven § 5-6, bokføringsloven og forskrifter gitt i medhold av bokføringsloven samt kravene i bestemmelsen her, § 5A-6 om risikostyring og internkontroll med videre, § 5A-7 om kapital og § 5A-8 om likviditet være oppfylt.

Tillatelse til å drive virksomhet som tredjelandsfilial kan bare gis dersom det ikke er grunn til å anta at filialen vil bli benyttet eller forsøkt benyttet til hvitvasking av penger eller finansiering av terrorvirksomhet.

Tillatelse til å etablere og drive virksomhet som tredjelandsfilial kan ikke gis dersom hovedvirksomheten eller konsernet som hovedvirksomheten er en del av ikke oppfyller lovgivningen i hjemstaten, eller det er grunn til å anta at det vil skje i løpet av 12 måneder.

Finanstilsynet skal forelegge søknad om tillatelse til å drive virksomhet som tredjelandsfilial for tilsynsmyndighetene i landet der hovedvirksomheten har sitt hovedsete.

Tillatelse til å drive virksomhet som tredjelandsfilial skal angi at filialen bare kan yte tjenestene som omfattes av tillatelsen, og at tjenestene ikke kan ytes grensekryssende i andre EØS-stater.

§ 5A-3. Unntak fra krav om tillatelse som tredjelandsfilial

Krav om tillatelse etter § 5A-2, jf. finansforetaksloven § 5-6, gjelder ikke der det ytes tjenester som nevnt i § 5A-1 direkte fra forretningssted utenfor EØS til

- a. et foretak som inngår i samme konsern*
- b. til en annen kredittinstitusjon, eller*
- c. utelukkende etter initiativ fra en kunde eller en kvalifisert motpart. Et slikt initiativ fra en kunde gir ikke rett til å markedsføre nye kategorier produkter eller tjenester overfor den berørte kunden eller motparten uten tillatelse, bortsett fra produkter eller tjenester som er nødvendige eller nært knyttet til tjenesten eller produktet som kunden eller motparten opprinnelig tok initiativ til.*

Krav om tillatelse for tredjelandsfilialer etter kapittelet her skal ikke ha betydning for kundenes rettigheter etter avtaler som er inngått før 11. juli 2026.

§ 5A-4. Tilbakekall av tillatelse til å drive virksomhet som tredjelandsfilial

I tillegg til alternativene som er nevnt i finansforetaksloven § 3-7 første ledd, jf. § 5-6 første ledd, kan Finanstilsynet helt eller delvis tilbakekalle, endre eller sette nye vilkår for en tillatelse til å drive virksomhet som tredjelandsfilial dersom

- a. filialen ikke oppfyller krav i lov eller forskrift eller vilkår som ble stilt for tillatelsen*
- b. hovedvirksomheten eller konsernet som virksomheten er en del av ikke oppfyller krav etter lovgivningen i hjemstaten eller vilkår som ble stilt for tillatelsen, eller det er grunn til å anta at det vil skje i løpet av en periode på tolv måneder*
- c. filialen har fått tillatelsen ved hjelp av uriktige opplysninger eller andre uregelmessigheter*
- d. det er fare for at filialen ikke kan oppfylle sine forpliktelser overfor kreditorer eller kunder, herunder at innskudd ikke er sikret, eller*

- e. det er økt risiko for, eller grunn til å anta, at det foregår eller blir gjort forsøk på å benytte filialen, hovedvirksomheten eller konsernet til hvitvasking av penger eller finansiering av terrorvirksomhet.

§ 5A-5. Ulike kategorier tredjelandsfilialer

En tredjelandsfilial som oppfyller minst ett av følgende vilkår anses som en klasse 1-tredjelandsfilial:

- a. den totale verdien av eiendeler som er bokført eller har oppstått i filialen i Norge utgjør 5 milliarder euro eller mer
- b. filialen har tillatelse til å motta innskudd eller andre tilbakebetalingspliktige midler fra ikke-profesjonelle kunder, og summen av slike innskudd og tilbakebetalingspliktige midler utgjør 5 prosent eller mer av filialens totale forpliktelser, eller overstiger 50 millioner euro
- c. filialen er ikke en kvalifisert tredjelandsfilial etter fjerde ledd.

En tredjelandsfilial som ikke oppfyller vilkårene i første ledd, anses som en klasse 2-tredjelandsfilial.

Hvis en klasse 1-tredjelandsfilial ikke lenger oppfyller vilkårene i første ledd, skal den umiddelbart anses som en klasse 2-tredjelandsfilial. Hvis en filial som har blitt ansett som en klasse 2-tredjelandsfilial oppfyller vilkårene i første ledd, skal den anses som en klasse 1-tredjelandsfilial med virkning fra fire måneder etter at den oppfyller vilkårene i første ledd.

En tredjelandsfilial skal anses som en kvalifisert tredjelandsfilial hvis følgende vilkår er oppfylt:

- a. hovedvirksomheten er etablert i et land som har rettslige og tilsynsmessige rammer som minst tilsvarer kapitalkravsforordningen og kapitalkravsdirektivet (direktiv 2013/36/EU)
- b. hovedvirksomhetens tilsynsmyndigheter er underlagt krav til taushetsplikt som minst tilsvarer kravene i kapitalkravsdirektivet avdeling VII kapittel 1 avsnitt II
- c. hovedvirksomheten er ikke etablert i et land som er oppført som et høyrisikoland etter hvitvaskingsforskriften § 4-10

Når Finanstilsynet mottar en søknad om tillatelse til å drive virksomhet som tredjelandsfilial, skal det vurdere om filialen anses som klasse 1-, klasse 2- eller kvalifisert tredjelandsfilial etter paragrafen her.

§ 5A-6. Krav til ledelsen av filialen, risikostyring og internkontroll mv.

En tredjelandsfilial skal ha minst to personer i Norge som ivaretar den faktiske ledelsen av filialen. De skal sette av tilstrekkelig tid til å utføre sine oppgaver i filialen.

Finansforetaksloven § 13-5 første og tredje ledd om risikostyring og internkontroll med videre og andre ledd første punktum samt CRR/CRD-forskriften § 43 og § 44 om uavhengige kontrollfunksjoner, gjelder tilsvarende for tredjelandsfilialer. Filialen skal ha hensiktsmessige systemer for informasjons- og kommunikasjonsteknologi for å overholde kravene til risikostyring.

Filialens retningslinjer og rutiner for styring og kontroll av risiko skal omfatte utkontrakterte oppgaver. Reglene i CRR/CRD-forskriften § 40 niende ledd om utkontraktering gjelder tilsvarende.

Filialens retningslinjer og rutiner skal omfatte bokføring av eiendeler og forpliktelser og beskrive hvordan de er i samsvar med filialens forretningsstrategi.

Filialens retningslinjer og rutiner skal godkjennes og regelmessig gjennomgås av hovedvirksomhetens ledelsesorgan. Filialen skal rapportere direkte til hovedvirksomhetens ledelsesorgan om risikoer og systemer for risikostyring, herunder om endringer i disse.

Filialer som gjennomfører "back-to-back" eller konserninterne transaksjoner skal ha tilstrekkelige ressurser til å identifisere og håndtere motpartens kredittrisiko på en forsvarlig måte når vesentlige risikoer knyttet til eiendeler som er bokført hos tredjelandsfilialen overføres til motparten.

Hvis kritiske eller viktige oppgaver i filialen ivaretas av hovedvirksomheten, skal det gjøres i tråd med interne ordninger eller konserninterne avtaler.

Reglene i kapittel 15 del I om godtgjørelsesordninger og plikten til å offentliggjøre opplysninger om disse etter kapitalkravsforordningen artikkel 450 nr. 1 bokstav g, h, i og k gjelder tilsvarende for tredjelandsfilialer.

Filialen skal sørge for at en uavhengig tredjepart regelmessig utarbeider en rapport med vurderinger av filialens etterlevelse av kravene som gjelder for filialen etter finansforetaksloven, bokføringsloven og forskrifter som er gitt i medhold av nevnte lover. Rapporten med funn og konklusjoner skal sendes Finanstilsynet.

§ 5A-7. Krav til kapital som skal deponeres i Norge mv.

Kapitalen som deponeres i Norge, jf. finansforetaksloven § 5-6 tredje ledd, skal minst utgjøre 2,5 prosent av gjennomsnittet av filialens forpliktelser de tre siste regnskapsår for klasse 1-tredjelandsfilialer, og minst 0,5 prosent av gjennomsnittet av filialens forpliktelser de tre siste regnskapsår for klasse 2-tredjelandsfilialer.

For klasse 1-tredjelandsfilialer som ikke har vært i drift i tre regnskapsår, skal kapitalen som deponeres i Norge minst utgjøre 2,5 prosent av forpliktelsene på tidspunktet da filialen fikk tillatelse, men ikke mindre enn 10 millioner euro. For klasse 2-tredjelandsfilialer som ikke har vært i drift i tre regnskapsår, skal kapitalen som deponeres minst utgjøre 0,5 prosent av forpliktelsene på tidspunktet da filialen fikk tillatelse, men ikke mindre enn 4 millioner euro.

Kravene i første og andre ledd kan oppfylles med:

- a. kontanter eller kontantlignende instrumenter som definert i kapitalkravsforordningen artikkel 4 nr. 1 punkt 60
- b. statsobligasjoner utstedt av en sentralregjering eller en sentralbank i EØS, eller
- c. andre instrumenter som kan anvendes til å dekke risiko eller tap straks og uten begrensinger

§ 5A-8. Krav til likviditet

Tredjelandsfilialer skal ha en likviditetsreserve som dekker minst 100 prosent av netto likviditetsutgang i en periode på minst 30 dager. Klasse 1-tredjelandsfilialer skal i tillegg oppfylle kravene til likviditetsreserve i kapitalkravsforordningen sjette del avdeling 1 og kravene i delegert kommisjonsforordning (EU) 2015/61 om utfylling av forordning (EU) nr. 575/2013 med hensyn til krav til likviditetsreserve for kredittinstitusjoner, jf. CRR/CRD-forskriften § 2 andre ledd nr. 2.

Likvide midler som oppfyller kravene i første ledd, skal deponeres i Norge på sperret konto hos en bank som ikke er en del av samme konsern som tredjelandsfilialen. Kapitalen kan ikke frigis eller utbetales av banken uten etter samtykke av Finanstilsynet.

Finanstilsynet kan ved enkeltvedtak unnta kvalifiserte tredjelandsfilialer fra kravene til likviditet etter paragrafen her og etter finansforetaksloven § 13-7 første ledd, jf. § 5-7 første ledd, jf. § 5-4 første ledd.

§ 5A-9. Rapportering mv.

Tredjelandsfilialer skal straks underrette Finanstilsynet dersom hovedvirksomheten ikke oppfyller kravene etter lovgivningen i hjemstaten, eller det er grunn til å anta at det vil skje i løpet av de neste tolv månedene.

Tredjelandsfilialer skal regelmessig rapportere minst følgende opplysninger til Finanstilsynet:

- a. eiendeler og forpliktelser som er bokført hos eller som har sin opprinnelse i filialen, jf. forskrift 16. desember 1998 nr. 1240 om årsregnskap for banker, kredittforetak og finansieringsforetak, og som særskilt angir:
 - i. de største eiendelene og forpliktelsene klassifisert etter sektor og type motpart, herunder eksponeringer i finansiell sektor
 - ii. vesentlig eksponering og konsentrasjon av finansieringskilder til spesifiserte typer motparter
 - iii. vesentlige interne transaksjoner med hovedvirksomheten og med foretak i konsernet
- b. filialens etterlevelse av kravene som gjelder for den etter finansforetaksloven, bokføringsloven og forskrifter gitt i medhold av nevnte lover
- c. aggregerte opplysninger om eiendeler og forpliktelser som holdes eller er bokført hos datterforetak og andre tredjelandsfilialer i konsernet i EØS-området
- d. hovedvirksomhetens etterlevelse av kravene som gjelder for virksomheten på individuell og konsolidert basis
- e. hovedvirksomhetens gjenopprettingsplaner og de særlige tiltak som kan iverksettes for filialene, herunder endringer i planene
- f. hovedvirksomhetens forretningsstrategi for filialen, herunder endringer i denne
- g. tjenester som hovedvirksomheten yter til kunder i EØS på kundens eget initiativ

Klasse 1-filialer skal rapportere etter andre ledd minst to ganger i året og klasse 2-filialer minst en gang i året.

Finanstilsynet kan gi en kvalifisert tredjelandsfilial dispensasjon fra rapporteringskravene i paragrafen her for opplysninger om hovedvirksomheten, forutsatt at Finanstilsynet kan innhente opplysningene direkte fra hovedvirksomhetens tilsynsmyndigheter.

Finanstilsynet kan kreve hyppigere rapportering og ytterligere opplysninger enn nevnt i paragrafen her, jf. finanstilsynsloven § 3-4, herunder opplysninger om innskuddsgarantiordningene som gjelder for filialens kunder, om hovedvirksomhetens vesentlige vurderinger av risiko og kapitalbehov og om avgjørelser fattet av hovedvirksomhetens tilsynsmyndigheter.

§ 5A-10. Pålegg mv.

Finanstilsynet kan pålegge en tredjelandsfilial å søke om tillatelse som datterforetak, jf. finansforetaksloven § 5-1, i følgende tilfeller:

- a. filialen har ytt tjenester som krever tillatelse som tredjelandsfilial etter kapittelet her til kunder eller motparter i en annen EØS-stat
- b. filialen oppfyller indikatorene for systemviktige foretak eller er vurdert som systemviktig etter § 5A-12 og utgjør en vesentlig risiko for finansiell stabilitet i Norge eller EØS, eller
- c. den samlede verdien av eiendelene til tredjelandsfilialene i EØS som tilhører samme konsern utgjør minst 40 milliarder euro, eller den bokførte verdien av filialens eiendeler i Norge utgjør minst 10 milliarder euro.

I vurderingene etter første ledd bokstav b og c skal Finanstilsynet særlig ta hensyn til

- a. filialens størrelse
- b. kompleksiteten til filialens struktur, organisering og forretningsmodell
- c. sammenkoblingen med det finansielle systemet i Norge og EØS
- d. om det er andre som kan erstatte tjenestene eller den finansielle infrastrukturen som filialen tilbyr
- e. filialens markedsandel i Norge og i EØS
- f. konsekvensene for likviditeten i det finansielle systemet eller for finansiell infrastruktur i Norge og EØS dersom filialens virksomhet opphører permanent eller midlertidig
- g. filialens betydning for tredjelandskonsernets virksomhet i Norge og EØS
- h. filialens betydning i forbindelse med avvikling eller krisehåndtering på bakgrunn av informasjon fra krisehåndteringsmyndighetene
- i. forholdet mellom virksomhet i konsernet som drives gjennom tredjelandsfilialer og virksomhet som drives gjennom datterforetak i EØS

Før Finanstilsynet kan fatte pålegg etter første ledd, skal tiltak som nevnt i § 5A-11 fjerde ledd eller § 5A-12 andre ledd ha blitt forsøkt, eller Finanstilsynet skal kunne godtgjøre at slike tiltak er utilstrekkelige til å ivareta vesentlige tilsynsmessige hensyn.

§ 5A-11. Tilsynsmessig oppfølging, retting og pålegg mv.

Finanstilsynet skal føre tilsyn med tredjelandsfilialers overholdelse av reglene som gjelder for filialen etter finansforetaksloven § 5-6 og § 5-7, bokføringsloven og forskriften her, jf. finanstilsynsloven § 1-2 tredje ledd.

Finanstilsynet skal se til at tredjelandsfilialer har hensiktsmessige og klare retningslinjer, rutiner og strategier for å overholde kravene som gjelder for filialen etter finansforetaksloven og tilhørende forskrifter.

Bestemmelsene i finansforetaksloven § 14-6 første, andre og tredje ledd første punktum om vurdering av risiko og kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging med videre, gjelder tilsvarende for tredjelandsfilialer.

Dersom det er, eller det er grunn til å anta at det i nær framtid vil være manglende etterlevelse av krav som gjelder for filialen etter lov eller etter bestemmelser i medhold av lov, kan Finanstilsynet pålegge filialen

- a. å deponere ytterligere kapital i Norge enn kravene i finansforetaksloven § 5-6 tredje ledd, jf. denne forskriften § 5A-7
- b. å oppfylle krav til likviditet utover kravene i § 5A-8
- c. å endre organiseringen, styringen og kontrollen av filialen og de strategier, prosesser, retningslinjer og rutiner som virksomheten drives etter
- d. å endre eller begrense virksomheten

- e. å redusere risikoen knyttet til virksomheten, herunder produkter, systemer og utkontrakterte oppgaver
- f. å oppfylle ytterligere eller hyppigere krav til rapportering enn kravene i § 5A-9
- g. å offentliggjøre opplysninger.

§ 5A-12. Krav til filialer som er systemviktige mv.

Finanstilsynet skal vurdere om en tredjelandsfilial som er del av et tredjelandskonsern med eiendeler som til sammen utgjør 40 milliarder euro eller mer i gjennomsnitt de tre siste rapporteringsperiodene, eller i absolutte tall i minst tre av de siste fem rapporteringsperiodene, er systemviktig og utgjør en vesentlig risiko for finansiell stabilitet i Norge eller EØS. I vurderingen etter første punktum kan det legges vekt på forhold som nevnt i § 5A-10 andre ledd, og forhold som nevnt i CRR/CRD-forskriften § 32 andre punktum.

Hvis det er nødvendig for å imøtegå identifiserte risikoer, kan Finanstilsynet pålegge filialen å endre virksomheten slik at filialen ikke lenger er systemviktig, eller ikke lenger utgjør en unødig risiko for finansiell stabilitet i Norge eller i EØS. Finanstilsynet kan også pålegge filialen ytterligere krav, herunder krav som nevnt i § 5A-11 fjerde ledd.

§ 6-1 nåværende tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir tredje ledd.

I kapittel 8 foreslås følgende endringer:

Overskriften til kapittel 8 ny del I skal lyde:

Del I. Foretakenes styrings- og kontrollorganer mv.

Overskriften til kapittel 8 ny del II, som skal plasseres etter § 8-6, skal lyde:

Del II. Foretakets egnethetsvurdering og melding til Finanstilsynet

Nye § 8-7 til § 8-11 skal lyde:

§ 8-7. Krav til interne retningslinjer om egnethetsvurdering mv.

Finansforetak skal ha retningslinjer og systemer som bidrar til å sikre at personer som nevnt i finansforetaksloven § 3-1 fjerde ledd til enhver tid oppfyller kravene i finansforetaksloven §§ 3-5, 9-1 til 9-3 og denne forskrift § 9-2, at foretaket vurderer og dokumenterer at kravene er oppfylt før en person tiltrer stilling eller verv i foretaket og at melding til Finanstilsynet sendes inn rettidig.

Finansforetak skal sette av tilstrekkelige ressurser til opplæring, herunder til introduksjons- og etterutdanningskurs, for styret, daglig leder og andre personer i den faktiske ledelsen av virksomheten eller deler av denne, blant annet om ESG-risikoer og -virkninger og IKT-risikoer som definert i kapitalkravsforordningen (EU) nr. 575/2013 artikkel 4 nr. 1 punkt 52c, jf. CRR/CRD-forskriften § 2 første ledd.

§ 8-8. Foretakets interne egnethetsvurdering

Finansforetaket skal utarbeide en begrunnet vurdering av egnetheten til personer som nevnt i finansforetaksloven § 3-1 fjerde ledd før vedkommende tiltrer stillingen eller vervet. Vurderingen skal være konkret med hensyn til at personen har nødvendige kvalifikasjoner og yrkeserfaring for den konkrete virksomheten foretaket driver, og vurdert opp mot funksjonen

og oppgavene personen skal ivareta, jf. finansforetaksloven § 3-5 første ledd bokstav a. Vurderingen skal også være begrunnet når det gjelder kravene i finansforetaksloven §§ 3-5 første ledd bokstav b og c, 9-1 til 9-3 og denne forskriften § 9-2.

Vurderingen etter første ledd skal ta utgangspunkt i kvalifikasjonskravene som er stilt til vervet eller stillingen, og godtgjøre at disse er oppfylt.

I vurderingen av mulige nye styremedlemmer skal det gjøres en konkret vurdering av om styrets samlede kompetanse er tilstrekkelig også etter endringen. Vurderingen etter andre punktum skal baseres på de behov for kunnskap og kompetanse samt andre ferdigheter som på forhånd er identifisert.

Foretaket kan foreta egnethetsvurderingen etter tiltredelse hvis et flertall av styremedlemmene erstattes samtidig, og en egnethetsvurdering før tiltredelse medfører at det er de avtroppende medlemmene som utarbeider eller tar stilling til egnethetsvurderingen som nevnt i første og tredje ledd av de nye medlemmene. Foretaket må i meldingen til Finanstilsynet bekrefte at vilkårene for å foreta egnethetsvurderingen etter tiltredelse er oppfylt.

Foretaket skal påse at opplysningene om egnetheten oppdateres løpende. Finansforetaket skal framlegge opplysningene på forespørsel fra Finanstilsynet.

Hvis det framkommer nye opplysninger eller oppstår andre omstendigheter som kan påvirke egnetheten til personer som nevnt i første ledd, skal foretaket så snart som mulig gjøre en fornyet vurdering av medlemmets egnethet og snarest underrette Finanstilsynet om denne.

§ 8-9. Manglende oppfyllelse av egnethetskravene

Hvis finansforetaket på grunnlag av den interne egnethetsvurderingen konkluderer med at vedkommende ikke oppfyller kravene i bestemmelsene som nevnt i § 8-7 første ledd, må foretaket

- a. sikre at vedkommende person ikke tiltrer det påtenkte vervet eller stillingen der vurderingen er avsluttet før vedkommende skal tiltre,
- b. innen rimelig tid avsette vedkommende fra vervet eller stillingen, eller
- c. innen rimelig tid iverksette de tiltak som er nødvendige for å sikre at vedkommende er eller blir egnet til vervet eller stillingen.

§ 8-10. Nærmere krav til meldingen

Ved melding til Finanstilsynet etter finansforetaksloven § 8-9, § 8-14 og § 8-22 skal finansforetaket benytte særskilt skjema utarbeidet av Finanstilsynet. Foretaket skal samtidig minst oversende følgende opplysninger og dokumentasjon:

- a. oversikt over utdanning, kvalifikasjoner og yrkeserfaring
- b. ordinær politiattest etter politiregisterloven § 40
- c. foretakets interne egnethetsvurdering som nevnt i § 8-8 og
- d. angivelse av utnevnesdato og dato for når arbeidsoppgavene påbegynnes (faktisk tiltredelse).

§ 8-11. Særlige krav til store foretak som er kredittinstitusjoner og finansieringsforetak mv.

Finansforetak som skal anses som stort foretak skal sende melding til Finanstilsynet som nevnt i § 8-10 første ledd så raskt som mulig og så snart det er en klar hensikt om å utnevne ny styreleder, daglig leder eller andre personer i den faktiske ledelsen av virksomheten, men ikke senere enn 30 arbeidsdager før vedkommende tiltrer stillingen eller vervet. Første punktum gjelder også for finansdirektøren, hvis vedkommende ikke er en del av den faktiske ledelsen av virksomheten. Første punktum gjelder også tilsvarende ved skifte av leder for de interne kontrollfunksjonene (risikostyringsfunksjonen, etterlevelsesfunksjonen og internrevisjonsfunksjonen).

Som stort finansforetak etter første ledd regnes følgende foretak:

- a. Morforetak eller foretak i EØS-området som er omfattet av CRR/CRD-forskriften § 1 første ledd, første punktum og som oppfyller vilkårene i CRR/CRD-forskriften § 2a første ledd.
- b. Morforetak i en EØS-stat som anses som stort foretak etter bokstav a, med mindre den er knyttet til et sentralt organ.
- c. Sentrale organer som anses som store foretak etter CRR/CRD-forskriften § 2a første ledd, eller som fører tilsyn med slike store foretak knyttet til organet.
- d. Store datterforetak som definert i CRR artikkel 4 nr. 1 punkt 147.
- e. Holdingforetak, dersom konsernet omfatter store foretak som nevnt i CRR/CRD-forskriften § 1 første ledd, første punktum og som oppfyller vilkårene i CRR/CRD-forskriften § 2a første ledd, unntatt holdingsforetak som har fått unntak fra kravet til tillatelse etter finansforetaksloven § 17-3a.

Hvis Finanstilsynet ikke har tilstrekkelig grunnlag til å ta stilling til egnetheten på bakgrunn av mottatte opplysninger, kan Finanstilsynet gi pålegg om at personen ikke tiltrer stillingen eller vervet før slik informasjon er mottatt.

I § 9-2 gjøres følgende endringer:

Tredje ledd skal lyde:

Ved beregningen av lederstillinger og styreverv etter andre ledd skal følgende regnes som én lederstilling eller ett styreverv:

- a. Lederstillinger eller styreverv i foretak innenfor samme konsern
- b. Lederstillinger eller styreverv i
 - i. foretak som er medlemmer av samme institusjonelle beskyttelsesordning, forutsatt at vilkårene i forordning (EU) nr. 575/2013 artikkel 113 nr. 7 er oppfylt, eller foretak der sikringsordningen eier en kvalifisert eierandel,
 - ii. foretak der finansforetaket eier en kvalifisert eierandel

Med konsern i bokstav a skal forstås en gruppe av foretak, som er innbyrdes forbundet som beskrevet i artikkel 22 i direktiv 2013/34/EU, eller et konsern med foretak som er datterforetak av samme holdingforetak.

Nytt fjerde ledd skal lyde:

Lederstilling eller styreverv i organisasjoner som ikke hovedsakelig driver kommersiell virksomhet skal ikke medregnes etter andre ledd. Andre ledd gjelder ikke for personer som representerer den norske stat.

Någjeldende fjerde ledd blir nytte femte ledd.

Någjeldende femte ledd blir sjette ledd og skal lyde:

Foretakets styre skal ha tilstrekkelig kunnskap og erfaring til å kunne forstå foretakets virksomhet, herunder risikofaktorer, inkludert bærekraftsrisiko, som påvirker virksomheten på kort, mellomlang og lang sikt. Styremedlemmer skal kunne vurdere, utfordre og føre tilsyn med de beslutningene som treffes av foretakets daglige ledelse.

I § 13-2 gjøres følgende endringer:

Bokstav c skal lyde:

- c. minst *hvert andre år* gjennomgå foretakets risikopolicyer,

Ny bokstav f skal lyde:

- f. *undersøke at godtgjørelsesordningene hensyntar risikoene i foretaket*

I § 15-1 gjøres følgende endringer:

Første ledd skal lyde:

Holdingsforetak i finanskonsern, banker, kredittforetak, finansieringsforetak og verdipapirforetak skal ha en godtgjørelsesordning for alle ansatte *og tillitsvalgte i foretaket og i datterselskaper* som er tilpasset foretakets størrelse og organisering og virksomhetens art, omfang og kompleksitet. Godtgjørelsesordningen skal ha særlige regler for ansatte med vesentlig innvirkning på foretakets risikoprofil. Foretaket skal vurdere å la de særlige reglene gjelde for alle ansatte i foretaket.

Tredje ledd skal lyde:

Godtgjørelse omfatter alle godtgjørelser og fordeler til en ansatt, herunder lønn, naturalytelser, godtgjørelse i form av aksjer eller andre egenkapitalinstrumenter, tegningsretter og opsjoner og andre former for godtgjørelse som er knyttet til aksjer eller utviklingen av aksjekursen i foretaket eller i andre foretak innenfor samme konsern *samt* pensjonsordninger og sluttvederlag.

Fjerde ledd bokstav e og f skal lyde:

- e. ansatte som utfører *interne* kontrollfunksjoner, skal være uavhengig av forretningsområdene de kontrollerer, ha tilstrekkelig myndighet til å utføre sine oppgaver, og godtgjøres i samsvar med måloppnåelse knyttet til deres funksjoner uavhengig av resultatet i forretningsområdet de kontrollerer
- f. godtgjørelsen til *øverste ledelse av de interne kontrollfunksjonene* skal være underlagt direkte tilsyn av godtgjørelsesutvalget, eller av styret dersom et godtgjørelsesutvalg ikke er opprettet

§ 15-2 bokstav b skal lyde:

- b. ansatte med lederansvar for foretakets *interne* kontrollfunksjoner eller vesentlige forretningsenheter

§ 15-4 andre ledd skal lyde:

For godtgjørelse som er resultatavhengig, skal den totale godtgjørelsen baseres på en kombinert vurdering av personens finansielle og ikke-finansielle resultater og resultatene for den aktuelle forretningsenheten, *herunder bærekraftsmål som nevnt i CRR/CRD-forskriften § 52 første ledd*, samt foretakets totale resultater.

Ny § 15-5a skal lyde:

§ 15-5a. Unntak for enkelte datterforetak

Kravene til godtgjørelsesordning i finansforetaksloven § 15-1 og bestemmelsene i denne forskriften §§ 15-1 til 15-8 gjelder ikke for følgende datterforetak:

- a. datterforetak hjemmehørende i en EØS-stat, når det er underlagt særlige godtgjørelsesregler etter andre EØS-regler, eller*
- b. datterforetak etablert i et tredjeland som ville ha vært underlagt særlige godtgjørelsesregler etter andre EØS-regler dersom foretaket var etablert i en EØS-stat.*

Første ledd gjelder ikke for ansatte i datterforetak som ikke er kredittinstitusjon dersom

- a. datterforetaket er fondsforvaltningsselskap eller en AIF-forvalter eller et verdipapirforetak som yter investeringstjenester som nevnt i verdipapirhandelloven § 2-1 første ledd nr. 2, 3, 4, 6 og 7, og*
- b. den ansatte har i oppdrag å utføre arbeidsoppgaver som har direkte vesentlig innvirkning på risikoprofilen eller virksomheten til kredittinstitusjoner i konsernet.*

Overskriften til kapittel 22 skal lyde:

Kapittel 22. Tilsyn, administrative tiltak, sanksjoner og straff

Ny § 22-1 skal lyde:

§ 22-1 Utmåling av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr mv.

(1) Tvangsmulkt etter finansforetaksloven § 22-2 kan fastsettes til inntil 600 000 kroner per dag for fysiske personer. For foretak kan tvangsmulkt fastsettes til inntil 5 prosent av gjennomsnittlig daglig nettoomsætning. Gjennomsnittlig daglig nettoomsætning beregnes ved å dele samlet netto årsomsætning etter andre ledd på 365.

(2) Samlet netto årsomsætning, jf. første ledd om tvangsmulkt og finansforetaksloven § 22-5 syvende ledd om utmåling av overtredelsesgebyr, er summen av følgende poster, fastsatt i samsvar med vedlegg III og IV til forordning (EU) nr. 2021/451, som gjennomført i CRR/CRD IV-forskriften § 2 andre ledd nr. 57:

- a. renteinntekter*
- b. renteutgifter*
- c. utgifter til aksjekapital som kan kreves tilbakebetalt på forespørsel*
- d. utbytteinntekter*
- e. gebyr- og provisjonsinntekter*
- f. gebyr- og provisjonskostnader*

g. netto gevinst eller tap på finansielle eiendeler og forpliktelser som holdes til handelsformål

h. netto gevinst eller tap på finansielle eiendeler og forpliktelser som klassifiseres til virkelig verdi over resultatet

i. netto gevinst eller tap ved regnskapsmessig sikring

j. netto valutakursdifferanser

k. andre driftsinntekter

l. andre driftskostnader

Grunnlaget for beregningen etter første punktum skal være den siste årlige rapporteringen til tilsynsmyndighetene som gir et positivt resultat. For foretak som ikke er omfattet av forordning (EU) nr. 2021/451, skal den relevante samlede netto årsomsetningen være den samlede netto årsomsetningen, eller tilsvarende inntekt, etter relevante regnskapsdirektiver. For et morselskap eller et datterselskap av et morselskap som skal utarbeide konsernregnskap, skal den relevante samlede netto årsomsetningen være den samlede netto årsomsetningen etter siste godkjente konsernregnskap.

VIII

I forslag til samleforskrift til ny finanstilsynslov, jf. høringsnotat 31. oktober 2024, gjøres følgende endringer:

§ 3-1 andre ledd skal lyde:

(2) Finanstilsynsdirektøren eller den direktøren gir fullmakt kan etter søknad gi ansatte tillatelse til å erverve finansielle instrumenter som omfattet av handleforbudet i § 2-5 andre og tredje ledd, dersom det foreligger særlige grunner for transaksjonen og både gjennomføringen av transaksjonen og det påfølgende eierskap ikke er egnet til å svekke tilliten til den ansatte selv eller til Finanstilsynet.

§ 3-2 nytt andre ledd skal lyde:

(2) Styremedlemmer og ansatte i Finanstilsynet skal før tiltredelse, og deretter minst årlig, rapportere om sitt eierskap til alle typer finansielle instrumenter som nevnt i verdipapirhandelloven § 2-2.

Nåværende andre ledd blir tredje ledd.

Finanstilsynet
Revierstredet 3
P.O. Box 1187 Sentrum
NO-0107 Oslo

Tel. +47 22 93 98 00
post@finansilsynet.no
finansilsynet.no

